Dudu Velicu

Biserica Ortodoxã în perioada sovietizãrii României

Însemnãri zilnice

I. 1945-1947

ARHIVELE NAŢIONALE ALE ROMÂNIEI

DUDU VELICU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

I. 1945-1947

Coperta I: Biserica Bucur Ciobanu din Bucureşti

ARHIVELE NAŢIONALE ALE ROMÂNIEI

DUDU VELICU

BISERICA ORTODOXĂ ÎN PERIOADA SOVIETIZĂRII ROMÂNIEI

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

I. 1945-1947

Ediţie îngrijită de
Alina Pavelescu

Bucureşti
2021

Studiu introductiv, note: Alina Pavelescu

Redactor: Şerban Marin

ISBN: 973-8308-15-1

STUDIU INTRODUCTIV

Dacă iadul e pardosit cu utopii,
raiul nostru valah e alcătuit din libertatea
de a râde, bârfi, critica, amestecând lacrima
cu veselia, disperarea cu nădejdea şi frica
de curaj cu curajul fricii.

I. D. Sârbu, *Adio, Europa!*

Raporturile dintre puterea temporală şi cea spirituală, dintre stat şi societate, de o parte, şi fenomenul religios, de cealaltă parte, ocupă un loc important în gândirea filosofică, sociologică şi istorică, constituind obiectul unei extrem de variate bibliografii[1]. În cadrul acestei dezbateri, cu multiple consecinţe asupra modului în care sunt înţelese structura şi raporturile existente între subiecţii şi instituţiile societăţii, problematica raporturilor dintre statul comunist sau în curs de comunizare şi instituţia religioasă ocupă un loc aparte[2]. Atenţia de care se bucură studiul raporturilor dintre Biserică şi Stat în contextul particular al regimurilor politice de tip sovietic şi relativ numeroasa bibliografie referitoare la acest obiect de studiu se justifică prin importanţa particulară pe care aceste raporturi o capătă din perspectiva proiectului social, economic şi politic comunist. După cum observa Patrik Michel, cauza pentru care aceste raporturi au o atât de mare importanţă consistă în refuzul obstinat al regimurilor comuniste de a integra ideologic religia ca parte a proiectului şi viziunii lor asupra dezvoltării societăţii umane. Respinsă şi atribuindu-i-se doar un

---

[1] O discuţie amănunţită asupra bibliografiei privind tematica raporturilor dintre stat, societate şi Biserică reprezintă un subiect ce necesită în sine o lucrare separată. În aceste condiţii, orice invocare a unor titluri şi autori rămâne parţială şi indicativă. Dincolo de aceste consideraţii, vom proceda la o trecere sumară în revistă a lucrărilor ce se constituie în etape obligatoriu de atins pentru o mai bună înţelegere a problematicii adusă în discuţie prin demersul de faţă. Pentru cadrul general teoretic al discuţiei avem în vedere lucrările lui Max Weber, *Economie et société*, ediţia a II-a, 2 vol., Paris, Plon, 1995; Marcel Gauchet, *Le désenchantement du monde. Une histoire politique de la religion*, Paris, Gallimard, 1985; René Rémond, *Religion et société en Europe. La sécularisation au XIXème et XXème siècles. 1780-2000*, Paris, Seuil, 2001.

[2] Pentru discuţia particulară asupra relaţiilor dintre Biserică şi puterea comunistă, citâm lucrările lui Patrick Michel, *La société retrouvée. Politique et religion dans l'Europe soviétisée*, Paris, Fayard, 1988; Idem, *Les religions a l'Est*, Paris, Les Editions du Cerf, 1992 ori Pedro Ramet, *Cross and Comissar. The Politics of religion in Eastern Europe and the USSR*, Bloomington-Indianapolis, Indiana University Press, 1987; Idem, *Eastern Christianity and Politics in the XXth Century*, Durham NC, Duke University Press, 1988; Idem, *Religion and Nationalism in Soviet and East European Politics*, Durham NC, Duke University Press, 1989.

loc marginal în societate, Biserica se vede învestită, fie că acceptă sau nu, cu un triplu rol potențial: de vector de *dezalienare* (la nivel individual), de *detotalizare* (la nivel societal) și de *desovietizare* (la nivelul națiunilor)[3]. Raporturile conflictuale ce se dezvoltă între Biserică și Statul comunist, precum și întârzierea înregistrată în dispariția fenomenului religios din viața societăților comuniste constituie unul din punctele de concentrare a energiilor distructive ce vor mina din interior regimul de tip sovietic[4]. Acestea se regăsesc, de altfel, între factorii primordiali identificați de către exegeții problemei ca aflându-se la baza prăbușirii acestui tip de regim.

Există, fără îndoială, diferențe majore, de la stat la stat și de la Biserică la Biserică, în ceea ce privește modul de structurare a acestor raporturi. Schema propusă de Patrick Michel este una orientativă, iar relațiile ce se instaurează în statele de democrație populară între cele două instituții – Statul și Biserica – variază ca tip și conținut de la confruntare la dominație, de la control absolut la continua negociere a unui *statu quo*[5]. Particularitățile observabile în modul de structurare și funcționare a acestor relații se justifică prin contextul istoric, social și politic specific fiecărui caz în parte, dar și prin alegerile diferite de strategie politică operate de regimurile de tip sovietic prezente în fiecare dintre statele lagărului socialist.

Una dintre analizele ce își propun să explicitеze modul de structurare și să identifice factorii ce influențează conținutul raporturilor dintre stat și cultele religioase aparține lui Pedro Ramet[6]. Conform acestuia, regimurile politice comuniste, pentru a controla mai bine domeniul religios al vieții sociale, procedează la o divizare în trei mari categorii a cultelor religioase: legal recunoscute, tolerate și interzise[7]. În același timp, cultelor le este impusă crearea unor structuri administrative centrale, concepute ca un instrument facilitând controlul și

---

[3] Patrick Michel, *La société retrouvée*, p. 51.

[4] Potrivit lui Patrick Michel, refuzul de a integra religia în proiectul social și statal comunist și proclamarea dispariției acesteia o dată cu dispariția factorilor antagonici din societate transformă sentimentul religios într-o veritabilă unitate de măsură a succesului proiectului politic, economic și social comunist. Întârzierea evidentă înregistrată în ceea ce privește dispariția credințelor religioase se constituie, în acest context, într-un semn al eșecului demersului de comunizare a societății. *Cf.* Idem, *Politique et religion. La grande mutation*, Paris, Albin Michel, 1991, capitolul II: "Religion, communisme et modernité", p. 47-88.

[5] Exemple ale acestor posibile puncte de reper pentru o analiză comparativă a raporturilor în chestiune sunt: cazul Bisericii catolice poloneze și a raporturilor sale cu puterea politică comunistă, raporturi aflate în continuă negociere și cu un substrat de confruntare evident, prezent de-a lungul întregii istorii a acestor relații, pe de o parte, și cel al regimului cultelor religioase în Albania (prima și singura țară comunistă care a anunțat, la mijlocul anilor '60, eradicarea religiei ca fenomen social), pe de altă parte. Vezi, pentru amănunte și pentru o discuție mai amplă asupra problematicii, *Ibidem*, *passim* și Pedro Ramet, *Eastern Christianity and Politics*, *passim*

[6] Pedro Ramet, *Cross and Comissar*.

[7] *Ibidem*, p. 5.

supravegherea acestora[8]. În plus, autorul în discuţie distinge mai mulţi factori care au influenţat modul de structurare şi conţinutul raporturilor dintre cele două instituţii: importanţa, locul şi rolul ce revin Bisericii în cadrul societăţilor analizate; disponibilitatea respectivului cult religios de a se subordona/conforma cerinţelor/ordinelor autorităţilor politice; problema subordonării faţă de o organizaţie religioasă străină (cea mai spinoasă problemă, prezentă în toate statele lagărului comunist este, în acest context, aceea a Bisericii catolice); loialitatea sau lipsa de loialitate a respectivului cult faţă de autoritatea de stat pe timpul celui de-al doilea război mondial (problema colaboraţionismului)[9].

În contextul teoretic schiţat mai sus, problema regimului cultelor în România anilor de după cel de-al doilea război mondial şi tematica specifică a raporturilor Bisericii Ortodoxe (majoritare) cu puterea comunistă prezintă un interes particular pentru efortul de înţelegere a experienţei comuniste şi a moştenirii sale, exprimată în modificările de substanţă operate la nivelul mentalului indivizilor, în practicile şi cutumele sociale, în societatea românească în ansamblul său. Interesul pentru acest subiect este cu atât mai mare cu cât, în general, la nivelul istoriografiei europene, în contextul relativ bogat al istoriografiei şi resurselor documentare publicate pe subiectul cultelor religioase, cazul ortodoxiei (cu excepţia notabilă a Bisericii Ortodoxe Ruse) rămâne un teren sumar explorat[10] – când nu este ignorat cu desăvârşire[11].

---

[8] Cel mai vizibil exemplu în acest sens este cel al cultelor protestante şi neoprotestante, cel mai adesea lipsite de structuri administrative sau religioase centrale şi care sunt obligate, prin acţiunea conjugată a prevederilor legilor cultelor şi a organelor represive comuniste, să îşi creeze şi dezvolte astfel de structuri. Idem, *Protestantism and Politics in Eastern Europe and Russia. The Communist and Postcommunist Eras*, Durham-London, Duke University Press, 1992, p. 10-12.

[9] Idem, *Cross and Comissar*, p. 16.

[10] După 1989, sunt vizibile eforturile depuse în plan istoriografic, naţional şi nu numai, vizând analizarea relaţiilor dintre cele două instituţii. Din păcate, inclusiv la nivelul istoriografiei româneşti schema de interes existentă la nivelul bibliografiei publicate la nivel internaţional asupra subiectului tinde să se repete. Rezultatul este, în condiţiile unui progres evident al analizelor istorice privitoare la situaţia cultelor catolic şi greco-catolic, precum şi al cultelor protestante, rămânerea într-un con de umbră a problematicii rolului şi statutului în societate ale Bisericii Ortodoxe şi a raporturilor acesteia cu puterea politică. Contribuţiile care încep să apară în a doua parte a anilor '90 încearcă să completeze această lipsă, dar ele rămân, în cea mai mare parte, circumscrise efortului publicării de documente. Pentru categoria analizelor istorice, putem cita contribuţii precum cele ale lui Ovidiu Bozgan, *România versus Vatican. Persecuţia Bisericii Catolice din România comunistă în lumina documentelor diplomatice franceze*, Bucureşti, Editura Sylvi, 2000 ori Cristian Vasile, *The Apostolic Nunciature in Romania at the Beginning of the Communist Regime. 1945-1950*, în "Annuario. Istituto romeno di cultura e ricerca umanistica", anul IV (2002); Idem, *Istoria Bisericii Greco-Catolice sub regimul comunist. 1945-1989*, Iaşi, Polirom, 2003. Pentru cea de-a doua categorie, cea a

O analiză, fie ea şi sumară, a modului în care s-au structurat şi au evoluat în timp relaţiile dintre puterea comunistă şi cultele religioase, dintre partidul comunist şi Biserica Ortodoxă Română distinge trei mari etape în evoluţia acestor raporturi, pentru perioada în care la conducerea partidului s-a aflat Gheorghe Gheorghiu-Dej (1944-1965). Prima etapă acoperă perioada de după actul de la 23 august 1944 şi până la moartea patriarhului Nicodim, în 1948 (cu precizarea notabilă că, după detronarea regelui Mihai I, noua turnură a acţiunii de comunizare a României devenise deja transparentă pentru ierarhii Bisericii Ortodoxe Române)[12]. Ea corespunde, în linii mari, perioadei iniţiale a luptei comuniştilor români pentru preluarea şi consolidarea puterii lor politice. Cea de-a doua etapă se întinde de-a lungul primei părţi a patriarhatului lui Justinian şi are drept punct final represiunile declanşate de către autorităţile statului comunist în anii 1958-1959 împotriva vieţii monastice ortodoxe[13]. În fine, o a treia perioadă acoperă cea de-a doua parte a patriarhatului lui Justinian.

Definirea din punct de vedere al conţinutului şi formei, încadrarea tipologică şi conceptuală a raporturilor ce se stabilesc între puterea temporală şi cea spirituală (în speţă, între puterea comunistă şi Biserica Ortodoxă) în această epocă de

---

publicării de documente, sunt reprezentative volume precum cel coordonat de Cristina Păiuşan şi Radu Ciuceanu, *Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist. 1945-1948*, vol. I, Bucureşti, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, 2001.

[11] O inventariere a studiilor referitoare la relaţiile dintre Biserică şi puterea politică comunistă, publicate mai ales în afara României, ne arată că acestea pot fi regrupate în două mari categorii: cele care analizează de o manieră exclusivă situaţia Bisericilor catolică şi protestantă; cele, cu mult mai puţin importante numeric, care se interesează de situaţia Bisericii Ortodoxe şi a celorlalte culte religioase din URSS. Pentru restul statelor comuniste de majoritate ortodoxă, atunci când sunt prezente în demersurile în discuţie, cea mai vizibilă tendinţă este aceea a unei analizări calchiate pe date generale şi o generalizare, nu întotdeauna pertinentă, care are ca model experienţa sovietică, ori, încă şi mai înşelătoare, situaţia Bisericilor catolică şi protestantă din Polonia sau Ungaria. Din acest punct de vedere, analiza lui Virgil Cândea este mai mult decât edificatoare asupra acestor evoluţii istoriografice, vezi Virgil Cândea, *Les forces religieuses dans les pays de l'Est*, în "Noveau Monde", no. 1, primăvara 1993, p. 23-37.

[12] Vezi, în finalul prezentului volum, remarca patriarhului Nicodim la aflarea veştii abdicării regelui, aşa cum este consemnată de Dudu Velicu, la 31 decembrie 1947.

[13] Decretul 410/1959 se constituie într-un veritabil moment de ruptură şi într-o excepţie în dosarul relaţiilor dintre Biserica Ortodoxă Română şi puterea comunistă, prin caracterul concentrat, masiv şi direcţionat al represiunii ce vizează dimensiunea monastică a ortodoxiei româneşti. Pentru mai multe detalii asupra crizei din 1959, din raporturile puterii politice cu Biserica Ortodoxă Română vezi Constantin Aioanei, Florentin Morariu, *Biserica ortodoxă Română în luptă cu "diavolul roşu"*, în "Altarul Banatului", nr. 1-3/2001, p. 89-99 şi Cristian Vasile, *Autorităţile comuniste şi problema mănăstirilor ortodoxe în anii '50*, în *Anii 1954-1960. Fluxurile şi refluxurile stalinismului* (editor Romulus Rusan), Bucureşti, Fundaţia "Academia Civică", 2000, p. 179-189.

frământări politice, sociale şi economice constituie obiectul unor aprinse dezbateri, istoriografice şi nu numai. Polemica asupra subiectului şi mizele ce depăşesc cadrul unei dezbateri ştiinţifice propriu-zise au făcut din problematica relaţiilor dintre Biserica Ortodoxă şi Partidul Comunist Român un subiect cel puţin delicat, cu o puternică dimensiune morală şi moralizatoare[14]. Dincolo de această dezbatere, putem spune că relaţiile care s-au stabilit între cele două instituţii sunt rodul unei conjuncţii între o multitudine de factori exogeni şi endogeni care au contribuit la structurarea şi evoluţia lor în timp, din punctul de vedere al conţinutului şi formei. În linii generale însă, statutul, rolul şi locul ocupat de cultele religioase în societatea românească a perioadei comuniste corespund criteriilor definite de către exegeţii problemei pentru o societate şi un regim de tip sovietic[15].

Demersul de faţă îşi propune să contribuie la mai buna cunoaştere a perioadei de început a istoriei raporturilor dintre Biserica Ortodoxă Română şi puterea politică comunistă (1945-1947). Acoperind perioada cea mai delicată a epocii comuniste (aceea a luptei pentru putere şi de consolidare a regimului de tip sovietic în România), lucrarea de faţă ne oferă o viziune unică, dinamică şi lipsită de clişee asupra modului în care s-au stabilit şi dezvoltat relaţiile dintre puterea politică şi Biserica Ortodoxă, cultul religios al majorităţii populaţiei româneşti. Poziţia informală, dar totuşi influentă deţinută printre membrii aparatului administrativ al Bisericii Ortodoxe de către Dudu Velicu, autorul notelor de faţă - fost secretar al patriarhului Miron Cristea şi un apropiat al cercurilor Patriarhiei Ortodoxe Române -, precum şi relaţiile pe care acesta le-a dezvoltat, de-a lungul perioadei în discuţie, cu personaje importante, implicate în ceea ce putem numi negocierea poziţiei şi statutului Bisericii Ortodoxe în cadrul noii configuraţii social-politice a societăţii româneşti, dau acestor însemnări un caracter unic şi fac ca ele să reprezinte o sursă documentară de prim rang.

Anii 1945-1947 reprezintă perioada în care procesul de sovietizare a societăţii româneşti, început o dată cu venirea la putere a guvernului Petru Groza, la 6 martie 1945, se află la începuturile sale, iar noul regim politic este obligat să negocieze cu prudenţă şi prevedere fiecare din actele sale. Pentru Biserica Ortodoxă Română, această perioadă este una de reconsiderare şi renegociere a poziţiei şi statutului său în societatea românească. Intervalul temporal în discuţie reprezintă, totodată, un timp al schimbării şi al confruntărilor interne. Schimbările în viaţa socială şi politică a statului român, combinate cu presiunile şi intervenţiile puterii politice menite să transforme Biserica Ortodoxă într-un instrument docil la dispoziţia

---

[14] Un exemplu aparţinând polemicii deschise circumscrise subiectului este şi lucrarea lui Olivier Gillet, *Religion et nationalisme. L'idéologie de l'Eglise orthodoxe roumaine sous le regime communiste*, Bruxelles, Editions de l'Université de Bruxelles, 1997, tradusă în limba română în 2001, la editura Compania din Bucureşti.

[15] În sensul şi în dimensiunile descrise de către Sabrina Petra Ramet, *Adaptation and transformation of Religious Policy in Communist and post-Communist Systems*, San Francisco, Boulder, Westview Press, 1992, în special p. 141-183.

puterii comuniste au drept rezultat o schimbare în profunzime a structurii şi componenţei înaltei ierarhii a Bisericii Ortodoxe. Aceste mutaţii se produc, în cele mai multe dintre cazuri, în pofida unei opoziţii substanţiale şi active din partea factorilor de conducere ai Bisericii. Rezultatul este situarea Bisericii Ortodoxe într-o poziţie mai mult decât delicată. Clerul şi ierarhii Bisericii sunt divizaţi în privinţa atitudinii ce trebuie adoptată faţă de reprezentanţii puterii temporale. O parte a acestora aleg colaborarea cu noile autorităţi, colaborare menită să le faciliteze accesul către poziţii de conducere în cadrul ierarhiei ortodoxe. Ei se vor regăsi în primele rânduri ale ofensivei autorităţilor comuniste vizând obţinerea sprijinului clerului şi ierarhilor Bisericii Ortodoxe pentru politica partidului comunist. Uniunea Preoţilor Democraţi, Secţiunea religioasă a ARLUS, manifestările de genul Congresului General al Preoţilor din 1945, celelalte evenimente evocate pe larg de către autorul însemnărilor de faţă sunt tot atâtea modalităţi vizibile de structurare a acestei strategii politice.

Dincolo de acestea, în culise, între Patriarhia română şi puterea politică se duce o luptă surdă, prima făcând eforturi pentru păstrarea autonomiei sale şi pentru conservarea poziţiilor deţinute în societatea românească, a doua vizând obţinerea unui control cât mai solid şi a susţinerii clerului şi ierarhiei ortodoxe pentru regimul de tip sovietic. Dosarul relaţiilor dintre cele două instituţii cuprinde puncte de divergenţă fundamentală, dar şi domenii în care o identitate de interese şi o cooperare viitoare sunt deja vizibile. Căutând un sprijin pentru acţiunea sa de conservare a autonomiei Bisericii Ortodoxe, patriarhul Nicodim încearcă, potrivit celor relatate de Dudu Velicu, resuscitarea relaţiilor cu Vaticanul şi cu ierarhia Bisericii Catolice din România. În această privinţă, iniţiativa şefului Bisericii Ortodoxe Române se regăsea pe un teren fertil şi venea în întâmpinarea unor preocupări ale papalităţii, confruntată cu acţiunea concentrată a regimurilor politice din statele lagărului socialist împotriva ierarhiei, clerului şi fidelilor religiei romano-catolice din aceste ţări.

Un alt punct de divergenţă în raporturile ierarhiei ortodoxe cu puterea comunistă este cel al relaţiilor Ortodoxiei româneşti cu Biserica Ortodoxă Rusă. Presiunile venind de la Moscova, dublate de eforturile autorităţilor comuniste de la Bucureşti se vor izbi de o rezistenţă înverşunată a Patriarhiei române, care refuză să intre într-o relaţie în care era evidentă tendinţa de subordonare de către Patriarhia rusă a celei române. Aceste două puncte fundamentale de divergenţă intervenite în relaţia dintre cele două instituţii vor constitui, de altfel, motivele pentru care, de două ori, autorităţile comuniste de la Bucureşti vor încerca depunerea patriarhului Nicodim.

Dincolo de divergenţele mai sus invocate, dosarul relaţiilor dintre Biserica Ortodoxă şi puterea politică comunistă conţine şi puncte de apropiere, cele mai importante fiind cele privitoare la situaţia şi regimul cultelor romano-catolic şi greco-catolic, precum şi cel privind situaţia şi statutul cultelor neo-protestante. Moartea patriarhului Nicodim şi înscăunarea lui Justinian, în prima jumătate a anului 1948, vor debloca relaţiile dintre cele două instituţii şi vor contribui decisiv la stabilirea conţinutului şi formei raporturilor dintre ele pe parcursul deceniului al cincilea.

O altă componentă extrem de importantă a contribuției documentare a lui Dudu Velicu la cunoașterea acestei perioade din istoria Bisericii Ortodoxe Române o reprezintă viziunea de ansamblu asupra evoluției poziției membrilor de rând ai clerului ortodox, confruntați cu evenimentele circumscrise sovietizării statului român și cu incertitudinile ce planau asupra rolului și statutului Bisericii și a slujitorilor săi în noua configurație socială, economică și politică. Poziția clerului ortodox, pe care o întâlnim cu aceleași caracteristici și la nivelul înalților săi ierarhi și care este, de altfel, transpusă și în strategia acțională a Bisericii, în raporturile sale cu puterea temporală, pornește de la convingerea că regimul politic comunist reprezintă doar un fenomen trecător, că Biserica Ortodoxă are datoria de a realiza coabitarea cu acesta din urmă, în vederea prezervării prezenței sale în viața societății și în așteptarea revenirii la normalitate. În acest context, rezistența ierarhiei ortodoxe la comunizare urmărește evitarea unei poziționări concurențiale sau deschis conflictuale, având mai degrabă rolul de a contracara și limita efectele acțiunii puterii politice, decât pe acela de a deschide un conflict potențial iremediabil cu aceasta. Aceasta a fost, de altfel, o poziție comună Bisericilor ortodoxă, catolică și protestantă din țările supuse procesului de comunizare[16].

Ediția de față reprezintă o selecție a notelor zilnice redactate, în perioada 1 aprilie 1945-31 decembrie 1947, de către Dudu Velicu, note grupate de autorul lor în mai multe caiete purtând titlul „Cronica vieții bisericești". Ele sunt păstrate la Arhivele Naționale ale României, în fondul personal "Dudu Velicu", dosarele 772/1945, 773/1945, 774/1946, 775/1947.

Fost secretar personal al patriarhului Miron Cristea (1936-1938), dar și al șefului SSI, Eugen Cristescu (1943-1944), Dudu Velicu (1905-1977) trăiește, după 1944, o perioadă de marginalizare și de supraveghere din partea organelor poliției politice. Datele referitoare la acest ultim aspect par a fi confirmate de prezența sa, în cursul anului 1951, în calitate de deținut, în lagărul de la Bragadiru[17].

Notele au fost redactate de mână, în caiet și pe foi volante, utilizând uneori semne stenografice, ceea ce îngreunează considerabil descifrarea lor. În notele de subsol, am indicat de fiecare dată, acolo unde a fost cazul, incertitudinile privind descifrarea anumitor cuvinte, iar prin paranteze drepte, am marcat cuvintele sau grupurile de cuvinte care nu au putut fi descifrate în original. Deoarece galeria personajelor invocate în notele zilnice ale lui Dudu Velicu prezintă o varietate deosebită, am ales ca datele biografice de care dispunem pentru fiecare dintre acestea

[16] Vezi Patrick Michel, *Politique et religion*, p. 23-31.

[17] Informațiile cuprinse în fondul personal „Dudu Velicu", aflat în păstrarea Arhivelor Naționale, sunt mult mai puțin consistente pentru perioada 1951-1960, iar notițele zilnice devin sporadice după 1950. Editorii prezentului volum au identificat prezența lui Velicu în lagărul de la Bragadiru, consemnată într-un document datând din 27 septembrie 1951, aflat în fondul *CC al PCR-Cancelarie*, dosar 95/1951, fila 19.

să fie rezumate în indexul antroponimic, iar nu în note de subsol care ar fi îngreunat excesiv lectura. Pentru facilitarea efortului eventualilor monografi ai lăcaşurilor de cult din Bucureşti – pentru care însemnările lui Velicu reprezintă o sursă preţioasă de documentare – am prevăzut în indicele toponimic o secţiune specială destinată acestora. Notele de subsol aparţinând autorului au fost indicate cu menţiunea „nota D. V.", iar notele introduse de editori au fost semnalate ca atare.

În sfîrşit, pentru corecta înţelegere a documentului istoric pe care îl prezentăm în cuprinsul acestor pagini, ar mai trebui să semnalăm similitudinea evidentă între textul unora dintre notele zilnice redactate de Dudu Velicu şi acela al unor note informative adresate organelor poliţiei politice, întocmite de către sursa conspirativă „Viator"[18].

Editorii prezentului volum îşi exprimă speranţa ca publicarea notelor zilnice ale lui Dudu Velicu să nu se limiteze la perioada 1945-1947, motiv pentru care au în vedere continuarea activităţii de aducere a acestora la cunoştinţa publicului larg şi pentru perioada ulterioară.

Alina Pavelescu

[18] Vezi, de exemplu, în prezentul volum, nota lui Dudu Velicu din 1 iunie 1947, referitoare la vizita patriarhului Alexei al Moscovei la Bucureşti şi nota informativă din 5 iunie 1947, semnată „Viator", tratând acelaşi subiect, publicată în Cristina Păiuşan, Radu Ciuceanu, *op. cit.*, pp. 71-73.

Duminică, 1 aprilie 1945

Episcopul Antim Nica, fost al Cetăţii Albe-Ismail, a fost la mine la masă, ca invitat.

După-masă am discutat diferite probleme în legătură cu Biserica Ortodoxă Română, arătându-ne reciproc mirarea că ea nu este activă.

Apoi, mi-a spus că a fost propus într-o şedinţă a Sfântului Sinod, de către Patriarhul Nicodim (Munteanu) celor prezenţi, spre a accepta cineva să-l primească la o eparhie, ca ajutor. Episcopul Cosma al Eparhiei Dunării de Jos l-a acceptat.

După şedinţă, în urma unor sfaturi, Episcopul Cosma, care se arătase foarte binevoitor faţă de Episcopul Antim, i-a spus acestuia că la Galaţi condiţiunile de trai sunt grele, iar criza de locuinţe accentuată, dându-i să înţeleagă că se poate dispensa de el. Episcopul Antim i-a răspuns că nu-i va face nici o dificultate.

După câtva timp, a mers la Galaţi, unde s-a prezentat Episcopului Cosma. Acesta l-a primit bine şi, neavând să-i ofere locuinţă ca reşedinţă, oaspetele a fost găzduit la un cleric, rămânând ca toate cheltuielile să le suporte Episcopul Cosma, din proprie iniţiativă.

În timpul şederii Episcopului Antim la Galaţi, Episcopul Cosma s-a convins că primul n-a venit cu intenţii rapace de a-i ocupa Scaunul episcopal, cu toate că Episcopul Cosma are un proces la Casaţie, cu preotul Beldie, fostul lui consilier, care-i aduce mai multe învinuiri.

Episcopul Antim mi-a mai comunicat că ar putea ocupa Scaunul de la Roman, unde este titular Episcopul Lucian Triteanu. Eu l-am sfătuit să primească, fiindcă i s-ar putea oferi o altă eparhie, unde poate lucra mai intens. Episcopul Antim s-a convins de dreptatea tezei mele şi s-a hotărât să rămână, deocamdată, la Galaţi, unde se va duce din când în când, pentru ca să facă act de prezenţă. I-a şi spus, de altfel, acest lucru Episcopului Cosma şi s-au înţeles ca Episcopul Antim să locuiască la Bucureşti (str. Popa Soare, 20), unde-i poate înlesni, pe la ministere, rezolvarea adreselor episcopiei.

Mi-a istorisit apoi că a luat contact de 2-3 ori cu d. ministru prof. Constantinescu-Iaşi, de la Propagandă, care i-a spus că, deocamdată, să aştepte; să nu apară în presă sau în viaţa publică, pentru că mai târziu (episcopul) va juca un rol însemnat.

Mi-a mai subliniat faptul că este în bune relaţiuni cu preotul Burducea, ministrul Cultelor, la care, în ziua de 3 aprilie 1945, va merge din nou.

Arhiereul dr. Veniamin (Pocitan) Ploieşteanul a primit titlul, de curând, de vicar patriarhal, schimbându-i-se totodată numele de Ploieşteanul în acela de Sinaitul, pe care l-a avut Episcopul Iosif (Gafton) al Argeşului.

Această numire şi schimbare de titulatură a făcut-o Patriarhul Nicodim şi iată de ce:

Şi-a rezervat titlul de Ploieşteanu pentru ca să i-l dea arhimandritului Vasile Vasilache, ucenicul lui, stareţul Mănăstirii Antim şi fost (poate mai este?) predicator al Catedralei mitropolitane din Bucureşti, pe care vrea să-l facă arhiereu.

Ei, intenţiunea înaltului prelat nu s-a realizat, fiindcă nu au admis forurile competente (Ministerul Cultelor?). Nu mult după această ştire, arhim. Vasile Vasilache a fost demis din funcţiunea de stareţ al Mănăstirii Antim, iar fratele său, Haralambie Vasilache, din aceea de exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Ca stareţ la Antim a fost numit arhiereul Atanasie Dincă.

Cei doi fraţi Vasilache sunt consideraţi dispăruţi de către cei din anturajul lor, însă ei se află în Palatul patriarhal, sub aripa ocrotitoare a Patriarhului Nicodim.

Duminică, 20 mai 1945

Azi este primul Congres general al ARLUS-ului, în localul Camerei Deputaţilor. Mare pregătire.

Am fost la Biserica Sf. Spiridon, unde slujeşte Episcopul rus al Chişinăului. Lume multă.

Un bas, cleric rus, a citit Evanghelia. Biserica se părea neîncăpătoare, aşa de puternică-i era vocea, pe care numai un rus o poate avea, urmaş al celebrului Şaliapin, crescut la şcoala lui Ceaikovski, Rahmaninov sau Rimski-Korsakov.

Surpriza a fost extraordinara.

Duminică, 27 mai 1945, Mănăstirea Cernica

Stareţul arhimandrit Partenie Buşcu, licenţiat în Teologie, [a fost] numit în locul stareţului arhim. Inochentie Tănăsoiu, care, acum, locuieşte tot acolo.

Mănăstirea are peste 100 de călugări, dintre care 30 sunt basarabeni.

Biserica mănăstirii, cu hramul Sf. Gheorghe, are un venit de peste 400.000 lei lunar.

Cu mănăstirea se poate vorbi la telefon cerând "cabina nr. 1, Mănăstirea Cernica".

Arhiereul Antal Emilian, fost stareţ al mănăstirii, iar acum locţiitor de mitropolit al Mitropoliei Bucovinei, în locul Mitropolitului Tit Simedrea, demisionat, este foarte arghirofil: i-a cerut arhimandritului Inochentie Tănăsoiu 200.000 lei sau câte 5.000 lei din pensia de 27.000 (pe lună) în fiecare lună, până la împlinirea sumei, ca să-l mai lase la mănăstire.

l-a răspuns că nu are şi, după ce a invocat memoria Patriarhului Miron Cristea, al cărui nepot este arhiereul Antal Emilian, iar arhim. Inochentie i-a fost exarh al mănăstirilor, a cedat.

"Nu mă aşteptam la aşa ceva, dle Dudu", îmi spunea consternat părintele Inochentie.

În mănăstire se află şi doi ucenici ai Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, azi criminal de război, fiind în Germania. Aceştia au în grijă bagajele mitropolitului: perne, plapome [sic!], saltele, pat, scaune, etc.

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei şi apoi şeful Misiunii ortodoxe din Transnistria, a fost trimis în 1944, cu o delegaţie, la Zagreb, în Croaţia, unde a hirotonisit un episcop.

În drum spre ţară, el a rămas la Viena, unde, după 23 August 1944, a fost reţinut de germani.

Fiindcă era muritor de foame, a acceptat jocul germanilor de a fi ministru al Cultelor în "Guvernul" Horia Sima, dând şi pastorale.

Azi este declarat criminal de război.

Nicolae, Mitropolitul Rostovului de Jos, sub regimul ţarist a fost Mitropolit al Rostovului de Jos, rang pe care nu l-a mai ocupat sub regimul comunist.

După ocuparea oraşului de către germani, în 1942, a fost repus în funcţiune, iar o dată cu retragerea armatelor germane, românii l-au adus în ţară, împreună cu o mică suită şi o soră a sa, locuind la Căldăruşani, la Mănăstirea Cernica. Printre însoţitori se află şi protoereul Ioan Nagorski, care, de fapt, conducea Mitropolia la Rostov.

Mitropolitul Nicolae moare la 31 ianuarie 1945 şi este înmormântat în cimitirul Sf. Lazăr, în partea rezervată ierarhilor şi situată lângă capelă. În stânga lui este mormântul Episcopului Sofronie Vulpescu (Craioveanul), ialomiţean, fost al Râmnicului-Noului Severin.

În timp ce-i cercetam crucea, sora lui, îmbrăcată în negru, i-a aprins candelabrul bătând cruci mari.

Protoereul Ioan Nagorski a rămas la Mănăstirea Cernica şi este cunoscut sub numele de "părintele Ionică".

Inscripţia de pe crucea de piatră, scrisă de o soră rusă, doctoriţă, din cele câteva venite din Crimeea şi care, la cererea sovieticilor, au declarat că nu vor să se mai înapoieze în URSS:

"Mitropolit al Rostovului etc., Nicolae Amasiiski, născ. 1859, dec.-31 ianuarie 1945."

La mănăstire sunt şi 30 de călugări, însă din Basarabia, care nu se mai înapoiază acolo deoarece s-au înapoiat în ţară în 1940 şi, conform Convenţiei de Armistiţiu, sunt exceptaţi de la repatriere. Sunt tinereţea călugărilor, fiindcă cei localnici sunt aproape toţi seniori. Sunt foarte supuşi, harnici şi muncitori.

27-28 mai 1945

Delegaţia Bisericii ruse la Bucureşti şi scrisoarea adusă Patriarhului Nicodim, cu mai multe puncte:

1. Revenirea la vechiul calendar. Patriarhul Nicodim scrie la Istanbul, spre consultare.

2. Înfiinţarea Mitropoliei rutene de Cernăuţi, pentru a lua majoritatea fondurilor religioase, cu înglobarea Maramureşului.

3. Mitropolia Sucevei să devină episcopie şi să fie nu a Bucovinei de Sud, ci a Sucevei.

Preotul Burducea demite pe directorul de cabinet Suseanu, preot. [Îl demite şi pe] preotul Vasile Ionescu şi ia la minister arhiva grupului preoţilor democraţi, fiindcă ar fi în ea acte compromiţătoare la adresa lui.

Mitropolitul Visarion Puiu e reţinut de germani la Viena, după misiunea oficială de la Zagreb, unde a sfinţit un nou episcop. [Visarion Puiu] are lenjerie, saltele, pat, plapumă la Mănăstirea Cernica, în grija a doi ciraci.

Luni, 28 mai 1945

M-am întâlnit, lângă Spitalul Brâncovenesc, cu preotul Oncescu, din comuna Mariuţa, judeţul Ilfov, care m-a invitat la cercul pastoral din parohia lui, pentru duminică, 10 iunie a. c. Mai era cu un preot din Ilfov. Discutând problema preoţilor democraţi, mi-a spus că mai mulţi preoţi legionari s-au înscris în Uniunea Preoţilor Democraţi, pentru ca să scape de neplăceri.

Toate exemplarele unui număr din *Biserica Ortodoxă Română* au fost luate de la Tipografia Cărţilor Bisericeşti de către Patriarhul Nicodim şi dus[e] la palatul lui. Se spune că în acest număr ar fi un articol al Patriarhului care nu trebuia să apară. Un număr se află însă la diaconul doctor Tuţă Nica, funcţionar la Tipografie.

Marți, 29 mai 1945

Demisia de la serviciu, pentru data de 1 iulie 1945. Voi primi deci leafa pe iunie, fără ca să mai funcționez, începând de azi.

Directorul Zaharia mi-a spus că-i pare rău, dar că au decis cei de sus, pentru că, fiind nevoie de comprimare, s-a spus că am mijloace de trai (6000 de lei, șase mii, lunar chirie pentru o casă, când mi s-a oferit peste o sută mii lunar).

Directorul general Nicușor Stanciu mi-a spus că-i pare foarte rău, dar că el n-a vrut să se amestece.

Directorul Mihalcea, că-i pare rău.

Seara, am fost cu preotul Alexandru Petre, pe care l-am întâlnit pe stradă, la Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei. Am discutat diferite probleme bisericești. După plecarea preotului, l-am întrebat pe mitropolit cum s-a ajuns la desființarea Mitropoliei Olteniei. Plin de amărăciune, și-a exprimat toată indignarea față de Patriarhul Nicodim Munteanu, pe care-l crede sigur ca autor al acestui act.

În 1941, pe când Mitropolitul Nifon se afla bolnav, Patriarhul Nicodim a cerut, în Sinod, **desființarea Mitropoliei Olteniei**[1], ca să se repete acest lucru în 1942, când, în urma protestului Olteniei, care a tipărit și cartea *S-a propus desființarea Mitropoliei Olteniei?*, Tipografia Sfintei Mitropolii a Olteniei, Craiova, 1942, 24 p., s-a revenit.

Chiar ministrul Cultelor, generalul Rosetti, a spus Patriarhului Nicodim, care-i anunțase prin adresă hotărârea Sfântului Sinod de a desființa Mitropolia Olteniei, că nu se poate lua hotărârea aceasta fără să fie consultat și chiriarhul locului.

Dar, printr-o lege publicată în *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 42, din 20 aprilie 1945, mitropolia tot a fost desființată. Mitropolitul Nifon Criveanu a întocmit imediat un memoriu, al cărui text este următorul:

"Cu multă durere sufletească și cu îndreptățită indignare am văzut - în *Monitorul Oficial* no. 42 din 20 aprilie 1945 - că Legea pentru desființarea Mitropoliei Ortodoxe Române a Olteniei, Râmnicului și Severinului se întemeiază în primul rând pe o adresă a Sfântului Sinod din 28 martie 1945, care «repetă cererea adresată onor. Minister al Cultelor pe baza hotărârii acelui Înalt For în ședința din 24 octombrie 1941».

Ar reieși din aceasta că hotărârea Sinodului, luată la 24 octombrie 1941, ar fi rămas definitivă. De ce, atunci, nu s-a comunicat la timp Ministerului Cultelor hotărârea luată și de ce ministerul nu a întocmit Decretul-lege respectiv?

---

[1] Subliniere Dudu Velicu (n. e.)

Adevărul pur este că hotărârea Sfântului Sinod din 24 octombrie 1941 n-a rămas definitivă, căci acelaşi Sfânt Sinod, în şedinţa de la 2 decembrie 1942, la intervenţia şi lămuririle date de Noi, a hotărât:

«Se revine asupra hotărârilor luate în şedinţele din 24 şi 25 octombrie 1941, privitoare la desfiinţarea Mitropoliei Olteniei. Cu această rectificare, Sfântul Sinod verifică şi aprobă sumarul şedinţei din 25 octombrie 1941.» (*Dezbaterile Sfântului Sinod*, sesiunea 1942, p. 5)

Ne întrebăm cum a putut Înalt Prea Sfinţitul Preşedinte al Sfântului Sinod să comită - prin adresa recentă nr. 339 din 28 martie 1954, către Ministerul Cultelor - omisiunea sau falsul acesta, care a dus în eroare ministerul Cultelor, spre a întocmi Decretul-lege mai sus amintit, nedrept în sine, lipsit de avizul şi hotărârea Sfântului Sinod şi care, în plus, a adus atâta tulburare şi indignare în clerul şi poporul oltean.

Iar în cazul când nu s-a trimis o asemenea adresă din partea Sfântului Sinod, mistificarea sau falsul cad în seama părintelui Ministru al Cultelor.

Şi într-un caz şi într-altul, **legea, neîntemeindu-se pe hotărârea Sfântului Sinod, urmează a fi anulată, iar vinovaţii, să tragă consecinţele**[2].

În raportul Părintelui Ministru se afirmă că Episcopia Râmnicului-Noului Severin a fost "desfiinţată nejustificat prin Legea din 7 noiembrie 1939, creându-se o nouă Arhiepiscopie a Craiovei, ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei."

Realitatea este că Episcopia Râmnicului-Noului Severin a fost ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei. Aceasta se evidenţiază şi prin hotărârea Sfântului Sinod din 4 decembrie 1940, care glăsuieşte: "Se va răspunde Ministrului că Sfântul Sinod n-a socotit niciodată ca desfiinţată Episcopia Râmnicului-Noului Severin, ci numai a considerat-o ca ridicată la rangul de Mitropolie a Olteniei." (*Biserica Ortodoxă Română*, nr. 1-2, pag. 52).

Se mai afirmă în raportul Părintelui Ministru că "atât clerul, cât şi populaţia locală a protestat în nenumărate rânduri împotriva desfiinţării Episcopiei Râmnicului-Noului Severin." Afirmaţia este inexactă, dacă se referă la întregul cler şi popor oltean, căci, în realitate, n-a fost vorba decât de puţine întâmpinări ale câtorva zeci de locuitori din oraşul Râmnicu-Vâlcea. Dimpotrivă, vi s-au prezentat mai multe memorii semnate de diferite autorităţi, întreprinderi industriale şi numeroşi cetăţeni şi muncitori, care cer stăruitor menţinerea Mitropoliei Olteniei.

Cât priveşte «neajunsurile de ordin administrativ, financiar, prin schimbarea reşedinţei de la Râmnicu-Vâlcea la Craiova», ele se puteau uşor

[2] Subliniat în original (nota D. V.)

înlătura pe o cale sau alta, eventual suprimându-se orice subvenţie bănească, lăsându-se totul în sarcina eparhiei.

Întrucât legea se întemeiază pe o mistificare, fie din partea Înalt Prea Sfinţitului Preşedinte al Sfântului Sinod, fie din partea Părintelui Ministru al Cultelor, ne adresăm, deplin încrezători în spiritul de dreptate al Domniei Voastre, cu rugămintea adânc respectuoasă de a vă sesiza de denunţarea acestui fals şi să faceţi să se revină asupra Decretului-lege nr. 305 din 19 aprilie 1945, făcându-se, în felul acesta, dreptate şi dându-se deplină satisfacţie dorinţei unanime a clerului şi poporului oltean.

Primiţi, vă rugăm, Domnule....., încredinţarea înaltei noastre consideraţiuni şi arhiereşti binecuvântări.

ss. Nifon, Mitropolitul Olteniei"

Cu această întâmpinare, Mitropolitul Nifon Criveanu s-a prezentat în:

- audienţa M. Sale Regelui Mihai I;

- dlui dr. Petru Groza, Preşedintele Consiliului de Miniştri şi

- dlui Gheorghe Tătărescu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi Ministru al Afacerilor Externe.

1. M. Sale Regelui Mihai i-a expus situaţia, subliniind că nu trebuia să se lovească în Biserică. Cel puţin Biserica trebuia să rămână ca o pajişte, un loc de reculegere, o poiană, unde să se odihnească sufletele. I-a spus, de asemenea, că Biserica este strâns unită cu Dinastia: "Poporul se roagă pentru M. Voastră şi vă iubeşte nespus de mult."

Apoi, Regele a tăcut câteva clipe, după care a răspuns: "Îmi pare rău că s-a lovit în Biserică desfiinţându-se Mitropolia Olteniei." Mitropolitul s-a retras apoi.

2. La dnii Petru Groza şi G. Tătărescu a fost, de asemenea, dar a plecat cu impresia că nu pot face nimic, nu fiindcă nu vor, dar fiindcă nu pot. Singurul care [o] poate face este dl. Bodnăraş (Emil?)[3], secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, împreună cu Ana Pauker şi Vasile Luca.

M. Sa Regele a trimis un emisar al său la preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care, venind la Palat, i-a dat întâmpinarea Mitropolitului Nifon ca s-o citească. După citirea ei, a negat categoric faptul că desfiinţarea Mitropoliei Olteniei ar fi un act al Ministerului Cultelor.

Apoi un emisar al M. Sale Regelui s-a prezentat la Patriarhul Nicodim, în aceeaşi chestiune. Patriarhul a negat amestecul lui în actul desfiinţării Mitropoliei Olteniei.

---

[3] Paranteza lui D. V. (n. e.)

M. S. Regele a rămas foarte impresionat de această stare a lipsei de răspundere în Biserică.

După aceea, Mitropolitul Nifon Criveanu se prezintă în audienţă la însuşi Patriarhul Nicodim Munteanu, pentru a clarifica problema desfiinţării Mitropoliei Olteniei, desfiinţare care constituie, pentru patriarh, numai o lovitură dată persoanei Mitropolitului Nifon, pe care-l urăşte. Aşa că, în realitate, nu s-a vizat decât la răsturnarea Mitropolitului Nifon, prin desfiinţarea mitropoliei. Patriarhul a negat că ar avea vreun amestec în acest act, cu prefăcătoria care-l caracterizează. Mitropolitul Nifon a rămas stupefiat în faţa declaraţiei Patriarhului, declaraţie comparată cu Decretul-lege menţionat mai sus: "N-am trimis nici o adresă la Culte."

Apoi, Patriarhul l-a chemat pe preotul Gh. Vintilescu (de la Biserica Sf. Spiridon, secretarul cancelariei Sfântului Sinod) să spună adevărul în această chestiune. El a răspuns în acelaşi sens, că n-a trimis nici o adresă la Ministerul Cultelor.

Atunci, Mitropolitul Nifon i-a spus:

- Bine, părinte Vintilescu, va fi nevoie să faci sub jurământ această declaraţie.

Şi mitropolitul a plecat.

Cine a ridicat problema? Patriarhul sau Ministerul Cultelor? Având în vedere atitudinea Patriarhului faţă de persoana Mitropolitului Nifon, acesta este încredinţat că Patriarhul a desfiinţat, de fapt, Mitropolia Olteniei.

Curios că nimeni, până azi, 29 mai 1945, nu i-a făcut cunoscut ceva oficial, Biserică sau Minister, asupra desfiinţării [Mitropoliei] Olteniei, în afară de aceea că, fiind la Râmnicu-Vâlcea, subprefectul i-a făcut cunoscut, din ordin, că trebuie să părăsească oraşul, întrucât în curând va avea loc instalarea arhiereului Atanasie (Dincă) Bârlădeanul, în Scaunul de locţiitor de Episcop.

Mitropolitul a rămas însă şi, îndată ce a venit, arhiereul Atanasie Dincă a ordonat ca servitorul să nu-i mai dea mâncare ca înainte Mitropolitului Nifon. Ce atitudine! "În loc să se poarte extrem de amabil, fiindcă, în afară de alte considerente, va avea chiar nevoie de mine", îmi spune mitropolitul.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului urmând să fie epurat, se afirmă că îl surprinde acest fapt întrucât în această categorie nu intră şi Patriarhul Nicodim Munteanu, cel care în 1940 vorbea despre hidra bolşevică din răsărit, căreia i s-a tăiat un cap prin luarea Basarabiei de armatele române.

Pe de altă parte, Mitropolitul Bălan s-ar fi dus la preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, pe lângă care s-a linguşit, ca să nu fie epurat.

Mitropolitul Visarion Puiu, care se află în Germania, iar în România este declarat criminal de război, ar fi murit plecând din Berlin în drum spre Elveţia.

Există un mare antagonism între Episcopul Timişoarei, Vasile Lăzărescu împreună cu clerul său, şi Mitropolitul Nicolae Bălan al Transilvaniei. Timişorenii sunt atât de dârji în a duce lupta împotriva Mitropolitului N. Bălan, din cauza autocratismului şi absolutismului acestuia, şi atitudinii lui de a face pe placul tuturor guvernelor, încât afirmă că, la nevoie, vor cere separarea Bisericii lor (a Banatului) de Stat.

Duminică, 3 iunie 1945

Am fost câteva minute la biserica din comuna Progresul, unde este paroh preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care nu a slujit. Apoi am plecat la Biserica parcului Rahova, unde am predicat despre "apa cea vie". Preotul Viţoiu mi-a mulţumit în faţa credincioşilor.

Miercuri, 6 iunie 1945

Am fost la 10.30 la dl consul Nicolae Demetrescu (palatul de la Şosea, fosta Preşedinţie a Consiliului de Miniştri), un prieten de pe când eram împreună la Varşovia, şi l-am rugat să se intereseze dacă nu mă pot transfera la Ministerul de Externe.

Mi-a prezentat un domn (subdirector?) şi după ce am discutat câteva minute, mi-a spus: "De astfel de oameni avem noi nevoie". Nu ştiu ce-a voit să spună.

Am fost apoi la preotul Bobulescu, de la Biserica Sf. Nicolae Tabacu din Calea Victoriei, un erudit. Am discutat problema Bisericii noastre, pe care el o vede într-o situaţie catastrofală, iar pe ierarhi, în frunte cu Patriarhul Nicodim şi Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, ca nişte hidre hidoase. Mi-a dat o seamă de cărţi scrise de el.

9 iunie 1945

1. Asupra raporturilor dintre ministrul Cultelor, preotul C. Burducea şi Patriarhul Nicodim se precizează următoarele, în cercurile clericale:

La începutul activităţii sale ministeriale, preotul C. Burducea avea o conduită dreaptă, independentă şi plină de demnitate în raporturile sale oficiale cu Patriarhul Nicodim, păstrând în acelaşi timp atitudinea de deferenţă în cadrul ierarhiei bisericeşti. Era conduita şefului unui departament, căruia postul pe care îl ocupă îi incumbă drepturi şi îndatoriri, care azi pentru un ministru-preot sunt cu atât mai mari. La început, Patriarhul a stat în expectativă, deoarece nu ştia ce

atitudine va avea faţă de el un preot, ministru democrat. Se temea ca o scurtă privire retrospectivă asupra trecutului lui dubios, în ceea ce priveşte moralitatea, să nu aibă ca efect imediat îndepărtarea lui din scaun.

Trebuia deci să înceapă el lupta, căci umbra păcatelor grele se contura ameninţătoare la orizont. A luptat şi a învins. Azi, balanţa se înclină în favoarea Patriarhului şi, prin aceasta, i s-au restrâns ministrului libertăţile: conduita dreaptă, independenţa şi demnitatea neştirbită de şef al unui departament. Preotul Burducea este sub influenţa Patriarhului; şi ea este considerată coruptă şi nefastă. Azi, preotul Burducea nu mai este ministrul-preot, ci părinţelul ministru, prea plecat şi prea supus serv al Patriarhului, aceasta în adevăratul înţeles al cuvântului. Şi într-o epocă de frământări sociale gigantice, în sforţarea comună spre instaurarea unei noi vieţi, epocă în care Biserica dă exemplul cel mai tipic de inerţie, apatie şi izolare condamnabilă, sub orice unghi ar fi privită ea, Patriarhul Nicodim stăpâneşte, pentru a-l reduce la exemplul lui, pe singurul exponent al Guvernului chemat să constate, să judece, să ia măsuri pentru a remedia racila din sânul Bisericii: ministrul Cultelor.

Se impun măsuri urgente, fără menajări.

2. Nu de mult timp, a apărut no. 4-6, pe aprilie-iunie 1944 al revistei *Biserica Ortodoxă Română*. Deşi a apărut deci, totuşi revista nu a fost expediată abonaţilor (clerului şi parohiilor din ţară), deoarece primul articol, intitulat *Chemare la realitate*, semnat de Patriarhul Nicodim, nu mai putea apare în iunie 1945, un an mai târziu deci de la data la care trebuia să vadă lumina lumii [sic!]. Articolul avea următoarele pasagii la adresa Naţiunilor Unite:

"Până la 4 aprilie 1944, zi de doliu a Capitalei, provocată de primul bombardament aerian terorist, mulţi dintre cei rămaşi acasă în timpul războiului, bărbaţi şi femei, n-au simţit întru totul grozăvia războiului ..."[4]

Evidenţiind viaţa curată a satelor noastre, Patriarhul subliniază că acolo "... nu s-au cunoscut binefacerile «ştiinţei» omeneşti, ale cărei roade de ultimă modă sunt bombardările copiilor, spitalelor, bisericilor, instituţiilor culturale şi cimitirelor"[5] - aluzie la bombardamentele anglo-americane. De altfel, Patriarhul Nicodim, în scrisoarea adresată în 1944 Arhiepiscopului de Canterbury, arată că poporul român "... suferă şi loviturile, prin nimic justificate ale celor mai groaznice bombardamente, executate de fiii Bisericii pe care o conduceţi."[6]

---

[4] Nicodim, Patriarhul României, *Chemare la realitate*, Bucureşti, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, 1944, p. 3 (Broşură apărută în 1944 şi apoi publicată în *Biserica Ortodoxă Română*, no. 4-6/1944, din care este scos (nota D. V.)

[5] *Idem*, p. 8 (nota D. V.)

[6] *Curentul*, sâmbătă, 24 iunie 1944; *Universul*, *idem*, no. 172 (nota D. V.)

Şi Patriarhul continuă, în broşura sa citată:

"Să nu ne pângărim, deci, războiul sfânt al crucii şi al reîntregirii neamului, cu fapte înjositoare"[7] şi încheie astfel:

"Al nostru, al tuturor părinte sufletesc şi neîncetat rugător către Domnul pentru izbăvirea scumpei noastre Patrii de urgia năvălitorilor de pe uscat şi din văzduh."[8]

Iată motivul pentru care articolul a fost scos din revistă, articol care i-ar fi creat Patriarhului o situaţie foarte delicată.

3. Episcopul lipovenilor este Savatie Terentiev, oraşul Tulcea; atât el, cât şi clerul lipovean nu sunt trecuţi în registrele de evidenţă ale Ministerului Cultelor. Episcopul Savatie îşi avea reşedinţa, înainte de războiul ultim, în localitatea Fântâna Albă (Bielaia Kraviţa) din Bucovina.

11 iunie 1945

În cercurile clericale se afirmă că prezenţa la Viena, la 23 August 1944, a Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se datoreşte faptului că el a rămas acolo pentru ca să-şi îngrijească o boală de ochi; aceasta după îndeplinirea misiunii oficiale, pe care a avut-o la Zagreb, în Croaţia.

Se mai afirmă că, dacă în 1944 Mitropolitul Visarion ar fi fost în ţară, el ar fi avut o poziţie foarte puternică, deoarece a trimis o scrisoare mareşalului I. V. Stalin, din cauza căreia a fost demis din Scaunul de mitropolit al Bucovinei de guvernul autohton[9]. Iată problema scrisorii:

Pe când era Mitropolit al Bucovinei, Visarion a trimis din Cernăuţi, cu adresa nr. 9186 din 22 septembrie 1939, o scrisoare Legaţiei sovietice din Bucureşti, cu rugămintea de a fi transmisă "Domnului Iosif Visarionovici Stalin, preşedintele Republicii Sovietice Ruseşti". În această scrisoare, Mitropolitul Visarion îl ruga pe mareşalul Stalin să dea un comunicat oficial pentru a lămuri străinătatea asupra problemei situaţiei Bisericii Ortodoxe din Rusia sovietică şi a curma, în modul acesta, interpretările greşite care se fac din cauza necunoaşterii realităţii.

Scrisoarea aceasta a fost publicată în limba engleză de Frăţia anglo-rusă din Londra, în revista *Sobornosti*, no. 20, din 1939, şi în revista engleză *The Star of the East*, no. 3, din decembrie 1939, care apare în India.

---

[7] *Op. cit.*, p. 11 (nota D. V.)

[8] *Ibidem* (nota D. V.)

[9] Vezi referiri la această scrisoare în Mitropolit Visarion Puiu, *Însemnări din viaţa mea*, ediţie îngrijită de D. Stavarache şi Gh. Vasilescu, Iaşi, Editura Trinitas, 2004, p. 87 (n. e.)

După aceea, a fost reprodusă în revista bulgară *Duhovna Straja*[10], an XXI, no. 5 şi 6 din mai şi iunie 1940, pp. 176-180, care apare la Sofia, traducerea din limba română fiind făcută de un ierodiacon numit Miron. În presa bisericească sau laică de la noi, scrisoarea aceasta nu a apărut niciodată.

Clerul Episcopiei Timişoarei, în frunte cu ierarhul lui, Ep. Vasile Lăzărescu, a adoptat o atitudine ostilă faţă de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului (Sibiu). Atitudinea aceasta, afirmă clerul, constituie o pavăză de apărare împotriva despotismului şi absolutismului lui Bălan în Biserica Ortodoxă Română, căruia i se impută că a oscilat, foarte puternic, între un partid politic şi altul. La Timişoara se afirmă că atitudinea lui Bălan faţă de programul actual nu este sinceră, ci oportunistă.

Joi, 14 iunie

Dimineaţa i-am făcut o vizită dlui Arghiropol (Calea Rahovei, nr. 57, la dr. Conovici), director la Mitropolia din Suceava (fostă la Cernăuţi), iar acum detaşat la Direcţia Studii şi Documentare din Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Mi-a spus că, în principiu, a vorbit acolo despre mine şi sunt dorit, fiindcă mai cunosc şi limbile slave.

Discutând diferite probleme, el mi-a istorisit că evenimentele de la 23 August 1944 l-au găsit la Vatra Dornei, împreună cu Mitropolitul Tit Simedrea al Bucovinei. Sovieticii nu se atingeau de cler, însă laicii erau ridicaţi, la ore aproape obişnuite: 5 dimineaţa şi 5 după-masă.

Într-o zi a fost luat şi el. Dus la sediul Poliţiei sovietice, a spus că este *ţerkva* (adică "biserică", voia să spună că este într-o funcţie bisericească). Lămurirea n-a fost clară. Apoi a spus *bogoslav*; nici atât. În sfârşit, a spus *psalt*, adică *psalomscik* (cântăreţ bisericesc), după care sovieticii l-au lăsat liber. Apoi, Arghiropol s-a dus imediat la biserică, în altar, unde era Mitropolitul Tit, căruia i-a istorisit cele întâmplate. Privind în biserică, vede un locotenent sovietic, însoţit de un soldat. Era cel care-l reţinuse. Imediat şi-a închipuit că au venit să se convingă dacă Arghiropol este într-adevăr cântăreţ la biserică. Fără să piardă timpul, el trece imediat la strană, neobservat, şi începe să cânte "cu foc". Văzându-l la strană, sovieticii au plecat.

De acum îşi închipuie că nu va mai fi vizitat.

S-a împrietenit cu mai mulţi ostaşi sovietici, care-şi au locuinţa lângă a lui (casă preoţească), dar mai ales cu o doctoriţă, tot sovietică, ce era cu aceşti soldaţi, care constituiau un post de pază.

[10] Pe care o am (nota D. V.)

Acest post ştia când urma să facă reţineri sau arestări NKVD-ul. Ca atare, sovieticii îl anunţau pe Arghiropol la timp, îl chemau în casă la ei, unde-l ascundeau până trecea pericolul. L-au ascuns aşa timp de zece zile, când a plecat la Bucureşti, în împrejurările următoare:

Un colonel, comandantul unui regiment sosit în localitate (Vatra Dornei) trebuia să plece la Bucureşti pentru a clarifica situaţia unităţii sale. Mitropolitul Tit Simedrea îi dă o scrisoare pentru ginerele său din Bucureşti, pe care-l ruga să facă toate demersurile pentru ca să poată pleca de acolo.

Într-adevăr, cu ajutorul profesorului Popescu-Prahova, care era secretar general la Ministerul Cultelor, obţinea - de la Comisia Aliată de Control - în baza unei adrese a acestuia că mitropolitul şi 4-5 persoane trebuie să vină, în interes de serviciu, la Bucureşti, permisiunea ca o maşină mare, americană să-i aducă. Maşina a plecat deci, însoţită de un ofiţer român şi 7 soldaţi înarmaţi. De la Vatra Dornei au plecat cu această maşină următorii: Mitropolitul Tit Simedrea, Arghiropol, un preot consilier, încă o persoană şi un călugăr, omul de casă al mitropolitului. Toţi fiind clerici, Arghiropol a fost nevoit să se îmbrace şi el cleric, pentru a nu avea neplăceri pe drum. Au ocolit cu maşina un punct, localitate unde-şi avea sediul un comandament sovietic şi după oarecare greutăţi la Bacău au ajuns la Bucureşti, unde au rămas. Osteneala ostaşilor n-a fost răsplătită de avariţia mitropolitului, ci de recunoştinţa celorlalţi, care, probabil cu aprobarea şefului (Tit), le-au dat suma de una sută mii lei.

Nu mult apoi, Mitropolitul Tit a demisionat, sub motiv că grija conducerii Fondului Bisericesc din Bucovina îl sustrage de la îndatoririle lui spirituale. În realitate, a demisionat din cauza cărţii tipărită de el în două ediţii şi intitulată *Ectenii şi rugăciuni...*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, 1943, îndreptată contra "bolşevicilor".

Ecteniile şi rugăciunile vechi au fost adaptate vremurilor războinice din 1943, schimbând mai ales cuvântul "agareni" ("turci", pus în carte în loc de "năvălitori duşmani") cu acela de "bolşevici". Operaţia de căutare a textelor, alegere, etc. a făcut-o diaconul Gh. Moisescu, funcţionar la Cancelaria Sfântului Sinod şi secretar de redacţie al revistei *Biserica Ortodoxă Română*, asistent universitar.

De altfel, d. Arghiropol mi-a comunicat că Episcopul Ieronim al Chişinăului (?)[11] şi Republicii Moldaviei, în vizita pe care i-a făcut-o nu de mult Patriarhului Nicodim la Bucureşti, s-a interesat şi despre această carte a Mitropolitului Tit, pe care-l condamnă fiindcă a făcut din Biserică o unealtă aservită unor scopuri contrarii dogmei creştine, scriind sau refăcând ecteniile, etc.

[11] Paranteză D.V. (n. e.)

îndreptate în contra "bolşevicilor", iar mâine contra polonezilor, poate; după vremuri.

Duminică, 17 iunie 1945

Când m-am urcat într-un vagon al trenului Medgidia-Tulcea, am întâlnit un locotenent rus - spunea el - de la Comisia Aliată de Control (mi-a arătat şi legitimaţia).

Mergea la Tulcea pentru o lună, ca delegat, pentru ca să procure câteva mii de tone de făn şi tot atâtea de brânză - fără să plătească el - prin prefectul judeţului.

Am discutat mult. Era un tânăr inteligent, născut la Moscova, Nicolae...[12], din aviaţia marinei sovietice. A stat 8 luni la Bucureşti.

El mi-a spus:

- Mareşalul (ex) Ion Antonescu se află la Moscova, unde i se face reeducarea, ca apoi să vină în ţară.

- Ungurii ne urăsc de moarte, în ciuda declaraţiilor oficiale. "După plecarea armatelor sovietice din Transilvania, ungurii vă taie în bucăţi".

- Miniştrii actualului guvern român se clatină.

- Comutarea pedepsei cu moartea, pedeapsă dată de Tribunalul Poporului criminalilor de război din primul lot (gen. Maciu) a făcut-o Vâşinski, nu Regele Mihai I.

- Ţările Baltice şi-au găsit echilibrul şi calea spre progres de când au fost anexate Rusiei, prin voinţa lor (aluzie la România).

- Situaţia din Rusia e grea: lipsesc alimente şi clădiri.

- În România va fi inflaţie. Biletele de bancă de 5000 de lei vor fi ştampilate.

- Anglo-americanii pregătesc o surpriză neplăcută Rusiei, care însă este pregătită.

- Japonia constituie o mare enigmă în raporturile ei cu anglo-americanii.

- România nu va fi în stare să-şi plătească datoriile faţă de Rusia nici peste 50 de ani.

- "Dreptate nu este nicăieri; nici la noi, în Rusia."

[12] Lipsă în original (n. e.)

Miercuri, 27 iunie 1945

Am fost la ministrul Cultelor pentru preotul Ion Vasilian de la Catedrala din Tulcea (închis în lagăr la Caracal). Fiind zilele trecute la Tulcea, am cunoscut-o pe soţia lui prin preotul Maraloi (?)[13] de la Biserica Sf. Gheorghe. Ea se plângea de soarta soţului ei şi m-a rugat să mă interesez eu.

Mergând la preotul Marinescu Alexandru (Alecu), inspector general la Culte, i-am dat o cerere de înscriere în Uniunea Preoţilor Democraţi din partea preotului I. Vasilian, o dovadă emisă de chestura oraşului Tulcea relativ la el şi o plângere din partea enoriaşilor care arătau că preotul lor e bun, etc. şi să vină la parohie. Preotul Marinescu a pus rezoluţia: "La comisia de epurare pentru revizuire" şi i-a dat-o dlui Grosu, funcţionar, şi care este membru în comisia de epurare.

Grosu mi-a spus că preotului Ion Vasilian i s-a suspendat, de comisie, plata salariului pe timp de 3 luni, iar preotul Marinescu i-a spus să-i reducă pedeapsa la o lună.

După ce i-am dat hârtiile, înainte de a fi pus rezoluţia, a venit d. Ion Bălan, redactor la ziarul comunist *Scânteia*.

Este interesant cazul. El a condus o caravană cinematografică, din partea Ministerului Propagandei (ministru prof. Constantinescu-Iaşi) prin Oltenia şi sudul Munteniei (Vlaşca). Un număr de peste 10 preoţi nu i-au dat concursul în comunele unde păstoresc. După terminarea misiunii, făcând cuvenitul raport de activitate la Ministerul Propagandei - şi la Partidul Comunist - a menţionat şi cazul preoţilor.

Ministerul Propagandei a trimis o copie Preşedinţiei Consiliului de Miniştri şi d. secretar general Bodnăraş a trimis-o cu o adresă ministrului Cultelor, preotul C. Burducea, spre a decide. Preotul Burducea a pus o rezoluţie prin care toţi preoţii vizaţi erau invitaţi la Bucureşti, telefonic, pentru ziua de 5 iulie a. c., spre cercetare.

Venind dl. Ion Bălan să dea referinţe, a spus că, într-adevăr, a făcut menţiunea despre aceşti preoţi în rapoartele sale, dar că a-i chema la Bucureşti tocmai în timpul secerişului este, poate, o măsură aspră. A opinat să li se trimită ordine observatorii. Pr. Marinescu a fost de acord şi a făcut un proces-verbal în acest sens, pe care d. Ion Bălan n-a voit să-l semneze, spunând că nu are calitatea. A rămas ca preotul Marinescu să facă referat ministrului, menţionând părerea dlui Bălan.

[13] Paranteză D.V. (n. e.)

Pr. Marinescu n-a judecat cazul preoţilor prin sine, ci a luat hotărârea numai "fiindcă zici domnia ta (Bălan), care eşti ziarist la *Scânteia* şi membru în Partidul Comunist".

Apoi i-a spus lui Bălan că zilele trecute a fost la Ploieşti, unde s-au înscris în Uniunea Preoţilor Democraţi peste 400 de clerici. "Apoi, continuă el, i-am sfătuit să se înscrie în Partidul Comunist, Frontul Plugarilor, etc., într-un cuvânt, în partidele care compun FND (Frontul Naţional Democrat), care guvernează azi."

Discutând despre lăcomia preoţilor, d. Bălan mi-a spus că a fost în Rusia, la Moscova, Celeabinsk, etc. şi acolo clerul este întreţinut de credincioşi, nu de stat. Acest răspuns a fost provocat de întrebarea mea dacă nu se va face separarea Bisericii de Stat. El a continuat spunând că separarea aceasta este o problemă care se va pune mai târziu.

(De când am prevăzut eu!...)

Despre preotul Burducea, ministrul Cultelor:

"Ce mai faci?"

"Ce să fac, ca Burducea,

Şi cu steaua, şi cu crucea"

(sau: "Când cu steaua, când cu crucea")

Apoi:

"Popa-i mare hoţ, licheaua,

Nu-i cu crucea, e cu steaua."

11 iulie 1945

Preotul Oancea, de la Biserica Sf. Anton din Capitală, directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, împreună cu Ramienschi, şeful atelierelor aceleiaşi tipografii, au luat de la sovietici o comandă de 200.000.000 lei pentru tipărirea a diferite imprimate. Şi, în loc de a executa comanda în tipografia pe care o conduc, ei au dat-o altor tipografii din oraş, realizând câştiguri mari în dauna moralei, prestigiului şi a lucrătorilor. De altfel, unul dintre lucrători, Iosif Hanuş, domiciliat în Fundătura Olteniţei, nr. 16, a făcut o reclamaţie către Patriarh, însă n-a înaintat-o şi n-o va înainta, fiind sfătuit în acest sens.

Preotul Oancea, directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti (preot la Mănăstirea Antim):

- coleg cu Eugen Cristescu, de la SSI, al cărui informator a fost şi cu care juca des cărţi;

- coleg cu Tudor Ionescu, actualul ministru al Minelor şi Petrolului.

Preotul Nicoreanu, în [...][14] Circularelor, no. 9-12, din 1-31 martie 1942, apare ca pro-antonescian, cerând desfiinţarea Asociaţiei Preoţilor din Bucureşti pentru faptul că oarecare membri au calificat-o pe Maria mareşal Antonescu drept "madam Spanac".

Iar acum, preotul Nicoreanu apare ca democrat, fiindcă a fost internat pe vremuri în lagăr.

Întrebat de ce nu convoacă Sinodul Plenar (la care participă toţi mitropoliţii, episcopii şi arhiereii din ţară), Patriarhul Nicodim a declarat că nu poate face aceasta din cauză că la şedinţe vrea să participe şi dl. general-colonel I. Z. Susaikov, locţiitorul preşedintelui Comisiei Aliate de Control din România, care vrea să ceară alipirea României la URSS.

(Declaraţie făcută de Patriarh preotului Ion Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit apoi arhiereu vicar la Iaşi, iar el a comunicat-o arhidiaconului Tuţă Nica de la Catedrala mitropolitană din Capitală.)

Episcopul Serafim Kişmernic, fost al Melitopolului, care se află la Mănăstirea Cernica, a fost solicitat de sovietici să se înapoieze în URSS, ca fiind cetăţean al acestui stat. El însă a arătat - cu acte - că este de origine etnică polonă şi ca atare n-a mai fost nevoit să se repatrieze.

În cercurile romano-catolice din Capitală, care sunt în legătură cu Nunţiatura apostolică, se afirmă că, la Moscova, cu prilejul alegerii Patriarhului Bisericii Ruseşti, s-a subliniat că cel mai mare duşman al ortodoxiei este Papa, reprezentantul romano-catolicismului. Ca atare, s-a cerut formarea unui front comun de luptă al bisericilor naţionale ortodoxe din răsăritul Europei şi Peninsula Balcanică. Promotorul şi conducătorul acestui front este Biserica Rusă, în acţiunea căreia Vaticanul identifică lupta comunismului împotriva Papalităţii.

În faţa acestei acţiuni, romano-catolicismul a luat măsurile de prevedere, prevenire şi apărare, acţionând direct şi indirect, prin reprezentanţii săi clerici din întreaga lume, atât în mijlocul credincioşilor, cât şi-n rândurile persoanelor influente din cercurile diplomatice, politice, etc.

Pe de altă parte, Papalitatea speră că acţiunea ei va fi sprijinită de Statele Unite şi Anglia, unde se profilează curente şi acţiuni anticomuniste şi antiiudaice.

Lupta ideologică s-a declanşat între cele două biserici şi romano-catolicismul stă în expectativă şi gata de luptă.

Conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, şi diaconul N. Nicolaescu, secretarul general al aceluiaşi minister, s-a aplanat. Iată geneza şi evoluţia acestui conflict:

---

[14] Indescifrabil în original (n. e.)

Anul acesta, Patriarhul Nicodim propusese Ministerului Cultelor să recunoască alegerea arhimandritului Vasile Vasilache, starețul Mănăstirii Antim din Capitală, în postul de arhiereu vicar al Patriarhului.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, în urma informațiunilor care i s-au dat asupra candidatului la scaunul arhieresc, a refuzat recunoașterea lui.

Patriarhul face o altă recomandare, în persoana arhimandritului Filaret Jocu - de la Catedrala mitropoliei din București - la intervenția d. dr. Lupu. Ministrul Cultelor refuză și această a doua recomandare.

Intervine apoi diaconul N. Nicolaescu, secretarul general, care propune pentru postul de arhiereu pe preotul Ion Marina de la Râmnicu-Vâlcea, un democrat convins, bine cunoscut dlui ministru al Cooperației, Anton Alexandrescu.

Preotul C. Burducea acceptă recomandarea și-o face cunoscut[ă] Patriarhului, care consimte să-l numească pe preotul Marina arhiereu vicar al Patriarhiei, pentru ca după aceea să-l transfere ca arhiereu-vicar la Mitropolia Moldovei și Sucevei, la Iași.

Pentru rezolvarea acestei probleme, Patriarhul îl cheamă pe diaconul N. Nicolaescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, care-l susține vehement pe preotul Marina. În fond, Patriarhul nu voia să accepte numirea preotului Marina ca arhiereu.

Diaconul N. Nicolaescu insistă, fapt care este interpretat de Patriarh ca atitudine obraznică față de el. Ca atare, Patriarhul Nicodim îi face cunoscută ministrului, pr. C. Burducea, atitudinea diaconului N. Nicolaescu.

Ca urmare a protestului Patriarhului, preotul C. Burducea îi retrage diaconului N. Nicolaescu atribuțiile de secretar general și vrea să-i întocmească decretul de scoatere din funcțiune.

Diaconul N. Nicolaescu nu demisionează, fapt la care se aștepta ministrul său. Atunci, preotul Burducea se folosește de o recenzie făcută cândva de diaconul N. Nicolaescu unei lucrări a diaconului Lăncrănjan, asistent la Facultatea de Teologie din București, în care apărea ca fiind pro-legionar, fapt de care era suspectat însuși autorul lucrării. Preotul C. Burducea îl califică pe diaconul N. Nicolaescu drept legionar și declară că-l va interna în lagăr.

Diaconul N. Nicolaescu culege informații asupra activității desfășurată în trecut, la Buzău și București, de preotul C. Burducea. În acest scop, se adresează foștilor prefecți și comandanți ai legiunilor de jandarmi ai județelor Buzău și Ilfov și descoperă dosare din care reieșea evident că preotul C. Burducea a desfășurat o intensă propagandă legionară. În fața acestei acțiuni hotărâte, preotul C. Burducea se adresează dlui ministru al Propagandei, Constantinescu-Iași, pe care caută să-l convingă de netemeinicia acuzațiilor ce i se aduc. Diaconul N.

Nicolaescu acţionează, la rândul său, prin dl. ministru al Cooperaţiei, Anton Alexandrescu. Lupta este la apogeu. Şi în acest moment decisiv, ambii luptători primesc ordin "de sus" să se împace, punându-se astfel capăt unui conflict acut.

În prezent, ambii demnitari de la Ministerul Cultelor s-au unit pentru lupta împotriva Patriarhului, în care văd un agent al dezbinării Bisericii.

16 iulie 1945

Patriarhul Nicodim avea în Sinod trei potrivnici, care-i făceau o puternică opoziţie: Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei, Tit Simedrea al Bucovinei şi Nicolae Bălan al Ardealului.

Pe mitropoliţii Nifon Criveanu şi Tit Simedrea i-a învins, primului desfiinţându-i mitropolia, iar pe al doilea silindu-l indirect să demisioneze. A mai rămas Mitropolitul Nicolae Bălan, de care se teme să nu-i ocupe Scaunul de patriarh, mai ales în urma raporturilor pe care le au cu Ministerul Cultelor şi unul şi altul.

În curând, va porni o campanie de defăimare şi compromitere în faţa Guvernului - fără a se putea preciza până în prezent cine-i este iniţiatorul - împotriva arhiereului Atanasie Dincă Bârlădeanul, locotenent de Episcop la Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu sediul la Râmnicu-Vâlcea. Această episcopie a fost reînfiinţată în locul Mitropoliei Olteniei, desfiinţată anul acesta.

Şedinţele Sfântului Sinod Plenar al Bisericii Ortodoxe Române urmează să se deschidă în ziua de 30 iulie a. c. Ele sunt aşteptate cu viu interes, atât de ierarhia superioară, cât şi de clerul de mir, pentru rezolvarea unei serii de probleme care au fost ridicate de noua rânduire socială, faţă de care Biserca nu poate avea o atitudine de expectativă.

Dar mai sunt trei probleme deosebit de importante:

1. Vor participa sau nu la şedinţă **eparhii refugiaţi din Basarabia**[15], a căror situaţie canonică şi juridică n-a fost clarificată până în prezent de Biserică fiindcă s-a evitat?

Iar pentru ca aceşti ierarhi să participe, Preşedintele Sfântului Sinod trebuie să-i invite în scris. O va face?

2. Va participa - deci va fi invitat - **Mitropolitul Nifon Criveanu** al Olteniei, a cărui mitropolie a fost desfiinţată, nu din motive superioare, la propunerea Patriarhului Nicodim?

Cu sau fără participarea mitropolitului, va aproba Sfântul Sinod actul desfiinţării Mitropoliei Oteniei?

---

[15] Subliniere D. V.; vezi şi mai departe (n. e.)

3. Arhimandritul **dr. Filaret Jocu**, care a fost ales Episcop al Argeşului, dar care n-a fost validat de Sf. Sinod, la cererea Patriarhului Nicodim şi a fostului prim-ministru Mihail Antonescu, îşi cere scaunul pe care i l-a ocupat Iosif Gafton Sinaitul. În acest scop, arhimandritul Filaret Jocu a făcut toate diligenţele, până în prezent, pe lângă forurile competente.

Înainte de plecarea sa la Mănăstirea Neamţ (săptămâna trecută), Patriarhul Nicodim a fost decorat de M. S. Regele Mihai I.

În cercurile clericale se afirmă că actul regal constituie o distincţie deosebită faţă de Patriarhul ţării pentru atitudinea hotărâtă pe care acesta a avut-o faţă de guvernul FND, în acţiunea acestuia de a se ingera în treburile bisericeşti.

În cercurile clericale se comentează cu viu interes ştirea după care Patriarhul Nicodim s-ar fi decis să demisioneze, însă numai în favoarea Episcopului Iosif Gafton Sinaitul al Argeşului.

Trebuie subliniat faptul că acest episcop a fost propus Congresului Naţional Bisericesc care l-a ales ca titular al Argeşului - iar Sfântul Sinod l-a validat - numai de către Patriarhul Nicodim, sprijinit de către fostul prim-ministru Mihail Antonescu.

În ultimul timp, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului a fost sărbătorit la Sibiu, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de arhipăstorie. La această sărbătoare au participat şi diaconul N. Nicolaescu, secretar general al Ministerului Cultelor, şi preotul Zaharia Mântulescu, director general al aceluiaşi minister.

Prezenţa reprezentanţilor Ministerului Cultelor la această solemnitate este semnificativă, avându-se în vedere, pe de-o parte, raporturile lor necordiale cu Patriarhul Nicodim, iar pe de altă parte, faptul că Mitropolitul Nicolae Bălan este un duşman al şefului Bisericii.

Patriarhul Nicodim n-a voit să convoace Sinodul Plenar pentru motivele politice arătate în nota din 11 iulie 1945. La câteva zile însă, după plecarea lui la Mănăstirea Neamţ, a plecat la el o delegaţie compusă din Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi preşedintele Secţiei religioase a ARLUS-ului, preotul Cosma Nicolae, referent al Secţiei economice de la Arhiepiscopia Bucureştilor şi dl. Teodor Gobjilă, funcţionar la aceeaşi arhiepiscopie, Secţia administrării bunurilor (soţia acestuia, dna Zoe (Zina) este sora dnei Mia, soţia dlui ministru al Propagandei, Constantinescu-Iaşi).

Delegaţia ar fi fost trimisă de Guvern pentru ca să-i ceară Patriarhului să procedeze la convocarea Sinodului Plenar. Motivul intervenţiei Guvernului ar fi dorinţa acestuia de a avea în Sinod un reprezentant al său, în persoana preotului Ion Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit de Ministerul Cultelor arhiereu-vicar la Iaşi, dar neconfirmat de Sf. Sinod întrucât se opune Patriarhul, care la început era de acord.

În urma acestui fapt, preotul Marina a şi făcut cunoscut Ministerului Cultelor că nu poate pleca la Iaşi decât dacă este ales de Sf. Sinod.

În cercurile clericale este comentată, cu un vădit interes şi în mod favorabil, ştirea după care Patriarhul Nicodim va fi înlocuit cu Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei, cel mai demn - se afirmă - dintre ierarhii ţării de a ocupa acest post.

În acelaşi timp, ar urma să fie înlocuit şi Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului.

18 iulie 1945

Cu prilejul audienţei pe care a avut-o Patriarhul Nicodim la M. S. Regele Mihai I, duminică, 8 iulie a. c., când a fost decorat, i-a făcut cunoscută Suveranului hotărârea sa de a rămâne la Mănăstirea Neamţ (unde a plecat la 11 iulie a. c.) până în toamnă. La aceasta, M. S. Regele i-a răspuns că poate rămâne acolo cel mult zece zile, deoarece se vor produce evenimente politice interne de o importanţă deosebită.

Un grup de clerici din Eparhia Romanului a înaintat un memoriu Sfântului Sinod prin care cere ca Episcopul Lucian Triteanu al Romanului să fie pensionat, din cauză că nu desfăşoară nici un fel de activitate în eparhie, datorită boalei de care suferă de mulţi ani.

Pentru ziua de miercuri, 11 iunie a. c., Patriarhul Nicodim fixase la Palatul patriarhal o consfătuire cu preotul C. Burducea, ministrul Cultelor şi Episcopul Gafton Marin [sic!] al Argeşului. Totuşi, Patriarhul n-a voit să rămână la consfătuire şi a plecat în dimineaţa zilei, la orele 4, la Mănăstirea Neamţ. Sosind preotul C. Burducea la consfătuirea de după-amiază, a aflat cu surprindere că Patriarhul părăsise Capitala. Persoanele din anturajul Patriarhului afirmă că "Părintele ministru s-a supărat şi a făcut gălăgie" spunând: "Dacă Î. P. S. Patriarh nu vrea să convoace Sinodul Plenar, îl vom convoca noi".

Nu mult după aceea, a plecat la Mănăstirea Neamţ o delegaţie (vezi nota din 16 iulie a. c.)[16] în frunte cu Episcopul Iosif Gafton Sinaitul, după care Patriarhul Nicodim a convocat Sinodul Plenar pentru ziua de 30 iulie a. c.

19 iulie 1945

Sinodul Plenar, care a fost convocat pentru data de 30 iulie a. c., constituie un punct de plecare pentru Biserică, avându-se în vedere problemele vitale care se vor dezbate, şi anume:

[16] Paranteză D. V. (n. e.)

- Noua orientare a Bisericii

- Raportul dintre Biserică şi Stat

- Raportul dintre Biserică şi Ministerul Cultelor

- Problema utilizării episcopilor fără eparhii (basarabeni)

- Problema desfiinţatei Mitropolii a Olteniei şi a situaţiei fostului ei titular Nifon Criveanu, căruia nu i s-a făcut cunoscut, în scris, până în prezent, acest act.

- Problema preotului Marina, ales arhiereu şi apoi neconfirmat.

Până în prezent nu s-a stabilit ordinea de zi a şedinţelor Sinodului Plenar, căci Patriarhul Nicodim, în adresa pe care a înaintat-o Ministerului Cultelor, îi face cunoscut numai data ţinerii Sinodului, rugându-l să procedeze la îndeplinirea formelor legale.

Şi chiar când se va forma ordinea de zi, unele din aceste probleme nu vor figura oficial, totuşi ele vor fi dezbătute.

În legătură cu problema utilizării arhiereilor, care în prezent au rămas fără eparhii din cauza evenimentelor politice de ordin internaţional, se afirmă în cercurile superioare bisericeşti că episcopii Antim Nica, fost al Ismailului-Cetăţii Albe şi Policarp Moruşca, fost al Episcopiei misionare ortodoxe române din America vor fi utilizaţi ca vicari la Arhiepiscopia Bucureştilor.

În cercurile superioare bisericeşti se afirmă că Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului este forţat să demisioneze din postul pe care-l ocupă în prezent. Nu se indică cine-l forţează să facă acest act.

Patriarhul Nicodim a luat hotărârea de a demisiona din postul de şef al Bisericii. În acest sens, s-a şi format la Bucureşti o Locotenenţă patriarhală, din care se crede că fac parte episcopii: Nicolae Colan al Clujului şi Iosif Gafton Sinaitul al Argeşului şi arhiereul vicar patriarhal Veniamin Pocitan.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a plecat în Ardeal. În drum, a trecut pe la Mănăstirea Bistriţa, din jud. Vâlcea, unde a dispus arestarea duhovnicului mănăstirii, un călugăr ardelean, învinuit că este legionar. Totodată, i-a făcut cunoscut stareţei că va desfiinţa mănăstirea. Două călugăriţe din susnumita mănăstire fac demersuri la Bucureşti, pentru a nu se desfiinţa mănăstirea.

20 iulie 1945

Relativ la ordinea de zi a Sinodului Plenar, care va avea loc în ziua de 30 iulie a. c., vor figura următoarele probleme:

1. Relaţiunile Bisericii Ortodoxe Române cu Biserica Ortodoxă Rusă.

2. Calendarul şi pascalia (fixarea datei Paştilor) pe anul 1946.

3. Recunoaşterea alegerii noului Primat al Angliei, care a făcut cunoscut Patriarhului român acest act.

4. Recunoaşterea ieşirii din schismă a Bisericii bulgare, în urma actului (tomosului) dat de patriarhul de la Constantinopol.

Aceste probleme intră în cadrul politicii externe a Bisericii.

Ministerul Cultelor va pune următoarele probleme:

1. Noua lege de organizare a Bisericii Ortodoxe Române.

2. Epurarea în cadrele ierarhiei superioare bisericeşti (mitropoliţi, episcopi şi arhierei şi în special situaţia Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului şi a Episcopului Andrei Mager[17] al Aradului).

3. Ratificarea epuraţiei clerului în general şi a personalului administraţiei bisericeşti efectuată de Ministerul Cultelor din iniţiativa lui.

4. Cazul preotului Marina de la Râmnicu-Vâlcea, numit arhiereu vicar la Iaşi, dar neconfirmat de Patriarh.

Episcopul Antim Nica

I-am făcut o vizită şi mi-a relatat unele lucruri:

A fost informat că s-a interesat de el Comisia Aliată de Control. Atunci a prezentat, printr-o persoană, documentul favorabil lui, şi anume:

Telegrama pe care i-a trimis-o de la Odesa Episcopul rus Serghie. Acesta a făcut o vizită Patriarhului Nicodim şi cu ocazia prezenţei la Bucureşti i-a vorbit, fiind de faţă şi un reprezentant al NKVD-ului. Episcopul Serghie i-a adus mulţumiri pentru activitatea pe care Episcopul Nica a desfăşurat-o în Transnistria pe când era, ca arhimandrit, şeful Misiunii ortodoxe române de acolo.

Pe lângă telegramă, prezentată în fotocopie, a mai prezentat şi acte din partea Misiunii suedeze din România pentru creştinarea evreilor şi de la câţiva evrei-creştini, pe care i-a ajutat, sub diferite forme, în Transnistria.

Efectul a fost salutar.

Patriarhul Nicodim Munteanu

Episcopul Antim Nica mi-a spus, în legătură cu întrebarea pe care i-am pus-o: de ce nu ia Patriarhul Nicodim măsuri împotriva ierarhilor imorali, următoarele:

I s-a supus Patriarhului această problemă, la care el a răspuns că aceasta nu-l preocupă, sub motiv că ierarhii vor da socoteală de faptele lor în faţa lui Dumnezeu, care cunoaşte tainele lor, El fiind singurul în drept de a-i judeca.

---

[17] Corect: Andrei Magieru; vezi şi mai departe (n. e.)

În fond, se teme ca problema, odată pusă, să nu atragă după sine şi problema moralităţii lui, care lasă mult de dorit.

Sâmbătă, 21 iulie 1945

La începutul săptămânii viitoare, Patriarhul Nicodim se va înapoia de la Mănăstirea Neamţ, pentru a lua parte la lucrările pregătitoare în legătură cu Sinodul Plenar de la 30 iunie a. c.

23 iulie 1945[18]

În curând va avea loc (30 iulie) Sinodul Plenar al Bisericii Ortodoxe Române. Şi să nu se uite că, de la instaurarea în România a unei noi concepţii asupra individului şi a societăţii, ierarhii ortodocşi nu au avut prilejul să se adune în sobor spre a discuta şi hotărî asupra problemelor bisericeşti, în raport cu noua realitate.

Sinodul Plenar din 30 iulie a. c. constituie punctul de plecare al unei noi etape în viaţa - nu doctrina - Bisericii care este şi a poporului, a ţării, căci ea viază prin popor, care constituie la rându-i Biserica lucrătoare.

Şi plecând de la realitatea că Biserica are un rol covârşitor în viaţa poporului român, pe care nu l-au încălzit încă razele culturii, cultură pe care el o vede în Biserică, se cuvine ca la acest Sinod să se pună în mod serios problema dinamismului în Biserică.

În Bisericile naţionale - spre deosebire de cea romano-catolică - viaţa acesteia [a Bisericii] este sudată de aceea a Statului, concretizată în guvernul său. Şi în Bisericile naţionale, deci şi în cea română, lipseşte iniţiativa. Ca atare, întrucât Biserica face parte din fiinţa Statului, Guvernul are dreptul să ia iniţiativa, fără a se crede că este o ingerinţă, pentru ca Biserica să fie dinamică, să fie prezentă în viaţa şi aspiraţiunile poporului care se rezumă la o acţiune comună spre un viitor mai bun, conform înaltelor principii înscrise în doctrina ei şi care stau la temelia Statului.

Guvernul va accentua deci principiul dinamismului în Biserică, conform noii orientări a ţării după actualul război crâncen mondial, în care individul a constituit punctul de atac al tuturor doctrinelor totalitare, care au îmbrăcat cele mai apocaliptice forme.

[18] Paginile care urmează constituie, probabil, conceptul unui text destinat să fie publicat (n. e.)

Iar noua orientare sau concepţie de viaţă este o revenire la principiul de omenie, care constituie iubirea înscrisă în doctrina creştină. Deci, în această privinţă, este exclusă controversa în acţiunea comună a Bisericii şi a Statului.

Şi cum principiul motor al acţiunii în cadrul Bisericii îl constituie celula "preot", trebuie ca Sinodul să se ocupe de rolul pe care-l va juca acesta în noua organizare a Bisericii, pentru lupta poporului spre realizarea unei vieţi bogată în iubire.

Şi după cum, pentru a se putea porni la luptă cu o armată modernă, se cuvine ca ea să fie însufleţită de un ideal comun şi să aibă toate mijloacele tehnice moderne necesare susţinerii acestei lupte, tot astfel pentru acţiunea pe care o va duce Biserica, trebuie să se revizuiască mai întâi cadrele, îndepărtând elementele incapabile şi nechemate, atât în rândurile clerului în general, cât şi ale ierarhiei superioare bisericeşti, în special (mitropoliţi, episcopi şi arhierei).

Să se procedeze radical şi în baza principiului de dreptate la curăţirea cadrelor bisericeşti; nu numai prin prisma epuraţiei, ci prin aceea a logicei care domneşte în acţiunea întreprinsă în cadrul ştiinţelor aplicate: redresarea organismului şi însănătoşirea lui prin îndepărtarea a tot ceea ce este bolnav în el.[19]

Şi aceasta se realizează prin luptă, căci în viaţa unui popor, ca şi în aceea a individului, sănătatea fizică, psihică şi spirituală nu este un port unde se poate refugia într-o definitivă siguranţă, ci o luptă zilnică, în care este în joc, necontenit, soarta noastră, individ sau popor. La luptă, deci, prin îndepărtarea celor nevrednici din Biserică, iar ca să fie nevrednic de locul pe care-l ocupă, un ierarh nu trebuie să fie neapărat necinstit, este de ajuns să fie nepriceput.

25 iulie 1945

În cercurile clericale se afirmă că ierarhii transilvăneni, în frunte cu Mitropolitul Nicolae Bălan, sunt hotărâţi ca la Sinodul Plenar convocat pentru ziua de 30 iulie a. c. să ceară autonomia Bisericii, act echivalat cu separarea acesteia de Stat.

La sfârşitul săptămânii trecute, fabrica de scânduri a Mănăstirii Neamţ a fost mistuită de flăcări. Focul a izbucnit din mai multe locuri deodată şi nu a putut fi localizat.

Cauzele nu se cunosc.

Patriarhul Nicodim, care în acest timp se afla pentru odihnă la mănăstire, a fost foarte afectat şi a părăsit imediat locaşul, înapoindu-se la Bucureşti.

---

[19] Notă pe marginea textului, adăugată probabil ulterior de către D. V.: "Logica pe care politica creştină o va aplica în 1949: uniuni democrat-creştine" (n. e.).

28 iulie 1945

Nifon Criveanu, Mitropolitul Olteniei

Mitropolia Olteniei a fost desfiinţată la sugestia Patriarhului Nicodim Munteanu.

La Sinodul de luni, 30 iulie a. c., se va pune şi problema Mitropoliei Olteniei, ceea ce nu-i convine Mitropolitului Nifon, mi-a declarat el azi, deoarece, datorită slugărniciei ierarhilor faţă de Patriarh, problema poate fi perfectată în sensul că actul desfiinţării să fie perfectat prin aprobarea lui şi de Sinod.

"Oricum, îmi spune mitropolitul, dacă eram prezent la discuţii, contracaram acţiunea."

Totuşi, Mitropolitul Nifon va vorbi cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, cu care nu este în bune legături şi cu episcopii Chesarie Păunescu al Constanţei, Antim Angelescu al Buzăului, Cosma Petrovici al Dunării de Jos (Galaţi) etc., pentru a nu aproba desfiinţarea Mitropoliei Olteniei.

Mitropolitul Nifon scria o întâmpinare pe care o va înainta Sfântului Sinod spre a nu se aproba desfiinţarea Mitropoliei Olteniei. "Sunt dator s-o fac, ca să rămână scris", îmi spunea mitropolitul.

Veniamin Pocitan Sinaitul, arhiereu patriarhal, i-a spus arhidiaconului Tuţă de la Patriarhie că, plecând într-o zi de lângă Patriarh (Nicodim Munteanu) i-a spus, ca de obicei: "Sărut mâna, Înalt Prea Sfinţite", la care Patriarhul a ripostat:

"Nu se zice aşa. De acum se zice *Do Svidania* ("la revedere", rus.)."

Atunci, arhiereul Veniamin i-a spus:

"Înalt Prea Sfinţite, mai bine mă supun unui învins deştept, decât unui învingător prost."

Patriarhul ridică glasul:

"Ei, tot nu ţi-au ieşit năzbâtiile din cap. Ai rămas la *Auf Wiedersehen*. Da! Îţi plăcea. De-acum nu mai merge. Şi să-ţi iasă din cap năzbâtiile de altă dată cu *Auf Wiedersehen*."

Nifon Criveanu, Mitropolitul Oltenici

Azi, vizitându-l, mi-a comunicat că romano-catolicii activează intens în România. Cunoscându-i situaţia de mitropolit fără mitropolie, a fost rugat de cineva să primească în audienţă un preot romano-catolic, spre a discuta, în principiu, problema unirii Bisericii ortodoxe cu Roma.

Mitropolitul l-a primit, însă i-a spus că rămâne la punctul de vedere ortodox.

Preotul romano-catolic credea că-l poate convinge pe mitropolit să treacă la unire.

30 iulie 1945

Azi s-a deschis prima şedinţă a Sfântului Sinod, după ce mai întâi s-a oficiat un *Te Deum* în Catedrala mitropolitană, în prezenţa ierarhilor şi a domnilor miniştri: preotul C. Burducea al Cultelor şi Constantinescu-Iaşi al Propagandei. Patriarhul Nicodim n-a participat.

Au fost prezenţi la lucrările Sinodului următorii ierarhi.

1. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului
2. Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei
3. Nicolae Popescu[20], Episcopul Oradei Mari
4. Partenie Ciopron, Episcopul Armatei
5. Policarp Moruşca, Episcopul românilor din America
6. Antim Angelescu, Episcopul Buzăului
7. Chesarie Păunescu, Episcopul Constanţei
8. Grigore Leu, Episcopul Huşilor
9. Iosif Gafton, Episcopul Argeşului
10. Cosma Petrovici, Episcopul Dunării de Jos (Galaţi)
11. Veniamin Nistor, Episcopul Caransebeşului
12. Emilian Antal, arhiereu, locotenent de Mitropolit al Mitropoliei Bucovinei de Sud
13. Atanasie Dincă, arhiereu, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin (Râmnicu-Vâlcea)
14. Veniamin Pocitan Sinaitul, arhiereu vicar la Mitropolia Ungro-Vlahiei (Bucureşti)
15. Galaction Gordun Silistreanul, arhiereu vicar al Episcopiei Constanţei, azi stareţ al Mănăstirii Neamţ, prin delegaţie
16. Valeriu Moglan Botoşăneanul, arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei
17. Eugeniu Laiu Suceveanul, arhiereu, delegat ca stareţ al unei mănăstiri din Bucovina.

---

[20] Corect: Nicolae Popovici (n. e.)

Au lipsit următorii ierarhi:

1. Efrem Enăcescu, Mitropolit, fost al Chişinăului

2. Antim Nica, Episcop, fost al Ismailului. Aceştia doi n-au fost invitaţi, întrucât, nefiind titularii unor scaune din ţară, nu puteau fi prezenţi ca reprezentanţi ai unor eparhii din Basarabia. Totuşi, Mitropolitul Efrem Enăcescu a fost prezent la *Te Deum*, asistând din altar.

3. Nifon Criveanu, Mitropolit al fostei Mitropolii a Olteniei; neinvitat

4. Lucian Triteanu, Episcopul Romanului (bolnav)

5. Andrei Magier, Episcopul Aradului

6. Vasile Lăzărescu, Episcopul Timişoarei

7. Ilarion Bacovanul, arhiereu vicar al Episcopiei Romanului.

Mai era prezent preotul Zaharia Mântulescu, director general al Ministerului Cultelor.

După *Te Deum*, d.d. miniştrii pr. C. Burducea şi Constantinescu-Iaşi s-au închinat şi au sărutat crucea prezentată de arhiereul Veniamin Pocitan - care a slujit - după care au urmat toţi ierarhii.

Apoi, întreaga asistenţă a trecut în Palatul mitropolitan, unde pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a citit Decretul Regal de deschidere a sesiunii Sfântului Sinod.

Patriarhul Nicodim ia după aceea cuvântul, subliniind că azi raporturile dintre Biserică şi Stat sunt cele mai bune.

Dl. P. Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, a subliniat că actualul guvern nu va proceda la separarea Bisericii de Stat, "fiindcă noi suntem fii ai pravoslavnicei Biserici Ortodoxe".

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a arătat că Biserica s-a alăturat schimbărilor vremii, din care cauză Guvernul este alături de ea.

S-au expediat după aceea telegrame omagiale M. S. Regelui Mihai I şi dlui dr. Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri.

Trecându-se la ordinea de zi a lucrărilor, Sfântul Sinod a luat act de: 1. desfiinţarea Mitropoliei Olteniei şi de reînfiinţarea Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, cu reşedinţa la Râmnicu-Vâlcea; 2. reluarea legăturilor canonice cu Biserica Ortodoxă Rusă; 3. ridicarea schismei Bisericii bulgare de către Patriarhul Constantinopolului şi, cu acest prilej solemn, de alegerea ca exarh al acestei Biserici a Mitropolitului Ştefan al Sofiei (prigonit sub regimul trecut); 4. reluarea legăturilor cu Biserica anglicană şi de alegerea noului Arhiepiscop de Canterbury în persoana ierarhului Goffrey, cu care prilej a avut loc un schimb de scrisori cu şeful Bisericii Române.

Apoi au fost numiţi arhierei-vicari următorii:

1. Preotul Ioan Marina, la Mitropolia Moldovei (Iaşi). El va fi hirotonisit arhiereu în curând, în Râmnicu-Vâlcea, după ce se opinase ca hirotonia să aibă loc la Iaşi sau la Mănăstirea Neamţ. El va purta titlul de Vasluianul.

2. Arhimandritul Teodor Scorobeţ la Mitropolia Sibiului - unde a fost vicar până în prezent, ca arhimandrit. El va purta titlul de Răşinăreanul.

De asemenea, Sfântul Sinod a ridicat la rangul de arhimandriţi pe:

- Protosinghelul Ambrozie Filiuţă, vicarul Episcopiei Huşilor (şi nepotul titularului acestei episcopii, Grigore Leu).

- Protosinghelul Rafail Dominte, stareţul Mănăstirii Suceava.

S-au mai discutat apoi diferite probleme administrative.

Când d. ministru Constantinescu-Iaşi se pregătea să plece, Patriarhul Nicodim i-a mulţumit pentru prezenţa şi cuvintele rostite, adăogând pe un ton glumeţ: "Da' tot ai făcut puţină politică".

În după-amiaza zilei, membrii Sfântului Sinod au lucrat în comisiuni separate. Sinodalii se aşteptau la o şedinţă furtunoasă, crezând că Guvernul va veni cu propuneri care ar fi în dauna Bisericii, însă faţă de atmosfera liniştită în care au decurs lucrările primei zile, ei s-au liniştit.

Preotul Petrescu de la Biserica Visarion din Capitală a divorţat de soţia sa după o căsătorie paşnică de peste 25 de ani, pentru ca să devină episcop.

Actul acesta presupune anumite asigurări de reuşită în ocuparea unui scaun episcopal, date din partea unor persoane influente.

Pr. Petrescu a făcut parte din delegaţia română care a fost anul acesta la Moscova cu prilejul alegerii noului Patriarh al Rusiei.

În legătură cu conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor şi pr. Vasile Ionescu din Bucureşti, în urma căruia ultimul a fost exclus de primul de la preşedinţia Uniunii Preoţilor Democraţi, se precizează că motivul conflictului a fost următorul: preotul Vasile Ionescu a luat atitudine faţă de abuzurile preotului Burducea, şi anume:

1. A dat bisericii lui din comuna Progresul, jud. Ilfov, suma de cinci milioane din fondul Ministerului Cultelor, sumă care trebuia împărţită mai multor biserici.

2. Şi-a făcut o cruce pectorală de peste cinci sute mii lei din aceleaşi fonduri.

3. Servitorii de acasă îi plăteşte din bugetul ministerului.

Azi, cu prilejul deschiderii şedinţelor Sfântului Sinod, arhiereul Veniamin Pocitan Sinaitul, întâlnindu-l pe Episcopul Nicolae Popovici al Oradei Mari, îi dă mâna şi îi spune:

"Vino, prea sfinţite, să ne sărutăm, că aşa-i obiceiul. După aceea avem destul timp să ne înjurăm. De!"

Apoi, vorbind de Biserică, spune că Patriarhul Nicodim a rămas singur, arătând un deget. Îi critică activitatea spunând:

"Să nu ştie el o limbă măcar diplomatică: engleza, franceza, germana. Ce ruşine!"

L-am întrebat de ce nu învaţă ruseşte, că practica o poate face cu Patriarhul, care ştie. Arhiereul Veniamin mi-a răspuns că germana o învaţă şi noaptea, "da' p-asta nu pot, că nu-mi place, bre."

Erau de faţă: la începutul discuţiilor, Episcopul Nicolae Popovici, care apoi a plecat, şi preoţii Liviu Stan de la Sibiu, Tatulea de la Iaşi şi Cernăianu de la Biserica Sf. Nicolae-Şelari din Bucureşti.

Sf. Sinod întrunit azi se va ocupa în timpul lucrărilor sale şi de cazul preotului Marina, de la Râmnicu-Vâlcea, numit de Ministerul Cultelor vicar la Mitropolia Moldovei, dar neconfirmat de Patriarh, din care cauză a fost un conflict, despre care s-a menţionat la vreme.

Acum, există două "partide": unul pro şi altul contra Marina.

Pro sunt miniştrii: Lucreţiu Pătrăşcanu al Justiţiei, Gheorghiu-Dej al Comunicaţiilor şi Anton Alexandrescu al Cooperaţiei, iar contra, miniştrii: pr. C. Burducea al Cultelor şi Constantinescu-Iaşi, al Propagandei.

Se afirmă că, dacă preotul C. Burducea va mai avea atitudinea ostilă cunoscută faţă de Marina, îşi poate pierde scaunul de ministru.

În cercurile clericale se discută cu un interes deosebit ştirea după care Guvernul ar proceda la secularizarea averilor mănăstireşti (şi Mănăstirea Neamţ are 11.000 ha pădure şi teren).

Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului şi Cetăţii Albe mi-a relatat că se constituie o listă de epuraţi în rândurile clerului, pe care, văzând-o, ministrul Constantinescu-Iaşi a dispus ştergerea Episcopului Antim de pe ea.

1 august 1945

Nifon Criveanu, mitropolit.

Vizitându-l, l-am întrebat care-i atitudinea lui faţă de hotărârea Sfântului Sinod în problema Mitropoliei Olteniei. Şi mi-a spus:

Luni, 30 iulie 1945, s-a dus, la ora 8 dimineaţa, la Mitropolitul Bălan Nicolae al Ardealului, căruia i-a propus să susţină în Sinod ca Mitropolia Olteniei să nu fie desfiinţată. Mitropolitul Bălan i-a răspuns că nu poate pune în Sinod această problemă din multe motive. "Vă înţeleg", i-a răspuns Mitropolitul Nifon. Apoi l-a rugat să susţină cel puţin ca să i se încredinţeze conducerea Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, reînfiinţată după desfiinţarea Mitropoliei Olteniei. Mitropolitul Bălan i-a promis că va face acest lucru, când va veni cererea Mitropolitului Nifon la Comisiunea juridico-canonică, al cărei preşedinte este.

În acelaşi timp, Mitropolitul Bălan l-a sfătuit pe Mitropolitul Nifon să depună cererea la Sinod a doua zi, întrucât, spunea el, prima zi va fi ocupată cu formalităţile de deschidere, etc.

Şi Mitropolitul Nifon a plecat încredinţat de promisiunea unui mitropolit. Apoi depune cererea la cancelaria Sfântului Sinod şi a doua zi, marţi, 31 iulie 1945, ea este supusă Sinodului.

Ce se întâmplă?

Problema Mitropoliei Olteniei se şi discutase în prima zi şi Sinodul a luat act de hotărârea Guvernului prin care această nouă eparhie se desfiinţa. Tocmai pentru a nu se lua în discuţie cererea Mitropolitului Nifon, Mitropolitul Bălan l-a sfătuit pe cel în cauză s-o depună a doua zi. A doua zi, cererea a fost dată spre rezolvare Comisiei juridico-canonice, care, după cum am mai menţionat, avea ca preşedinte pe Mitropolitul Bălan, iar ca membrii, pe episcopii: Antim Angelescu al Buzăului, Iosif Gafton al Argeşului, arhiereul Atanasie Dincă, locţiitor de Episcop la [Episcopia] Râmnicul[ui]-Noului Severin şi, pare-mi-se, Partenie Ciopron al Armatei. Comisia a clasat cererea la dosar, motivând că este tardivă, deoarece problema Mitropoliei Olteniei a fost rezolvată în ziua precedentă de Sfântul Sinod.

Cât despre situaţia Mitropolitului Nifon, s-a hotărât ca să i se dea leafa mai departe şi să i se facă în acelaşi timp formele de trecere la pensie.

Mitropolitul Nifon Criveanu a fost foarte îndurerat de acest deznodământ, având în vedere promisiunea Mitropolitului Bălan şi bazat pe faptul că avea încredere în sprijinul membrilor Comisiei juridico-canonice, şi anume: în Episcopul Iosif Sinaitul, căruia i-a prezidat alegerile şi i-a ţinut un discurs elogios după ce a fost ales; în Episcopul Antim Angelescu, care a fost ales absolut numai datorită lui (Mitropolitului Nifon) şi doctorului Angelescu.

Se aştepta şi Mitropolitul Nifon la un act de răsplată în interesul Bisericii, dacă nu al lui personal. Ba mai mult, cei doi episcopi nu şi-au dat nici o părere, ci au tăcut pur şi simplu, aprobând propunerea Mitropolitului Bălan Nicolae.

Aşa se scrie istoria.

Mitropolitul Nifon pleacă mâine în judeţul Argeş, la o moşie, comuna Şirici.

Sinodalii şi-au exprimat convingerea că Sinodul din zilele de 30 şi 31 iulie a. c. a avut ca prim obiect ridicarea la rangul de arhiereu a preotului Ioan Marina, deci o problemă pusă de Guvern. Cu acest prilej s-a constatat că Ministerul Cultelor nu şi-a exprimat clar atitudinea sa faţă de Biserică, din care cauză sinodalii au stat în expectativă, cu atât mai mult cu cât cred că Guvernul poate lua oricând atitudine faţă de ei, fapt pe care nu-l exclud. Faţă de această stare de spirit, sinodalii sunt stăpâniţi de grija situaţiei în care se poate afla Biserica la un moment dat şi-n consecinţă, sunt hotărâţi să nu renunţe la drepturile lor asupra şcolilor teologice, şcolilor confesionale şi afirmării importanţei învăţământului religios în educaţia morală a tineretului.

Lucrările Sfântului Sinod au durat două zile: 30 şi 31 iulie a. c.

În ziua a doua, Sfântul Sinod s-a ocupat de probleme administrative şi-n special de problema învăţământului teologic şi a şcolilor cu caracter bisericesc, care să treacă sub egida Bisericii.

De asemenea, s-a instituit o comisie care să susţină în faţa domnului ministru al Educaţiei Naţionale necesitatea predării învăţământului religios în şcoli.

Iar pentru orientarea poporului, Sfântul Sinod a dat o pastorală în care precizează atitudinea Bisericii faţă de noile orânduiri instaurate în statul român.

Relativ la noua organizare a Bisericii, se subliniază că preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a anunţat pe membrii Sfântului Sinod că sunt complet liberi în a studia şi întocmi o "nouă Lege de organizare a Bisericii Ortodoxe Române". Şi ministrul a precizat că sinodalii trebuie să procedeze la întocmirea acestei noi legi.

Sinodalii cred că Ministerul Cultelor are întocmită o lege, care n-ar fi altceva decât traducerea şi adaptarea aceleia după care se conduce Biserica rusă. Şi dacă ministerul le-a pus sinodalilor problema studierii şi întocmirii noii legi, a făcut-o cu intenţia de a le vedea contribuţia în această privinţă, pentru ca după aceea să procedeze cum va voi.

În cercurile clericale superioare (sinodali), ca şi-n cele ale clericilor de mir se discută cu mult interes ştirea după care alegerea preotului Ioan Marina ca arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei, cu titlul de Vasluianul este foarte semnificativă pentru viitoarea orientare a Guvernului în materie de politică bisericească, şi anume:

Preotul Ioan Marina este expresia voinţei Guvernului în noul post de arhiereu la Iaşi, cu un scop bine determinat, după care Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, din bolnav, urmează să fie pensionat. După aceasta,

arhiereul Ioan Marina va fi numit Mitropolit al Moldovei, de către Guvern, deşi alegerea n-o poate face decât Congresul Naţional Bisericesc, dar la care, eventual, pentru a respecta principiul autorităţii bisericeşti şi al legii, Guvernul poate face apel, convocându-l spre a-i exprima voinţa în alegerea celui propus.

Concomitent cu această acţiune, Patriarhul Nicodim va fi trimis la Mănăstirea Neamţ, în concediu nelimitat. În această situaţie, afacerile patriarhale vor fi girate de o Locotenenţă patriarhală, al cărei şef, de drept, este Mitropolitul Moldovei, adică Marina. Odată instalat la Bucureşti, Mitropolitul Marina va activa, spre a-şi evidenţia meritele în faţa opiniei publice şi în special a cercurilor bisericeşti şi mai ales spre a nu înşela dorinţa Guvernului. Şi-n faţa voinţei Guvernului de a-l ridica pe Marina la conducere, acesta va ocupa Scaunul de patriarh.

Aici se ridică două probleme: 1) noul patriarh va fi numit de Guvern sau se va respecta legea, adică se va convoca Congresul Naţional Bisericesc, ai cărui membrii sunt şi parlamentarii. Şi cum parlamentul nu există, care va fi modalitatea alegerii: vor alege numai membrii Congresului Naţional Bisericesc, fără parlamentari sau se va găsi o formulă oarecare.

2) Dar dacă Marina nu va fi ales de Congres, cum va rămâne problema voinţei Guvernului de nu a fi ales un altul?

Această delicată problemă se poate rezolva astfel:

Guvernul va întocmi o lege în virtutea căreia noul patriarh ales, pentru a putea intra în funcţiune, trebuie recunoscut ca atare şi de el.

Şi în această situaţie, Congresul Naţional Bisericesc poate alege patriarh pe oricine va voi, iar Guvernul va recunoaşte numai *persona grata*.

Iată cum se interpretează, în cercurile amintite, prezenţa arhiereului Marina în Biserică, drept exponent al voinţei Guvernului.

4 august 1945

Se afirmă, în cercurile monahale, că Visarion Puiu, fostul Mitropolit al Bucovinei, se află în Anglia.

S-a hotărât ca hirotonia în arhiereu a preotului Ioan Marina, ales vicar al Mitropoliei Moldovei de Sfântul Sinod, la 30 iulie a. c., să aibă loc în ziua de 10 august a. c., la Râmnicu-Vâlcea.

Diaconul preot Nicolaescu, secretar general al Ministerului Cultelor, a fost destituit din postul pe care-l ocupa până în prezent.

În cercurile clericale se afirmă că destituirea aceasta este efectul efortului comun al Patriarhului Nicodim şi al preotului C. Burducea, ministrul Cultelor.

Oricum, diaconul preot Nicolaescu pregăteşte materialul necesar pentru a-i ataca pe cei doi demnitari menţionaţi mai sus.

5 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu este foarte întristat deoarece ostaşi sovietici s-au instalat în clădirea Seminarului monahal din Mănăstirea Neamţ. O dată cu aceasta, au luat multe din alimentele mănăstirii.

7 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu va pleca în curând la Mănăstirea Neamţ, pentru odihnă.

Miercuri, 8 august 1945

Ierarhii transilvăneni au înscris în ordinea de zi a Sfântului Sinod din 30-31 iulie a. c. înfiinţarea unui seminar monahal, deoarece singurul existent, acela de la Mănăstirea Cernica, înfiinţat de Patriarhul Miron Cristea, a fost desfiinţat de Patriarhul Nicodim.

Seminarul acesta trebuie să fie sub directa conducere şi grijă a Sfântului Sinod, spre a forma noi cadre din care [ar] urma să fie recrutaţi viitorii ierarhi.

De asemenea, ierarhii transilvăneni au cerut ca Sfântul Sinod să organizeze şi să conducă toate mănăstirile din ţară şi care să nu mai depindă ca până în prezent de episcopii în eparhiile cărora se află.

Patriarhul Nicodim a scos aceste două puncte din ordinea de zi, întrucât ele vizau pe discipolii săi: Vasile Vasilache, stareţul Mănăstirii Antim şi pe fratele său, arhimandritul Haralambie Vasilache, exarhul mănăstirilor din Mitropolia Ungro-Vlahiei, Arhiepiscopia Bucureştilor, care nu sunt demni de locurile pe care le ocupă.

Ierarhii transilvăneni au fost foarte indignaţi, iar prăpastia dintre ei şi Patriarh se adânceşte astfel tot mai mult.

Se hotărâse ca hirotonia în arhiereu a preotului Ioan Marina să aibă loc la Râmnicu-Vâlcea. Patriarhul Nicodim s-a opus însă, trimiţându-i preotului Ioan Marina un avertisment, prin care-i făcea cunoscut că, dacă nu se va hirotoni la Iaşi sau la Mănăstirea Neamţ, va anula hotărârea Sfântului Sinod din 30 iulie a. c., prin care sus-numitul a fost ales arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei.

Ca atare, actul hirotoniei va avea loc la Iaşi. În acest scop vor merge acolo câţiva membri ai Guvernului, cu care prilej vor face şi inspecţii în Moldova.

Preotul Ioan Marina, însoţit de diaconul preot Nicolaescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, până în ultimul timp, pleacă mâine, 9 august, la Iaşi, pentru ca vineri să fie tuns monah, sâmbătă să fie ridicat la treapta de arhimandrit, iar duminică, 12 august, să fie hirotonit arhiereu.

Azi Patriarhul Nicodim trebuia să plece la Mănăstirea Neamţ, însă şi-a amânat plecarea pentru mâine, 9 august a. c.

Se afirmă că Patriarhul nu voieşte să participe la hirotonia în arhiereu a preotului I. Marina, ales vicar la Mitropolia Moldovei, şi care va avea loc duminică, 12 august a. c.

În cercurile clericale superioare se afirmă insistent că în Biserică se vor produce schimbări, începând cu îndepărtarea din scaun a Patriarhului Nicodim Munteanu, căruia i se aduc grave acuzaţii de imoralitate, din care cauză nu este agreat câtuşi de puţin de sinodali.

În locul lui ar urma să vină unul din episcopii: Nicolae Colan al Argeşului[21], ales în ultimul timp membru al Academiei Române sau Nicolae Popovici al Oradei Mari. Iar plecarea Patriarhului la Mănăstirea Neamţ (mâine, 9 august) ar fi pentru totdeauna.

După ce s-au terminat şedinţele Sfântului Sinod (30-31 iulie a. c.), Patriarhul Nicodim a adresat o pastorală credincioşilor Bisericii Ortodoxe Române. Pastorala a apărut în presă şi va apare în curând şi în broşură (15 pagini).

Pastorala aceasta a fost întocmită de Episcopul Nicolae Popovici al Oradei Mari, care a prezentat manuscrisul tuturor episcopilor membri ai Sfântului Sinod, spre semnare.

Acelaşi text, în copie, a fost supus Patriarhului spre a-l semna, însă acesta l-a modificat.

Episcopul Nicolae Popovici, având manuscrisul pastoralei, va ridica problema ingerinţei Patriarhului în hotărârile Sfântului Sinod. Aceasta constituie o nouă dovadă de raporturile sinodalilor cu Patriarhul şi de starea de spirit care domneşte în Biserică.

Vineri, 11 august 1945

La Mănăstirea Antim din Capitală este stareţ arhimandritul Vasile Vasilache, un discipol iubit al Patriarhului Nicodim, care intenţionează să-l numească arhiereu, însă s-a opus Ministerul Cultelor. Acest arhimandrit, Vasile Vasilache, este şi preşedintele Comitetului de iniţiativă pentru strângerea

[21] Corect: Clujului (n. e.)

fondurilor necesare refacerii Mănăstirii Antim. Din acest comitet mai fac parte, printre alţii, şi un număr de şase generali. Aceşti generali au întocmit un memoriu şi l-au semnat împreună cu un număr de călugări studenţi în Teologie, care locuiesc în sus-numita mănăstire. Apoi l-au înaintat unui director din Ministerul Cultelor, profesor la Academia Teologică din Ardeal, care-l va prezenta forurilor competente.

Semnatarii protestează împotriva faptului că arhimandritul Vasile Vasilache este stareţ al Mănăstirii Antim şi preşedinte al comitetului amintit, acuzându-l în acelaşi timp că "a făcut abateri în mănăstire". Cei şase generali sunt persoane care se străduiesc pentru refacerea Mănăstirii Antim, contribuind personal cu sume însemnate şi materiale, intervenind în acelaşi timp pretutindeni spre a obţine ajutoare. De altfel, lucrările de refacere au şi început, iar în curtea mănăstirii sunt depozitate imense cantităţi de materiale de construcţie.

Se cunosc loviturile pe care Patriarhul Nicodim le-a dat Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei (i-a desfiinţat mitropolia) şi [lui] Tit Simedrea, fost al Bucovinei (îi provoacă demisia), adversarii lui vajnici. Mai rămâneau de-acum în Sinod încă doi adversari: Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului şi Episcopul Andrei Magier, al Aradului. Ca atare, Patriarhul hotărâse să le dea lovitura de graţie în Sinodul din 30-31 iulie a. c., când urma să impună indirect sinodalilor epurarea celor doi ierarhi. Faţă de blocul vlădicilor transilvăneni, era foarte problematică reuşita acestei tentative, însă el încerca totuşi.

Iată însă că, pe neaşteptate, tentativa este anihilată de acţiunea preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, care a elogiat, în faţa sinodalilor, pe toţi ierarhii din Ardeal, subliniind că a fost rău informat (vreo aluzie?) asupra persoanelor lor şi a activităţii depuse. Acum, după inspecţia pe care a făcut-o mitropoliei şi tuturor episcopiilor ardelene, s-a convins de adevăr.

În faţa acestei lovituri neaşteptate, Patriarhul Nicodim s-a resemnat şi a depus armele.

La prima şedinţă a Sfântului Sinod din 30 iulie a. c., Episcopul Andrei Magier al Aradului n-a putut participa, ci numai la cea de-a doua, din 31 iulie. Neparticiparea lui se datoreşte faptului că nu a putut să termine vizita pe care a făcut-o în lagărul de la Caracal, celor 90 de clerici internaţi acolo pentru motive de ordin politic.

În a doua şedinţă a Sfântului Sinod, Episcopul Andrei a prezentat un raport asupra situaţiei clericilor din lagărul de la Caracal. Totodată, a întrebat de ce nu se interesează Biserica de situaţia acestor oameni, care sunt preoţi şi, ca atare, nu pot fi lăsaţi numai în grija poliţiei. În concluzia raportului, a cerut ca toţi preoţii din toate lagărele să fie internaţi într-o mănăstire, pentru a se proceda la reeducarea lor sub conducerea Bisericii.

Sfântul Sinod a aprobat raportul şi s-a hotărât trimiterea unei adrese în acest sens Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Din afirmaţiile preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, rezultă că el va face toate diligenţele pentru a-l interna în lagăr pe diaconul N. Nicolaescu, fostul secretar general al aceluiaşi minister.

În cercurile clericale se vorbeşte insistent că, în cele din urmă, însuşi preotul C. Burducea nu va avea situaţie plăcută, aceasta datorită acţiunii de compromitere pe care o întreprinde diaconul preot N. Nicolaescu împotriva lui, pe bază documentară din trecut şi prezent.

Dl. Teodor Gobjilă, licenţiat în Teologie, azi funcţionar la Arhiepiscopia Bucureştilor, având în grijă şi atelierele de ţesătorie de la Mănăstirea Ţigăneşti, jud. Ilfov, urmează să fie numit director general al Ministerului Cultelor, în locul preotului Zaharia Mântulescu, căruia i s-a încredinţat postul de secretar general.

Soţia dlui Teodor Gobjilă, dna Zoe (Zina), este sora dnei Mia, soţia dlui Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei.

Pr. Zaharia Mântulescu, directorul general al Ministerului Cultelor, a fost numit secretar general al aceluiaşi departament, în locul diaconului pr. N. Nicolaescu, îndepărtat în ultimul timp.

Romano-catolicismul activează intens în România, îndeosebi după moartea Patriarhului Miron Cristea (1939), care, prin intransigenţa lui, constituia o piedică serioasă în calea Romei.

Şi romano-catolicii profită de lipsa de unitate din sânul ierarhiei Bisericii Ortodoxe Române, pentru a aplica lozinca romană: *divide et impera.*

Alte stări de lucruri nu-i lasă, de asemenea, indiferenţi:

Cazul Mitropolitului Nifon Criveanu

În urma actului desfiinţării Mitropoliei Olteniei (1945), titularul ei, Mitropolitul Nifon Criveanu, a fost adânc impresionat, cu atât mai mult cu cât nici nu a fost consultat, ci a constatat cu surprindere că nu mai este în funcţiune, fără ca totuşi să i se fi făcut cunoscut, deşi ştirea a apărut, la vreme, în presă. Fiind la Râmnicu-Vâlcea, i s-a făcut apoi cunoscut de către organele bisericeşti că nu mai este mitropolit şi că trebuie să părăsească oraşul în două zile, ceea ce a şi făcut.

Romano-catolicii au profitat de această situaţie delicată şi, ca atare, s-a prezentat mitropolitului un domn, cu rugămintea de a primi în audienţă pe un cleric unit, spre a-i face unele comunicări. Mitropolitul l-a primit pe solicitant şi, din cele discutate, a ajuns la concluzia că vizita aceasta este în legătură cu unele tatonări, spre a-l atrage la unire cu Roma.

Mitropolitul i-a răspuns negativ.

În ziua de 3 august a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu pleacă din Bucureşti în judeţul Argeş, pentru odihnă. Ştiind că Mitropolitul Nifon este în Bucureşti, dar nefiind informat că pleacă în ziua de 3 august a. c. în provincie, Episcopul unit Traian Frenţiu, locţiitorul de Mitropolit al Blajului, trimite, în ziua de 4 august a. c., un preot unit la acesta, spre a-i face cunoscut că şeful său doreşte să-l vadă şi să-i vorbească. Mitropolitul Nifon fiind plecat în provincie, a urmat ca dorinţa Episcopului unit pr. Frenţiu să-i fie comunicată acolo.

Şi faptul că Blajul a dorit să-l vadă pe Mitropolitul Nifon după 1 august, şi nu înainte de această dată, este semnificativ: el ştia că Sinodul hotărâse, în şedinţa din 30 iulie a. c., ca Mitropolia Olteniei să rămână desfiinţată, deci titularul ei nu mai avea nici o atribuţie în Biserică şi, ca atare, voia să-l atragă la unire cu Roma.

Şi mai sunt de aşteptat noi tatonări în acest sens.

Cazul Mitropoliei Olteniei şi al titularului ei

Mitropolia Olteniei a fost înfiinţată cu prilejul marilor serbări de la Turnu-Severin din 8 Mai 1939, ale centenarului naşterii Regelui Carol I.

La 1 decembrie 1941, apare în presă comunicatul Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, care făcea cunoscut că Sfântul Sinod a cerut Guvernului să se desfiinţeze Mitropolia Olteniei.

Întreaga Oltenie protestează şi, la începutul anului 1942, apare o broşură intitulată *S-a propus desfiinţarea Mitropoliei Olteniei?* (Craiova, 24 pag.).

Broşura poartă semnăturile clericilor şi mirenilor, membrii ai Adunării eparhiale a Olteniei, printre care şi dl. Gh. Tătărăscu, actualul ministru al Afacerilor Străine şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. Semnatarii protestează împotriva cererii Sfântului Sinod de a desfiinţa Mitropolia Olteniei. Protestul este sprijinit pe argumente istorice, prin care se cere menţinerea mitropoliei.

În 1945, prin Decretul-lege nr. 305, Mitropolia Olteniei se desfiinţează, iar Sfântul Sinod şi-a dat asentimentul în această privinţă, în şedinţa sa din 30 iulie a. c.

Mitropolitul Nifon este, deci, virtual, îndepărtat din scaun, fără a fi putut spune un cuvânt pentru menţinerea Mitropoliei oltene.

Se reînfiinţează Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu reşedinţa la Râmnicu-Vâlcea şi se numeşte un locotenent de episcop.

Cum Sfântul Sinod nu l-a înştiinţat pe mitropolit, prin nici o adresă, asupra situaţiei pe care i-a creat-o, acesta a aşteptat întrunirea înaltului for pentru a se pronunţa.

Sfântul Sinod se întruneşte la 30-31 iulie a. c. Mitropolitul Nifon depusese un memoriu asupra Mitropoliei Olteniei şi asupra situaţiei lui, cerând să i se încredinţeze conducerea noii episcopii înfiinţată la Râmnicu-Vâlcea.

Sfântul Sinod, prin adresa nr. 1160 din 3 august a. c., îi răspunde că "instituirea de locotenent la reînfiinţata Episcopie a Râmnicului-Noului Severin, conform articolului 121 din statutul Legii de organizare bisericească, cade în competenţa Î. P. S. Mitropolit al Ungro-Vlahiei", ceea ce echivalează cu un refuz categoric.

Totodată, i se dă Mitropolitului Nifon lovitura de graţie, prin aceeaşi adresă, când i se face cunoscut că "Sfântul Sinod roagă Ministerul Cultelor să-i înlesnească îndeplinirea formalităţilor pentru reglementarea drepturilor Î. P. S. Sale la pensie, iar până atunci să i se servească salariul".

"Această hotărâre s-a comunicat chiar astăzi Ministerului Cultelor, pentru îndeplinirea formelor de pensionare."

În această atmosferă apare acţiunea Romei de a-l convinge pe Mitropolitul Nifon Criveanu să treacă la unire.

Cât despre actul desfiinţării Mitropoliei Olteniei, sinodalii afirmă că ceea ce a voit să facă un guvern trecut dictatorial, a desăvârşit Guvernul democrat, care trebuie să ocrotească, deopotrivă, instituţiile de stat.

Şi actul poate fi reparat, fără să dăuneze nici unei instituţii, iar Guvernul va săvârşi un act de dreptate şi echitate faţă de olteni, al căror glas a fost ascultat în trecut.

Cu prilejul vizitei pe care a făcut-o la Bucureşti în ultimul timp, o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Ruse, în frunte cu Episcopul Serghie al Odesei, Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului şi Cetăţii Albe, i-a făcut acestuia o vizită la Athénée Palace.

Cum Episcopul Antim Nica vorbeşte perfect limba cultă rusă, conversaţia a avut loc în limba oaspetelui. Era prezent şi un domn civil, care făcea parte din delegaţie.

Cu acest prilej, Episcopul Serghie i-a mulţumit călduros eparhului român pentru activitatea religioasă pe care a desfăşurat-o în Transnistria, unde a funcţionat ca şef al misiunii Bisericii Ortodoxe Române.

Înapoindu-se la Odesa, Episcopul Serghie i-a trimis o telegramă în termeni călduroşi Episcopului Antim Nica.

Despre activitatea lăudabilă pe care Episcopul Antim Nica a desfăşurat-o în Transnistria vorbesc şi actele pe care le-au dat, anul acesta, Misiunea suedeză din România pentru creştinarea evreilor, precum şi o seamă de evrei, care au fost

ajutaţi şi sprijiniţi de acest ierarh pe când se aflau în ghetouri. Şi actele acestea constituie recunoştinţa spontană faţă de binefăcătorul lor.

20 august 1945

Prezenţa arhiereului Justinian Vasluianul (Ion Marina) la Iaşi, ca vicar al Mitropoliei Moldovei, a fost primită cu indiferenţă de unele cercuri clericale şi laice locale, deoarece noul ierarh ar fi exponentul unei politici, a Guvernului, şi nu al unei realităţi bisericeşti.

22 august 1945

Patriarhul Nicodim Munteanu a delegat pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului să-l reprezinte la serbările de la 23 August a. c., deoarece el se află la Mănăstirea Neamţ.

În cercurile clericale se afirmă că, pentru postul de director general al Ministerului Cultelor va fi desemnată una din persoanele:

1. preot Alexandru (Alecu) Marinescu, actualul inspector general-şef din acelaşi departament;

2. preot Haralambie Popescu de la Biserica Sfinţii Voevozi din Capitală, fost superiorul Capelei ortodoxe române din Paris.

Preotul C. Stanciu a fost scos de pe lista preocupărilor, deoarece este social-democrat, "omul lui Titel".

Este foarte probabil că postul de director general va fi ocupat de pr. Alexandru Marinescu, "fiindcă-i înscris la comunişti".

25 august 1945

Se cunoaşte conflictul dintre preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, şi pr. Vasile Ionescu. Pentru a anihila acţiunea preotului Vasile Ionescu, pr. C. Burducea a intervenit pentru arestarea adversarului său. Şi întrucât preotul V. Ionescu lucra cu dr. Suseanu, fost director de cabinet al ministrului Cultelor şi cu av. Codin Cernăianu - prea cunoscut cu scandalurile bisericeşti pe care le-a provocat în trecut - au fost arestaţi şi aceşti doi.

După cinci ore de arest, au fost puşi în libertate toţi trei.

În timpul arestului, locuinţele celor trei au fost percheziţionate pentru a se găsi acte compromiţătoare care vizau pe ministrul Cultelor, însă încercarea a fost zadarnică. De altfel, avocatul Codin Cernăianu îşi păstrează actele compromiţătoare în altă parte decât acasă.

Această arestare a impresionat neplăcut cercurile clericale.

1 septembrie 1945

Biserica Ortodoxă Română, romano-catolicismul şi Biserica Ortodoxă Rusă[22]

Prozelitismul este una din caracteristicile fundamentale ale acţiunii pastorale romano-catolice. El îi imprimă acestei religiuni pecetea evidentă a unui dinamism practic social, necunoscut la alte religiuni, aşa după cum islamismul poartă pecetea fanatismului, din care turcii au făcut un temut instrument politic, care a fost înfrânt sub zidurile Vienei.

Acest prozelitism denotă, în fond, existenţa unei conştiinţe clare în aplicarea doctrinei creştine: "mergând, învăţati toate neamurile, botezându-le în numele ... Sfântului Duh", care, de-a lungul veacurilor, s-a dezvoltat în măsura acţiunii militante a însuşi şefului Bisericii: Papa.

În România, existenţa episcopiilor romano-catolice de Siret şi Milcovia, înainte de înfiinţarea Mitropoliei din Moldova (sec. XV) arată cât de mult îi era Papei "*à coeur*" catolicizarea "*Moldaviae*" (Moldovei) sau "*schismaticorum*", pentru ca în secolul XVIII să realizeze unirea cu Roma a unei părţi a Bisericii ortodoxe din Transilvania.

Şi, dacă acţiunea romano-catolică de prozelitism nu s-a scontat cu rezultatul dorit, ea nu încetează de a exista în prezent.

Orice romano-catolic este un activant în domeniul prozelitismului; dar, mai presus de toate, misiunea aceasta este încredinţată şcolilor, asociaţiunilor religioase şi congregaţiunilor. În cadrul acţiunii acestor centre de luptă, trebuie amintit, printre altele, că Patriarhul Miron Cristea s-a sesizat la vreme de faptul că "*Notre Dame de Sion*" ne răpeşte cele mai bune fiice ale neamului, unele dintre ele fiind trimise pentru totdeauna în alte continente, ca misionare, împreună cu toată averea lor.

În Biserică, romano-catolicismul acţionează îndeosebi pe lângă persoanele clericale cărora anumite împrejurări le-au creat, dacă nu o situaţie delicată, cel puţin o neplăcere cu semne vădite de permanentizare temporală. Cazul Mitropolitului Nifon Criveanu, fost al Olteniei, pe care emisarii Papei îl îmbie la unire, este concludent ca şi al unuia din foştii stareţi - din ultimul timp - de la Mănăstirea Neamţ, care a devenit unit, scriind apoi un volum în care polemiza cu Biserica Ortodoxă Română.

Dar **este posibilă unirea cu Roma** după cercurile bisericeşti ortodoxe române? Da. Şi iată cum:

---

[22] Subliniere D. V.; vezi şi mai departe (n. e.)

Clerul superior şi cel inferior nu sunt refractare faţă de acţiunea de prozelitism şi unire a Romei pe care, în ordinea supranaturală, o văd ca o acţiune întreprinsă în cadrul unui plan divin, iar în cea naturală, sub acela al unui *fatum*. De altfel, pasivitatea şi lipsa de dinamism ale Bisericii Ortodoxe Române sunt atât de evidente, încât ea, ca organism social, simţind organic nevoia unui stimulent, nu reacţionează împotriva atacurilor Romei. Greutatea realizării unirii nu ar consta decât în actul formal propriu-zis, fiindcă ortodoxia, admiţând primatul papal, rămâne la formele ei de manifestare religioasă (cult, ceremonie, etc.) şi administraţie bisericească actuale, asemenea uniţilor din Transilvania.

Problema fundamentală rămâne însă aceea a pregătirii şi trecerii la unire a credincioşilor Bisericii, care, de asemenea, se vor putea realiza.

Clerul ortodox vede şi binefacerile unirii cu Roma, datorită contactului viitor strâns cu cultura apuseană prin romano-catolicism, cum a fost cazul cu românii din Transilvania - prin Blaj, Şcoala Ardeleană, etc., progresul procesului de conştiinţă naţională din trecut.

Iar dacă unirea cu Roma va trebui să se facă drept un corolar al sforţărilor comune ale romano-catolicismului şi ortodoxiei, în cadrul unui plan divin, apoi ea poate fi dictată şi de împrejurări istorice, din care elementul politic nu este exclus.

În ultimul timp, se face şi mai accentuată îngrijorarea după care Biserica Ortodoxă Română intră în cadrul preocupărilor de frunte ale politicii religioase ruseşti, pentru ca, prin realizările pe teren bisericesc, Rusia să-şi realizeze scopurile de ordin politic.

Din punct de vedere dogmatic sau jurisdicţional, Biserica Ortodoxă Română nu vede nici un pericol pentru ea într-o eventuală apropiere de Biserica Ortodoxă Rusă. Problema cea mai grea însă o constituie revenirea la vechiul calendar (stilul vechi), după care-şi serbează Paştele, etc., Biserica Rusă. Căci revenirea ar însemna oficializarea "stilismului", împotriva căruia s-a luptat atât de aspru în trecutul apropiat, în special în Moldova, cu mijloace permise şi nepermise. Şi prin "oficializarea" stilismului s-ar produce o ruptură groasă în sânul Bisericii Ortodoxe Române, care i-ar primejdui însăşi existenţa. Deci, această problemă ar constitui nodul gordian în cadrul apropierii dintre cele două biserici.

Iată aspectul problemei acţiunii romano-catolicismului în România şi legătura ei, prin derivaţie, cu problema raporturilor dintre Bisericile ortodoxe română şi rusă.

Zilele acestea au fost aduse Patriarhului Nicodim un număr de trei pachete cu cărţi şi reviste trimise de la Moscova de Patriarhul Alexei al Rusiei. Fiecare din cele trei pachete este de mărimea a trei-patru almanahuri la un loc:

două mai mici şi unul mai mare. Ele au sosit prin poştă. Ca dovadă este faptul că aveau mărci poştale, care au fost rupte împreună cu o parte din hârtia ambalajului. Pachetele se află pe biroul Patriarhului şi nu vor fi desfăcute decât la sosirea "înaltului ierarh" de la Mănăstirea Neamţ, care va fi în curând.

4 septembrie 1945

1. În ultimul timp, nu s-a mai făcut nici un demers din partea emisarilor Bisericii romano-catolice pe lângă Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, spre a-l convinge să treacă la unirea cu Roma. Aceasta se datoreşte, probabil, faptului că mitropolitul se află în provincie de mai multă vreme, pentru odihnă.

2. În fond, nici unul din clericii superiori şi inferiori ai Bisericii Ortodoxe Române nu este împotriva unirii cu Roma, pentru care se roagă ori de câte ori oficiază liturghia.

Problema fundamentală o constituie însă modul în care s-ar realiza această unire faţă de pretenţiile Papei de a-l admite ca şef suprem al Bisericii, cu atributul lui de infailibilitate, etc., ceea ce nu admite nici o Biserică Ortodoxă naţională. Ca atare, din acest punct de vedere, tot clerul ortodox român este împotriva unirii.

N-ar fi refractari însă acţiunii de prozelitism a Romei, în cadrul unui plan divin, clericii ortodocşi români care şi-au făcut studiile universitare în centrele romano-catolice din Apus, în special Franţa (Paris, Montpellier, Strasbourg, etc.).

3. Arhimandritul Teodosie Bonteanu a fost stareţ al Mănăstirii Cetăţuia din jud. Iaşi. La începutul anului 1937, trece la unire cu Roma şi în acelaşi an scrie o lucrare intitulată: *O turmă şi un păstor sau problema împăcării Bisericilor din răsărit şi apus*, Editura autorului, Tipografia "Vieaţa creştină", Blaj, 510 pagini+1 facsimil, în care polemizează cu Biserica ortodoxă.

În 1943 publică un al doilea volum, intitulat: *Proscomidia din oficiul liturgic bizantin. Scurt studiu istorico-liturgic*, retipărire din revista *Cultura creştină*, Blaj, 1943, Tipografia Seminarului, 16 p., în care polemizează, de asemenea, cu Biserica Ortodoxă Română, ai cărei preoţi "... au ajuns la acte şi inovaţii pe cât de deplasate, pe atât de greşite." (p. 14-15)

Arhimandritul Teodosie Bonteanu se află la Mănăstirea Obreja, jud. Alba.

Activitatea de prozelitism a acestui arhimandrit a găsit răsunet în sufletul fostului stareţ al Mănăstirii Neamţ între 1920-1930, arhimandritul Daniil Ciubotaru, care a trecut la unire în anul 1940. Şi acesta a scris mai multe broşuri polemice, printre care şi aceasta: *Puncte de apropiere între ortodoxie şi catolicism*, Tipografia Seminarului Blaj, 1945. El se află la Blaj.

Din lucrările lor rezultă că aceşti doi arhimandriţi uniţi activează în rândurile ortodocşilor.

Vineri, 11 septembrie 1945

Arhimandritul Haralambie Vasilache, exarhul mănăstirilor Arhiepiscopiei Bucureştilor, a fost numit de Patriarhul Nicodim stareţ al Mănăstirii Neamţ, în locul arhiereului Galaction Gordun, îndepărtat. Noul numit, arhimandritul H. Vasilache, este unul din discipolii Patriarhului Nicodim. Numirea este însă ilegală, dacă se raportează la Regulamentul pentru alegerea stareţilor, care prevede că stareţul este ales de soborul călugărilor mănăstirii, iar chiriarhul are numai dreptul de a-l confirma sau nu.

Clerul oltean a început să se mişte şi va trece în curând la acţiune, pentru a-şi revendica dreptul de a i se reînfiinţa Mitropolia Olteniei, de a cărei dispariţie este acuzat numai Patriarhul Nicodim, care a făcut acest act din patima care-l caracterizează. Clerul oltean doreşte revenirea Mitropolitului Nifon Criveanu în fruntea Bisericii oltene.

Arhiereul Galaction Gordun, fost vicar al Episcopiei Tomis, Constanţa, iar până acum, în ultimele zile, stareţ al Mănăstirii Neamţ, este cunoscut în cercurile clericale (şi laice) ca un al doilea Rasputin. El are chiar un fiu: este călugărul Ieronim, tânăr, frumos şi elegant îmbrăcat. Nu are cunoştinţă multă de carte, ci numai patru clase primare. La Mănăstirea Neamţ, unde se află, călugărul Ieronim îndeplineşte funcţiunea de farmacist.

15 septembrie 1945

Mitropolitul Nifon Criveanu nu posedă nici un fel de avere. Cele 4 (patru) pogoane rămase moştenire la Slătioara, jud. Romanaţi, de la părinţii săi, se împart între moştenitori, dintre care mitropolitul este unul.

Averea pe care-a avut-o soţia mitropolitului, decedată înainte de anul 1927, revine fiicei sale. Iar până la majoratul fiicei mitropolitului, averea aceasta a constituit un bun din care au primit subvenţii însemnate, în mod gratuit, un întreg şir de studenţi români aflaţi la studii la universităţile din Apus. Numele şi numărul lor pot face oricând dovada mărinimiei sufletului Mitropolitului Nifon Criveanu, fost al Olteniei.

18 septembrie 1945

Faptul că Guvernul a dispus eliberarea din lagăr a tuturor clericilor a produs o foarte bună impresie în cercurile bisericeşti. Şi impresia este cu atât mai

puternică, cu cât s-a declarat că aceşti clerici îşi pot exercita funcţiunile, nestingheriţi, la parohiile lor.

În cercurile clericale se comentează foarte viu ştirea după care va apare un decret-lege relativ la o a doua epurație în rândurile preoţilor. Conform noului decret-lege, clericii epuraţi, neavând dreptul de a mai ocupa vreo funcţiune în stat, vor rămâne în situaţia de a nu mai avea posibilitatea să asigure existenţa familiilor lor.

Se comentează cu multă satisfacţie în cercurile clericale ştirea după care la Ministerul Cultelor se întocmeşte un decret-lege după care mitropoliţii, arhiereii şi clerul de mir urmează să nu mai fie trecuţi la pensie pentru limită de vârstă, conform legii în vigoare.

Ei vor urma, conform noii legi, să înceteze de a mai funcţiona în posturile lor numai datorită bătrâneţii sau infirmităţii, care i-ar pune în imposibilitate de a mai oficia slujbele bisericeşti, etc.

25 septembrie 1945

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a voit să trimită Guvernului adeziunea funcţionarilor departamentului său pentru sprijinul acţiunii întreprinse de acesta în slujba ţării. În acest scop, a cerut funcţionarilor săi să-şi exprime dorinţa: un număr de 76 de funcţionari au fost împotriva adeziunii, 3 pentru, iar trei s-au abţinut.

În urma acestui rezultat negativ, preotul C. Burducea a plecat săptămâna trecută la Mănăstirea Neamţ, unde a avut o întrevedere cu Patriarhul Nicodim.

În prealabil, ministerul a trimis în inspecţie pe preotul A. Marinescu, inspector general în Ministerul Cultelor, însoţit de un expert contabil, la preotul Maxim (nepotul Patriarhului Nicodim) de la Biserica Buzeşti din Capitală. Cu acest prilej, s-au constatat nereguli în gestiunea parohiei. Acest fapt i l-a comunicat ministrul Patriarhului la Mănăstirea Neamţ.

În faţa măsurilor pe care urma să le ia ministrul împotriva preotului Maxim, Patriarhul Nicodim trebuia să cedeze propunerilor care i se făceau de şeful departamentului Cultelor, care l-a rugat să vină la Bucureşti. Ca atare, în ziua de vineri, 21 septembrie a. c., Patriarhul a venit la Bucureşti, de unde va face o invitaţie către clerul ortodox din ţară în legătură cu Congresul general al preoţilor. Aceasta este explicaţia sosirii Patriarhului la Bucureşti, de unde va pleca peste câteva zile la Mănăstirea Neamţ, pentru a nu participa la congresul la care el însuşi invită clerul.

Neparticiparea şefului Bisericii la Congresul general al preoţilor este interpretată ca o desolidarizare a lui faţă de acţiunea lor şi implicit de a Guvernului.

În rândurile funcţionarilor Mitropoliei din Bucureşti, care este sub directa conducere a Patriarhului Nicodim, se manifestă vii nemulţumiri din cauză că, nici până în prezent, nu li s-a dat suma cuvenită fiecăruia din cele trei milioane de lei aprobaţi, pentru muncă excepţională, de Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, care s-a întrunit în ultimul timp.

Funcţionarii cred că faptul acesta se datoreşte preoţilor consilieri din cancelarie, care au găsit un motiv *quasi*-legal spre a nu se da suma menţionată, pentru motivul că ei nu au dreptul la vreo cotă.

26 septembrie 1945

Între 15-17 septembrie[23] a. c., va avea loc la Bucureşti un Congres general al preoţilor, organizat de Ministerul Cultelor. În acest scop, s-a fixat programul, luându-se şi măsuri de propagandă prin presă şi revistele bisericilor eparhiale.

În ziarul *Universul* din 26 septembrie a. c. a şi apărut un articol relativ la acest congres, semnat de un bun mânuitor al condeiului, pr. profesor dr. Marin Ionescu din Bucureşti. Vor mai apare [sic!] şi altele. În prezent, Biroul Presei din Ministerul Cultelor întocmeşte o broşură asupra rostului congresului.

La acest congres sunt invitate Bisericile ortodoxe surori, s-au constituit, încă de pe acum, diferite comisiuni. Una din aceste comisiuni se va ocupa în mod special de delegaţii străini care vor participa la congres. Din această comisie fac parte până în prezent preoţii: Madan (l. rusă) şi N. Cazacu (l. franceză).

Viitorul Congres general preoţesc are o deosebită importanţă în viaţa Bisericii şi a Statului, pentru stabilirea unei unităţi de vederi în raporturile clerului şi a încadrării acestuia în opera de reconstrucţie a ţării, întreprinsă de Guvern.

Duminică, 30 septembrie 1945

I-am făcut o vizită Episcopului Antim Nica, fost al Ismailului, în strada Popa Soare, 20. Nu l-am găsit acasă, ci la Biserica Mântuleasa din apropiere, unde, împreună cu preotul Gaiculescu, slujea un parastas pentru rudele lui decedate. În pomelnicul rudelor lui sunt trecuţi şi următorii:

Gurie Mitropolitul (Basarabiei)

[23] Aşa în text; probabil, se referă la luna octombrie (n. e.)

Dionisie Episcopul (Ismailului)

Nicodim protosinghel (Ioniță, colegul lui, mort în Crimeea).

M-a impresionat această floare a recunoștinței pe care-am găsit-o în pieptul lui. Mi-a comunicat apoi că numele acestor trei prieteni dragi le-a dat câtorva biserici din Capitală, ca să le pomenească.

Am mers apoi la el acasă, cu frații lui (patru, dintre care unul călugăr, funcționar la Patriarhie), apoi ne-am plimbat numai noi doi peste o oră pe străzile din împrejurimi. Am discutat, firește, probleme bisericești și am ajuns ambii la concluzia că Biserica, prin șeful ei, Patriarhul Nicodim, a fost depășită, în acțiunea ei pe teren, de evenimente, cu toate că ea caută să fie oportunistă. Apoi, episcopul mi-a expus situația lui: că ar putea cere Patriarhului un post la Sinod sau aiurea, unde să activeze, deoarece, primind o leafă de la stat, trebuie să fie împăcat în fața conștiinței lui și a societății. Însă acum nu este momentul oportun de a apare în public și presă, deoarece a fost Episcop al Ismailului ...; așa l-a sfătuit profesorul Constantinescu-Iași, ministrul Propagandei, care a atras atențiunea a doi miniștri din FND (Guvern, Frontul Național Democrat), pr. C. Burducea, ministrul Cultelor și unui altuia, că "țin la Episcopul Antim Nica", fără ca acesta din urmă să-l fi rugat să intervină în acest sens. Față de acest gest, Ep. Nica voiește să-l viziteze pe ministrul Constantinescu-Iași, spre a-i mulțumi pentru atitudinea lui atât de binevoitoare față de el, îmi spune. Dar Nica este diplomat și nu se va mulțumi numai cu o mulțumire.

Miercuri, 3 octombrie 1945

Ședință la Culte

În urma invitației făcute azi d. m. de pr. Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, prin fratele meu, am fost la minister, la orele 18.

În cabinetul secretarului general s-a ținut o ședință a mai multor preoți în legătură cu Congresul general al clerului ortodox din 16-17 octombrie a. c. Erau:

pr. Liviu Stan, prof. univ., Sibiu

pr. Spiridon Cândea[24], prof. univ., Sibiu

pr. Aurel Popescu, Pitești

pr. Marius Constantinescu, de la Biserica Boteanu, consilier la Patriarhie

pr. Galan, secretarul ședinței și al Uniunii Preoților Democrați

[24] Pentru evoluția profesională și politică a preotului Spiridon Cândea, vezi articolul lui Ovidiu Bozgan, *Teologul Spiridon Cândea între extremismele politice*, în "Biserică, putere, societate. Studii și documente", Editura Universității din București, 2001, pp. 258-271 (n. e.)

pr. Alexandru Marinescu, inspector general şef în minister

pr. Minculescu, Buzău

pr. Popescu, din cancelaria Mitropoliei Bucureşti

pr. Mihail Bulacu, Biserica Sf. Elefterie

pr. Bărbulescu Gh., Bucureştii Noi

pr. prot. Costea, Bucureşti

pr. Ulpiu Petrescu, Bucureşti

pr. Huştiu Ion, parohia Balta Albă, Bucureşti

pr. Burlănescu

A venit şi preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, care a plecat imediat la Cercul Militar, unde are loc decorarea unor ofiţeri sovietici, după ce i-a dat mai întâi o hârtie secretarului general în legătură cu arestarea la Iaşi a preotului Chirica, fapt făcut cunoscut de un ofiţer (sublocotenent), fiul lui.

Ministrul a pus rezoluţia de a se interveni prin Preşedinţie: dacă e vinovat, să fie deferit justiţiei, dacă nu, să fie pus în libertate; oricum, un preot nu poate fi arestat fără ştirea ministerului său.

Apoi, preotul Gh. Iliescu, secretarul general, ne-a citit programul congresului, făcându-se observaţiunile cuvenite.

Secretarul general comunică:

- Ministrul Cultelor a intervenit la Preşedinţie spre a i se aproba suma de 30.000.000 lei pentru congres. Se crede că vor fi obţinute 5-10 milioane.

- La congres, primul referat urmează să-l ţină pr. Gala Galaction, care pare că nu vrea. Totuşi, s-a propus ca preotul Marin Ionescu (Cuibul cu Barză) să susţină referatul.

Gulow de la Legaţia sovietică ţine să vorbească Gala Galaction, pe care doreşte să-l vadă în prealabil, spre a-i da unele directive, sugestii.

- S-a discutat cazarea delegaţilor străini (Athénée Palace) şi români (seminariile Central şi Nifon).

- O expoziţie a cărţii bisericeşti contemporane (preotul prot. Alex. Ionescu, însărcinat cu aceasta, a spus că, dacă nu i se dă cinci milioane, nu o face; l-am întâlnit în oraş). În legătură cu această expoziţie, secretarul general a opinat să se ia cărţi şi de la editura "Cartea Rusă". S-a protestat într-o formă oarecare, subliniindu-se (pr. Burlănescu, pr. Ulpiu Petrescu) că de acolo nu se pot lua cărţi spre a fi expuse, deoarece cele religioase atacă Biserica. Preotul Aurel Popescu a dat şi exemplu în acest sens.

Se înşală cei ce cred că clerul ortodox s-a ataşat Sovietelor. Înclinarea care se vede este numai ceva spontan, prin care - cum afirmă preoţii - cedăm totul, ca nişte inconştienţi.

Joi, 4 octombrie 1945

În legătură cu conferinţa protoereilor, care a avut loc în ziua de 3 octombrie a. c., la Patriarhie, se precizează că scopul ei - în prezenţa ministrului Cultelor, preotul C. Burducea şi-n absenţa Patriarhului, care era totuşi în Palat - a fost de a insista asupra intensificării propagandei, în Eparhia Ungro-Vlahiei, prin protoerei, pentru ca la Congresul general al preoţilor, din 16-17 octombrie a. c. să participe cât mai mulţi preoţi.

Patriarhul Nicodim a primit preşedinţia de onoare a Congresului general al preoţilor. În acest sens, a pus rezoluţia următoare pe adresa ministrului Cultelor: "Primesc propunerea bucuros".

În legătură cu Congresul general al preoţilor, care va avea loc la Bucureşti, între 16-17 octombrie a. c., preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a cerut Guvernului să-i acorde suma de treizeci milioane lei.

În urma unei întrevederi cu d. Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, ministrul Cultelor crede că abia va primi suma de cinci până la zece milioane lei, care ar fi insuficientă.

În cercurile clericale se afirmă că viitorul Congres general al preoţilor trebuia să fie convocat de Patriarh, sub egida căruia trebuia ţinut.

Faptul că el a fost convocat şi organizat de ministrul Cultelor, preotul C. Burducea, se datoreşte dorinţei acestuia de a-şi ridica prestigiul în faţa clerului şi a Guvernului.

În cercul prietenilor intimi ai ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă că acesta este complet aservit politicii şi scopurilor ei, şi-n special politicii duse de URSS.

În această ordine de idei, ministrul este considerat ca un reprezentant al politicii în Biserică şi minister, nu ca un reprezentant şi apărător al Bisericii şi ministerului în sfera politicii.

Clerul nu mai speră nimic de la ministrul pr. C. Burducea, pe care-l acuză că neglijează interesele Bisericii.

9 octombrie 1945

Ministrul Cultelor a hotărât ca personalul Bisericii ortodoxe române din Paris să fie înlocuit. Totuşi, pentru respectarea principiului autorităţii în Biserică, el va recomanda Patriarhului, spre aprobare, următoarele persoane:

1. Arhimandritul Vasile Vasilache, ca preot paroh.

2. Traian Popescu, ca dirijor al corului.

3. Burducea junior, cântăreţ.

În jurul acestei ştiri se fac diferite comentarii în cercurile clericale, şi anume:

Arhim. Teofil Ionescu, actualul preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, este într-adevăr un afemeiat, din care cauză trebuia să fie rechemat de multă vreme. Şi, dacă prin rechemarea lui rămâne locul vacant, el nu poate fi ocupat în nici un caz de arhim. Vasile Vasilache şi numai pentru că este omul de casă şi "ciracul" Patriarhului Nicodim, deoarece faptele lui întrec pe acelea ale arhim. Teofil Ionescu, şi anume: este homosexual, pe lângă lipsa de caracter care-l încoronează.

În actualele împrejurări mai ales, prezenţa lui la Paris ar aduce cel mai rău serviciu ţării şi Bisericii.

Traian Popescu este cumnatul ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, dirijor al corului din comuna Progresul, unde este preot paroh şeful departamentului Cultelor. Este, în acelaşi timp, şi inspector la Culte. Are reale calităţi muzicale.

Burducea junior este fiul preotului C. Burducea, ministrul Cultelor.

Acestor doi nu li se aduce decât obiecţiunea că unul este fiul, iar celălalt cumnatul ministrului Cultelor şi ca atare, plecarea lor la Paris este un act de favoritism în această epocă a democraţiei, din partea preotului C. Burducea.

În rândurile clerului ortodox se vădeşte o oarecare îngrijorare în ceea ce priveşte atitudinea editurii "Cartea Rusă" faţă de Biserică şi care este calificată ca antireligioasă şi potrivnică, deoarece a tipărit o serie de cărţi prin care se combate religia. Aceste cărţi au început să pătrundă în toate straturile societăţii. Şi îngrijorarea este cu atât mai mare, cu cât aceste cărţi apar într-o editură care este a ARLUS-ului, asociaţie în care există şi o secţie religioasă, din care fac parte mulţi preoţi.

La Congresul general preoţesc din 16-17 octombrie a. c., ordinea de zi prevede că Patriarhul Nicodim, la invitaţia ministrului Cultelor, C. Burducea, va binecuvânta lucrările congresului. Acesta este rolul şefului Bisericii la un congres preoţesc epocal.

De altfel, se pare că Patriarhul nici nu voieşte să activeze mai mult şi se crede că nici nu va participa la congres, din motive de prevedere.

În cercurile clericale se manifestă o deosebită îngrijorare în ceea ce priveşte viitorul apropiat al Bisericii Ortodoxe Române. Şi îngrijorarea porneşte, nu din teama unei eventuale lovituri pe care ar primi-o Biserica din partea Guvernului, lovitură pe care o exclud, ci din însăşi starea de apatie şi inerţie până la revoltă în care se află conducătorii Bisericii şi clerul. Căci, subliniază clerul, în Biserică nu se observă nici o acţiune, nici o iniţiativă cel puţin, nu se ridică nici o voce pentru a-i fixa atitudinea, penele au încetat de a mai scrie. Este o tăcere completă, într-un haos.

Şi îngrijorarea este cu atât mai mare, cu cât, în tabăra opusă, sectanţii acţionează intens, iar propaganda scrisă care îndeamnă la indiferentism religios, la ateism, se face tot mai vădită.

Clerul şi ARLUS

Secţia religioasă a ARLUS-ului este condusă de Episcopul Iosif al Argeşului.

O seamă de preoţi ortodocşi s-au înscris ca membri ai acestei secţiuni, pentru a contribui, prin munca lor, la o apropiere cu Biserica Ortodoxă Rusă. Din această apropiere clerul a înţeles să nu profite cu nimic, ci din contră să dea un ajutor efectiv Bisericii Ortodoxe Ruse.

Ajutorul consta în:

- sprijin moral pentru reorganizarea şcolilor teologice din URSS, deoarece, pentru pregătirea clerului, acolo n-ar exista decât un seminar cu numai patru clase;

- sprijin material prin acordarea de burse teologilor ruşi care ar dori să studieze în România.

Totuşi, clerul ortodox din secţia religioasă a ARLUS-ului a încercat şi încearcă oarecare dezamăgiri, deoarece situaţia Bisericii ruse se deosebeşte fundamental de aceea pe care-o prezintă propaganda, şi anume:

- Despre o Biserică Ortodoxă Rusă [se poate vorbi] numai de la 1939 încoace, adică o dată cu dezlănţuirea războiului hitlerist în Europa.

- În URSS ar exista numai 300 de biserici deschise cultului.

- Clerul rusesc nu are nici o pregătire teologică.

- Cultura teologică rusă este inexistentă.

- La Secţia religioasă a ARLUS-ului se face politică, deşi, la întrebarea, într-o şedinţă, a Episcopului Antim Angelescu al Buzăului, făcută în acest sens, s-a răspuns că politica nu intră în cadrul preocupărilor secţiei.

Faţă de cele de mai sus, există un curent printre clericii ortodocşi membri al ARLUS-ului, pentru retragerea din Secţia religioasă.

La Ministerul Cultelor a avut loc, între orele 18-20.30, o conferinţă prezidată de pr. C. Burducea, titularul departamentului. Au fost prezenţi:

1. Prof. univ. pr. Petre Vintilescu

2. Prof. univ. dr. Coman

3. Prof. pr. Marin Ionescu

4. Pr. Ispas Pompiliu, fost la Târgovişte (M-rea Dealu), azi la Bucureşti

5. Pr. Haralambie Popescu, Bis[erica] Sf. Voevozi

6. Pr. Huştiu Ion, biserica din comuna Balta Albă, suburbană

7. Pr. Alexandru Marinescu, inspector general şef în minister (Bis[erica] Floreasca)

8. Pr. Chiriţă, directorul Seminarului din Curtea de Argeş (care urmează să se desfiinţeze), mare democrat

9. Pr. prof. inspector Minculescu din Buzău

10. Pr. prof. asistent univ. Mihail Bulacu (Bis[erica] Sf. Elefterie)

11. Pr. Ulpiu Petrescu, Bucureşti

12. Pr. Dragomirescu, Bis[erica] Amza

13. Pr. Gheorghe Iliescu, secretar general [la] Culte

14. Dl. Spiru de la Patriarhie, căruia, la plecare, ministrul i-a spus: "Te aduc aici la mine, în minister".

15. Lucian Predescu, preşedintele Asociaţiei cântăreţilor bisericeşti din România.

21 de persoane în total.

Eu am participat la invitaţia preotului Gh. Iliescu, secretarul general, ca să mi se încredinţeze conducerea delegaţiilor străine care vor veni la Congresul general al preoţilor (16-17 octombrie).

S-au discutat diferite probleme în legătură cu congresul şi s-a făcut critica referatului preotului Minculescu, pentru congres, asupra învăţământului religios în şcoli. În legătură cu aceasta, pr. C. Burducea, ministrul, a spus că romano-catolicii vor, prin nunţiul apostolic A. Cassulo, să înfiinţeze o facultate de Teologie romano-catolică la Bucureşti. Chemat la Preşedinţie, preotul Burducea s-a împotrivit. După aceea, s-a aflat că romano-catolicii au lăsat să se înţeleagă că refuzul îl poate costa scaunul de ministru. La aceasta, preotul Burducea ne-a spus celor prezenţi:

"Nu mă tem de Papa, atâta vreme cât îl am pe Patriarhul Alexei la Moscova."

Un preot: "Sunteţi între doi papi!"

Pr. Burducea: "Apăi, Papa papă! Da! Şi o să dau dracului Concordatul."

Vorbind despre viitorul Congres general al preoţilor, pr. Burducea a spus: "Congresul trebuie să fie o **înălţime de prestigiu**"[25], iar anunţând că ministrul dr. Oeriu de la ARLUS va pune în discuţie probleme economice, spune: "clerul să facă în aşa fel, că oamenii trebuie să fie **amenajaţi**"[26].

Joi, 11 octombrie 1945

Până azi la orele 12 nu s-a primit nici un răspuns din partea bisericilor străine, prin care să facă cunoscut că vor trimite sau nu reprezentanţi la Congresul general al preoţilor. La Ministerul Cultelor se crede că Biserica Ortodoxă Rusă nu va trimite nici un reprezentant la acest congres.

L-am întâlnit pe preotul Stanciu de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica şi mi-a spus că Titel Petrescu a afirmat: "în câteva zile se va lămuri situaţia Guvernului şi atunci voi fi şi eu la locul meu."

Mi-a mai comunicat că social-democraţii vor ţine un congres în noiembrie a. c., când se vor dezbate probleme în legătură cu Biserica.

Am fost la preotul Gh. Iliescu, secretar general la Ministerul Cultelor, căruia i-am dat conferinţa scrisă (11 pagini) despre "Legăturile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte biserici şi în special cu Biserica Ortodoxă din URSS". A fost foarte mulţumit; însă era extrem de îngrijorat deoarece pentru acest subiect i s-au dat "directive" (de la ruşi) pe care nu le poate admite, deci nici trata în conferinţă. A plecat apoi să-şi vadă conferinţa pe care i-am făcut-o eu.

Preotul Zaharia Mântulescu, director general, vorbind despre "directive", îi spunea preotului Gh. Iliescu că sunt prostii de care nu trebuie să ţină seama. Tot aşa a spus, mai târziu, şi preotul Ulpiu Petrescu.

Toţi erau îngrijoraţi că n-au primit nici un răspuns de la Bisericile invitate să participe la congres. Se crede că Biserica Ortodoxă Rusă nu-şi va trimite reprezentanţi la congres.

Preotul Burducea, ministrul Cultelor

Preotul Huştiu de la parohia Balta Albă mi-a comunicat că preotul Burducea depune un zel prea mare în a servi Partidul Comunist şi-n special pe

[25] Subliniere D. V. (n. e.)
[26] Subliniere D. V. (n. e.)

sovietici. Punându-i ipoteza căderii actualului guvern, din care face şi el parte, şi întrebându-l ce va face dacă atunci va fi un război între URSS şi ceilalţi Aliaţi, preotul C. Burducea a răspuns: "Iau puşca şi plec la luptă alături de fraţii noştri ruşi." La aceasta, preotul Huştiu i-a răspuns: "Măi, Costică, nu faci bine ceea ce faci."

12 octombrie 1945

Cercurile clericale îl acuză pe preotul Zaharia Mântulescu, directorul general la Ministerul Cultelor, că desfăşoară o foarte restrânsă activitate din postul pe care-l ocupă lăsând toată grija pe seama noului secretar general, pr. Gheorghe Iliescu. Această atitudine a directorului general ar fi dictată de motive de oportunitate, spre a nu-şi crea neplăceri în viitor, când nu va mai ocupa acest post.

(Ieri, 11 oct. 1945, pr. Z. Mântulescu mi-a mărturisit că nu se evidenţiază fiindcă nu ştie cât va rămâne în post. Dacă ar mai rămâne, ar pune rânduială în minister.)

În noiembrie a. c., Partidul Social-Democrat va ţine un congres la Bucureşti. La acest congres se va dezbate problema Bisericii în raport cu problemele sociale, în urma [lucrărilor] care se vor citi în acest sens, conduse de pr. C. Stanciu.

În cercurile clericale se afirmă că scopul convocării şi ţinerii Congresului general preoţesc, care va avea loc la Bucureşti între 16-17 octombrie a. c., este de ordin politic, şi anume: redactarea unei moţiuni prin care Biserica să-şi exprime adeziunea la politica Guvernului actual P. Groza.

Întrebat de un arhiereu (Veniamin Pocitan) ce crede despre Congresul general preoţesc, care va avea loc între 16-17 octombrie a. c., Patriarhul Nicodim a răspuns: "Treaba lor! Nu mă bag! Îi priveşte!", adăugând că el nu va participa în nici un caz.

Iar pentru ca să pareze, va anunţa cu 2-3 zile înainte de data congresului că este bolnav. Acestea sunt afirmaţiunile lui, în contradicţie, de altfel, cu altele făcute anterior [în] scris.

Deşi, printr-o nouă lege, sectele religioase au fost recunoscute drept culte (dându-li-se toată libertatea "religioasă"), în scurt timp această lege va fi abrogată, pentru ca sectele să rămână simple "asociaţii religioase", cu toate că, în urma intervenţiei lor pe lângă Preşedinţia Consiliului de Miniştri, au obţinut două rezoluţii favorabile.

Ca asociaţii religioase, sectele vor avea o situaţie inferioară faţă de celelalte culte.

Vaticanul, prin nunţiul papal la Bucureşti, încearcă să înfiinţeze o facultate de Teologie romano-catolică la Bucureşti. În acest sens, s-au făcut şi se mai fac demersuri de către nunţiatura apostolică, la Preşedinţia Consiliului de Miniştri şi la Ministerul Cultelor. Demersurile sunt în curs. Ministrul Cultelor, preotul C. Burducea, nu cedează în a admite cererea Vaticanului.

(Mi-a spus-o ministrul Burducea)

În cercurile apropiate ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă că în scurt timp se va proceda la anularea Concordatului dintre Statul român şi Vatican. Acţiunea va porni din partea Guvernului român.

18 octombrie 1945

Unul din dezideratele congresului a fost şi reînfiinţarea Mitropoliei Olteniei, rămânând totodată şi actuala Episcopie a Râmnicului-Noului Severin, cu reşedinţa la Râmnicu-Vâlcea. Congresiştii au aplaudat furtunos această propunere.

Între clericii participanţi la congres circula ştirea după care Patriarhul Nicodim a voit să plece la Mănăstirea Neamţ în ajunul congresului, dar a fost împiedicat de Guvern şi obligat să rămână. Ca o întărire a acestei ştiri este faptul că Patriarhul şi-a făcut apariţia la deschiderea congresului, unde a rostit câteva cuvinte banale, fără a participa la lucrări.

În după amiaza celei de-a doua zi a congresului, pastorul Wur[m]brandt, reprezentantul Bisericii anglicane şi al Misiunii suedeze în România - cel care a avut incidentul cu evreii participanţi la congres - a venit în Dealul Patriarhiei cu două maşini (turisme) pline cu carte, pe care le-a împărţit preoţilor în mod gratuit, deşi ele costau în 1944, când au fost tipărite, 330 lei. Cărţile sunt:

1. Radu Valentin, *Răstignirea lui Isus*, Bucureşti, fără an[27], 80 p., Tipografia I. C. Văcărescu, str. N. Bălcescu, 21.

2. Radu Valentin, *Vrăjmaşii lui Isus*, Arad, 1944, 104 p., Tipografia Concordia Gh. Munteanu, Institutul de arte grafice.

Autorul, Radu Valentin, pare a fi însuşi ... Wur[m]brandt. În aceste două cărţi, autorul se referă la creştinarea evreilor, fără a întrebuinţa un limbaj insultător.

Congresul[28] general al preoţilor şi al tuturor slujitorilor cultelor din ţară, care a avut loc în zilele de 16-17 octombrie a. c. a fost prilejul unei manifestări

[27] Cartea este tipărită în 1944, deoarece pe scoarţa ei este menţionată o altă carte tipărită în 1944 şi pe care a distribuit-o de asemenea preoţilor. (nota D. V.)

[28] Însemnarea constituia, probabil, ciorna unui viitor articol, modificarea de ton şi de opinii fiind datorată faptului că era destinată publicării (n. e.).

sincere a clerului față de Guvern și opera lui de reconstrucție a țării și față de URSS și armata sa. Manifestarea aceasta a avut loc la congres, la concertul de la Ateneul Român și la banchetul oferit participanților în restaurantul Victoria.

Lucrările congresului au decurs într-o caldă atmosferă de înțelegere, fraternitate și colaborare între reprezentanții tuturor cultelor din țară. S-au dezbătut diferite subiecte în care s-a tratat noua orientare a clerului față de noua ideologie care-și face loc în lume: democrația. Moțiunea votată a fost o aderare la opera întreprinsă de Guvern și la susținerea lui pentru un viitor mai fericit al țării.

Și marea însuflețire care a domnit a culminat prin citirea de către dl. P. Groza, președintele Consiliului de Miniștri, a deciziei ministeriale prin care se ridica epurarea efectuată în rândurile clerului.

Delegațiile bisericești: bulgară și iugoslavă (în frunte cu un preot, ministru al agriculturii) au fost adânc impresionați [sic!] de ordinea, atmosfera caldă, subiectele dezbătute și atitudinea Bisericii față de Guvern și a Guvernului față de Biserică, precum și de realizările constatate la mănăstirile Cernica și Pasărea, pe care le-au vizitat în după-amiaza celei de-a doua zi a congresului.

Delegații străini au subliniat absența Patriarhului Nicodim de la lucrările congresului, fapt care nu i-a impresionat plăcut.

Aspecte

În timpul lucrărilor congresului, s-au petrecut trei incidente:

1. Pastorul Wur[m]brandt, vorbind în numele Bisericii anglicane și al Misiunii suedeze pentru creștinarea evreilor în România, a subliniat necesitatea trecerii la creștinism a evreilor. La un moment dat, reprezentanții cultului mozaic, în frunte cu prim rabinul Șafran, au voit să părăsească sala, dar au rămas la intervenția și rugămintea ministrului Cultelor, care a cerut scuze pentru cele întâmplate. Vorbitorul nu și-a mai continuat expunerea.

2. Un țăran, reprezentant al Frontului Plugarilor, arătând printre altele că din sala congresului s-au luat în trecut hotărâri care au lovit țărănimea, voci din public au intervenit spunând să nu facă politică, după care vorbitorul nu și-a mai continuat expunerea.

3. S-au răspândit în sală manifeste legionare tipărite, din care ministrul Cultelor avea un exemplar al cărui text începea prin "Camarazi!".

La un moment dat, un preot care se afla la galerie a făcut atenți pe cei prezenți protestând împotriva faptului că un agent secret le-a interzis câtorva preoți de a pleca întrucât s-au găsit acolo manifeste legionare. Ministrul Cultelor l-a asigurat că nu va avea nici o neplăcere, deoarece manifestele nu sunt opera clerului, ci a dușmanilor, care voiesc să discrediteze pe cei prezenți, care imediat,

într-un glas s-au desolidarizat de acest act nesăbuit, condamnând pe cei ce lucrează din umbră.

Reuşita congresului se datoreşte spiritului de sacrificiu, în special al ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, pr. Gh. Iliescu, secretar general, pr. Alexandru Marinescu, inspector general şef, pr. Ulpiu Petrescu, de la Uniunea Preoţilor Democraţi.

24 octombrie 1945

Wurm[b]randt[29], pastor care la Congresul general al clerului şi al reprezentanţilor tuturor cultelor, ţinut la Bucureşti între 16-17 octombrie a. c., a vorbit ca delegat din partea Misiunii britanice şi a Misiunii suedeze pentru creştinarea evreilor; este evreu botezat.

Înainte, fiind în Bucureşti, el s-a îmbolnăvit grav, din care cauză medicii l-au sfătuit să meargă în Transilvania, într-o staţiune climaterică. Mergând acolo, el a fost găzduit de un sas, care l-a îngrijit cu atâta abnegaţie şi devotament, încât, impresionat de efectele practice ale Evangheliei lui Iisus, s-a botezat creştin ortodox. De atunci, predică neîncetat creştinismul printre evrei, pentru ca la congresul de mai sus să intre în conflict cu reprezentanţii cultului mozaic.

Este un om cult şi dotat cu darul oratoriei şi al puterii de convingere.

Centrul lui de activitate se află la Bucureşti, pe şoseaua Pantelimon. El face să apară revista *Prietenul*.

În ziua în care a avut incidentul cu evreii la Congresul general al clerului, radio Londra a anunţat, la orele 15, că delegatul Misiunii britanice a fost oprit de a vorbi.

Incidentul a fost foarte regretat de Ministerul Cultelor, deoarece voia să conlucreze cu acest Wurmbrandt, coordonându-i activitatea.

Ministerul Cultelor are o seamă de exemplare din *Statutul Uniunii Preoţilor Democraţi din România*, apărut înainte de 16 octombrie 1945. El a fost lucrat în întregime de pr. prof. dr. Marin Ionescu, de la Biserica Cuibul cu Barză din Bucureşti.

Este viu comentată în cercurile clericale broşura[30], care este considerată ca un protest energic şi ca o fixare a unei atitudini în faţa "teoreticienilor care plăsmuiesc doctrina ideologic-politică a vremii de azi."

---

[29] Subliniere D. V. (n. e.)

[30] Pr. Constantin N. Galeriu, *Misiunea noastră*, Uniunea Preoţilor Democraţi, Secţia Prahova, Bucureşti, 1945, 32 p., care la 9 octombrie 1945 apăruse. (nota D. V.)

Vineri, 26 octombrie 1945, Sf. Dumitru

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, şi preotul Gh. Iliescu, secretarul general al aceluiaşi departament, vor pleca la Moscova în curând, spre a avea o întrevedere cu Patriarhul Alexei.

Am fost la Ministerul Cultelor, unde era numai secretarul general, pr. Gh. Iliescu. Am discutat mult cu el, diferite probleme.

Mi-a expus situaţia grea a ministerului, care nu este organizat, pr. C. Burducea, ministrul, fiind un om cu veleităţi şi lipsit de capacitatea necesară locului pe care-l ocupă. Preotul Gh. Iliescu se simte într-o situaţie care nu-i convine câtuşi de puţin: preot la Izvoarele-Prahova, dar cu funcţiunea în Bucureşti; credincioşii nu-i mai vin la biserică. Are o casă la Ploieşti pe care n-a izbutit s-o termine, aşa că copiii lui, liceeni, nu au unde să locuiască. La Bucureşti i s-a oferit parohia Icoana şi apoi Spirea ...[31], la care s-a hotărât. Pentru aceasta merge mâine la Patriarh să se sfătuiască. I-a telefonat în acest sens arhimandritului Melchisedec, secretarul Patriarhului.

Mi-a spus apoi: "Plec la Ploieşti şi nu mai vin; fie ce-o fi." I-am răspuns că nu poate face aceasta pentru demnitatea de preot, protoereu şi secretar general al ministerului. Mi-a răspuns că am dreptate.

La Biserica Spirea (Veche sau Nouă?) sunt doi preoţi în proces: unul va pleca. Rămâne unul şi un pensionar; mai vine el.

Mi-a spus apoi că s-a cheltuit cu delegaţiile bulgară şi sârbă, venite la Congresul general al preoţilor, pentru locuinţă şi plată la Athénée Palace, suma de peste un milion şi jumătate.

Preoţilor profesori universitari de la Sibiu, dr. Liviu Stan (care a susţinut un referat la Congresul preoţilor) şi Cândea, unul din organizatorii congresului [li s-au dat] sumele: 300.000 şi 185.000 lei.

Apoi a venit şi preotul Alexandru Marinescu, inspector general şef din minister, în faţa căruia a citit discursul stenografiat al lui Wurmbrandt, evreul botezat, care la congres a avut un diferend cu rabinii şi adresa Misiunii britanice, în care-şi exprimă mirarea că n-a fost lăsat să vorbească. De asemenea, adresa sectei adventiste, care-şi exprimă regretul că nu a fost invitată la congres. Ne-a întrebat ce soluţie să-i dea adresei, fiindcă ministrul vrea să i se răspundă. Preotul A. Marinescu a spus că tăcerea este un răspuns, astfel că nu trebuie să i se răspundă.

Înainte de a veni preotul Marinescu A., am discutat situaţia Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei, căruia i s-a desfiinţat mitropolia, act pe care l-am reprobat. Pr. Gh. Iliescu mi-a citit pasajul din referatul preotului

[31] Aşa în original (n. e.)

Dolea, preşedintele Uniunii Preoţilor Democraţi, filiala Oltenia, care a fost citit la congres - singurul, de altfel, citit - în care-şi exprima "păsul" şi regretul pentru că a fost desfiinţată Mitropolia Olteniei, a cărei înfiinţare o cere, bucurându-se pentru reînfiinţarea Episcopiei Olteniei, pe care-o doreşte să rămână ca atare. Referatul purta în colţul din stânga sus "Da, pr. C. Burducea" şi preotul Gh. Iliescu mi-a spus că va face totul pentru reînfiinţarea Mitropoliei Olteniei şi pentru readucerea Mitropolitului Nifon Criveanu, cu atât mai mult cu cât contenciosul Ministerului Cultelor şi-a dat avizul, în sensul că actul desfiinţării Mitropoliei Olteniei (făcut de Patriarhul Nicodim, din motive de ură faţă de Mitropolitul Nifon Criveanu) este ilegal: Nifon nu are vârsta de a fi pensionat; nu-i bolnav; nu are nici o vină; a fost, în fond, epurat, dar fără motiv. Dacă el a fost epurat, se cuvenea, mai întâi, să fie epuraţi: Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului şi Episcopul Andrei Magier al Oradiei[32], ceea ce nu s-a făcut.

L-am rugat să-şi lege numele de actul istoric al reînfiinţării Mitropoliei Olteniei, cu atât mai mult cu cât - am subliniat - viitorul patriarh va fi Nifon Criveanu. Mi-a răspuns că va face totul în această privinţă. Cât despre faptul că Mitropolitul Nifon va fi patriarh, mi-a spus că, dacă se va pune problema mai târziu, a plecării Patriarhului Nicodim, va fi Nifon, dacă se va pune acum, va fi Episcopul Iosif (Gafton) al Argeşului.

Cât despre plecarea din scaun a Patriarhului, pr. Gh. Iliescu o doreşte neîntârziată, considerându-l incapabil de a mai conduce Biserica.

Despre arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnic, a spus că nu merită să ocupe Scaunul de episcop acolo şi să fie foarte mulţumit dacă va rămâne numai ca arhiereu-vicar la Patriarhie.

Toate acestea le-am comunicat Mitropolitului Nifon Criveanu, acasă la el şi mi-a mulţumit pentru că am pus problema lui şi am susţinut-o cu căldură.

Preotul Iliescu şi-a exprimat dorinţa de a-l chema pe Mitropolitul Nifon la minister, ca să-i vorbească despre situaţia lui.

Preotul Gh. Marinescu[33] mi-a spus că a vorbit cu Patriarhul Nicodim ca preotul Sârbu, prefectul judeţului Tutova, să fie numit la Biserica Albă, în Calea Victoriei.

Preotul Gh. Iliescu mi-a spus că va pleca în curând cu pr. Burducea, ministrul Cultelor, la Moscova, pentru a avea o întrevedere cu Patriarhul Alexei, adăugând: "Dle Dudu, nu plec în ruptul capului fără dumneavoastră. Vreau să fiţi cu mine, ca să vedem ce se petrece dincolo de paravan şi să nu fac vreo prostie semnând ceva prin care să-mi vând biserica." I-am răspuns că primesc.

---

[32] Corect: al Aradului (n. e.)

[33] Aşa în text; probabil, "Iliescu" (n. e.)

Criveanu Nifon, Mitropolit

Am fost la el acasă (str. Antim, 2), i-am relatat întrevederea pe care am avut-o cu preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor. Mi-a mulţumit pentru că m-am ocupat de situaţia lui şi am susţinut-o cu căldură. L-am sfătuit ca la minister, unde va fi chemat în curând de preotul Iliescu, să nu dezvăluie secrete în legătură cu situaţia lui şi să fie prudent, mai ales că la Consiliul legislativ, unde s-a interesat de situaţia lui juridică, i s-a spus că este nedreptăţit şi în contencios poate câştiga procesul.

27 Octombrie 1945

În cercurile preoţilor democraţi se discută cu un viu interes hotărârea ministrului Cultelor de a aduce la Bucureşti, din provincie, clerici democraţi, oameni de acţiune şi luptă, verificaţi până în prezent.

Astfel, preotul Sârbu, actualul prefect al judeţului Tutova (sau Vaslui?), va fi adus la Biserica Albă din Calea Victoriei. Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, va fi numit la Biserica Spirea din strada Uranus. La Biserica Ceauş Radu, din strada Mitropolitul Ghenadie Petrescu, va fi adus un preot, ca şi la Biserica Iancu Nou (Bălănescu) din şoseaua Mihai Bravu. La Biserica Stavropoleos va fi adus, de asemenea, un preot, în locul preotului Iliescu-Palanca.

În felul acesta, ministerul voieşte să promoveze elementele harnice.

Biserica Stavropoleos din Bucureşti nu va mai fi parohie, ci transformată în Capelă patriarhală, la dorinţa Ministerului Cultelor. După aceea, va fi numit acolo un preot democrat. Casa parohială va fi folosită de preot, iar restul proprietăţii bisericeşti, aflată în curtea acesteia, va servi ca sediu al Uniunii Preoţilor Democraţi. Cum biserica are alături o sală mare, care serveşte ca muzeu religios, aceasta va fi transformată în cămin preoţesc pentru clericii care vin din provincie. În acest scop, ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, a şi dat dispoziţiunile necesare pentru renovarea şi amenajarea sălii, dotând-o cu paturi, lingerie, etc.

În curând, Ministerul Cultelor va aplica Legea cumulului consilierilor de la Patriarhie, în sensul că fiecare din ei trebuie să opteze pentru una din funcţiunile de preot la parohie sau de consilier. În locul celor care vor opta pentru posturile de preoţi de parohie vor fi numiţi clerici democraţi.

Preotul prof. dr. Marin Ionescu, de la Biserica Cuibul cu Barză din Capitală, va fi numit profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti. Susnumitul este un cleric cult, inteligent, bun orator şi profesor la Seminarul pedagogic, unde s-a dovedit a fi un bun pedagog. A scris o serie de cărţi asupra

educaţiei, predicii, etc. Joacă, de asemenea, un rol de frunte în Uniunea Preoţilor Democraţi şi este unul din sfătuitorii ministrului Cultelor.

În rândurile clerului a produs o impresie foarte bună hotărârea luată de d. Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, de a mări lefurile preoţilor, ca o răsplată binemeritată pentru atitudinea Bisericii exprimată în Congresul general al preoţilor, ţinut la Bucureşti între 16-17 octombrie a. c., de a fi alături de Guvern şi sforţările sale în opera de reconstrucţie a ţării.

În cercurile clericale se crede că Mitropolitul Nifon Criveanu va fi repus în funcţiune, reînfiinţându-se totodată şi Mitropolia Olteniei, întrucât:

- el nu şi-a dat demisia până în prezent;

- nu poate fi pensionat din oficiu pentru nici un motiv: de boală, infirmitate, vârstă sau de epurație, cu atât mai mult cu cât tot clerul a fost absolvit oficial de epurație.

Pe de altă parte, contenciosul Ministerului Cultelor, cercetând situaţia juridică a Mitropolitului Nifon Criveanu, a stabilit că el trebuie repus în drepturi, întrucât a fost scos din post în mod ilegal.

Ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, intenţionează să organizeze la ministerul al cărui şef este un Serviciu cultural, pentru propagandă, la sate îndeosebi. Din acest serviciu urmează să facă parte, printre alţii, şi dnii: Oprişan (scriitor), Constantin Goran (poet) şi Lungulescu (ziarist), fost la *Universul*.

Marţi, 30 octombrie 1945

Am fost la preotul Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor. Era foarte abătut şi, când m-a văzut, mi-a spus: "Dle Dudu, nu mai pot sta aici; plec la Izvoarele (parohia lui), că mi s-a pustiit casa." L-am sfătuit să rămână şi să lucreze până când va rezolva problema lui în mod cavaleresc, nu prin fugă.

Preotul Chiriţă, directorul Seminarului din Curtea de Argeş în trecut, face toate sforţările ca să reînfiinţeze această şcoală. Şi-l roagă pe preotul Iliescu să meargă la Ministerul de Război pentru această şcoală. Preotul Iliescu spune că va merge însă mâine, deoarece acum sunt multe persoane care aşteaptă să intre la el în audienţă. Preotul Chiriţă insistă, spunând că mâine va fi târziu. Intervin, rugându-l să meargă, deoarece este frumos să-şi lege numele de reînfiinţarea acestei şcoli, care va rămâne un act măreţ în istoria şcoalelor româneşti. I-am atras apoi atenţiunea preotului Chiriţă să nu uite actul făcut de preotul Iliescu atunci când îşi va face notele asupra şcolii. Mi-a făgăduit că aşa va face şi au plecat împreună, după ce preotul Iliescu a spus celor ce-l aşteptau pe sală: "Vă rog să mă aşteptaţi, că vin imediat; pe curând, dar să nu plecaţi."

31 octombrie 1945

Visarion Puiu, fost Mitropolit al Bucovinei, este în viaţă. Asupra locului unde se află în prezent sunt două versiuni: prima, că este în Elveţia, a doua, că se află întru-un lagăr american situat în Germania apuseană. A doua versiune este considerată în cercurile clericale superioare ca cea mai verosimilă. Împreună cu el se află şi preotul Vasilovschi de la Biserica Icoana din Bucureşti, care în trecut a fost parohul Bisericii ortodoxe române din Berlin.

La Ministerul Cultelor se manifestă îngrijorare în legătură cu învăţământul religios şi viitoarea lui dependenţă de acest departament. Învăţământul religios, care depindea de Ministerul Culturii Naţionale, a fost trecut la Ministerul Cultelor. Câtva timp s-a ocupat cu această mare problemă dr. D. I. Belu, care a plecat însă la Timişoara, cu toate insistenţele şi rugăminţile cercurilor conducătoare din minister. În locul lui a fost numit apoi pr. prof. Sofronie Vlad, rectorul Academiei Teologice din Timişoara, care de asemenea a plecat în ultimul timp.

În faţa acestei situaţii, la Ministerul Cultelor se prevede că:

- Ministerul Culturii Naţionale va cere să i se redea învăţământul religios;

- nu este exclus ca acest învăţământ să fie scos din şcoli.

Lipsa organizării şi conducerii acestui învăţământ este atribuită ministrului Cultelor.

Joi, 1 noiembrie 1945

I-am făcut o vizită scurtă Mitropolitului Nifon, fost al Olteniei, întrebându-l dacă a fost la Ministerul Cultelor, la secretarul general pr. Gheorghe Iliescu, care voia să-l vadă. Mi-a răspuns că da şi că din ordinul ministrului pr. C. Burducea al Cultelor i-a pus în vedere să-şi reguleze drepturile la pensie. Mitropolitul i-a răspuns că-i trebuie timp să se gândească, expunându-i în acelaşi timp [motivele] - arătate de mine lui într-o convorbire anterioară - de nepensionare. Apoi a adăugat: "Va aştepta ministrul multă [vreme], că nu voi face niciodată ceea ce cere el."

Pr. Toma Gherasimescu, profesor secundar [din] Bucureşti, fără parohie. L-am întâlnit azi la librăria Bianchi, romano-catolică, de lângă Catedrala Sf. Iosif. Mi-a comunicat că Ministerul Educaţiei Naţionale i-a făcut cunoscut să nu mai ruleze filme religioase prin şcoli, chiar gratuit cum le face el, deoarece educaţiunea religioasă a elevilor este prevăzută în legi, regulamente şi circulare. "Da, adică bună de pus în ramă", adaugă el.

2 noiembrie 1945

Se ştie că Biserica rusă n-a participat la Congresul general al preoţilor şi al cultelor, care a avut loc la Bucureşti, între 16-17 octombrie a. c. Se subliniază că ea n-a participat întrucât Patriarhul Alexei se afla în acel timp tocmai în Extremul Orient. Totuşi, observă cercurile clericale, putea trimite o delegaţie, dacă ar fi voit, fapt care denotă o rezervă, din motive necunoscute până în prezent.

În cercurile clericale bine informate circulă insistent ştirea după care pr. C. Burducea va demisiona în curând din postul lui de ministru al Cultelor. Aceasta s-ar datora faptului că, contrar aşteptărilor, Rusia sovietică este nemulţumită de rezultatul Congresului general al preoţilor, care, în realitate, ar fi constituit o manifestare ostilă ei, precum şi faptului că preotul C. Burducea nu este la înălţimea situaţiei sale de ministru.

Pe preotul Gh. Iliescu, secretar general al Ministerului Cultelor, l-am vizitat din nou. Mi-a spus că Patriarhul Alexei al Rusiei n-a putut participa la Congresul general la preoţilor (Bucureşti, 16-17 octombrie a. c.) deoarece era în Extremul Orient.

- De ce n-a trimis o delegaţie?, l-am întrebat eu.

- Nu ştiu!

Ministrul Cultelor, preotul C. Burducea e un om cu care nu se poate lucra. La minister este un haos. Din aceste motive a vrut să plece din minister, sub orice formă: demisie sau fugă. Petru Groza, primul ministru şi Emil Bodnăraş, secretarul general la Preşedinţie, l-au rugat pe preotul Iliescu "să rămână până trece impasul". E vorba ca preotul Burducea să plece de la minister fiindcă nu mai este agreat de sovietici, deoarece Congresul general al preoţilor a constituit o manifestare ostilă Rusiei sovietice.

Ieri, 1 noiembrie 1945, ministrul C. Burducea şi Constantinescu-Iaşi, [de la] Propagandă au plecat la Ada-Kaleh. Când ministrul C. Burducea a cerut NKVD-ului însoţitori, i s-a refuzat, deci nu-i agreat. L-am întrebat ce face ministrul la Ada-Kaleh. "Se plimbă", mi-a răspuns.

Popescu ...[34], cumnatul preotului C. Burducea, care va pleca la Paris ca dirijor al corului Bisericii române, a primit peste un milion de lei de la ministrul Cultelor (pr. C. Burducea) pentru diferite cheltuieli în legătură cu Congresul general al preoţilor, din care ar fi cheltuit o infimă sumă. Restul? Se murmură ...

[34] Aşa în textul original (n. e.)

4 noiembrie 1945

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a trimis o scrisoare Exarhului Ştefan al Bulgariei, drept răspuns la scrisoarea primită de la Sofia, cu prilejul Congresului general al preoţilor. Scrisoarea, fiind redactată în limba română, a fost tradusă în limba bulgară de pr. Vladimir Mihailov, parohul Bisericii bulgare din Bucureşti. Mi-a comunicat chiar pr. Vl. Mihailov, când am fost la el la biserică.

5 noiembrie 1945

Preoţii Liviu Stan şi Cândea, profesori la Academia Teologică din Sibiu, sunt consilieri, în mod tainic, ai preşedintelui Consiliului de Miniştri, d. Petru Groza, pentru problemele bisericeşti, la recomandarea Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, pentru care cei doi constituie antene puternice de informaţie.

Miercuri, 7 noiembrie 1945

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, este suferind. Azi a venit la minister, încercând să lucreze, dar o criză de stomac l-a obligat să plece imediat acasă.

Întrucât Scaunul de episcop al Maramureşului, cu reşedinţa la Sighet, era vacant, prin decesul titularului, Ep. Vasile Stan Răşineanul, Patriarhul Nicodim a făcut cuvenitele forme pentru ca acest scaun să fie ocupat de Episcopul Antim Nica.

Totuşi, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului i-a contracarat acţiunea, făcând toate diligenţele la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, unde a convins cercurile competente de necesitatea numirii imperioase a unui ierarh ardelean la Maramureş. Ca atare, Preşedinţia şi-a dat asentimentul pentru numire Episcopului Policarp Moruşca, originar din Ardeal.

Policarp Moruşca, stareţ al Mănăstirii H. Bodrog din Ardeal. La 26 ianuarie 1935, Sf. Sinod îl alege episcop misionar al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America şi Ţările Apusene. Hirotonit arhiereu în Bucureşti, la 24 martie 1935, sub păstoria Patriarhului Miron Cristea. Pleacă apoi în America, la Cleveland, unde rămâne până în anul 1938, când se înapoiază în ţară din motive de sănătate. După aceea, i s-a încredinţat conducerea provizorie a Episcopiei Cetăţii Albe, de unde, după alegerea unui episcop titular, pleacă la Bucureşti, unde este numit director al Internatului Studenţilor Teologi, funcţiune pe care a ocupat-o până în prezent.

Seminarul din Curtea de Argeş îşi va redeschide porţile în curând, sub conducerea fostului director, preotul Chiriţă.

Clerul ortodox social-democrat din România se va întruni într-o conferinţă în zilele de 14 şi 15 noiembrie a. c. la Bucureşti, în sala Libertatea. Cu acest prilej, se vor discuta probleme de ordin bisericesc în lumina vremurilor actuale.

L-am vizitat pe Episcopul Antim Nica, fost al Cetăţii Albe şi Ismailului, în prezent utilizat la Galaţi (Episcopia Dunărea de Jos). Vizita am făcut-o la rugămintea lui, deoarece voia să mă consulte într-o chestiune foarte importantă. Nu m-a mai întâlnit de multă vreme, ca să-mi ceară sfatul la momentul oportun. Ca atare, îmi relatează următoarele:

"Nu de mult, m-am prezentat Patriarhului Nicodim (în luna octombrie), arătându-i că ar fi bine să mi se dea o utilizare, în care să pot activa, căci cea de la Galaţi nu mă onorează."

Ştiind că Episcopia Maramureşului este vacantă prin decesul titularului, i-a solicitat Patriarhului să-l numească în Scaunul de locotenent de episcop, cu reşedinţa la Sighet. Patriarhul i-a spus să facă o cerere în acest sens, pe care apoi a trecut-o prin Sinodul permanent, după care a fost trimisă la Sf. Sinod, cancelaria, la pr. Vintilescu, ca să facă formele legale: adresa către Ministerul Cultelor. La minister, Episcopul Nica vorbise în prealabil cu ministrul, pr. C. Burducea, care i-a făgăduit absolut tot sprijinul.

A trecut un timp de două săptămâni până ce s-a trimis adresa de la Sf. Sinod la Ministerul Cultelor. Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, voind să aibă şi părerea primului ministru, dr. Petru Groza, care, se ştie, se ocupă personal şi în mod deosebit de problemele Transilvaniei, inclusiv Maramureşul, a făcut cuvenita adresă pentru Episcopul Nica, în sensul celor hotărâte de Sfântul Sinod în frunte cu Patriarhul Nicodim. Dar adresa a mai rămas timp de o săptămână la minister până să fie înmânată preşedintelui Consiliului de Miniştri.

În acest timp, se da un atac dintr-o altă tabără, a cercurilor bisericeşti transilvănene, pentru contracararea acţiunii întreprinsă de şi pentru Nica, prin îndepărtarea lui de la ocuparea Scaunului de locotenent de episcop al Maramureşului. Atacul a fost dat de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, prin preotul dr. Liviu Stan, profesor la Academia Teologică din Sibiu (şi consilier, ascuns, al primului ministru, împreună cu preotul profesor Cândea de la aceeaşi facultate) care s-a prezentat dlui Emil Bodnăraş, secretarul general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, ca unul pe care-l interesează direct Bucovina şi Maramureşul, el fiind din părţile acelea.

Preotul L. Stan a invocat că la Maramureş trebuie să fie numit unul care ştie ungureşte - deoarece va avea de-a face şi cu unguri - şi care să fie transilvănean, ca unul care cunoaşte mai bine nevoile localnicilor. Deci, a fost recomandat Episcopul Policarp Moruşca, fost al Episcopiei ortodoxe române din

America, fost locotenent de Episcop - până la alegerea Episcopului Antim Nica - la Ismail-Cetatea Albă, iar în prezent directorul Internatului Teologic din Bucureşti.

În faţa acestei situaţii, Ep. Nica a rugat ministrul Cultelor să nu mai înmâneze adresa referitoare la cererea lui de a fi la Maramureş. Acum mă întreabă, cerându-mi sfatul, dacă trebuie să meargă sau nu în audienţă la primul ministru, la care nu s-a dus până acum fiindcă nu-mi putuse cere părerea. L-am sfătuit să nu facă nici un demers şi să mulţumească Cerului că împrejurările au dus la această rezolvare a problemei, care este în favoarea lui, deoarece nu este o bucurie să mergi azi ca episcop în Maramureş, de unde poate veni şi să nu mai găsească la Bucureşti nici situaţia pe care o are acum. Şi i-am amintit de eroii romanului *Ciulinii Bărăganului* al lui Panait Istrati, plecaţi cu căruţa trasă de un cal pe Bărăgan, să vândă peşte. Pierd calul, căruţa şi o jumătate din cantitatea de peşte, pe care le lasă în câmpia Bărăganului şi când se înapoiază acasă, mama unuia şi soţia celuilalt nu mai este, căci murise. Gospodăria s-a distrus. Mi-a dat dreptate şi mi-a răspuns că nu va face nici un demers.

Mi-a cerut, în sfârşit, sfatul dacă este bine să se prezinte în audienţă primului ministru şi, în acest caz, direct sau să-l vadă întâi pe d. E. Bodnăraş. L-am sfătuit că o poate face, dacă vrea, fără să se angajeze cu nimic sau să se roage pentru vreo chestiune.

Mi-a mulţumit că am venit şi ne-am despărţit de la el, din strada Popa Soare.

Azi am fost din nou la minister, pentru ca să reglez problema cheltuielilor făcute cu delegaţiile sârbă şi bulgară, pe care le-am condus în Bucureşti cu prilejul Congresului general al preoţilor şi după aceea.

Am vorbit cu preotul Alexandru Marinescu, inspector general şef din minister, căruia i-am subliniat lipsa de bună cuviinţă a ministerului faţă de mine, după ce l-am servit la nevoie, rugându-l să-mi plătească suma de 30.000 lei pe care am cheltuit-o din buzunar. El mi a oferit 50.000 lei. I am mulţumit, dar i-am făcut cunoscut că secretarul general mi-a făgăduit 100.000 lei. I-a telefonat şi s-au înţeles să-mi dea A. Marinescu suma de 100.000 lei.

Am făcut chitanţa următoare:

"7.XI. [1]945

Se acordă suma de lei 100.000 (una sută mii)

Pr. Al. Marinescu

CHITANŢĂ

Adică lei 100.000 (una sută mii) am primit de la casieria onor. Minister al Cultelor, drept diurnă pentru deplasările făcute cu delegaţiile: bulgară şi sârbă,

la Bucureşti, cu prilejul Congresului General al Preoţilor, 16-17 octombrie 1945 şi în zilele următoare până la plecare, conducând delegaţia bulgară până la Giurgiu.

Dudu Velicu"

După aceea, dl. Alexandru Marinescu mi-a propus să primesc a fi director de cabinet al secretarului general. Pentru aceasta, am mers împreună la el şi Marinescu i-a propus acest lucru. Era la orele 12.30 şi am rămas la el până la 12.50.

Preotul Gh. Iliescu a subliniat că "ar fi o mare onoare pe care mi-ar face-o dl. Velicu, să primească a-mi fi director de cabinet, dumnealui, care a fost secretarul Patriarhului Miron Cristea, dar eu plec; nu mai pot sta aici, demisionez."

Şi ne-a citit cererea adresată ministrului său, pr. C. Burducea. Era scrisă de mână şi timbrată cu 60 lei.

În ea, îi făcea cunoscut că demisionează. În cazul când nu i se primeşte demisia, să i se dea un concediu de 10 zile, întrucât nevoile familiale îl reclamă la Ploieşti şi Izvoarele. Termină mulţumit pentru încrederea ce i s-a acordat.

Tăcere. Ne priveam toţi trei. Apoi i-am spus că această hârtie este un act neserios în sine, ca document, fiindcă îşi cere concediu sau îşi prezintă demisia. Ambii au recunoscut că am dreptate şi atunci preotul Gh. Iliescu a şters cuvintele prin care cerea un concediu de zece zile. A chemat apoi pe o doamnă dactilografă, pe care a rugat-o să-i scrie crererea la maşină. I-a adus-o apoi, după câteva minute, împreună cu prima cerere manuscrisă. Chiar dactilografa l-a întrebat dacă poate lipi pe noua cerere timbrul de pe cererea manuscrisă. Iliescu i-a răspuns afirmativ.

Am uitat să menţionez că înainte de a chema dactilografa, m-a întrebat ce dată a demisiei să pună în cerere, 8 noiembrie? I-am răspuns că este mai bine 9, decât 8, când este ziua M. S. Regelui Mihai I. Ca atare, a scris că demisionează pe ziua de 9 noiembrie şi va face ca cererea să-i fie înregistrată la cabinet.

Azi, ne istoriseşte el, când a fost ministrul pr. C. Burducea la minister pentru scurt timp, l-a rugat să-i dea un concediu de zece zile, dacă nu-i primeşte demisia. Ministrul i-a răspuns că-i acordă concediul şi că nu mai este nevoie de aprobare scrisă. După plecarea ministrului, şeful lui de cabinet (şi cumnat) s-a prezentat preotului Gh. Iliescu (secretar general) comunicându-i dispoziţia ministrului, dată la plecare, că maşina lui (a secretarului general) nu are voie să părăsească garajul. Această dispoziţie, care denotă lipsă de cavalerism şi personalitate, ca şi desconsiderarea faţă de secretarul general, că-i face cunoscut o dispoziţie prin directorul de cabinet, i-au umplut sufletul de amărăciune.

Joi, 8 noiembrie, 1945

Beiu, din strada Mitropolitul Iosif, Bucureşti, a fost ucis în ziua de 8 noiembrie, în Capitală, cu ocazia incidentelor de stradă.

Beiu a fost călugăr-diacon şi l-a deservit multă vreme pe Episcopul Sofronie Vulpescu (Craioveanul). Apoi a fost, probabil, exclus din monahism, căci devine meseriaş, coşar. Apoi, face parte din Partidul Comunist. Ca membru al partidului, a participat la manifestaţie, având şi un revolver în buzunar.

Incidente regretabile s-au produs în oraş, când românii s-au împuşcat între ei din motive politice.

Piaţa Palatului

Orele 11 - apar studenţii în Piaţa Palatului, dinspre Biserica Albă, în pas alergător;

11.20 - ard două autobuze lângă statuia Regelui Carol I;

11.43 - apare o orchestră militară cântând;

12.05 - împuşcături (primele) dinspre Ministerul de Interne; panică;

12.10 - o împuşcătură;

12.12 - împuşcături;

12.14 - apar alţi studenţi; tot în pas alergător dinspre Biserica Albă.

Mulţimea, în parte se îndreaptă spre Athénée Palace şi-l ovaţionează pe I. Mureşeanu (directorul ziarului *Ardealul*), care iese în balcon.

Mulţimea strigă: "U.S.A.", "Truman", "Libertate", "Regele şi Patria", "Jos teroarea!", "Jos cenzura!"

12.23 - Apare muzica Regimentului II pionieri de gardă, cu două plutoane, care cântă: "Trăiască Regele", "Deşteaptă-te, române", împreună cu mulţimea. La "Hora unirii", mulţimea joacă, făcând mai multe hori. O parte din mulţime fuge din nou spre Athénée Palace: un om prins, bătut, faţa plină complect [sic!] de sânge, gol până la mijloc ... ar fi tras în mulţime ...

9 noiembrie 1945

În strada Ştirbei Vodă, nr. 174, se află Colegiul augustinian, în care locuiesc călugăriţe romano-catolice augustiniene. Aceste călugăriţe îndeplinesc rolul de samaritence pe la diferite cămine şi şcoli romano-catolice de fete din Capitală. La intrarea în colegiu se află o placă pe care stă scris: "Legaţia Franţei", în limbile franceză şi rusă.

Cu prilejul incidentelor întâmplate în Capitală în ziua de 8 noiembrie a. c., a fost împuşcat mortal şi un preot ardelean, care era îmbrăcat civil.

13 noiembrie 1945

Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, urma să-şi prezinte demisia din acest post, în ziua de 9 noiembrie a. c.

Geneza acestei hotărâri este următoarea. De la numirea sa ca secretar general al Ministerului Cultelor, pr. Gh. Iliescu a lucrat în măsura în care i-a îngăduit ministrul său, pr. C. Burducea, şi el afirmă că nu a avut completă libertate de acţiune, spre a-şi exercita funcţiunea de secretar general în cadrul strict al prevederilor care-i fixează atribuţiile, fără ca totuşi actele sale să fie în contradicţie cu vederile ministrului.

În faţa acestei situaţii, el nu a putut să ia măsurile cuvenite pentru ca aparatul funcţionăresc al ministerului să activeze după criterii noi, spre a nu se întârzia sau paraliza acţiunea de rezolvare cât mai neîntârziată a lucrărilor.

Iar o altă consecinţă este aceea că nu a putut lua măsuri de ordin general, pentru a rezolva atâtea probleme bisericeşti şi sociale, care-şi aşteaptă grabnica rezolvare.

Ca atare, secretarul general s-a hotărât să demisioneze, cu atât mai mult cu cât avea impresia că nu mai este agreat de ministrul său, întrucât, solicitându-i o învoire de 10 zile spre a pleca acasă în provincie, spre a rezolva o serie de probleme familiare, acela l-a aprobat verbal, pentru ca după plecarea sa de la minister, directorul său de cabinet să-l anunţe pe secretarul general că părintele ministru a dispus că maşina secretarului general nu are voie să părăsească garajul. Hotărârea aceasta, cât şi modul cum ea i-a fost transmisă, sunt considerate de secretarul general ca jignitoare.

În legătură cu ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, se afirmă totuşi că el urmează să fie demis, în urma hotărârii dlui Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, urmând ca şeful Guvernului să lucreze ca interimar la Culte, numai cu secretarul general Gh. Iliescu. Interimatul la Culte ar fi chiar o dorinţă a dlui prim-ministru.

Miercuri, 14 noiembrie 1945

Preotul Gheorghe Iliescu şi-a înaintat demisia din postul de secretar general pe care-l ocupă la Ministerul Cultelor, în ziua de 9 noiembrie a. c. După aceasta, a plecat în provincie, la casa sa, de unde nu s-a mai înapoiat. Şi totuşi, cererea de demisie nu se află în mâinile ministrului Cultelor, ci la preotul

Cândea, profesor universitar la Sibiu şi consilier intim al lui Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, s-a exprimat că, după ce îi va expira concediul secretarului general Gh. Iliescu, căci verbal i-a aprobat zece zile, îl va considera demisionat. Totuşi, prietenii intimi ai ministrului fac toate sforţările spre a-l convinge să nu renunţe la preotul Gh. Iliescu, pentru mai multe motive, printre care sunt şi acestea:

- consideraţia de care se bucură secretarul general din partea domnilor: Petru Groza, prim-ministru şi Emil Bodnăraş, secretar general [la] P[reşedinţia] C[onsiliului] de M[iniştri], precum şi din partea clerului şi a funcţionarilor;

- personalitatea secretarului general;

- înlocuindu-l pe secretarul general, care este al doilea până azi, îşi va crea o atmosferă mai neplăcută în faţa opiniei publice.

Ministrul pr. C. Burducea s-a convins de temeinicia argumentelor prietenilor săi intimi şi a renunţat la hotărârea luată faţă de secretarul general. Până la înapoierea lui, dl. avocat Suciu, şeful contenciosului ministerului, îndeplineşte funcţiunea de secretar general, prin delegaţie.

Acestea mi le-a comunicat preotul Ion Huştiu, la el acasă, în strada Kalinderu, lângă Şcoala de Război. Cu acest prilej l-am rugat insistent să facă toate diligenţele pe lângă ministrul pr. C. Burducea ca secretarul general să fie readus, propunând să mergem împreună la Izvoarele, Prahova.

Preotul Huştiu mi-a comunicat că, pentru a evita orice suspiciune, este bine ca la înapoierea sa în Bucureşti, pr. Gh. Iliescu să nu mai locuiască la Victor Ion Popa, considerat ca antonescian. Ca atare, ambii ne-am oferit să-l găzduim.

Preotul Huştiu mi-a mai spus că vrea să se transfere la Biserica Popa Tatu din Capitală, de la parohia Balta Albă (suburbană).

Cât despre mine, l-am întrebat care este motivul pentru care preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, arată atâta rezervă. Mi-a răspuns că mă crede a fi în legătură cu "reacţionarii". Vai, Doamne! Din cauza aceasta nu a vrut să-mi aprobe nici o sumă de bani pentru serviciul adus ministerului conducând delegaţiile bulgară şi sârbă la Congresul preoţesc din 16-17 octombrie 1945. Mi-a dat totuşi Gh. Iliescu, secretarul general, suma de 100.000 lei.

I-am spus lui Huştiu să-i comunice ministrului pr. C. Burducea că să nu aibă a se teme că-i voi cere vreodată ceva: post, etc.; îi dau şi-n scris.

Eram cu preotul Temistocle Leuştean, din Focşani, pe strada Berthelot, lângă Librăria Carabaş, la orele 12.30, când l-am întâlnit pe preotul ...[35] din

[35] Puncte de suspensie în manuscrisul original (n. e.)

Ploieşti, nifonist; la şcoală i se spunea Crăcănel. Mi-a spus că bombardamentul i-a distrus toată gospodăria din Ploieşti şi că a rămas sărac.

Vorbind de pr. Gh. Iliescu, secretarul general de la Culte, care şi-a înaintat demisia, mi-a spus că a făcut-o pe bună dreptate, deoarece ministrul pr. C. Burducea avea o atitudine care-l jignea continuu. Odată, pr. Gh. Iliescu, prezentându-i un raport asupra unei probleme, în care-şi exprima punctul lui de vedere, ministrul i l-a rupt, în faţa lui, în bucăţi. Ori, astfel de atitudini dictatoriale nu pot scuza nici prezenţa ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, în fruntea departamentului, nici a reduce pe un secretar general la rolul unui elev căruia i se pot aduce afronturi şi jigniri, fără a putea riposta.

Joi, 15 noiembrie 1945

Pr. Popescu-Argeş de la Biserica Domniţa Bălaşa şi inspector în Ministerul Cultelor, tânăr teolog, mi-a comunicat (în Sala Libertatea, la Conferinţa preoţilor social-democraţi) că:

Preotul Gh. Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor, "demisionează", deoarece pr. C. Burducea, ministrul lui, este "spirit impulsiv" şi "îl terorizează".

Orele 9-9.30

Am fost la Internatul Teologic, pentru ca să-l văd pe Episcopul Policarp Moruşca, fost al Episcopiei misionare din America. L-am întâlnit tocmai când pleca în oraş. Însoţindu-l până la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, l-am întrebat ce-i cu postul de episcop al Maramureşului, care i s-a oferit. El mi-a răspuns că "dacă spun (cei mari) merg, căci cine se poate duce altul, fără numai cel care cunoaşte starea de lucruri de acolo"[36]. I-am expus greutatea pe care-o va întâmpina acolo din toate punctele de vedere.

- "Ştiu", mi-a răspuns.

În privinţa unei eventuale plecări în America, mi-a răspuns că Patriarhul Nicodim a întocmit şi perfectat lucrările pentru numirea lui Moruşca în postul pe care l-a mai ocupat acolo, din 1935 la 1938. În acest sens s-a intervenit la ministerele: Cultelor, Finanţelor şi de Externe, fiecare dintre ele să conlucreze cu ceea ce intră în atribuţiile lor.

- "Va merge însă greu cu Finanţele, îmi spune el, şi mai ales cu Externele. Şi rezolvarea problemei cere timp."

---

[36] Aluzie la faptul că acest scaun a fost cerut de Episcopul Antim Nica, netransilvănean. (nota D. V.)

Ep. Moruşca a intrat în legătură cu Misiunea americană pentru obţinerea vizei de intrare în America şi i s-a răspuns că nu i se poate da atâta vreme cât actualul guvern Petru Groza nu este recunoscut. Însă, pentru a soluţiona această problemă i s-a spus că viza i se poate da în cazul când actualul Guvern l-ar trimite în America, dându-i o misiune specială. Ori aceasta ...

În zilele de 14 şi 15 noiembrie a. c. a avut loc la Bucureşti, în Sala Libertatea din str. Academiei 20, Conferinţa generală a delegaţilor preoţimii social-democrate din România.

În prima zi a vorbit dl. C. Titel-Petrescu, care a subliniat legătura dintre socialism şi creştinism.

Dl. Tudor Ionescu, ministrul Minelor, a aruncat o privire retrospectivă asupra religiilor, evidenţiind superioritatea celei creştine.

Dl profesor Miron Nicolescu, secretarul general al Ministerului Educaţiei Naţionale, a vorbit în numele dlui ministru Voitec.

S-au dezvoltat apoi următoarele referate:

- "Ce este socialismul", de Şerban Voinea;

- "Conştiinţa creştină şi problema libertăţii în societatea socialistă";

- "Imperativul etic în statul socialist";

- "Muncă şi valori economice în doctrina Bisericii".

În prima zi a participat la şedinţă şi un ziarist american, A. H. Markham, de la *Christian Science Monitor*.

În ziua a doua, s-au dezbătut următoarele referate:

- "Necesitatea învăţământului religios ca factor educativ şi instructiv";

- "Problema reorganizării Bisericii ortodoxe".

Iar ca încheiere, s-au expus doleanţele clerului.

Fiecare problemă expusă a fost urmată de propuneri şi completări din partea celor prezenţi, la dorinţa de a vorbi a fiecăruia. S-a insistat în mod special ca Partidul Social-Democrat să scoată din programul său problema separării Bisericii de Stat, a cărei realizare o consideră necesară. S-a subliniat că există un pauperism clerical, cerându-se ca statul să procedeze la remedierea lui.

În privinţa doleanţelor clerului, acestea sunt de natură strict bisericească, administrativă, etc., ele rămânând a fi înaintate Partidului Social-Democrat spre studiere şi realizare. Printre altele, s-a preconizat să se facă toate sforţările pentru unirea Bisericilor române creştină ortodoxă şi unită într-o Biserică românească.

După aceea, s-au citit telegramele pentru Rege, Patriarh şi Mitropoliţii Ardealului şi Moldovei.

Conferința a fost prezidată de pr. Constantin Stanciu (fost consilier referent la Episcopia Constanței, iar în prezent slujitor la Biserica Sf. Nicolae Vlădica din Capitală), președinte al grupării preoților social-democrați.

Azi, conferința și-a închis lucrările la orele 14, în prezența a numai 29 de delegați, inclusiv prezidiumul, intonând Imnul Regal la propunerea președintelui pr. C. Stanciu.

Conferința a lăsat o bună impresie atât prin natura referatelor, a modului academic în care au fost expuse și discutate, cât și a atmosferei de colegialitate care a domnit.

S-au colectat 28.000 lei pentru cheltuielile conferinței, la propunerea preotului Octavian Mureșeanu, de la Biserica Ghencea.

17 noiembrie 1945

Patriarhia a întocmit și perfectat lucrările pentru numirea Episcopului Policarp Morușca în calitatea de șef al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America, funcțiune pe care a ocupat-o în trecut, din 1935 până în 1938 inclusiv.

S-au trimis, deci, cuvenitele adrese către ministerele: Cultelor, de Finanțe și de Externe.

Duminică, 18 noiembrie 1945

Pr. C. Burducea fiind bolnav de apendicită, urmează ca în curând să fie supus unei operații.

Întrucât fiul preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, va pleca în curând la Paris, în calitate de cântăreț la Biserica ortodoxă română de acolo și student la Facultatea de Medicină; el va fi însoțit și de mama sa.

Arhimandritul Vasile Vasilache, starețul Mănăstirii Antim din Capitală și discipol al Patriarhului Nicodim, a fost numit preot al Bisericii ortodoxe române din Paris, unde urmează să plece la 1 decembrie a. c., deoarece viza de intrare în Franța o așteaptă de acolo.

Totuși, se afirmă că dr. Nicolae Lupu urmează să facă parte din actualul Guvern și ca atare el ar face toate diligențele pentru ca arhim. Vasile Vasilache să fie numit arhiereu vicar la București, aceasta ca un serviciu adus Patriarhului Nicodim, care, în schimb, să aprobe ca arhim. Filaret Jocu (omul doctorului Lupu) să fie numit arhiereu-vicar sau episcop.

Subliniez a doua oară că cercurile clericale sunt, pe față, împotriva promovării lui V. Vasilache.

Arhimandritul Ursache Victorin a fost numit superiorul Bisericii ortodoxe române din Ierusalim de către Patriarhul Nicodim, al cărui discipol este.

Susnumitul este licenţiat în Teologie şi a fost stareţ al Mănăstirii [Neamţ] multă vreme până în august 1944, când, în faţa armatei sovietice, s-a retras în munţi. Apărând mai târziu, a venit la Bucureşti, unde a fost numit slujitor la Biserica Bucur.

La Ierusalim nu poate pleca deocamdată, deoarece n-a obţinut viza engleză.

Vineri, 23 noiembrie 1945

L-am întâlnit pe preotul Gh. Iliescu la Cancelaria Sfintei Mitropolii. Am mers în Dealul Mitropoliei şi de acolo cu tramvaiul 20 la fratele meu, în Calea Victoriei 71, după ce am intrat la Biserica Boteanu şi ne-am rugat. Mi-a istorisit:

La 7 noiembrie şi-a scris demisia, pe care preoţii Mântulescu Zaharia, directorul general al Cultelor şi Alexandru Marinescu, inspector general şef, i-o cereau, în parte, s-o lase ca s-o înmâneze ministrului. Pr. Iliescu a refuzat, dar a dat-o preotului Cândea. Acesta n-a prezentat-o ministrului.

Iliescu pleacă la Izvoarele, la casa lui. După câteva zile vine la Bucureşti, unde are o discuţie cu preotul C. Burducea, ministrul, care l-a batjocorit şi insultat în prezenţa preoţilor Cândea şi Huştiu (parohia Balta Albă; prietenul lui).

Ministrul i-a adus acuzaţii că: este reacţionar, este formalist, se ocupă de babele lui din Izvoarele, că-l demite pentru incapacitate, că să-i dea o declaraţie în care să arate că nu l-a silit să ocupe postul de secretar general.

Preotul Huştiu era satisfăcut, dar preotul Cândea a protestat în termeni politicoşi. Preotul Iliescu a protestat, de asemenea. Pleacă la Izvoarele. După câtva timp, trimite la Bucureşti un om cu o scrisoare către pr. Cândea, în care-l întreabă care e situaţia sa în urma demisiei prezentate. Pr. Cândea i-a răspuns că rămâne mai departe în postul de secretar general şi-i înapoiază în acelaşi timp demisia.

Nu mult după aceea, primul ministru, dr. Petru Groza trimite la Izvoarele pe preoţii Liviu Stan şi Cândea spre a-i comunica dorinţa lui de a veni la Bucureşti.

Joi, 22 noiembrie 1945, pr. Gheorghe Iliescu soseşte în Capitală. Ia contact cu primul ministru Petru Groza, care-l roagă să rămână, şi cu profesorul Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei (care girează - fără decizie - postul de ministru al Cultelor, titularul fiind bolnav) şi-i expune situaţia anormală de la Culte. Fără ministru şi secretar general, acest departament poate fi desfiinţat, iar Biserica separată de Stat. Interesele Bisericii primează. Îl roagă deci să rămână.

Pr. Gh. Iliescu primeşte să rămână mai departe în funcţiunea de secretar general al ministerului Cultelor.

Merge apoi la pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, acasă, şi-i face o vizită. E bolnav. Îi expune că nu se simte vinovat cu nimic în ceea ce priveşte învinuirile aduse şi creştineşte cere scuze dacă l-a supărat. Ministrul, la rândul său, îşi cere scuze pentru cele petrecute.

Vineri, 23 noiembrie, Iliescu se prezintă Patriarhului Nicodim, care-l roagă să rămână mai departe la minister pentru interesele Bisericii, şi-i spune că-i dă imediat o parohie în Bucureşti, rămânând să şi-o aleagă.

Eu rămânând la fratele meu, el a mers la minister, de unde s-a înapoiat din nou la mine. Apoi am plecat împreună la mine acasă, la masă. Aici am fixat pretenţiile lui ca secretar general şi a plecat să le expună profesorului Constantinescu-Iaşi.

Sâmbătă, 24 noiembrie 1945

Dimineaţa, la orele 10, i-am telefonat [preotului Iliescu] la minister, de unde a venit la fratele meu şi apoi am plecat spre Preşedinţia Consiliului de Miniştri, spre a merge la primul ministru. Spunea că vrea să roage să se urgenteze numirea prof. Constantinescu-Iaşi ca ministru *ad-interim* la Culte, spre a putea lucra, iar Iliescu spre a reveni.

La profesorul Constantinescu-Iaşi a stabilit:

- Cu pr. Burducea nu va lucra (Iliescu), ci îl va vizita din când în când.

- Preotului C. Burducea i se va prelungi concediul de boală până va fi scos din funcţiunea de ministru.

Prof. Constantinescu-Iaşi i-a recunoscut pretenţiile lui Iliescu, [ca] drepte.

I-a vorbit de mine pentru postul de director de cabinet, după ce la întrebarea dacă Constantinescu-Iaşi recomandă pe cineva i s-a spus că are latitudinea să aleagă pe cine doreşte. Prof. Constantinescu-Iaşi a adăugat că pe mine nu mă cunoaşte.

Cât despre Iliescu, el va fi ministru şi iată la ce act diplomatic recurge primul ministru P. Groza pentru aceasta:

Va supune Consiliului de Miniştri - cum a mai făcut-o odată - problema ministrului Cultelor, care, fiind bolnav şi neagreat, va propune în locul lui pe preotul doctor Liviu Stan, pentru ca toate săgeţile care eventual s-ar trage să le primească el. După ce actul acesta se va fi consumat, Petru Groza va sublinia că, pr. Liviu Stan nefiind apreciat de Consiliu, să fie numit ministru pr. Gh. Iliescu, ceea ce crede că se va aproba în unanimitate.

Preotul Gh. Iliescu mi-a relatat toate acestea, subliniind că doreşte să muncească şi să realizeze lucruri mari, avându-mă şi pe mine alături. Totuşi n-a uitat să-mi spună că, dacă pr. C. Burducea revine ca ministru al Cultelor, Iliescu părăseşte imediat ministerul, deoarece "cu acest nebun nu se poate lucra".

Mi-a mai relatat că pr. C. Burducea îl urăşte pentru succesul pe care acesta l-a avut cu prilejul ţinerii Congresului general preoţesc (16-17 octombrie a. c.), când Iliescu a fost obiectul unei vii manifestări din partea clerului.

În cazul când va pleca de la Culte, pleacă şi din postul de vicepreşedinte al Uniunii Preoţilor Democraţi şi, cu el, tot protopopiatul lui (şi Valea Prahovei, deci).

Preotul Ioan Dorobanţu, parohul Bisericii Sf. Nicolae Vlădica din Capitală, a fost reclamat Parchetului şi Consistorului spiritual bisericesc de o doamnă, pentru motivul că, în urma unei neînţelegeri întâmplată în Cancelaria parohială, el a lovit-o peste faţă până la sânge.

Cercurile clericale îl condamnă pe preot pentru atitudinea sa.

Preotul Gheorghe Cristescu[37], fost mare legionar - din care cauză a fost suspendat din funcţiunea de profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti - însciindu-se în Partidul Social-Democrat, se afirmă în cercurile clericale că va reveni la catedra sa de profesor universitar.

Pr. Stanciu, de la Biserica Sf. Nicolae Vlădica şi preşedintele clerului din Partidul Social-Democrat, a fost suspendat din funcţiunea de preot, în legătură cu faptul că a prezidat Conferinţa generală a preoţilor social-democraţi[38].

25 noiembrie 1945

La Ministerul Cultelor, situaţia generală a început să se clarifice.

1. Ministrul Cultelor, pr. C. Burducea, fiind bolnav - nu o boală diplomatică -, i s-a dat concediu nelimitat.

2. Secretarul general, pr. Gh. Iliescu, a revenit la postul său.

3. Dl. prof. Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, va fi - dacă nu este chiar - ministru al Cultelor *ad-interim*.

4. Secretarul general, preotul Gh. Iliescu, se bucură de încrederea deplină a dlui dr. Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri şi a prof. Constantinescu-Iaşi. Bazat pe această încredere şi pe împăcarea cu ministrul pr. C. Burducea şi având de asemenea încurajarea Patriarhului Nicodim, care l-a rugat să revină în postul său, va porni la lucru.

---

[37] Corect: Grigore Cristescu (n. e.)

[38] Duminică, 25 noiembrie, a slujit (nota D. V.)

27 noiembrie 1945

Pr. dr. Popescu-Argeş, inspector în ministerul Cultelor şi Popescu ...[39] au fost suspendaţi din funcţiunile ocupate la minister de pr. C. Burducea, pentru că au participat la Conferinţa generală a preoţilor social-democraţi.

Actul este considerat de cei doi preoţi ca ilegal.

Funcţionarii Ministerului Cultelor [sunt] nemulţumiţi de atitudinea ministrului lor, pr. C. Burducea, pentru că nu-i tratează ca atare şi pentru că economatul ministerului nu-i aprovizionează ca la alte ministere.

28 noiembrie 1945

Azi, d. prof. Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, a fost la Ministerul Cultelor, unde s-a prezentat ca ministru *ad-interim*.

A fost primit de preotul Gh. Iliescu, secretarul general al ministerului, pentru care dl. prim-ministru P. Groza a dat decizie, întărindu-l astfel în postul ce-l ocupă şi dându-i totodată toate atribuţiile de ministru al Cultelor pe care le deţinea pr. Burducea.

Evenimentul petrecut azi la Ministerul Cultelor a fost primit de funcţionarii departamentului cu o bucurie nespusă.

1 decembrie 1945

Preotul Grigore Oancea, directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, a Eforiei Bisericii Ortodoxe Române a fost demis din post pe ziua de 1 decembrie 1945, pentru nereguli băneşti (1.200.000 lei nejustificaţi).

În locul lui a fost numit de Patriarhul Nicodim, pe aceeaşi dată, pr. Dumitru Cristescu de la Biserica Sf. Vineri din Capitală. Acesta a fost consilier referent al secţiilor culturale de la Episcopia Râmnicului-Noul Severin şi la Mitropolia Ungro-Vlahiei Bucureşti. Om de o aleasă cultură, suflet nobil, harnic şi bun gospodar.

5 decembrie 1945

În cercurile clericale se discută cu un interes viu ştirea după care ministrul Cultelor, C. Burducea, este anchetat.

Ancheta, ordonată de d. prim-ministru P. Groza, se pare că o face dl. Ripoşanu, secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Motivul anchetei este de ordin financiar, şi anume:

---

[39] Puncte de suspensie în textul original (n. e.)

Ministrul este implicat într-o afacere de cumpărare şi vânzare de bumbac şi orez. Rolul ministrului în această chestiune era de a interveni pentru aprobările cuvenite pe la ministere, având pentru aceasta un venit, iar persoana care se ocupa direct cu procurarea şi vânzarea mărfurilor era preotul Alexe, fost în comuna Rasa, jud. Ialomiţa, apoi la Călăraşi, în acelaşi judeţ.

Pe lângă aceasta se afirmă că preotul C. Burducea a luat din bugetul ministerului suma de patru milioane lei pentru refacerea parchetului din minister, pentru ca în realitate să nu se facă această lucrare, ci numai să se cureţe (parchetul).

A acordat bisericii unde slujeşte, în comuna Progresul, suma de patru milioane de lei, iar casei sale parohiale cinci milioane, pentru reparaţii, făcând adresa către pr. C. Burducea şi semnând ministru C. Burducea.

Faptul acordării acestor ajutoare este considerat de cercurile clericale nu un act ilegal, ci o nedreptate, întrucât pentru biserica şi casa lui parohială a acordat sume prea mari, pe care le putea distribui, în mod echitabil, mai multor biserici, care au neapărată nevoie de aceasta.

Oricum, desfăşurarea situaţiei preotului C. Burducea este urmărită cu interes de cercurile clericale.

12 decembrie 1945

Funcţionarilor Ministerului Cultelor li s-a dat, de Crăciun, un ajutor de cinci milioane lei, pe care pr. Gh. Iliescu, secretarul general, a dispus să-i împartă sindicatul.

Pr. C. Burducea a pretins după aceea să i se dea şi lui, din această sumă, cinci sute mii lei, lucru pe care pr. Gh. Iliescu a spus că nu-l poate face, ci numai sindicatul, care are banii.

Azi, mergând spre Seminarul Nifon Mitropolitul, m-am întâlnit pe strada 11 Iunie cu pr. Iliescu, căruia nu i-am amintit că-mi promisese că mă va numi şeful lui de cabinet. Totuşi, el mi-a spus că nu mă uită, deşi se gândeşte din nou să plece de la minister şi iată de ce:

În ziua de vineri, 7 decembrie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a venit la minister după o oarecare absenţă, din cauza unei boli care l-a ţinut în pat.

Imediat, l-a chemat pe preotul Gh. Iliescu în birou, căruia i-a imputat că lucrează împotriva voinţei lui, deoarece a numit pe ieromonahul Dionisie Udrişteanu, profesor la Seminarul Central din Capitală.

Preotul Iliescu i-a răspuns că în acest sens a fost avizul comisiei respective ministeriale şi n-a lucrat împotriva ministrului, care a ripostat că pe

cererea lui D. Udrişteanu el pusese o dată rezoluţie în sens negativ, şi apoi a doua oară.

- Da, i-a răspuns Iliescu, dar ambele poartă aceeaşi dată!

Acuzându-l pe Iliescu de fals, acesta - care până în ziua aceea n-a răspuns atacurilor de tot felul ale ministrului - a ripostat subliniind că este batjocorit şi desconsiderat; şi nu pentru aceasta a fost el chemat de la Izvoarele. Tonul era foarte ridicat, aşa încât au auzit persoanele de pe sală şi din biroul secretarului general.

- Cât despre fals, a spus Iliescu, chemaţi imediat prin telefon Parchetul şi un expert grafic să constate cui îi aparţine.

După aceste cuvinte furtunoase, pr. C. Burducea a început să se vaite că-l doare ficatul şi, cu ton foarte jos, a căutat să îndulcească atmosfera[40].

Apoi, Iliescu a fost la cancelaria Patriarhiei, după care a plecat grăbit, că "mă cheamă dl. Groza".

Ne-am despărţit, spunându-mi că-i va expune tot conflictul pe care l-a avut cu preotul Burducea.

Antim Nica: l-am vizitat acasă; nu l-am aflat. L-am întâlnit totuşi pe drum şi, înapoindu-mă la el, am mâncat împreună, bând mai întâi câte două ţuici bune.

Am discutat v. p. următoare[41].

Sâmbătă, 8 decembrie 1945, după-amiază, a rulat în Palatul patriarhal, în prezenţa Patriarhului Nicodim, filmul sovietic relativ la alegerea şi înscăunarea Patriarhului Alexei al Rusiei, eveniment care a avut loc la Moscova anul acesta, în prezenţa delegaţilor multor biserici ortodoxe străine, printre care şi cea română.

Filmul a fost trimis de la Ambasada sovietică din Bucureşti împreună cu tehnicienii respectivi.

Faptele care au precedat acestui gest de curtoazie faţă de Patriarhul Nicodim din partea Ambasadei sovietice sunt următoarele:

Reprezentantul diplomatic sovietic în România, d. ambasador S. I. Kaftaradze, a invitat pe Patriarhul Nicodim la solemnităţile care au avut loc în ultimul timp la ambasadă cu prilejul celei de-a noua aniversări a Constituţiei

---

[40] Motivul real: buna reputaţie de care se bucură Iliescu la Groza, Constantinescu-Iaşi, Patriarh, cler în general (nota D. V.)

[41] Aşa în textul original. Discuţia este reprodusă în continuare. Pe aceeaşi filă de manuscris, autorul a făcut următoarea însemnare: "Dl. Vinogradov vorbeşte perfect româneşte. Dl. Susaikov, slab; idem franceza. Dl. Kaftaradze, ambasador, f[oarte] bine: franceza, engleza." (n. e.)

staliniene, precum şi a Revoluţiei din octombrie. Cum Patriarhul Nicodim este la o vârstă înaintată (la 6 decembrie a împlinit vârsta de 80 de ani) n-a putut participa şi, ca atare, a fost reprezentat prin delegatul său, Episcopul dr. Antim Nica, fost al Ismailului. Acesta, văzând tot la Ambasada sovietică filmul relativ la alegerea şi înscăunarea Patriarhului Alexei al Rusiei, i-a comunicat Patriarhului Nicodim, pe lângă impresiile culese, şi acest fapt, ceea ce l-a impresionat plăcut pe şeful Bisericii, care şi-a exprimat dorinţa de a-l vedea.

Cu prilejul unei alte vizite la Ambasada sovietică, Episcopul Antim Nica i-a făcut cunoscută dlui general-colonel I. Z. Susaikov, locţiitorul preşedintelui Comisiei Aliate de Control din România, dorinţa Patriarhului Nicodim. Dl. general-colonel Susaikov a chemat imediat un ofiţer (maior), căruia i-a comunicat să fie oricând gata să ruleze filmul amintit mai sus în Palatul patriarhal în ziua pe care o va fixa "Înalt Prea Sfinţia Sa".

Aşa s-a ajuns la faptul menţionat mai sus, care a produs o deosebit de frumoasă impresie Patriarhului ţării.

Faţă de acest gest frumos şi conform protocolului (invitaţiile care i s-au făcut), Patriarhul Nicodim a invitat la masă, a doua zi, duminică, 9 decembrie, pe domnii (care au şi participat):

S. I. Kaftaradze, ambasadorul Rusiei sovietice la Bucureşti, general-colonel I. Z. Susaikov, locţiitorul preşedintelui Comisiei Aliate de Control din România, general-locotent V. P. Vinogradov, şeful de stat-major al Comisiei Aliate de Control din România, consilier Iacovlev, maior I. Z. Siciov, aghiotantul dlui general Susaikov, maior G. V. Skoda, Lucreţiu Pătrăşcanu, ministrul Justiţiei şi Gheorghe Petrescu, procuror general la Curtea de Apel din Bucureşti, prietenul Patriarhului Nicodim (şi fiul fostului Mitropolit primat al României Ghenadie Petrescu, depus din treaptă de la 1898).

Masa a avut loc într-o atmosferă prietenoasă. S-au servit icre negre, batog, etc. Cu acest prilej, dl. ambasador Kaftaradze a dăruit Patriarhului Nicodim un camion de cinci tone. Formele de proprietate s-au perfectat a doua zi, luni.

Asupra discuţiilor purtate, se afirmă că dl. ambasador i-a propus Patriarhului să fie regent după abdicarea M. Sale Regelui Mihai I. Iar după perioada Regenţei, România ar urma să fie înglobată la URSS ca republică federativă. (Verificând această aserţiune în cercurile clericale, ea a fost dezminţită.)

13 decembrie 1945

În ultimele zile, s-a întrunit la Palatul patriarhal Sinodul permanent, în frunte cu Patriarhul Nicodim.

Cu acest prilej, s-a hotărât, printre altele:

- Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chişinăului, a fost numit Mitropolit al Bucovinei de Sud, cu sediul la Suceava, în locul arhiereului Emilian Antal.

- Episcopul Policarp Moruşca a fost numit Episcop al Maramureşului, cu sediul la Sighetul Marmaţiei.

În locul Episcopului Policarp Moruşca, de director al Internatului studenţilor teologi din Bucureşti (str. Radu Vodă) a fost numit Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului.

Această hotărâre a fost înaintată Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, spre a-şi da asentimentul. Până în prezent, însă, nu s-a primit nici un răspuns.

Cercurile clericale cred că: arhiereul Emilian Antal nu va fi înlocuit de la Scaunul mitropolitan fiindcă:

- a dat dovadă de o activitate şi energie deosebită;

- are sprijinul dlui Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Episcopul Policarp Moruşca este numit la Maramureş, dar în acelaşi timp cumpără obiecte bisericeşti de cult de la Institutul Biblic, în vederea plecării lui în America, unde a mai funcţionat.

Pentru Episcopul Antim Nica, postul care i s-a oferit este de mică însemnătate.

Din expunerea acestei situaţii rezultă că în sânul membrilor Sfântului Sinod nu există o perfectă unitate de vederi pentru realizarea intereselor superioare ale Bisericii, deci ale poporului.

Mănăstirea Căldăruşani, din judeţul Ilfov, a fost mistuită de un incendiu, în timpul viscolului din ultimul timp.

Au ars atât biserica, precum şi toate chiliile, care-au fost restaurate în anii trecuţi, cu infernale sume de bani.

În ziua de 7 decembrie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, venind la birou după o absenţă oarecare, din cauză de boală, a avut un incident grav cu preotul Gheorghe Iliescu, secretarul general al aceluiaşi departament.

a) **Motivul aparent**: faptul că preotul Gheorghe Iliescu a numit pe ieromonahul Dionisie Udrişteanu ca profesor la Seminarul Central din Capitală, împotriva voinţei ministrului, exprimată prin două rezoluţii în sens negativ.

Preotul Iliescu i-a răspuns că a lucrat legal şi faţă de faptul că ministrul l-a acuzat de fals, acesta a ripostat energic - pentru prima dată - spunându-i să

cheme imediat Parchetul şi un expert grafic, ca să constate cine-i vinovatul cu adevărat.

În urma unui schimb violent de cuvinte, ministrul a încercat să aplaneze conflictul.

Preotul Iliescu a fost apoi, pe jos, la cancelaria Patriarhiei, de unde a plecat grăbit la dl. Petru Groza, chemat fiind ca să-i expună cu acest prilej situaţia de la Ministerul Cultelor, unde nu poate lucra cu ministrul pr. C. Burducea.

b) **Motivul real**: invidia preotului C. Burducea faţă de preotul Gheorghe Iliescu, deoarece acesta se bucură de o foarte bună reputaţie la: dl. Petru Groza, prim-ministru, dl. Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, Patriarhul Nicodim şi în faţa întregului cler.

În concluzie, ministrul se teme ca secretarul general să nu-i ia locul.

Fiind cu Fundescu, l-am întâlnit, lângă Ministerul Muncii, la intrarea în străduţa de *vis-à-vis*, în capătul căreia este sediul Crucii Roşii din România, pe colonelul Galin, fost şeful Cabinetului militar al mareşalului Ion Antonescu. Printre altele, spunea că va fi nevoit să demisioneze din armată din cauza atmosferei creată acolo de "politruci".

Fiind în Transilvania şi făcându-se propagandă de către aceşti politruci prin sate, condamnând pe Maniu, el s-a dus după aceea tot prin sate, a adunat lumea şi i-a spus, în calitate de colonel, că cel care-l condamnă pe Maniu este trădător de neam. Din cauza aceasta a avut neplăceri, în sensul că este urmărit în activitatea lui, i s-a făcut dosar şi voiau să-l aresteze. Însă faza critică a trecut.

Acum pleacă pentru două săptămâni în Transilvania, la Dej, spre a-şi rândui situaţia.

- "Îmi spun că sunt manist, adaugă el. N-au greşit, fiindcă sunt. Ba şi mai mult: sunt şeful secţiei militare maniste, însărcinat cu reorganizarea armatei, proiect pe care aproape că l-am terminat."

În legătură cu misiunea lui Etheridge, trimisul Americii în Bulgaria şi România, acestuia, pe când se afla la Bucureşti, i s-a furat, de la Athénée Palace, o servietă cu documente primite de la grupările politice din România care nu fac parte din actualul guvern. Astfel că Guvernul ştie cine a înaintat documente americanului; cel care a dat importante documente este fostul ministru de Interne al lui Maniu.

Indignat, americanul a părăsit imediat ţara, într-o joi, deşi trebuia să mai rămână încă trei săptămâni. De altfel, când a voit să viziteze Moldova, sovieticii nu i-ar fi permis.

Vineri, 14 decembrie 1945

Dimineaţa, m-am dus la fratele meu, care mi-a comunicat că am fost căutat la el de către preotul Alexandru Marinescu, inspector general şef din Ministerul Cultelor şi mai apoi de preotul Constantinescu Vasile (din Ploieşti), care se afla la Culte în legătură cu sfinţirea Bisericii Sfinţii Împăraţi din Ploieşti, refăcută de preotul Aurel Popescu (dator pentru reparaţii încă 16 milioane). Preotul Constantinescu Vasile a fost trimis de către preotul Gheorghe Iliescu, secretarul general al Ministerului Cultelor.

M-am prezentat acolo pe la orele 10, la pr. Gh. Iliescu, secretarul general, unde am găsit şi pe dl. Mircea Ionescu, şeful contabilităţii şi dl. Bârsănescu, şeful personalului. Au discutat formele de numirea mea ca şef de cabinet al secretarului general. Felicitări ... Am scris imediat la maşină (la dna Marinescu) o cerere în acest sens:

"Domnule Ministru,

Subsemnatul Dudu Velicu, domiciliat în Bucureşti, str. Mitropolitul Iosif 66, cu onoare vă rog să binevoiţi a-mi încredinţa postul de şef de cabinet la Departamentul ce cu onoare îl conduceţi, pe lângă persoana Părintelui Secretar General Gh. Iliescu.

Primiţi, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitei mele consideraţiuni.

Dudu Velicu

14 Decembrie 1945"

Secretarul general a pus "Se aprobă".

Geneza:

Joi seara, preotul Gh. Iliescu, secretarul general, a avut o şedinţă cu comitetul UPD, unde, printre altele (promovări de preoţi ca inspectori la Culte sau subinspectori: pr. Huştiu, pr. Ulpiu Petrescu), el a pus şi problema mea: dacă-i pot fi sau nu şef de cabinet. Comitetul a aprobat. Chiar azi m-au felicitat: pr. Al. Marinescu, inspector general şef [la] Culte, pr. Marin Ionescu (Cuibul cu Barză), pr. Alexandru Ionescu, protoereu [la] Bucureşti, care mi-au spus că au fost de acord când li s-a cerut opinia.

Azi am lucrat.

Dumnezeu să-mi ajute pentru a putea contribui cu o părticică infimă la mai binele acestui neam românesc.

16 decembrie 1945

În cadrul ARLUS-ului s-a creat o Secţie religioasă, ultima, de altfel, dintre secţiuni. Scopul creării acestei secţiuni este apropierea româno-sovietică prin Biserică.

Comitetul acestei secţiuni are ca preşedinte de onoare pe Patriarhul Nicodim, iar preşedinte activ, pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului. Ceilalţi membri sunt clerici de seamă, printre care: Episcopul Antim Angelescu al Buzăului, pr. Gala Galaction, scriitorul, etc., etc. Din comitet face parte şi pr. Constantin Burducea, ministrul Cultelor.

Terminându-se anul 1945, unii din membrii s-au întrebat care este activitatea Secţiei religioase pe timp de nouă luni şi s-a ajuns la concluzia că ea este **inexistentă**[42]. Toate secţiile ARLUS-ului au activat prin referate, conferinţe, etc., numai Secţia religioasă n-a activat sub nici o formă. Faptul acesta se datorează: lipsei unui ideal în acţiune; atitudinii de expectativă a multor membri, pentru că la secţie se face politică; neînţelegerii în rândurile membrilor (pr. Gala Galaction este în conflict cu pr. C. Burducea), etc.

Se precizează că se vor lua măsuri pentru o activitate fructuoasă.

În cercurile clericale se afirmă că situaţia încordată de la Ministerul Cultelor, dintre şeful departamentului, pr. C. Burducea şi secretarul general, pr. Gh. Iliescu, s-a rezolvat definitiv astfel:

În urma ultimului conflict, grav, dintre cei doi demnitari, secretarul general a adus la cunoştinţa Preşedinţiei [Consiliului de Miniştri] cele petrecute. Şi cum ministrul Cultelor a mai continuat să vină la birou, i s-ar fi interzis aceasta riguros de d. Petru Groza, primul ministru. În modul acesta, secretarul general are atribuţii de ministru.

Situaţia oficială a ministrului C. Burducea: se află în concediu de boală. Realitatea: nu mai este ministru, fapt care nu poate fi îndeplinit formal, spre a nu produce o vacanţă în sânul actualului guvern.

De altfel, despre acest fapt este încredinţat tot omul care are o legătură oricât de mică cu cercurile bisericeşti şi atât clericii, cât şi funcţionarii Ministerului Cultelor l-au primit cu satisfacţie, deoarece ministrul C. Burducea nu şi-a putut apropia [oamenii] prin atitudinea şi actele sale.

17 decembrie 1945

Episcopul Policarp Moruşca a fost numit Episcop al Maramureşului (eparhie rămasă fără şef de la moartea Episcopului Vasile Stan, 13 aprilie 1945).

---

[42] Subliniere D. V. (n. e.)

Alegerea lui, făcută de Sf. Sinod, este provizorie până ce se va pronunța Congresul național bisericesc, care poate alege un altul.

Episcopul Moruşca şi-a luat postul în primire.

Preotul Nicon a fost înlocuit de la direcția Seminarului Central din Bucureşti cu preotul Vasile Ionescu, profesor secundar la Buzău. Preotul Nicon se simte foarte nedreptățit, deoarece schimbarea nu este motivată, zice el, decât prin cauze de ordin politic:

Noul director este fratele protoereului Alexandru Ionescu din Bucureşti şi membru al Uniunii Preoților Democrați. Oricum, orientările noi în cadrul formării viitorilor clerici cer oameni noi, ca atare, interesele superioare primează.

În privința incendiului de la Mănăstirea Căldărușani, jud. Ilfov, se precizează:

A ars până în temelii așa numita cetate a mănăstirii, compusă din chilii, muzeu bisericesc, cu dormitoarele şi paraclisul elevilor, rămânând zidurile. Obiectele de muzeu au fost salvate, ca şi biserica.

Cauzele incendiului s-ar datora unui scurt circuit sau aprinderii grinzilor din cauza unui coş.

Pagubele sunt foarte mari.

Joi, 20 decembrie 1945

Pr. Zaharia Mântulescu a demisionat din postul de director general al Ministerului Cultelor. Demisia i-a fost cerută de ministrul pr. C. Burducea, care-l pusese în disponibilitate ieri, 19 decembrie a. c. El demisionează pe data de 1 ianuarie 1946.

Față de faptul că preotul Zaharia Mântulescu a demisionat, decizia cu punerea în disponibilitate se va retrage, la cererea lui, de la *Monitorul Oficial*, unde fusese trimisă spre publicare. În locul lui va fi numit preotul Haralambie Popescu de la Biserica Sfinții Voevozi din Capitală.

Preotul Gh. Iliescu, secretar general la Ministerul Cultelor, a demisionat azi. Demisia a prezentat-o ministrului său, pr. C. Burducea, care a primit-o, dar n-a înregistrat-o.

După aceea, pr. Iliescu s-a prezentat dlui Ripoşanu, secretar general la Președinție. Mâine urmează să se prezinte la d. Petru Groza, primul ministru (şi la Patriarh).

Motivul: nu poate lucra cu ministrul său.

De la orele 15.30 a avut loc la Ministerul Cultelor serbarea pomului de Crăciun, până la orele 19, la care au participat: ministrul pr. C. Burducea,

secretarul general pr. Gh. Iliescu şi funcţionarii. Au vorbit preotul Gh. Iliescu şi pr. C. Burducea, după care s-au îmbrăţişat.

Apoi pr. C. Burducea i-a spus preotului Iliescu să-i comunice directorului general Zaharia Mântulescu să-şi prezinte demisia.

Ieri după-masă, preotul C. Burducea a dat o decizie prin care îl punea în disponibilitate pe Zaharia Mântulescu, pentru atitudinea sa faţă de ministru şi depăşire de atribuţii. Decizia a fost trimisă la Monitorul Oficial spre publicare.

Preotul Zaharia Mântulescu nu vrea. Pr. Iliescu i-a spus că şi el a demisionat (demisia nu i s-a înregistrat şi o ţine ministrul la el).

La orele 20.20, Zaharia Mântulescu îşi scrie demisia în cabinetul secretarului general, în faţa acestuia şi a mea, pe data de 1 ianuarie 1945[43], spunând că, dacă pleacă ministrul, va reveni asupra ei. A demisionat cu condiţia de a retrage decizia trimisă la *Monitorul Oficial*. Preotul Iliescu i-a prezentat demisia lui Mântulescu la ora 21 cu condiţia pusă, rămânând ca schimbul decizie-demisie să se facă a doua zi, mâine. Demisia a rămas la Iliescu.

În locul lui este numit preotul Haralambie Popescu, de la Biserica Sfinţii Voevozi din Capitală.

Dimineaţa, preotul Iliescu a fost la dl. Ripoşanu, secretarul general la Preşedinţie, căruia i-a relatat cazul cu demisia lui. A fost asigurat că va rămâne pe loc şi că mâine să meargă în audienţă la dl. Petru Groza, primul ministru. (Preotul Vasea l-a sfătuit insistent să meargă la Preşedinţie).

21 decembrie 1945

Ieri a avut loc la Ministerul Cultelor serbarea pomului de Crăciun. Cu acest prilej, a vorbit preotul C. Burducea, care a subliniat truda unor directori în procurarea sumei de cinci milioane pentru pom; iar dacă el a cerut din aceşti bani 500.000 lei, a făcut-o pentru a avea o rezervă, iar nu din alte interese.

(După discurs, s-a îmbrăţişat şi sărutat cu preotul Gh. Iliescu, secretarul general; sărutarea lui Iuda, spuneau funcţionarii).

Azi, la orele 16, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, va fi primit în audienţă de Patriarhul Nicodim.

Situaţia la Ministerul Cultelor se complică prin [re]venirea la minister a preotului C. Burducea, şeful departamentului.

Secretarul general pr. Gh. Iliescu, demisionând, forţat de atmosfera creată de ministru, iar preotul Zaharia Mântulescu, director general, demisionând, forţat fiind de ministru - că altfel va fi arestat (ameninţarea ministrului) -,

[43] Corect: 1946 (n. e.)

Preşedinţia şi Ministerul Propagandei iau atitudine împotriva ministrului Burducea, şi încă dârză.

Primul ministru, adânc mâhnit că nu se poate întrona pacea la Culte, s-a exprimat că acest departament trebuie desfiinţat.

Se aşteaptă hotărârea primului ministru şi a ministrului Propagandei.

Portret psihologic: preotul Cândea, preotul dr. Liviu Stan.

1. Preotul Cândea. Preot, profesor la Academia Teologică din Sibiu. Este discipolul şi omul de încredere al Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului. Ca atare, având în vedere că cel prins la încătuşarea voinţei Mitropolitului Bălan nu mai poate scăpa prin nici o sforţare, de nici un fel, preotul Cândea a fost şi este la dispoziţia acestuia.

Introdus de acesta la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, pe lângă persoana primului ministru, dr. Petru Groza, preotul Cândea activează intens (neoficial) în calitate de consilier intim al primului ministru pentru problemele bisericeşti. Pentru aceasta, el face legătura cu Ministerul Cultelor. Ca atare, el este o antenă a primului ministru în Ministerul Cultelor, pe de-o parte, iar pe de altă parte o antenă a Mitropolitului Bălan la Preşedinţie şi la Ministerul Cultelor. Accesul în cabinetul primului ministru şi al secretarului general, dl Ripoşanu, este liber şi fără protocol.

Prezenţa lui la Preşedinţie se datoreşte dorinţei primului ministru de a avea un consilier pentru problemele bisericeşti, precum şi interesului Mitropolitului N. Bălan, întâi pentru Biserică, merit care trebuie să i se recunoască, iar în al doilea rând pentru el, spre a-şi asigura o poziţie puternică în faţa primului ministru.

Cât despre persoana preotului Cândea, acesta este serios, inteligent, diplomat (abilitate şi perspicacitate), ştiind să tacă şi să vorbească după împrejurări. Ponderat şi cu tact. Acoperit de vălul misterului unui preot tibetan, preotul Cândea îşi îndeplineşte rolul pe care-l joacă un chinez în executarea unei grele misiuni secrete.

Aceleaşi observaţiuni pentru preotul dr. Liviu Stan, profesor la aceeaşi academie şi având aceeaşi misiune pe lângă primul ministru, plus conturarea veşnică a unui zâmbet pe buze, care atrage individul mai uşor în cadrul format pentru preocupările propuse în jurul scopului urmărit [sic!]. A fost secretar general al Ministerului Cultelor sub regimul legionar.

Preotul Gh. Iliescu, în timp ce lucra cu preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a fost chemat la telefon de două ori de dna Ivaşcu de la Ministerul Propagandei, ca să-i comunice că dl. profesor Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, se află acasă, unde roagă să i se dea cât mai urgent un telefon. Nu l-am chemat, dar după ce a ieşit de la lucru i-a telefonat la 57926, la orele 14. Cred

că i-a dat instrucţiuni asupra modului de a se comporta faţă de ministrul Burducea, a cărui prezenţă la minister este de neîngăduit de cel care-i gerează locul (Constantinescu-Iaşi).

Cred că Iliescu rămâne mai departe.

Plecând la orele 15 cu maşina, preotul Zaharia Mântulescu spunea că-i pare rău că şi-a dat demisia, deoarece preotul Burducea, ministrul, nu şi-a respectat cuvântul de a retrage decizia asupra punerii primului în disponibilitate, trimisă la *Monitorul Oficial*, unde totuşi a apărut.

Pentru azi după-amiază spunea că merge la minister, unde va înregistra, personal, o cerere prin care revine asupra demisiei, pe care a dat-o sub ameniţare (că va fi altfel arestat).

Seara, preotul Gh. Iliescu urmează să-l viziteze pe preotul Zaharia Mântulescu, la care va cina.

Sâmbătă, 22 decembrie 1945

Prin decizia ministerială no. 2152 din 1945 se aprobă demisiunea pr. Zaharia Mântulescu din postul de director general pentru Culte, pe data publicării în *Monitorul Oficial*.

Pe aceeaşi dată se însărcinează cu atribuţiunile de director general părintele inspector general delegat Haralambie Popescu.

(*Monitorul Oficial*, partea I, an CXIII, no. 294, sâmbătă, 22 decembrie 1945)

Azi, la orele 15, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a primit demisia preotului Gh. Iliescu, demisie pe care i-a dat-o cu câteva zile în urmă.

În după amiaza zilei, decizia în acest sens urmează să apară în *Monitorul Oficial*.

Episcopul Antim Nica a fost instalat în fruntea Institutului Teologic din Bucureşti (str. Radu Vodă, no. 24 bis). În acest institut locuiesc şi primesc o educaţie creştină viitorii clerici de mir.

Azi, clădirea fiind ocupată de armată aproape în întregime, căci este instalat în ea un spital, studenţii vieţuiesc în condiţii foarte grele. Din cauza lipsei de paturi, sunt nevoiţi să doarmă până şi trei studenţi într-un pat.

Prezenţa Episcopului Antim îndreptăţeşte pe studenţi să nădăjduiască şi reglementarea stării actuale.

Azi a apărut în *Monitorul Oficial* decizia prin care se primeşte demisia preotului Zaharia Mântulescu din postul de director general al Ministerului Cultelor.

Gh. Iliescu, secretar general la Culte. Azi a fost o zi furtunoasă pentru el. "Nu mai pot lucra cu tâlharul ăsta", îmi spunea de preotul C. Burducea, ministrul Cultelor.

Rugat să-i primească demisia pe care i-a dat-o în trecut, i-a primit-o (ministrul). A rămas ca după-masă să-i facă decizia şi s-o trimită la *Monitorul Oficial*, fapt de care Iliescu era foarte încântat, "că scap de aici".

La orele 15, am plecat cu Iliescu, cu maşina de la minister. Şi-a luat bagajul pe care-l avea în camera 46, la ministeı, la etaj. Am ajuns la mine acasă la 15.20, ne-am sărutat şi mi-a spus să comunic tuturor că a demisionat şi a plecat la Izvoarele. "Numai să nu afle Preşedinţia că am demisionat, că nu-l lasă pe Burducea să-mi publice demisia la *Monitorul Oficial*."

L-am întrebat ce fac eu, ca şef al lui de cabinet, spunându-i totodată că plec şi eu. Mi-a răspuns să stau pe loc ca să fac lucrarea asupra Congresului general al preoţilor din 16-17 octombrie a. c., care este şi dorinţa ministrului, care a spus că n-are nimic cu mine (deşi nu-i plac ochii mei). Rămân, încredinţat fiind că Iliescu revine.

Ministrul i-a făcut reproşuri că a activat contra lui, atrăgându-i atenţiunea, dacă i se oferă postul de ministru, să nu primească. Când i-a spus că-i primeşte demisia, preotul Gh. Iliescu i-a prezentat ministrului o scrisoare pe care a trimis-o cu câteva minute mai înainte, în biroul său, fiind şi eu de faţă. Iată scrisoarea, pe care mi-a dictat-o la rugămintea mea, ca să existe documentul şi-n copie:

"Prea Cucernice Părinte Ministru,

Şi pe această cale din nou vă rog stăruitor a da curs favorabil cererii mele de demisie din postul de secretar general al Departamentului Cultelor, ce cu rară vrednicie îl conduceţi.

Motivele arătate în scrisoarea şi demisia ce v-am trimis mă determină a mă retrage din acest post.

Sănătatea mea, interesele mele familiare [sic!] şi lipsurile cu care mă zbat, precum şi dorinţa credincioşilor mei de a fi în mijlocul lor, constituie atâtea motive pentru a-mi satisface dorinţa.

În ceea ce priveşte raporturile între mine şi P. C. V., rămân aceleaşi, de dragoste, respect, frăţietate şi recunoştinţă.

Sigur că mă veţi asculta, vă doresc Sfintele Sărbători a le petrece în pace şi linişte deplină.

Respectuos,

ss Gh. Iliescu

22. XII. 1945"

Scrisoarea i-a scris-o pe o bucată de hârtie carton, format carte poştală cu antetul "Ministerul Culturii Naţionale şi al Cultelor. Subsecretariatul de Stat al Cultelor şi Artelor. Secretarul General."

Luni, 24 decembrie 1945

Fiind la Ministerul Cultelor, pr. C. Burducea, ministrul acestui departament, m-a chemat, fiind pe sală, gata să plece (după ce rămăsese puţin timp la birou) şi mi-a spus că preotul Iliescu, secretarul general a demisionat, adăugând: "Eu am înţeles să lucrez cu el şi pe plan politic; deci, nefăcând aceasta, a trebuit să plece."

Apoi, mi-a spus ca eu să rămân în postul meu ca şef de cabinet, până se va clarifica situaţia: cine va fi secretar general.

"Cât despre mine, - a continuat el - dacă mi se impune secretar general, demisionez, iar dacă mă lasă să-l aleg eu, atunci îl numesc pe d. Suciu."

Apoi, mi-a spus să mă ocup cu lucrarea asupra Congresului general preoţesc din 16-17 octombrie 1945, de la Bucureşti, fapt despre care mi-a vorbit la vreme şi Gh. Iliescu.

Mai apoi, preotul Haralambie Popescu de la Biserica Sfinţii Voevozi m-a felicitat, asigurându-mă de toată prietenia lui (numit director general în locul lui Zaharia Mântulescu, la 22 decembrie a. c.).

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a afirmat că, dacă Guvernul îi impune un secretar general, el va demisiona.

În cazul când i se lasă latitudinea de a şi-l alege, îl va numi pe avocatul Suciu, şeful Contenciosului Ministerului Cultelor.

29 decembrie 1945

Pr. Vasilovschi, fost în Bucovina, la Cernăuţi, consilier referent, fost consilier la Consiliul Central Bisericesc din Bucureşti, a trecut preot la Biserica Icoana din Capitală.

Numit fiind apoi preot al Bisericii ortodoxe române din Berlin - înfiinţată de preotul Palaghiţă Ştefan, legionar - el a plecat acolo împreună cu familia (soţia şi o fiică), unde a fost surprins de război. Se afirmă că azi el se află într-un lagăr din Germania, zona americană.

O fiică a sa cu soţul ei locuiesc încă într-o casă a Bisericii Icoana, fără absolut nici un drept, doar cu oblăduirea Patriarhului Nicodim, care produce nemulţumiri.

Preotul dr. Marin Ionescu de la Biserica Cuibul cu Barză din Bucureşti continuă să facă demersuri pretutindeni, pe lângă persoanele influente, pentru a putea obţine postul de profesor universitar - catedra Catehetică - la Facultatea de Teologie din Bucureşti. Contracandidatului la acest post, preotului dr. Fecioru (de la Biserica Cuţitul de Argint) îi aduce învinuirea că nu este de specialitatea catedrei la care aspiră.

În cercurile clericale se discută cu un deosebit interes ştirea după care pr. Ştefan Iordănescu de la Biserica Ceauş Radu din Capitală (str. Vulturului) va fi ales ca arhiereu-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Preotul acesta, văduv, a fost ani de-a rândul consilier la Consiliul Central Bisericesc şi la cancelaria Patriarhiei, fiind cu adevărat un stâlp al Bisericii: foarte cult, un perfect cunoscător al legilor, regulamentelor bisericeşti şi canoanelor, un om ideal în domeniul administraţiei bisericeşti, bun orator, de o înaltă ţinută morală, integru, el va fi un arhiereu ideal, care va trasa în Biserică un drum nou, reabilitând în faţa istoriei şi a poporului mulţi din actualii ierarhi, care nu-şi justifică nici prezenţa în societate, necum în fruntea unei eparhii.

Clerul îl aşteaptă pe preotul Iordănescu la arhierie ca pe un mântuitor.

Este om în vârstă.

1 ianuarie 1946

În ziua de sâmbătă, 29 decembrie 1945, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a prezentat Patriarhului Nicodim pe pr. Haralambie Popescu, noul director general al Ministerului Cultelor, care girează şi postul de secretar general al aceluiaşi departament.

Avocatul Suciu[44], şeful Contenciosului Ministerului Cultelor, fost girant al postului de secretar general al aceluiaşi departament, a spus că refuză să primească, în cazul când i se oferă un post înalt de către ministrul pr. C. Burducea, deoarece acesta s-a servit de el "ca de o batistă", pe care apoi a aruncat-o.

În curând (se crede că mâine), va apare un volum-album închinat Patriarhului Nicodim, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Albumul este tipărit de Spiru Grigore, ziarist improvizat, din jurul Patriarhului, care a suportat cheltuielile respective (câteva milioane).

Sâmbătă, 29 decembrie 1945, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a intervenit să se scoată din album chipul preotului Gh. Iliescu, fostul secretar general al Cultelor. Chipul n-a fost scos, la intervenţia ulterioară a unui cleric[45], care a spus că "nu e bine ceea ce se face. Preotul Gh. Iliescu va veni ministru la Culte, dar pr. Burducea nu va veni niciodată."

3 ianuarie 1946[46]

Patriarhul Nicodim Munteanu. După cum natura îşi are curiozităţile ei, din capriciu sau voinţă de divertisment, tot aşa se pare că se întâmplă şi în viaţa oamenilor. Curiozităţile oamenilor care ocupă un loc de frunte în viaţa unui popor atrag mai deosebit atenţiunea decât a oamenilor "Ion" de pe stradă.

Aşa, Patriarhul Nicodim se desfătează cu un cocoş şi o pisică, în orele libere, vietăţi pe care le prezintă şi invitaţilor lui, uneori.

Cocoşul este aşezat pe o tavă curată, care străluceşte. Aşezat, cocoşul priveşte tava, se vede şi începe să cânte cucurigu. Şi nu încetează de a cânta până nu este luat de pe tavă. Aşezat pe tavă, începe să cânte din nou şi aşa, la nesfârşit, până i se face milă ierarhului de bietul cocoş.

Pisica:

---

[44] Numele lui real [este] Ilca; ca atare, semnează Ilca-Suciu (nota D. V.)

[45] Diaconul dr. Tuţă de la Patriarhie şi Tipografia Cărţilor Bisericeşti (nota D. V.)

[46] În manuscris este menţionat, în mod eronat, anul 1945 (n. e.)

Patriarhul, din poziţia de drepţi, se apleacă înainte până jos, făcând un cerc cu braţele atârnate. Pisica trece prin cercul braţelor până oboseşte Patriarhul, nu ea, stând în această poziţie. Şi aceasta la vârsta de 80 de ani.

A doua zi de Crăciun, după terminarea serviciului divin de la Biserica Domniţa Bălaşa din Capitală, preotul Florian Gâldan, deservent la acel locaş, a adus în faţa altarului patru persoane: o doamnă şi trei ofiţeri străini. Credincioşii, care erau în număr foarte mare la slujbă, au privit curioşi cele ce aveau să urmeze.

Cele patru persoane erau:

Soţia viceamiralului american Stephenson, apoi un maior şi doi căpitani din armata americană. Aceştia au îngenunchiat, iar preotul Florian Gâldan i-a mărturisit şi împărtăşit, după care le-a citit rugăciunile cuvenite, inclusiv "Apostolul" şi Evanghelia zilei, în limba engleză, după o carte. În timpul acesta, americanii rosteau încet rugăciuni. Asistenţa a fost foarte impresionată de acest fapt.

Preotul Florian Gâldan, originar din jud. Teleorman, este absolvent al Seminarului Nifon Mitropolitul din Bucureşti. Studiile teologice şi le-a făcut în America, în calitate de bursier al unei fundaţii de peste Ocean. Este căsătorit cu fiica avocatului Tudor Popescu, cunoscut apărător al Bisericii.

Preotul Gâldan a înfiinţat în Bucureşti un internat pentru elevi, pe care-l conduce el (în strada Sfinţii Apostoli).

Miercuri, 2 ianuarie a. c., un însemnat număr de preoţi şi cântăreţi din Capitală s-au adunat la Palatul patriarhal şi i-au prezentat Patriarhului Nicodim felicitări şi omagii, cu prilejul anului nou şi a împlinirii vârstei de 80 de ani. Dintre cei prezenţi, au vorbit: arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal şi preotul C. Burducea, ministrul Cultelor. Tuturor le-a răspuns Patriarhul, subliniind pilda pe care trebuie s-o dea preotul în faţa poporului şi făcând apel la dragoste şi pace.

Cu acest prilej a apărut un album *Nicodim. 1865-1945* şi un număr festiv din *Glasul Bisericii*, revista Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Sâmbătă, 5 ianuarie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu.

Fiind în oraş, m-am gândit că, înainte de a merge acasă, trebuie să-l văd şi pe Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei. Trecând pe la Biserica Sf. Spiridon Vechi, din Piaţa Senatului, l-am întâlnit acolo pe mitropolit, închinându-se la icoane, după care am plecat împreună la el.

După ce am discutat diferite chestiuni, l-am întrebat care mai este situaţia lui şi mi-a răspuns că, atâta vreme cât este ministru al Cultelor pr. C. Burducea, nu se va putea face nimic.

În curând însă, Mitropolitul Nifon va începe din nou să facă pretutindeni demersuri pentru reînfiinţarea Mitropoliei Olteniei.

Între timp, a venit şi diaconul dr. Tuţă de la Patriarhie, pe care l-am lăsat apoi cu mitropolitul. La plecare, am mers cu diaconul Tuţă la el. Pe drum, mi-a spus că mitropolitul l-a chemat prin arhimandritul dr. Filaret Jocu (de la Patriarhie) şi l-a întrebat dacă nu-i poate procura documente compromiţătoare la adresa arhiereului Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, reînfiinţată prin desfiinţarea Mitropoliei Olteniei, al cărei şef era Mitropolitul Nifon Criveanu. Diaconul dr. Tuţă i-a răspuns că nu-i poate procura, deoarece nu ştie de existenţa unor astfel de acte.

Ajuns acasă la diaconul Tuţă, mi-a arătat două icoane: una mare, dimensiuni 1m/1m aproximativ, pictată pe lemn şi reprezentând "Adormirea Maicii Domnului", cu Hristos deasupra unor nori, purtând un prunc înfăşat pe braţul stâng. Pe verso scrie gros "No. 14, Măgure(le)", cu cerneală neagră;

una mică, Sf. Dimitrie cu acoperiş de argint şi înrămată. Am desfăcut-o şi am constatat că pe icoană este pictat numai capul Sfântului Dimitrie.

Icoanele i-au fost dăruite cu o zi înainte de intendentul Palatului patriarhal, un călugăr în vârstă de 32 de ani, fost la Odesa, şi ucenicul Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, rămas în Germania în timpul războiului care s-a terminat în 1944. Acest călugăr a fost adus - se afirmă - la Patriarhie de Patriarhul Nicodim, ca acesta "să pună mâna" pe lucrurile de preţ pe care le are de la Mitropolitul Visarion, afară de acelea găsite la Mănăstirea Cernica şi confiscate de poliţie.

Călugărul i-a dat diaconului Tuţă cele două icoane dintr-o ladă mare cât un pat. Aşa că are el ceva din ale Mitropolitului Visarion.

Cu prilejul Bobotezei, Patriarhul ţării se prezenta la Palatul regal cu "botezul". Anul acesta, Patriarhul Nicodim l-a trimis vineri, 4 ianuarie, la Palat pe profesorul I. D. Ştefănescu, omul său de încredere, ca să se intereseze când poate merge acolo. Se afirmă că profesorul a vorbit chiar cu Regele Mihai I (al cărui preceptor a fost), care i-a fixat ziua de sâmbătă, 5 ianuarie, când urma să i se comunice ora de la Palat.

Sâmbătă dimineaţa, la ora 9, trei maşini erau în aşteptare, ca să transporte pe Patriarh şi personalul ajutător, preoţi şi diaconi, care se aflau îmbrăcaţi în odăjdii în Palatul patriarhal. La ora 11.30, i-a comunicat de la Palat că Patriarhul nu poate fi primit, deoarece Regele era foarte ocupat cu conversaţiile în legătură cu tratativele în sensul hotărârilor de la Moscova.

Se afirmă, în cercurile apropiate Patriarhului Nicodim, că profesorul I. D. Ştefănescu, "omul Patriarhului", va fi numit ministru în actualul cabinet (dr. Petru Groza), la dorinţa Regelui Mihai I, care l-ar agrea.

Om fără caracter, fără scrupule, intrigant de factura unui fanariot, maliţios, superficial în domeniul artei (pictura) în care este profesor, I. D. Ştefănescu este un personagiu nefast pentru Patriarhul Nicodim, al cărui consilier intim a fost şi continuă a fi.

Preotul Moraitakis, parohul Bisericii greceşti din Capitală (Bdul Pake Protopopescu) este reprezentantul Patriarhului ecumenic din Constantinopol pe lângă Sinodul Bisericii Ortodoxe Române. Funcţiunea aceasta o deţine încă din timpul păstoriei Patriarhului Miron. Om foarte inteligent şi bun diplomat, pr. Moraitakis era cunoscut ca un naţionalist intransigent. Azi, el a rămas acelaşi, deşi se pare că ar fi aderat la principiile democratice. Este un regalist convins, care joacă un rol de frunte în cadrul orientării politice a comunităţii greceşti locale.

9 ianuarie 1946

Circulă ştirea, în cercurile clericale, după care preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, ar intenţiona să demisioneze, iar în locul lui să vină ministru o persoană civilă.

Până azi, n-a fost numit nimeni în postul de secretar general al Ministerului Cultelor, în locul preotului Gh. Iliescu, demisonat la 22 decembrie 1945. Demisia acestuia, deşi i-a fost primită, totuşi ea n-a apărut în *Monitorul Oficial*.

Se afirmă că ministrul Cultelor i-a propus acest post avocatului Suciu, şeful Contenciosului din acelaşi departament, care a refuzat. Totuşi, în cazul când Suciu ar fi primit postul, Uniunea Preoţilor Democraţi n-ar fi acceptat, deoarece ea voieşte să fie un preot secretar general la Ministerul Cultelor.

Patriarhul Nicodim va numi în locul arhiereului Galaction Gordun, stareţ la Mănăstirea Neamţ (care nu mai este apreciat "din cauza prostiilor pe care le-a făcut acolo", ca-n toată viaţa lui, de altfel), probabil pe actualul stareţ al Mănăstirii Cernica, arhimandritul Partenie Buşcu.

Se afirmă că s-a aplanat conflictul dintre pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, şi pr. Zaharia Mântulescu, fost director al aceluiaşi departament. Ministrul ar intenţiona ca în postul de secretar general al Cultelor, să-l numească pe pr. Zaharia Mântulescu.

10 ianuarie 1946

Aseară, preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a declarat acasă, în cercul lui familiar [sic!], că în curând va fi nevoit să demisioneze din postul de ministru pe care-l ocupă, deoarece: a) atmosfera pe care şi-a creat-o în Guvern este insuportabilă; b) clerul - inclusiv prietenii lui - îi este împotrivă; c) prof. P. Constantinescu-Iaşi nu-l mai agrează ca în trecut; d) în faţa Guvernului de la Moscova şi a Patriarhului Alexei nu se mai bucură de încrederea din trecut, deoarece s-a constatat că Congresul General al Preoţilor şi al reprezentanţilor tuturor cultelor (Bucureşti, 16-17 octombrie 1945), care a fost organizat de el, a constituit un act sau a fost un congres antisovietic şi antiguvernamental (FND)

Pentru luni, 14 ianuarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor va invita la minister pe reprezentanţii tuturor cultelor sau asociaţiunilor religioase din ţară pentru o consfătuire preliminară, în cadrul executării hotărârilor de la Moscova, în ceea ce priveşte libertatea cultului.

În cercurile clericale se afirmă că, faţă de lipsa de simpatie a Guvernului de la Moscova faţă de pr. C. Burducea, acesta fiind nevoit să demisioneze din postul de ministru al Cultelor, va putea rămâne totuşi în post cu o singură condiţie, fixată de Soviete: să realizeze separarea Bisericii de Stat.

16 ianuarie 1946

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, i-a propus preotului C. Stanciu (social-democrat, din Bucureşti, Biserica Sfântul Nicolae Vlădica, de lângă Mitropolie) să ocupe postul de secretar general al aceluiaşi departament. Preotul Stanciu a refuzat, iar în cercul prietenilor săi s-a exprimat că la Ministerul Cultelor nu vrea să vină decât în calitate de ministru, pentru ca să repare toate greşalele [sic!] făcute de preotul Burducea.

În cercurile monahale se afirmă că numirea arhimandritului Haralambie Vasilache ca stareţ al Mănăstirii Neamţ a produs o adâncă indignare şi revoltă sufletească în rândurile călugărilor, noul stareţ fiind bine cunoscut ca un om de intrigi josnice, meschinării, etc. Călugării sunt hotărâţi să-l izgonească din mănăstire, chiar în clipa sosirii lui.

Arhiereul Galaction Gordun Silistreanul a fost înlocuit din postul de stareţ al Mănăstirii Neamţ pentru că a făcut afaceri cu Max Auşnit, în legătură cu fabrica de cherestea a mănăstirii, care i-a fost închiriată acestuia din urmă.

Pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a cerut, în ultimul timp, Patriarhului Nicodim - cum a mai procedat, de altfel, şi altă dată - să aprobe cererile a şapte preoţi care solicitau numiri, transferări, etc. Patriarhul a ezitat. După aceea, ministrul a discutat cu el, ca să-l intimideze, diferite chestiuni, printre care: separarea Bisericii de Stat; introducerea "Bisericii vii"; desfiinţarea catapetesmei din biserici, pentru ca poporul să vadă ce mişcări face preotul în altar;

desfiinţarea mănăstirilor ca "focare pentru trântori". Nu se cunoaşte atitudinea Patriarhului faţă de aceste propuneri-reforme, care ar avea un efect negativ extraordinar în popor. Totuşi, în ceea ce priveşte problema separării Bisericii de Stat, se afirmă că preotul C. Burducea ar urma s-o rezolve, deoarece de ea este condiţionată situaţia lui: a rămâne sau nu ministru, condiţie care ar fi pusă de Soviete. Din această problemă, preotul C. Burducea face un joc, fără s-o realizeze, pentru a-şi menţine scaunul de ministru.

17 ianuarie 1946

Uniunea Preoţilor[47] Democraţi este un organ a cărui funcţiune socială a încetat curând după ce a luat fiinţă. Agonia a constituit-o Congresul general al Clerului din 16-17 octombrie 1945. Nici plămânul american de oţel n-o mai poate salva. Clerul cunoaşte acest fapt, ca şi membrii UPD-ului. Concluzia: în urma apariţiei în viaţa politică a ţării, a partidelor Naţional Liberal brătienesc şi Naţional Ţărănesc manist, clerul s-a înregimentat în ele, în parte, după apartenenţele din trecut. Aceasta, atât în provincie, cât şi-n Capitală.

18 ianuarie 1946

În cercurile clericale apropiate preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, se afirmă că preoţii Liviu Stan, Spiridon Cândea şi Zaharia Mântulescu (fost director general al Ministerului Cultelor) au început să ducă o campanie comună, puternică, pentru "răsturnarea" acestuia (C. Burducea). În locul preotului C. Burducea ar urma, aproape sigur, să vină preotul Gh. Iliescu, fost secretar general, afirmă alte cercuri clericale. Însă în cazul când preotul Gh. Iliescu nu va ocupa postul, pr. Liviu Stan va fi ministru.

24 ianuarie 1946

Azi, după oficierea *Te Deum*-ului în Catedrala patriarhală, cu prilejul zilei de 24 ianuarie, Patriarhul Nicodim a slujit, dar nu a mers în faţa bisericii pentru ca să asiste, cu oficialitatea, la defilarea trupei, ci a rămas în altar. Directorul ceremonialului din Preşedinţia Consiliului de Miniştri, d. Mircescu, văzând că Patriarhul Nicodim nu apare, a mers în altar şi l-a invitat, dar el tot n-a venit. De asemenea, clericii care au slujit la *Te Deum* au fost opriţi de Patriarh de a apare în faţa bisericii, astfel că, împreună cu şeful lor, au rămas în altar, de unde au plecat după ce defilarea a luat sfârşit.

Clericii au rămas miraţi de acest gest al Patriarhului.

---

[47] În original: "Patrioţilor"; probabil, o eroare de redactare (n. e.)

În ziua de 24 ianuarie 1946, a fost înmormântat la Iaşi protoereul Gheorghe Necula, o figură foarte bine cunoscută a clerului Moldovei.

Arhiereul Veniamin Pocitan Sinaitul, vicar patriarhal, a afirmat că preotul Gh. Necula a fost omorât de un nepot al Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, chiar în faţa acestuia şi în curtea Mitropoliei din Iaşi. Asasinul a fost arestat.

Faptul acesta, care a produs o profundă impresie în oraş şi-n toată Moldova, îi creează Mitropolitului Moldovei o situaţie foarte delicată.

Cred că este vorba de Petreanu, intendentul Palatului mitropolitan din Iaşi, care se dă drept nepot al mitropolitului, ceea ce în realitate nu este adevărat. Adevărul este că el îl stăpânea complet pe mitropolit, cu care lua masa totdeauna, în palat. El a fost patronul unui magazin de sticlărie din Bucureşti şi sora lui, doctoriţă (?)[48], în cartierul Tei sau Floreasca din Bucureşti, este "prietena" mitropolitului. De altfel, în 1940, el a fost închis în închisoarea Galata pentru delapidare de fonduri publice, iar Mitropolitul Irineu l-a scos, depunând o mare sumă de bani drept cauţiune, pentru ca să fie judecat în libertate.

În cercurile clericale circulă insistent ştirea după care Mitropolitul Nifon Criveanu va fi repus în fruntea Bisericii din Oltenia, după care ar urma să fie ales Patriarh al României.

Pentru a preîntâmpina o eventuală rezistenţă sau un scandal din partea călugărilor Mănăstirii Neamţ, cu prilejul luării în primire a postului de stareţ de către arhimandritul Haralambie Vasilache, care nu este câtuşi de puţin apreciat acolo, Patriarhul Nicodim l-a trimis pe acesta însoţit de arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanu, locotenent de Episcop al Eparhiei Râmnicului-Noului Severin.

Gh. Tătărăscu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe, *ad-interim* la Finanţe, are o atitudine potrivnică faţă de Patriarhul Nicodim şi s-a hotărât să nu-i rezolve favorabil nici una din cererile pe care acesta i le va prezenta.

În înţelegere cu Patriarhul Nicodim, pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a încercat să provoace arestarea arhiereului Galaction Gordun Silistreanul şi a lui Max Auşnit, pentru neregulile pe care aceştia le-ar fi făcut împreună la Mănăstirea Neamţ, primul în calitate de stareţ, funcţiune din care a fost înlocuit chiar de Patriarh, în ultimul timp, iar al doilea ca deţinător prin închiriere al fabricii de cherestea, proprietatea mănăstirii. Încercarea n-a reuşit şi Patriarhul Nicodim s-a supărat, spunându-i apoi ministrului, C. Burducea: "Dacă nu poţi duce treaba până la sfârşit, de ce ai început-o? Să mă faci de râs?"

[48] Semn de întrebare în original (n. e.)

Azi, cu prilejul *Te Deum*-ului de la Patriarhie, ministrul C. Burducea intrând în altar, Patriarhul Nicodim l-a evitat.

Patriarhul Gavril al Iugoslaviei se află la Londra împreună cu un mare preot, mare predicator, Nicolae Veliminovici, Episcop de Jiţa sau Ohrida, fost în America, anglicist. El este considerat azi, la Belgrad, ca trădător. În locul lui este ca administrator al Bisericii sârbeşti Mitropolitul Iosif de Skoplje, om lipsit de energie şi capacitate. El a fost la Moscova, la alegerea Patriarhului Alexei.

Mulţi clerici s-au înregimentat în Partidul Comunist, după ce mai întâi au luptat în formaţiunile de partizani, contra germanilor, sub comanda mareşalului Tito.

În timpul Congresului clerului de la Bucureşti, 16-17 octombrie 1945, preotul Miko Mihailov, al doilea delegat sârb, a aflat de la preotul bulgar Vitan Kecef, fiind la Ploieşti, ştirea că alegerile din Iugoslavia s-au amânat. Foarte nervos, preotul Mihailov a spus că pleacă imediat la Belgrad, să împuşte câţiva englezi, fiindcă ei sunt autorii acestei amânări. Acest preot a fost partizan şi ca atare i s-a conferit de mareşalul Tito cea mai mare decoraţie, pe care-o purta pe piept. Tânăr, el a fost la Moscova, la alegerea Patriarhului Alexei. Acum, este în funcţiune la cancelaria de pe lângă mareşalul Tito. Om foarte energic, de altfel.

(De la preotul bulgar Vladimir Mihailov din Bucureşti, Biserica bulgară)

25 ianuarie 1945 [sic! = 1946]

În agenda preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, la 16-17 ianuarie scrie: "Emil, Luca, secretar general Stan-Cândea". Adică, la 16-17 [ianuarie] va merge la Emil (Bodnăraş), secretar general [la] Preşedinţie şi la Luca (Vasile) din Comitetul Central al Partidului Comunist pentru a discuta numirea ca secretar general la Ministerul Cultelor a lui (pr.) (Liviu) Stan, profesor universitar la Sibiu sau (pr.) (Spiridon) Cândea, profesor universitar la Sibiu.

26 ianuarie 1946

Se afirmă că mareşalul Ion Antonescu, profesorul M. Antonescu, fost preşedinte al Consiliului de Miniştri, generalul Şteflea, col. Mircea Elefterescu, generalul Pantazi, Eugen Cristescu de la Servicul Secret, etc., au fost duşi în Rusia imediat după intrarea trupelor Roşii în Bucureşti şi apoi readuşi nu după mult timp ca să fie închişi la Mănăstirea Căldăruşani din judeţul Ilfov.

În timpul unei furtuni groaznice din luna aceasta, s-a declanşat noaptea un incendiu la mănăstire, distrugând "cetatea" propriu-zisă. Cu toate cercetările făcute de organele oficiale, nu s-a stabilit alt motiv al incendiului decât acela de scurt circuit.

Ori incendiul s-ar datora unora care prin aceasta au încercat să provoace evadarea celor închişi, ceea ce nu s-a putut realiza. Cei închişi au rămas tot acolo.

Luna aceasta, Patriarhul Nicodim a primit, la Palatul patriarhal, vizita nunţiului papal în România, Andrea Ca[s]sulo. Vizita aceasta nu este un simplu act de curtoazie, ci ea face parte din acţiunea pe care-o duce Papa, de veacuri, în răsărit, unde în anumite epoci ea s-a arătat mai accentuată. Ştiind că Patriarhia din Moscova (Alexei) şi-a extins sfera ei de acţiune, în cadrul unităţii între Bisericile Ortodoxe, Roma trimite pe nunţiul său la şeful Bisericii Ortodoxe Române, pentru a discuta formarea unui front comun împotriva Patriarhului Alexei (Moscova). Căci reluarea legăturilor tradiţionale între Biserica rusă şi română, etc. constituie pentru Vatican o tendinţă a Patriarhului Alexei de a deveni Patriarh ecumenic.

Nu se cunoaşte atitudinea Patriarhului Nicodim; totuşi se crede că el nu a înţeles problema în ansamblul ei şi cu consecinţele ei imediate şi viitoare, fiind prea complicată pentru mintea lui.

28 ianuarie 1946

În România, preoţii profesori de religie ocupau şi posturi de parohi până în mai 1941, când, prin Decretul-lege no. 1230, au fost obligaţi să opteze pentru unul din posturi: de preot slujitor al altarului sau de profesor, pentru a îndepărta cumulul. Cei care au optat pentru profesorat au rămas cu titlul de preoţi onorifici.

Numai preoţii pot ocupa catedrele de religie şi numai ei au dreptul de a se prezenta la examenul de capacitate pentru religie. Ca atare, profesorii de religie au fost obligaţi de Ministerul Educaţiei Naţionale să renunţe la catedre dacă nu se hirotonesc în timp de un an. Această lege nu se aplică însă preoţilor care sunt profesori de alte materii afară de religie. Preoţii-profesori sunt pensionaţi la vârsta de 60 de ani.

Predarea învăţământului religios

În şcolile primare se predă câte o oră pe săptămână, de la clasele I la a VII-a. Preoţii predau religia în mod gratuit în şcolile primare.

La liceu, în clasele I-IV, se predau câte două ore pe săptămână de preoţi-profesori retribuiţi de stat, iar în cursul superior al liceului se predă câte o oră numai, în clasele V, VI şi VII. În clasa VIII nu se predă religie.

Religia se predă după manuale întocmite de diferiţi autori preoţi-profesori, în urma aprobării Ministerului Educaţiei Naţionale. Ministerul Cultelor va face demersurile cuvenite ca să se mărească numărul orelor de religie în şcoli, iar preoţii-profesori fac toate demersurile pe lângă Sfântul Sinod (şi un memoriu) ca să fie repuşi şi în posturile de preoţi de parohie. Aceste probleme vor fi

rezolvate favorabil, mai ales că există bunăvoinţă din partea forurilor competente, cu toată opoziţia unora care urmăresc scopuri meschine.

29 ianuarie 1946

Anul trecut, Patriarhul Nicodim a încercat să realizeze surpriza, numindu-l pe arhimandritul Vasile Vasilache - unul din "ucenicii" lui iubiţi - arhiereu vicar patriarhal, însă Ministerul Cultelor, cunoscându-i antecedentele celui în cauză (homosexualism), a contracarat acţiunea. Acum, Patriarhul Nicodim încearcă pentru a doua oară să pună acelaşi plan în aplicare. În acest scop, s-au alcătuit la Sfântul Sinod - în cea mai mare taină - toate formele cuvenite. Miniştrii Bejan, prof. Constantinescu-Iaşi şi Anton Alexandrescu, sesizaţi de acest fapt - căci ştirea circulă de multă vreme, fără ca opinia publică să ştie ceva precis - s-au exprimat că "Patriarhul Nicodim face Biserica de râs, prin punerea pe tapet a problemei Vasilache"; cel în cauză este un călugăr detestat de cler.

Circulă insistent ştirea după care preotul C. Burducea va demisiona în curând din postul de ministru al Cultelor şi va pleca la Paris, în calitate de paroh al Bisericii ortodoxe române de acolo, în locul arhimandritului Teofil Ionescu.

Preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, a primit azi, marţi, 29 ianuarie a. c., o adresă de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri prin care i se face cunoscut că nu-şi poate numi secretar general fără asentimentul acesteia.

30 ianuarie 1946

În ziua de 16 martie a. c. va avea loc la Blaj alegerea şefului Bisericii Unite din România, în persoana unui mitropolit. În acest scop a fost convocat pentru data de mai sus un sinod, de către Episcopul Senior dr. Valeriu Traian Frenţiu, prin pastorala sa cu nr. 6580 din 15 decembrie 1945, în urma aprobării obţinute în prealabil de la Papă.

În comuna Goleş, Eparhia Caransebeşului, au trecut la ortodoxie, în cadrul unei solemnităţi impresionante, 13 sectanţi, şi anume: T. Florea şi soţia sa, Elena, Grigore Constantin şi soţia sa Maria, Drăgan Miron cu familia sa: Ana, Miron, Ana, E. Suru şi fiica sa Anuţa, Todor T., Stan I. şi Bogoevici Metodie.

Unul din preoţii ruşi de la Mănăstirea Cernica, anume Ioan Kulîghin, celibatar, se află în Bucureşti şi locuieşte la Alexandru Mironescu, asistent la Catedra de Fizio-Chimie de la Facultatea de Ştiinţe din Capitală. El se ocupă, împreună cu Sandu Tudor (ziarist) cu traducerea din ruseşte a capitolelor care n-au apărut până în prezent din lucrarea intitulată *Strannîk* ("Povestirile unui pelerin", *Les récits d'un pélérin*, titlu sub care a apărut în Elveţia, după ediţia de la Paris).

Pe lângă aceasta, el activează într-un cerc religios-mistic[49], care are sediul la Mănăstirea Antim şi din care fac parte următorii: arhimandritul V. Vasilache, stareţul Mănăstirii Antim, Sandu Tudor, arhimandritul dr. Benedict Ghiuş, Ion Marin Sadoveanu şi un general. Şedinţele se ţin duminica, de la orele 16 la 18.

Joi, 31 ianuarie 1946

În ultimul timp, Patriarhul Nicodim a trimis o scrisoare confidenţială lui Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, prin preotul Cosma, consilier referent al Secţiei economice de la Mitropolia Bucureştilor şi omul său de încredere. Primul-ministru a primit scrisoarea, nu însă şi pe preotul Cosma, care a aşteptat zadarnic, timp de trei ore, răspunsul pe care-l dorea urgent Patriarhul. Preotul Cosma şi-a exprimat oarecum mirarea că nu este primit în audienţă, în calitate de trimis al Patriarhului, la care i s-a răspuns de la cabinet, de dl. Vinulescu: "Dumneata şi Î. P. S. Patriarh nu puteţi sta de vorbă cu dl. prim-ministru, căci sunt chestiuni mai urgente de rezolvat." Primul-ministru nu i-a dat nici un răspuns. Patriarhul Nicodim este foarte agitat şi "se zbate ca peştele pe uscat", a declarat unul din oamenii lui de încredere.

În legătură cu vizita pe care nunţiul apostolic a făcut-o luna aceasta Patriarhului Nicodim, se precizează următoarele:

El a fost însoţit de Arhiepiscopul romano-catolic Alexandru Cisar al Bucureştilor. Ambii s-au prezentat Patriarhului ca "vechi prieteni şi admiratori" ai lui, căutând prin aceasta să-l flateze. În conversaţiile care au avut loc între reprezentanţii Bisericilor ortodoxă şi catolică-romană, Andrea Cassulo i-a făcut cunoscut Patriarhului că Papa intenţionează să-l proclame "Cardinal al Răsăritului", pentru ca în această calitate să poată fi autorizat să trateze, în numele ortodoxiei din estul Europei, unirea cu Roma. Patriarhul n-a acceptat însă această propunere, deoarece "se teme să n-audă ruşii". Oricum, dată fiind perseverenţa Romei în atingerea scopului propus, nu este exclusă o acţiune viitoare în acest sens, într-un cadru mai larg.

Filiera ştirii: Patriarhul Nicodim, prof. I. D. Ştefănescu, Grigore Spiru.

Andrea Cassulo a oferit un dejun la care au participat: Patriarhul Nicodim, Alexandru Cisar, Episcopul romano-catolic al Bucureştilor, prof. Octav Ulea, mareşalul Curţii Regale, *Monsegnieur* de Maestri, Vasile Stoica, secretarul general al Ministerului Afacerilor Străine, Pamfil Ripoşanu, secretar general [la]

---

[49] Referire la mişcarea spirituală a "Rugului Aprins"; vezi André Scrima, *Timpul rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiţia răsăriteană*, prefaţă de Andrei Pleşu, volum îngrijit de Anca Manolescu, Bucureşti, Humanitas, 2000 (n. e.)

Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Constantin Titel-Petrescu, preşedintele Partidului Social-Democrat, general Victor Dombrowski, primar general al Capitalei, Patrik de Reuterswärd, ministrul Suediei, Biring, ministrul Danemarcei, Sava Ganovski, ministrul Bulgariei, Gerboni, însărcinatul cu afaceri al Italiei, Fischer de Rechenbach, însărcinatul cu afaceri al Elveţiei, miniştri plenipotenţiari; G. R. Constantinescu, director politic în Ministerul Afacerilor Străine, D. Vlădescu, directorul Protocolului în Ministerul Afacerilor Străine, Petala, şeful Diviziei economice, prof. I. D. Ştefănescu (însoţitorul Patriarhului), Titus Mihăilescu, consilier de Presă [la] Ministerul Propagandei, Mircea Vasilescu, secretar de legaţie.

Andrea Cassulo l-a salutat pe Patriarhul Nicodim în numele Papei Pius XII şi a închinat paharul pentru Rege, Guvern şi poporul român.

Patriarhul a răspuns mulţumind pentru urările făcute şi a închinat pentru Papa, binecuvântând lupta Bisericii pentru pace şi înfrăţirea popoarelor.

Dejunul a continuat într-o caldă atmosferă.

"În cadrul acestui dejun diplomatic, s-a produs interesanta manifestare a schimbului de saluturi între cele două Biserici. Este pentru prima oară când Sfântul Părinte se adresează direct şefului Bisericii Ortodoxe Române, dând un conţinut de luptă comună frăţiei între conducătorii spirituali ai dreptcredincioşilor din două mari biserici ale lumii." (*Timpul*, 2 februarie 1946).

Jurnalul de dimineaţă, cu aceeaşi dată, scrie: "Este pentru prima dată când reprezentanţii celor două Biserici au luat contact."

Şi ... dedesubtul ...?

1 februarie 1946

Joi, 31 ianuarie a. c., a rulat, în Palatul patriarhal, prin grija Ambasadei sovietice, filmul "Pagini istorice (Viaţa lui Lenin)". La acest film au asistat: Patriarhul Nicodim, arhiereul Justinian Marina Vasluianul, vicarul al doilea (mai e Valeriu Moglan) al Mitropoliei Moldovei şi preoţii consilieri din Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi de la Consiliul Central Bisericesc.

Marţi, 5 februarie 1946

Clerul Capitalei şi al judeţului Ilfov din partidul Frontul Plugarilor a avut prima lui consfătuire la 31 ianuarie a. c., la sediul central al partidului, în strada Negustori nr. 1. Preotul Vasile Ionescu, care a prezidat, a subliniat că "... Sfânta noastră Biserică nu poate rămâne nepăsătoare" în opera de reconstrucţie a ţării. Preotul Grigore Miron (inspector în Ministerul Cultelor), Bucureşti, a arătat că

"preoţimea este un factor social care cântăreşte greu", iar "domnul dr. Petru Groza iubeşte Biserica."

S-a hotărât ca şedinţele să aibă loc în mod regulat în fiecare marţi, la orele 9 dimineaţa, la sediul menţionat mai sus.

6 februarie 1946

Vizitele reciproce Patriarhul Nicodim-Andrea Cassulo, nunţiul apostolic constituie punctul de atracţie al cercurilor clericale, care văd în această manifestare o tendinţă unionistă din partea Romei. Cu prilejul vizitei pe care a făcut-o Andrea Cassulo Patriarhului Nicodim, i-a oferit acestuia o medalie cu chipul Papei Pius al XII-lea. Primind-o, Patriarhul a sărutat-o, act care l-a uluit pe nunţiul apostolic şi care a subliniat că "gestul acesta îl ridică în ochii Papei".

După aceea, au urmat propunerile făcute Patriarhului de a trece la unire. Patriarhul refuză unirea cu Roma, deoarece, spune el, "se supără ruşii pe mine." Pe de altă parte, sfetnicul Patriarhului îl îndeamnă pe acesta, cu o perseverenţă diabolică, să procedeze neîntârziat la realizarea actului unirii cu Roma.

În legătură cu scrisoarea pe care Patriarhul Nicodim a trimis-o, prin preotul consilier Cosma, primului ministru Petru Groza, se afirmă că ea se referă la atitudinea Bisericii ortodoxe faţă de noua libertate dată sectelor şi asociaţiilor religioase, libertate pe care o consideră dăunătoare ţării.

În urma demiterii din postul de stareţ al Mănăstirii Neamţ a arhiereului Galaction Gordun Silistreanul, acesta s-a declarat duşman al Patriarhului Nicodim, autorul actului de mai sus. Cunoscută fiind laşitatea arhiereului Galaction, faptul acesta nu poate avea nici o însemnătate în cazul când Patriarhul va hotărî să-l facă inofensiv oferindu-i "un ciolan pentru ros", dacă va fi nevoie.

Patriarhul Nicodim vrea să-l numească, cu orice preţ, pe arhimandritul Vasile Vasilache arhiereu vicar patriarhal. Şi dorinţa aceasta îi este atât de mare, încât el a spus: "După ce-l fac arhiereu, pot să mor."

Duminică, 10 februarie 1946

Vineri, 8 februarie a. c., primul ministru, dr. Petru Groza a primit în audienţă comună pe preotul Burducea, ministrul Cultelor şi pe pr. dr. Ion Vască, viitorul secretar general al aceluiaşi departament. Audienţa a avut ca scop confirmarea de către primul ministru, în faţa ministrului Cultelor, a noului secretar general al aceluiaşi minister. Totodată, primul ministru l-a întrebat pe preotul C. Burducea ce ştie despre nota trimisă spre publicare la Monitorul Oficial, relativ la numirea acestuia ca preot al Bisericii ortodoxe române din Paris. Preotul C. Burducea a dat un răspuns prin care voia să ascundă adevărul:

că Patriarhul Nicodim ştie despre acest lucru. Deşi el (C. Burducea) este acela care joi, 7 februarie, după-amiază a trimis nota în mare taină spre a fi publicată. În faţa acestei dovezi de lipsă de sinceritate, primul ministru i-a arătat nota în original, pe care văzând-o, preotul C. Burducea a rămas perplex.

Primul ministru l-a admonestat.

Luni, 11 februarie 1946

Sâmbătă, 9 februarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, a fost primit în audienţă de Patriarhul Nicodim, căruia i-a prezentat pe pr. dr. Ion Vască, noul secretar general al aceluiaşi departament. Numirea a fost semnată de primul ministru, Petru Groza şi de pr. C. Burducea, ministrul Cultelor. Se aşteaptă ca decretul de numire să fie semnat de Rege, pentru ca noul secretar general să intre în funcţiune.

Faptul că primul ministru, Petru Groza a luat atitudine faţă de pr. C. Burducea, ministrul Cultelor şi faţă de faptul că acesta din urmă vede în pr. Ion Vască, noul secretar general al aceluiaşi departament, un duşman al său de moarte, care-i va lua şi locul de ministru în curând, titularul Cultelor se află într-o stare nervoasă pe care intimii lui o califică drept nebunie. Azi, de exemplu, i s-a prezentat o delegaţie de doi adventişti (dintre care unul era avocat) întrebându-l ce crede despre memoriul care i-a fost înaintat zilele trecute, relativ la punctul de vedere adventist în legătură cu noua Lege a Cultelor. Ministrul a răspuns că nu-l mai are, deoarece i s-a furat din birou, adăugând furios: "Aici, toţi mă sabotează." Delegaţia şi-a cerut scuze, adăugând totuşi că ea nu este vinovată pentru dispariţia memoriului.

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a primit, ca dar din partea Sovietelor, al doilea camion.

Patriarhul Nicodim a primit, în ianuarie, o scrisoare în limba franceză de la comandantul unui lagăr de prizonieri din zona Tirolului, ocupată de francezi, prin care i se face cunoscut că Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află acolo ca prizonier. Şi pentru ca Patriarhul Nicodim să se încredinţeze că ştirea corespunde realităţii, scrisoarea poartă, într-un colţ, semnătura originală a Mitropolitului Visarion Puiu. (Şi eu ştiam că este la Roma)

Azi am făcut o vizită preotului D. Cristescu, directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, la tipografie, unde mi s-a plâns de marile greutăţi pe care le întâmpină.

Apoi, fiind prezent şi Grigore Spiru, corector şi şeful Serviciului de presă al Patriarhiei, am discutat, printre altele, şi despre Mitropolitul Visarion Puiu, cu diaconul Ghica Traian, funcţionar în tipografie şi slujitor la Biserica Amza din Capitală.

Diaconul Ghica Traian mi-a comunicat că Mitropolitul Visarion Puiu, el şi o a treia persoană (pr. Vasile Ştefan, de la Biserica Doamnei - Bucureşti), după ce şi-au terminat, în august 1944, misiunea la Zagreb, trimişi fiind de Patriarhul Nicodim, au plecat, în ziua de 19 august, cu avionul la Viena, unde au rămas o zi, după care ei doi, în afară de mitropolit, au plecat în ziua de 20 august, tot cu avionul, la Bucureşti.

Motivul pentru care crede diaconul Ghica că Mitropolitul Visarion a rămas la Viena este următorul: de multă vreme, Visarion voia să realizeze înfiinţarea unui episcopat pentru românii din apusul Europei. În acest sens, el a vorbit cu Patriarhul Nicodim în prealabil, fapt pe care i l-a relatat şi diaconului Ghica şi, pentru a-l hotărî pe Patriarh, el intenţiona: să viziteze Biserica română din Viena, care funcţiona, dependentă de Mitropolia Bucovinei; să redeschidă, prin slujbă, Biserica română din Baden-Baden; idem, cea din München; să viziteze pe cea din Berlin.

Venit la Bucureşti, voia să-i prezinte Patriarhului un raport asupra celor constatate, pentru a-l convinge să procedeze la realizarea planului lui. Evenimentele de la 23 August 1944 l-au prins la Viena, de unde nu s-a mai putut înapoia în ţară.

16 februarie 1946

În cercurile clericale se afirmă că preotul Gh. Iliescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, va fi numit de Patriarhul Nicodim consilier referent al Secţiei administrative a Arhiepiscopiei Bucureştilor, în locul preotului Constantin Coman. Clerul a primit cu o deosebită satisfacţie această ştire, totuşi el se aşteaptă ca preotului Iliescu să i se încredinţeze un post mai înalt decât cel pe care l-a avut la Culte, adică acela de ministru.

O delegaţie de elevi ai Seminarului Central din Bucureşti s-a prezentat ministrului Educaţiei Naţionale (Ştefan Voitec) cerând ca, pe viitor, diplomele de seminar să fie echivalate, din oficiu, cu cele de bacalaureat. Elevii sunt încredinţaţi că rezultatul cererii lor va fi favorabil. Efectul rezolvării favorabile a acestei cereri va fi următorul: cei mai buni elevi ai seminariilor - după absolvire - nu vor face studii teologice, ci vor trece la alte facultăţi, deoarece nu intenţionează câtuşi de puţin să intre în cler.

Duminică, 18 februarie 1946

La sfârşitul anului 1945, Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se afla la Roma, unde s-a refugiat de la Viena, împreună cu personalul Legaţiei

române[50]. După alte ştiri, el se află în prezent la Londra şi anglo-americanii l-ar fi reabilitat, absolvindu-l de vina de a fi colaborat cu germanii, după 23 August 1944. În această postură, el ar urma să vină în ţară[51].

De ieri circulă insistent ştirea după care Patriarhul Nicodim este nevoit să-şi părăsească Scaunul de patriarh şi să se retragă la Mănăstirea Neamţ. Retragerea o face la dorinţa Guvernului Groza. În acest scop, în Palatul patriarhal este o foarte mare animaţie. Patriarhul caută să-şi procure, de pretutindeni, lăzi pentru a-şi transporta lucrurile la Mănăstirea Neamţ. Ştirea este primită cu cea mai mare satisfacţie în cercurile clericale.

În legătură cu retragerea Patriarhului Nicodim din postul pe care-l ocupă, de şef al Bisericii Ortodoxe Române, se afirmă, în cercurile clericale, că viitorul patriarh va fi arhiereul Justinian Marina Vasluianul, actualul vicar al doilea al Mitropoliei Moldovei.

Azi a avut loc, la Ministerul Cultelor, timp de peste două ore, o conferinţă a reprezentanţilor Cultelor şi asociaţiilor religioase din ţară, prezidată de preotul C. Burducea, şeful departamentului. Conferinţa s-a ţinut în cadrul lucrărilor pentru elaborarea viitoarei Legi a Cultelor, dându-se sugestii în acest sens.

Aspecte:

Ministrul C. Burducea, slab în idei, expunere şi expresii, ca totdeauna. Era înconjurat de un stat major format din corpul inspectorilor din minister, clerici şi mireni.

Unii din reprezentanţii asociaţiilor religioase s-au prezentat foarte bine pregătiţi pentru susţinerea tezei lor, întrebuinţând un limbaj academic, dozat cu o oarecare cantitate de sarcasm voltairean. De altfel, superioritatea acestora a fost remarcată de ortodocşii prezenţi cu multă durere, evident, dar şi cu multă invidie, dând în acelaşi timp alarma, datorită apariţiei la conferinţă a unor asociaţii religioase ca "Rămăşiţele oamenilor lui Dumnezeu" sau "Cultura integrală", etc., calificându-le ca ciudăţenii. S-a hotărât ca şedinţa următoare să aibă loc la 4 martie, când vor participa câte doi delegaţi ai fiecărui cult sau asociaţii religioase.

---

[50] Comunicare făcută de preotul Manta, de la Biserica Parcul Domeniilor, în Biserica Sf. Gheorghe Nou, cu prilejul unei cununii, în după-amiaza zilei de 18. 02. 1946 (nota D. V.)

[51] Comunicare făcută în Biserica bulgară, dimineaţa, după slujbă, în altar, de pr. profesor pensionar Tcaciuc (de fel din Cernăuţi) şi care a funcţionat la Liceul comercial Nicolae Kretzulescu şi la Liceul Domniţa Bălaşa din Bucureşti. Locuieşte pe strada Pictor Romano, nr. 8 (Mântuleasa) (nota D. V.)

Marți, 19 februarie 1946

Pârâianu, gazetar la *Aurora* (a doctorului N. Lupu) a afirmat, în Biroul presei din Ministerul Cultelor - în prezența funcționarei dna Galan (soția preotului Florin Galan, de la Capela spitalului Cantacuzino) - că el trebuie să fie oricând, pretutindeni, pentru a culege știri necesare ziarului. Aleargă, într-adevăr, dar primește un milion plată pe lună (și un funcționar superior are de la 8-10 mii). Că uneori cheltuiește câte 5-600.000 lei pe zi. Cât despre alergare, are și din ea profit direct, deoarece unele instituții îl subvenționează - cum a fost cazul Ministerului Finanțelor, care a dat, de sărbători, fiecărui gazetar, câte un milion de lei gratificație. Evident că gestul acesta - a continuat gazetarul - își are tâlcul lui, ca ziarele să nu publice știri care ar fi în defavoarea ministerului sau să nu-i dezvăluie tainele. După plecarea gazetarului, dna Galan mi-a spus că Pârâianu a fost profesor și legionar. El și-a trădat pe unii din camarazi, care au și fost împușcați.

21 februarie 1946

Patriarhul Nicodim a înființat două orfelinate pentru copii, orfani de război: de băieți, la Mănăstirea Cernica și de fete, la Mănăstirea Țigănești. În fiecare din aceste orfelinate sunt câteva zeci de orfani. Cum procurarea alimentelor necesare hrănirii acestor orfani se face cu multe greutăți, inerente, de altfel, vremurilor actuale, Patriarhul s-a adresat Ministerului Aprovizionării, cu rugămintea de a-i aproba procurarea unor alimente; și i s-au dat. Ele, însă, au ajuns într-o foarte mică măsură la destinație (orfelinate), astfel că în Palatul patriarhal se află depozitate zece mii kilograme de zahăr, în cutii de câte 25 kg., trei sute de litri de ulei superior, trei vagoane de grâu, etc., în timp ce bieții orfani duc o viață mizeră.

22 februarie 1946

În legătură cu retragerea Patriarhului Nicodim se precizează:

Sâmbătă, 16 februarie a. c., Patriarhul Nicodim l-a chemat pe intendentul Palatului patriarhal (Damian) și i-a dat ordin să procure lăzile necesare, pentru ca să-și poată transporta toate lucrurile la Mănăstirea Neamț. Operația aceasta trebuia executată imediat. Motivele se cunosc. Totuși, Patriarhului îi este drag scaunul pe care îl ocupă și ca atare, încearcă să-și câștige pe unii din membrii Guvernului. În acest scop, el a oferit un banchet în Palatul patriarhal ieri, joi, 21 februarie, la care, alături de reprezentanții Ambasadei sovietice, în frunte cu ambasadorul Kaftaradze, au participat, printre alții, și miniștrii Lucrețiu Pătrășcanu (Justiție) și Gheorghiu-Dej (Comunicații).

Scopul banchetului este:

1. Să-şi apropie pe cei doi miniştri amintiţi mai sus, pe care-i consideră persoane însemnate şi influente în lumea politică.

2. Să-l convingă pe ministrul Gheorghiu-Dej să dispună prelungirea liniei de cale ferată de la Târgu-Neamţ până la Mănăstirea Neamţ.

În modul acesta, Patriarhul Nicodim caută să-şi prelungească agonia. Trebuie remarcat faptul că preotul C. Burducea, ministrul Cultelor, nu a fost invitat la banchet, deoarece Patriarhul îl consideră ca pe unul din cei care au contribuit la apropiata lui îndepărtare din scaun.

Ieri, joi, 21 februarie, s-a semnat de către Regele Mihai I, decretul pentru numirea preotului dr. Ion Vască în postul de secretar general al Ministerului Cultelor. Decretul a fost trimis de către Preşedinţia Consiliului de Miniştri la *Monitorul Oficial*, ca să fie publicat. Azi, noul secretar general nu şi-a putut ocupa postul, deoarece ministrul, pr. C. Burducea i-a adus o dactilografă în cabinet şi i-a dat să-i scrie ceva la maşină. Pe de altă parte, ministrul s-a exprimat că să-i taie mâinile dacă-i dă atribuţii noului numit, adăugând că să stea acolo, dacă-i convine.

În legătură cu numirea preotului Gh. Iliescu, fost secretar general al Ministerului Cultelor, în postul de consilier referent la Arhiepiscopia Bucureştilor, se arată că Patriarhul Nicodim face aceasta "pentru ca să lovească" în preotul C. Burducea, ministrul Cultelor.

23 februarie 1946

Mitropolitului Efrem Enăcescu, fost al Chişinăului, i s-a dat de către Patriarhul Nicodim delegaţia de a conduce Episcopia Râmnicului-Noului Severin, cu reşedinţa la Râmnicu-Vâlcea, în locul arhiereului Atanasie Dincă Bârlădeanul, care-şi reia postul de director al Institutului Biblic din Bucureşti.

La banchetul pe care l-a dat Patriarhul Nicodim în Palatul patriarhal, joi, 14 februarie a. c., nu l-a invitat şi pe secretarul său, arhimandritul Melchisedec Dumitru, deoarece, după afirmaţiunile lui, chiar "trădează secretul". Patriarhul se vede încolţit şi ia măsuri.

24 februarie 1946

În cercurile clericale se confirmă cu tărie ştirea după care Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află la Roma, cel mai probabil chiar în Cetatea Vaticanului. În cazul acesta, oare nu-l va folosi Papa ca un instrument în politica lui de expansiune religioasă în răsăritul Europei?

Una din viitoarele realizări ale doctorului Lupu, în cazul când i se va încredinţa portofoliul Ministerului Cultelor, va fi reînfiinţarea Mitropoliei

Olteniei şi readucerea în fruntea ei a Mitropolitului Nifon Criveanu. Actuala Episcopie a Râmnicului-Noului Severin va continua să existe.

Dr. Lupu vizează două portofolii, şi-n primul rând pe acela al Cultelor, în care va numi ca ministru pe preotul dr. Spiru Apostol, fost director general în acelaşi departament, iar acum slujitor la Biserica Kretzulescu din Calea Victoriei. În cazul încredinţării portofoliului Ministerului Cultelor doctorului Lupu, Patriarhul Nicodim va triumfa, deoarece ambii sunt buni prieteni.

Vineri, 22 februarie a. c., Patriarhul Nicodim l-a primit în audienţă de prezentare pe pr. dr. Ion Vască, noul secretar general al Ministerului Cultelor. Pr. Ion Vască i-a dat să înţeleagă Patriarhului că acesta[52] îi este împotrivă, deoarece a intervenit la Rege să nu-i semneze decretul de numire în postul de secretar general, numire care a fost făcută de Guvern şi ca atare a acţionat contra lui. Patriarhul a dat un răspuns evaziv, adăugând că nu el este împotriva acestei numiri, ci ... clerul. De altfel, pr. I. Vască se aştepta ca Patriarhul Nicodim să nege acţiunea pe care a întreprins-o.

Vineri, 22 februarie a. c., pr. C. Burducea, ministrul Cultelor, i-a făcut o vizită preotului Cosma, consilier economic la Arhiepiscopia Bucureştilor. Scopul, deşi nu se cunoaşte, se bănuieşte totuşi că este acesta: pr. C. Burducea a voit să se informeze asupra atitudinii Patriarhului faţă de el la banchetul care a avut loc joi, 21 februarie a. c., în Palatul patriarhal şi la care el n-a fost invitat. În Cancelaria mitropoliei se discută că preotul C. Burducea a afirmat: "Pentru Biserică vor veni timpuri grele."

25 februarie 1946

Faţă de intransigenţa ministrului Cultelor, pr. C. Burducea, în aplanarea conflictului tacit pe care-l are cu secretarul general I. Vască, acesta din urmă şi-a primit atribuţiile din partea Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

La Ministerul Cultelor starea de spirit este foarte încordată.

1. Ministrul, pr. C. Burducea, cu despotismul şi exclusivismul lui, terorizează funcţionarii prin măsurile sale arbitrare. Pe secretarul general, pr. Ion Vască, îl ignoră şi îl consideră un mare duşman.

2. Secretarul general, pr. Ion Vască, vede în persoana ministrului, de asemenea, un duşman de moarte, un semidoct, cu care nu se poate cel puţin nici discuta, necum colabora.

3. Funcţionarii se tem de ministru, din cauza atitudinii lui şi fiecare din ei caută să nu apară, sub nici un motiv, în faţa lui sau să discute cu el. Toţi îl

[52] Patriarhul (n. e.)

consideră ca un nevrednic pentru scaunul pe care-l ocupă; veşnic vorbesc despre el în şoaptă, îl ironizează şi aşteaptă cu cea mai mare nerăbdare plecarea lui.

În minister circulă chiar următorul pamflet:

"E unic în Europa,

Uite popa, nu e popa.

Poartă rasă, nu-i de rasă

Şi de cruce nu se lasă,

Dar la stea închină crucea.

Ăsta cine e? (Burducea)"

În această situaţie psihologică, se poate conclude că la Ministerul Cultelor este un haos.

26 februarie 1946

Este fapt cert că Patriarhul Nicodim îşi are bagajele ambalate în lăzi, gata pentru a fi expediate la Mănăstirea Neamţ, împreună cu alimentele depozitate în Palatul patriarhiei.

Ca succesor al său, Patriarhul Nicodim voieşte, şi aceasta ca o mare dorinţă, să-l lase pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, care are sprijinul doamnei Ana Pauker şi al profesorului dr. I. Parhon, preşedintele ARLUS-ului.

Circulă de asemenea ştirea după care Guvernul doreşte ca Scaunul patriarhal să i se încredinţeze arhiereului Justinian Marina Vasluianul, vicarul Mitropoliei Moldovei.

Clerul este împotriva amândurora, care au intrat în rândurile ierarhilor prin fraudă.

Scrisoarea pe care a primit-o Patriarhul Nicodim din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, nu este trimisă din Tirol (Austria), ci de la Vatican, unde se află mitropolitul, prin intermediul nunţiului apostolic din Bucureşti.

27 februarie 1946

În postul de ministru al Cultelor, devenit vacant prin demisia preotului C. Burducea, se afirmă că va fi numit unul din următorii:

1. Pr. Gh. Iliescu, fost secretar general al aceluiaşi departament;

2. Pr. Ion Vască, actualul secretar general.

Preotul C. Burducea şi-a prezentat demisia din postul de ministru al Cultelor. Demisia i-a fost cerută de Guvern. Se afirmă că Guvernul nu-i va

permite să plece la Paris, ca preot al Bisericii ortodoxe române de acolo, situaţie pe care el o doreşte din tot sufletul.

Pe de altă parte, se afirmă că el va pleca totuşi cu: fiul său, în calitate de cântăreţ bisericesc; soţia sa (a preotului Burducea), ca reprezentantă a UFAR (Uniunea Femeilor Antifasciste Române) în capitala Franţei. Slabe speranţe!

În cercurile clericale se comentează viu ştirea după care fruntaşa comunistă Ana Pauker se ingerează în afacerile Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, se afirmă că, datorită intervenţiei acestei doamne pe lângă Patriarhul Nicodim, au fost transferaţi în Bucureşti, din provincie, un număr de şapte preoţi, unul dintre aceştia fiind în prezent la Biserica Alexa din Calea Şerban Vodă.

În legătură cu plecarea Patriarhului Nicodim din fruntea Bisericii, se afirmă că Ana Pauker sprijină, pentru ocuparea Scaunului de viitor patriarh, pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului.

În general, s-a creat impresia în rândurile clerului că Biserica, prin ierarhii ei, nu mai poate acţiona independentă, ci sub directivele Preşedinţiei Consiliului de Miniştri şi la sugestiile, în multe cazuri, ale unor fruntaşi politici, acolo unde au ei interes.

Joi, 28 februarie 1946

În legătură cu incidentul (bătaie cu loviri reciproce) între Cuza, nepotul Mitropolitului Moldovei, Irineu Mihălcescu şi pr. Gheorghe Necula, care a decedat o lună după aceea, se afirmă următoarele:

Patriarhul Nicodim, voind să-l plaseze pe arhiereul Justinian Marina Vasluianul vicar la Iaşi, spre a nu-i ocupa postul de patriarh, a regizat, cu ajutorul acestuia, incidentul de mai sus, pentru ca, prin compromiterea Mitropolitului Irineu, care urma să fie nevoit să se retragă din scaun, să-l numească pe el. Înscenarea n-a reuşit, rămânând *statu quo*-ul anterior.

Vineri, 1 martie 1946

În ziarul *Fapta* de la 1 martie a. c. a apărut o notiţă intitulată "O linie ferată Paşcani-Mănăstirea Neamţ", în care se arată că ministrul Comunicaţiilor, Gheorghiu-Dej, a dat indicaţii Direcţiunii generale a CFR să facă lucrările preliminare pentru construirea unei căi ferate Paşcani-Mănăstirea Neamţ, care să treacă prin Humuleşti şi Pipirig (satul natal al Patriarhului Nicodim). Deci, se adevereşte ştirea mea din trecut.

Sâmbătă, 2 martie 1946

Întrucât arhimandritul D. Melchisedec, secretarul Patriarhului, l-a invitat pe preotul D. Cristescu, directorul Tipografiei Cărţilor Bisericeşti, să-şi prezinte demisia din acest post, fără motiv, după trei luni de la numire, pentru ca în locul lui să-l readucă pe preotul Grigore Vancea, prietenul său şi fost director al Tipografiei, îndepărtat pentru fraude, comitetul de fabrică s-a prezentat azi Patriarhului în audienţă. Fiind împiedicat de a pătrunde la Patriarh de către secretarul acestuia, D. Melchisedec, sub diferite pretexte, comitetul a insistat, spunând că, în caz contrariu, va aduce toţi lucrătorii la Palatul patriarhal şi vor reuşi să obţină ceea ce vor. În urma acestei atitudini hotărâte, li s-a admis audienţa. Prezentând un memoriu în care lucrătorii cereau ca actualul director să nu fie îndepărtat, Patriarhul a luat act cu satisfacţie de dorinţa lor, subliniind că a avut informaţii greşite despre preotul D. Cristescu. Apoi a dispus ca celor cinci membri din comitet care erau prezenţi să li se dea ca dar câte un exemplar din *Istoria biblică* tradusă de el, deci câte trei volume fiecăruia (costul unui volum este de zece mii lei). Comitetul a fost satisfăcut şi conflictul s-a aplanat.

În tăieturile care urmează se vede ce comunicat s-a dat presei. Aşa se scrie istoria.

Cuvântul Î. P. S. Patriarh Nicodim către muncitori

Î. P. S. Patriarh Nicodim a primit într-o lungă audienţă o delegaţie a muncitorilor de la imprimeriile tipografice ale Cărţilor Bisericeşti, formată din noul comitet de întreprindere, în frunte cu domnii: Ştefan Pandele, Ion Dănoiu şi Grigore Ion.

Muncitorii l-au încunoştiinţat pe Şeful Bisericii că Tipografia Cărţilor Bisericeşti a intrat în făgaşul sănătos al progresului datorită muncii încordate a muncitorilor şi au mulţumit Î. P. S. Patriarh pentru sprijinul şi încrederea acordată totdeauna muncitorilor.

Î. P. S. Patriarh Nicodim, răspunzând muncitorilor, a declarat că totdeauna sufletul, gândul şi ajutorul Î. P. S. Sale a fost îndreptat către acei ce creează, către oamenii muncitori, fiindcă munca înnobilează pe om, îl oţeleşte în lupta vieţii.

Vremea este darul lui Dumnezeu, iar munca este datoria noastră a tuturor.

Să nu lăsăm vremea să treacă fără să creăm ceva folositor, constructiv pentru nevoile noastre şi folosinţa ţării.

Munca uneşte pe oameni, îi face mai buni şi tot munca creează acel sentiment de legătură între oameni care se cheamă dragoste.

De aceea, mă bucură când dv., muncitorii veniţi să-mi vestiţi că prin osteneala braţelor dv. muncitoare realizaţi lucruri trainice şi de folos.

Totdeauna am avut dragoste pentru muncitori şi m-am bucurat mult atunci când am auzit de muncă, de progres, de pace şi de bună înţelegere, fiindcă şi eu mă consider un muncitor. Ziua lucrez fără răgaz cu colaboratorii mei, iar noaptea, deoarece nu am o mănăstire pe aproape, să merg ca orice călugăr la priveghere, trec în biroul meu şi lucrez la Istoria Biblică *până către ziuă. Şi aşa îmi fac datoria de călugăr şi de muncitor.*

După vremurile tulburi prin care am trecut, după pustiirile şi distrugerile pricinuite de războiu, este datoria noastră a tuturor şi a muncitorilor, să lucrăm cu timp şi fără timp şi să ne refacem ţara. Să ne încordăm puterile mai vârtos ca oricând şi să dăm ţării datoria noastră: munca - fiindcă Dumnezeu ne-a hărăzit darul Său: vremea păcii.

Eu binecuvântez munca dv. şi a tuturor muncitorilor, deoarece ţara are nevoie de braţe muncitoare."

Apoi Î. P. S. Patriarh Nicodim a amintit muncitorilor despre cărţile şi traducerile făcute de Î. P. S. Sa din ruseşte şi în special despre monumentala lucrare Istoria Biblică, la care a ajuns la 890 de pagini de manuscris din volumul 6 şi ultimul.

(*Universul*, no. 53, miercuri, 6 martie 1946)

Duminică, 3 martie 1946

Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani a Patriarhului Nicodim, au apărut:

- Un album *Nicodim*, cu câteva articole şi multe fotografii.

- *Glasul Bisericii*, revista Arhiepiscopiei Bucureştilor, în volum omagial.

Vor apărea:

- Revista *Biserica Ortodoxă Română*, în volum omagial.

- Un volum omagial cu articole scrise de ierarhi şi laici. Acest volum trebuie să fie gata până la Paşti şi se lucrează în Tipografia Cărţilor Bisericeşti. Cu întocmirea lui, Patriarhul Nicodim l-a însărcinat pe ierodiaconul profesor Firmilian Marin. Este foarte curios însă faptul că aceste articole sunt trimise pe rând la tipărit, în manuscris, fără ca să fie menţionat numele autorului, care este tăiat din filă. Şi pentru ca să se ţină evidenţa lor, manuscrisele sunt numerotate şi, după ce vor fi gata tipărite, li se vor adăuga numele autorilor, care până atunci s-a dispus de către Patriarh să nu fie văzute de nimeni în afară de şeful atelierelor. Secretul acesta se păstrează de teamă ca nu cumva cei ce vor vedea sau afla cine şi ce a scris să influenţeze pe autor, spre a-l determina astfel să-şi retragă

articolul, iar volumul omagial să apară restrâns. Primul articol care va apare în volumul omagial este cel al Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, care mai are un al doilea, însă nesemnat.

Cu toate sforţările pe care le-a făcut Patriarhul Nicodim, Ministerul Finanţelor n-a aprobat trecerea în buget a postului de arhiereu vicar al Mitropoliei Bucureştilor pentru arhimandritul Vasile Vasilache. Ministerul Cultelor, intervenind *pro forma* în această problemă, a făcut cunoscut pe de altă parte Ministerului Finanţelor rugămintea lui de a nu da aprobarea cuvenită, ceea ce s-a obţinut în scris.

Tentativa Patriarhului Nicodim este odioasă tuturor, ca şi favoritul său, arhimandritul Vasile Vasilache.

În cadrul acţiunii sale, pentru a-şi crea o atmosferă favorabilă în Guvernul actual, Patriarhul Nicodim intenţionează să ofere în curând un banchet în onoarea ministrului Muncii, Lotar Rădăceanu.

Luni, 4 martie 1946

Sâmbătă, 2 martie a. c., în urma demisiei preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor, interimatul acestui departament a fost încredinţat ministrului Artelor, M. Ralea.

Joi, 7 martie 1946

Se dă aproape ca sigură ştirea după care Iustin Moisescu, profesor la Universitatea din Suceava (Facultatea de Teologie) va fi numit ministru al Cultelor, în locul preotului C. Burducea, demisionat. I. Moisescu este vicepreşedintele regionalei Moldova a Partidului Naţional Popular (fostă Uniunea Patrioţilor), şef, prof. Mitiţă Constantinescu.

Pr. Alexandru Marinescu, inspector general şef în Ministerul Cultelor, a fost numit director general al Cultelor în acelaşi departament, în locul preotului Haralambie Popescu, demisionat de nevoie, o dată cu preotul C. Burducea.

8 martie 1946

Luni, 4 martie, şi-au început activitatea de consilieri ministeriali la ministerul Cultelor preoţii doctori Liviu Stan şi Spiridon Cândea, profesori universitari.

(*Universul*, an 63, nr. 55, vineri, 8 martie 1946)

Sâmbătă, 9 martie 1946

Patriarhul Nicodim nu şi-a despachetat bagajele din lăzile mari, presărate prin Palat, aşteptând încă o schimbare de atitudine din partea Guvernului sau un eveniment intern care i-ar favoriza rămânerea mai departe în fruntea Bisericii.

Duminică, 10 martie 1946

În cercurile clericale se afirmă că preotul C. Burducea va avea să răspundă, în curând, în faţa justiţiei de "afacerile" pe care le-a făcut în calitate de ministru al Cultelor şi anume: afacerea cu bumbacul colectat din judeţul Ialomiţa prin preotul Alexe din Bucureşti (fost în comuna Rasa, judeţul Ialomiţa), care s-a soldat cu un câştig de opt sute de milioane lei şi afacerea cu orezul din acelaşi judeţ, care s-a soldat cu un câştig de două sute şaptezeci milioane lei.

Cercurile clericale afirmă că rezolvarea acestei probleme se soldează pentru preotul C. Burducea cu "transferarea" lui ca paroh la "parohia" care se află *vis-à-vis* de Mandravela, adică va ajunge la închisoarea Văcăreşti.

În după-amiaza zilei de sâmbătă, 9 martie a. c., Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei, post din care a demisionat după 23 August 1944, a fost primit într-o lungă audienţă de Patriarhul Nicodim, care în fond îi este ostil. Audienţa a fost în legătură cu intenţia acestuia de a reveni asupra demisiei, după care să ceară să i se încredinţeze conducerea unei eparhii. De când a demisionat şi până în prezent, mitropolitul Tit lucrează la Biblioteca Academiei Române pentru un studiu asupra monahismului din timpurile primare până azi, în legătură cu o eventuală reorganizare a lui.

Se afirmă, în cercurile clericale, că preotul C. Burducea, demisionând din postul de ministru al Cultelor, a luat cu el şi dosarul arhimandritului V. Vasilache, relativ la numirea acestuia ca arhiereu vicar patriarhal, ca o răzbunare contra Patriarhului Nicodim, care a contribuit ca să nu mai fie trimis ca superior al Bisericii ortodoxe române din Paris.

Se afirmă în cercurile clericale că la departamentul Cultelor se va institui un triumvirat creştin ortodox-mozaic, şi anume: dr. N. Lupu, ministru, dr. A. Şafran, şef rabin şi şeful cultului mozaic, secretar general, preot dr. Spiru Apostol (fost director general) ca director general.

Ştirea este primită cu multă rezervă, atât în ceea ce priveşte persoana ministrului, cât şi a formulei reprezentanţilor a două culte.

Luni, 11 martie 1946

În cercurile clericale se discută cu viu interes ştirea după care departamentele Culte şi Arte vor avea un singur ministru, ca în trecut. Clerul nu

este încântat de această soluţie, în timp ce funcţionarii ministerului au primit-o cu cea mai mare satisfacţie.

12 martie 1945

Cercurile clericale manifestă un mare interes faţă de marea problemă a persoanei viitorului ministru al Cultelor. Până în prezent, se fac următoarele pronosticuri:

1. Dl. Iustin Moisescu, profesor universitar, ministru.

2. Dr. Nicolae Lupu (PŢP), ministru; dr. A. Şafran, secretar general (o ironie, probabil); pr. dr. Spiru Apostol, director general.

3. Dr. Nicolae Lupu, ministru; pr. Spiru Apostol, secretar general.

4. Diacon N. Nicolaescu (fost secretar general), ministru, vine cu sprijinul ministrului Informaţiilor, prof. Petre Constantinescu-Iaşi şi a ministrului Cooperaţiei, Anton Alexandrescu.

5. Protoereu Alexandru Ionescu de la Partidul Naţional Popular, un mare luptător democrat.

Totuşi, se afirmă că lupta ar fi între Iustin Moisescu şi dr. Nicolae Lupu.

13 martie 1946

Comitetul Uniunii Preoţilor Democraţi se va întruni în curând pentru ca să procedeze la excluderea din Uniune a preotului C. Burducea, ca unul care n-a arătat interes faţă de Biserică şi cler, pe care chiar le-a neglijat în timpul cât a funcţionat ca ministru.

Se precizează că preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, este hotărât să procedeze la "curăţirea Dealului Patriarhiei" (Patriarh, consiliu, etc.), cu asentimentul Guvernului.

În rândurile clerului, se manifestă o nemulţumire faţă de faptul că Ministerul Cultelor "a încăput pe mâna ardelenilor, conduşi de Mitropolitul Nicolae Bălan". Aceştia sunt: preotul I. Vască, secretar general, preotul Liviu Stan şi preotul Spiridon Cândea, ambii consilieri ministeriali. Aceştia sunt acuzaţi de regionalism.

14 martie 1946

Î. P. S. S. Patriarhul Nicodim a primit pe dl. Mihail Ralea, ministru ad-interim *la Culte.*

(*Universul*, nr. 60, joi, 14 martie 1946)

15 martie 1946

Patriarhul Miron Cristea a făcut Palatul patriarhal şi a restaurat Catedrala patriarhiei, înzestrându-le cu multe lucruri de preţ. Se pare că prof. I. D. Ştefănescu şi-a însuşit multe din aceste obiecte de preţ din Palat, cât şi din Catedrală. Şi, pentru ca să acopere această dispariţie, l-a sfătuit pe Patriarhul Nicodim să dispună inventarierea lucrurilor aflătoare în Palat şi Catedrală. Desigur că ceea ce a luat el n-a fost inventariat, deoarece nu mai era. Pentru grabnica lămurire a acestei probleme se cere:

a) Există sau nu inventarul lucrurilor din Palatul patriarhal, făcut imediat după moartea Patriarhului Miron de pr. C. Moldovan (şi alţii), pe atunci consilier referent al Secţiei economice.

b) Dacă există, să se compare cu cel făcut din ordinul Patriarhului de un diacon, funcţionar al Patriarhiei (Ştefănescu).

c) Dacă nu există, cine a avut interesul ca el să dispară.

d) Asemenea şi cu inventarul Catedralei.

De notat că:

A) Lucrurile fac parte din patrimoniul Statului.

B) În mod precis (se afirmă, cred) au dispărut din inventarul Catedralei vasele sfinte masive, de aur, de pe Sfânta Masă: potir, steluţă, linguriţă, fiind înlocuite cu altele, de argint aurit.

Măsurile necesare se impun.

Relativ la cauzele demisiei preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor, se afirmă în cercurile clericale că: 1) Primul ministru, dr. Petru Groza l-a sfătuit să facă aceasta, deoarece ziarul *Dreptatea* al lui Maniu avea gata pentru tipar o serie de articole cu documente compromiţătoare la adresa lui. 2) Că, pe lângă aceasta, a contribuit şi sfatul prietenilor lui (pr. Marin Ionescu, etc.) de a se retrage, pentru ca să nu semneze ca ministru viitoarea Lege a cultelor, etc.

16 martie 1946

Se confirmă ştirea relativ la primirea de către Patriarhul Nicodim a unei scrisori din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, prin intermediul nunţiului apostolic Andrea Cassulo din Bucureşti. În afară de aceasta, Mitropolitul Visarion a mai trimis scrisori în ţară şi altor persoane, prin intermediul aceluiaşi diplomat.

Noul preşedinte al UPD (Uniunea Preoţilor Democraţi) este profesorul Alexandru Ionescu din Bucureşti şi membru în Comitetul executiv al Partidului Naţional Popular. El n-a fost proclamat ca atare, până în prezent, de Adunarea

generală. Fostul preşedinte al UPD, preotul C. Burducea, care, oficial, n-a fost desărcinat din această funcţiune, nu voieşte să predea arhiva Uniunii, pe care-o are la domiciliul său.

17 martie 1946

Încă în ziua de 12 martie a. c., mi s-a vorbit insistent că Palatul patriarhal din Bucureşti este un centru de spionaj. Acest centru funcţionează din vara anului 1945, având ca iniţiator pe profesorul universitar I. D. Ştefănescu, iar ca membrii pe: Patriarhul Nicodim Munteanu, Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanu, locotenent de Episcop al Episcopiei Râmnicului-Noului Severin, arhimandritul Vasile Vasilache. Scopul creării acestui centru ar fi: culegerea oricărui material informativ, din orice domeniu, referitor la acţiunea Sovietelor în România, pentru a-l pune la dispoziţia anglo-americanilor.

Investigaţiile se fac prin diferite persoane laice şi clericale şi prin membrii unei loji francmasonice, al cărei membru este şi prof. I. D. Ştefănescu. Materialul informativ se expediază prin nunţiul apostolic la Bucureşti, monseniorul Andrea Cassulo.

În cadrul realizării scopului de mai sus a oferit Patriarhul Nicodim banchetele din ultimul timp în onoarea ambasadorului sovietic la Bucureşti (Kaftaradze), a nunţiului apostolic, la care a fost apoi invitat şi el, cu participarea profesorului I. D. Ştefănescu. Aşa se explică, de asemenea, şi dorinţa "arzătoare" a Patriarhului Nicodim de a viziona în Palatul patriarhal filme sovietice care i s-au pus la dispoziţie, pentru scopuri bine precizate, cu toată bunăvoinţa şi curtoazia.

20 martie 1946

Preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, în scurtul timp de când ocupă acest post, s-a arătat a fi influenţabil şi maleabil în ceea ce priveşte acţiunea sa publică. Ca atare, pentru ca prin vreuna din acţiunile sale să nu angajeze Guvernul, Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, l-a chemat şi i-a dat instrucţiuni în sensul că nu va activa în Ministerul Cultelor fără avizul Partidului Naţional Popular.

21 martie 1946

Preotul Ioan Huştiu, de la parohia Balta Albă-Bucureşti, a fost numit consilier de presă la Ministerul Cultelor. Până în prezent, el a fost inspector general în acelaşi departament. Noua numire nu face cinste nici Bisericii, nici ministerului. Din cele constatate până în prezent, s-a ajuns la concluzia că este o

adevărată întrecere în a numi în acest minister, în posturi inferioare celui de secretar general, numai clerici incapabili şi compromişi.

În cercurile clericale se afirmă că membrii Uniunii Preoţilor Democraţi fac toate diligenţele pe lângă persoanele competente ca numirea viitorului ministru la departamentul Cultelor să nu se facă fără avizul Uniunii.

În legătură cu numirea unui nou ministru la departamentul Cultelor, se afirmă că aceasta nu va avea loc decât în cadrul unei remanieri a Guvernului, care ar urma să se producă în curând.

22 martie 1946

Preotul Irimia de la Biserica Icoana din Capitală a fost numit subinspector general în Ministerul Cultelor. Numirea aceasta s-a făcut la dorinţa preotului Liviu Stan, consilier ministerial în acelaşi departament, şi asupra căruia preotul Irimia exercită o acţiune nefastă, prin intrigi şi minciună. Preotul Irimia a venit de la Huşi, bun prieten al lui Liviu Stan. Linguşitor, intrigant.

Se afirmă că dr. Nicolae Lupu a fost numit al doilea vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. În această calitate, el insistă să i se dea pentru o persoană din partidul său departamentul Cultelor.

Preotul Ion Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, este sub influenţa nefastă a preotului Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, din acelaşi departament, care întreţine în jurul lui o atmosferă de intrigă şi pervertire a realităţii.

23 martie 1946

Se afirmă că preotul C. Burducea este supravegheat de poliţie pentru activitatea sa în legătură cu afacerile făcute cu bumbacul şi orezul colectate din judeţul Ialomiţa.

Circulă insistent ştirea după care viitorul ministru al Cultelor va fi profesorul Mihail Dragomirescu, secretarul general al Partidului Naţional Popular. În faţa acestei alternative, preotul Alexandru Ionescu, un alt candidat şi preşedintele preoţilor din Partidul Naţional Popular, a afirmat că se retrage.

Pr. Ion Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, a fost numit slujitor la Biserica Icoana din Capitală. În cercurile clericale, numirea aceasta este interpretată ca un succes al Patriarhului Nicodim, care i-a făcut numirea în cadrul străduinţelor sale de a şi-l apropia pe Vască şi a-l face inofensiv.

26 martie 1946

În urma invitaţiei făcută de Patriarhul Alexei al Rusiei, Patriarhul Nicodim îi va face acestuia o vizită la Moscova. Data plecării ar fi 15 aprilie a. c. Patriarhul Nicodim va fi însoţit de mai multe persoane, printre care: Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, arhiereul Antim Nica, un foarte bun cunoscător al limbii ruseşti, Gheorghe Petrescu, de la Înalta Curte de Casaţie, un bun prieten al Patriarhului Nicodim şi fiul arhiereului Antim Petrescu, fost la Vâlcea şi apoi la Iaşi (1912-1916), azi decedat. Arhimandritul D. Melchisedec (Melcu), secretarul Patriarhului, nu va face parte din suită, din care cauză este supărat; Patriarhul nu-i acordă o încredere totală. Vor merge, de asemenea, Arsenie şi Luca [...][53], servitorii Palatului. Până la graniţă, călătoria se va face cu vagonul-salon care a aparţinut Patriarhului Miron Cristea, iar de acolo, cu mijloacele puse la dispoziţie de Guvernul sovietic. Întrucât Patriarhul Nicodim va fi fixat data plecării la 15 aprilie a. c., însemnează că sărbătorile Paştilor le va petrece în URSS. Prof. I. D. Ştefănescu, consilierul intim al Patriarhului Nicodim (cu care mănâncă întotdeauna la masă) a refuzat să-l însoţească pe acesta la Moscova. În privinţa reprezentanţilor presei, se crede că aceştia vor fi desemnaţi de Ministerul Informaţiilor. Totuşi, Grigore Spiru, "şeful Serviciului de presă al Patriarhiei", ar dori să meargă neapărat la Moscova. Exprimându-şi această dorinţă, a afirmat că, dacă merge numai el ca reprezentant al presei, la înapoiere nu va da nici un reportaj sau material Ministerului Informaţiilor, ci va vinde ziarelor reportaje cu cel puţin cinci sute mii lei fiecare. De altfel, a şi primit oferte de sute de mii de lei de la diferite agenţii de publicitate.

Pe de altă parte, Episcopia ortodoxă română din America a trimis Patriarhului Nicodim o scrisoare prin care-l invită să participe în ziua de 30 mai a. c. la punerea pietrei fundamentale a unei mănăstiri româneşti, care se va clădi pe vatra românească din Grass-Lake, Michigan. "Participarea Î. P. S. Voastre - se arată în adresă - în persoană, la desfăşurarea acestui eveniment, va dubla însemnătatea zilei, iar pe lângă aceasta, veţi avea ocazia să vă vedeţi fiii sufleteşti din America, care vor fi cu mic cu mare să vă întâmpine, ca pe adevăratul lor părinte sufletesc, deoarece sunteţi totodată şi mitropolitul nostru." Patriarhul Nicodim a acceptat această invitaţie cu o deosebită plăcere, însă după călătoria la Moscova, dacă o va face şi pe aceasta, nu va mai pleca în America. El va trimite în schimb pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, prof. I. D. Ştefănescu şi se crede că va pleca şi preotul Florian Gâldan de la Biserica Domniţa Bălaşa, ca unul care cunoaşte limba engleză, întrucât şi-a făcut studiile universitare dincolo de Ocean. Ei vor călători cu avionul, prima escală urmând s-o facă la Londra.

[53] Indescifrabil în manuscris (n. e.)

II. Superiorul aşezămintelor Bisericii Ortodoxe Române din Ierusalim l-a invitat şi el pe Patriarhul Nicodim să participe la solemnitatea târnosirii a două biserici româneşti din localitate, biserici clădite de Patriarhul Miron Cristea, pe terenuri cumpărate tot de el. Patriarhul Nicodim a acceptat, de asemenea, invitaţia aceasta.

Concluzii:

Sunt semnificative anumite atitudini:

1. Refuzul profesorului I. D. Ştefănescu de a merge la Moscova şi diligenţele făcute pentru a pleca în America.

2. Concomitenţa celor două invitaţii, în America şi la Ierusalim, care se produc în acelaşi timp cu cea de la Moscova.

3. Patriarhul Nicodim - se precizează din cercurile patriarhale - merge la Moscova numai spre a putea obţine viza pentru delegaţia pe care o va trimite în America.

4. Trimiterea delegaţiei române în America în persoana Episcopului Iosif Gafton şi a profesorului I. D. Ştefănescu este semnificativă, căci ea are legătură cu centrul de informaţii din Palatul patriarhal. Oricum, Patriarhul Nicodim subordonează toate acţiunile sale în legătură cu plecarea la Moscova numai marelui interes ce-l poartă plecării delegaţiei Gafton-Ştefănescu în America.

Joi, 28 martie 1946

Gheorghe Petrescu de la Înalta Curte de Casaţie (fiul fostului arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei, Antim Petrescu) este acela care face legătura între Patriarhul Nicodim (al cărui prieten şi sfătuitor este) şi între ambasadorul sovietic la Bucureşti, Kaftaradze.

Cauza reală a demisiei forţate a preotului C. Burducea, fost ministru al Cultelor, este următoarea:

Diaconul N. Nicolaescu, pe când era secretar general la departamentul Cultelor, şi-a format un dosar de acte compromiţătoare relativ la preotul C. Burducea, ministrul său. Majoritatea actelor erau de natură financiară. După ce a fost demis de ministrul Burducea, diaconul Nicolaescu i-a devenit un duşman neînfricat.

În februarie a. c., diaconul Nicolaescu i-a adus la cunoştinţă secretarului general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Emil Bodnăraş, că preotul C. Burducea nu mai poate rămâne ministru din cauza faptelor compromiţătoare pe care le-a săvârşit. Profesorul Constantinescu-Iaşi, ministrul Propagandei, Ana Pauker şi Vasile Luca de la Partidul Comunist au luat atitudine faţă de această afirmaţie gravă la adresa preotului C. Burducea, pe care l-au apărat.

Nevoit să-şi susţină aserţiunea, cu acte, diaconul Nicolaescu a prezentat dosarul pe care-l avea. Imediat după cercetarea actelor şi în urma convingerii pe care Emil Bodnăraş şi-a făcut-o, preotul C. Burducea a fost demis din postul de ministru al Cultelor.

29 martie 1946

Toate actele secrete pe care le are Patriarhul Nicodim, şi le ţine încuiate într-o casetă, în dormitor, iar cheia o poartă la el. Dormitorul este, de asemenea, încuiat.

Sâmbătă, 30 martie 1946

Arhiereul Justinian Marina Vasluianul, al doilea vicar al Mitropoliei Moldovei, a rămas, de câtăva vreme, în umbră, în ceea ce priveşte activitatea lui politică.

Aceasta se datoreşte atitudinii lui politice în cadrul Partidului Naţional Ţărănesc, fracţiunea ministrului Anton Alexandrescu, căruia i-a spus că el a înţeles că, dacă acest partid are legături cu comuniştii, s-au avut în vedere interesele Bisericii şi ale ţării, scop care nu s-a realizat. Din cauza aceasta, arhiereul J. Marina are o atitudine de expectativă.

De la demiterea preotului C. Burducea până în prezent, postul de ministru al Cultelor a fost oferit următorilor:

1. Diaconul N. Nicolaescu, fost secretar general în acelaşi departament.

2. Preotului Haralambie Rovenţa, profesor [la] Facultatea de Teologie din Bucureşti.

3. Preotului Petre Vintilescu, idem.

Toţi trei au refuzat, ultimul din motive de oportunism şi laşitate.

Diaconul N. Nicolaescu, asistent universitar [la] Facultatea de Teologie din Bucureşti, fost secretar general al ministerului Cultelor, este înscris în Partidul Comunist, secţia Râmnicu-Vâlcea şi membru în Comitetul Central al acestui partid. În această calitate, el este omul de încredere al lui Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

El a afirmat că este comunist convins şi va merge până la capăt, cu orice risc, în lupta pe care o duce.

Intendentul Palatului patriarhal este călugărul Damian, ucenicul Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei. El cunoaşte multe din tainele Palatului. El a afirmat că lăzile cu zahăr din Palatul patriarhal se află în subsol într-o încăpere, alături de bucătărie, unde au fost văzute de o persoană din afară.

Se crede că unul din membrii delegaţiei Patriarhiei române, care va pleca în America, în cadrul unei misiuni religioase, va fi şi preotul Florian Gâldan de la Biserica Domniţa Bălaşa din Capitală. Motivul este acela că preotul Gâldan cunoaşte perfect limba engleză, întrucât şi-a făcut studiile universitare în America şi ca atare poate îndeplini foarte bine rolul de interpret. De altfel, acest rol l-a mai avut pe lângă Patriarhul Miron Cristea, cu prilejul vizitei acestuia la Londra, când preotul Gâldan s-a arătat a nu fi un rău diplomat, cu excepţia însă că puternica doză de viclenie şi iezuitism cu care este dotat nu a putut-o camufla îndeajuns.

Dacă preotul Florian Gâldan va fi trimis în America, îl va deservi pe Patriarhul Nicodim, deoarece:

a) Îi este potrivnic, din principiu.

b) Este în legătură cu anglo-americanii (una din dovezile publice: frecvenţa, la biserica lui, a unor americani), fapt de care va încerca să profite numai pentru sine.

Arhimandritul dr. Vasile Vasilache - locţiitorul de stareţ al Mănăstirii Antim din Bucureşti şi pentru care Patriarhul Nicodim face absolut toate diligenţele spre a obţine din partea forurilor competente politice numirea lui ca arhiereu vicar patriarhal - preocupă Ministerul Cultelor.

Preotul I. Vască, secretarul general al acestui departament, împreună cu preotul Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, se interesează asiduu de trecutul arhimandritului, în domeniul politic (cărţile sale) şi moral (homosexual).

Preotul Alexandru Ionescu din Bucureşti a fost însărcinat cu procurarea lucrărilor arhimandritului, spre a se face referatul respectiv. Discreţia însă nu este păstrată şi Patriarhul Nicodim va fi informat.

Azi preotul Tilea, inspector în Ministerul Cultelor, l-a rugat, telefonic, pe diaconul Tuţă de la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, să vină până la minister. Acesta a insistat să i se comunice motivul, pentru ca, în cele din urmă, invocându-se un altul decât cel real, să meargă. Acolo a fost condus la preotul Alexandru Marinescu, director general, care i-a spus că este nevoie ca Tuţă să-i dea ajutor pentru găsirea mijloacelor de luptă contra arhimandritului Vasile Vasilache. Între timp, venind şi preotul I. Vască, (totul a fost aranjat) acesta i-a spus acelaşi lucru, întrebându-l în acelaşi timp (pe Tuţă) dacă poate da o declaraţie relativ la tentativa de homosexualitate a lui Vasilache asupra lui, căci cunoaşte aceasta din scrisorile pe care i le-a trimis în acest sens (Fotocopiile unora din scrisori erau la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, de unde le cunoştea). Diaconul Tuţă i-a răspuns că nu poate da nici o declaraţie, deoarece ea va ajunge în mâinile Patriarhului şi-şi va periclita astfel situaţia de cleric. Apoi au

stabilit ca diaconul Tuţă să-i facă preotului Vască o vizită la minister, chiar în după-amiaza zilei, la orele 17.

Venind la Tipografia Cărţilor Bisericeşti arhiereul Emilian Antal al Bucovinei, spre a-şi tipări pastorala de Paşti, diaconul Tuţă i-a istorisit cazul cu preotul I. Vască, exprimându-şi teama că, dacă va da declaraţia cerută, Patriarhul Nicodim va afla şi îl va demite din postul de diacon la Catedrala mitropolitană şi de la Tipografie (corector).

Arhiereul Antal i-a spus că i-a vorbit preotului Vască despre Vasilache şi "are încuviinţare de sus" (Emil Bodnăraş) să activeze în acest sens, dar este bine ca declaraţia să nu o dea, căci ea va fi prezentată lui Emil Bodnăraş de el (arhiereul Antal) şi în Sinod, dacă va fi nevoie. "De altfel, a adăugat Antal, preotul I. Vască nu poate face nici o mişcare, căci sare imediat de acolo. Eu l-am numit secretar general la Culte, prin Guvern, ca să nu-l mai am consilier la Suceava."

31 martie 1946

Din cercurile patriarhale bine informate se afirmă că plecarea Patriarhului Nicodim la Moscova este numai un joc diplomatic al acestuia, spre a putea obţine viza de plecare în America a Episcopului Iosif Gafton şi a profesorului I. D. Ştefănescu. Patriarhul Nicodim nu se gândeşte câtuşi de puţin să plece la Moscova. De altfel, nici nu există vreo invitaţie a Patriarhului Alexei în acest sens. Totuşi, pentru a întreţine o atmosferă falsă, Patriarhul Nicodim i-a dat dispoziţii lui Grigore Spiru, şeful Serviciului de presă patriarhal, să scrie zilnic "câte ceva" în presa din Capitală asupra activităţii sale şi despre plecarea lui în străinătate.

Se afirmă că, pentru a cunoaşte amănunte asupra centrului de spionaj din Palatul patriarhal, Ana Pauker a încercat să aibă relaţii sexuale cu Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, ca unul care activează în acest centru. El însă nu a fost tentat (deoarece se ştie că este homosexual).

Diaconul dr. N. Nicolaescu este acela care are cunoştinţă despre existenţa unui centru de spionaj în Palatul patriarhal.

Dimineaţa, am predicat la Biserica Sf. Mina-Vergu despre vindecarea orbului din naştere. La orele 11.45 i-am telefonat arhiereului Emilian Antal (str. Robert de Flers, 2) ca să mă primească în audienţă. M-a primit imediat, adică de la ora 12-12.25.

I-am expus cazul de [la] Sf. Mina-Vergu, unde Patriarhul Nicodim a numit cântăreţ un călugăr, fără concurs, în locul altui călugăr, mutat disciplinar.

Mi-a răspuns că preotul (Ion Popescu) trebuie să facă o întâmpinare şi [să] i-o dau lui, să acţioneze la minister.

I-am mai expus şi atitudinea preotului I. Vască, secretar general la Culte, faţă de mine, care într-un consiliu de numiri a afirmat că nu pot fi numit în minister deoarece am fost secretarul Patriarhului Miron Cristea şi ca atare actualul Patriarh Nicodim i-a dat referinţe rele despre mine, şi că am fost funcţionar la Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Am discutat apoi cazul Vasile Vasilache, arhiereu în devenire din dorinţa mult arzătoare a Patriarhului Nicodim.

Mi-a spus că preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, s-a prezentat secretarului general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Emil Bodnăraş, pentru a-i expune cazul V. Vasilache, care urma să fie ales arhiereu. Emil Bodnăraş l-a întrebat dacă-l cunoaşte. Preotul I. Vască a răspuns că nu, dar Patriarhul Nicodim insistă. Atunci, Emil Bodnăraş i-a arătat fişa lui V. Vasilache, atrăgându-i atenţiunea să fie vigilent şi să nu se angajeze.

Apoi i-a dat fişa s-o prezinte Patriarhului. El l-a trimis însă pe preotul Alexandru Marinescu, director general la Culte, care s-a prezentat într-o zi în audienţă la Patriarhul Nicodim şi i-a citit fişa, în care era scris că Vasile Vasilache este metresa lui. Patriarhul a fost profund impresionat şi spunea că nu-i adevărat. (De atunci nu mai are odihnă)

Emilian Antal ţine ca V. Vasilache să nu fie arhiereu; iar dacă Sinodul se va întruni pentru alegerea lui; la insistenţa Patriarhului, i se va arăta fiecărui sinodal cine este V. Vasilache şi dacă-l vor alege şi după aceea, "să-i puie capac Bisericii." Lui I. Vască, secretarul i-a atras atenţiunea că, dacă se compromite semnând ceva pentru V. Vasilache, "nu mai dau prin minister" (dependenţa lui I. Vască de arhiereul Emilian Antal).

Antal mi-a comunicat că un exemplar din inventarul Palatului patriarhal este în posesia lui (aceasta în legătură cu faptul că Patriarhul Nicodim a alcătuit un nou inventar).

Că, în 1941, sub preşedinţia lui, urmând [...][54] Patriarhul Nicodim a întocmit o lege specială în urma căreia Episcopul Iosif Gafton (de azi) şi arhiereul Atanasie Dincă au fost numiţi, şi numai după aceea aleşi de Sfântul Sinod. Deci, ambele numiri erau acte pur politice.

Patriarhul Nicodim, voind să-l vadă cu orice chip episcop pe I. Gafton, l-a recomandat călduros lui Ar[mand] Căl[inescu] pentru Scaunul vacant de la Argeş, primul ministru fiind argeşean.

[54] Cuvânt indescifrabil în original (n. e.)

Luni, 2 aprilie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Craiovei, face toate diligenţele, pretutindeni unde este posibil, pe lângă persoanele capabile să-l poată sprijini, pentru a realiza reînfiinţarea Mitropoliei Olteniei. Partidelor istorice nu li s-a adresat.

În cazul reînfiinţării Mitropoliei Olteniei, el nu va cere desfiinţarea Episcopiei Râmnicului-Noul Severin, a cărei existenţă o crede necesară, contrariu opoziţiei lui din trecut.

Mitropolitul Nifon este încredinţat că Mitropolia Olteniei se va reînfiinţa, însă în nici un caz în timpul ministeriatului C. Burducea, când era imposibil. Acum, însă, poate ...

Preotul Emilian Vasilovschi, care până la data de 23 August 1944 a funcţionat ca preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Berlin, a fost suspendat din acest post de către Patriarhul Nicodim, deoarece a lucrat împotriva intereselor ţării. Azi, preotul Alexandru Marinescu, director general la Culte, i-a dictat, la minister, în cabinetul său, preotului Pistol (de la Biserica Icoanei) o adresă din partea ministerului către circumscripţia în care se află Biserica Icoanei, invitând-o să procedeze la evacuarea familiei preotului Emilian Vasilovschi din casa parohială (unde ocupă 7 camere), întrucât "preotul acesta a ocupat două funcţiuni şi a lucrat la Berlin împotriva Uniunii Sovietice şi a intereselor ţării."

Preotul Pistol a scris şi s-a dus s-o dea unei dactilografe din minister.

Patriarhul Nicodim l-a invitat pe Mihail Ralea, ministrul Artelor şi *ad-interim* la Culte, să-i facă o vizită. Bănuind că invitaţia este în legătură cu cazul V. Vasilache, pentru a evita o discuţie mai lungă şi mai discretă, ministrul Mihail Ralea va merge însoţit de preotul I. Vască, secretarul general al ministerului Cultelor. Cu acest prilej, M. Ralea îi va atrage atenţiunea Patriarhului Nicodim asupra zădărniciei demersurilor pe care acesta le face în cazul V. Vasilache.

În cercurile clericale circulă ştirea, insistent, după care viitorul patriarh va fi arhiereul Emilian Antal, locţiitorul de Mitropolit al Bucovinei. Venirea arhiereului Antal în fruntea Bisericii s-ar produce nu după mult timp. Trebuie subliniat faptul că Patriarhul Nicodim are o ură neîmpăcată faţă de Antal, numai fiindcă este nepot al Patriarhului Miron, deci adept al unei concepţii în problemele bisericeşti, etc.

Marţi, 3 aprilie 1946

Duminică, 8 aprilie a. c., va avea loc la Biserica Icoana instalarea preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, la acea parohie.

Patriarhul Nicodim va fi reprezentat prin Episcopul Antim Nica şi preotul Marius Constantinescu, iar Ministerul Cultelor prin preotul Alexandru Marinescu, director general [la] Culte. Se vor rosti cuvântări, după slujba oficiată, de un sobor de preoţi şi diaconi, în frunte cu Episcopul Antim Nica.

Grigore Spiru, şeful Serviciului de presă al Patriarhiei, a afirmat că "voi fi sacrificat", aceasta în legătură cu notele pe care le-a publicat şi le va publica în presă din ordinul Patriarhului Nicodim, relativ la călătoria acestuia la Moscova, şi iată de ce:

a) Călătoria aceasta este o născocire a Patriarhului Nicodim, pentru scopuri bine definite: plecarea unei delegaţii (Gafton-Ştefănescu) în America, prin intermediul aparentei prietenii pe care o arată Moscovei.

b) Patriarhul Nicodim, răspândind pretutindeni această ştire prin intermediul presei, a provocat prezentarea câtorva cereri din partea unor clerici, care-i solicită sprijinul pe lângă mareşalul Stalin, pe care urma să-l vadă în călătoria de la Moscova, pentru eliberarea ex-mareşalului Ion Antonescu, precum şi permisiunea de a se înapoia în ţară şi absolvirea de orice vini trecute a românilor de peste hotare.

Patriarhul se află într-o situaţie delicată, deoarece nu ştie ce răspuns să le dea preoţilor. În faţa acestei dileme, pe care singur şi-a creat-o, Patriarhul Nicodim intenţionează să facă răspunzător pe Grigore Spiru, ca unul care "a răspândit ştiri false", spre a scăpa de impas şi astfel îl va sacrifica, adică îl va demite.

Patriarhul Nicodim face toate diligenţele, prin profesorul I. D. Ştefănescu, pe lângă Regele Mihai I, spre a obţine reabilitarea Mitropolitului Tit Simedrea, fost al Bucovinei.

Regele ar fi răspuns că nu se poate ocupa cu acest caz.

Elevul Truşcă (în vârstă, major) din clasa a II-a a Seminarului Central din Bucureşti, călugăr şi omul de încredere al Patriarhului Nicodim, este comisar-ajutor în Prefectura Poliţiei Capitalei şi "ataşat" pe lângă persoana şefului Bisericii. În modul acesta, Patriarhul nu are oameni străini pe lângă el, spre a nu-l spiona.

Truşcă este numit diacon la Câmpulung Muscel, unde nu funcţionează, dar primeşte totuşi salariul.

Patriarhul Nicodim a primit într-adevăr o scrisoare de la Roma, din partea Mitropolitului Visarion Puiu, fost al Bucovinei, în care acesta-l roagă să intervină pe lângă forurile competente pentru a-i permite să vină în ţară, spre a fi rejudecat la Tribunalul Poporului. Scrisoarea a fost văzută de o terţă persoană.

Arsenie Dumitru, servitorul Patriarhului Nicodim, va intra în curând în monahism, şi iată din ce cauză:

Cu câteva zile în urmă, Patriarhul Nicodim şi-a făcut testamentul, prin care lăsa toată averea lui personală, aflătoare în Palatul patriarhal şi la Mănăstirea Neamţ, "ucenicului meu iubit", Arsenie Dumitru.

După ce şi-a făcut testamentul, Patriarhul Nicodim a oferit o masă copioasă, la care au participat oamenii săi de casă, intimii, şi anume: prof. I. D. Ştefănescu cu doamna, arhimandritul Melchisedec Dumitru, secretarul său, arhimandritul Vasile Vasilache, Arsenie Dumitru. Când toţi invitaţii se aflau la masă, în frunte cu Patriarhul, acesta a întrebat unde este Arsenie. I s-a răspuns că este indispus puţin, dar că va veni mai târziu. Patriarhul a insistat să vină Arsenie imediat. După o oarecare aşteptare, apare Arsenie, având oarecum aerul unei tristeţi pe faţă. Patriarhul i se adresează imediat, zicând:

"V-aţi lăsat aşteptat, Înalt Prea Sfinţite Patriarh!"

Cei prezenţi s-au privit reciproc. Atunci, Patriarhul a adăugat: "Da, da, Înalt Prea Sfinţite Patriarh, căci acum eşti patriarh, că ţi-am lăsat averea mea, iaca, dar numai dacă te faci călugăr; altfel ... de ..."

Iată extravaganţe patriarhale intolerabile!

Arsenie Dumitru, ca şi Truşcă, a fost numit agent în Prefectura Poliţiei Capitalei încă din timpul lui Armand Călinescu, la dorinţa Patriarhului Nicodim şi "ataşat" pe lângă persoana acestuia. Mai târziu, a fost pus în cadrul disponibil, apoi reintegrat. Azi este comisar-ajutor în Prefectura Poliţiei Capitalei, având şi legitimaţie, care a fost văzută, cu viza la zi.

Scaunul de episcop al Episcopiei ortodoxe române din America este foarte disputat în ultima vreme.

Titularul acestei eparhii, Episcopul Policarp Moruşca, se află în ţară, ca locotenent de Episcop al Maramureşului, încă înainte de a începe actualul război, din cauza căruia nu s-a putut înapoia peste Ocean. De la încetarea ostilităţilor până în prezent, el a făcut toate demersurile, spre a se putea înapoia la postul său. Nu are însă sprijinul Patriarhului Nicodim.

Pe de altă parte, Episcopul Antim Nica, actualul director al Internatului studenţilor teologi din Bucureşti, face toate demersurile, pe lângă forurile competente civile, în numele Patriarhului Nicodim, deci cu asentimentul şi sprijinul acestuia, pentru a putea pleca în America. În acest scop, el a fost azi în audienţă la Vasile Stoica, secretarul general al Ministerului Afacerilor Străine, însoţit fiind de preotul Nicolae Ciudin, un coleg al lui de facultate şi spiritual la Internatul Teologic.

Nu este exclus ca mirajul noului continent, cu dolarii şi divertismentele lui, să nu deştepte şi dorinţa altor episcopi, ca de exemplu Iosif Gafton al Argeşului.

Joi, 4 aprilie 1946

Regele Mihai I a acceptat preşedinţia de onoare în Comitetul pentru reclădirea vetrei Mănăstirii Căldăruşani, distrusă anul acesta de un incendiu.

Călugărul Stelian Ciobotaru, fost secretar al Patriarhului Nicodim, înaintea celui de acum (arhimandritul D. Melchisedec) a ieşit din monahism, s-a căsătorit, are copii şi este în anul cinci la Medicină.

Patriarhul Nicodim l-a numit zilele acestea cântăreţ la Biserica Sf. Mina-Vergu din Capitală. Preotul Ion Popescu de la această parohie, obiectând că numirea s-a făcut fără respectarea formelor legale, Patriarhul Nicodim l-a suspendat din funcţiune. Preotul nedreptăţit vrea să se adreseze Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

În fond, protoereul l-a suspendat, la sfatul arhimandritului D. Melchisedec, fără ştirea Patriarhului.

Patriarhul Nicodim proiectează organizarea unei mari procesiuni religioase, în Capitală, cu moaştele Sfântului Dumitru Basarabov, pentru ploaie.

Vineri, 5 aprilie 1946

Primul ministru Petru Groza a dat dispoziţie preotului I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, să nu mai permită, sub nici un motiv, intrarea în minister a diaconului Suseanu, fost şef de cabinet al preotului C. Burducea.

I. Vască este responsabil de executare.

Se ştie că Patriarhul Nicodim a primit o scrisoare din partea preotului ortodox român din Ierusalim, prin care este invitat să facă o călătorie la Locurile Sfinte spre a târnosi două biserici. Desigur că opinia publică a crezut că invitaţia s-a făcut de la Ierusalim. În realitate, clericul care a făcut invitaţia, arhimandritul Ursache Victorin, a scris-o la Bucureşti, la ordinul Patriarhului Nicodim. Din Ierusalim n-o putea trimite, deoarece până în prezent nu s-a prezentat la post, întrucât nu poate obţine paşaportul.

Patriarhul păşeşte deci dintr-o mistificare într-alta (cazul înscenării cu plecarea la Moscova).

Jurnalul de dimineaţă, VIII/408, vineri:

M. S. Regina Mamă a vizitat Mănăstirea Antim.

M. S. Regina Mamă Elena, însoţită de doamna de onoare Catargi, a vizitat în ziua de 2 Aprilie a. c., Sf. Mănăstire Antim din Bucureşti.

P. C. dr. arhimandrit Vasile Vasilache a dat lămuriri cu privire la restaurarea ce se face acestui locaş.

M. S. Regina Mamă a vizitat biserica, paraclisul şi celelalte aşezăminte ale Mănăstirii, interesându-se îndeaproape de mersul lucrărilor pentru reconstrucţia Mănăstirii.

Vizita este în legătură cu invitaţia ce s-a făcut Regelui Mihai I de a fi ctitor al mănăstirii, care se renovează în prezent; şi cu puţină reclamă arhimandritului V. Vasilache.

Sâmbătă, 6 aprilie 1946

În presă a apărut pastorala Patriarhului Nicodim relativ la muncile agricole. Mai târziu va apare şi-n broşură, pentru a putea fi astfel difuzată. În realitate, pastorala a fost scrisă de preotul Ştefan Vasile, consilier la Consiliul Central Bisericesc, iar Patriarhul Nicodim a văzut-o numai, fără ca să-i adauge cel puţin o virgulă.

Şi pentru ca să nu vadă mulţi că manuscrisul nu este al Patriarhului, autorul pastoralei, preotul Ştefan Vasile, a stat o zi în Tipografia Cărţilor Bisericeşti până s-a cules textul, după care şi-a luat manuscrisul şi a plecat. Acest fapt constituie o nouă dovadă că Patriarhul Nicodim nu mai activează, cu toate osanalele ieftine care i se aduc de cei interesaţi.

Vineri, 5 aprilie a. c., Patriarhul Nicodim a avut la dejun ca invitat pe ministrul Justiţiei, Lucreţiu Pătrăşcanu. Invitaţia s-a făcut cu scopul de a-l pune pe ministru în curent cu acţiunea care se duce împotriva arhimandritului V. Vasilache şi implicit împotriva şefului Bisericii. Patriarhul l-a rugat pe ministru să se ocupe personal de această problemă, ceea ce i s-a făgăduit. Acţiunea Patriarhului a fost provocată de faptul că i s-a prezentat fişa arhimandritului V. Vasilache de către preotul Alexandru Marinescu, director general al Cultelor. Fişa i-a fost dată de Siguranţă (Emil Bodnăraş, tov. I. Vască). Patriarhul a răspuns: "Ei, să mă aresteze şi pe mine, că şi eu sunt pederast." El voieşte să-i descopere, prin justiţie, pe clericii care eventual au dat informaţiile necesare.

Duminică, 7 aprilie 1946

Se afirmă că, de Paşti, va apare ziarul *Lumina*, ca organ al UPD. Sub ministeriatul preotului C. Burducea, acest ziar a apărut câtva timp sub conducerea preotului Vasile Ionescu, însă din cauza unui conflict dintre director şi ministru, acesta din urmă a suspendat revista.

Ministrul M. Ralea a dat un ajutor de două milioane pentru apariţia revistei, pe care-o vom vedea la "Paştele cailor".

În anturajul Patriarhului, se afirmă că acesta va fi sărbătorit de cler, cu prilejul vârstei de 80 de ani (anul trecut) înainte de Paşti, în Săptămâna patimilor. Solemnitatea va avea loc într-un cadru deosebit. Dacă va avea loc!

Azi, duminică, 7 aprilie a. c., arhimandritul Gherasie Creţu, omul de încredere al Patriarhului şi mare ecleziarh al Catedralei metropolitane, a afirmat: "Patriarhul Nicodim are demisia în buzunar."

Luni, 8 aprilie 1946

Patriarhul Nicodim va pleca prima sau a doua zi de Paşti la Mănăstirea Neamţ, "unde vrea să-şi petreacă toată primăvara", a subliniat o persoană din jurul lui. Întrebată când se va înapoia Patriarhul, persoana a adăugat: "Când a vrea Ăl de Sus; dac-a mai vrea."

Se pare că perversitatea stăpâneşte Dealul, atât în faptă, cât şi în cuvânt.

Azi dimineaţă, ministrul Mihail Ralea, *ad-interim* la Culte, a fost în audienţă la Patriarhul Nicodim, singur, nu însoţit de preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, după cum intenţiona zilele trecute.

Cu acest prilej, a înaintat Patriarhului o adresă oficială, în care i se atrăgea atenţiunea să nu mai reactualizeze cazul V. Vasilache.

Joi, 11 aprilie, 1946

Preotul Alexandru Marinescu, director general al Ministerului Cultelor, a fost transferat la Biserica Dichiu, una din cele mai de seamă ale Capitalei. Într-un timp foarte scurt, preotul Al. Marinescu a fost transferat de trei ori: de la Buzău, la parohia Andronache, Bucureşti; de la Andronache la Biserica Floreasca (din Calea Dorobanţi); de la Floreasca la Biserica Dichiu.

Faptul acesta a produs consternare şi indignare în rândurile clerului, deoarece transferările s-au făcut după criterii pur politice, iar nu legale, iar pe lângă aceasta, preotul A. Marinescu nu merita, fiind bine cunoscut ca om neserios.

Vineri, 12 aprilie 1946

În urma venirii în fruntea Ministerului Cultelor a preotului I. Vască, în calitate de secretar general, se observă o reală ameliorare a stării de spirit în rândurile funcţionarilor respectivi; se lucrează mai cu plăcere, se respiră mai liber, se comunică mai uşor cu şeful departamentului, în care există o încredere şi care este respectat. "Intrigile popeşti" n-au dispărut şi nici că vor dispare.

În după-amiaza zilei de joi, 11 aprilie a. c., a avut loc şedinţa UPD de sub preşedinţia preotului I. Vască, secretar general [la] Culte, în prezenţa miniştrilor M. Ralea (*ad-interim* [la] Culte) şi Constantinescu-Iaşi (Informaţiuni). Un foarte mare succes moral a avut noul vicepreşedinte, preotul Zaharia Mântulescu, fost director general [la] Culte, care era pe punctul de a fi ales preşedinte, prin voturi libere, nu secrete, deoarece se bucură de un mare prestigiu în rândurile clerului.

În cercurile clericale ale UPD se afirmă că sub ministeriatul [lui] M. Ralea se va putea activa intens datorită capacităţii ministrului şi încrederii ce i se acordă. Şi încrederea aceasta este atât de mare, încât un UPD-ist de frunte (pr. Mântulescu) a afirmat: "Dacă nici cu Ralea nu vom putea lucra, atunci nu vom mai putea lucra cu nimeni, niciodată." Realitatea însă este următoarea: la UPD sunt câţiva mari profitori, care nu urmăresc decât interese personale (preotul Alex. Marinescu, director general [la] Culte, pr. I. Huştiu, inspector general şi detaşat consilier de presă tot în minister). Clerul nu este alături de UPD, iar toţi - UPD-işti şi cler-işti [sic!] - îşi fac publică politica lor, *sui generis*, adaptarea la mediu, în aparenţă, profit fără pierdere, prevedere în acţiuni, prin proiectarea concluziilor în lumina judecăţii potentatului de mâine. Cine crede altfel despre politica lor clădeşte castel medieval pe fundament de nisip.

Se dă ca precisă ştirea după care preotul Zaharia Mântulescu va reveni, după Paşti, în postul de director general al Cultelor, din care a fost demis de fostul ministru, preotul C. Burducea. Pr. Z. Mântulescu se bucură de încrederea ministrului M. Ralea, *ad-interim* la departamentul Cultelor.

Alimentele obţinute de Patriarh de la autorităţi pentru copiii orfani din mănăstirile Cernica şi Ţigăneşti, în afară că servesc, în prima urgenţă, celarul Palatului patriarhal, nu sunt depozitate la mănăstirile respective, ci la Patriarhie, lângă fabrica de lumânări. Acolo sunt încăperi ticsite cu felurite alimente şi "bunătăţi". Şeful depozitului este arhimandritul Ilarion Bălăiţă, economul Patriarhiei, supranumit de însuşi Patriarhul Nicodim "Lăbăiţă", fiindcă fură în stil mare şi "oficial". Depozitul este la dispoziţia acestuia, care unei bune părţi din alimente îi dă o altă destinaţie decât aceea legală, adică întreţinerea micuţilor orfani, care vor dispare [sic!] de inaniţie.

Faţă de insuccesul de până acum pe care l-a avut în rezolvarea problemei arhieriei lui V. Vasilache, Patriarhul Nicodim a hotărât să renunţe la aceasta în viitor; totuşi el şi-a fixat un alt obiectiv: trimiterea lui Vasilache la Paris, ca superior al Bisericii române.

Traian Popescu, cumnatul fostului ministru C. Burducea, mi-a comunicat azi în tramvai că va pleca la Paris ca dirijor al corului Bisericii române, împreună cu fiul preotului Burducea, acesta în calitate de cântăreţ la aceeaşi biserică. Ceva mai mult: Patriarhul Nicodim le dă tot sprijinul. Întrebat de Ministerul Cultelor care este situaţia celor de mai sus, deoarece fiind numiţi de mai multă vreme, nu

s-au prezentat la posturi, el le-a răspuns printr-o adresă, făcându-se apărătorul din oficiu al celor acuzaţi. Traian Popescu a fost numit dirijor pentru o perioadă de zece ani.

Sâmbătă, 13 aprilie 1946

În urma renunţării Patriarhului Nicodim de a mai insista pentru numirea ca arhiereu-vicar patriarhal a arhimandritului V. Vasilache, apar noi candidaţi pentru acest post, şi anume:

1. Pr. Petre [sic!] Şerpe, consilier referent al Secţiei culturale a Arhiepiscopiei Bucureştilor; văduv prin decesul soţiei [sic!]. El este sprijinit pe lângă Patriarh de Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, al cărui bun prieten este.

2. Arhimandritul Benedict Ghiuş, asistent universitar la Facultatea de Teologie din Bucureşti, ales Episcop la Bălţi, a renunţat.

3. Arhimandritul Filaret Jocu de la Catedrala patriarhală, care, ales fiind Episcop al Argeşului, a fost invalidat de Sinod din motive politice - "popeşti" (Mihail (Ică) Antonescu - Patriarhul Nicodim).

Duminică, 14 aprilie 1946

Un nou candidat la postul de arhiereu vicar patriarhal este şi arhimandritul Buşcu Partenie, stareţul Mănăstirii Cernica şi unul din ucenicii Patriarhului Nicodim. El este sprijinit de arhiereul Atanasie Dincă. Cât despre arhimandritul Benedict Ghiuş, el are tot sprijinul profesorului I. D. Ştefănescu şi arhimandritului D. Melchisedec, cerberii Palatului celui patriarhicesc.

Luni, 15 aprilie 1946

Ieri, duminică, Patriarhul Nicodim s-a exprimat la dejun că a renunţat la hotărârea sa de a nu mai lupta pentru ridicarea la treapta arhieriei a arhimandritului V. Vasilache, adăugând răspicat că, dacă nu i se va satisface dorinţa, demisionează imediat. De câte ori n-a spus că demisionează!

În cercurile clericale se discută cu viu interes situaţia din trecut a membrilor noului comitet al UPD (Uniunea Preoţilor Democraţi), subliniindu-se că majoritatea acestora, ca foşti legionari, au izbutit, prin participarea în acest comitet, să formeze "un cuib legionar", bine camuflat sub haina democraţiei (pr. Alex. Marinescu, pr. Huştiu, pr. Spiridon Cândea, pr. Liviu Stan, pr. I. Vască).

Noul comitet al UPD intenţionează să solicite zilele acestea o audienţă la primul ministru Petru Groza pentru: a) a se prezenta în noua sa formaţie; b) a

cere ca preotul I. Vască, actualul secretar general al Cultelor, să fie numit ministru la acelaşi departament.

Marţi, 16 aprilie 1946

Arsenie Dumitru, căruia Patriarhul Nicodim i-a testat averea sa, va fi tuns monah, conform condiţiunii testamentului. Şi pentru ca Arsenie să aibă asigurată o bună situaţie şi după moartea Patriarhului Nicodim, acesta îl va hirotoni preot şi îl va numi ca slujitor la Mănăstirea Pasărea.

Miercuri, 17 aprilie 1946

Preotului Alexandru Marinescu, director general al Cultelor, i se aduc învinuiri grave din partea clerului, şi anume: 1) face afaceri; 2) ia mită; 3) este un afemeiat, din care cauză nu i s-a dat alt calificat[iv] decât acela de "popa curvarul"; 4) este un beţiv, din care cauză clerul îl supranumeşte "popa-clondir".

În privinţa mitei, iată două cazuri relatate de preotul Alexandru Poţincu, de la o biserică de pe şoseaua Pantelimon:

a. Cântăreţul bisericii lui (a lui Poţincu) i-a dat preotului Alexandru Marinescu suma de cinci sute mii lei pentru că i-a făcut un serviciu în calitatea ce o deţine la minister.

b. De la adventişti a primit o mare sumă de bani, pentru ca să le susţină interesele în legătură cu noua Lege a Cultelor, ceea ce a şi făcut, dar n-a avut succes.

Clerul îl detestă pe preotul Alexandru Marinescu, subliniind că a compromis atât Biserica, cât şi ministerul.

Patriarhul Nicodim trâmbiţează pretutindeni, cu o deosebită satisfacţie, aserţiunea după care el este acela care a provocat demisia preotului C. Burducea din postul de ministru al Cultelor.

Profesorul Constantinescu-Iaşi, ministru. Înainte de remanierea Guvernului, care-a avut loc la 6 martie 1945, profesorul Constantinescu-Iaşi voia să fie cu orice preţ ministru la un departament oarecare. Ca atare, l-a trimis pe preotul C. Burducea, însoţit de preoţii Vasile Ionescu (cel cu biblioteca *Mărgăritarele lumii* şi cu revista *Lumina*) şi Suseanu (viitor director de cabinet al preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, de care va fi apoi însă alungat) la Ana Pauker şi Vasile Luca să ceară numirea lui ca ministru al Cultelor.

Cele două persoane politice nu s-au arătat entuziasmate de această propunere, arătând că, după a lor părere, este mai bine ca la Culte să fie ministru un preot, ca unul care cunoaşte prin însăşi situaţia lui problemele clericale. Şi atunci şi-au exprimat părerea că preotul Burducea să fie ministru al Cultelor.

Comunicându-i această ştire profesorului Constantinescu-Iaşi, acesta a fost foarte revoltat şi i-a trimis din nou (cu aceeaşi maşină specială, care a rămas mai departe de locul unde mergeau, spre a se lăsa impresia că au venit pe jos.)

În urma insistenţelor celor trei clerici, Ana Pauker şi Vasile Luca le-au comunicat că-l vor sprijini pe profesorul Constantinescu-Iaşi pentru postul de ministru al Propagandei. Azi, profesorul Constantinescu-Iaşi, ministrul Informaţiilor, îşi face platformă în tabăra partidelor istorice (liberal şi naţional-ţărănesc) pentru orice eventualitate, iar la constituirea din zilele trecute a noului comitet al UPD (Uniunea Preoţilor Democraţi) a spus, în prezenţa ministrului M. Ralea al Artelor şi *ad-interim* la Culte şi a clericilor că în uniune se pot înscrie şi preoţii din orice partide, liberali, ţărănişti, etc.

Clerul a fost nemulţumit, însă nu a avut curajul să îi răspundă, ca întotdeauna de altfel.

Comunicarea aceasta, asupra numirii miniştrilor, etc. mi-a făcut-o doamna Tini Dumitrescu, consilieră de presă a Ministerului Cultelor, în drumul, pe jos, de la poştă, prin Calea Rahovei, în 11 Iunie.

Şi ea era revoltată de atitudinea "mizerabilului" ministru Constantinescu-Iaşi, ca şi preotul Alexandru Poţincu, care, în faţa Poştei, mi-a spus, fiind şi doamna Tini Dumitrescu de faţă, că [Constantinescu-Iaşi] este un mizerabil care trebuie împuşcat, fapt [pe] care i l-a spus, de altfel, zice el.

(Am înţeles că preotul A. Poţincu i-a făcut servicii, sub dictatură, lui Constantinescu-Iaşi, care i-a fost profesor la Facultatea de Teologie din Chişinău, iar acum nu-şi mai aminteşte)

Sâmbătă, 20 aprilie 1946

Zilele acestea, Patriarhul Nicodim a fost la Sinaia, în audienţă la Suveran, Mihai I, fiind însoţit de profesorul I. D. Ştefănescu şi arhimandritul V. Vasilache. Scopul vizitei:

a) Să obţină de la Rege câteva cuvinte la adresa lui, pentru volumul omagial. Aceste cuvinte elogioase, cinci rânduri, pare-se, au şi fost publicate în volumul amintit, fotografiindu-se manuscrisul.

b) Să-l prezinte pe arhimandritul V. Vasilache spre a-l convinge pe Rege să-i acorde tot sprijinul pentru a putea ocupa scaunul de arhiereu vicar patriarhal.

În legătură cu vizita de la Sinaia, Patriarhul a dat un comunicat în presă în care se arată că a vizitat bisericile de seamă din Ploieşti.

Azi, în urma unor mari eforturi (depuse de diaconii Firmilian Marin, profesor la Seminarul Central şi dr. Tuţă M. Nica de la Catedrala mitropoliei), a apărut volumul omagial intitulat *Prinos* şi închinat Patriarhului Nicodim, cu

prilejul sărbătoririi lui, care va avea loc pentru împlinirea vârstei de 80 de ani. Volumul cuprinde două părţi: una omagială şi a doua ştiinţifică. În fruntea volumului este fotocopia manuscrisului regal, în care i se aduc elogii Patriarhului Nicodim. Urmează apoi o introducere a profesorului I. D. Ştefănescu, care conţine pasagii interesante prin faptul că sunt dubioase.

Volumul omagial s-a tipărit în 600 de exemplare, care nu vor fi puse în comerţ, ci vor fi distribuite de Patriarh sau umbra lui, prof. I. D. Ştefănescu. Matriţe, şpalturi, corecturi şi orice material în legătură cu tipărirea volumului omagial au fost distruse, prin ardere sau stricare, în urma ordinului expres al Patriarhului Nicodim.

Duminică, 21 aprilie 1946

În ultimele zile a apărut în ziarul *Liberalul* un articol în care Gheorghe Dobrescu aduce acuzaţii grave preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, în ceea ce priveşte atitudinea lui politică şi morală din trecut (legionar, delapidator de fonduri publice, etc.).

Articolul este viu comentat de cercurile clericale. De altfel, în *Liberalul*, urma să mai apară o serie de articole, în care să fie prezentate publicului persoane ca: D. Melchisedec, arhimandrit şi secretarul Patriarhului, arhimandritul Vasile Vasilache, cel mult râvnitoriu de mitră arhierească şi chiar Patriarhul.

Proprietarul titlului ziarului *Liberalul*, avocatul Nazarie, l-a rugat pe Gh. Dobrescu (avocat şi fost călugăr), care-i este prieten, să renunţe de a-şi realiza acest plan, deoarece Nazarie se va găsi într-o situaţie delicată, ca şef al contenciosului Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi director de ziar în care este insultat Patriarhul, şeful său.

În cercurile clericale se afirmă că acţiunea avocatului Gh. Dobrescu este inspirată de preotul [...][55] Alexandru Ionescu din Bucureşti, care voieşte să-l compromită pe preotul I. Vască, spre a fi numit el ministru.

În legătură cu arhieria arhimandritului V. Vasilache se precizează: Patriarhul Nicodim a intervenit în acest scop la Regele Mihai I, care s-a arătat rezervat, şi la primul ministru Petru Groza, care ar fi acceptat în principiu, subliniind însă că "trebuie convins un mare comunist", adică Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

În faţa atitudinii şefului Guvernului, Patriarhul Nicodim va face tot ce-i va sta în putinţă spre a-l convinge pe preotul I. Vască, secretar general la Culte, să intervină pe lângă Emil Bodnăraş, care i-ar fi nepot. Pentru azi, preotul I. Vască a fost invitat la dejun de Patriarhul Nicodim. La orele 12, preotul I. Vască

[55] Cuvânt indescifrabil în original (n. e.)

era la Catedrala mitropolitană şi după slujba "Învierii a doua" a intrat în Palatul patriarhal, împreună cu Patriarhul. Deci, începutul s-a făcut.

Miercuri, 24 aprilie 1946

Marţi, 23 aprilie a. c., s-au petrecut în Capitală două cazuri care ies din comun. În Catedrala mitropolitană a venit un domn bine îmbrăcat, având în mână un topor mare şi un brici. Tot timpul slujbei a stat liniştit şi s-a închinat, pentru ca după aceea să întrebe "Care-i popa ăl mai mare?". Întrebat ce doreşte, el a răspuns că va ucide cu toporul pe cel care va mai fura în Ţara Românească. Apoi, i-a spus arhidiaconului Tuţă Nica să-i aducă Regelui la cunoştinţă, în scris, această hotărâre, după care a intrat în altar. Tuţă a fugit. Chemat un sergent, l-a invitat pe individ afară, unde în schimb acesta l-a ameninţat cu toporul. Venind doi soldaţi din garda Palatului patriarhal în ajutorul sergentului, făptaşul a fugit spre Piaţa Naţiunii, unde, la auzul fluierăturilor disperate ale sergentului, a fost imobilizat de mulţime, după multe peripeţii.

Arestat, nu s-a găsit nici un act asupra individului.

În aceeaşi zi, a intrat în Biserica Sf. Vineri-Herasca un individ care a aruncat o făclie aprinsă asupra unui preot din altar.

În cercurile clericale se discută cu un deosebit interes aceste incidente curioase, care sunt considerate ca provocări din partea evreilor şi ca începutul punerii în aplicare a unui plan de acţiune antireligios, întocmit de formaţiunile politice de stânga.

Gheorghe Dobrescu, originar din comuna Dichiseni, Ialomiţa, are vârsta de 45 de ani (are un frate, Petre Marin, preot în judeţul Ialomiţa, fost mare legionar). A intrat, de tânăr, în mănăstire, ca frate, cu numele de Quintilian. Urmează şase clase la Seminarul din Galaţi, vine la Bucureşti şi dă în particular clasa a şaptea la Seminarul Central, unde a urmat-o pe a opta. În acest timp, a avut ca spiritual pe Melchisedec, arhimandritul de acum şi secretarul Patriarhului Nicodim.

În cele din urmă, Quintilian dezbracă haina monahală şi se căsătoreşte; nu are copii.

A scris la *Liberalul* un articol usturător la adresa preotului I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor. Va mai scri[e] şi despre Patriarh şi clica lui, zice el, însă cineva l-a rugat să nu scrie: este avocatul Gh. Nazarie din contenciosul Patriarhiei şi consilier eparhial, care este proprietarul ziarului *Liberalul* (ca organ al Organizaţiei liberale de Ilfov)[56]. Faţă de calitatea ce-o

[56] Paranteză D. V. (n. e.)

deţine, el l-a rugat pe Dobrescu să nu atace pe Patriarh, intenţie la care acesta n-a renunţat.

Patriarhul Nicodim intenţionează să separe Mitropolia Bucureştilor de Patriarhia Română, pentru ca să-i poată încredinţa postul de mitropolit discipolului său, Episcopului Iosif Gafton al Argeşului. Mitropolia, separată, urmează să-şi aibă scaunul la Târgovişte, ca-n trecutul istoric.

Patriarhul Nicodim vrea, cu orice preţ, să-l aibă lângă el pe arhimandritul Vasile Vasilache. Ca atare, intenţionează să-l numească în administraţia Bisericii, ca vicar al său, însă cu titlul de arhimandrit, deocamdată.

Joi, 25 aprilie 1946

Preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, i-a retras preotului Irimia delegaţia de subinspector în acelaşi departament, deoarece a constatat că acesta era informatorul Patriarhului, prin intermediul arhimandritului Vasile Vasilache.

Vineri, 26 aprilie 1946

Duminică, 5 mai a. c., Patriarhul Nicodim va fi sărbătorit cu prilejul împlinirii (încă de anul trecut) a vârstei de 80 de ani. Sărbătorirea va avea loc în Palatul patriarhal, într-un cadru solemn, cu participarea clerului. Sărbătorirea va fi încununată cu prezentarea în mâinile octogenarului a unui album omagial intitulat *Prinos* şi cu o mare manifestaţie de simpatie, fapt care îşi are explicaţia lui. După sărbătorire, Patriarhul va pleca la Mănăstirea Neamţ. El ar fi plecat de mai multă vreme, însă a rămas până după 5 mai a. c., pentru a-i arăta Guvernului, prin manifestaţia de dragoste care i se face, că poporul şi clerul sunt alături de el. Plecarea la Mănăstirea Neamţ constituie un protest faţă de Guvern, deoarece acesta se împotriveşte arhimandritului Vasile Vasilache, spre a nu fi ales arhiereu. De altfel, azi, vineri, Patriarhul a vorbit prin telefon, personal, cu starețul Mănăstirii Neamţ, căruia i-a ordonat să-i trimită la Bucureşti toate camioanele mănăstirii spre a ridica grâul cumpărat de aici. Cumpărarea şi transportul grâului nu sunt oare preludiul transportării bagajelor patriarhale la Mănăstirea Neamţ? Oricum, octogenarul încearcă un nou şantaj.

Sâmbătă, 27 aprilie 1946

L-am vizitat acasă pe Mitropolitul Nifon Criveanu. Era cu faţa mai înseninată ca de obicei. Printre altele, mi-a relatat că, înainte de Paşti, i-a cerut, prin arhimandritul D. Melchisedec, Patriarhului Nicodim învoirea de a sluji la Înviere în Biserica Domniţa Bălaşa. Patriarhul nu i-a permis.

Vineri, 26 aprilie, după ce a fost la Gherghe, vestmântarul Patriarhiei, să-i împrumute odăjdiile cu care a slujit apoi la Biserica Sf. Spiridon Vechi, din Piaţa Senatului, cobora spre casă, înspre strada 11 Iunie; pe cale, l-a întâlnit pe Grigore Spiru, şeful Serviciului de presă (da, da!)[57] al Patriarhiei, pe care, întrebându-l unde locuieşte, după ce s-a prezentat, căci nu şi-l mai reamintea, acesta i-a răspuns că la preotul Posmoşeanu, care i-a pus o cameră la dispoziţie.

Au coborât împreună şi l-au întâlnit pe prof. I. D. Ştefănescu, *geheimnisserat*-ul[58] Patriarhului. Mitropolitul Nifon l-a întrebat pe profesor dacă Iorgu Ivan, trimisul său, i-a comunicat dorinţa ce-o avea de a-l vedea pe Patriarhul Nicodim. Prof. Ştefănescu i-a răspuns că I. Ivan i-a comunicat, dar că n-a avut posibilitatea să se ocupe de acestă problemă. Totuşi, i-a spus că-l va servi.

A doua zi, sâmbătă, prof. Ştefănescu l-a anunţat telefonic pe Mitropolitul Nifon că Patriarhul îl aşteaptă.

Nifon s-a prezentat şi a discutat cu Patriarhul o oră şi jumătate, din care numai el a vorbit aproximativ 20 de minute. I-a spus clar Patriarhului că el a desfiinţat Mitropolia Olteniei, pentru ca de un an să sufere (Nifon)[59] din punct de vedere material, iar de câtva timp şi moral. Patriarhul Nicodim i-a răspuns că nu el, ci Sinodul a desfiinţat Mitropolia Olteniei, afirmaţie ce a atras imediat replica Mitropolitului Nifon, care l-a contrazis. După aceea, a trecut în revistă toate momentele în care l-a apărat pe Patriarh, când putea, din contră, să-l acuze. A sublinit că nu s-a folosit nici de dosarul Patriarhului, la care acesta a răspuns: "Păi, şi Înalt Prea Sfinţia ta ai un dosar la Banca Naţională" (la safeu [sic!]). Nifon i-a răspuns că acest dosar nu are încă o importanţă, căci el conţine reclamaţii de-ale clericilor, aşa cum i-au venit şi lui, în trecut, împotriva Patriarhului.

"Da, dar ai fost în Transnistria", răspunse Patriarhul.

"Dar cine n-a fost?, replică Nifon. Toţi ierarhii transilvăneni aproape, Episcopul Nica şi alţii ..."

"Da, dar ai şi scris", zise din nou Patriarhul.

Nifon: "Da, însă am publicat rapoartele preoţilor care au fost în Transnistria".

I-a spus după aceea că Mitropolia Olteniei trebuie să fie reînfiinţată, dar Patriarhul i-a răspuns: "Eu nu mă bag". Atunci, Nifon a subliniat că nici nu este nevoie să ridice el, Patriarhul, problema, ci numai să nu se opună când va fi

[57] Paranteză D. V. (n. e.)
[58] Aşa în original (n. e.)
[59] Paranteză D. V. (n. e.)

întrebat. Patriarhul a răspuns: "Să vedem, cum m-o inspira Duhul Sfânt", după care i-a mai amintit lui Nifon: "Mi-ai aruncat cartea, atunci".

Este vorba de o carte pe care Patriarhul i-a dat-o cândva, cu dedicaţie, Mitropolitului Nifon, în schimbul alteia, tot cu dedicaţie, şi pe care acesta - amărât că Patriarhul nu şi-a ţinut cuvântul dat relativ la problema Mitropoliei Olteniei, că n-o va desfiinţa - i-a restituit-o.

De data aceasta, Mitropolitul Nifon i-a cerut-o înapoi. Patriarhul a chemat pe secretarul său, D. Melchisedec, spunându-i să aducă imediat cartea. Secretarul i-a răspuns că nu mai ştie unde este. Patriarhul a dispus atunci să-i aducă două volume, în loc de unul (din *Istoria biblică* de Lopuhin), ca să i le ofere Mitropolitului Nifon.

La plecarea Mitropolitului Nifon, fiind deci şi Melchisedec prezent, acesta i-a spus Patriarhului: "Înalt Prea Sfinţite, faceţi cum e bine, ca să fie pace şi să aibă şi Î. P. S. Mitropolit Nifon o mângâiere de Paşti." Patriarhul a răspuns: "Bine, bine" şi audienţa a luat după aceea sfârşit.

1 mai 1946

Se confirmă ştirea după care Patriarhul Nicodim va separa Mitropolia Ungro-Vlahiei de Patriarhia Română, numai ca să-l poată ridica la treapta de patriarh pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului.

Azi, cu prilejul sărbătoririi Zilei Muncii, diaconul Enăchescu, secretarul Seminarului Central din Bucureşti, a fost arestat de un domn care avea în piept o insignă "FUM", pentru motivul că la trecerea carului alegoric al muncii, care reprezenta moartea, a spus că, dacă aceasta ar coborî de pe car, ar tăia cu coasa mulţi comunişti. Dus într-un gang, diaconul i-a dat suma de zece mii lei celui care l-a arestat, după care a fost lăsat liber. Acelaşi lucru l-a făcut şi un magistrat aflat într-o situaţie similară.

2 mai 1946

Institutul Biblic, al Patriarhiei Române, care editează cărţi cu conţinut religios, de ritual şi fabrică obiecte de cult, cruciuliţe, etc., dispune de mari venituri rezultate din vânzarea produselor sale. Asupra modului de administrare a fondurilor planează suspiciunea şi singurul care poate da informaţii reale şi precise este arhiereul Eugeniu Laiu, care are, de altfel, un memoriu în această privinţă, ca unul care a fost directorul Institutului, sub a cărui conducere instituţia era în floare. Eugeniu Laiu este o victimă a Patriarhului Nicodim, care l-a îndepărtat din administraţie.

Se stabilise ca Patriarhul Nicodim să fie sărbătorit în ziua de 5 mai a. c. Între timp, prof. I. D. Ştefănescu şi-a exprimat părerea că sărbătorirea trebuie să aibă un caracter deosebit şi să se facă din iniţiativa şi cu participarea sinodalilor. Patriarhul s-a opus, deoarece trebuia să convoace Sinodul fără motiv. Atunci s-a ajuns la următoarea soluţie: sărbătorirea va avea loc duminică, 23 mai a. c., şi va fi organizată de membrii Adunării eparhiale - clerici şi laici - a Ungro-Vlahiei, care, *pro forma*, vor fi convocaţi în şedinţă.

5 mai 1946

Patriarhul Nicodim se găseşte la greu impas:

Într-un consiliu de miniştri, care-a avut loc zilele acestea, cu participarea miniştrilor comunişti, sub preşedinţia primului ministru, dr. Petru Groza, s-a hotărât trimiterea unei delegaţii la Patriarh, formată din Gheorghiu-Dej şi Maurer, ca să-i ceară demisia, precum şi arestarea profesorului I. D. Ştefănescu. Cererea aceasta este provocată de atitudinea Patriarhului faţă de Guvern, prin publicarea profesorului I. D. Ştefănescu în volumul omagial *Prinos* (care a fost prezentat Patriarhului, cu pasagiile incriminate subliniate de cei doi) a unei introduceri în care autorul arată că vremurile actuale nu permit să se scoată în evidenţă personalitatea Patriarhului Nicodim, etc. (volumul a ajuns la Groza prin Tuţă Nica, pr. I. Vască, Bodnăraş). Nu se cunoaşte rezultatul audienţei celor doi miniştri la Patriarh, care, în schimb, a luat măsuri urgente de apărare: a suspendat orice fel de audienţe şi l-a trimis pe prof. I. D. Ştefănescu la Rege (Mihai I)[60], să-i ceară sprijinul. Regele a refuzat însă să-l primească pe profesorul I. D. Ştefănescu în audienţă, fiindcă acesta s-a folosit de numele lui în diferite ocazii, bazându-se pe faptul că i-a fost preceptor. Totodată, Patriarhul l-a chemat urgent la Bucureşti pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi l-a trimis la Ana Pauker şi la alţi fruntaşi comunişti, să le ceară sprijinul. În acelaşi timp, Patriarhul a făcut o anchetă la Tipografia Cărţilor Bisericeşti spre a stabili cine a putut scoate exemplarul din volumul omagial care a ajuns la Preşedinţie. Anchetatorul (comitetul de conducere al Institutului Biblic) n-a ajuns la nici un rezultat pozitiv; ca atare, Patriarhul a delegat pe diaconul Gh. Moisescu să scoată din cele 600 de exemplare *Prinos* patru pagini suspecte şi să le înlocuiască.

(Şi ca să nu se descopere că exemplarul *Prinos* care a ajuns la Preşedinţie a fost sustras din Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Emil Bodnăraş a cerut cenzurii un volum din cele cinci prezentate la 25 aprilie a. c., conform legii, de Tipografia Cărţilor Bisericeşti). Se aşteaptă evenimente importante.

[60] Paranteză D. V. (n. e.)

6 mai 1946

Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei şi episcopii Lucian Triteanul-Roman şi Cosma Petrovici-Galaţi vor fi pensionaţi în curând, din iniţiativa Guvernului. Posturile vor fi ocupate de ierarhi tineri, Scaunul de mitropolit al Moldovei urmând să-l ocupe actualul arhiereu vicar de la Iaşi, Justinian Marina Vasluianul.

Patriarhul Nicodim l-a chemat la Bucureşti pe Episcopul Cosma Petrovici din Galaţi, căruia i-a propus să-l ceară, prin forme legale, ca vicar, pe preotul P. Şerpe, consilier patriarhal. Episcopul Cosma a acceptat propunerea, înmânând chiar Patriarhului o cerere în acest sens, pe care o va rezolva Sinodul în curând.

12 mai [1946]

În cercurile clericale se discută viu ştirea după care Guvernul va lua măsuri concrete, nu numai de ordin ideologic, împotriva Bisericii. Prima măsură este dizolvarea organizaţiilor bisericeşti, împotriva căreia Patriarhul a protestat, în scris, la Ministerul Cultelor. Comunicatul din presă relativ la atitudinea Guvernului faţă de Biserică este criticat de cercurile clericale, în sensul că:

a) Este tardiv. b) Laconic. c) S-a făcut pentru întărirea poziţiei preotului I. Vască, secretar general. d) Are un scop politic bine precizat: atragerea clerului în alegerile viitoare.

13 mai 1946

Se afirmă că Ministerul Cultelor va proceda la anularea alegerilor din 15 ianuarie 1944, a următorilor ierarhi: Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chişinăului, Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului şi arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Râmnicului. Anularea va fi motivată de faptul că adunările eparhiale şi Congresul Naţional Bisericesc, care au făcut alegerile, au fost instrumente politice.

Călugărul Damian, intendentul Palatului patriarhal, ştie ce anume s-a luat şi de cine, din lucrurile menţionate în vechiul inventar al Patriarhiei (prelat) întocmit la moartea Patriarhului Miron Cristea. Arhidiaconul Tuţă Nica i-a atras atenţiunea lui Damian să însemneze toate lipsurile, înstrăinările, precum şi persoanele care s-au făcut vinovate.

Călugărul Damian, de mai sus, a primit o scrisoare din Italia (Padua), de la Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, al cărui ucenic este, şi-n care-i face cunoscut că nu trebuie să se formalizeze de condamnările care se fac în România, de Tribunalul Poporului, fiindcă el va reveni cândva în ţară, în situaţia

pe care a avut-o în trecut. Damian i-a răspuns scriind pe adresă: "Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Visarion Puiu", fără să se teamă de cenzură. Schimbul de scrisori s-a făcut prin intermediul unui italian.

Patriarhul Nicodim a convocat Sinodul pentru ziua de duminică, 26 mai a. c. Unul din motivele convocării este şi problema Locotenenţei patriarhale şi a persoanei-locotenent. De asemenea, Patriarhul Nicodim va supune Sinodului problema separării Mitropoliei Ungro-Vlahiei de Patriarhie, spre a-l numi pe Episcopul Iosif Gafton-Argeş.

În cazul când Patriarhul Nicodim va izbuti ca pe actualul consilier al Secţiei culturale a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, preotul Petre [sic!] Şerpe, să-l numească arhiereu vicar la Galaţi, în locul lui va aduce pe preotul Oancea (prietenul arhimandritului Melchisedec Dumitru, secretarul Patriarhului), fost director al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti.

Marţi, 14 mai 1946

Doctor Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri, a trimis Patriarhului Nicodim o scrisoare-omagiu, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Scrisoarea va apare în *Prinos*, volum omagial închinat Patriarhului, după textul scrisorii Regelui Mihai I. Patriarhul îi dă o deosebită importanţă acestei scrisori în cadrul atitudinii Guvernului faţă de el.

Ministerul Cultelor intenţionează să dispună în curând ca toţi cântăreţii bisericeşti care mai ocupă şi o altă funcţiune la stat, să opteze pentru una din ele.

Faţă de atmosfera sumbră în care se zbate Patriarhul Nicodim, acesta a dispus ca bagajele să-i fie gata pentru o eventuală retragere la Mănăstirea Neamţ. Se ştie că lucrurile de care nu se serveşte zilnic Patriarhul sunt împachetate în lăzi de multă vreme. Se pare că o parte a bagajului a fost transportat zilele acestea la Mănăstirea Neamţ. Una din maşini avea un număr de Piatra-Neamţ.

Arhimandritul Partenie Buşcu, stareţul Mănăstirii Cernica, fiind unul din ucenicii iubiţi ai Patriarhului Nicodim, acesta îl va propune Sinodului care va avea loc la 26 mai a. c., pentru postul de arhiereu vicar patriarhal.

16 mai [1946]

În după-amiaza zilei de azi au fost la Patriarhul Nicodim, în audienţă, clericii: pr. Gheorghe Comana (Biserica Sfinţii Apostoli), preotul Moisiu (Biserica Manu Cavafu), arhimandritul Dionisie Udrişteanu (spiritualul Seminarului Central). După audienţă, preotul Gheorghe Comana a declarat că a fost la Patriarh pentru a primi instrucţiuni asupra modului cum trebuie să protesteze la Adunarea preoţilor de la Societatea Ajutorul (Bd. Pake), care

urmează să aibă loc diseară, fără autorizaţia Guvernului şi împotriva măsurii acestuia de a fi dizolvat corporaţiile bisericeşti.

Preotul Gheorghe Iliescu, fost secretar general la Culte, va fi numit director general [la] Culte; aşa mi-a comunicat el.

17 mai [1946]

Arhimandritul Dionisie Udrişteanu, fost legionar, fost stareţ al Mănăstirii Cernica, în prezent spiritual al Seminarului Central din Capitală, nu se sfieşte să afirme în public că ocupă o funcţiune la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Adesea spune: "La noi, la Preşedinţie ..." Ori, cum poate fi omul de încredere al Preşedinţiei, când, în acelaşi timp, este al Patriarhului Nicodim? Desigur că este informator! Al cui? Dublu?

Profesorul I. D. Ştefănescu, originar din Moldova, şi-a făcut studiile universitare în ţară. Căsătorit cu fiica poetului Alexandru Vlahuţă, el pleacă la Paris, unde rămâne câţiva ani. În acest timp îndeplineşte funcţiunea de profesor de Arheologie creştină la Universitatea romano-catolică locală şi la aceea din Bruxelles. În tot acest timp, el s-a bucurat de prietenia catolicilor, care i-au admis chiar să locuiască împreună cu familia, în mod excepţional, în "*Maison de la famille*" a universităţii, casă situată în *rue des Saints Pères*. Înapoiat în ţară, este profesor la Academia de arte frumoase şi prieten intim al Mitropolitului Nicodim Munteanu al Moldovei. Între timp, îi moare singurul copil, licean. La venirea lui Nicodim în postul de patriarh, prof. I. D. Ştefănescu este numit directorul Şcolii de pictură bisericească de pe lângă Patriarhie, şcoală pe care-o înfiinţează el, iar mai apoi profesor la Facultatea de Litere din Capitală.

Arhiereul Emilian Antal. L-am vizitat. Mi-a relatat că, datorită prieteniei secretarului general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Emil Bodnăraş, care este bucovinean, a luat în stăpânirea mitropoliei fondul religionar, prin decret regal.

Discutând despre persoana viitorului patriarh, el s-a oprit asupra Episcopului Nicolae Popovici de Baia Mare[61]. Despre Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului a spus că nu este bun, întrucât este un zbir. Într-o şedinţă, i-a spus arhiereului său, Scorobeţ: "Măi, da' prost mai eşti!", la care acesta a răspuns: "Da, sunt prost, Înalt Prea Sfinţite." Cu astfel de oameni nu se poate conduce Biserica.

[61] Corect: Nicolae Popovici de Oradea Mare (n. e.)

Sâmbătă, 18 mai 1946

Azi, preotul I. Vască, secretar general al Ministerului Cultelor, a făcut declaraţii presei. Printre altele, referindu-se la românii din Ardeal, a arătat că uniţii şi catolicii sunt strânşi uniţi de ierarhii lor, ceea ce constituie o piedică în acţiunea întreprinsă (oficial) de a-i atrage în cercul noii ideologii democrate. "Dar - a adăugat Vască - va veni vremea când îi vom strivi." Atunci, a intervenit doamna Tina Dumitrescu, şefa Serviciului de presă din minister, care a atras atenţiunea ziariştilor de a nu publica afirmaţia aceasta. De altfel, afirmaţia de mai sus mi-a confirmat-o şi preotul Huştiu, din acelaşi Serviciu de presă.

20 mai [1946]

Patriarhul Nicodim este foarte satisfăcut de ştirea după care arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit al Bucovinei, plecând din Bucureşti cu o maşină a Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, pusă la dispoziţie de Emil Bodnăraş, secretarul general, a luat cu el şi una sau două doamne, pentru a merge la Suceava. Faptul acesta este exploatat de consilierii lui Antal, care vor să-l atace.

Patriarhul Nicodim şi profesorul I. D. Ştefănescu, confidentul său, au fost invitaţi la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Patriarhul, pretextând că este suferind, iar prof. Ştefănescu temându-se să nu fie arestat, a fost trimis consilierul preot Coman, care s-a prezentat de trei ori, mergând cu maşina Patriarhului. Nu se cunoaşte subiectul convorbirii.

Sâmbătă, 18 mai a. c., profesorul I. D. Ştefănescu a fost în audienţă la Rege, care i-a trimis o maşină să-l aducă. Regele Mihai I i-a arătat profesorului demisia primului ministru, dr. Petru Groza, spunându-i că nu i-a primit-o, căci, adresându-se primului, i-a zis: "Dumneata te-ai încurcat, dumneata să te descurci." Ştirea aceasta a fost comunicată imediat de profesor Patriarhului Nicodim.

21 mai 1946

Patriarhul Nicodim se află într-o grea dilemă, din cauza următorului fapt: Preşedinţia Consiliului de Miniştri i-a cerut să-i comunice cine l-a trimis, în 1944, la Zagreb, în Croaţia, pe Mitropolitul Visarion Puiu şi cu ce misiune. Patriarhul a răspuns că el l-a trimis, cu misiunea oficială de a hirotoni un episcop. Acum, Patriarhul regretă că a dat acest răspuns, pe care-l consideră în defavoarea sa.

Faţă de faptul că Patriarhul Nicodim a anunţat prin presă că va merge la Moscova, spre a-l vizita pe Patriarhul Alexei, Ambasada sovietică, contrariată că,

după atâta vreme, Patriarhul nu face nici un demers în acest sens, i-a cerut lista numelor persoanelor care-l vor întovărăşi. Patriarhul se află într-o situaţie delicată, deoarece nu ştie ce răspuns să dea, căci el nu intenţionează câtuşi de puţin să plece la Moscova.

22 mai 1946

Preotul C. Burducea. Am discutat mult cu el după slujbă. Mi-a spus că arhiereul Emilian Antal va fi dislocat în Bucovina.

Arhiereul Justinian Marina va fi aruncat şi va ajunge arhimandrit la Putna Seacă.

Preotul I. Huştiu şi preotul Alexandru Marinescu, din Ministerul Cultelor, "sunt nişte canalii şi îi voi apăsa până-i strivesc."

Mi-a mai relatat că: Biserica va trece prin momente grele; are legături cu Ana Pauker, Vasile Luca, etc.; activează pe plan politic cu Vinogradov, Emil Bodnăraş, Petru Groza, etc. şi va veni din nou ministru la Culte.

Joi, 23 mai 1946

Patriarhul Nicodim este în conflict cu generalul Victor Dombrovschi, primarul general al Capitalei, pentru următorul motiv: arhiereul Galaction Gordun i-a cerut primarului, căruia i se adresează cu "nene Victore", patru cauciucuri pentru maşina lui (no. 42 P. N. – Piatra-Neamţ), pe care-o are din trecut, ca dar, de la Marele Stat Major.

Primarul i-a trimis, mai târziu, o adresă la Patriarhie, prin care-l înştiinţa să vină şi să ridice patru cauciucuri. Patriarhul primeşte adresa, nu-l înştiinţează pe Galaction, ci trimite un om al său care ridică cele patru cauciucuri şi i le aduce lui. Aflând primarul, i-a făcut cunoscut Patriarhului că trebuie să i se restituie imediat cauciucurile, pe care nu avea să le mai dea nici arhiereului Galaction. Patriarhul i-a răspuns printr-o adresă, arătând că şi el are nevoie de aceste cauciucuri. Primarul insistă totuşi să i se restituie cauciucurile neîntârziat, spunând următoarele despre Patriarh, lângă un prieten: "Ăstuia, care suge Biserica şi nu face nimic, nu-i dau."

În legătură cu o eventuală arestare a profesorului I. D. Ştefănescu, Patriarhul Nicodim a afirmat într-unul din consiliile intime, care au loc la Palat în fiecare seară, că, dacă se va întâmpla acest fapt, el demisionează imediat din fruntea Bisericii.

Într-una din şedinţele intime, Patriarhul Nicodim a făcut cunoscut celor prezenţi că şi-a prezentat demisia în mâinile Regelui Mihai I, prin intermediul

profesorului I. D. Ştefănescu. Regele i-ar fi primit demisia şi şi-a exprimat părerea că noul Patriarh trebuie să fie un ierarh tânăr.

În Palatul patriarhal este o mare agitaţie, care nu are nici o legătură cu sărbătorirea Patriarhului, eveniment care urmează să aibă loc la 27 mai a. c.

Patriarhul a dispus să se cumpere imediat scânduri, pentru ca să se facă lăzi, necesare transportării întregului lui bagaj la Mănăstirea Neamţ. În numărul lăzilor care se vor furniza au fost socotite până şi acelea în care vor fi ambalate borcanele cu dulceaţă şi compot.

25 mai 1946

Iată programul sărbătoririi Patriarhului, eveniment care va avea loc luni, 27 mai a. c.:

La orele 9 dimineaţa va avea loc, în Catedrala patriarhală, o ceremonie: *Te Deum* în prezenţa sărbătoritului şi a autorităţilor. După aceea, întreaga asistenţă trece în sala de recepţie a Palatului patriarhal, unde se va desfăşura programul, în ordinea următoare vorbind:

1. Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, din partea Bisericii.

2. Preşedintele Consiliului de Miniştri, Petru Groza sau reprezentantul lui.

3. Prof. univ. V. Ispir, din partea Facultăţii de Teologie *loco.*

4. Prof. I. D. Ştefănescu, din partea comitetului de iniţiativă.

Tuturor le va răspunde Patriarhul. După-amiază, la orele 17, va avea loc la Ateneul Român un festival. Se va cânta oratoriul de preotul C. Petrescu-Visarion. Preţul biletului este de 13.500 de lei şi se procură de la prof. I. D. Ştefănescu, singurul care le distribuie gratuit, Consiliul Central Bisericesc şi Cancelaria mitropolitană (consilieri).

(Patriarhul are un camion, 19.043 B, american, dăruit de ruşi).

27 mai 1946

Mâine va avea loc în Palatul patriarhal un Sinod Plenar, nu permanent, cum se credea şi cum s-a anunţat oficial. În invitaţiile pe care Patriarhul le-a trimis sinodalilor a menţionat că "sunt probleme mari, care interesează Biserica." Se precizează că Sinodul ar intenţiona, *pro forma*, să pună în discuţie problema separării Bisericii de Stat. Vor participa:

1. Mitropolitul Nicoale Bălan-Ardeal

2. Mitropolitul Irineu Mihălcescu-Iaşi

3. Episcopul Andrei Magier-Arad

4. Episcopul Nicolae Popovici-Oradea

5. Episcopul Nicolae Colan-Cluj

6. Episcopul Antim Angelescu-Buzău

7. Episcopul Cosma Petrovici-Galaţi

8. Episcopul Iosif Gafton-Curtea de Argeş

9. Arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal

10. Arhiereul Justinian Marina Vasluianul, vicar II, Iaşi

11. Arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Mitropolit, Râmnicu-Vâlcea

12. Arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit, Suceava.

Din anturajul Patriarhului se află că ruşii i-au supus acestuia pastoralele sale antisovietice, lăsându-i libertatea de a alege între a demisiona şi a fi adus în faţa Tribunalului Poporului, în calitate de criminal de război.

Un nou candidat la scaunul de arhiereu-vicar al Eparhiei Dunărea de Jos-Galaţi este şi preotul Sfârâială din Vâlcea, care are şanse mari.

Preotul Florian Gâldan, de la Biserica Domniţa Bălaşa, oficiază slujbe şi la Biserica anglicană din Capitală, în urma permisiunii dată de Patriarh, la cererea englezilor, care nu au preot.

Biblioteca Ierusalimului, care acum se află la Patriarhia din Constantinopol, are o mare importanţă pentru istoria românilor, deoarece posedă o bogată şi nepreţuită colecţie de documente duse din România de greci, după secularizarea averilor mănăstireşti.

(Comunicare făcută de preotul grec din Bucureşti, Moraitakis, în Palatul patriarhal, cu prilejul împlinirii a 80 de ani vârstă a Patriarhului Nicodim, luni, 27 mai a. c.)

Deşi a împlinit anul trecut vârsta de 80 de ani (diaconul profesor Uncu de la Catedrală şi alţii spun că 86), [Patriarhul Nicodim] a fost sărbătorit abia acum.

Dimineaţa, la ora 6, Episcopul Iosif Gafton a început slujba în Catedrală, iar la 9.30 s-a terminat printr-un *Te Deum* ale cărui răspunsuri au fost date de corul Seminarului Nifon Mitropolitul de sub conducerea profesorului Constantin Gheorghe.

După aceea, asistenţa îl conduce pe Patriarh în Palat. La intrare, doi soldaţi înarmaţi cu pistoale automate, fiecare, fac un control foarte riguros celor care vor să intre în Palat, cerându-le biletele de intrare. Aşa, de exemplu, au fost opriţi de a intra: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, ministrul Artelor şi *ad-interim* la Culte, prof. M. Ralea. Cortegiul se oprise, Patriarhului îi venea greu să stea pe loc. Mulţimea era

indignată de a lăsa grija rolului de gazdă unor ostaşi, care nu cunoşteau protocolul. Atunci a intervenit profesorul I. D. Ştefănescu, spunând să intre invitaţii mai repede.

La 10.20 apare Patriarhul în sală, unde-l aşteptau cei invitaţi. Se intonează "Pre stăpânul" şi "Hristos a înviat" de trei ori.

Vorbesc: 10.22-10.33: Mitropolitul Bălan al Ardealului, care a subliniat [că] Patriarhul Nicodim s-a adăpat din două fântâni, Mănăstirea Neamţ şi "Kievul pravoslavnic".

"Biblia, suprem dar făcut poporului român."

"A făcut să renască monahismul."

"A păstorit în vremuri grele, cârmaci destoinic, conducând cu grijă corabia în furtuni. Acum, cerul parcă se înseninează."

"Obştea este legată, mai mult ca oricând, de altarele ei."

"Credinţa în Dumnezeu a crescut." Apoi a arătat "încrederea poporului în forţele spirituale."

"Biserica stă într-ajutor ţării, Guvernului şi iubitului nostru Suveran."

2. M. Ralea, ministru, 10.33-10.36

3. Prof. V. Ispir, 10.36-10.45

4. Arhiepiscop Alexandru Cisar, 10.45-10.47

5. Prim rabin Şafran, 10.47-10.50, oferă din partea obştii evreieşti un sul sfânt.

"Am venit în anii de prigoană şi v-am implorat sprijinul pentru credincioşii mei obidiţi."

"Aţi întins aripile proteguirii asupra celor oropsiţi."

"Mulţumesc şi chem harul patriarhilor Abraham, Isaac şi Iacov asupra Sanctităţii Voastre."

"Să se desăvârşească dar căutarea lui David ..."

Exprimă: "omagiu pentru iubitul nostru Rege", "devotament pentru Guvern", "iubire pentru poporul român".

Marţi, 28 mai 1946

În dimineaţa zilei de azi, i-am făcut o vizită Mitropolitului Nifon Criveanu la locuinţa sa din strada Antim 2, căruia i-am relatat cum a decurs sărbătorirea a 80 de ani de vârstă (ieri a fost sărbătorit) a Patriarhului Nicodim. M-a ascultat; am rămas mult. Tocmai mi-am luat rămas bun când mă reţine să-mi istorisească ce demersuri a mai făcut în legătură cu clarificarea situaţiei sale.

Mi-a istorisit cum, într-o zi, l-a vizitat pe arhiereul Emilian Antal, aici, în Capitală (str. Robert de Flers) rugându-l să-i spună sincer care este atitudinea Guvernului față de Biserică și față de problema reînființării Mitropoliei Olteniei. I-a atras atenţiunea să-i spună adevărul. Antal i-a răspuns că Guvernul nu are o atitudine ostilă față de nici una din cele două probleme. Dând crezare celor spuse, Nifon l-a rugat pe Antal să-i înlesnească o audienţă la Emil Bodnăraş, secretar general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri. În dimineaţa zilei fixate (şi anunţată de Antal prin telefon, în prealabil) s-a prezentat la Preşedinţie, unde i s-a spus că nu poate intra fiindcă numele lui nu este menţionat pe lista de audienţe. Mitropolitul a insistat să fie anunţat, căci are o audienţă fixată.

Între timp, apare o persoană de la etaj (faptul se petrecea în *hall*, la parter) şi anunţă că mitropolitul este aşteptat de secretarul general.

S-a prezentat şi a fost primit imediat. I-a relatat că vine pentru a expune durerea poporului oltean şi a lui personală, în urma desfiinţării Mitropoliei Olteniei de către Patriarhul Nicodim sub ministeriatul (Culte) preotului C. Burducea. I-a făcut un scurt istoric al drepturilor pe care le are Mitropolia Olteniei la existenţă şi-l roagă să binevoiască a se ocupa de această problemă, care se poate reactualiza. Îi spune că a vorbit cu ministrul M. Ralea, *ad-interim* la Culte, şi cu Patriarhul Nicodim, care nu face opoziţie. Emil Bodnăraş răspunde neclar.

Atunci, Mitropolitul Nifon îl întreabă dacă în ţara aceasta nu se găseşte o persoană care să-l pună la respect pe acest Patriarh, care face, împreună cu camarila sa, ce vrea în Biserică.

Apoi, Emil Bodnăraş s-a uitat într-un dosar (aproximativ 20 de file), după care i-a citit câteva date din viaţa mitropolitului. I-a vorbit frumos despre rolul social al Bisericii, care, azi, [e] în afara frământărilor. Îi spune că-l cunoaşte pe mitropolit încă din 1942; acum îl găseşte cam slăbit; că-l ştie sărac; că se bucura de atenţiunea mareşalului I. Antonescu (condamnat, acum în urmă, la moarte); vede necesitatea Mitropoliei Olteniei pentru afirmarea oltenilor.

Să mai aştepte două luni[62].

După o clipă de tăcere, adaugă: poate o lună.

I-a imputat, oarecum, mitropolitului faptul că până în prezent nu a intrat în legătură cu Guvernul, pe care, ca atare, l-a evitat, stând de-o parte.

Mitropolitul i-a răspuns că:

Mareşalul Antonescu îi recunoştea, într-adevăr, meritele, dar între ei n-a existat o comunitate de idealuri. De exemplu, mareşalul a venit de două ori la Călimăneşti şi până la Râmnicu-Vâlcea nu s-a deplasat să-l vadă şi pe el, pe când

[62] Subliniere în textul original (n. e.)

pe Mitropolitul Nicolae Bălan îl vizita adesea şi-l chema la Predeal, la el. Este, deci, o deosebire de atitudine.

Cât despre faptul că n-a intrat în legătură cu Guvernul, este un adevăr; n-a făcut-o, nu din rea voinţă, ci întrucât, fiind multă vreme la Craiova, după scoaterea lui din scaun, n-a putut veni la Bucureşti, din cauza lipsei mijloacelor de comunicaţii, câtăva vreme, iar mai apoi a greutăţilor întâmpinate, atunci când se putea călători.

Totuşi, n-a fost şi nu este ostil Guvernului. De exemplu: a mutat un preot de la sat la oraş, în urma rugăminţii preotului C. Burducea, ministrul Cultelor, săvârşind astfel o ilegalitate, prin faptul că situaţia preotului n-a trecut prin consiliu; a făcut această detaşare crezând că ea constituie un gest frumos faţă de Guvern.

I-a spus că este împotriva faptului ca preoţii să facă politică militantă: să manifesteze pe străzi sau să apară pe tribune; ei să fie îndrumători, sfătuitori ai poporului; aceasta, da!

După o oră şi jumătate - cât a durat audienţa - a plecat cu nădejdea în suflet, prin ajutorul Celui de Sus şi cu recomandarea lui Emil Bodnăraş, de a fi în legătură cu arhiereul Emilian Antal al Bucovinei şi preotul I. Vască, secretar general [la] Culte.

E. Bodnăraş l-a întrebat, la plecare, unde locuieşte, căci poate va fi nevoie să i se facă vreo comunicare. Mitropolitul Nifon i-a dat adresa: Antim 2, *loco*.

Mitropolitul Nifon era bucuros şi cu faţa senină. M-a rugat ca spovedania pe care mi-a făcut-o să n-o comunic nimănui. I-am făgăduit.

Emil Bodnăraş i-a mai spus că vrea să întărească Biserica ortodoxă, făcând ca românii uniţi să nu mai depindă de Papa, aşa cum au făcut ucrainenii din Galiţia.

Cu prilejul sărbătoririi sale, Patriarhul Nicodim s-a adresat Mitropolitului Nicolae Bălan, Episcopului Nicolae Colan şi arhiereilor Justinian Marina şi Atanasie Dincă, rugându-i să nu-i facă opoziţie a doua zi, când va supune Sinodului problema arhieriei arhimandritului Vasile Vasilache, subliniind că şi ei vor avea nevoie de sprijinul său (al Patriarhului). Mitropolitul Nicolae Bălan a obiectat că la Sinodul de a doua zi nu poate supune problema V. Vasilache, deoarece acest sinod este permanent, nu plenar (neconvocat în baza Decretului regal), cum voia să-l considere Patriarhul. Apoi, l-a invitat pe octogenar să supună problema aceasta la viitorul Sinod Plenar. Patriarhul Nicodim a acceptat propunerea, neputând să se mai opună. În viitorul sinod, problema va fi ridicată, în plen, de arhiereul Justinian Marina.

Miercuri, 29 mai 1946

Azi, la ora 10, m-am întâlnit la restaurantul Britania, unde am rămas până la orele 13, cu P. S. [Eugeniu] Laiu, utilizat la Suceava, dar locuind la Bucureşti. Mi-a relatat situaţia decadentă în care se află azi Biserica ortodoxă.

Institutul Biblic. Arhiereul Laiu este organizatorul acestui institut. Şi a pornit la muncă în anul 1940, "cu zero lei, zero bani". "M-am împrumutat, am înfiinţat tipografia". Având nevoie de aur pentru poleirea vaselor de ritual, a putut obţine, prin prieteni, pentru institut, un kilogram de aur de la Societatea Mica, pentru care a dat 210.000 lei, iar Banca Naţională, neputând să-i dea aur din depozitul ei, i-a plătit restul sumei, de 600.000 lei.

A înzestrat institutul cu cele mai scumpe şi variate cerneluri, a editat cărţi, procurându-i şi opt vagoane de hârtie specială, care servea la tipărirea cărţilor de ritual; totuşi, Patriarhul Nicodim a folosit-o pentru scoaterea la lumină a volumului omagial *Prinos*, care i s-a oferit la 27 mai a. c.

În 1944, trebuia să apară Biblia. Tocmai era pe sfârşite când Patriarhul Nicodim a cerut dreptul de autor. Arhiereul Laiu, contrariat, i-a răspuns că dreptul de autor, recte traducător, i-a fost plătit o dată, la vreme, atât lui, cât şi preoţilor-profesori colaboratori: Gala Galaction şi Vasile Radu.

De altfel, arhiereul Laiu nu avea fonduri să-i plătească din nou Patriarhului Nicodim dreptul de autor, deoarece chiar banii de zece milioane de lei pentru tipărirea Bibliei îi primise de la mareşalul I. Antonescu.

În faţa acestui refuz şi a atitudinii lui intransigente în lupta pentru înlăturarea ilegalităţii, arhiereul Laiu este demis în 1944. Chiar în ziua aceea, aurul (1 kg) a fost dus la Palatul patriarhal, unde arhiereul Atanasie Dincă se interesa, în numele Patriarhului, la telefon, din minut în minut, dacă a plecat aurul spre Palat, până i s-a răspuns că da.

Arhiereul Laiu n-a semnat proces-verbal de predare - pe care l-au întocmit şase funcţionari, muncind serios timp de o lună - deoarece alături de preţul de cost al obiectelor de vânzare el a cerut să fie menţionat şi acela al vânzării, ceea ce i s-a refuzat. Totuşi, după preţul de cost, averea pe care a lăsat-o Institutului se cifra, în 1944, la suma de un miliard de lei.

Azi, averea s-a irosit şi Institutul este falimentar, prof. I. D. Ştefănescu, arhiereul Atanasie Dincă, etc., din comitet, încasând lunar câte 300.000 lei. Pe vremea conducerii arhiereului Laiu, el nu plătea leafă membrilor din Comitet, ci o sumă infimă numai pentru şedinţe.

(Arhiereul Atanasie Dincă mai are 200.000 lei de la Biserica Domniţa Bălaşa, al cărei egumen este, "plus Vlaşca şi Teleormanul"). Maica Magdalena, stareţa Mănăstirii Plumbuita (de maici surori de caritate), este amanta lui Dincă, cu care "din amor, s-a ciorovăit."

Arhiereul Laiu are acte pentru cele în legătură cu Institutul Biblic.

Locuieşte la o soră a lui din Băneasa. Poate fi însă căutat în oraş, unde întreabă el din când în când, la inginer Negoescu, tel. 74565.

Arhiereul Atanasie Dincă nu-i străin de focul de la Mănăstirea Căldăruşani, cu a cărei reparare, în trecut, a delapidat bani grei. Focul a distrus urmele.

1 iunie 1946

Galaction Gordun, arhiereul, îl anunţă la Tipografia Cărţilor Bisericeşti pe Tuţă că vine să-l ia cu o maşină, care-l aşteaptă în strada 11 Iunie, ca să-l ducă undeva, la Preşedinţie. Intrigat, Tuţă îl întreabă pe preotul I. Vască, secretar general la Culte (al cărui confident este), pe arhiereului Emilian Antal din Bucureşti, dacă trebuie să se ducă; Vască îi răspunde că da.

Pleacă deci cu Gordun, care-l duce la Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri. Gordun se sărută cu Bodnăraş, care apoi îl roagă pe Tuţă să-i facă un raport asupra situaţiei Bisericii.

Tuţă a răspuns că-i va face.

2 iunie 1946

La sediul Societăţii clerului Ajutorul s-au ţinut, în ultimul timp, şedinţe la care s-a discutat în mod special situaţia clericilor în legătură cu fixarea vârstei de pensionare, care va fi de 60 de ani pentru preoţi şi 65 de ani pentru ierarhi. Clerul a opinat ca slujitorii altarului să fie pensionaţi numai pentru motive de boală. S-a înaintat în acest sens un memoriu Patriarhului. De asemenea, s-a discutat măsura desfiinţării corporaţiilor bisericeşti, de către Guvern. În urma discuţiunilor, s-a hotărât ca, în ziua de 6 iunie a. c., să aibă loc o nouă şedinţă, la care să participe şi preoţii I. Vască, secretar general la Culte, şi Al. Marinescu, director general, pentru ca să discute problemele de mai sus şi altele în legătură cu Biserica. Din cele de mai sus se constată că clerul manifestă un viu interes numai pentru problemele care sunt în legătură cu situaţia materială a lui; celelalte probleme bisericeşti rămân pe planul al doilea.

3 iunie 1946

În după amiaza zilei de azi se găseau pe biroul Patriarhului Nicodim, în Palatul patriarhal, cererile de graţiere ale mareşalului Ion Antonescu, Mihail Antonescu, fost preşedintele Consiliului de Miniştri, general Piki Vasiliu şi prof. Gh. Alexianu, fost guvernator al Transnistriei, cereri înaintate de condamnaţii la moarte (de Tribunalul Poporului) prin avocaţii lor, spre a fi transmise Regelui.

Patriarhul nu le-a prezentat, spre a nu-şi periclita situaţia. De altfel, el s-a exprimat astfel: "Ce, să păţesc ca ei?" Cât despre actul Regelui prin care a respins cererea de graţiere, Patriarhul s-a exprimat astfel: "Sângele vărsat cere sânge. După cum Carol al II-lea a fost silit de mareşal (I. Antonescu) să abdice, tot astfel va fi nevoit să abdice şi Regele Mihai", fără să indice persoana care-l va sili să facă acest act.

4 iunie 1946

Azi, vizitându-l pe Tuţă la domiciliu, mi-a relatat cele de mai sus, rugându-mă alarmat să-i fac raportul cerut. I-am răspuns că i-l pot dicta. Ca atare, de la 22-22.30, i-am dictat şi el a scris câteva pagini asupra situaţiei Bisericii, gânduri care mi-au venit atunci în minte.

6 iunie 1946

Executarea mareşalului Ion Antonescu a produs consternare în rândurile clerului, care avea credinţa că Regele îl va graţia.

Mitropolitul Visarion Puiu, fost al Bucovinei, se află într-o mănăstire benedictină din Brescia, [în] nordul Italiei, sub protecţia Papei. Cu el sunt şi alţi clerici de mir români, printre care [şi] preotul Ştefan Palaghiţă. Ei urmează cursuri de teologie în limba latină. Se pare că vieţuiesc acolo sub alte nume.

7 iunie 1946

Tuţă îl vizitează pe arhiereul Emilian Antal, căruia, relatându-i cazul cu Gordun şi arătându-i raportul, Antal l-a sfătuit să nu meargă la Bodnăraş, deoarece raportul îl va depune el. Tuţă i l-a dat spre a-l înmâna el, care a mers cu arhiereul Justinian Marina.

Tuţă este anunţat de diaconul Gh. Ionescu, funcţionar la Patriarhie, că arhimandritul Vasile Vasilache va fi numit arhiereu. Cum Tuţă are o socoteală cu Vasilache, care este homosexual, se adresează lui Victor Eftimiu, prin Gala Galaction, rugându-l să înceapă o campanie de presă. Galaction, care era deci de faţă, îl elogiază pe Tuţă în faţa lui Eftimiu şi a unor doamne. Eftimiu îl roagă pe Tuţă să cânte "Tatăl nostru", ceea ce el a făcut apoi. Eftimiu i-a făgăduit că va face toate sforţările spre a-l trimite (pe Tuţă) la Paris.

10 iunie 1946

Prelungirea *sine die* a datei apariţiei noii Legi a Cultelor constituie obiectul unei vii discuţii în rândurile clerului. Se crede că amânarea s-ar datora

faptului că legea va provoca nemulţumiri printre clerici - cu toate că textul ei nu este cunoscut - din cauza drepturilor pe care le acordă asociaţiilor religioase, socotite secte până în prezent. Oricum, noua lege este socotită ca un insucces al Bisericii Ortodoxe Române.

Episcopul Iosif Gafton al Argeşului este criticat sever de clericii eparhiei lui, deoarece chiar în Palatul episcopal din Curtea de Argeş locuieşte o doamnă în vârstă de peste 40 de ani. Şi criticile devin mai severe, deoarece episcopul este însoţit în eparhie - cu prilejul vizitelor canonice, sfinţiri de biserici, etc. - de sus amintita doamnă, care a fost gazda Episcopului Gafton pe când acesta era, ca văduv, preot la Biserica Sf. Ecaterina din Bucureşti.

12 iunie 1946

În legătură cu o notă apărută într-un ziar din Capitală, cu data de 11 iunie a. c., după care Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei (deşi nu mai este), Episcopul Cosma Petrovici al Dunării de Jos-Galaţi, Episcopul Lucian Triteanu al Romanului, arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Mitropolit al Olteniei şi arhiereul Emilian Antal al Bucovinei şi-ar fi înaintat Sfântului Sinod demisiile, se precizează că această aserţiune nu corepunde realităţii, ceea ce, de altfel, a fost dezminţit şi de Ministerul Cultelor printr-un comunicat. Întrebat, în mod special, despre aceasta, Mitropolitul Irineu Mihălcescu (care este internat la spitalul Colentina) a afirmat că nici el, nici ceilalţi ierarhi nu şi-au înaintat demisiile.

Patriarhul Nicodim este informat că, la Ministerul de Interne există numeroase reclamaţiuni împotriva preoţilor, în general. Preotul Coman, consilier patriarhal şi-a arătat indignarea (ce capacitate!) faţă de cler şi îngrijorarea în urma acestor reclamaţiuni.

13 iunie 1946

Patriarhia intenţionează să denunţe înţelegerea pe care-o are cu Ministerul Muncii relativ la Şcoala de infirmiere călugăriţe din Mănăstirea Plumbuita, judeţul Ilfov. Patriarhia voieşte să înfiinţeze un spital în mănăstirea aceasta, în care să servească numai călugăriţele absolvente ale Şcolii de infirmiere, alături de doctori şi clerici.

Preotul Coman mi-a comunicat că va supune Patriarhului Nicodim:

1. Interzicerea obiceiului pentru preot de a mai boteza prin casele oamenilor în ziua întâi a fiecărei luni, deoarece, zice el, practica aceasta nu are nici un efect pastoral, ci este o simplă cerşetorie.

2. Interzicerea obiceiului pe care-l au unii preoţi de a fixa taxe pentru slujbele oficiate, fapt care a provocat multe nemulţumiri. Trebuie notat că există preoţi în provincie care n-au oficiat parastase, deoarece nu li s-a plătit câte 6000 de lei pentru pomenirea decedaţilor unei familii sau 20.000 lei pentru o înmormântare.

14 iunie 1946

Patriarhul Nicodim şi-a amânat plecarea la Mănăstirea Neamţ pentru luni, 17 iunie a. c., spre a putea face un ultim efort pe lângă Guvern, ca să obţină asentimentul acestuia, pentru alegerea ca arhiereu a arhimandritului dr. Vasile Vasilache. Şi anturajul Patriarhului este optimist, crezând că de data aceasta bătrânul va reuşi.

Luni, 17 iunie 1946

Preotul Tache Simionescu din comuna Bragadiru, judeţul Ilfov, având un proces, care nu se mai termina, la Mitropolia din Bucureşti, fiindcă s-a recăsătorit şi, văzând că va fi condamnat la caterisire, s-a gândit că datorită unei acţiuni politice va schimba sentinţa în favoarea lui.

S-a înscris deci la partidul Frontul Plugarilor, al cărui preşedinte este primul ministru, dr. Petru Groza şi a izbutit să împartă ţăranilor comunei sale moşia din apropiere a doctorului Gheorghian (ginerele lui Bragadiru), realizând astfel reforma agrară.

După aceea, s-a prezentat primului ministru, căruia i-a expus cele realizate, cerându-i apoi să intervină la Patriarh spre a-l reintegra în post.

Primul ministru l-a chemat pe arhimandritul Vasile Vasilache, căruia i-a făgăduit ca-n schimbul serviciului pe care-l va face preotului Tache, să-l sprijine în dorinţa lui de a fi arhiereu.

Ameţit de perspectiva arhieriei, Vasilache se prezintă Patriarhului Nicodim, expunându-i cazul. Patriarhul dusese o luptă sisifică pentru a-l alege arhiereu pe Vasilache, ca atare prilejul era bine venit, însă şi domnul Gheorghian îi era bun prieten. Este în dilemă. Dar iată că arhimandritul Melchisedec Dumitru, secretarul Patriarhului, care nu vedea cu ochi buni eventuala ascensiune a lui Vasilache, îi telefonează doctorului Gheorghian, relatându-i tot. Acesta se prezintă Patriarhului şi-l roagă să nu-i satisfacă dorinţa preotului Tache. Patriarhul cedează în faţa stăruinţelor doctorului, dar, întrucât Patriarhul Nicodim trebuia să plece azi la Mănăstirea Neamţ, şi-a amânat plecarea pentru miercuri, 19 iunie, spre a întreprinde o nouă acţiune în favoarea lui Vasile Vasilache.

Ecce homines!

18 iunie 1946

Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei, care în ultimul timp locuia la Mănăstirea Horez, judeţul Vâlcea, a fost numit de Patriarhul Nicodim ca reprezentant al său la Consiliul Central Bisericesc. "Trebuie să fac ascultare", mi-a spus mitropolitul, când l-am întâlnit în Dealul Patriarhiei.

Patriarhul Nicodim şi-a amânat din nou plecarea la Mănăstirea Neamţ, pentru ziua de vineri, 21 iunie a. c., spre a face din nou demersurile cuvenite pentru arhieria arhimandritului V. Vasilache.

19 iunie 1946

Din anturajul Patriarhului Nicodim se află că au perspective de a fi arhierei următorii: arhimandritul dr. Vasile Vasilache, preotul Spiru Apostol, de la Biserica Kretzulescu din Calea Victoriei (a cărui soţie a decedat, nu demult), preotul Şerpe, consilier patriarhal (văduv) de la Biserica Visarion din Capitală, cunoscut muzicolog.

Patriarhul Nicodim a început mişcarea de promovare a preotului Şerpe spre treapta arhieriei, trecându-l din postul de consilier al Secţiei culturale în acela de consilier al Secţiei adm[inistraţiei] bisericeşti, în locul preotului Coman, prin schimb. Secţia bisericească este pivotul întregii mişcări în rândurile clerului.

Joi, 20 iunie 1946

Am fost la Mitropolitul Nifon Criveanu, care se pregătea să meargă la Preşedinţie, unde urma să fie primit în audienţă (a doua oară) de secretarul general Emil Bodnăraş. Avea un memoriu scris la maşină şi semnat, cu ştampile, din partea tuturor organizaţiunilor politice din Craiova, prin care-l cereau pe mitropolit. În sertarul biroului mai avea, într-un dosar, un astfel de memoriu.

Sâmbătă, 22 iunie 1946

Azi l-am vizitat din nou [pe Mitropolitul Nifon Criveanu]. Secretarul general i-a spus că se apropie data când îşi va relua locul de mitropolit la Craiova, arătându-se amabil, dar serios, ca şi în trecut.

Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, este foarte supărat, deoarece primul ministru Petru Groza a trimis o scrisoare omagială Patriarhului Nicodim. Prin preotul I. Vască, el vrea să fie în posesia originalului, însă nu reuşeşte. Originalul este scris la maşină, pe o simplă hârtie, fără a fi semnată cu mâna, ci tot cu maşina: "Pătru Groza".

23 iunie [1946]

Arhimandritul Valerian Zaharia, membru al Bisericii, de la ziarul *Aurora* (dr. Lupu) este unul din candidaţii pentru ocuparea unuia din viitoarele scaune episcopale vacante. Se afirmă că el vizează Scaunul de Episcop al Romanului, în locul Episcopului Lucian Triteanu.

25 iunie [1946]

Ieri, 24.6, Patriarhul a plecat la Mănăstirea Neamţ, la ora 3 dimineaţa, cu şoferul Mera şi: pr. I. Vască, secretar general la Culte, un călugăr, un consilier tehnic, Mircea Ionescu, directorul Contabilităţii din Ministerul Cultelor; aceştia într-o maşină, iar într-alta, o gardă formată din sergenţi-poliţişti.

26 iunie 1946

Orientarea politică a clerului ortodox

Este riscant pentru un observator obiectiv a afirma că clerul ortodox român ar avea, în prezent, o orientare politică. Şi totuşi, aceasta este realitatea. Lipsa acestei orientări nu se datoreşte absenţei clerului din mijlocul frământărilor sociale, ci este, pe de-o parte, consecinţa lipsei de orientare politică a ierarhiei, care nu şi-a fixat şi exprimat răspicat atitudinea sa faţă de noile ideologii politice, din motive de oportunitate, pe care o explică a fi tradiţionalism, iar pe de altă parte, rezultatul politicii fracţionare din trecut şi a efectului ei negativ asupra clerului. Azi, majoritatea clericilor este ataşată politicii din trecut a fiecărui preot în parte. Alături de această majoritate este o minoritate care se zbate ca, prin Uniunea Preoţilor Democraţi (o ficţiune "reală") să grupeze în jurul ei un număr cât mai mare de clerici, realizare care rămâne însă în grija viitorului.

a) **Clerul şi alegerile**

Majoritatea clerului va vota cu partidele istorice. Chiar acei dintre clerici care oficial s-au situat pe linia democraţiei, în faţa urnei vor fi naţional-ţărănişti sau liberali.

b) Ultimele arestări au produs îngrijorări în rândurile clericilor, a acelora mai ales care au militat în rândurile legionarilor. Dacă se vor lua măsuri împotriva unora dintre clerici, se crede că aceasta depinde numai de Guvern, căci din partea ierarhiei superioare bisericeşti nu se aşteaptă nici un sprijin.

c) Demisiile unor chiriarhi, anunţate şi dezminţite în presă, în ultimele zile, au avut darul de a crea în rândurile clericilor impresia că Guvernul intenţionează să creeze un dinamism în Biserică, prin alegerea unor noi chiriarhi tineri.

d) Procesul marilor criminali de război români, dintre care unii au fost executaţi, a produs o profundă impresie în rândurile clerului, care credea că pedeapsa cu moartea nu li se va aplica, din motive de ordin religios-creştin. Se afirmă că mulţi îi pomenesc la slujbe pe cei executaţi. Credincioşii înşişi dau pomelnice preoţilor la slujbe, cu următoarele nume: Ion (Antonescu), Mihail (Antonescu), Piki (Vasiliu, general) şi Gheorghe (Alexianu, profesor).

În rândurile clericilor pătrunde tot mai puternic ideea antisemitismului, pentru motivul că evreii ar fi fost aceia care i-au executat la Jilava pe criminalii de război.

Orientarea politică a clerului ortodox român rămâne o problemă care nu poate fi rezolvată decât prin atragerea acestuia într-o direcţie oarecare; şi mijlocul rămâne tot acordarea de beneficii, ca: a) pensionarea în condiţiile cerute de cler: din motive de infirmitate; b) rezolvarea problemei corporaţiilor bisericeşti prin desfiinţarea lor; c) mărirea salariilor; d) desfiinţarea impozitului pe epitrahil, căci e considerat ca o ilegalitate, întrucât, afirmă clerul, preoţii fiind funcţionari de stat, li se fac cuvenitele reţineri; veniturile epitrahilului nu sunt fixe, ci întâmplătoare; e) reînnoirea cadrelor administrative de la Patriarhie, mitropolii şi episcopii.

Crearea acestor condiţii ar face posibilă perspectiva unei schimbări de atitudine. Altfel, orice plan de activitate rămâne o utopie.

1 iulie 1946

Preotul C. Burducea a afirmat că Guvernul l-a invitat să revină în postul de ministru al Cultelor. Acestei invitaţii i-a pus condiţii:

a) Să activeze ca ministru independent.

b) În Ministerul Cultelor să nu fie nici un cleric funcţionar, fiind convins că, în felul acesta, va putea lucra fără intrigi "popeşti".

În privinţa noii Legi a Cultelor, el a declarat că ea va fi publicată abia după efectuarea alegerilor, care pentru cler vor constitui un examen riguros.

2 iulie 1946

În legătură cu transferarea consilierului preot C. Coman (Biserica Sf. Treime-Ghencea) (care a rămas repetent într-o clasă, pe când era la Seminarul Central) de la Secţia administrativă la cea culturală, se precizează:

Colonelul Garoescu din Bucureşti s-a prezentat preotului Coman, întrebându-l apoi cum poate obţine transferarea unui cleric. Preotul Coman i-a răspuns că, în afară de îndeplinirea condiţiunilor regulamentare, candidatul trebuie să contribuie cu o sumă de bani la fondul destinat întreţinerii copiilor

orfani din mănăstirile Cernica şi Ţigăneşti, care sunt în grija Patriarhiei. Suma este de 6-10 milioane lei pentru o transferare dintr-o parohie într-alta, în provincie şi de 10-20 milioane lei, transferare din provincie la Bucureşti. După aceste explicaţii, preotul Coman l-a trimis pe colonel la avocatul Nazarie, şeful contenciosului Patriarhiei, care i-a repetat acelaşi lucru. Colonelul i-a mulţumit şi a plecat la Seminarul Nifon, al cărui efor, avocatul Garoescu, îi era frate. Ajuns în cancelaria profesorilor, a relatat faptul, cu o adâncă indignare şi revoltă. Diaconul profesor Anton Uncu, auzind acestea, a telefonat imediat preotului Alexandru Marinescu, director general al Ministerului Cultelor, comunicându-i cele relatate de colonel. Şi, pentru ca să-l prindă pe preotul consilier Coman în flagrant delict de mită, preotul Marinescu l-a invitat pe colonelul Garoescu la minister. Încercarea n-a reuşit, deoarece arhiereul Galaction Gordun, fiind informat pe altă cale, s-a prezentat Patriarhului Nicodim şi i-a relatat cazul Coman. Patriarhul, sesizat de gravitatea cazului în care era implicat şi el, îl invită pe preotul Coman să răspundă acuzaţiilor ce i se aduc. Drept răspuns, preotul Coman îi înaintează Patriarhului un memoriu semnat de toţi cei patru consilieri patriarhali, prin care cer ca arhiereul Galaction să facă dovada celor afirmate. Patriarhul a primit memoriul şi a pus pe el următoarea rezoluţie: "Dacă nu va face dovada până la ..., va suferi consecinţe." Cazul este semnificativ.

În Biserica Ortodoxă Română domneşte despotismul în forma lui cea mai măreaţă, cu care ierarhii şi consilierii lor biciuiesc clerul după bunul lor plac. Clerul este nemulţumit, dar până în prezent nu s-a manifestat în bloc. Cazuri disparate sunt nenumărate, dar le lipseşte coeziunea. Iată unul care trebuie relevat:

Preotul Niţescu din comuna Pietrari, judeţul Dâmboviţa, a avut un fiu, sublocotenent cavalerist, care a decedat, cu toate sforţările pe care le-a făcut de a îl salva, cheltuindu-şi în acest scop suma de 25 milioane de lei, proveniţi din vânzarea întregii averi, în teren arabil, pe care o avea. În modul acesta, preotul pierde şi copilul şi averea, rămânând sărac. Nu mult după aceea, Patriarhul Nicodim numeşte, pe cale prezidială, încă un preot la parohia Pietrari. Preotul Niţescu, adânc întristat de această nouă numire, deoarece nu a fost luată în consideraţie nici situaţia lui familială, nici activitatea lui pastorală excepţională, se consideră nedreptăţit. Şi aceasta tocmai atunci când aştepta din partea Bisericii o recunoaştere a meritelor lui.

În faţa acestei situaţii, preotul s-a hotărât să-şi lepede haina clericală şi să treacă la secta tudoristă, unde fusese solicitat de multă vreme. Aceasta numai în cazul când Patriarhul nu revine asupra hotărârii luate, sugestie pe care i-am dat-o eu, în urma unei lungi discuţii contradictorii avută cu el.

Singura revistă care era un organ semioficios al clerului ortodox român, democrat, era *Lumina*, proprietatea preotului Vasile Ionescu din Bucureşti. Ea a

apărut în câteva numere, pentru ca după aceea să fie sistată în urma ivirii unui conflict între preotul Vasile Ionescu, directorul ei, şi preotul C. Burducea, pe atunci ministru al Cultelor.

Revista va apare însă în curând, luna aceasta, cu titlul de *Lumina creştină*, având ca redactor responsabil pe preotul Ion Huştiu, consilier de presă în Ministerul Cultelor. Revista a fost cedată de preotul V. Ionescu Uniunii Preoţilor Democraţi.

5 iulie 1946

Se afirmă că profesorul Justin Moisescu, de la Facultatea de Teologie din Suceava, va fi numit ministru al Cultelor. De asemenea, că preotul Vasile Ionescu va fi ales arhiereu. De altfel, nu fără rost i-a făcut portretul, încadrat în elogii, Gala Galaction (preotul Grigore Pişculescu), în ziarul *Aurora*.

8 iulie 1946

Preotul Zaharia Mântulescu a fost rechemat de ministrul *ad-interim* al Cultelor, profesorul Mihail Ralea, al cărui protejat este, în postul de director general al Cultelor. Preotul Alexandru Marinescu, care deţinea acest post, a revenit în vechiul său post de inspector general şef din acelaşi minister.

Preotul Zaharia Mântulescu mi-a spus că intenţionează să plece mai târziu [ca] preot al Bisericii ortodoxe române din Paris.

9 iulie 1946

Cu două zile în urmă, a fost adus de pe strada Ferentari un decedat, spre a fi înmormântat în cimitirul parohiei Progresul. La un moment dat, s-a iscat o neînţelegere între câţiva oameni din cortegiul funebru şi gropari, pentru că aceştia din urmă au făcut mormântul mai mic decât trebuia.

Fiul preotului C. Burducea, care cosea în apropiere, a intervenit. Şi intervenţia a fost de aşa natură încât, în cele din urmă, oamenii au luat o atitudine potrivnică faţă de el. Fiul îşi cheamă pe tatăl său, preotul Burducea, care veni în grabă şi-i făcu atenţi pe "agresori" să se retragă, "fiindcă am pistol". La auzul acestor ameninţări, un individ a voit să-l dezarmeze pe preotul C. Burducea, dar cum el era cu degetul pe trăgaci şi cocoşul ridicat, în învălmăşală, arma s-a descărcat şi a rănit o femeie în picior.

Preotul C. Burducea a scăpat cu mare greutate de furia mulţimii. Faptul săvârşit de un preot, fost ministru al Cultelor, este foarte viu comentat.

În cercurile clericale se afirmă că Patriarhul Nicodim va fi nevoit să demisioneze în curând, în urma dorinţei Guvernului, executorul ei fiind Emil Bodnăraş, secretarul general al Preşedinţiei Consiliului de Miniştri. Circulă foarte insistent ştirea după care viitorul patriarh va fi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei.

În cercurile preoţilor membri ai Uniunii Preoţilor Democraţi se afirmă că preotul I. Vască, actualul secretar general al Ministerului Cultelor, va fi numit în curând ministru al aceluiaşi departament, locul lui urmând să-l ocupe preotul Ion Crăciunel, consilier referent la Episcopia Timişoarei, binecunoscut în cercurile guvernamentale.

12 iulie 1946

În zilele de 9 şi 10 iulie a. c. a avut loc o conferinţă la mănăstirile Cernica şi Căldăruşani, prezidată de arhiereul Veniamin Pocitan. Au participat consilierii: preoţii Gh. Maxim, C. Dincescu, Cosma, Marius Constantinescu, P. Şerpe şi C. Coman, precum şi protoereii Arhiepiscopiei Ungro-Vlahiei. Conferinţa a avut loc în urma dorinţei exprese a Patriarhului Nicodim, cu un scop: strângerea fondurilor, la sate şi oraşe, prin intermediul clerului, pentru întreţinerea orfanilor de război aflători în cele două mănăstiri, obligaţie din care el îşi face o cunună de diamante.

13 iulie 1946

După toate indiciile, trei sunt candidaţii la tronul patriarhal:

1. Episcopul Nicolae Popovici, Oradea, agreat de Guvern.

2. Arhiereul Emilian Antal, Suceava, susţinut de Emil Bodnăraş, PCR şi Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

3. Arhiereul Justinian Marina Vasluianul, vicar la Iaşi, sprijinit de ministrul Comunicaţiilor, Gheorghiu-Dej, secretar general al Partidului Comunist Român şi de alţi câţiva oameni politici democraţi.

14 iulie 1946

În cercurile clericale se discută cu un viu interes ştirea după care Guvernul român va proceda la unitatea şi întărirea Bisericii Ortodoxe Române, cum afirmă "reacţiunea". În acest scop, Guvernul va urma exemplul uniţilor din Galiţia şi Cehoslovacia, care au trecut la ortodoxie. În modul acesta, românii uniţi nu vor mai depinde de Roma, ci de Bucureşti. Clerul consideră că acest act va fi epocal în istoria României şi a Bisericii.

Patriarhul Nicodim intenţionează să-l demită pe preotul C. Coman din postul de consilier referent II al Secţiei culturale, pentru a numi, se pare, în locul lui pe preotul Gheorghiu de la Biserica Flămânda, profesor la Liceul Domniţa Ileana din Capitală. Preotul Gheorghiu ar fi făcut studii la Paris.

20 iulie 1946

Preotul din comuna Dragalina, judeţul Ialomiţa, a produs o adevărată revoltă în rândurile credincioşilor parohiei sale deoarece, fiind peste măsură de preocupat cu "taxele" pe care le percepe pentru serviciile religioase, i-a lezat în sentimentul lor religios. Astfel, acest preot, care dispune de o avere însemnată, îi obligă pe credincioşi ca, pentru fiecare copil, să-i dea câte un coş de porumb, iar pentru capii de familie percepe o altă "taxă". Într-o zi, el a venit în faţa altarului şi, după ce le-a atras credincioşilor atenţiunea că aduc sume mici la liturghie, le-a spus să nu mai aducă "sute" la biserică, deoarece n-are ce face cu ele. Zicând acestea, el ar fi rupt câteva bancnote de o sută de lei.

Cazul preotului C. Burducea, care a mânuit revolverul la o înmormântare, a produs mare consternare în rândurile clerului şi mâhnire totodată. Cazul Burducea este considerat sub aspectul lui moral şi este judecat preotul, iar nu individul care a ocupat funcţia de ministru al Cultelor. Căci preoţii se întreabă ce va zice opinia publică despre cler, deoarece unul dintre ei a tras cu arma în împrejurările cunoscute. Lovitura este grea pentru cler, afirmă preotul Gaiculescu, şeful Consistoriului mitropolitan din Bucureşti.

21 iulie 1946

Problema titularului Ministerului Cultelor preocupă clerul pentru două motive:

1. Obiectiv: poate că viitorul titular va izbuti să creeze un curent în Biserică, care-ar avea darul să-i unească pe toţi preoţii în jurul unei acţiuni menită să le ridice prestigiul.

2. Subiectiv: având un ministru, clerul ştie unde trebuie să-şi polarizeze acţiunile, pentru a-şi realiza interesele lor personale. Clerul vede următoarea situaţie la minister:

a) Preotul Vasile Ionescu, ministru.

b) Preotul C. Stanciu, subsecretar de stat.

c) Preotul Alexandru Ionescu, secretar general.

Ministrul Vlădescu-Răcoasa ar acţiona pentru unificarea Ministerului Naţionalităţilor, al cărui titular este, cu acela al Cultelor, urmând ca după aceea să vină ministru profesorul Stanciu Stoian.

22 iulie 1946

Preotul I. Vască, secretar general la Culte, a fost la Mănăstirea Neamţ, unde a lucrat cu Patriarhul Nicodim. Cu acest prilej, i-a prezentat şi dosarul preotului C. Burducea în legătură cu împuşcarea unei femei la o înmormântare.

24 iulie 1946

În cercurile clericale se afirmă că Emil Bodnăraş, secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, nu se mai ocupă îndeaproape de Ministerul Cultelor, grija aceasta dându-i-o pe seama ministrului Gheorghiu-Dej, care în domeniul problemelor bisericeşti lucrează cu arhiereul Justinian Marina, vicar la Iaşi.

Unii şefi de posturi de jandarmi din judeţul Ilfov le-au comunicat preoţilor localnici, care sunt în comitetele de conducere ale organizaţiilor partidelor ţărănesc şi liberal, că "la alegeri se vor uita de după gratii", adică vor fi arestaţi, aceasta pe baza ordinelor secrete pe care le au.

25 iulie 1946

Preotul Crăciunel - despre care se afirmă că va fi numit secretar general la Culte, în care scop a avut chiar o întrevedere cu primul ministru Petru Groza - a plecat la Timişoara pentru a face un raport episcopului său, Vasile Lăzărescu, asupra demersurilor făcute în acest sens. Totodată, îi duce episcopului şi ordonanţa pentru încasarea sumei de cincizeci milioane lei, obţinută de la Guvern pentru Catedrala din Timişoara. Preotul Crăciunel va sosi în curând în Capitală.

26 iulie 1946

Preotul I. Popescu-Runcu, parohul Bisericii ortodoxe române din Sofia, se află de câteva zile la Bucureşti.

27 iulie 1946

Preotul ortodox român din Bitolia (Iugoslavia) subliniază situaţia grea în care se află şcoala românească din Macedonia iugoslavă. Autorităţile sârbeşti au închis şcolile româneşti. Şi fiindcă nimeni nu se mai îngrijeşte de localuri, ele au început să se ruineze. Copiii învaţă de-acum numai dialectul macedonean în familie. Pe de altă parte, fostul consul român din localitate, un pensionar în vârstă de 80 de ani, are o atitudine duşmănoasă faţă de români. El a afirmat chiar: "ce caută românii aici? Să se ducă-n ţară." Populaţia românească este nemulţumită de

atitudinea acestui consul, precum şi a actualului consul, care nu apără interesele ţării.

Românii de acolo au trimis Ministerului Afacerilor Străine din Bucureşti un memoriu care poartă câteva zeci de semnături pe el şi în care se descrie situaţia precară în care se află învăţământul românesc. A trecut de atunci multă vreme şi până azi nu s-a primit nici un răspuns. Preotul afirmă că în Republica Federativă Iugoslavă există o libertate mai mare ca oricând, însă românii pot să se bucure de ea numai datorită unei intervenţii din partea Guvernului român, căci intervenţia particulară este rău interpretată la Belgrad.

În Grecia, situaţia este aceeaşi; grecii afirmă că situaţia românilor se va clarifica numai după încheierea păcii. Preotul crede că, dacă sârbilor şi grecilor din România li s-ar aplica acelaşi tratament, abia atunci s-ar ajunge la o clarificare a situaţiei românilor din ţările respective. Preotul era revoltat pentru că, venind la Bucureşti, cu respectarea formelor legale, a lăsat cheile bisericii paracliserului său, pentru ca să deschidă locaşul când va fi nevoie, pentru ca să slujească preotul bulgar de acolo, pe care l-a lăsat suplinitor în lipsa unui român; dar mare i-a fost mirarea când i se comunică aici că a fost suspendat, în urma primirii unui raport inexact, trimis de la Belgrad de sârbi, în care se arată că el a părăsit parohia, lăsând-o în seama unui preot bulgar.

28 iulie 1946

Casa clerului ortodox român din Bucureşti, str. Maria Rosetti, a înfiinţat pentru funcţionarii săi, în aprilie a. c., o cooperativă, cu contribuţia fiecărui membru. Din aprilie până în prezent, funcţionarii n-au primit nici un fel de alimente, etc. de la cooperativă, care în ultimul timp le-a făgăduit că le va procura lemne pentru iarnă. Şi totuşi, pentru bunul mers al cooperativei, s-au ţinut peste 20 de şedinţe de comitet, dar în schimb nu s-a realizat nimic. În rândurile funcţionarilor se manifestă o vie nemulţumire.

31 iulie 1946

Cu câteva luni în urmă, s-au prăvălit turlele şi acoperişul bisericii vechi din Mănăstirea Cernica, din cauza neglijenţei stareţului, care n-a luat măsurile necesare pentru repararea şi întărirea cu beton a bisericii. Pentru reclădirea bisericii, o doamnă din Bucureşti a dăruit o sumă foarte mare de bani (se afirmă că cinci sute de milioane). O parte a acestei sume s-a întrebuinţat la scoaterea molozului din biserică, operaţie pe care-o puteau face călugării salahori pentru a reduce cheltuielile.

O bună parte a donației, zeci de milioane, este folosită de stareț, arhimandritul Partenie Bușcu, pentru un alt scop decât acela pe care l-a indicat donatoarea.

Mitropolitul Tit Simedrea, fost al Bucovinei, se va retrage la Mănăstirea Cernica. În acest scop, i s-a pus la dispoziție locuința starețului, din înalt ordin. Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei, locuiește, pentru câtva timp, tot la aceeași mănăstire.

1 august 1946

Arhimandritul Haralambie Vasilache a fost înlăturat din postul de stareț al Mănăstirii Neamț, din motive ce nu se cunosc. Viitorul stareț va fi arhimandritul Melchisedec Dimitriu, secretarul Patriarhului Nicodim; el a mai ocupat acest post de stareț.

5 august 1946

Plecarea la Mănăstirea Neamț a arhimandritului D. Melchisedec ar avea următoarea cauză reală: Guvernul și-a exprimat dorința față de Patriarh ca acesta să se dispenseze de următoarele persoane din anturajul său:

1. Arhimandritul D. Melchisedec, secretar.
2. Prof. univ. I. D. Ștefănescu, consilier intim.
3. Arhimandrit Vasile Vasilache, de la Mănăstirea Antim.
4. Preotul consilier C. Coman, de la Secția culturală a mitropoliei.

Arhimandritul D. Melchisedec n-a mai așteptat să fie invitat în mod special și a plecat la Mănăstirea Neamț, ca stareț.

Prof. I. D. Ștefănescu se află, deocamdată, la Mănăstirea Agapia. Ceilalți doi clerici sunt încă în funcțiune.

Lui Gobjilă (cumnat cu ministrul Constantinescu-Iași) i s-a ridicat delegația pe care-o avea (pe lângă aceea de funcționar în Cancelaria mitropolitană din București) de șef al atelierelor de țesături din Mănăstirea Țigănești, deoarece, pur și simplu, a furat ca-n codrul Vlăsiei.

12 august 1946

Patriarhul Nicodim a numit ca secretar al său, în locul lui Melchisedec D., pe un diacon călugăr Petronius care, având bacalaureatul la bază, azi este student la Teologie și Matematici. În anturajul Patriarhului se afirmă că noul secretar va îndeplini funcțiunea sa până la înapoierea șefului său în Capitală, când ar urma să numească pe unul din frații Vasilache.

17 august 1946

Ministrul României la Paris, profesorul universitar Stoilov, a încunoştiinţat printr-o adresă oficială Ministerul Afacerilor Străine că a îndepărtat din serviciu pe arhimandritul Teofil Ionescu, parohul Bisericii române din Paris, deoarece în timpul unei călătorii pe care a făcut-o în America, acesta a activat împotriva intereselor României. Serviciul religios de la biserică este prestat de doi preoţi: Aiuca (?)[63] şi Boldeanu, cel de-al doilea fiind un legionar notoriu. Se crede că şi primul preot este legionar, ambii fiind refugiaţi din Germania. Ministerul Cultelor şi Patriarhia vor avea să decidă asupra hotărârii arbitrare a ministrului Stoilov, care, potrivit canoanelor şi legilor bisericeşti, este ilegală şi anticanonică.

Până în ultimul timp, era aproape un fapt împlinit numirea profesorului universitar din Iaşi, V. Răşcanu, ca ministru al Cultelor. Acum însă va avea câtva timp interimatul Petru Groza, primul ministru, după care ar urma să fie numit ministru cel menţionat mai sus, ceea ce este foarte problematic.

Clerul ortodox este foarte preocupat şi revoltat de faptul că fiecare preot a fost impus de stat la mari impozite, care s-ar ridica la milioane pe an, numai pe venitul epitrahilului. Un memoriu a fost înaintat în acest scop primului ministru şi se aşteaptă răspunsul. De altfel, în provincie s-au ivit multe incidente între preoţi şi ţărani, fiindcă aceştia n-au voit să plătească taxele exagerate cerute pentru serviciile religioase. Preoţii recunosc, de altfel, că pretind taxe exagerate, dar ei le consideră ca o consecinţă a impozitelor foarte mari la care au fost impuşi.

Contrariu afirmaţiunilor făcute de preotul I. Vască, secretar general la Culte, în rândurile funcţionarilor săi nu domneşte armonia, ci invidia şi intriga în goana fiecăruia de a parveni cu orice preţ. De altfel, nici între Vască şi subalternii lui imediaţi nu există armonie, deoarece el nu-şi ia răspunderea faţă de multe probleme, care, deşi sunt de competenţa lui, le încredinţează altora spre rezolvare. Din această cauză, colaboratorii îl consideră viclean, oportunist şi lipsit de personalitate.

19 august 1946

Teodor Gobjilă din Cancelaria Mitropoliei bucureştene nu poate justifica suma de şase milioane şi jumătate de lei din fondurile pe care le-a mânuit în legătură cu atelierul de ţesătorie din Mănăstirea Ţigăneşti, ca delegat al Patriarhiei.

[63] Semn de întrebare în original (n. e.)

22 august 1946

Patriarhul Nicodim a sosit azi, la orele 10, cu maşina, venind de la Mănăstirea Neamţ. El a fost primit de consilierii săi în Palatul patriarhal. Prezenţa Patriarhului în Bucureşti se datoreşte iniţiativei Guvernului (afirmă cercurile patriarhale), care l-a invitat printr-o telegramă să participe la festivităţile sărbătoririi zilei de 23 August.

Problema arhimandritului V. Vasilache este din nou la ordinea zilei. Văzând, în ultimele încercări pe care le-a făcut, că primul ministru Petru Groza n-ar fi ostil lui V. Vasilache, Patriarhul Nicodim va încerca din nou pe lângă Petru Groza, în calitatea sa de ministru *ad-interim* la Culte, să îl convingă la a-şi da [a]sentimentul pentru alegerea ca arhiereu a lui Vasilache.

Episcopul Antim Nica face toate diligenţele lăturalnice, căci Guvernul nu-l sprijină, spre a fi numit - având sprijinul efectiv al Patriarhului Nicodim - ca Episcop al românilor din America. Pe de altă parte, Episcopul Policarp Moruşca nu renunţă la scaunul de Episcop al românilor din Europa, al cărui titular este.

Secretarul Patriarhului Nicodim, ierodiaconul Petronius Tănase, este funcţionar în cancelaria Sinodului şi cântăreţ la Biserica Sf. Spiridon din Capitală. Cum preotul Gh. Vintilescu este directorul Cancelariei sinodale şi paroh la Sf. Spiridon, el n-ar fi străin de numirea lui Tănase în Dealul Mitropoliei.

27 august 1946

Preotul C. Burducea va pleca, se afirmă, în Franţa, ca paroh al Bisericii ortodoxe române, în locul arhimandritului Teofil Ionescu, care a fost destituit de Guvern. În acest scop, Burducea a încasat suma de 20 de milioane. La Paris, el va găsi pe fiul său cântăreţ, iar pe cumnatul său, Popescu, dirijor al corului bisericii noastre. Ambii au plecat acolo de câtva timp. Cum Biserica îşi avea cântăreţul şi dirijorul ei, arhimandritul Teofil Ionescu, într-o scrisoare adresată arhiereului Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, îi comunică faptul că celor noi veniţi nu le poate plăti salarii, întrucât cei numiţi n-au fost demişi din posturile lor.

Oricum, cei doi Burduceşti îşi vor ocupa posturile peste orice consideraţie de ordin juridic sau moral.

Arhimandritul Teofil Ionescu, parohul Bisericii române din Paris, a fost destituit din postul pe care-l ocupa din cauza atitudinii lui antiguvernamentale, pe care a avut-o atât în America, unde a fost în iulie a. c., cât şi la Paris, unde a manifestat contra Guvernului român în faţa palatului Luxembourg, împreună cu alţi români şi cu francezi.

Arhimandritul Teofil Ionescu a adus din America o scrisoare a autorităţilor bisericeşti române, pe care a înaintat-o arhiereului Veniamin Pocitan, vicar patriarhal. În scrisoare se manifestă o atitudine potrivnică Episcopului

Policarp Moruşca şi se cere ca arhimandritul Teofil Ionescu să fie numit vicar al Misiunii române ortodoxe din America, până la alegerea unui nou titular. Scrisoarea a fost remisă Patriarhului Nicodim.

Cu prilejul audienţei pe care primul ministru Petru Groza a avut-o în ultimul timp la Patriarhul Nicodim, acesta i-a cerut şefului Guvernului următoarele:

1) Să-i dea patru cauciucuri pentru maşina lui (deşi are alte patru, noi-nouţe, neîntrebuinţate). Petru Groza i-a făgăduit că-i va dărui o maşină de la preşedinţie.

2) Să-i dea 3 vagoane de grâu. Groza i-a făgăduit 6.

3) Să facă două mănăstiri model pentru oaspeţii patriarhali. La propunerea premierului de a reînnoi mănăstirile Pasărea şi Cernica, Patriarhul a răspuns că Mănăstirea Neamţ merită să fie făcută model, căci "călugării de acolo sunt harnici ca albinele, nu puturoşi ca cei din Muntenia." Premierul a fost de acord şi a arătat că, deoarece Patriarhul a răspuns invitaţiei Guvernului, participând la sărbătorirea zilei de 23 August a. c., el îi va satisface orice dorinţă. Una din dorinţele Patriarhului, pe care Groza i-o poate satisface - cu atât mai mult cu cât deţine şi interimatul la Culte - este ridicarea la rangul de arhiereu a arhimandritului V. Vasilache.

Patriarhul Nicodim este nemulţumit de faptul că la sărbătorirea zilei de 23 August a. c. nu i s-a dat un loc la tribuna regală, ci în aceea a reprezentanţilor Guvernului.

Postul de Episcop al românilor din America este vizat de: Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului şi de arhiereul Eugen Laiu, fost vicar al Bucovinei. Patriarhul Nicodim îl sprijină pe Nica Antim, care deocamdată nu are asentimentul Guvernului, pentru că nu a restituit, conform convenţiei armistiţiului, toate bunurile fostei Episcopii de Ismail (mi-a spus, de altfel, chiar el, Nica Antim, că a dat Patriarhului Nicodim covoare de mare preţ, în dar, numai să le salveze). În cazul când Nica va pleca în America, el va fi însoţit de:

1) Fratele lui, călugăr, student teolog şi funcţionar în Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

2) Avocat Radu, funcţionar la Ministerul de Interne şi nepotul Patriarhului Nicodim, ca secretar al Misiunii ortodoxe române.

3) Grigore Spiru, de la Patriarhie, ca şef al Serviciului de presă.

Primul ministru Petru Groza i-a atras atenţiunea Patriarhului Nicodim că trebuie să plece în vizită la Moscova până la data de 10 septembrie a. c., la care acesta a răspuns că o va face în noiembrie (adică după alegeri, din motive de

oportunism). Groza n-a fost de acord cu răspunsul lui Nicodim, rămânând punctul său de vedere.

[3 septembrie 1946]

La 29 august 1946, joi seara, preotul Sachelarescu de la Biserica Sf. Ilie-Rahova a ţinut o conferinţă la sediul Partidului Ţărănesc Democrat despre "Concepţiunile sociale contemporane în faţa socialismului creştin".

După ce apoi ia cuvântul domnul Georgescu-Ştefăneşti, urmează preotul Spiru Apostol, care a spus:

"Probabil că, în acţiunea ei, şi Biserica a greşit. La început s-a dezvoltat frumos şi convingător. Cu timpul însă, se pare că oamenii s-au depărtat de la principiile ei, iar slujitorii au devenit nişte simpli funcţionari de stat.

În alte ţări, chiar s-a simţit nevoia de a se **despărţi Biserica de Stat**[64]. Atunci, Biserica, simţindu-se singură, a revenit la formele ei iniţiale. A fost o măsură salutară, care azi se impune din nou. Să se reducă la forma ei primară. Biserica să fie a poporului, pentru cei mulţi. Slujitorii ei să se despartă de gândul că sunt funcţionari la o instituţie de stat şi că trebuie să primească leafă şi să se revină la forma ei iniţială, aşa cum o doreşte şi partidul nostru." (*Aurora*, 3 septembrie 1946).

Preotul Spiru Apostol [este] nepot, prin căsătorie cu nepoata, al doctorului N. Lupu, şeful Partidului Naţional Democrat[65].

4 septembrie 1946

La sfârşitul săptămânii trecute, Patriarhul Nicodim a plecat la Mănăstirea Neamţ. Înainte de plecare, el îi spunea adesea secretarului său, Petronius, că, dacă merge la Neamţ, nu va mai pleca la Moscova. În firea acestui bătrân este ceva diabolic, care-şi face apariţia în societate sub forma intrigii distrugătoare. Iată faptele:

În ajunul plecării sale, l-a chemat pe preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, şi i-a spus să întocmească adrese către: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei şi episcopii Cosma Petrovici al Dunării de Jos şi Lucian Triteanu al Romanului, prin care să le facă cunoscut că trebuie să-şi prezinte demisiile, Guvernul înţelegând să le fixeze câte o pensie lunară de un milion pentru fiecare. Patriarhul a opinat ca locul de retragere să fie Mănăstirea Neamţ (ca după moartea ierarhilor, aceasta să intre în stăpânirea lucrurilor lor,

[64] Subliniere în textul original (n. e.)
[65] Corect: Partidul Ţărănesc Democrat (n. e.)

etc.). Preotul I. Vască a îndeplinit întocmai dorinţa Patriarhului şi, sâmbătă şi duminica trecută, s-a prezentat la Galaţi, Roman şi Iaşi sus-numiţilor ierarhi.

În acest timp, Patriarhul intervine din umbră, căci după plecarea de la Palat a preotului I. Vască, el a telefonat fiecăruia dintre cei trei ierarhi, atrăgându-le atenţiunea: "Să nu-ţi tai craca de sub picioare dându-ţi demisia." Neapărat că ierarhii, potrivit sfatului "părintesc" al Patriarhului, care, de altfel, corespundea intereselor lor, nu s-au grăbit să-şi prezinte demisiile la cererea preotului Vască. Şi astfel, Patriarhul apare imaculat şi în bune raporturi, atât faţă de Guvern, cât şi faţă de cei trei ierarhi, datorită intrigii lui diavoleşti.

5 septembrie 1946

Petronius, secretarul Patriarhului Nicodim, a afirmat că şeful său nu va veni de la Mănăstirea Neamţ pentru a pleca la Moscova, decât "dacă va fi adus legat".

La Iaşi se discută cu un deosebit interes ştirea după care, din tezaurul mitropoliei locale, al cărui inventar cuprinde 32 de pagini, lipsesc lucruri evaluate la patru miliarde de lei. Sunt martori care atestă că au împachetat în lăzi, care au fost trimise din Iaşi în Muntenia, în refugiu, printre altele, următoarele obiecte, care nu au mai fost înapoiate la Iaşi:

100 de tacâmuri de argint, 5 tacâmuri de aur, diferite obiecte de aur, pocaluri, etc., primite de la ţarii Rusiei, din ale Mitropolitului Veniamin Costache, etc.

Aceste obiecte, se afirmă, au fost furate de Teodor Pietreanu, intendentul mitropoliei şi de Cuza, nepotul Mitropolitului Moldovei, Irineu Mihălcescu.

Arhiereul Justinian Marina, vicarul Iaşilor, a sesizat Ministerul Justiţiei şi Parchetul pentru a stabili vinovăţiile şi pentru înapoierea bunurilor.

7 septembrie 1946

După plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamţ, ca protest împotriva acţiunii Ministerului Cultelor şi a Guvernului faţă de el, de a-i impune o delegaţie, contra voinţei lui, cu care să plece la Moscova, şeful Bisericii a trimis ministrului Cultelor o scrisoare. Guvernul se află în dilemă. Pentru rezolvarea acestei dileme a avut loc ieri, la Ministerul Cultelor, o consfătuire, la care, printre alţii, au participat Petru Groza, prim ministru şi ministru *ad-interim* la Culte, preotul I. Vască, secretar general [la] Culte şi preotul Zaharia Mântulescu, director general [la] Culte.

S-a discutat situaţia creată prin plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamţ şi refuzul camuflat al acestuia de a pleca la Moscova. Cum

decretul de pensionare al Patriarhului Nicodim este semnat, dacă acesta se va opune de a pleca la Moscova, el va fi dat publicităţii în curând.

Noul patriarh va fi ales dintre:

Episcopul Nicolae Popovici al Oradei şi arhiereul Justinian Marina, vicar [la] Iaşi; *personna gratissima* este însă arhiereul Emilian Antal, Suceava, care are cele mai mari şanse.

După plecarea Patriarhului Nicodim la Mănăstirea Neamţ, a apărut în presă o notiţă, dată de Ministerul Cultelor, în care se menţiona numele preoţilor Cosma, consilier [la] Secţia economică a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, Zaharia Mântulescu, director general [în] Ministerul Cultelor, I. Huştiu, consilier de presă [în] Ministerul Cultelor, ca unii care vor face parte din delegaţia care îl va însoţi pe Patriarhul Nicodim la Moscova.

Patriarhul Nicodim nu şi-a putut stăpâni indignarea faţă de acestă notiţă din sursa Ministerului Cultelor. Ca atare, a chemat la Mănăstirea Neamţ pe preotul consilier Şerpe şi i-a dat o scrisoare de protest, adresată preotului I. Vască, secretar general [la] Ministerul Cultelor, în care-i face cunoscut în termeni categorici că el nu înţelege să plece la Moscova decât cu persoanele pe care însuşi le va indica, iar nu cu acelea menţionate în presă, adică împotriva voinţei lui. Scrisoarea trebuia să fie prezentată la minister de preotul Şerpe. Totuşi, el n-a făcut aceasta, ci i-a încredinţat-o lui Grigore Spiru, şeful Serviciului de presă al Patriarhiei, care a refuzat s-o ducă, spunând că nu-i de competenţa lui. Ca atare, scrisoarea a fost dusă de curierul Patriarhiei, Ionică, act prin care se calcă orice regulă protocolară. În cercurile Ministerului Cultelor se afirmă că Guvernul face mari pregătiri pentru călătoria Patriarhului Nicodim la Moscova. Deci Patriarhul Nicodim trebuie să fie la Bucureşti la 10 septembrie pentru a pleca la Moscova scurt timp după aceea, la 15 septembrie. În cercurile Patriarhului se crede că Patriarhul Nicodim nu intenţionează să plece la Moscova.

În ultimul timp, s-au produs în Capitală numeroase profanări şi furturi de şi în biserici, şi anume: Biserica din Dudeşti-Cioplea, Biserica Cuibul cu Barză, Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison, Biserica Izvor-Dudeşti, Biserica Albă, Calea Victoriei.

În aceste biserici s-au săvârşit furturi de obiecte sacre, covoare, pendule, cutii cu bani. În unele din ele, făptuitorii şi-au făcut necesităţile (Biserica Izvor) sau au tăiat în bucăţi odăjdiile (două rânduri de odăjdii la Biserica Dudeşti-Cioplea).

Totuşi, pare ciudat faptul că, până în prezent, nu s-a înregistrat nici un raport la cancelaria Patriarhiei, asupra celor întâmplate, din partea clericilor respectivi sau din partea protoereilor, fapt verificat prin Florescu, registratorul cancelariei de mai sus.

Clerul nu poate preciza cui se datoresc aceste fapte; totuşi, el le atribuie evreilor, comuniştilor şi hoţilor de meserie, pur şi simplu. Preotul Octavian Mureşeanu, de la Biserica Sf. Treime-Ghencea, a dat un răspuns foarte interesant în această privinţă, spunând că: "Aceste fapte au fost săvârşite de unii din ţiganii noştri de rumâni. Ce se caută vinovaţii aiurea?"

În ziua de 15 august s-au întâmplat următoarele fapte, concomitent, la mănăstirile Pasărea şi Cernica.

La Mănăstirea Cernica, la orele 12 noaptea, în timp ce călugării asistau la slujbă, indivizi rămaşi necunoscuţi au aruncat cu pietre în geamurile turlelor, care au căzut în cioburi, cu zgomot, în biserică. În acest timp, cineva a strigat din uşa bisericii: "Foc! Foc!" La auzul acestor cuvinte, călugării au năvălit spre ieşire, rămânând biserica goală. În timpul vacarmului, indivizi necunoscuţi au furat din locaş cutiile cu bani.

Acelaşi fapt s-a petrecut şi la Mănăstirea Pasărea.

Făptuitorii erau în uniforme militare ruseşti. Se crede că erau borfaşi, nu soldaţi ruşi.

Într-o convorbire pe care am avut-o azi cu preotul unit Leluţiu, inspector general în Ministerul Cultelor, acesta mi-a declarat:

La Facultatea de Teologie catolică din Strasbourg au studiat un număr de câteva zeci de studenţi teologi români, ca bursieri ai statului francez. Aceste legături dintre foştii studenţi şi facultate pot fi folosite pentru propaganda românească în Franţa, cum fac ungurii, şi anume: pentru a crea un curent favorabil României în opinia publică franceză este necesar, pe lângă altele, să se acorde titlul de *doctor honoris causa* al Universităţii din Bucureşti unor personalităţi franceze, ca de exemplu preotul dr. prof. Martin, decanul Facultăţii de Teologie din Strasbourg, reputat canonist, preotului dr. Aman, profesor de istorie la aceeaşi facultate, Episcopului Dieb, directorul Colegiului Saint Basile, unde au locuit studenţii români, etc. Aceste legături ar avea darul de a forma prieteni în Franţa, afirmă Leluţiu.

Cât despre raporturile dintre URSS şi Vatican, el afirmă că vecina noastră caută prin toate mijloacele să fie în bune raporturi cu Vaticanul, dată fiind forţa morală a acestuia în lume.

În ziua de 29 august a. c., s-a prezentat la Mănăstirea Văratec, Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, monseniorul Vladimir Ghica, de la Paris, însoţit de arhimandritul Bonteanu, unit, fost stareţ al Mănăstirii Cetăţuia, judeţul Iaşi. Chiar în arhondăria mănăstirii, monseniorul Ghica a oficiat o slujbă pentru însănătoşirea Mitropolitului Irineu, care era prezent. După slujbă, mgr. Ghica şi-a pus mâinile pe capul Mitropolitului Irineu, binecuvântându-l cu "spini din coroana lui Hristos". Apoi, a avut o întrevedere de două ore cu Mitropolitul

Irineu. Obiectul discuției nu se cunoaște până în prezent. Oricum, catolicii încearcă repetarea cazului Mitropolitului Calinic Miclescu.

În după-amiaza zilei, mgr. Ghica a fost prezentat soborului mănăstirii și călugărițelor, în număr de aproximativ 700, de către Mitropolitul Irineu, care a făcut, cu acest prilej, istoricul misiunilor externe romano-catolice, elogiind în cel mai înalt grad spiritul de jertfă, abnegație al clerului misionar. Apoi a adăugat că o mare putere s-a ridicat împotriva romano-catolicismului. Și dacă această putere a învins pe calea armelor, ea nu va fi capabilă să învingă romano-catolicismul prin ateism. E ușor de înțeles că s-a referit la URSS.

Apoi a urmat conferința mgr. Ghica, care a durat două ore. Conferențiarul a subliniat puterea romano-catolicismului în lume și necesitatea apropierii Bisericii ortodoxe de el.

Atât prezența unui prelat catolic, mgr. Ghica, precum și conferința acestuia au produs o dezorientare în rândurile viețuitoarelor mănăstirii, cu atât mai mult cu cât era de față și însuși Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, marele dogmatist care, în modul acesta, s-a arătat a fi unionist. Cazul acesta mi l-a comunicat alaltăieri, 5 septembrie 1946, arhiereul Justinian Marina, vicarul și potrivnicul Mitropolitului Irineu, în după-amiaza zilei, la el acasă (Biserica Sf. Gheorghe Vechi), de față fiind preotul Vasile Anghelea din Dorohoi (cu care, apoi, i-am cumpărat lui Marina bilet pentru rapidul de mâine, 17.55, Râmnicu-Vâlcea) și preotul dr. Grigore Cernăianu, de la Biserica Grivița.

10 septembrie 1946

Institutul Biblic a făcut o comandă de piele de peste trei milioane lei. Pielea se va întrebuința la legatul a patru rânduri, câte 5 volume, cărți din *Istoria biblică*, tradusă din rusește după Lapuhin de Patriarhul Nicodim. Cărțile acestea vor fi dăruite Patriarhului Alexei al Rusiei.

12 septembrie 1946

Prezența primului ministru Petru Groza la departamentul Cultelor, în calitate de ministru *ad-interim* a avut o oarecare influență asupra orientării politice a unui însemnat număr de clerici. Mulți clerici s-au înscris în partidul Frontul Plugarilor, intenționând prin aceasta să-i dea o coloratură clericală. Se constată în opinia publică clericală că preoții ar înclina spre BPD în ceea ce privește orientarea ei [sic!] politică, aceasta ca un protest față de lipsa de activitate a Patriarhului Nicodim. În consecință, mulți clerici vor vota cu BPD pentru interese personale: asigurarea, în viitor, a salariilor, pe care le-ar pierde dacă s-ar face separarea Bisericii de Stat.

Preotul Constantin Moisiu, fost consilier patriarhal, în prezent președintele Consistoriului bisericilor al Mitropoliei Ungro-Vlahiei, fost director general la Culte, o personalitate în rândurile clericilor, opinează pentru această atitudine a Bisericii față de Guvern, adică alături de el în alegeri "ca să putem câștiga poziția pe care a pierdut-o Patriarhul Nicodim."

18 septembrie 1946

În cercurile patriarhale se afirmă că Patriarhul Nicodim va pleca totuși la Moscova, după ce, în prealabil, va convoca Sinodul, spre a-i face cunoscut proiectata călătorie, după protocol.

Convocarea Sinodului urmează să aibă loc în curând și ea are darul de a împărți eventuala răspundere a șefului Bisericii, dacă nu și-o va asuma total, prin viclenia bătrânului.

În legătură cu profanările de biserici, fapte care au avut loc în ultimul timp, în Capitală, chestorii au invitat clerul la chesturile respective, făcându-i cunoscut faptul că Guvernul le condamnă și socotește că ele sunt opera reacționarilor. Clericii n-au făcut comentarii, dar sunt intrigați de faptul că, până în prezent, poliția n-a identificat nici unul din răufăcători.

Preotul Petre Murărescu, de la Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison din Capitală, locaș care a fost profanat, a raportat faptul acesta, în scris, Patriarhiei, care, în schimb, s-a mulțumit să ia act.

Preotul Cristea, parohul Coloniei române din Salonic, se află de câtăva vreme în țară, venit în interes de serviciu. El voiește să se înapoieze la postul său, însă, cu toate intervențiile făcute de Ministerul Afacerilor Străine pe lângă Guvernul grec, spre a-i acorda viza de intrare, nu i s-a dat până în prezent nici un răspuns, negativ sau pozitiv. Preotul afirmă că nu grecii sunt vinovați, ci englezii, care văd în el un "spion" al Guvernului român.

În ziua de 16 septembrie a. c., regele Mihai I a semnat decretele de pensionare a următorilor ierarhi: Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei, Cosma Petrovici, Episcopul Dunării de Jos (Galați) și Lucian Triteanu, Episcopul Romanului. În cercurile clericale se afirmă că mai sunt câțiva ierarhi care nu vor fi pensionați, printre care și arhiereii: Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, Valeriu Moglan, vicar [la] Iași, etc.

Un bun prieten al Patriarhului Nicodim este și Corneliu Gheorghian, consilier la Înalta Curte de Casație.

20 septembrie 1946

De câteva zile se află la Mănăstirea Neamț protoereii Arhiepiscopiei Bucureștilor. În acest scop, ei au închiriat un autobuz, plătind fiecare câte 250.000 lei. În fruntea protopopilor este preotul Cosma, consilier. Prezența lor la mănăstire este cu scopul de a arăta Guvernului că preoții sunt alături de Patriarh; aceasta în legătură cu unele zvonuri după care Patriarhul urmează să fie pensionat. Clerul critică acțiunea protoereilor, în care el nu poate fi angajat, subliniind că cel puțin o parte din suma cheltuită în zadar putea fi folosită în scopuri filantropice.

Clericii refugiați, plasați pe la diferite parohii din Muntenia, sunt nemulțumiți de faptul că, până în prezent, nu s-a putut rezolva definitiv problema sesiei parohiale, în sensul că nu li s-a dat și lor, ca ajutători, o parte din terenurile bisericești, spre folosire.

În călătoria sa la Moscova, Patriarhul Nicodim va fi întovărășit de o suită foarte redusă, din care va face parte numai: arhiereul Justinian Marina, preotul I. Vască și încă una sau două persoane.

În legătură cu pensionarea clericilor, se precizează:

Ministerul Cultelor a întocmit o lege în care se prevedea că ierarhii vor fi pensionați la vârsta de 70 de ani, cu mențiunea "exceptând pe Patriarh".

Preoții Liviu Stan și Spiridon Cândea intervin și înlocuiesc cuvintele "exceptând pe" prin "și". Ca atare, și Patriarhul Nicodim urma să fie pensionat, cu intențiunea ca în locul lui să fie numit Mitropolitul Nicolae Bălan. Decretul a fost semnat. Patriarhul este alarmat. Arhiereii Emilian Antal și Justinian Marina se sesizează și, spre a-l îndepărta pe Mitropolitul N. Bălan de la ocuparea Scaunului de patriarh, intervin la Președinție și se revine la forma primă a decretului, care-l excludea pe Patriarh de la pensionare.

Preotul I. Vască, secretarul general al Cultelor, prezintă decretul, la Mănăstirea Neamț, Patriarhului Nicodim, care se liniștește; fiind foarte satisfăcut, îi înmânează lui Vască două scrisori: una către Petru Groza, primul ministru, în care-i face cunoscut că, până-n data de 25 septembrie a. c., va fi în Capitală, spre a face toate pregătirile în legătură cu voiajul său la Moscova, iar cealaltă către Patriarhul Alexei, în care-l încunoștiințează că-l va vizita în curând.

25 septembrie 1946

Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, are un litigiu cu Episcopia Râmnicului, pentru uzufructul sesiei mitropolitane, în a cărui stăpânire n-a intrat în ultimul timp, adică an, al funcționării lui la Craiova, căci Episcopia Râmnicului afirmă că uzufructul amintit i se cuvine ei. Deci Mitropolitul Nifon,

aducând cazul în faţa Sinodului, acesta i-a răspuns că "Comisiunea de ierarhi" a hotărât ca litigiul să fie tranşat între reclamant şi Episcopia Râmnicului. Nemulţumit, Mitropolitul Nifon face o nouă întâmpinare, căreia Sinodul îi răspunde cu impertinenţă.

26 septembrie 1946

Azi a fost ridicat la rangul de arhimandrit ieromonahul basarabean Teofil Pandele. Originar din Basarabia, el are licenţa Academiei Comerciale din Bucureşti. În prezent, este funcţionar la Ministerul Cultelor, Direcţia contabilităţii. Azi, ca şi acum câteva luni când a fost hirotonit preot-monah, Pandele a dat câte un banchet pentru care a cheltuit de fiecare dată câteva milioane de lei. De data aceasta, mâncarea a fost preparată în însăşi bucătăria Palatului patriarhal, iar banchetul a avut loc în localul Şcolii de pictură bisericească, din spatele palatului Camerei Deputaţilor. Toate acestea s-au făcut, desigur, cu prealabila aprobare şi binecuvântare a Patriarhului Nicodim.

La banchet au participat, printre alţii: Episcopul Antim Nica, preotul Madan, fost la Ismail, preotul Burjacovschi, fost la Chişinău, preotul D. Balaur, fost la Bălţi (secretar la Seminarul Nifon, acum), preotul G. Ionescu, funcţionar la Cancelaria mitropolitană din Bucureşti, Ionescu Mircea, şeful contabilităţii din Ministerul Cultelor, Frangu, subdirector la Culte, D. R. Ioaniţescu, profesorul G. Savin de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, diaconul D. Moisescu[66] de la Sinod, preotul Cosma, consilier la mitropolie şi câteva zeci de clerici basarabeni refugiaţi. În cercurile clericale se pune întrebarea de unde dispune noul arhimandrit de atât de însemnate mijloace materiale pentru a-şi permite luxul unui banchet, când alţii mor de foame? Cărui fapt se datoreşte încrederea pe care-o acordă Patriarhul Nicodim lui Pandele? Se răspunde că Pandele este agentul Patriarhului Nicodim la Ministerul Cultelor, unde are acces pretutindeni, dar mai ales la preotul I. Vască.

Se afirmă că:

1) Dacă Patriarhul Nicodim va merge la Moscova, va fi otrăvit de ruşi pentru ca să nu divulge din cele constatate acolo.

2) Dacă nu va pleca, va fi "măcelărit" împreună cu ciracii lui, despre care se crede că-l sfătuiesc să nu întreprindă călătoria la Moscova.

27 septembrie 1946

În legătură cu pensionarea Patriarhului Nicodim, se precizează:

[66] Corect: Gheorghe Moisescu (n. e.)

Departamentul Cultelor întocmise o lege în care se prevedea că ierarhii vor fi pensionaţi, din oficiu, la vârsta de 70 de ani, "afară de Patriarh". Preoţii Liviu Stan şi Spiridon Cândea, de conivenţă cu preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, intervin şi înlocuiesc cuvintele din lege "afară de" prin "şi" Patriarhul. Deci, urma ca Patriarhul Nicodim să fie pensionat, iar locul lui să-l ocupe Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. Patriarhul s-a alarmat. Arhiereii Emilian Antal şi Justinian Marina se sesizează şi - pentru a nu reuşi tentativa care viza aducerea în Scaunul de patriarh a Mitropolitului Nicolae Bălan - intervin la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Arhiereul Justinian Marina se prezintă şi Regelui Mihai I, căruia îi explică necesitatea semnării unui nou decret, care să nu-l pensioneze pe Patriarhul Nicodim, ca să nu-i ocupe locul Mitropolitul Nicolae Bălan. (Locul şi-l rezervă pentru el, în realitate)

Acţiunea celor doi arhierei este îndreptată contra Mitropolitului Bălan, chiar realizând un compromis: menţinerea Patriarhului în fruntea Bisericii. Convins, Regele semnează al doilea decret, în baza căruia Patriarhul Nicodim rămâne în post. Preotul I. Vască se prezintă cu decretul la Mănăstirea Neamţ, Patriarhului Nicodim, pe care-l liniştește, arătându-i situaţia din ultimul timp. Mulţumit că n-a fost pensionat, Patriarhul Nicodim îi înmânează apoi lui I. Vască două scrisori: una adresată primului ministru Petru Groza, în care-i face cunoscut că va veni în curând la Bucureşti, spre a se pregăti pentru călătoria la Moscova, iar alta adresată Patriarhului Alexei al Rusiei, în care-i face cunoscut că-l va vizita în curând. În ciuda tuturor intrigilor "popeşti", murdare, Patriarhul Nicodim continuă să ocupe un scaun, de pe care umbreşte locul de multă vreme, fără să aducă un rod.

30 septembrie 1946

Se afirmă în cercurile clericale că, în curând, vor fi zece locuri libere de ierarhi, la care candidează următorii:

Titulari	**Candidaţi**
1-2. Episcopia Roman:	
- Ep. Lucian Triteanu	- Ep. Partenie Ciopron al Armatei
- arhier. Ilarion Mircea Băcăoanul	- ?
3. Mitropolia Moldovei-Iaşi:	
- Mitr. Irineu Mihălcescu	- arhier., vicar Justinian Marina
	- Mitr. Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei

4. Episcopia Dunării de Jos-Galaţi:

- Ep. Cosma Petrovici

- pr. Petre [sic!] Şerpe, consilier patriarhal

5. Mitropolia Sucevei:

- arhier. Emilian Antal, locotenent de Episcop

- tot el, în cazul când nu va fi ales patriarh, ceea ce nu apare câtuşi de puţin probabil

6. Episcopia Râmnicu-Vâlcea:

- locotenent de Episcop, arhiereu Atanasie Dincă

- Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei (Dincă nu este agreat de olteni)

7-8. Doi vicari patriarhali:

- 1 loc liber

- 1 loc ocupat de arhiereul Veniamin Pocitan, care va fi pensionat

9-10. Doi vicari mitropolitani:

- 1 loc liber prin trecerea la Argeş a Episcopului Iosif Gafton

- 1 loc ocupat de Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea

Cele două locuri de vicari patriarhali sunt vizate de arhimandritul V. Vasilache şi preotul [...][67] Spiru.

Celelalte două [locuri] de vicari mitropolitani sunt vizate de noul arhimandrit Teofil Pandele şi arhimandritul dr. Filaret Jocu.

1 octombrie 1946

Se afirmă că arhiereul Justinian Marina, vicar la Iaşi, are şanse să fie numit ministru al Cultelor, fără ca totuşi să renunţe la candidatura sa pentru postul de Mitropolit al Moldovei.

Aseară, Patriarhul Nicodim a sosit în Capitală, venind de la Mănăstirea Neamţ. Azi, la ora 8.30, el a primit în audienţă, pe lângă consilieri, o delegaţie de

[67] Indescifrabil în original (n. e.)

clerici-profesori de religie, în frunte cu preotul profesor Cristache, inspector la Ministerul Educaţiei Naţionale, în legătură cu programa analitică şi învăţământul religios în şcolile secundare. Patriarhul le-a făgăduit tot sprijinul.

3 octombrie 1946

Între Patriarhul Nicodim şi Guvern există un conflict, care se agravează din cauză că primul manevrează.

Regele Mihai I, semnând decretele de pensionare a trei ierarhi - Mitropolitul Irineu Mihălcescu, Iaşi, Episcopul Cosma Petrovici, Galaţi, Episcopul Lucian Triteanu, Roman - la dorinţa Patriarhului şi la propunerea Guvernului, acesta din urmă[68] s-a adresat Palatului pentru a proceda la cele de cuviinţă. Mare i-a fost însă mirarea când i s-a spus primului ministru, Petru Groza, că decretele nu pot fi publicate, arătându-i-se şi motivul: o scrisoare a Patriarhului Nicodim către Rege, în care-l ruga să nu pensioneze pe cei trei ierarhi.

Primul ministru este indignat de atitudinea de duplicitate a Patriarhului.

Vineri, 4 octombrie 1946

Azi, la orele 17, Patriarhul Nicodim a plecat cu trenul la Timişoara, spre a asista, în prezenţa Regelui şi a Guvernului, la sfinţirea catedralei locale. Patriarhul este însoţit de: arhimandritul Ghervasie Creţu, eclesiarhul Catedralei patriarhale; arhidiaconul profesor Anton Uncu, de la Catedrala patriarhală.

Prezenţa Patriarhului la Timişoara se datoreşte faptului că participă Regele şi Guvernul, prilej pe care-l va folosi pentru a clarifica starea de fapt încordată între el, Coroană şi Guvern, rezultată din neînţelegerea în rezolvarea unor probleme bisericeşti, precum şi pentru a verifica atitudini personale faţă de el.

Preotul Zaharia Mântulescu, director general al Ministerului Cultelor, n-a putut pleca azi la Timişoara cu vagonul pus de Guvern la dispoziţia Patriarhului. El va pleca mâine, cu trenul regal. Tot mâine va pleca la Timişoara, cu avionul, preotul I. Vască, secretar general.

Zilele acestea, preotul I. Vască a fost primit în audienţă de Patriarhul Nicodim, căruia i-a atras atenţiunea că, prin exprimarea dorinţei sale de a vizita pe Patriarhul Alexei la Moscova, a angajat însăşi Biserica română. Ca atare, vizita trebuie făcută neîntârziat. La aceasta, Patriarhul Nicodim i-a răspuns: "Nu dau socoteală unui ministru."

---

[68] Guvernul (n. e.)

În cercurile clericale şi la Ministerul Cultelor [se afirmă] că Episcopul Nicolae Popovici al Oradei va fi ales patriarh al României. Ardelenii sunt uniţi pentru a-l susţine. Arhiereul Emilian Antal al Sucevei, despre care se afirmă că urma să fie noul patriarh, s-a unit cu ardelenii spre a-l sprijini pe mitropolitul N. Popovici, pentru ca, în schimb, să i se dea şi lui sprijinul în ocuparea Scaunului de mitropolit al Bucovinei.

În călătoria pe care o va face Patriarhul Nicodim la Moscova va fi însoţit de: 1. arhiereul Emilian Antal, Suceava; 2. arhiereul Justinian Marina, Iaşi; 3. Episcopul Nicolae Popovici, Oradea Mare, care se află în Capitală; 4. preotul I. Vască, secretar general [la] Culte; 5. dr. Gheorghian; 6. V. Madan, ca interpret de limba rusă; 7. Arsenie, omul de casă al Patriarhului (şi comisar).

Patriarhul este nemulţumit pentru că din delegaţie nu poate să facă parte şi profesorul I. D. Ştefănescu, consilierul şi confidentul său, deoarece nu este acceptat şi agreat de Guvern. Şi totuşi, în cercurile patriarhale se crede că Patriarhul nu va merge la Moscova, în care scop va invoca în ultimul moment motive de sănătate.

Arhiereul Emilian Antal, pe care l-am vizitat la el acasă (str. Robert de Flers), miercuri, 2 octombrie 1946, mi-a spus că el i-a atras atenţiunea primului ministru asupra posibilităţii, din partea Patriarhului, de a invoca motive pentru a nu pleca la Moscova. La aceasta, Petru Groza i-a răspuns: "Atât îi trebuie!" "Oricum - mi-a spus arhiereul Antal - sănătos nu mai vine Patriarhul de la Moscova. Poate vine cu picioarele înainte."

Întrebându-l dacă el vine patriarh, mi-a răspuns că nu se gândeşte, deşi are şanse de peste 50%. "Nu vin patriarh, nici legat", a adăugat el. "Poate că va veni arhiereul Justinian Marina de la Iaşi." La care el mi-a răspuns: "D'apăi ce, p'ăsta să-l facă patriarh?"

În anturajul Patriarhului se precizează că şeful Bisericii s-a exprimat că nu vede câtuşi de puţin necesară călătoria sa la Moscova, deoarece în decembrie a. c., de Crăciun, Patriarhul Alexei va fi la Bucureşti, spre a-l vizita.

Joi, 10 octombrie 1946

Azi, Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului, în prezent director al Internatului studenţilor teologi, a fost primit în audienţă de Patriarhul Nicodim. Antim era însoţit de Andrica, ziarist român, de la Serviciul presei Misiunii americane, avocatul Radu, nepotul Patriarhului şi Grigore Spiru, şeful (!)[69] Serviciului de presă al Patriarhiei. Obiectul audienţei a fost realizarea intenţiei Episcopului Nica de a pleca în America, în calitate de şef al Episcopiei ortodoxe

[69] Aşa în textul original (n. e.)

române de acolo (în locul Episcopului Policarp Moruşca, care este în ţară din 1938), însoţit de avocatul Radu, ca secretar, Grigore Spiru, presa şi alţii. Patriarhul a arătat acum, ca şi-ntotdeauna, toată solicitudinea, cu atât mai mult cu cât va putea pleca o dată cu el şi nepotul său, avocatul Radu, căsătorit sâmbătă, 5 decembrie a. c., la Primăria sectorului III albastru, cu domnişoara Mariana.

Profesorul P. Constantinescu-Iaşi, ministrul Informaţiilor, a afirmat că, dacă Patriarhul Nicodim nu va pleca la Moscova până la 28 octombrie a. c., va fi demis fără întârziere.

Patriarhul Nicodim i-a imputat arhimandritului Uncu Anton, care l-a însoţit la Timişoara, că a dat dovadă de neglijenţă, deoarece i s-a oferit lui, ca Patriarh, precum şi Regelui, halat roşu, nu alb, conform tradiţiei, fapt despre care nu a fost încunoştiinţat în prealabil.

Uncu i-a explicat că s-a interesat din timp de halat, să vadă dacă este făcut după măsură, adică să nu fie strâmt, însă i s-a răspuns că s-au luat toate măsurile cuvenite, totul va fi în ordine. Abia în timpul ceremoniei i s-a prezentat Patriarhului halatul, însă acoperit. Când a fost desfăcut halatul, autorităţile fiind de faţă, s-a constatat că era de culoare roşie, ca şi al Regelui de altfel. Era însă prea târziu şi Patriarhul nu mai putea face nimic altceva decât să-l refuze, dar ... de ... scaunul pe care tronează inert ca un Buda, de atâţia ani, îi era scump ... S-a supărat el, dar i-a trecut.

Preotul Crăciunel, vicarul de la Timişoara, este acela care a avut ideea confecţionării halaturilor [sic!] din material de culoare roşie. Am uitat să-l întreb dacă-i adevărat.

Profesorul P. Constantinescu-Iaşi, ministrul Informaţiilor, a fost în audienţă la Patriarh, spre a stabili programul în legătură cu vizita acestuia din urmă la Moscova. Programul a fost acceptat de Patriarh. În Palat, se afirmă că Patriarhul nu voieşte să meargă la Moscova, ci să trimită în locul lui o delegaţie care să-l reprezinte.

Preotul Grigore Cristescu, fost profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, post din care a fost pensionat, fără să fi avut vârsta cuvenită, pentru că a militat ca legionar, va fi reintegrat la catedră. Se afirmă că reîncadrarea lui se datoreşte prietenilor săi, foşti legionari, ca preotul D. Veştemeanu, directorul Cultelor în Ministerul Cultelor, preotul Liviu Stan şi preotul Spiridon Cândea, ambii profesori la Academia Teologică din Sibiu.

Prietenia dintre Patriarhul Nicodim şi arhimandritul Teofil Pandele se datoreşte şi altor motive, pe lângă acela că cel de-al doilea este agentul celui dintâi, şi anume:

T. Pandele, fiind funcţionar în Ministerul Cultelor, la Direcţia contabilităţii, şi având legături cu Ministerul Finanţelor, a reuşit să obţină pentru Patriarh următoarele avantaje:

a) 150 milioane lei ajutor pentru clădirea bisericii din comuna Pipirig, judeţul Neamţ, satul natal al Patriarhului.

b) Un milion şi jumătate de lei cheltuieli de reprezentare, lunar, pentru Patriarh, care îi este atât de recunoscător, încât, în ultimul timp, când l-a ridicat la treapta de arhimandrit, i-a pus la dispoziţie pentru banchet chiar sala de recepţie din Palatul patriarhal. De această favoare, Pandele nu s-a putut bucura, deoarece intendentul Palatului, călugărul Damian, a plecat, intenţionat, cu grâu, la Mănăstirea Neamţ.

Duminică, 13 octombrie 1946

Misiunea suedezo-norvegiană pentru creştinarea evreilor (care devin "creştini după Evanghelie") a inaugurat azi, duminică, la orele 10.30, casa ei de rugăciune din strada Olteni, nr. 45 (fosta sală anglicană). erau prezenţi: pastorul Solheim, şeful misiunii, Max Wurmbrandt, al doilea pastor (evreu botezat), Radu Mihail, pianist, un organist, asistenţă: bărbaţi, femei, majoritatea evrei. Programul: cântări în comun, care alternau cu mici lecturi biblice şi Crezul, rostite de pastorul Solheim şi cu cântece executate la pian (Radu Mihail) şi orgă.

A vorbit după aceea, timp de o jumătate de oră, pastorul Solheim, în limba română, rar de tot, cu o grea pronunţie, despre "Slava lui Dumnezeu".

A vorbit apoi Wurmbrandt - cel care a provocat un scandal la congresul clerului din 16-17 septembrie 1945, în Camera Deputaţilor - de la 11.15 la 11.45, tratând despre "Slava lui Dumnezeu şi păcatul", zugrăvind societatea contemporană, care nu-l cunoaşte pe Iisus şi nu-l are în suflet. "Căci, în fond, zice el, ce sunt bisericile? Nişte ziduri; nimic mai mult. Biserica este sufletul omului." La 11.45 face un apel către evreii mozaici, chemându-i la Hristos, ei, care n-au patrie, n-au cetăţenie şi sunt insultaţi, bătuţi, ucişi pretutindeni. În clipa aceea, un avocat evreu mozaic, din fundul sălii, se ridică în picioare şi strigă: "Max Wurmbrandt nu poate vorbi azi. El e un bandit, omul lui Antonescu (mareşalul Ion)[70], cel care a dat evrei în mâinile Siguranţei."

S-a produs un vacarm. Credincioşii au început să cânte, în timp ce avocatul se certa cu asistenţa, care-l invita să părăsească sala. Avocatul insista însă, cu orice preţ, să fie lăsat să vorbească, pentru a dovedi cine este Max.

Avocatul era sprijinit de doi domni şi tineret evreu, băieţi şi fete, în număr de peste 15, care, încă de la începutul şedinţei, se răspândiseră în sală, mai

[70] Paranteza îi aparţine lui D.V. (n. e.)

apoi au ieşit în curte, pentru ca să revină şi să se grupeze în jurul avocatului. Era deci întocmit, în prealabil, un plan de acţiune.

Pastorul Solheim face apel la cei care au tulburat şedinţa, invitându-i să se liniştească, fiindcă, altfel, se va adresa autorităţilor, căci, adaugă el, nu-şi închipuie ca-n România democrată să fie cineva care să turbure şedinţa unui cult.

În fundul sălii, vacarmul nu contenea. În tot acest timp, Max Wurmbrandt nu s-a mişcat de pe estradă, stând drept şi cântând împreună cu mulţimea.

La un moment dat, câteva femei vârstnice s-au repezit asupra avocatului şi a tineretului, încercând să-i evacueze. Însuşi pastorul s-a repezit, furios, asupra avocatului, l-a apucat de piept şi-l trăgea spre uşă.

În această învălmăşeală, avocatul a lovit câteva femei, care au ripostat numai prin următoarele cuvinte: "renegat", "turburător de linişte".

În sfârşit, turburătorii sunt evacuaţi în curte, unde avocatul încearcă să-i vorbească mulţimii despre "banditul de Max Wurmbrandt". Este însă împiedicat de cei prezenţi. Totuşi, el vorbea şi se auzeau frânturi ca acestea: "părintele pastor ... cum se cade ... respect bisericesc ... banditul ... nu poate vorbi ..."

Un domn care-l apăra pe avocat a spus: "Banditul de Max Wurmbrandt este în serviciul englezilor, care ucid evreii în Palestina."

Apare apoi un sergent de stradă, care în cele din urmă n-a putut influenţa cu nimic prin prezenţa lui. Pastorul Solheim i-a explicat unuia din certăreţi că, dacă au acte împotriva lui Wurmbrandt, i le pot aduce oricând şi el va lua măsurile cuvenite. El însă şi cu Wurmbrandt, a subliniat apoi, au ajutat mult pe evreii din Transnistria, în timpul prigoanei şi informau străinătatea, pe cale diplomatică, asupra celor ce se petreceau în România. Wurmbrandt a lucrat deci mult pentru evrei.

Vacarmul a durat de la 11.45 până la 13.45, oră după care tot au mai rămas grupuri răzleţe, care discutau, mai liniştit, în contradictoriu: erau evrei creştini şi evrei mozaici.

Luni, 14 octombrie 1946

Profesorul I. D. Ştefănescu a sosit în Capitală sâmbătă dimineaţa, 12 octombrie a. c. Din încredinţarea Patriarhului, el a luat contact cu Regele. Obiectul audienţei la Rege nu se cunoaşte. De asemenea, [obiectul] audienţei, tot la Rege, a arhimandritului Dumitru Melchisedec.

Patriarhul Nicodim este nemulţumit de faptul că Preşedintele Consiliului de Miniştri i-a fixat la şapte numărul persoanelor care-l vor însoţi la Moscova, căci se pare că înclină pentru această călătorie. El a făcut deci cunoscut

Preşedinţiei să-i îngăduie ca încă zece persoane să-l însoţească, printre care episcopii Antim Nica, fost al Ismailului şi Iosif Gafton, Argeş.

Preotul Grigore Cristescu, care a fost reintegrat la catedra sa de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, este membru al partidului Frontul Plugarilor. În acelaşi timp, profesorii Stăniloae, de la Academia Teologică de la Sibiu şi dr. Justin Moisescu, de la Facultatea de Teologie din Suceava vor fi transferaţi, în curând, la Facultatea de Teologie din Bucureşti; tot aici s-a creat o nouă catedră pentru preotul dr. D. Fecioru, slujitor la Biserica Cuţitul de Argint din Capitală. Preotul Grigore Cristescu afirmă că noii profesori vor da un nou imbold învăţământului teologic superior, situându-se pe calea democraţiei.

Marţi, 15 octombrie 1946

Arhiereul Justinian Marina nu este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim, care însă caută o împăcare. În acest scop, l-a însărcinat pe Grigore Spiru să facă toate demersurile pe lângă arhiereul Marina, spre a-l hotărî să vină la el în audienţă. În acest scop, Grigore Spiru a luat azi contact cu diaconul N. Nicolaescu, la care locuieşte Marina când vine în Capitală, ca să fie intermediar.

Miercuri, 16 octombrie 1946

La Ministerul Afacerilor Străine se lucrează la paşapoartele Patriarhului Nicodim şi ale însoţitorilor lui în călătoria la Moscova. În afară de persoanele menţionate anterior nu va mai merge nimeni altcineva, nici doctorul Nazarie, deşi este medicul Patriarhului.

În cercurile patriarhale şi clericale se dă ca sigură ştirea după care Episcopul Antim Nica va fi numit în postul de şef al Misiunii ortodoxe române din America.

În acest scop, Episcopul Antim Nica va pleca împreună cu: 1. Dumitru Radu, avocat, subdirector în Ministerul Afacerilor Interne şi nepot al Patriarhului, ca secretar al misiunii; 2. Grigore Spiru, în calitate de consilier de presă; 3. diaconul Neofil Nica, licenţiat în Teologie, funcţionar la mitropolie, fratele Episcopului Nica, în calitate de secretar particular al acestuia.

Diligenţele pe lângă generalul Susaikov, locţiitorul preşedintelui Comisiei Aliate de Control, pentru obţinerea vizei de plecare (paşapoartelor) le face Gică Petrescu, procuror general şi prieten intim al Patriarhului.

Gică Petrescu este prieten cu generalul Susaikov. În această calitate, i-a făcut numeroase servicii Patriarhului.

Vineri, 18 octombrie 1946

Ieri, joi, a avut loc, în sala Asociaţiei Clerului Ortodox din bulevardul Pake o adunare a preoţilor protoeriei I (?)[71] Ilfov, de sub conducerea protoereului Sebe. S-au discutat diferite probleme în legătură cu Biserica, dar cea mai de seamă dintre ele a fost problema sectelor, pe care clerul o vede ca primejdioasă pentru stat. Ca atare, s-a hotărât să se înceapă lupta contra sectanţilor, care cutreieră satele desfăşurând o propagandă intensă.

Arhimandritul dr. Martinian Ivanovici, fost director al Internatului Teologic din Suceava, a fost numit de Patriarh paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, în locul arhimandritului Teofil Ionescu, demis.

Sâmbătă, 19 octombrie 1946

Patriarhul Nicodim va pleca la Moscova în ziua de 23 octombrie a. c., a afirmat arhiereul Justinian Marina, care face parte din delegaţie. Până la plecare, Patriarhul Nicodim caută totuşi să tergiverseze lucrurile, pentru ca să mai obţină de la Guvern anumite avantagii pentru ciracii săi. (Eh! Nimicuri de ... arhierei, etc.)

Miercuri, 23 octombrie 1946

Azi a plecat Patriarhul Nicodim la Moscova. Preotul I. Vască, însoţindu-l, a delegat cu conducerea departamentului Cultelor, pentru tot timpul cât va lipsi din ţară, pe preotul dr. Liviu Stan.

Joi, 24 octombrie 1946

Un vânt puternic şi rece s-a luat la întrecere cu ideea vântului năpraznic a[l] unui nou război, dorit de cei care nu au acaparat destul bunuri în trecutele războaie. Şi Patriarhul Nicodim este în drum spre Moscova.

În legătură cu arhimandritul Martinian Ivanovici, noul paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris, se precizează:

În trecut a fost un legionar convins; în prezent este membru al Partidului Naţional Popular[72]. Foarte apreciat de cercurile clericale şi laice din Bucovina. Şi aprecierea este atât de mare, încât ea [sic!] constituie un adversar de temut pentru arhiereul Emilian Antal, la ocuparea Scaunului de mitropolit al Sucevei. Ca atare,

---

[71] Aşa în original (n. e.)

[72] Partidul Naţional Popular, fondat la 10 ianuarie 1946 sub conducerea lui Mitiţă Constantinescu. Între 1947 şi 1949, PNP îl are ca preşedinte pe Petre Constantinescu-Iaşi. Printre membrii partidului, se numărau: George Călinescu, Andrei Oţetea, Dumitru Bagdasar (n. e.)

Antal a făcut toate sforţările şi, prin intermediul Guvernului, a izbutit ca Patriarhul să-l transfere la Paris. Arhimandritul Ivanovici nu s-a entuziasmat de această numire care l-a făcut să plece din Bucovina, unde este foarte apreciat, şi să meargă la Paris, unde, a afirmat el, desigur că există o opoziţie, atât în câmpul religios, cât şi politic faţă de reprezentanţii României. Şi opoziţia îl va privi ca pe un reprezentant al Guvernului şi ca atare îl va izola din societatea ei. Ivanovici este hotărât să se înapoieze în ţară imediat ce va constata că nu va putea activa la Paris în condiţiuni normale.

Vineri, 25 octombrie 1946

Azi noapte a nins. Acoperişurile caselor sunt învăluite în imaculata mantie, scânteietoare ca ochii păcatului, a zăpezii. Şi e frig; iarnă. Patriarhul Nicodim este în drum spre Moscova. Oare va veni asemenea Patriarhului Miron Cristea?

Luni, 28 octombrie 1946

Clerul şi alegerile.

Data alegerilor se apropie cu paşi repezi, grăbiţi, ca ursitul. Până în prezent, toate instituţiile de stat s-au manifestat într-o măsură mai mare sau mai mică, prin întruniri, etc., exprimându-şi adeziunea lor faţă de platforma BPD. Armata n-a lipsit nici ea, făcând front comun cu BPD, prin glasul unanim al comandanţilor de mari unităţi veniţi din toată ţara la Bucureşti, din ordin. Problema sincerităţii acestor manifestaţii rămâne în discuţie. Dar instituţia cea mai de seamă din statul român, Biserica, aceea care poate avea o influenţă nebănuit de covârşitoare asupra maselor, cu a căror conştiinţă lucrează în laboratoarele altarelor şi al căror suflet îl disecă la pristol, lângă picioarele crucii, nu s-a manifestat, *in corpore*, într-un sens sau altul. Da, a făcut-o! Se va răspunde că Biserica, prin menirea ei, depăşeşte momentul istoric. Dar azurul apare în maiestatea lui, nu îngerului, ci marelui nemuritor, veşnicului muritor totuşi, OMULUI[73], care este ataşat pământului - ca sicriul de groapa rece -, piedestal de pe care nu poate face, chiar dacă ar voi, un salt în abis. Deci, transcendentul este condiţionat în existenţa lui de existenţa însăşi a OMULUI. Biserica nu-l poate ignora şi soarta lui trebuie să constituie pentru ea o condiţie *sine qua non* a însăşi existenţei ei, pe care o realizează **numai**[74] de perfect acord cu "**stăpânirile veacului acestuia**". Manifestările sporadice ale unor ierarhi tot sporadici n-au

[73] Cu majuscule în original; vezi şi mai departe (n. e.)
[74] Subliniere în original; vezi şi mai departe (n. e.)

avut darul să fixeze o atitudine, să creeze o cale luminoasă, oricât de strâmtă ar fi, spre câmpul vast al viitoarei experienţe politice.

Biserica se camuflează în ceaţa tăcerii, însă asemenea struţului, căci capul - ierarhii - şi-l îngroapă în nisip, iar corpul, clericii, rămâne supus atacului.

În această situaţie, "corpul" activează fără directivele "capului", deşi faptul acesta apare ca o antinomie. Clericii deci, în afară de acei care s-au înglobat în BPD - cât despre sinceritatea lor, aceasta constituie o problemă complicată - nu numai că se înclină, dar s-au aplecat complet peste balustradă pentru a da mâna "istoricilor", pe care "păcatele-i trag la fund".

Tradiţionalismul, banalul, lipsa de curaj în opinie şi acţiune sunt tot atâtea motive care-i subordonează pe clerici intereselor lor, iar motivele acestea sunt păcatele care-i trag la fund, din care cauză nu pot vedea realităţile sociale.

Clerul consideră că victoria BPD-ului în alegeri va însemna începutul declinului Bisericii, datorită măsurilor care ar urma să se ia împotriva ei. Clerul, care este pozitivist, materialist, de ideal şi spirit rămânând "să se bucure", din destul, mulţimea, exclude intervenţia supranaturalului în mersul legilor naturale şi totuşi nu exclude posibilitatea unei minuni, în ziua alegerilor, cu tot grotescul "afacerii". Minunea aceasta s-ar concretiza prin apariţia puterii anglo-americane în faţa urnei.

Marţi, 5 noiembrie 1946

Preotul Vasile Ionescu, membru marcant, atât al UPD-ului (Uniunea Preoţilor Democraţi), cât şi al BPD-ului, recte Frontul Plugarilor, a afirmat că, în realitate, UPD-ul este inexistent ca forţă de acţiune, deoarece majoritatea membrilor s-a înscris din interes în această organizaţie, care, de fapt, nu este nici politică, nici cel puţin profesională. Ca atare, toţi aceşti clerici nu lucrează în câmpul "democraţiei de tip nou", ci, înscrişi fiind la UPD, îşi fac interesele lor politice, care sunt opuse BPD-ului. Şi, pentru a ilustra această stare de lucruri, a dat ca exemplu cazul judeţului Tulcea, unde, dintr-un număr de 60 de preoţi înscrişi la UPD, numai trei activează. Se înţelege de la sine ce aport vor aduce în viitoarele alegeri preoţii UPD-işti animaţi de astfel de sentimente.

Miercuri, 6 noiembrie 1946

Patriarhul Nicodim a sosit, în dimineaţa zilei de azi, în Capitală, venind de la Moscova. Încă de ieri, autorităţile bisericeşti - în realitate UPD - au luat toate măsurile, de acord cu Guvernul, ca să-i facă Patriarhului o primire deosebită. Astfel, înainte de ora 9 dimineaţa, un număr de 50 de preoţi cu epitrahile pe piept se aflau în gara Mogoşoaia, iar alţi 50 de preoţi în faţa

Palatului patriarhal. Preoţii erau din Bucureşti, judeţul Ilfov şi câţiva din judeţul Prahova. La Ploieşti, Patriarhul a fost întâmpinat de protoereul Alexandru Ionescu. La sosirea trenului special în gara Mogoşoaia, erau prezenţi: Petru Groza, primul ministru, cu membrii Guvernului, afară de Gh. Tătărescu. şi clerici, în frunte cu Episcopul Antim Nica şi preotul Gh. Vintilescu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti. Patriarhul coboară din tren. Pe pieptul lui, pe care de obicei, în călătorie, poartă un engolpion, se văd: o cruce de lemn, sculptată şi o decoraţie în formă de cruce, cu chipul lui Hristos la mijloc, împodobită cu pietre scumpe, primită, probabil, de la Moscova. După ce este salutat de cei prezenţi, Patriarhul merge în sala de recepţie a gării, unde, pe un ton glumeţ, îşi deapănă unele impresii de călătorie, subliniind:

1. Dragostea cu care a fost primit la Moscova.

2. Atenţiunea care i s-a dat, când s-a ridicat tost (sic)[75] pentru Biserica română şi pentru Guvern "şi când am amintit de M. S. Regele Mihai I s-a ridicat tost (sic) şi pentru el."

3. A arătat, cu un vădit interes, că a vizitat Kremlinul, unde i-a văzut tezaurul şi bogăţiile.

4. "Pe ilustrul generalissim Stalin nu l-am putut vedea", deoarece nu era la Moscova. El urma să se înapoieze acolo tocmai în luna decembrie.

5. L-a invitat pe Patriarhul Alexei în România, însă nu mai devreme de luna mai a anului viitor, spre a putea fi primit "cum se cuvine". Patriarhul Alexei a răspuns că primeşte invitaţia făcută. Apoi, Patriarhul a adăugat că nu poate face alte comunicări, deoarece "pe acelea le aşteptăm să sosească, în curând, de la Moscova."

După aceea, Patriarhul a plecat la Palatul patiarhal, unde a fost întâmpinat de cler, în frunte cu Veniamin Pocitan Sinaitul, care a rostit, ca de obicei, câteva cuvinte banale de circumstanţă. Clericii au plecat apoi la Sala Dalles, unde au avut o consfătuire.

Dorinţa ierarhilor ardeleni este ca viitorul patriarh al României să fie Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, care l-a însoţit pe şeful Bisericii, Patriarhul Nicodim, la Moscova. În acest scop, ei vor ca, după plecarea Mitropolitului Irineu Mihălcescu din scaunul Moldovei, să fie numit în locul lui Episcopul N. Popovici, care, după moartea Patriarhului Nicodim, va fi, în ordine canonică, locotenent de Patriarh, rămânând ca opera s-o sfârşească şi desăvârşească tot culisele.

În cercurile clericale se afirmă că se va reînfiinţa Mitropolia Olteniei, în fruntea căreia va fi adus arhiereul Justinian Marina de la Iaşi. Episcopia

[75] Paranteză D. V.; vezi şi mai departe (n. e.)

Râmnicului-Vâlcii va continua să fiinţeze. La conducerea ei aspiră diaconul N. Nicolaescu, profesor universitar.

Problema arhieriei arhimandritului Vasile Vasilache va fi supusă în curând spre rezolvare Guvernului, de către Patriarh, care crede că i se va da satisfacţie acum, după călătoria la Moscova.

În cercurile clericale se afirmă că scaunele de ierarhi care vor deveni vacante după alegeri vor fi ocupate de persoane credincioase Guvernului. În modul acesta, Guvernul vrea să dea o nouă structură corpului clerical, [celui] superior în special, şi să introducă o nouă mentalitate în rândurile preoţilor, spre a democratiza în felul acesta Biserica, în adevăratul înţeles al cuvântului.

Sâmbătă, 9 noiembrie 1946

Azi a conferenţiat la Ministerul Cultelor preotul Gheorghe Chiriac de la Biserica Popa Tatu din Capitală, despre "Creştinism şi socialism". Erau prezenţi funcţionarii ministerului, în frunte cu preotul I. Vască, secretar general. Conferenţiarul a făcut un rechizitoriu foarte aspru la adresa mentalităţii din trecut – reacţionară, în concepţia nouă - întronată în Biserică şi armată, din care se vede că cei mici şi slabi, la figurat, au fost neglijaţi.

Exemplu Biserică: atunci când s-a clădit Seminarul Central din Capitală, s-au prevăzut locuinţe pentru tot personalul administrativ, nu însă şi pentru oamenii de serviciu. "Ierarhii şi preoţii - excluzând unele excepţii fericite - au cochetat cu cei bogaţi; şi se ştie că bogăţia peste nevoile omului constituie un furt."

Armata: soldatul era un rob la dispoziţia ofiţerului.

Şcoala: fiii de ţărani nu puteau pătrunde aşa de uşor pe băncile şcolilor înalte, din cauza boierilor.

Conferinţa n-a fost citită.

Duminică, 10 noiembrie 1946

Profesorul universitar Nicolae Popescu, Mitropolitul Tit Simedrea, al Bucovinei pe atunci, şi diaconul Gheorghe Moisescu au tipărit *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă, după *Codex Parisius*, într-o ediţie cu aparat ştiinţific ales. Apariţia acesti cărţi îşi are tălmăcirea ei:

Profesorul N. Popescu şi Mitropolitul Tit l-au rugat pe arhimandritul Teofil Ionescu, Superiorul Bisericii române din Paris, să le procure fotocopiile codexului de mai sus, aflate la *Bibliothèque Nationale*, pentru ca în schimb să-i ofere pe tavă un scaun de ierarh în ţară. Încântat de minunatele perspective de viitor, călugărul cheltuieşte o sumă considerabilă din buzunarul său, pentru

fotocopii, urmând ca, până la scaunul de ierarh, să i se dea doctoratul în Teologie la Bucureşti. Rezultatul: grupul de autori s-a ales cu cartea apărută, iar Teofil cu banii pierduţi şi speranţele spulberate de vântul realităţii crude, ca ciulinii Bărăganului descrişi de P[anait] Istrati.

Acum, grupul încearcă, telefonic, să-l convingă pe Teofil să continue cu trimiterea fotocopiilor.

Patriarhul Nicodim se aşteaptă ca Guvernul să îi ceară o pastorală în legătură cu alegerile. În cazul acesta, va condiţiona pastorala de asentimentul Guvernului pentru ridicarea la treapta de arhiereu a arhimandritului Vasile Vasilache. De altfel, cercul ieşenilor, care-şi are sediul la Mănăstirea Antim, a adresat un memoriu Patriarhului Nicodim, pentru ca Vasilache V. să fie ales arhiereu.

Ministrul Cooperaţiei, Anton Alexandrescu, comentând vizita Patriarhului Nicodim la Moscova, a afirmat: "Patriarhul mai mare rău a făcut Guvernului, că pierdem o parte din voturi în alegerile viitoare."

Preotul Toma Gherasimescu, profesor şi misionar al Episcopiei Aradului, mi-a comunicat că în Ardeal sunt frecvente cazurile de căsătorii de probă, adică fără oficierea cununiei civile sau religioase.

În rândurile clericilor se afirmă că vizita Patriarhului Nicodim la Moscova s-a soldat cu un eşec, deoarece, cu toate că a fost invitat la Moscova, el n-a fost primit în audienţă de mareşalul Stalin.

Luni, 11 noiembrie 1946

Până azi, Patriarhul Nicodim n-a făcut nici o mărturisire intimilor săi în legătură cu călătoria sa la Moscova.

La Secţia economică a Patriarhiei, preotul Cosma lucrează de câtva timp, în fiecare seară, până târziu, la orele 22-23.

Se crede că el "face ordine" în actele secţiei, pentru cazul când i se va face o verificare, mai ales în eventualitatea plecării Patriarhului Nicodim din scaunul său.

Joi, 14 noiembrie 1946

Azi, 11 noiembrie dimineaţa[76], a avut loc în Sala Dalles din Capitală o conferinţă rostită de preotul I. Vască, secretarul general al Ministerului Cultelor, asupra impresiilor din călătoria pe care a făcut-o în ultimul timp la Moscova, ca

[76] Adăugire cu creionul în textul original (n. e.)

membru al delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul Nicodim.

Sala [era] împodobită cu portretele M. S. Regelui Mihai I şi dr. Petru Groza, preşedintele Consiliului de Miniştri. Tribuna [era] acoperită în faţă, până pe margini, cu un tricolor mare, terminându-se la mijloc într-o buclă mare. În dreapta şi stânga tribunei, pe pereţi, câte o placardă cu "Votaţi lista no. 1 la BPD!" Pe estradă: preotul Vasile Ionescu, diaconul N. Nicolaescu, ministrul Gheorghiu-Dej, al Comunicaţiilor, preotul Alexandru Ionescu (Bucureşti), preotul I. Vască, preotul Stanciu - Sf. Nicolae Vlădica, preotul Sulică, preotul Sebe [...][77].

Preotul Alexandru Ionescu deschide şedinţa, după care ia cuvântul preotul I. Vască. Acesta descrie călătoria la Moscova, în ordine cronologică, evidenţiind atenţiunea şi dragostea de care s-a bucurat delegaţia din partea sovieticilor. Arată că realităţile sovietice dovedesc că acolo există cultură, civilizaţie, nu numai în Apus, cum se crede. Şi, atacând Apusul şi pe anglo-saxoni, arată că aceştia ne-au fost potrivnici la Conferinţa de Pace, în timp ce Rusia sovietică ne-a apărat interesele. Anglo-saxonii duc politica lor "cu o perseverenţă diabolică şi contrar intereselor noastre. Pe de altă parte, prietenia cu Rusia sovietică nu ne degradează", căci "în Rusia se merge în sus, nu în jos."

Mulţumind Guvernului pentru sprijinul dat pentru a întreprinde călătoria la Moscova, arată că: "Suntem mândri că autoritatea de stat ne cheamă la muncă. Să ştim aprecia solicitudinea guvernului actual. UPD face un apel clerului." (Citeşte apelul, tipărit pe foaie volantă, care se termină: "Preoţimea îşi va face datoria.") Şi Vască adaugă: "Să sperăm că şi-o va face." "Trebuie să ne arătăm recunoştinţa şi gratitudinea faţă de Guvern, prin obolul nostru, votând Blocul."

Conferinţa pare că poartă pecetea unei lipse de convingere, în subiectul tratat, din partea conferenţiarului, care n-a putut înlătura banalul, monotonia. Cât despre consideraţii şi concluzii asupra călătoriei, el s-a mărginit să le citească pe acelea ale Patriarhului, publicate în *Graiul nou*. Preoţii murmurau, spunând: "Are de gând să ne citească tot ziarul? Mai bine ni-l dă să-l citim acasă."

Preotul Vască a afirmat că, la plecare, cineva din anturajul Patriarhului i-a atras atenţiunea să nu semneze ceva la Moscova - aplauze slabe. Majoritatea s-a abţinut.

Apoi, preotul Alexandru Ionescu dă cuvântul ministrului Gheorghiu-Dej, care arată că va arăta poziţia BPD şi a Partidului Comunist faţă de Biserică. "Preoţii nu pot fi consideraţi ca o parte ruptă din întreg, din popor", iar atitudinea Partidului Comunist este aceea fixată în platforma-program a BPD, pe care o citeşte, "neavând alta pe care ar spune-o în mod public."

---

[77] Indescifrabil în original (n. e.)

"Biserica reprezintă o forţă spirituală, care trebuie pusă în slujba intereselor naţionale, ale poporului."

"Partidul Comunist nu se mai găseşte în stadiul de romantism. Aş fi un mincinos în ochii dumneavoastră, dacă aş spune că Partidul Comunist nu se inspiră din realităţile specifice vieţii noastre, că nu-şi apropie preoţimea, spre a colabora cu ea pentru interesul poporului nostru, al patriei noastre. E greşită părerea cum că Biserica se ocupă numai cu cele spirituale, căci astfel legătura dintre Biserică şi popor ar suferi mult.

Misiunea preotului este să fie îndrumătorul ţăranului nostru în cele materiale şi sufleteşti. Preotul este un propovăduitor al binelui, un învăţător, un îndrumător în viaţa de toate zilele a ţăranului nostru. Preotul îi dă sfatul cum să scape de o nenorocire, când îi ia foc casa, când îi moare o vită, când i se îmbolnăveşte un copil.

În oraş sunt mulţi care rătăcesc pe căi greşite şi găsesc în Biserică un îndrumător. Un val de nebunie se abătuse asupra ţării. Forţele negre ale întunericului au abătut poporul de pe căile lui firești. Au fost oameni care au propovăduit: să urăşti pe aproapele tău, în locul iubirii. Nici Biserica n-a rămas neinfluenţată.

Dacă rătăcitul trebuie adus de pe calea rătăcirii, noi nu vrem moartea păcătosului, ci îndreptarea lui. Acesta este un aspect al activităţii celor care sunt responsabili faţă de viitorul ţării." Dă apoi cazul preotului Vuză (din Iaşi, fost duhovnic al închisorilor sub ministeriatul la Justiţie al lui Victor Iamandi), care, pe când ministrul Dej se afla închis la Caransebeş, el îi predica ura în închisoare.

"Şi i-am răspuns: dacă nu iubeşti pe cei ce cred ca tine, iubeşte pe cei ce seamănă cu tine."

Vuză i-a atras atenţiunea că este român. Şi i-a răspuns: "Da, sunt român şi sunt mândru de aceasta şi că nu am lăsat să pătrundă ura în sufletul meu." Vuză făcea ameninţări subtile. "Şi totuşi, nu m-am răzbunat, căci răzbunarea nu este în firea românului, şi apoi, ne-am coborî sub nivelul celor din trecut."

"Istoricii[78] o fac pe naivii ... pe proştii în faţa celor ce-şi pleacă urechile, vorbindu-le despre reforma agrară, despre colhoz." Combate zvonurile acestea lansate de istorici. "Noi analizăm ştiinţific curentele politice, stările de fapt sociale, pentru a nu face greşeli, deşi şi noi facem greşeli; păcat nu e că ai făcut o greş[e]ală, ci când o faci aşa de grosolană, că n-o mai poţi repara. Să nu ne mulţumim numai s-o recunoaştem, ci s-o şi îndreptăm." În privinţa reformelor sociale, arată că: "Conservatorismul ţăranului nu admite colhoz." (Aplauze puternice)

[78] În sensul de "partidele istorice", PNŢ şi PNL (n. e.)

"Nu suntem partizanii nivelării, căci viaţa însăşi nu este egală. După noi, nivelare înseamnă moarte, a sta pe loc, a nu merge înainte. Deci partizanii nivelării nu trebuie căutaţi în rândurile Partidului Comunist."

"Ceea ce preocupă preoţimea noastră, este ideea despărţirii Bisericii de Stat."

La aceasta răspunde prin faptele Guvernului:

"Biserici sfinţite, altele în curs de construcţie."

"Biserica să fie într-adevăr un locaş de unde pleacă cele mai bune gânduri pentru ţară, pentru patria noastră. Este în interesul poporului, al factorilor de răspundere ai ţării noastre, deci şi a[l] Partidului Comunist. Nici vorbă nu poate fi de despărţirea Bisericii de Stat. (Aplauze furtunoase) Sunt însă împrejurări care impun atitudini, atunci când Biserica este ostilă intereselor poporului român, mişcării de înnoire a vieţii noastre publice, când nu se încadrează în ritmul viu în care a intrat ţara noastră.

O parte din cler este cu Blocul, dar o parte face coadă lui Maniu şi Brătianu. Eu nu m-agăţ de oameni care stau cu-n picior în groapă, Partidul Naţional Liberal de sub preşedinţia domnului Brătianu îl caracterizez ca pe un arbore uscat: a avut epoca lui de înflorire, declin şi acum se găseşte pe pragul mormântului. Cine vrea să se alăture de ei, este liber. Interesele Bisericii, însă, şi ale preoţimii sunt alături de BPD."

"Nu subapreciem forţele adversarului nostru."

Ocupându-se de Patriarhul Nicodim, spune printre altele:

"Cu Î. P. S. **Patriarhul nostru**[79] sunt în raporturi dintre cele mai bune."

Îi aduce elogii, căci: "cucereşte prin bogăţia cuvântului şi a gândurilor sale", "cauza Bisericii este bine apărată", "are maturitate politică", "[este] înţelept, căci interesele ţării noastre vor fi mai bine apărate prin întărirea raporturilor de prietenie cu Rusia sovietică şi interesele noastre vor fi şi mai bine apărate prin prietenia cu Rusia."

Arată că aseară a fost la un concert dat de ansamblul Armatei Roşii, unde ni s-a făcut cinstea ca, la Bucureşti, acest ansamblu să înceapă programul cu imnul regal, şi încă în limba română.

Apelează la cler să privească "spre soarele fericirii patriei noastre ... căci se apropie ziua cea mare ... şi să pună ştampila pe soare." (Aplauze furtunoase)

Cuvântarea a lăsat o impresie bună asupra clerului.

Preotul Sebe a strigat: "Trăiască părintele preot Alexandru Ionescu, reprezentantul Blocului pe lista Capitalei."

---

[79] Subliniere D. V. (n. e.)

Apoi, vorbeşte preotul Ştefan Vasile de la C[onsiliul] Central Bisericesc, care aduce elogii Blocului, ministrului Dej şi arată că Biserica nu poate fi decât alături de Guvern. Iar dacă în trecut, clerul a avut atitudini nefireşti, ele au fost numai o căutare după o nouă etapă până s-a ajuns la cea de azi.

După aceea, preotul Alexandru Ionescu a mulţumit clerului, mai ales celui din provincie, pentru osteneală şi şi-a exprimat regretul că cele spuse de ministrul Dej n-au fost auzite în toată ţara.

Cele spuse au fost retransmise în stradă prin două megafoane.

Vineri, 22 noiembrie 1946

În cercurile clericale se afirmă acum, în urma alegerilor, că-n postul de ministru al Cultelor va fi desemnat preotul Alexandru Ionescu, ca unul care a fost ales deputat. Nu este exclusă totuşi nici numirea preotului Liviu Stan, numire care ar fi considerată ca o expresie a dorinţei primului ministru Petru Groza, al cărui consilier este.

Scaunul de mitropolit al Olteniei este viu disputat între: arhiereul Justinian Marina, vicar [la] Iaşi şi arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Cu toate acestea, Justinian Marina renunţă cu multă greutate la Scaunul de mitropolit al Moldovei; ba, poate că nu va renunţa deloc. În ceea ce priveşte atitudinea credincioşilor olteni faţă de arhiereul Marina, ea este ostilă, ca şi a însăşi [sic!] comuniştilor de seamă din Craiova.

Arhiereul Dincă ţine cu orice preţ să ocupe postul de locotenent de Mitropolit al Olteniei, în care scop face toate diligenţele, care nu sunt lipsite de slugărnicie, faţă de Patriarh şi profesorul I. D. Ştefănescu.

În cercurile clericale se discută insistent acum, după alegeri, numirea diaconului N. Nicolaescu în Scaunul de episcop la Vâlcea.

Ziariştii americani care au fost primiţi în audienţă de Patriarhul Nicodim, în ziua de joi, 21. XI a. c., adică ieri, vor pleca în vizită la Mănăstirea Neamţ, conduşi de Grigore Spiru, şeful Serviciului presei Patriarhiei. Trebuie menţionat faptul că Spiru nu cunoaşte absolut nici o limbă străină.

Preotul D. Veştemeanu, directorul Cultelor din Departamentul Cultelor, a afirmat că preotul I. Vască nu va mai rămâne multă vreme în postul de secretar general la Culte, deoarece Guvernul a aflat că el este la dispoziţia Patriarhului Nicodim, căruia îi furnizează informaţiile necesare, trădând astfel secrete de stat în legătură cu atitudinea Guvernului faţă de el.

Ieri, joi, 21. XI a. c., s-a prezentat în audienţă la Patriarhul Nicodim un grup de ziarişti americani, etc., condus de ziaristul T. Teodorescu-Branişte, directorul ziarului *Jurnalul de dimineaţă*. Printre altele, Branişte i-a comunicat

Patriarhului că "presa română a fost îngreţoşată de pastorala Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei", care a cerut ca poporul să voteze cu BPD. Şi, după aceea, Braniştе şi-a exprimat nedumerirea şi indignarea pentru faptul că un ierarh îndeamnă poporul să voteze tocmai cu comuniştii (BPD). De menţionat că Braniştе este prietenul Patriarhului şi singurul care inserează în ziarul său articole elogioase şi informaţiuni despre şeful Bisericii, prin mijlocirea lui Grigore Spiru.

Ieri, joi, 21. XI a. c., a fost în audienţă la Patriarh un grup de miniştri în frunte cu Petru Groza, primul ministru. La plecare, Patriarhul l-a reţinut pe Groza. Ministrul Gh. Gheorghiu-Dej a rămas şi el, fără ca să fie invitat. Atunci, Patriarhul i-a comunicat că voieşte să rămână numai cu primul ministru, după care Gheorghiu-Dej a plecat. Apoi, Patriarhul a postat doi călugări la uşa principală, spunându-le că este interzis oricărei persoane de a intra în Palat, "chiar domnului Dej."

Rămas cu Groza, Patriarhul i-a expus cazul V. Vasilache, după aceea i-a supus decretul de numire a acestuia ca arhiereu. Groza a semnat decretul în calitate de ministru *ad-interim* la Ministerul Cultelor. Decretul a rămas la Patriarh, care, se crede, l-a trimis Regelui Mihai I spre semnare, prin intermediul profesorului I. D. Ştefănescu.

Sâmbătă, 23 noiembrie 1946

Diaconul Marinescu, din comuna Mălaia, judeţul Vâlcea (unde va fi preot), fiind în Râmnicu-Vâlcea, a avut o convorbire cu arhiereul Justinian Marina, care i-a declarat: "După vizita pe care am făcut-o la Moscova, m-am vindecat de comunism, din cauza mizeriei pe care am văzut-o acolo."

Arghiropol, de la Oficiul Superior al Coordonării din Preşedinţia Consiliului de Miniştri, teolog, rămâne detaşat la Preşedinţie, cu toate că a fost numit profesor de Drept canonic la Facultatea de Teologie din Suceava.

Cu prilejul vizitei sale la Craiova, primul ministru Petru Groza le-a vorbit şi preoţimii oltene în sala societăţii lor, "Renaşterea". Arhiereul Atanasie Dincă, luând cuvântul, a elogiat realizările Guvernului Petru Groza şi străduinţele colaboratorilor acestuia, preotul I. Vască, preotul Liviu Stan şi preotul Spiridon Cândea.

Petru Groza i-a răspuns, mulţumindu-i şi arătându-i bucuria ce-o simte pentru evidenţierea activităţii colaboratorilor săi pe teren bisericesc (aplauze furtunoase la auzul numelor celor trei colaboratori). Aplauzele erau ale clericilor legionari ca şi cei trei elogiaţi.

La banchetul care-a urmat, arhimandritul Atanasie Dincă a închinat un pahar "pentru triumful Partidului Comunist". Groza, mirat că nu aminteşte nimic

de el, cel puţin de formă, îi şopteşte unuia din colaboratorii săi: "Acum cred că mă va pomeni şi pe mine", ceea ce nu s-a întâmplat. Arhiereul Dincă jonglează.

Următorii ierarhi sunt consideraţi astfel de Partidul Comunist: Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei şi arhiereul Atanasie Dincă "sunt urâţi de moarte" şi "puşi la index"; Episcopul Policarp Moruşca, locotenent la Maramureş şi Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului, azi directorul Internatului Teologic, se bucură de o proastă reputaţie şi nu li se va îngădui niciodată să se ridice în scaune episcopale.

Marţi, 26 noiembrie 1946

În legătură cu o eventuală remaniere a Guvernului, se afirmă că Ministerul Cultelor va fi încredinţat unuia din următorii:

1. Vântu Gh.

2. Prof. univ. C. C. Giurescu

[Ambii sunt] liberali tătărăscieni.

3. Pr. Grigore Cernăianu din Bucureşti, liberal tătărăscian.

4. Profesor Nistor, din Ardeal, Sibiu, membru al BPD.

La propunerea preotului profesor Toma Gherasimescu, misionarul Eparhiei Aradului, Patriarhul Nicodim a înaintat o adresă primului ministru Petru Groza, în care-l roagă să studieze înfiinţarea unui post de radiodifuziune "pus la îndemâna Bisericii".

Miercuri, 27 noiembrie 1946

De patru zile a plecat la Paris, ca superior al Bisericii ortodoxe române de acolo, arhimandritul Martinian Ivanovici.

Mâine va avea loc în Palatul patriarhal un Sinod permanent, iar la 5 decembrie a. c. un Sinod plenar.

În cercurile clericale se afirmă că Guvernul Petru Groza va lua o atitudine hotărâtă faţă de Patriarhul Nicodim, prin îndepărtarea lui din scaun, precum şi a camarilei şi consilierilor săi.

În Consiliul de Miniştri, care a avut loc sâmbăta trecută, Petru Groza a propus ca arhiereul Emilian Antal să fie numit ministru al Cultelor. Grupul liberal Tătărescu s-a opus, depunând şi un memoriu în acest sens.

Sâmbătă, 23 XI a. c., a avut loc, în Piaţa Naţiunii, un *meeting* pentru sărbătorirea victoriei în alegeri a BPD, la care au participat reprezentanţii Guvernului în frunte cu Petru Groza. Cu acest prilej, s-a făcut şi "înmormântarea" lui Maniu Iuliu şi a lui Brătianu Dinu, cu sicriuri, cruce, colivă

şi oameni în doliu. Comentând acest fapt, clerul este indignat, întrucât, afirmă el, prin însăşi apariţia crucii în astfel de împrejurări s-a comis un sacrilegiu de către Guvernul în fruntea căruia este Petru Groza, ministru *ad-interim* la Departamentul Cultelor. Clerul aşteaptă cuvântul Patriarhului Nicodim în rezolvarea acestei probleme care se ridică, deşi este sigur că nu-l va auzi.

Preotul Toma Gherasimescu a prezentat azi preotului I. Vască, secretar general la ministerul Cultelor, adresa Patriarhului Nicodim pentru înfiinţarea unui post de radiodifuziune pus la dispoziţia Bisericii. Preotul I. Vască a supus-o, chiar în dimineaţa aceasta, spre rezolvare, primului ministru Petru Groza, care i-a răspuns că deocamdată nu dispune de fondurile necesare.

Primind acest răspuns, preotul Toma Gherasimescu i-a explicat preotului Vască Ion că nu cere fonduri, fapt specificat chiar în adresă. Apoi s-au înţeles ca Vască să prezinte adresa din nou primului ministru.

Azi Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Olteniei, a solicitat o audienţă la Emil Bodnăraş, secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. Cabinetul i-a răspuns că va fi înştiinţat telefonic, la domiciliu despre ziua când va putea fi primit.

În cercurile clericale se afirmă că Mitropolia Olteniei se va reînfiinţa, prin lege, o dată cu înfiinţarea Universităţii de la Craiova, în noua sesiune parlamentară.

Arhiereul Justinian Marina afirmă că a constatat, cu prilejul vizitei lui la Moscova, că sovieticii erau foarte bine informaţi, atât asupra persoanelor care compuneau delegaţia română, cât şi asupra situaţiei Bisericii Ortodoxe Române.

Astfel, un domn din anturajul lui Karpov, însărcinatul Guvernului pentru probleme bisericeşti, l-a întrebat, printre altele:

1. Cine mai este secretarul Patriarhului Nicodim. Justinian Marina i-a răspuns că nu ştie (din ce cauză?), la care domnul i-a replicat: călugărul Petronius.

2. Dacă Episcopul Nicolae Popovici este aceeaşi persoană cu Episcopul Nicolae Popovici care, în timpul războiului, a cutreierat Rusia până la Rostov, inclusiv Crimeea, îndemnând trupele române să lupte. Arhiereul Marina a răspuns afirmativ.

La Moscova, Patriarhul Nicodim nu s-a arătat atât de entuziasmat când i s-au adus veştmintele ca să slujească în Biserica patriarhală, spunând: "Nu slujesc cu ăştia!" Preotul I. Vască a intervenit: "Vă rog să slujiţi, Înalt Prea Sfinţite, că altfel vă las aici şi plec!" După aceea, bătrânul a slujit.

Preotul I. Vască s-a exprimat că "Patriarhul Nicodim, cât a stat la Moscova, a făcut numai prostii", fără să precizeze ce anume.

Patriarhul Nicodim va fi înlăturat, în curând, din scaun, urmând ca în locul lui să vină arhiereul Emilian Antal, care, la început, va îndeplini funcţiunea de locotenent de Patriarh.

Arhiereul Justinian Marina a afirmat că primul ministru Petru Groza şi oamenii lui sunt împotriva Patriarhului Nicodim, pe care l-ar dori plecat din scaun cât mai curând. Numai Partidul Comunist este favorabil ideii rămânerii, pentru câtva timp, în scaun a Patriarhului Nicodim.

Arhiereul Justinian Marina a afirmat: "L-am împiedicat pe Patriarhul Nicodim de la unele prostii pe care era să le facă la Moscova", fără a preciza ceva.

Duminică, 17 noiembrie a. c., a avut loc, în comuna Andolina, judeţul Ialomiţa, sfinţirea bisericii locale. Slujba a fost oficiată de Episcopul Chesarie Păunescu al Constanţei. În cuvântarea pe care a rostit-o, episcopul a subliniat importanţa Bisericii, care este iubire şi-n legea acestei iubiri se cade să se răspundă la apelul Guvernului pentru ajutorarea regiunilor bântuite de secetă. Trebuie menţionat că episcopul n-a luat nici un fel de plată pentru deplasare sau pentru antimisul dat noii biserici. Cei un milion şi câteva sute de mii de lei strânşi de la credincioşi în biserică, la miruit în faţa Sfintei Mese, au fost depuşi la casierul parohiei. Chesarie este un ierarh din vremurile voievodale.

Joi, 28 noiembrie 1946

În urma insistenţelor depuse în ultimul timp de Patriarhul Nicodim pentru alegerea arhimandritului Vasile Vasilache ca arhiereu vicar, Petru Groza i-a răspuns că Parlamentul (care se deschide la 1 decembrie a. c.) este acela care se va ocupa de această problemă. În fond, răspunsul constituie un refuz net. Din mâhnire, Patriarhul s-a îmbolnăvit. Refuzul lui Groza se datoreşte intervenţiei arhiereului Emilian Antal, a arhiereului Justinian Marina, precum şi a preotului Liviu Stan, care au fost informaţi la rândul lor, documentat, de arhimandritul dr. Tuţă Nica, un potrivnic de moarte al lui V. Vasilache, care l-a avut metresă.

Pentru ieri, miercuri, 27. XI. [1]946, Patriarhul Nicodim invitase la masă pe unii din membrii Ambasadei sovietice din Capitală. Marţi, 26. XI a. c., venind în vizită la Patriarh, Petrescu, consilier la Casaţie, i-a comunicat acestuia că "anglo-americanii îşi fac bagajele pentru plecare". În faţa situaţiei care credea Patriarhul că poate să rezulte din faptul acesta, a telefonat, personal, Ambasadei sovietice, scuzându-se că, deoarece "nu se simte bine" cu sănătatea, masa care urma să aibă loc a doua zi se amână pentru o altă dată.

Cu prilejul vizitei pe care un grup de ziarişti străini a făcut-o zilele acestea la Mănăstirea Neamţ, sub conducerea ziaristului Tudor Teodorescu-Branişte şi a lui Grigore Spiru, primul a dăruit mănăstirii suma de un milion şi

jumătate lei, un englez opt sute mii lei, iar ceilalţi diferite sume. În total, au fost dăruite patru milioane lei.

Vineri, 29 noiembrie 1946

Azi, la orele 21, s-a transmis prin radio lista noilor membri ai Guvernului. La Culte a fost numit avocatul Radu Roşculeţ din Constanţa, tătărescian. El este un bun prieten al arhiereului Eugen Laiu, de pe când acesta era locotenent de Episcop la Constanţa (după care a venit Episcop Chesarie Păunescu).

1 ianuarie 1947

Preotul I. Vască, secretar general al doilea la Ministerul Cultelor, se află într-o situaţie morală foarte critică şi delicată o dată cu numirea a încă unui secretar general, Huhulescu, care, în realitate, i-a luat locul şi este adevăratul secretar general. Opinia publică funcţionărească din minister recunoaşte acest fapt real.

Preotul I. Vască a fost izgonit, pur şi simplu, din somptuosul cabinet pe care-l ocupa şi nevoit să-şi instaleze biroul în fosta cameră unde-şi avea sediul "Presa": o cameră întunecoasă, în care lumina trebuie să ardă toată ziua. Pe lângă aceasta, el mai are în biroul său un şef de cabinet al ministrului şi pe doamna Marinescu, dactilografa aceluiaşi ministru.

Şi totuşi, umilit şi urgisit, cum îl văd funcţionarii din minister, cu atribuţii reduse, desigur, preotul Vască ţine cu orice preţ să nu demisioneze din postul pe care-l ocupă, asemenea unei paiaţe, chiar dacă nu va avea nici o atribuţie sau va fi trimis în cea mai mizeră cameră din minister.

2 ianuarie [1947]

Preotul I. Huştiu, consilier de presă în Ministerul Cultelor şi redactorul responsabil al revistei *Lumina creştină* a Uniunii Preoţilor Democraţi (UPD), a fost demis din aceste două funcţiuni pe care le ocupa, din cauza incapacităţii în serviciu şi a insolenţei în raporturile cu colegii săi; nu mai vorbesc de prostia fenomenală care-i înconjura capul ca o aureolă.

În postul de consilier de presă a fost numit ziaristul Ciocan, un tânăr, tătărescian, foarte mare antisemit pe la ziarul *Porunca vremii*, bun luptător, iar în acela de redactor responsabil al revistei *Lumina creştină*, preotul Chiriac (fost la Roman) din Bucureşti, un cleric socialist bine pregătit, însă are fumuri filosofice din lulele germane.

7 ianuarie 1947

În decembrie 1946, înainte de sărbătorile Crăciunului, i s-a furat unui elev de la Seminarul Nifon un palton. Preotul Grigore Popescu, directorul şcolii, s-a ocupat personal cu cercetarea acestui caz, găsindu-l vinovat pe un elev din cursul superior. Şi fiindcă elevul nu-şi recunoştea fapta, el a fost bătut de un alt elev, cu bâtul, din ordinul directorului şi-n faţa acestuia, în clasa a 8-a, până a recunoscut că el ar fi furat paltonul, care însă n-a fost restituit deoarece inculpatul nu-l furase. Faptul acesta a alarmat şi indignat pe toţi elevii şcolii. Un om de serviciu, bănuit că a fost complice la furtul paltonului, s-a plâns în scris Ministerului Justiţiei.

Nu mult după aceea, a apărut în ziarul *Naţiunea* (I, no. 229 din 21 decembrie 1946) un articol în care se înfiera purtarea directorului Grigore Popescu şi se cerea anchetarea şi pedepsirea lui.

După Crăciun, s-a transmis la Radio Bucureşti o scenetă relativ la cele întâmplate la Seminarul Nifon, menţionându-se ordinul directorului: "Dă-i 50 de lovituri, fiule!"

Preot-radio-batjocură-Patriarh-tace.

Radio sub ordinul Ministerului Informaţiilor ...

8 ianuarie 1947

Joi, 2 ianuarie a. c., preoţii Capitalei s-au prezentat la Palatul patriarhal, spre a-i face tradiţionalele urări de Anul Nou Patriarhului ţării. Cu acest prilej, Patriarhul Nicodim a căutat, în cadrul unor preocupări meschine şi puerile - de care nu se poate dispensa (cauza, în parte, fiind şi vârsta lui) - să-şi evidenţieze personalitatea şi să condamne, în acelaşi timp, pe alţii.

Astfel, a arătat că el şi alţi sinodali au fost în Parlamentul democrat al ţării, pe care l-a binecuvântat, însă Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului n-a voit să vină. "Uite cine-i răzvrătitul!" Arată apoi că acest caz l-a supus primului ministru Petru Groza, care i-a răspuns că are în sertar decretul de epurare a Mitropolitului Bălan.

Anul trecut, când, în vară, au venit trimişii Patriarhului Alexei al Moscovei la Bucureşti, Patriarhul Nicodim i-a întrebat (afirmă el):

"Dar patriarhul vostru, Alexei, e un prost şi jumătate că nu scrie, ca lumea să vadă care-i situaţia Bisericii de acolo! Iac'aşa le-am spus!"

Patriarhul Nicodim a făcut această afirmaţie gratuită şi lipsită de bun simţ şi spirit diplomatic numai ca să arate clerului că el a avut totdeauna curaj în acţiunile sale, fără să se teamă de consecinţe.

Adevărul este că Patriarhul Nicodim n-a făcut afirmaţiile de mai sus în faţa delegaţilor Moscovei.

Clerul a fost rău impresionat fiindcă, în loc de intrigi, calomnii, minciuni şi autolăudare, din partea şefului Bisericii se aştepta la un cuvânt de pace, mângâiere şi înţelegere.

9 ianuarie 1947

Ministerul Cultelor a primit din America, nu de mult, de la Consiliul Creştin Mondial (?)[80] suma de opt sute milioane lei, pentru a o pune la dispoziţia Bisericii Ortodoxe Române, spre a o întrebuinţa cum va crede de cuviinţă, după nevoile ei. Ministerul Cultelor îşi rezervă totuşi dreptul de control şi ca atare el face cunoscut cele de mai sus Patriarhului Nicodim, care dispune să se întocmească o listă de modul cum trebuie să se facă repartiţia sumei.

Lista a fost întocmită, suma de mai sus, de opt sute milioane lei, împărţindu-se diferitelor instituţii bisericeşti, iar funcţionarilor din Cancelaria Arhiepiscopiei Bucureştilor şi clerului Catedralei patriarhale atribuindu-li-se câte o sută mii lei. Lista a fost apoi înaintată Ministerului Cultelor. Preotul I. Vască, secretar general, care se ocupă cu această problemă, a făcut unele modificări în plus sau în minus în ceea ce priveşte repartiţia sumelor. Astfel, printre altele, a atribuit arhidiaconilor Anton Uncu şi Tuţă Nica, de la Catedrala patriarhală, câte un milion de lei, în loc de una sută mii. Lista astfel modificată a fost înapoiată Patriarhului Nicodim, care să ia act de ea. Primind-o, Patriarhul a criticat tutelajul Ministerului Cultelor asupra Bisericii, în ceea ce priveşte repartiţia sumei, care, de fapt, îi aparţinea acesteia din urmă. Şi pentru ca să simplifice formalităţile oficiale, ministrul Cultelor a cerut Patriarhului să-şi trimită un reprezentant, un sinodal, la minister, cu care să se lucreze până la rezolvarea problemei repartiţiei banilor. Patriarhul l-a delegat pe arhiereul Veniamin Pocitan, vicarul său.

10 ianuarie 1947

Unul din motivele pentru care preotul Cernăianu din Bucureşti nu a voit să primească, nu de mult, funcţiunea de secretar general al Ministerului Cultelor a fost şi următorul:

Patriarhul Nicodim l-a atacat, în prealabil, din umbră, ca păianjenul, spre a-l atrage în mrejile lui, pentru a-i aduce servicii în noua funcţiune pe care avea s-o ocupe.

---

[80] Semn de întrebare în original (n. e.)

Sâmbătă, 11 ianuarie 1947

La Ministerul Cultelor se lucrează asiduu la redactarea Legii cumulului, care va fi aplicată clerului. Conform acestei legi, clericii nu vor mai putea ocupa două funcţiuni administrative, nici chiar una administrativă şi alta onorifică. În rândurile clericilor din Ministerul Cultelor se afirmă că primul obiectiv al acestei legi îl formează clericii I. Vască, secretar general şi Zaharia Mântulescu, directorul general.

Preotul I. Vască încearcă să se mângâie cu ideea că legea aceasta nu-l poate viza pe el, deoarece a spus: "Postul meu de secretar general este politic, nu administrativ şi nu pot să mă dea afară." Şi pentru ca mângâierea să-i fie şi mai mare, a discutat această problemă cu avocatul Suciu, şeful Contenciosului ministerului, care i-a răspuns răspicat că situaţia lui este contrară Legii cumulului. Apoi a discutat cu Bârsănescu, directorul Personalului, care i-a spus că noua lege nu-l vizează. Se vedea însă pe faţa lui Bârsănescu minciuna şi ipocrizia.

Dar Vască tot nu şi-a putut astâmpăra teama că va aluneca de pe scaunul de secretar general, şi ca atare a spus: "Dacă se va întocmi totuşi textul Legii cumulului, eu voi face ca ea să nu apară niciodată." Dar mişcările muşchilor feţei, ale corpului şi mâinilor trădau marea lui teamă că va fi demis din post. De altfel, rolul lui este foarte neînsemnat. În prezent, el conduce: 1. Direcţia învăţământului religios, al cărei şef a fost înainte de a fi ocupat postul de secretar general; 2. Direcţia sectelor şi 3. Corpul Inspectorilor.

Astfel, în mod automat, el nu mai are nici o legătură cu lucrările Bisericii Ortodoxe, recte cu ierarhii şi mai ales cu Patriarhul Nicodim, care, în această situaţie, se va dispensa în curând de "prietenia" lui.

Preotul Zaharia Mântulescu a fost încredinţat de avocatul Scarlat Huhulescu, secretar general I, că trebuie să-şi prezinte demisia din postul de director general, "deoarece aşa dictează interesele noastre de partid" (tătărească). La replica lui Mântulescu Zaharia că şi el face parte din Bloc (prin Frontul Plugarilor, al cărui membru este), în care a militat şi în cadrul căruia trebuie să lucreze toate partidele, Huhulescu i-a răspuns că Partidul Naţional-Liberal (Tătărescu) trebuie să-şi plaseze mai întâi oamenii lui, în care are încredere.

Mântulescu rămâne ferm pe poziţie şi nu vrea să cedeze. (Intervine pe lângă Vască, prin mine, care am vorbit în acest sens cu arhiereul Emilian Antal şi mi-a făgăduit că-l va sprijini).

Un călugăr mi-a spus că fotografiile Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, care au circulat în Bucureşti şi-n care exarhul ieşean era reprezentat alături de o femeie şi într-o atitudine incompatibilă cu situaţia lui socială, sunt o

plăsmuire a Patriarhului Nicodim, în sensul că ele au fost pictate de un pictor iscusit, plătit din belşug, apoi au fost fotografiate.

Scopul: compromiterea Mitropolitului Irineu în public, în momentul când arhimandritul V. Vasilache va deveni arhiereu, spre a-i ocupa Scaunul de mitropolit al Moldovei. Ştirea nu este lipsită de temei, fiindcă Spiru Grigore, din anturajul Patriarhului, este acela care a lansat fotografiile în lumea clericală.

12 ianuarie 1947

Ministerul Cultelor a dispus ca toate cultele din ţară să-i trimită datele necesare - după un formular-tip - în legătură cu situaţia lor din toate punctele de vedere: persoanele şi situaţia juridică, etc. a celor care le conduc, numărul credincioşilor, al locaşurilor de cult, averile, etc.

În modul acesta, ministerul vrea să cunoască situaţia reală a sectelor şi a conducătorilor lor, care, în multe cazuri, sunt oameni fără titluri universitare, dar care, în schimb, au drepturi care li se cuvin numai şefilor de culte titraţi.

Preotul Tilea, inspector, se ocupă îndeosebi cu problema acestora.

Joi, 16 ianuarie 1947

Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, l-a sfătuit pe arhiereul Galaction Gordun să candideze la Scaunul de mitropolit al Olteniei, făgăduindu-i tot sprijinul ministrului Afacerilor Străine, Gheorghe Tătărescu. Galaction a răspuns că nu poate candida, atâta vreme cât are contracandidaţi ca arhiereii: Atanasie Dincă, "omul" Patriarhului şi Justinian Marina Vasluianul, "omul" Guvernului.

În fond, numai el cunoaşte motivul real pentru care refuză un post atât de râvnit: se teme, oarecum, de reacţiunea opiniei publice, precum şi a celor chemaţi să-i confirme alegerea, până la Guvern şi Rege,

I. faţă de un trecut care îmbracă cea mai reprezentativă haină a imoralităţii,

II. oltenii îi cunosc foarte bine acest trecut.

Oricum, trecând peste considerentele şi rezervele opiniei publice, care sunt sacre, fiindcă emană de la popor, ministrul Cultelor, cel indicat să le respecte, îşi "serveşte" prietenul, pe Gordun, căci sunt buni prieteni şi sudura a făcut-o femeia. Deci, Radu nu poate avea pretenţia că nu-i cunoaşte "calităţile" lui Gordun.

Postul de director general al Ministerului Cultelor, pe care, în prezent, îl ocupă preotul Zaharia Mântulescu, este disputat de doi clerici, şi anume:

1. Preotul Grigore Cernăianu din Bucureşti, preşedintele clericilor membri ai Partidului Naţional-Liberal Tătărescu.

2. Preotul Marin Ionescu din Bucureşti, fost membru al mai multor partide, ultimul fiind PNP, iar acum trecând în tabăra tătăresciană, pentru interese. Preotul Marin poate fi caracterizat de minune "oscilator politic".

Preotul Lupşa i-a spus lui Tuţă că, de Crăciun, Mitropolitul Nicolae Bălan, Episcopul Andrei Magier, Episcopul Nicolae Popovici şi preotul profesor Liviu Stan, fiind împreună, au admirat pe Tuţă în lupta pe care-o duce cu Patriarhul Nicodim, contra lui V. Vasilache. "Are curaj tânărul", a spus Mitropolitul Bălan.

Sâmbătă, 18 ianuarie 1947

Relaţiile dintre Patriarhul Nicodim şi Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, au fost la început bune, cum de altfel este şi logic, până în ziua când - şi aceasta s-a întâmplat în ultimul timp - Radu Roşculeţ i-a cerut Patriarhului să-l numească pe arhiereul Galaction Gordun ca vicar patriarhal, funcţiune pe care de altfel a mai ocupat-o înainte de a fi fost trimis ca vicar al Episcopiei Tomisului. Patriarhul Nicodim a refuzat această cerere a ministrului, pentru motivele lui:

1. locul îl rezervă pentru arhimandritul V. Vasilache;

2. cunoaşte prea bine neseriozitatea şi lipsa de moralitate a lui Gordun.

Ministrului i-a răspuns însă că "Gordun este certat cu ruşii, care-l caută." Şi, nemulţumit de atitudinea ministrului în această chestiune, Patriarhul i-a făcut cunoscut acest fapt primului ministru Petru Groza, care a luat numai act, sfătuindu-l în acelaşi timp pe ministrul Roşculeţ să fie dârz în relaţiunile lui cu şeful Bisericii şi să nu cedeze.

Pe de altă parte, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe, Gheorghe Tătărescu, i-a spus şi el ministrului Roşculeţ: "Rămâi pe loc." Roşculeţ este foarte nemulţumit de refuzul Patriarhului şi de plângerea lui, deoarece voia neapărat să-şi servească "prietenul".

19 ianuarie 1947

Preotul dr. Olimp Căciulă a fost solicitat de eforia Seminarului Nifon Mitropolitul, să ocupe postul de efor, vacant prin retragerea eforului Ştefănescu. Cinste mare pentru Căciulă şi prin aceasta se face o excepţie de la prevederile testamentare ale Mitropolitului Nifon, care a rânduit ca posturile de efori să fie ocupate numai de rudele lui.

Căciulă n-a primit, deocamdată, această demnitate.

Preotul Grigore Popescu a demisionat din postul de director al Seminarului Nifon, în urma scandalului public provocat de aplicarea - zice-se - pedepsei cu bătaia unui elev seminarist bănuit că a furat paltonul unui coleg al său.

Cu girarea postului de director a fost însărcinat preotul dr. Olimp Căciulă, care, după cum mi-a mărturisit, va fi numit director puţin mai târziu.

20 ianuarie 1947

Victor Eftimiu s-a arătat - într-o convorbire cu arhidiaconul Tuţă Nica - foarte indignat şi revoltat faţă de Patriarhul Nicodim, pe care l-a calificat "fosilă", din cauză că nu desfăşoară nici un fel de activitate în domeniul social, azi, când Biserica poate aduce un mare aport la reorganizarea ţării, sub toate aspectele.

Episcopul Antim Nica a fost numit ca ajutor al Episcopului Cosma Petrovici al Dunării de Jos (Galaţi) de către Sinod. Nemulţumit cu această situaţie, Episcopul Antim a cerut Patriarhului Nicodim să-i dea plenipotenţa la Galaţi. Patriarhul s-a opus, adăugând: "Dar cu acela (Cosma) ce facem?" În fond, Patriarhul rezervă, pentru orice eventualitate, Scaunul de episcop de la Galaţi preotului Şerpe, consilierul său.

21 ianuarie 1947

Patriarhul Nicodim proiectează ţinerea unui Sinod panortodox la Bucureşti, în primăvara anului acestuia, 1947.

Diaconul N. Nicolaescu a fost numit profesor la Facultatea de Teologie din Suceava. Şi, întrucât legea îl obligă pe profesor să locuiască în localitatea unde-şi are catedra, el s-a şi mutat la Suceava.

22 ianuarie 1947

Preotul Petre Vintilescu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti, l-a rugat, personal şi insistent, pe arhidiaconul Tuţă Nica, la Tipografia Cărţilor Bisericeşti, unde acesta îşi are serviciul, să intervină pe lângă subsecretarul de stat de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Emil Bodnăraş, pentru aducerea în ţară, din Rusia, a unei tinere germane, deportată politică. Tuţă i-a răspuns că, în primul rând, nu intervine fiindcă nu poate, iar în al doilea rând i-a atras atenţiunea că acţiunea lui este foarte riscantă şi delicată, luând în considerare situaţia sa de decan. Preotul Vintilescu a rămas îngândurat o clipă, după care i-a răspuns: "Ai dreptate. Îţi mulţumesc!" - şi a plecat.

Ieri, Patriarhul Nicodim a avut ca invitaţi la dejun, în Palatul patriarhal, pe următorii demnitari: ambasadorul sovietic Kaftaradze, primul ministru Petru Groza, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe, Gheorghe Tătărescu şi pe ministrul Cultelor, avocatul Radu Roşculeţ. În locul lui Gheorghe Tătărescu, Patriarhul invitase pe subsecretarul de stat de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Emil Bodnăraş, care n-a venit, scuzându-se.

Patriarhul i-a înştiinţat că Regele Mihai I l-a decorat pe Patriarhul Alexei al Rusiei.

Dejunul a luat sfârşit la orele 16, când oaspeţii au părăsit Palatul (P. Groza a plecat cu un ofiţer român superior, în maşina sa), fiind conduşi de profesorul I. D. Ştefănescu şi de călugărul Petronius, secretarul Patriarhului.

Joi, 23 ianuarie 1947

Azi, arhiereul Emilian Antal al Sucevei mi-a spus râzând, la Ministerul Cultelor: "Patriarhul (Nicodim) m-a sictirit pur şi simplu şi m-a dat afară din birou"; aceasta în legătură cu ştirea din ultimul timp, în acest sens, şi pe care o confirmă chiar cel în cauză. Aşa, da! "Bravos" patriarh!

1 februarie 1947

Preotul Zaharia Mântulescu a demisionat din postul de director general al Ministerului Cultelor în urma dorinţei exprese a Partidului Naţional-Liberal Tătărescu, comunicată prin avocatul Huhulescu, unul din secretarii generali de la Culte. Postul vacant a fost ocupat de preotul Grigore Cernăianu, de la Biserica Sfânta Vineri Nouă din Bucureşti.

Azi, sâmbătă, a început predarea lucrărilor de către Mântulescu noului titular. Şi totuşi, Mântulescu va rămâne în minister, ca funcţionar. În acest scop, i se creează un post de consilier superior administrativ, care este echivalent cu acela de director general. Cu toate acestea, Zaharia Mântulescu rămâne un nemulţumit.

Patriarhul a început să activeze din nou în favoarea arhimandritului V. Vasilache. În acest scop, a înaintat o adresă Ministerului Cultelor, cerându-i avizul.

Profesorul I. D. Ştefănescu i-a atras atenţiunea Patriarhului Nicodim că intervenţiile pe care le face în favoarea lui Vasilache sunt prea dese, prea multe. Patriarhul s-a enervat şi a ţipat, zicându-i: "Cui nu-i place să steie la mine, în casa mea, n-are decât să plece, să se mute."

Şi Ştefănescu n-a mai răspuns nimic.

Duminică, 2 februarie 1947

Fondul pus la dispoziţia Bisericii Ortodoxe Române de Consiliul bisericesc mondial din Geneva îl mânuieşte Ministerul Cultelor, printr-o comisie din care fac parte, printre alţii, şi preoţii I. Vască şi Z. Mântulescu.

Comisiunea cercetează cererile de ajutoare şi aprobă după cum se prezintă cazul. Aproape fiecare funcţionar din minister a primit între 700.000 - un milion lei ca ajutor din fondul menţionat mai sus.

De altfel, profesorii Facultăţii Teologice din Bucureşti au şi primit câte un ajutor din acest fond.

Fondul acesta îşi are cântecul lui, căci este dat la insistenţele "pastorului" Solheim, care conduce Misiunea norvegiană-suedeză din Capitală, pentru "creştinarea" evreilor.

Preotul Niţişor Cazacu de la Biserica Batiştei din Capitală a fost numit director al Seminarului Nifon de către eforia acestei şcoli. Numirea fiind prezentată Patriarhului Nicodim, care este efor suprem al şcolii, spre aprobare, acesta a respins-o.

5 februarie 1947

Azi, miercuri, 5 februarie, o delegaţie de clerici olteni, în frunte cu arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanul, locotenent de Episcop al Râmnicului-Vâlcii, urmează să se prezinte în audienţă ministrului Cultelor, spre a-i cere să prevadă în noul buget 1947-48 şi Arhiepiscopia Olteniei.

Atanasie, care doreşte cu multă râvnă Scaunul de mitropolit al Olteniei, şi-l pregăteşte.

Joi, 6 februarie 1947

Din discuţii cu clerici din Capitală şi provincie rezultă că Biserica, recte ierarhia bisericească, recte Sinodul, recte Patriarhul, nu are o preocupare în legătură cu problemele sociale, a căror realizare imediată ar putea alina suferinţele multor cetăţeni. Întrebaţi preoţii ce fac din proprie iniţiativă, dacă Sinodul nu le dă directive, ei răspund că nu fac nimic, ci se străduiesc să colecteze sume pe care le trimit Patriarhiei pentru cele două orfelinate de la mănăstirile Cernica şi Ţigăneşti, iar pe alocuri colaborează şi cu Apărarea Patriotică. Şi clerul de mir îşi recunoaşte păcatul lipsei unei activităţi sociale, pe care-l subscrie însă Patriarhului Nicodim, "fosila" din Deal.

Arhiereul Justinian Marina Vasluianul a fost un bun prieten al preotului Alexandru Nicoreanu de la Biserica Popa Chiţu din Bucureşti, în trecut ambii luptând, ca preoţi, în rândurile aceluiaşi partid politic, cel Naţional-Ţărănesc

Maniu. Graţie acestei prietenii, preotul Ion Marina (Justinian) de la Râmnicu-Vâlcea a fost ales în Comitetul asociaţiei generale a clerului ortodox român - de către Congresul clerical ţinut la Cernăuţi în 24 septembrie 1942 - al cărei preşedinte a fost şi este preotul Al. Nicoreanu.

Se cunoaşte actuala orientare politică a preotului Justinian Marina. Totuşi, el a rămas prieten cu preotul Alexandru Nicoreanu, "trup şi suflet", după expresia Mitropolitului Nifon Criveanu. Acest fapt presupune o legătură, dacă nu strânsă, cel puţin atât de suficientă pentru a nu pierde contactul. Ca atare, nu este exclusă o colaborare, care s-ar concretiza, cel puţin, la schimburi de vederi, informaţiuni reciproce, luări de atitudine, etc.

Vineri, 7 februarie 1947

Preotul C. Burducea este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim, căruia, de altfel, îi face dese vizite. Patriarhul i-a satisfăcut chiar o cerere greu de rezolvat conform regulamentului pentru numirea şi transferarea preoţilor, transferându-i un nepot, preot, dintr-o comună în judeţul Dâmboviţa în Bucureşti (Petrescu).

Îl va fi servit oare preotul Burducea pe Patriarh punându-i la dispoziţie dosarul (Episcopul Nicodim Munteanu de la Huşi), care i-a dispărut de la Ministerul Cultelor?

Dosarul Nicodim se află, în prezent, în siguranţă, la Aurel Popa, fost secretar general la Culte sub guvernarea legionară.

Pentru ieri, joi, 6 februarie, Patriarhul Nicodim a avut ca invitaţi la dejun pe reprezentanţii Misiunilor engleză şi americană din Bucureşti. Totuşi, invitaţii nu au venit la dejun, fără ca Patriarhul să cunoască motivele. Patriarhul a rămas consternat de acest fapt, iar "palatinii" se bucură că "au rămas curcanii nemâncaţi".

Preoţii Leu, inspector la Culte şi Florian Gâldan (de la Biserica Domniţa Bălaşa) au înfiinţat, prin intervenţii, o nouă parohie în parcul Jianu, arondând parohiile din jur. Ambii sunt avizi după bani.

Încordarea relaţiunilor dintre Patriarhul Nicodim şi Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor se datoresc, pe lângă alte motive, şi acestuia: Radu Roşculeţ şi-a fixat, încă de la venirea lui în fruntea departamentului Cultelor, să activeze pentru crearea unei lumi noi în Biserică, prin felurite legi, regulamente, dispoziţii şi aplicarea lor pe teren. Patriarhul Nicodim s-a sesizat, dându-şi seama şi considerând că realizarea planului [lui] Roşculeţ l-ar eclipsa, creându-i, în acelaşi timp, o situaţie delicată. I-a imputat ministrului Roşculeţ că-şi arogă drepturi de patriarh. Nemulţumit de aceasta, Patriarhul "l-a reclamat" pur şi simplu primului

ministru Petru Groza şi Regelui Mihai, care desigur că-şi vor fi dat seama de faza fiziologică, infantilă, în care se află şeful Bisericii.

Marţi, 11 februarie 1947

Preotul I. Vască, secretar general [la] Culte, l-a chemat la minister pe arhidiaconul Tuţă M. Nica de la Patriarhie şi i-a comunicat, din încredinţarea lui Emil Bodnăraş, "să nu cedeze în conflictul cu Patriarhul Nicodim", ci "să se ţină pe poziţii". Altfel, "dacă cedează, nimeni nu-l va mai susţine."

Zilele acestea a avut loc actul alegerii unui nou efor la Seminarul Nifon Mitropolitul, în urma refuzului preotului Olimp Căciulă de a fi efor. Alegerea s-a caracterizat printr-o aprigă luptă ideologică între două lumi: lumea veche, eforia burgheză, profitoare şi exploatatoare - aceasta datorită naşterii, iar nu ascensiunii ei sociale bazată pe criteriile muncii şi onestităţii - şi corpul profesoral, fiii poporului, a căror situaţie actuală se datorează numai muncii asidue, cinstite şi perseverente.

Este un fenomen unic, cred, în istoria seminariilor, dar mai ales a Seminarului Nifon, faptul că profesorii iau atitudine faţă de eforie.

Iată faptele:

Eforia anunţă corpul profesoral că va fi nevoie să aleagă un nou efor care, conform dispoziţiunilor testamentare, trebuie să fie un urmaş al familiei Mitropolitului Nifon. Profesorii îşi îndreaptă imediat gândul spre colegul lor, prof. Iorgu Stoian.

Eforia propune pe un domn Enescu şi, pe lângă acesta, alţi doi pretendenţi îşi depun candidaturile. Ca atare, erau trei candidaţi în total.

În preajma alegerilor, eforul prof. Garoescu face cunoscut că Enescu, candidatul, este un escroc, întrucât a furat fân şi lemne de pe moşia seminarului şi le-a vândut. Ca atare, el nu poate fi ales efor.

Profesorii sunt contrariaţi de neînţelegerea iscată între moştenitori. Ca atare, hotărăsc cu mai multă dârzenie să-l aleagă pe prof. Iorgu Stoian. Procedându-se la vot, Enescu obţine 8 voturi, iar Stoian, 8; un altul, 4 voturi. Fiind balotaj, se procedează din nou la vot: Enescu, 10, Stoian, 10. După regulament, baloteurii trebuia să tragă la sorţi. Eforia a intervenit însă şi a declarat că va ţine noi alegeri la 23 martie a. c.

Miercuri, 12 februarie 1947

Episcopul Antim Nica mi-a spus că pleacă în America în calitate de locţiitor de episcop. El este trimis de Patriarhul Nicodim, sub a cărui jurisdicţie,

ca Mitropolit al Arhiepiscopiei Bucureştilor, se află Episcopia misionară ortodoxă română din America.

Acolo va rămâne atâta vreme cât va avea încrederea Patriarhului Nicodim şi a Guvernului. Mai târziu, Sinodul are latitudinea să-l aleagă pe el sau să-l recheme, aceasta în urma modului cum va fi primit noul ierarh în America de cercurile româneşti şi a activităţii pe care o va desfăşura acolo. Episcopul Nica Antim crede că nu va putea pleca aşa de curând în America, din cauza lipsei de valută străină necesară călătoriei.

Relativ la atmosfera care domneşte în cercurile clericale ale românilor din America, relativ la persoana viitorului lor episcop, se precizează:

Acolo, românii constituie trei grupuri:

1. Unul, pentru Episcopul Policarp Moruşca.

2. Unul, contra Episcopului Policarp Moruşca.

3. Unul, pentru arhimandritul Teofil Ionescu, fost la Paris.

Acesta din urmă, în timpul călătoriei sale în America, şi-a câştigat mulţi aderenţi. În prezent, el se află în Canada, după ştiri de la Ministerul Cultelor.

Persoana care se bucură de o mare influenţă în America, atât în cercurile americane, cât şi în cele româneşti, este profesorul Haţiegan, născut în America şi cu studii teologice făcute la Sibiu.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei încearcă să rezolve problema lipsei unor lucruri din inventarul trimis de la Iaşi în refugiu; aceasta, în urma anchetei făcută de inspectorul Obreja. Valoarea lucrurilor dispărute se ridică la miliarde. În acest scop, Mitropolitul Irineu a invitat la locuinţa sa din Bucureşti (fiica sa, doamna inginer Sburlan) pe foştii funcţionari ai Mitropoliei Moldovei, azi la Arhiepiscopia Bucureştilor (Gheorghiţă Florescu, etc.), pe care i-a rugat să-i dea fiecare câte o declaraţie relativ la faptele pe care le cunosc în legătură cu evacuarea.

Funcţionarii i-au dat declaraţiile cuvenite.

Joi, 13 februarie 1947

Azi, joi, Episcopul Antim Nica s-a prezentat în audienţă la primul ministru Petru Groza, în legătură cu pregătirile sale de plecare în America. Înainte de a se fi prezentat Episcopul Nica, a fost în audienţă la premier, tot pe aceeaşi problemă, preotul I. Vască, secretar general la Culte, care, în aparenţă, nu-i face opoziţie. După audienţa la Preşedinţie, Episcopul Nica urma să-l vadă pe preotul Vască la Ministerul Cultelor, spre a-i comunica rezultatul întrevederii, însă nu s-a dus. Se pare că ardelenii îl vor "lucra" pe Nica.

Mâine, vineri, urmează ca Patriarhul Nicodim să dea un dejun în Palat, în cinstea reprezentanţilor Misiunilor americană şi engleză, cu participarea primului ministru Petru Groza.

Azi, joi, 13 februarie 1947, m-am întâlnit, la Ministerul Cultelor, cu naşul meu, preotul Octavian Mureşeanu, în biroul preotului D. Veştemean[u] (D. Slădeanu în *Lumina creştină*), directorul Cultelor. Naşu' mi-a spus că-mi va comunica ceva. Am plecat împreună. Pe drum, până spre Piaţa Amzei, mi-a spus:

Duminică, 9 februarie a. c., aflându-se lângă Biserica Sfânta Vineri-Herasca, s-a întâlnit cu Episcopul Antim Nica, numit de curând locţiitor de Episcop al românilor din America. Episcopul Nica a venit de *vis-à-vis* la el şi şi-a exprimat dorinţa să-l vadă şi că mai bine este să vină preotul Mureşeanu la el, ceea ce acesta a acceptat. S-au despărţit, rămânând înţeleşi ca preotul să-i dea un telefon a doua zi. Neputând să-i telefoneze, episcopul i-a telefonat a treia zi, amintindu-i că a aşteptat să fie anunţat de ora când îl poate primi pe preot la el acasă. Naşul i-a răspuns că va veni să-l vadă a doua zi, ceea ce s-a şi întâmplat.

Episcopul Nica i-a spus că este trimis în America de Patriarh şi de Guvern. Ca atare, îi cere naşului sfaturi, ca unuia care a stat peste Ocean mai mult de 20 de ani. Îi arată ce personal înţelege el să-şi ia, şi anume: 3 consilieri, 1 diacon, un contabil, un director general al cancelariei, o dactilografă şi un om de serviciu. (Toate aceste persoane încărcau bugetul statului cu suma de cinci miliarde de lei, care, transformaţi în dolari, la 3000 dolarul, oficial, însemna mult). Preotul îi spune să rupă hârtia şi să asculte. I-a atras atenţiunea că, pentru America, îi trebuie: un diacon, căci acolo nu este, şi două costume de haine. Atât şi nimic mai mult. Nica se uita mirat la Mureşeanu care, în fond, vorbea adevărul, după realitatea trăită. I-a atras atenţiunea însă că, dacă va putea, să bugeteze trei posturi de consilieri pentru America, apoi i-a spus că poate pleca peste Ocean, dacă va putea îndeplini următoarele trei condiţiuni:

1. să renunţe la mentalitatea clericală din ţară în modul de a conduce o eparhie;

2. să fie puternic pregătit sufleteşte pentru orice fel de neplăceri, fricţiuni, atacuri pe care, eventual, le va primi acolo;

3. să aibă o putere extraordinară de muncă.

Episcopul i-a răspuns că va putea îndeplini aceste trei condiţiuni.

Mureşeanu i-a spus că poate pleca în aceste condiţiuni, însă chiar dacă va avea paşaportul gata, în mână, şi nu va avea bani pentru dus în America şi întors, precum şi pentru cel puţin şase luni, să nu facă absolut nici o mişcare. În America, dacă după o lună nu va avea bani, va muri de foame, căci el, vlădica, nu va putea lucra în uzină.

Continuând să-l sfătuiască pe episcop, preotul Mureşeanu îi spune că, odată ajuns la Detroit, reşedinţa episcopală, va proceda la convocarea unui congres al tuturor preoţilor români şi-i va ruga să stabilească itinerariul vizitelor canonice, care, acolo, durează un an întreg. Apoi, treburile vor merge bine, dacă va fi înţelegere ...

Preotul Octavian Mureşeanu mi-a atras atenţiunea că ceea ce-mi spune rămâne numai între noi doi: că merge şi el în America, împreună cu doamna, ca director general al cancelariei. Acolo va strânge ceva bani albi pentru zile negre, căci va putea. După un an, în urma unui certificat medical, căci este suferind, va veni în ţară. Deci, el reorganizează Episcopia misionară din America, aşa cum tot el a organizat-o.

Sosit la New York, îşi cumpără imediat o maşină din dolarii pe care-i are acolo, la bancă (şi nevasta va şti numai după moartea lui) şi pleacă împreună cu vlădica la Detroit. În 6 luni de vizitaţii canonice, scoate dolarii pe care i-a dat pe ea.

La Detroit găseşte o casă în care să locuiască toţi membrii episcopiei şi tot acolo să fie şi cancelaria. Masa va fi comună, ca să coste mai puţin. Mie mi-a propus să merg în America, însă numai în calitate de diacon. Am refuzat condiţia şi mi-a răspuns că plec civil şi acolo aranjăm. A rămas să mă mai gândesc. Răspunsul i-l voi da săptămâna viitoare.

Vineri, 14 februarie 1947

Cea mai importantă problemă de care este preocupat clerul ortodox, asemenea unui blestem ale cărui efecte nu le poate evita, o constituie noua Lege a Cultelor, după care clericii de mir să fie pensionaţi la 65 de ani, iar ierarhii la 75 de ani, cu excepţia Patriarhului ţării.

Noua lege a avut darul să împartă, încă de pe acum, clerul în două tabere, lipsite de statele majore şi comandanţii respectivi: una tristă, a pensionarilor, care vor căuta să se "strecoare", alta veselă, a celor tineri, care se pregăteşte pentru asalt, spre a ocupa fiecare un post "mai gras", de unde să aibă "câmp de vedere", în "lupta pastorală", cu oastea dracilor şi a lupilor, care le ucid oile cele "necuvântătoare".

În acelaşi timp, cazanul Satanei fierbe şi este alimentat cu intrigi şi otravă "părintească", spre a împroşca "fraţii întru Hristos", cu gurile prea bine şi mult cuvântătoare şi aruncătoare de flăcări.

Preotul D. Veştemeanu, directorul Cultelor din Ministerul Cultelor, mi-a spus că ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ, a calificat pe preoţii membri ai UPDR că sunt comunişti. În fond, el nu vede cu ochi buni existenţa acestei uniuni.

Patriarhul Nicodim a înaintat formele pentru următorii, în posturile menţionate, [scriind] la unii, în dreptul fiecăruia, pentru America:

1. av. Radu Dumitru (nepotul lui), subdirector în Ministerul de Interne, pentru postul de ataşat al Bisericii.

2. Radu Niculiţă, fratele acestuia, ca mecanic.

3. Diaconul călugăr Băbuş Grigore.

4. Spiru Grigore - presa.

Luni, 17 februarie 1947

Preotul Grigore Cernăianu, director general în Ministerul Cultelor, a spus azi că a primit acest post, "fiind silit de ăi mari." De altfel, a adăugat el, decretul de numire i s-a mai făcut la 5 decembrie 1946 şi în ianuarie a. c., dar a refuzat postul de fiecare dată. În postul de director general crede că va rămâne câteva luni, în care timp voieşte să facă numai bine şi să lase o amintire frumoasă în rândurile funcţionarilor cu care colaborează.

Problema pensionării clericilor nu-i preocupă pe preoţii din Capitală, întrucât puţini sunt cei care au vârsta de 70 de ani.

Cât despre ierarhi, se afirmă că episcopii Cosma Petrovici (Galaţi) şi Lucian Triteanul (Roman) vor fi pensionaţi.

Joi, 20 februarie 1947

Arhiereul Justinian Marina face toate demersurile posibile pentru ca să ocupe Scaunul de mitropolit al Moldovei, prin îndepărtarea titularului, Mitropolitul Irineu Mihălcescu. În acest scop, el a înaintat un memoriu de câteva zeci de pagini primului ministru Petru Groza, în care-i aduce învinuiri Mitropolitului Irineu Mihălcescu. După ce a primit memoriul, Groza i-a spus: "Nu mă amestec. Problema este de competenţa Adunării eparhiale a Moldovei", căreia trebuie să se adreseze reclamantul. Primul ministru i-a spus aceste cuvinte şi Mitropolitului Irineu, în audienţa pe care acesta a avut-o marţi, 18 februarie a. c.

Nemulţumit de acest insucces, arhiereul Justinian Marina i-a înmânat un raport similar generalului deputat Răşcanu, pentru ca acesta să facă o interpelare în parlament. Informat de aceasta, Mitropolitul Irineu a intervenit prin cunoştinţele sale şi interpelarea n-a mai avut loc.

Arhiereul Marina i-a înmânat un memoriu şi ministrului de Externe, Gh. Tătărescu, înainte ca acesta să fi plecat la Paris.

În audienţa pe care i-a acordat-o Mitropolitului Irineu, Gh. Tătărescu i-a spus acestuia că se va ocupa de memoriu după ce va reveni în ţară, dându-i în acelaşi timp asigurări că nu va avea nici o neplăcere.

Mitropolitul Irineu se află de câtăva vreme în Bucureşti şi va rămâne câteva zile (la fiica sa, doamna inginer Sburlan, Aleea Regnault 5, Cotroceni), pentru ca să urmărească acţiunea vicarului său, arhiereul Justinian Marina.

Azi, joi, 20 februarie 1947, a venit la Facultatea de Teologie arhimandritul Arsenie Boca din Sibiu (locuind în strada Niculescu-Bazar, no. 9).

El îşi are locuinţa la Mănăstirea Sâmbăta de Sus din Ardeal, unde este foarte bine cunoscut, chiar renumit, ca unul care ar avea darul de a cunoaşte tainele omului, de a face comunicări care întrec banalul şi uimesc pe interlocutor. În Ardeal este cunoscut ca "părintele Arsenie", uneori "sfântul". E plimbat în mod misterios, ca o vedetă.

L-am văzut la facultate. Un bărbat la vreo 45 de ani, înalt, brunet, uscăţiv, suplu, ochi căprui, scânteietori şi fascinanţi, ascunşi puţin în orbite, barba mare, neagră, îi acoperă faţa bine, poartă o giubea din stofă călugărească şi încins cu o curea lată, închisă cu un fel de pafta pe care este săpată monograma creştină.

Asistase mai întâi la o oră de mistică a profesorului Stăniloae. După aceea, a rămas în sală împreună cu "adepţii" săi, căci un mănunchi bun de doamne şi câţiva tineri nu-l slăbeau din ochi, sorbindu-l.

La un moment dat, Arsenie şi adepţii săi evacuează sala, deoarece s-a strigat că nu rămân decât studenţii. Au trecut într-o altă sală, unde Arsenie a discutat cu unul şi cu altul, după ce ne-a comunicat că oricine îl poate întreba orice doreşte, că răspunde; numai ca cel [sic!] ce întreabă să poată rezista la discuţii. Deci asistenţa, câteva zeci de persoane, aştepta nerăbdătoare. Între timp, Arsenie discută cu profesorul universitar Tudor Popescu. Nu mult după aceea ne comunică, oarecum mâhnit, că azi nu ne vorbeşte, dar că va avea prilejul să ne vorbească, la facultate, când se va înţelege cu profesorii. Am aflat însă că decanatul facultăţii i-a interzis de a ţine o conferinţă publică în localul ei.

Mi s-a părut foarte curios faptul că, în jurul lui Arsenie erau doamne, domnişoare şi câţiva domni, care se întreceau în a-i fi la dispoziţie, a-l întreba dacă nu a obosit, pentru ca să-i ofere un scaun, a încerca să-l sustragă de a nu vorbi mult cu diferite persoane, spre a nu obosi, etc., etc. Grupul acesta de femei îl urmărea cu privirea pe Arsenie, îl "mânca din ochi", ar spune ţăranul, se mistuia în trăirea lui, erau adepte oarbe, gata să execute orice gest sau poruncă. Erau şi câteva maici. Una din doamne voia să dea impresia că ea este "impresara", în timp ce o studentă, foarte scundă la statură, din anul III, de la Facultatea de Teologie, îşi aroga dreptul de a-l fi adus ea pe Arsenie la facultate.

Arsenie nu făcea câtuşi de puţin impresia unui ascet, trăitor al Evangheliei, sau un singuratec, care prin interiorizare şi trăire să ajungă la o înaltă concepţie de viaţă. Din contra, jovial, veşnic râzând, cu mişcări iuţi, necontrolate, nestăpânite, cu mâinile când la spate, când la centură, etc. Privirile lui aşteaptă, pare-se, o spinare încovoiată, umilinţa. Este grandoman.

În concluzie:

Şarlatania nu-i este străină acestui om, care, având în vedere postura lui, felul lui de a se prezenta, conjugat cu prezenţa în juru-i a grupului de femei, aminteşte atitudini vechi, istorice, experienţe triste în Biserica rusă: *blâstâ*.

Acest Arsenie a fost arestat de preotul C. Burducea, pe când primul se afla în Mănăstirea Bistriţa, iar al doilea era ministru al Cultelor.

Sâmbătă, 22 februarie 1947

Arhidiaconul Tuţă Nica a fost azi în audienţă la Emil Bodnăraş.

În cursul săptămânii trecute, Patriarhul Nicodim a primit în audienţă pe monseniorul Andrea Cassulo, fost nunţiu apostolic în România şi pe monseniorul Gerard Patrick O'Hara, noul nunţiu apostolic. Vizita ar fi fost protocolară, cum este uzul în cazul acesta. Până acum, nu se cunoaşte nimic din cele ce au discutat. La discuţii a participat şi profesorul I. D. Ştefănescu.

După întrevedere, Patriarhul le-a oferit oaspeţilor o "mică" gustare şi ceai.

Luni, 17 februarie a. c., Patriarhul le-a întors vizita celor doi prelaţi, la nunţiatură, în cea mai mare taină. Şi, pentru ca nimeni din personalul Palatului patriarhal să nu ştie unde merge bătrânul, acesta a plecat cu maşina no. 19 şi fără intimul său, Arsenie Dumitru. De asemenea, şi-a schimbat şoferul, pe Meca, înlocuindu-l cu altul, Mihalache. La plecarea de la nunţiatură, şoferul, voind să întoarcă maşina, a lovit clădirea şi una din aripile maşinii s-a strâmbat. Mihalache este îngrij[or]at că va afla Patriarhul că i-a "lovit" maşina.

Întrebat de o persoană străină unde l-a dus pe Patriarh, şoferul Mihalache i-a răspuns: "La nişte popi catolici, care aveau nişte tichii roşii în cap."

Duminică, 23 februarie 1947

Gică Petrescu, consilier la Curtea de Apel, este unul din intimii Patriarhului, care-i cere sfatul în diferite împrejurări. Drept răsplată, Patriarhul l-a numit pe Gică P. consilier la CCB, unde, de multă vreme, este avocatul Dimitrie Grozdea, preşedintele Eforiei Bisericii Ortodoxe Române. Lui Grozdea nu-i convine numirea a încă unui consilier juridic la CCB.

Luni, 24 februarie 1947

Episcopul Antim Nica s-a prezentat, în ultimele zile, în audienţă la primul ministru Petru Groza, pentru a rezolva unele probleme, în credinţa că va pleca în America. Cu acest prilej, el a prezentat lista persoanelor care trebuiau să-l însoţească în America. Printre ele, fraţii Radu, Spiru Grigore, diaconul Grigore Băbuş, etc. Lista a fost întocmită după dorinţa Patriarhului, care avea tot interesul să-şi plaseze nepoţii.

Primul ministru nu a acceptat lista propusă. Cât despre Episcopul Nica, el nu mai are nici o şansă de a pleca în America.

Miercuri, 26 februarie 1947

"Episcopul Nica s-a şters pe bot de America", mi-a spus preotul Octavian Mureşeanu. D. Veştemeanu, director, îmi arată că de trei săptămâni stă în mapa lui decizia de numire a Episcopului Nica Antim pentru America, însă ministrul Radu Roşculeţ al Cultelor amână mereu semnarea ei.

Se crede că va pleca în America arhiereul Scorobeţ, vicar la Sibiu.

Joi, 27 februarie 1947

Între parohul Bisericii catolice italiene din Bucureşti, bulevardul Take Ionescu şi clerul Catedralei Sf. Iosif nu există legături de prietenie, deoarece primul îi acuză pe aceştia de iezuitism în legăturile lor cu parohienii şi-n ceea ce priveşte atitudinea pe care o au faţă de doctrina catolică.

Astfel, preotul italian nu-i asistă niciodată la înmormântare pe francmasonii italieni, romano-catolici, a căror listă o are din timpul când s-au dizolvat lojile francmasonice, cu care prilej arhiva Lojii italiene a fost adusă la biserica lui. În faţa acestui refuz, familiile francmasonilor italieni decedaţi se adresează clerului Catedralei Sf. Iosif, care oficiază slujba cuvenită.

Patriarhul Nicodim şi-a înaintat demisia din postul pe care-l ocupă. Demisia a fost prezentată Regelui Mihai I de profesorul I. D. Ştefănescu, chiar în cursul zilei de azi.

Se afirmă, în anturajul Patriarhului, că acesta a recurs la un astfel de gest ca un semn de protest şi intimidare în acelaşi timp, faţă de Guvern, care nu vrea să consimtă la ridicarea la rangul de arhiereu a arhimandritului Vasile Vasilache.

Se dă ca precisă ştirea după care noul Episcop al românilor ortodocşi din America va fi arhiereul Teodor Scorobeţ, vicarul Mitropoliei Sibiului.

Oricum, clerul vede în aceasta un succes al ierarhilor ardeleni, care au izbutit să-l îndepărteze pe Episcopul Nica.

Vineri, 28 februarie 1947

Arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, mi-a comunicat că în Palatul patriarhal se petrece ceva neobişnuit, este o mare mişcare, o pregătire parcă, pentru ceva. În acelaşi timp, Patriarhul Nicodim ţine legătura cu Regele.

Preotul C. Moldovan, fost consilier al Secţiei economice a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, i-a spus, pe timpul când trăia Patriarhul Miron Cristea, arhiereului vicar patriarhal Veniamin Pocitan că "nu multă vreme va trece şi Emilian Antal va fi patriarh", apoi l-a sfătuit pe arhiereul Veniamin să rămână în postul său, să nu demisioneze, să fie dârz.

Luni, 3 martie 1947

Arhiereul Justinian Marina Vasluianul de la Iaşi a fost primit în audienţă, în dimineaţa zilei de sâmbătă, 1 martie a. c., de ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ.

Arhimandritul Narcis Luchian (am fost cu el la diaconul Tuţă de la 17-21.30, i-am dat 15 cărţi pentru doctoratul pe care-l va susţine în drept: "Evoluţia instituţională a Bisericii Române") mi-a spus că arhimandritul Haralambie Vasilache a fost director al Seminarului Petru Movilă din Dubăsari. În această calitate a săvârşit şi unele acte ilegale:

Unui tânăr, Aioanei, care era om de serviciu la Mitropolia din Iaşi, i-a eliberat un certificat în care se atestă că a absolvit patru clase seminariale. Acum, Aioanei voieşte să fie încadrat în post de subşef de birou în baza acestui fals.

Azi a avut loc, în sala Ateneului Român, un concert cu prilejul sărbătoririi a 69 de ani de la eliberarea Bulgariei. Prezenţi: Guvern, popor mult, mult şi foarte liniştit, elegant, sobru. Într-o lojă era nunţiul apostolic. Nici un preot ortodox, necum vreun ierarh; şi se cădea să vină. Se remarcă deci şi lipsa unei secţii a protocolului la Patriarhie.

Guvernul a fost preocupat, în ultimul timp, de problema înlocuirii Patriarhului Nicodim, ajuns la adânci bătrâneţe. Toate privirile s-au îndreptat spre preotul-scriitor Gala Galaction (Grigore Pişculescu). Propunerea i s-a făcut, el a mulţumit, dar n-a acceptat-o, spunând că e bătrân. În faţa acestei situaţii, Guvernul a luat în discuţie persoana fiecărui ierarh, fără să se oprească asupra vreunuia. Patriarhul Nicodim rămâne, deci, mai departe în fruntea Bisericii.

Marţi, 4 februarie [sic! = martie] **1947**

Arhiereul Justinian Marina, vicar la Iaşi, şi-a creat o atmosferă foarte neplăcută în rândurile clerului moldovean. A dat dovadă de lipsă de tact,

deoarece nu s-a folosit de condiţiunile de lucru, foarte favorabile lui, care existau în Moldova:

a) În fruntea Mitropoliei Moldovei era un ierarh erudit, Mitropolitul Irineu Mihălcescu.

b) Clerul îşi iubea mitropolitul din respect faţă de el, ca ierarh şi fost profesor-decan al Facultăţii de Teologie din Bucureşti, dar simţea nevoia unui şef energic, cu spirit de organizator, care să rezolve marile probleme de după război.

c) Lipsa de energie a Mitropolitului Irineu s-a resimţit asupra clerului; nu i-a imprimat un dinamism în acţiunile lui şi delăsarea şi-a făcut loc acolo unde terenul era mai slab.

Arhiereul Justinian Marina constituia o nădejde pentru Moldova, căci venea la Iaşi cu vigoarea sa, cu dorul de a realiza ceva nou şi îndeosebi în condiţiunile, grele pe de-o parte, din cauza războiului, dar favorabile pe de altă parte, pentru că se bucura de tot sprijinul Guvernului.

Justinian era bine orientat în ceea ce priveşte marile probleme sociale şi clerul aştepta să fie ridicat şi îmbărbătat la luptă de dinamismul noului ierarh. Aşteptările au fost însă zadarnice; ba, ceva mai mult: clerul este foarte rău impresionat de lupta pe care-o duce arhiereul Justinian împotriva Mitropolitului Irineu, care l-a adus aici, pentru a-l îndepărta din scaun. Lupta lui Justinian are asupra clerului un efect contrariu celui dorit de el. Clerul se îndepărtează de el şi face zid de apărare în jurul Mitropolitului Irineu.

Justinian se autoizolează de cler. Clerul afirmă că acţiunea politică a lui Justinian a fost un act de bruscheţe. Astfel, la Botoşani şi Dorohoi, Justinian a adunat clerul pentru discutarea diferitelor probleme bisericeşti. Cu acest prilej, i-a invitat pe cei prezenţi să se grupeze după partidele politice din care fac parte. Clericii au rămas foarte miraţi de acest fapt şi au părăsit sala în mod ostentativ, iar Justinian nu s-a putu convinge *de visu* de atitudinea politică a fiecărui cleric. La Botoşani, necunoscuţi au tras focuri de armă în maşina lui. El dă dovadă de multă mândrie faţă de cler, pe care-l priveşte "de sus", crezând că "popii moldoveni sunt proşti". [...][81]

Situaţia aceasta este încununată de conflictul Marina-Irineu.

Concluzie:

- clerul este alături de Mitropolitul Irineu;

- clerul este contra lui Marina.

Situaţia aceasta din câmpul factic bisericesc ieşean are trei soluţii:

1. Împăcarea dintre Mitropolitul Irineu şi Marina şi conlucrarea cu clerul.

[81] Aşa în original (n. e.)

2. Demisia lui Irineu.

3. Mutarea lui Marina.

Analizând obiectiv situaţia, cred că soluţia a doua va fi inevitabilă.

Preotul D. Veştemean[u] a fost demis din postul de director al cultelor din Ministerul Cultelor, dându-i-se în schimb acela de inspector general.

În locul lui funcţionează, prin delegaţie, O. Frangu, care de altfel a mai îndeplinit această funcţiune. Urmează ca mâine noul director să ia postul în primire. Veştemean[u] e foarte nemulţumit şi se consideră "proscris". Atât el, cât şi preotul Zaharia Mântulescu afirmă că "lovitura" vine din partea Partidului Naţional-Liberal tătărescian, în rândurile căruia nu s-a încadrat, el fiind membru al partidului Frontul Plugarilor (dr. Petru Groza, preşedinte).

Mai apoi este numit în minister, ca director general, un liberal: preotul Popescu-Argeş, "omul" lui Liviu Stan, preot.

Miercuri, 5 februarie [sic! = martie] **1947**

În rândurile funcţionarilor Ministerului Cultelor, se crede că ministrul Radu Roşculeţ intenţionează să "liberalizeze" acest departament. Astfel, după constituirea, în ultimul timp, a organizaţiei liberale din minister, printr-o şedinţă publică, la care a vorbit preotul Grigore Cernăianu, director general, după demiterea preotului D. Veştemean[u] urmează demiterea, dacă nu s-a făcut cumva până acum, a preotului Zaharia Mântulescu. Am discutat cu Zaharia, dar nu mi-a spus nimic în această privinţă. Totuşi, Zaharia, referindu-se la cazul D. Veştemean[u], mi-a spus: "Ministrul îşi face de cap. O să mă cert şi eu rău cu el; dar i le spun pe toate."

Se afirmă că profesorul universitar I. D. Ştefănescu, "consilierul intim" al Patriarhului Nicodim, este francmason şi activează în Biserică împreună cu doctorul Gheorghian, fost primar al Capitalei, prin influenţa pe care-o exercită asupra şefului ei, Patriarhul Nicodim, conform unor dispoziţiuni primite. De altfel, doctorul Gheorghian era, în 1933, preşedintele Lojii Marelui Orient din România, având colegi pe Voicu Niţescu, Sever Dan, etc.

Duminică, 2 martie 1947, a vorbit în Catedrala romano-catolică Sf. Iosif, în limba română, un prelat, despre "Viaţa viitoare". Dintru început, a subliniat că în viaţa lui n-a avut o bucurie mai mare ca atunci când a vizitat deţinuţii politici din Aiud, printre care erau numai doi romano-catolici. Toţi aceştia l-au primit cu cântări corale. Printre ei, erau vreo 30 de generali şi foşti miniştri. Prelatul le-a ţinut o alocuţiune în care a subliniat că ei au fost judecaţi de oameni, după legi omeneşti. Va veni însă o altă judecată, cea viitoare, care este cea dreaptă. Apoi a

adăugat că ştie bine că vorbele lui vor fi interpretate în diferite sensuri. El însă nu se teme de nimic. Cei prezenţi au fost foarte impresionaţi.

Un anunţ afişat la intrarea Catedralei Sf. Iosif anunţa că "Duminica a doua din post (adică la 2 martie 1947) va vorbi Arhiepiscopul Cisar al Bucureştilor ..."

Patriarhul Nicodim este într-o stare foarte îngrijorătoare, din punct de vedere mintal şi fizic.

Croitoru, profesor de muzică, a fost primit de el în audienţă. După ce i-a spus obiectul audienţei, Patriarhul, foarte surprins, l-a întrebat: "Da' dumneata cine eşti? Cum te cheamă? Şi ce cauţi aici?"; profesorul a rămas foarte surprins. După ce i-a spus din nou cine este, Patriarhul a spus: "Să vie profesorul" (I. D. Ştefănescu) Profesorul se prezintă imediat şi, după ce citeşte cererea solicitantului, tare, ca să audă, Patriarhul îl întreabă din nou: "Ei, ce vrea? Ce scrie acolo?", ca şi când nu auzise nimic. Profesorul I. D. Ştefănescu pune cererea pe birou, în faţa Patriarhului, căruia-i dă tocul şi-i dictează rezoluţia, cuvânt cu cuvânt. Patriarhul a scris-o întocmai.

Patriarhul asistă cu mare greutate la slujbă în Catedrala patriarhală. Din această cauză, pentru el se oficiază liturghia în paraclisul din Palat. De altfel, el nu intră nici în paraclis, care este alături de biroul lui, căci îi este greu să urce scările, câteva trepte, ci şade pe un fotoliu, pe sălița dintre birou şi paraclis.

Zilele trecute, în timpul unei liturghii, diaconul a venit la Patriarh cu cădelniţa, zicând: "Binecuvântează, stăpâne!"; Patriarhul era cu capul în jos. Diaconul a rostit din nou aceleaşi cuvinte, cu voce mai tare şi, în cele din urmă, a strigat pur şi simplu. Speriat, diaconul îi ridică încet capul; sforăia. L-a lăsat să doarmă şi slujba a continuat.

La 9 dimineaţa, arhiereii Emilian Antal (Suceava) şi Justinian Marina (Iaşi) au fost primiţi în audienţă de preotul Grigore Cernăianu, director general la Culte.

În cercurile clericale se afirmă că, atât timp cât Patriarhul se bucură de încrederea sovieticilor, nimeni nu se va putea atinge de el spre a-l înlocui.

Arhiereul Eugen Laiu a format un cerc de prieteni, clerici, care se adună la consfătuiri în casa preotului Niţişor Cazacu, de la Biserica Batiştei.

Arhiereul Emilian Antal, fiind în Capitală, va face un parastas, cu sora sa, Miluţa Antal, Patriarhului Miron Cristea, mâine, sâmbătă, 8 martie 1947. Întrebat dacă vine la parastas, Emilian a spus: "Cât o mai fi Patriarhul Nicodim în Deal, nu mai calc pe acolo."

Dl. Verzea, şeful de cabinet al ministrului Cultelor, Radu Roşculeţ, afirmă că Partidul Naţional-Liberal tătărescian va activa în cadrul

departamentului Cultelor prin conferinţe şi consfătuiri. Deocamdată, intenţia partidului este de a face numai simpatizanţi. De aceea, în minister s-a format numai un comitet de conducere, care nu primeşte adeziuni din partea funcţionarilor. Verzea crede că acţiunea aceasta a lui va da rezultate bune.

Arhimandritul Narcis Luchian mi-a spus că "până la 1 august a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei va fi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române." Ştirea o deţine de la Palatul Regal, prin secretara Reginei-mamă Elena.

Cu prilejul parastasului oficiat pentru Patriarhul Miron, arhiereul Veniamin Pocitan l-a întrebat, în faţa Catedralei patriarhale, pe preotul Niţişor Cazacu de la Biserica Batiştei, de sănătate. Acesta s-a plâns că preotul Madan l-a reclamat Patriarhului Nicodim că nu-l primeşte la biserică, în calitate de preot ajutător. Arhiereul Veniamin a spus că el n-ar primi nici un preot sau ierarh refugiat, pentru că nu merită:

"Ăştia nu-s păstori, pentru că şi-au părăsit turma în vremuri grele. Ce s-ar fi ales de Biserică dacă preoţii trimişi la primele comunităţi creştine ar fi fugit de frica păgânilor?" Erau prezenţi: arhiereul Eugen Laiu şi arhimandritul Ghervasie Creţu, mare eclesiarh, care l-au aprobat pe arhiereul Veniamin.

Luni, 10 martie 1947

În cercurile clericale se afirmă că Petru Groza, primul ministru, are o atitudine favorabilă revenirii în scaun a Mitropolitului Nifon Criveanu, prin reînfiinţarea Mitropoliei Olteniei. Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, este împotriva reînfiinţării mitropoliei.

Miercuri, 12 martie 1947

Relativ la cauzele care au determinat ca Episcopul Antim Nica să nu mai plece în America, acesta afirmă că ele se datoresc, în bună parte, acţiunii ierarhilor ardeleni:

a) Ierarhii ardeleni au intervenit pe lângă Guvern, arătând că, în cazul când Episcopul Antim va pleca în America şi nu va fi primit de românii de acolo, ca şef religios al lor, el va fi nevoit să se înapoieze în ţară. În acest caz, s-ar face cheltuieli inutile; şi cheltuielile ar putea fi făcute pentru a pleca un titular. Ei au rugat Guvernul să amâne plecarea.

b) Între timp, Patriarhul Nicodim primeşte o telegramă de la românii din America, în care se arată că ei vor primi din ţară, ca episcop, numai o persoană apolitică.

Cât despre Episcopul Antim Nica, se afirmă că este comunist din Basarabia şi-n prezent nu-l leagă nimic de ţară. El e un agent al Guvernului şi ca atare nu-l vor primi.

Episcopul Antim Nica afirmă că telegrama a fost provocată de ierarhii ardeleni.

Joi, 13 martie 1947

De când a fost numit secretar general al Ministerului Cultelor, d. Huhulescu a avut o atitudine de expectativă faţă de preotul I. Vască, celălalt secretar general, sub motiv că Vască e "omul" Patriarhului Nicodim.

Mai mulţi preoţi din Capitală, care se cred nedreptăţiţi, au hotărât ca, în curând, să meargă la Cancelaria patriarhiei şi să-i dea afară pe consilierii referenţi, ca semn de protest contra ilegalităţilor pe care le comit aceştia.

Mitropolitul Nicolae Bălan a primit o telegramă din America. Ea e semnată de doi preoţi, Simeon Mihălţean şi un altul, din Detroit, care, în numele credincioşilor lor, afirmă că la Congresul Bisericii Ortodoxe Române din America, ce va avea loc la 6 iulie a. c., ei vor cere, ca episcop al lor, pe Teodor Scorobeţ de la Sibiu. Telegrama a fost răspunsul cablogramei trimisă lui Mihălţean de profesorul Octavian Mureşean[u] din ţară, prin care-l ruga să ceară ca episcop pe Scorobeţ, iar nu pe Antim Nica.

Patriarhul Nicodim şi-a prezentat demisia din postul de şef al Bisericii. Regele i-a primit-o, rămânând să hotărască asupra ei, de comun acord cu Guvernul. S-a hotărât primirea demisiei, întocmindu-se şi decretul de pensionare a Patriarhului. Decretul a şi fost semnat.

Patriarhul Nicodim este foarte supărat pe profesorul I. D. Ştefănescu, pe care, în timpul unei discuţii, l-a dat afară din birou, învinuindu-l că l-a îndemnat să facă lucruri care l-au pus într-o lumină neplăcută în faţa Guvernului şi a opiniei publice.

În cercurile ierarhilor ardeleni, se dă ca sigură ştirea după care, în scurt timp, Episcopul Nicolae Popovici va fi ales Patriarh al României. După plecarea Patriarhului Nicodim, va fi locţiitor arhiereul Emilian Antal.

Patriarhul Nicodim îşi strânge în lăzi lucrurile de preţ din Palat, unde este o activitate febrilă. Şi pentru că ceea ce se petrece acolo nu se ştie decât de oamenii săi, Patriarhul l-a trimis pe călugărul-intendent al Palatului, Damian, la Mănăstirea Neamţ, săptămâna trecută, cu autocamionul, să aducă alimente, făgăduindu-i că, la înapoiere, îi va da un post de seamă.

Pe de altă parte, oamenii de încredere ai Patriarhului Nicodim iau diferite lucruri din Palat şi le duc în oraş.

Miercuri, 19 martie 1947

Ieri trebuia să aibă loc în Palatul patriarhal un banchet oferit membrilor Guvernului de Patriarhul Nicodim. Din motive necunoscute, banchetul a fost amânat pentru o altă dată.

Ierarhii ardeleni manifestă o vie nemulţumire faţă de situaţia care domneşte în Biserică şi faţă de lipsa unei activităţi pe teren social; aceasta din cauza Patriarhului Nicodim, care nu mai poate activa. Faţă de această situaţie, ierarhii ardeleni sunt pentru autonomia Bisericii din Ardeal, pentru care lucru se vor adresa Patriarhului ecumenic din Constantinopol.

Profesorul universitar I. D. Ştefănescu s-a prezentat cu demisia Patriarhului Nicodim la Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor. Înmânându-i-o, a adăugat că aceasta este un semn de protest contra atitudinii ministerului, care, prin noua Lege de pensionare a clerului, nu-l exceptează pe Patriarhul Nicodim. Ministrul a răspuns că va face tot ce-i va sta în putinţă pentru a satisface dorinţa Patriarhului. Zicând acestea, a voit să pună cererea de demisie a Patriarhului în sertarul biroului său, adăugând că o va supune Guvernului. I. D. Ştefănescu i-a cerut cererea şi a plecat cu ea. Şantajul e vădit.

Vineri, 21 martie 1947

Ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ, va rechema în curând de la Paris pe Popescu, dirijorul corului Bisericii ortodoxe române de acolo şi pe Burducea (student), primul cumnatul, iar cel de-al doilea fiul preotului C. Burducea. Despre aceştia doi există la Ministerul Cultelor un dosar, format din reclamaţiile şi rapoartele arhimandritului Teofil Ionescu, fost preot la Biserica ortodoxă română din Paris. În postul de cântăreţ şi diacon urmează să plece la Paris un tătărescian, anume Ovidiu Caledoniu, care în prezent nu este încă diacon.

În Bucovina de Sud, acţiunea romano-catolică de prozelitism în rândurile credincioşilor ortodocşi înregistrează succese remarcabile. Numeroase familii băştinaşe de români ortodocşi, printre care şi intelectuali şi persoane ale căror strămoşi au jucat un rol de seamă în Biserica ortodoxă, au trecut la catolicism.

Patriarhul Nicodim l-a chemat la el pe arhimandritul diacon Firmilian Marin, profesor la Seminarul Central din Capitală şi l-a întrebat dacă doreşte să-l numească preot la Catedrală în locul rămas vacant prin decesul arhimandritului Filaret Jocu. Firmilian a rămas surprins de gestul Patriarhului, cu atât mai mult cu cât nu-şi exprimase în faţa cuiva dorinţa de a ocupa acest post. El a răspuns că primeşte cinstea care i se face, mulţumindu-i.

Această propunere a Patriarhului face parte dintr-un plan întocmit de profesorul I. D. Ştefănescu, şi anume: arhimandritul Firmilian este numit deocamdată la Catedrală, iar mai apoi îşi va pune în joc toată influenţa pentru a-l

numi arhiereu-vicar patriarhal. În modul acesta, profesorul I. D. Ştefănescu voieşte ca, după moartea Patriarhului, să aibă un sprijin la Patriarhie, pentru a-şi exercita funcţiunile pe care le îndeplineşte în prezent în Biserică.

Duminică, 23 martie 1947

Ieri, preotul P. Şerpe, consilier la mitropolie, a fost în audienţă la preotul Grigore Cernăianu, director general al Ministerului Cultelor, cu care a discutat o jumătate de oră cu uşa încuiată.

După aceea, ambii au mers la ministru, Radu Roşculeţ, cu care s-au întreţinut o oră. Azi, preotul Cernăianu a fost la Catedrala patriarhală, apoi în audienţă la Patriarh, împreună cu preotul P. Şerpe.

Aceasta este acţiunea Patriarhului pentru a-l numi pe preotul P. Şerpe vicar patriarhal.

Între Patriarhul Nicodim şi ierarhii ardeleni, în frunte cu Mitropolitul Nicolae Bălan, se duce o luptă aprigă, tacită, pentru ocuparea Scaunului de episcop al românilor din America, pe care fiecare din cei doi ierarhi îl dispută pentru un favorit al său.

Patriarhul Nicodim, văzând, pe de-o parte, că Episcopul Antim Nica, pe care el l-a numit ca delegat, n-a putut pleca în America, iar pe de altă parte văzând că ardelenii flutură numirea arhiereului Teodor Scorobeţ (Trandafir), a dat un comunicat prin presă, care precizează că:

"Delegaţia P. S. Episcop dr. Antim Nica la conducerea Episcopiei ortodoxe române din America n-a încetat ... Delegaţia ... este valabilă."

Acest comunicat este foarte semnificativ pentru precizarea stadiului luptei Nicodim-Bălan. Grigore Spiru, "omul" Patriarhului, mi-a spus: "Patriarhul e foarte supărat pe chestia Scorobeţ."

Se confirmă ştirea că Patriarhul Nicodim a demisionat, demisia primită, decret semnat în acest sens. Nepublicarea decretului se datoreşte următorului fapt:

Se aşteaptă vizita în România, până la data de 15 mai a. c., a Patriarhului Alexei al Moscovei, pe care Patriarhul Nicodim îl primeşte, căci Alexei îi întoarce vizita pe care acesta a făcut-o în Rusia Sovietică.

După aceea, se crede că demisia Patriarhului va fi dată publicităţii în cel mai scurt timp şi se va institui o Locotenenţă patriarhală până la alegerea unui nou titular.

Numai dacă Nicodim nu se va folosi de prezenţa Patriarhului Alexei pentru a reveni asupra demisiei şi să i se anuleze.

Arhiereul Justinian Marina de la Iaşi locuieşte, când vine în Bucureşti, la avocatul Nicolau Grigore, strada Justiţiei.

Nicolau este consilier al Secţiei economice a Mitropoliei Moldovei, însă stă tot timpul cu familia în Capitală, ca observator al lui Marina.

Oboseala fizică şi intelectuală a Patriarhului Nicodim apare tot mai evidentă.

Preotul I. Vască s-a prezentat la el în audienţă pentru a-i arăta lucrarea în manuscris asupra călătoriei lui la Moscova (aproape 150 de pagini). Patriarhul a ascultat puţin şi apoi a adormit, spre uimirea lui Vască, secretar general la Culte.

În ceea ce priveşte lucrarea, Patriarhul a făcut apoi unele obiecţiuni, cerându-i lui Vască să nu scrie o serie de lucruri. Vască s-a opus, spunând că nu poate să nu scrie ceea ce s-a petrecut, aceasta chiar împotriva voinţei Patriarhului, fiindcă a fost acolo şi cunoaşte problema.

Preotul Todicescu (Iaşi?)[82] s-a prezentat Patriarhului, cu un deputat, spre a-i expune unele doleanţe. În timpul discuţiei, Patriarhul a adormit în fotoliu. Cei doi, uimiţi, au început să tuşească până ce l-au deşteptat. Patriarhul, care părea că se deşteptase dintr-o stare de letargie, i-a întrebat cine sunt ei şi ce caută în biroul lui. După răspunsul celor doi, Patriarhul le-a spus să-şi expună dorinţele.

După audienţă, cei doi au fost în audienţă la primul ministru, căruia i-au expus indignaţi cele întâmplate.

Se precizează din nou că Patriarhul ţării nu este exceptat de la pensionare, de noua Lege a Cultelor. În acest scop, referatul respectiv a fost întocmit de preotul I. Vască, secretar general la Culte şi de preotul Liviu Stan, acesta din urmă fiind acela care a adus motivele de ordin canonic. Precizarea aceasta este în contradicţie cu declaraţia ministrului Cultelor, Radu Roşculeţ (*Universul*, nr. 40, de joi, 20. 2. [1]947), care afirmă: "Ca un omagiu pentru meritele cu totul excepţionale, Î. P. S. Patriarhul Nicodim a fost exceptat de la prevederile aceste legi" (de pensionare la vârsta de 70 de ani; numai dacă nu se va petrece din nou ceva în culise).

Luni, 24 martie 1947

În legătură cu situaţia Patriarhului Nicodim, se precizează:

Demisia acestuia - care a fost primită şi rezolvată printr-un decret de pensionare - era gata de publicat în *Monitorul Oficial* şi urma să se publice după vizita pe care trebuie s-o facă în curând la Bucureşti Patriarhul Alexei. Se afirmă însă că Patriarhul Alexei nu va mai face această vizită, din diferite motive. Unul

[82] Paranteză D. V. (n. e.)

din ele: la Bucureşti i s-ar pregăti o manifestaţie ostilă. Ca atare, Petru Groza, primul ministru, are convorbiri cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. În acest scop, el a plecat la Sibiu împreună cu preotul Liviu Stan, consilierul său, pentru a găsi soluţia primirii Patriarhului Alexei.

Plecarea Patriarhului Nicodim din scaun este o chestiune de zile.

După plecarea Patriarhului Nicodim, locotenenţa va fi încredinţată arhiereului Emilian Antal de la Suceava, ca o răsplată din partea lui Emil Bodnăraş, pentru prigoana la care a fost supus Antal din partea lui Nicodim. Vor urma apoi alegeri de ierarhi în scaunele vacante: la Iaşi, prin pensionarea şi retragerea Mitropolitului Irineu Mihălcescu, ar urma să fie ales Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, iar la Suceava, arhiereul Emilian Antal, în prezent locţiitor. Apoi, Episcopul Nicolae Popovici, din postul de Mitropolit al Moldovei, urmează să fie ales Patriarh.

Ieri, pe culoarul de la intrarea în Tipografia Cărţilor Bisericeşti, strada Principatele Unite, arhimandritul Vasile Vasilache îi spunea lui Grigore Spiru că se mută cu locuinţa în Palatul patriarhal, căci va fi numit vicar patriarhal şi hirotonisit arhiereu. (Cam problematic.)

Joi, 27 martie 1947

Se afirmă, cu preciziune, că profesorul I. D. Ştefănescu se ocupă cu traficul de influenţă. El a cerut unui preot din provincie suma de patruzeci de milioane lei pentru ca să obţină de la Patriarh transferarea lui în Capitală. Cum, între timp, pentru aceeaşi parohie s-a ivit un alt candidat, profesorul şi-a mărit pretenţiile la suma de optzeci milioane lei. Tranzacţia se va face în curând.

Întrebat primul candidat dacă îi convine să dea suma de 80 milioane lei pentru o parohie din Bucureşti, el a răspuns afirmativ, deoarece sunt preoţi bogaţi în Capitală, ca de exemplu preotul Toma Chiricuţă (Biserica Zlătari), care câştigă de la parohie 20 de milioane lei pe lună.

Patriarhul Nicodim a invitat la dejun pe fruntaşii liberali brătienişti şi pe ţărăniştii manişti din Capitală, pentru a se asigura în eventualitatea unei schimbări politice în guvern. Cei invitaţi au dat urmare invitaţiei Patriarhului.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu i-a ridicat toate atribuţiile pe care i le dase, la vreme, vicarului său, arhiereul Justinian Marina.

Duminică, 23 martie a. c., a avut loc alegerea unui epitrop la Seminarul Nifon din Capitală, în persoana monseniorului Gheorghe Ionescu. După alegere, acesta a oferit o masă copioasă la seminar. Cu acest prilej, a schiţat programul său pentru viitor:

- procurarea unui camion şi a unui tractor pentru muncile agricole şi cultivarea luminişurilor din pădurile seminarului.

A cerut, în acelaşi timp, să fie însărcinat cu administrarea bunurilor şcolii.

Avocatul Puiu Lăzărescu l-a combătut pentru faptul că vrea să introducă reforme în "tradiţionala" organizare a şcolii.

Profesorii au primit cu o vie satisfacţie declaraţiile noului epitrop.

Vineri, 28 martie 1947

Într-o discuţie pe care am avut-o cu arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, acesta mi-a spus că a renunţat cu totul la voinţa sa, deoarece Patriarhul vrea să şi-o impună pe a sa în orice problemă, indiferent dacă e bună sau nu. Cât despre Sinod şi activitatea lui, a afirmat că el nu merită altceva decât să vină civilii cu bâtele şi să-i alunge din Palatul patriarhal pe ierarhi, pentru ca astfel, Biserica să se scoale din letargia în care zace.

Luni, 31 martie 1947

Se confirmă ştirea după care Patriarhul a avut invitaţi la dejun, în ultimele zile, fruntaşi din Capitală ai partidelor naţional-liberal brătienist şi naţional-ţărănist, cu participarea lui Ion Mihalache.

Ziarul *Tribuna Românească* din Bucureşti a publicat o serie de articole în care se aduc acuzaţii grave Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, în legătură cu aşa-zisa dispariţie din palatul său a unor lucruri, în timpul evacuării. Autorul articolului, Olteanu, este dl. Rădulescu-Cerna. El constituie o manevră a arhiereului Justinian Marina pentru ca, prin compromiterea lui Irineu, să-l silească pe acesta să demisioneze şi apoi să-i ia scaunul.

Joi, 3 aprilie 1947

Arhiereul Justinian Marina este autorul moral şi material al campaniei de presă din ziarul *Tribuna Românească* împotriva Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei. Pe lângă altele, un indiciu în acest sens îl constituie şi faptul că deputaţii care s-au ocupat în Parlament de "cazul" Irineu sunt, afară de unul (Anton Alexandrescu) naţional-ţărănişti, partid din care face parte şi arhiereul Marina.

Profesorul I. D. Ştefănescu a fost invitat de Facultatea de Litere a Universităţii din Paris să ocupe catedra de Istoria artelor, rămasă vacantă prin

decesul titularului. Ştefănescu încearcă să plece în Franţa, mai ales că a fost obiectul unei interpelări în Camera Deputaţilor din Capitală.

Alex. Gobjilă, funcţionar la Patriarhie, s-a exprimat că, dacă prof. Constantinescu-Iaşi (cumnatul său) era în ţară (acum e la Cairo, la un congres parlamentar), nu izbucnea în presă cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu. Prof. Constantinescu-Iaşi este acela care, după părerea lui Gobjilă, a temperat până acum zelul presei de a se ocupa de racilele Bisericii.

Vineri, 4 aprilie 1947

Patriarhul se află într-un foarte mare impas, cauzat de situaţia creată profesorului I. D. Ştefănescu, situaţie care-l vizează şi pe el, dacă nu chiar pe el, afirmă paladinii lui. Ca atare, pentru a închide această problemă, el face toate demersurile pe lângă cine crede că-i poate fi de folos. Astfel, a trimis Anei Pauker o scrisoare, semnată *proprio manu*, în care, după ce îi elogiază activitatea, personalitatea şi rolul pe care-l joacă în statul român, arată eforturile pe care le-a făcut el pentru Guvern (binecuvântând Parlamentul democrat, mergând la Moscova), pentru ca acum, drept răsplată, să fie părăsit de toţi, fără putinţa de a-l apăra pe profesorul I. D. Ştefănescu împotriva atacurilor al căror obiect este. O roagă deci să-l ajute în acest sens. Ana Pauker a menţionat pe scrisoare că nu este de competenţa ei şi a trimis-o Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Preotul Banu, de la Biserica Spirea Nouă din Capitală este acela căruia prof. I. D. Ştefănescu i-a cerut suma de optzeci milioane lei pentru ca să fie numit slujitor la sus-numita biserică, de unde urma să fie mutat.

Truşcă, comisar în Prefectura Poliţiei Capitalei, [a spus] că lui Gheorghe Tătărescu, [vice]preşedintele Consiliului de Miniştri, i s-a făcut, de către Siguranţă, o descindere. I s-au răscolit toate lucrurile, în căutare de documente compromiţătoare.

Truşcă afirmă că a fost şi el de faţă, apoi a venit la Patriarhul Nicodim şi l-a făcut atent, atât pe el, dar mai ales pe profesorul I. D. Ştefănescu, să nu aibă ceva compromiţător în Palat.

Se constată că doamna profesor I. D. Ştefănescu frecventează zilnic slujbele ce se fac în Catedrala patriarhală, unde se roagă şi aprinde lumânări. Obiceiul nu este vechi, ci de câteva zile, de când soţul ei a fost obiectul unei interpelări în Camera Deputaţilor. Rugăciunea de circumstanţă confirmă unele ştiri.

Monseigneur-ul Vladimir Ghica i-a atras atenţiunea arhidiaconului Tuţă M. Nica să nu meargă la conferinţele religioase de la Ateneul Român, organizate chiar de el sub egida AGRU-lui (Asociaţia Generală a Românilor Uniţi),

deoarece ele sunt considerate ca manifestări reacţionare, iar cei ce le frecventează sunt filaţi de Siguranţă.

Sâmbătă, 5 aprilie 1947

Ieri a avut loc, la Tribunalul Ilfov, judecarea unui proces între Patriarhie şi eforia Kretzulescu din Capitală. În timpul dezbaterilor, prof. univ. Hanibal Teodorescu, apărătorul eforiei, a afirmat, în plină şedinţă, că "Patriarhul Nicodim este un bandit şi un escroc", deoarece a încălcat drepturile eforiei, păgubind-o pe aceasta cu câteva milioane lei, cu mulţi ani în urmă.

Duminică, 6 aprilie 1947

Azi, Cercul de educaţie integrală, al cărui preşedinte este Grosu, a ţinut o nouă conferinţă la Fundaţie, tratând despre "Patimile Domnului". A conferenţiat Wurmbrandt, care, îmbrăcat în haină neagră, lungă, a explicat patimile lui Iisus, după proiecţiuni, cu concluzii la fiecare scenă, pentru viaţa obştească, adică fiecare poate fi un fiu al lui Dumnezeu "chiar în clipa aceasta, dacă se hotărăşte".

După două-trei tablouri-proiecţiuni, urma o cântare, executată minunat de o tânără, acompaniată la orgă.

Din expunerea lui Wurmbrandt se poate conclude că Cercul de educaţie integrală face prozelitism, sectarism, când afirmă: "iată cum îl huleşte poporul pe Hristos, în frunte cu preoţii", etc.

Apoi a vorbit Grosu, care, cu un accent ardelenesc şi pe un ton extrem de furios, cu ţipete asurzitoare, a spus că Cercul de educaţie integrală, al cărui preşedinte este, "nu face politică, fiindcă, dacă ar fi făcut, n-ar fi existat până azi, din 1907, când a fost înfiinţat", pentru ca mai apoi să fie întărit de însăşi semnătura Regelui Ferdinand.

Din cauza furiei şi a tonului cu care vorbea, majoritatea auditoriului a părăsit sala şi balcoanele, care erau ticsite; apoi a făcut apel la ajutorul bănesc, benevol, al celor din sală, pentru ca "aceste conferinţe să-l vestească pe Hristos în toată ţara şi până la marginile pământului."

La ieşire, doi oameni nevoiaşi chetau pentru cerc. Conferinţele continuă.

Preotul Stratulat, de la Biserica Spirea Veche din Capitală, a fost suspendat de Patriarh, în urma conflictului avut cu colegul său, preotul Banu, de la aceeaşi biserică. Şi pentru că preotul Stratulat afirmă că e nevinovat, a epuizat, cu fruntea sus, toate căile, pentru ca să revină în post. În urma demersurilor făcute, Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, i-a trimis o adresă prin care-i face cunoscut că este reintegrat în post şi, în termen de cinci zile, să se prezinte la parohie. Patriarhul Nicodim intervine şi ordinul ministrului nu se execută.

Zilele acestea, preotul Maxim, consilier referent la Secţia administrativă a Mitropoliei, l-a chemat pe preotul Stratulat la Cancelarie şi i-a făcut cunoscut să meargă la Patriarh, căruia să-i ceară iertare, dacă vrea să fie reintegrat, atrăgându-i atenţiunea să fie însoţit, neapărat, de ministrul Cultelor.

Preotul Stratulat, interesându-se de motivele condiţiei puse - de a merge cu ministrul -, a conchis că Patriarhul vrea să-l servească pe ministru cu reintegrarea în post a sa, pentru ca, în schimb, să-i ceară sprijinul în favoarea profesorului I. D. Ştefănescu, problemă în rezolvarea căreia ministrul are un rol de seamă.

De altfel, preotul Stratulat a hotărât să pornească la lupta făţişă cu Patriarhul. În acest scop, strânge orice act compromiţător la adresa Patriarhului, căutând, în acelaşi timp, să reconstituie dosarul acestuia de la Ministerul Cultelor, care a dispărut. El întocmeşte un memoriu pentru a-l prezenta Sinodului, apoi, în copie, îl va trimite Patriarhului şi tuturor ierarhilor, pentru a i se face dreptate.

Miercuri, 9 aprilie 1947

Legea pensionării clerului va apare în curând, în urma acceptării Patriarhului Nicodim de a semna.

Joi, 10 aprilie 1947

Scandalul de la *Tribuna Românească* a lui Rădulescu-Cerna continuă. Clerul este revoltat de cele relatate.

Deocamdată, Vasile Vasilache rămâne cu rangul de arhimandrit-vicar patriarhal, până când Patriarhul va găsi momentul potrivit de a-l propune Sinodului la arhierie. Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, a semnat decizia de numire în postul de mai sus a lui Vasilache.

Într-un timp relativ scurt (9-10 zile), primul ministru Petru Groza l-a vizitat pe Patriarh de trei ori. Vizitele au avut ca obiect semnarea Legii pensionării clerului de către Patriarh, ceea ce el condiţionează de rezolvarea cazului profesorului I. D. Ştefănescu în favoarea lui.

Patriarhul a acceptat şi legea va apare în curând.

Luni, 21 aprilie 1947

Mitropolitul Tit Simedrea are relaţiuni strânse cu Partidul Naţional-Ţărănesc. Vizite la Ion Mihalache - vizează Scaunul de patriarh, dacă Maniu nu preferă un ardelean.

Arhieria lui Vasile Vasilache este din nou la ordinea zilei. Patriarhul Nicodim voieşte s-o rezolve, de data aceasta, căutând să profite la maximum de apropiata vizită a Patriarhului Alexei (20 mai) al Moscovei, în România, cerând concesii Guvernului.

Iată atmosfera creată în Biserică de campania de presă dusă de arhiereul Justinian Marina contra Mitropolitului Irineu Mihălcescu:

I. Ierarhii

a) Cei care sunt oameni de mică importanţă, în ceea ce priveşte cultura şi activitatea şi care au pe conştiinţă diferite metehne, manifestă o mare îngrijorare, deoarece se aşteaptă la o eventuală trecere a lor şi a faptelor lor prin faţa obiectivului opiniei publice, obiectiv pe care l-ar declanşa o campanie de presă.

b) Cei care reprezintă, în parte, câte o personalitate, fiecare din ei consideră această campanie de presă ca un instrument de purificare a ierarhiei bisericeşti de elementele care-o compromit.

II. Clerul de mir

a) Mulţi clerici aprobă campania de presă, considerând că Mitropolitul Irineu e vinovat.

b) Unii cred că timpul va face dovada nevinovăţiei Mitropolitului Irineu.

Oricum, ierarhia nu manifestă vreo preocupare vădită, din care să rezulte, dacă nu să ţâşnească interesul de "castă" sau de Biserică, în problema Irineu-Marina, după o perioadă în care Biserica, în neputincioşia slujitorilor ei în câmpul misionar, era promotoarea acţiunii de constrângere a sectanţilor prin forţa armată.

Sâmbătă, 19 aprilie a. c., Mitropolitul Nifon Criveanu, fost al Craiovei, a plecat, cu cei doi nepoţi ai săi, la Craiova, unde va rămâne câteva zile la rudele sale. Apoi, va merge în satul său natal, Slătioara, judeţul Romanaţi, unde va sta peste o lună.

Înainte de a pleca din Bucureşti, Nifon a fost primit în audienţă de Rege. În urma acestui fapt şi al sprijinului promis de către diferiţi oameni politici, Nifon este foarte optimist pentru situaţia lui viitoare şi a plecat foarte voios.

Joi, 24 aprilie 1947

Faţă de campania dusă de ziarul *Tribuna Românească* împotriva Mitropolitului Irineu Mihălcescu, acesta a căutat să-l convingă pe Patriarh că nu este vinovat. Patriarhul s-a interesat de cazul de la Iaşi. Cel care l-a convins pe Patriarh că Irineu e vinovat este preotul Cosma, fost consilier al lui Irineu la Iaşi, la Secţia economică. Patriarhul a spus: "Eu nu pot apăra pe un om vinovat. Treaba lui, să se descurce singur." Se crede că singura soluţie a scandalului de la

Iaşi este demisia lui Irineu. Mitropolitul Irineu a chemat la reşedinţa sa mitropolitană din Iaşi numeroşi clerici din localitate, rugându-i să recunoască faptul că Teodor Petreanu, intendentul Palatului, un bandit, nu e vinovat. Unii clerici i-au satisfăcut dorinţa.

Azi a avut loc, în Palatul patriarhal, a doua şedinţă a Sinodului permanent, sub preşedinţia Patriarhului Nicodim. Au participat toţi ierarhii din Vechiul Regat (exclusiv Episcopul Lucian Triteanu al Romanului) şi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei (se vede calitatea lui de observator). Toţi au fost reţinuţi la dejun de Patriarh. După-amiază, a mai avut loc o şedinţă şi cu aceasta Sinodul şi-a încheiat lucrările. Clerul are impresia că Sinodul nu poate rezolva nimic concret, din cauză că membrii lui "sunt lipsiţi de personalitate" şi, ca atare, nu se aşteaptă la nimic bun. În Sinod s-a pus problema campaniei de presă contra Mitropolitului Irineu şi s-a ajuns la concluzia că acesta nu este vinovat.

Unii sinodali cred că această absolvire a Mitropolitului Irineu va avea ca efect dezlănţuirea unei noi campanii de presă, mai puternice, al cărei obiect vor fi şi alţi ierarhi şi însuşi Patriarhul, care, însă, crede că va fi cruţat până după vizita Patriarhului Alexei în România. Cât despre cei de la *Tribuna Românească*, Grigore Spiru, şeful Serviciului de presă al Patriarhiei, a spus, în legătură cu cererea lor ca Irineu să fie îndepărtat din Sinod:

"N-am vorbit eu cu ei să-l lase în pace de-acum? Să vezi ce-am să le fac!"

Zvonuri din public:

1. S-a încercat un atentat împotriva Regelui Mihai I. Atentatorul a fost generalul Vasiliu-Răşcanu. Acesta s-a prezentat Regelui şi i-a expus misiunea pe care o are, întrebându-l în faţa acestei situaţii ce să facă, el înţelegând să rămână credincios dinastiei. Regele i-a răspuns să facă ceea ce a făcut generalul Rădescu, adică să fugă în străinătate.

2. Gheorghe Tătărescu a fost împuşcat de comunişti în umăr pentru că s-a opus satisfacerii unei dorinţe a sovieticilor în legătură cu armata română.

3. Între 1-15 mai, România va proceda la aplicarea măsurilor pe care le-a luat Bulgaria în ceea ce priveşte înlocuirea monedei. Noua monedă ar urma să se numească "Dac", cu subdiviziunea lui, "Roman".

Vineri, 25 aprilie 1947

Monseniorul Vladimir Ghica, în cadrul acţiunilor de prozelitism printre ortodocşi, a făcut o vizită arhimandritului Vasile Vasilache, la Mănăstirea Antim, asistând şi la o şedinţă a ciclului de conferinţe organizat de acesta din urmă. Cu Vasilache a discutat banalităţi.

Clerul ortodox român se aşteaptă la separarea Bisericii de Stat, fără a indica motivele. În acest caz, el va trebui să activeze intens în parohie; altfel cum va trăi?

Sâmbătă, 26 aprilie 1947

Azi, Mitropolitul Irineu Mihălcescu a fost în audienţă la Patriarhul Nicodim. Apoi va merge la Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor şi la Lucreţiu Pătrăşcanu, ministrul Justiţiei.

Mitropolitul Irineu afirmă pretutindeni că este nevinovat, dar şi îndurerat din cauza campaniei de presă pornită contra lui. După clarificarea pe care-o va face ancheta, Irineu se va retrage din scaun.

Sinodul permanent din 24. 4. a. c., fiind sesizat de o întâmpinare scrisă a Mitropolitului Irineu, cu toate că n-a fost sesizat de altcineva pe cale oficială, [a hotărât] să înfiinţeze o comisie de anchetă. Din comisie face parte un ierarh, alături de reprezentanţii ministerelor: Culte, Justiţie, Interne. După depunerea raportului, Sinodul va aviza.

Arhiereul Justinian Marina a trimis o notă Ministerului de Interne în care arată că arhiereul Emilian Antal este oportunist, nesincer şi desfăşoară o activitate de duplicitate în relaţiile lui cu Guvernul.

Luni, 28 aprilie 1947

În urma apelului făcut clerului moldovean de Mitropolitul Irineu Mihălcescu pentru apărarea lui Teodor Pietreanu şi a lui, s-a prezentat la Ministerul Cultelor o delegaţie formată din preoţii Petre Chirică, Mihail Acatrinei, alţi doi clerici şi domnul Gheorghe Sârbu, directorul cancelariei Mitropoliei Moldovei. Ei au depus un memoriu. După înapoierea lor la Iaşi, preoţii Chirică şi Acatrinei şi Gh. Sârbu au fost arestaţi şi aduşi la Văcăreşti. Ceilalţi doi clerici sunt căutaţi de poliţie.

În Sinodul permanent care a avut loc zilele acestea, s-a pus problema rechemării de la Iaşi a arhiereului Justinian Marina, ca unul care s-a făcut vinovat de campania de presă contra Mitropolitului Irineu, chiriarhul său. Totuşi, nu s-a hotărât nimic până acum în această problemă.

Marţi, 29 aprilie 1947

În după-amiaza zilei de azi a avut loc, la sediul Societăţii Ajutorul a clerului ortodox român, o şedinţă sub preşedinţa preotului Eugen Bărbulescu, preşedintele Societăţii, cu participarea a numeroşi preoţi, printre care: pr. Stoica Ionescu (Sf. Vineri-Herasca), Gheorghe Diculescu (Popa Nan), Cucuijna

(Mavrogheni), Gheorghe Popescu (Sf. Pantelimon), Petre Popescu (Şoseaua Giurgiului), Stanciu (Sf. Nicolae Vlădica), Hagiu, Gagiu (de la Uniunea Preoţilor Democraţi), Ştefan (Consiliul Central Bisericesc), arhimandritul Veniamin Zaharia[83], Savin.

După ce preotul E. Bărbulescu a evocat memoria preoţilor din Capitală decedaţi în ultimul timp, s-a trecut la ordinea de zi:

1. Majorarea cotizaţiilor membrilor Societăţii clerului pentru ajutorul de moarte, de la 1000 la 10.000 lei.

2. Paracliserii să fie plătiţi de comune, ca şi servitorii clerului.

3. Distribuirea produselor raţionalizate date de economatul Ministerului Cultelor pentru cler; să se distribuie prin cooperativa preoţească.

Ministerul Cultelor nu arată solicitudinea cuvenită faţă de cler. Preotul Stanciu apără ministerul şi acuză cooperativa clerului de lipsa completă de activitate.

4. Preotul Bărbulescu a arătat că în presă se duce o vie campanie contra Mitropolitului Irineu Mihălcescu, profesorul erudit şi ierarhul de frunte. Lovitura vizează Biserica; deci, clerul nu poate sta indiferent.

Preotul Gh. Popescu, de la Biserica Pantelimon, roagă pe cei de faţă să-i spună, dacă ştiu, cine-i autorul articolelor. Preotul Petre Popescu, din Şoseaua Giurgiului, răspunde că, întâlnindu-se cu un ziarist de la *Drapelul*, l-a întrebat ce-i cu campania de presă contra Mitropolitului Irineu. Ziaristul i-a răspuns că acolo e o problemă mai mare. Apoi, preotul a arătat că cineva a voit să ia din odoarele Mitropoliei Moldovei şi să le trimită undeva. Mitropolitul Irineu, ca să le salveze, le-a ascuns ("le-a dosit") şi aşa s-a pornit campania contra lui.

Voci: "Cine? Unde?"

Alte voci: "Ei unde! În China!"

Preotul Petre Popescu vrea să continue. Preotul Stoica Ionescu intervine şi-l întrerupe pe P. Popescu, care se aşează pe scaun, spunând că "problema aceasta este de competenţa Sinodului, al cărui rezultat trebuie să-l aşteptăm."

Preotul Cucuijna vorbeşte în acelaşi sens.

Preotul E. Bărbulescu încheie discuţia, subliniind că clerul ia act cu indignare de campania de presă contra Mitropolitului Irineu şi aşteaptă rezultatul anchetei sinodale.

Un preot a protestat că învăţătorilor li s-au dat carnete de clasa I pe CFR, iar preoţilor de clasa a II-a.

---

[83] Corect: Valerian Zaharia (n. e.)

Joi, 1 mai 1947

În ultima vreme a avut loc Adunarea generală a Comitetului de conducere şi a membrilor cooperativei clerului ortodox, situată lângă Patriarhie. Clericii erau - ca de obicei la adunările lor - în număr foarte mic, în timp ce cântăreţii, în număr foarte mare. În urma unor discuţii asupra conducerii cooperativei, clerul a propus ca 1/3 din membrii Comitetului de conducere a cooperativei să fie cântăreţi bisericeşti. Aceştia din urmă au protestat împotriva relei conduceri a cooperativei, precum şi a propunerii de 1/3, cerând să li se dea în mâinile lor conducerea efectivă a cooperativei, unde să nu mai fie nici un cleric. Această atitudine a stârnit indignarea clerului, care s-a opus cu înverşunare. Problema rămâne deschisă.

Tipografia Cărţilor Bisericeşti se află într-o foarte grea situaţie financiară. Ea nu mai poate face faţă plăţilor noilor salarii ale muncitorilor, fixate de Confederaţia Generală a Muncii. În acest scop, preotul D. Cristescu, directorul Tipografiei, le-a vorbit muncitorilor, expunându-le situaţia şi conchizând că soluţiile sunt două: închiderea tipografiei sau trecerea direcţiei ei în mâinile muncitorilor. Aceştia, însă, au spus că nu-şi asumă o astfel de răspundere, deoarece sunt tipografii, ca "Eminescu", care nu-şi pot plăti datoriile ... Preotul Cristescu s-a prezentat Patriarhului Nicodim pentru a-şi expune problema.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu crede că Teodor Petreanu, fostul său om de încredere, care, de altfel, l-a compromis, ia atitudine contra lui, trecând de partea celor ce duc cunoscuta şi răsunătoarea campanie de presă, prin ziarul *Tribuna Românească*, împotriva lui.

Duminică, 4 mai 1947

În Palatul patriarhal se fac pregătiri pentru primirea Patriarhului Alexei. În acest scop, s-a adus în sala de bibliotecă din fundul Palatului, de lângă dormitorul Patriarhului, o masă mare, acoperită cu cristal, care se găsea într-o altă parte lângă scara de marmură. S-au cumpărat tacâmuri. Arhimandritul Bălăiţă a fost însărcinat de Patriarh cu procurarea alimentelor. Se pregătesc tacâmuri pentru un număr de 40 de persoane.

Patriarhul Alexei, împreună cu suita sa, vor locui la un hotel din Capitală, prin grija Primarului municipiului Bucureşti, generalul V. Dombrovski. Ministerul Cultelor este cel care suportă cheltuielile ce se vor face în legătură cu vizita Patriarhului Alexei al Moscovei.

Vizita Patriarhului în România este programată de minister pentru 14 zile. La sosire, Patriarhul nu se va opri la Iaşi, ci va merge direct la Bucureşti. În timpul şederii în ţară, va vizita mănăstirile Curtea de Argeş şi Neamţ (va rămâne

trei zile), apoi oraşele Sibiu (cu recepţie dată de Mitropolitul N. Bălan), Cluj, Timişoara, Arad, etc.

Translatori oficiali vor fi preoţii Madan şi Severin (ambii originari din Basarabia).

Preotul C. Coman a predicat în biserică, făcând cunoscut credincioşilor că este acuzat pe nedrept. Unul din cântăreţi a propus ca cei de faţă să semneze un memoriu în care să arate (banalul punct de sprijin) că sunt mulţumiţi de felul cum îi păstoreşte preotul Coman. Propunerea a rămas fără efect.

Luni, 5 mai 1947

Sâmbătă, 3 mai a. c., preotul C. Coman, de la Biserica Sf. Treime-Ghencea şi consilier referent al Secţiei culturale a Arhiepiscopiei Bucureştilor a fost cercetat la Tribunalul Ilfov, la Cabinetul 3 Instrucţie pentru trei învinuiri, în urma unei reclamaţii făcute de un fost consilier parohial, şi anume:

1. Delapidare de bani.

2. Fals în acte publice.

3. Trafic de infuenţă şi luare de mită.

1. **Delapidare de bani**. Însemnate sume din cele depuse de credincioşi pentru fondul de pictare a bisericii unde este paroh şi le-a însuşit, fără a elibera chitanţele cuvenite.

2. **Fals în acte publice**. Pentru a-l numi pe nepotul său (ceea ce a şi reuşit să facă) preot la biserica unde păstoreşte el, a falsificat procesul-verbal al consiliului, menţionând că nepotul său este o somitate în lumea teologică.

3. Folosindu-se de situaţia de consilier, a influenţat pe Patriarh la numirile de preoţi, plasându-şi favoriţii, care, în schimb, îi aduceau acasă "toate bunătăţile".

Martori

Pentru primul punct a depus ca martoră o femeie.

Pentru al doilea, a depus diaconul Stoenescu, de la aceeaşi biserică (Sfânta Treime-Ghencea), care a arătat că nepotul preotului Coman a fost un element care a făcut cei patru ani de studii la Facultatea Teologică din Bucureşti în 7 ani. Cât despre medie, ea n-a fost mai mare de 6. Diaconul Stoenescu ştie toate aceste date ca unul care a fost (sau este?)[84] secretarul Facultăţii Teologice din Capitală.

Pentru al treilea punct, a depus preotul Octavian Mureşeanu, fost la Biserica Sfânta Treime-Ghencea, dar cu locuinţa în curtea acestui locaş.

---

[84] Paranteză D. V. (n. e.)

Întrebat de judecător dacă ştie că preotul Coman lua mită, el a răspuns că da, fiindcă cei care veneau cu gâşte, curcani, ouă, raţe, etc, veneau întâi la locuinţa lui, crezând că-i a preotului Coman, după care îi trimitea alături.

Preotul O. Mureşeanu a făcut o întâmpinare Ministerului Cultelor, cerând ca preotului C. Coman să i se aplice, pentru tot timpul cercetării ce i se face de către justiţie, acelaşi articol de lege pe care l-a aplicat şi el altora: suspendarea din oficiul parohial şi de la beneficiu. Secretarul general al Ministerului Cultelor, Huhulescu, a pus rezoluţia în sensul că asupra cererii să se refere foarte urgent contenciosul (căci, a zis el, nu cunosc legile bisericeşti).

În legătură cu arestarea unor preoţi la Iaşi din cauză că l-au apărat pe Mitropolitul Irineu Mihălcescu, se afirmă că numărul lor este de 11 şi sunt depuşi la Văcăreşti. Printre ei, mai este şi preotul P. Chirică. Preotului Bogdan (de la Biserica Sf. Nicolae Domnesc) i s-a fixat domiciliu forţat în oraşul Iaşi. Mulţi preoţi din Iaşi au fugit în munţi sau pe la mănăstiri. Unul din ei este şi arhimandritul Narcis Luchian de la Catedrală.

Marţi, 6 mai 1947

Se afirmă în cercurile clericale că un număr de 300 de preoţi din Moldova au fost arestaţi şi aduşi la Bucureşti.

La Ministerul Cultelor va funcţiona o comisie pentru a pune în disponibilitate un număr de 30% din clerici, aceasta în cadrul acţiunii de simplificare a aparatului de stat, pentru degrevarea bugetului.

În curând va pleca la Iaşi o comisie desemnată de Ministerul Cultelor pentru a ancheta cazul Irineu Mihălcescu. Din partea ministerului sunt delegaţi inspectorii generali dr. Constantin Pavel şi Moraru, iar din partea Sinodului, arhiereul Atanasie Dincă Bârlădeanul. Sinodul delegase pe arhiereul Veniamin Pocitan, vicar patriarhal, care însă nu şi-a îndeplinit misiunea, care pentru el "era lucru delicat, de ce să mă bag eu acolo, bre?"

Joi, 8 mai 1947

Azi, Episcopul Iosif Gafton al Argeşului a fost primit în audienţă de Patriarhul Nicodim, în legătură cu stabilirea programului vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei la Curtea de Argeş. După audienţă, Episcopul Gafton mi-a spus că la Curtea de Argeş, Patriarhul Alexei va vizita Catedrala şi reşedinţa episcopală. Nu se va da nici o recepţie în cinstea lui, deoarece "avem destui săraci acolo."

Sâmbătă, 10 mai 1947

Este viu comentată în rândurile clerului ştirea după care în ultimele zile au fost arestaţi o seamă de preoţi, atât în Capitală, cât şi-n provincie. Cei arestaţi sunt membri ai celor două partide istorice. În Bucureşti au fost arestaţi, printre alţii, preotul Dumitrăchescu (fost protoereu, cumnatul lui Ion Mihalache) de la o biserică de pe Calea Văcăreşti (Biserica Dobroteasa?)[85]. În Târgovişte au fost arestaţi doi preoţi.

Se crede că după 10 Mai cei arestaţi vor fi puşi în libertate.

Duminică, 11 mai 1947

Faptul că la 10 Mai nu a avut loc tradiţionala paradă militară a dat loc la comentarii în cercurile clericale. Deşi mareşalatul Palatului a dat un comunicat în care Suveranul îşi exprimă dorinţa în sensul de a nu avea loc parada, pentru a nu se face cheltuieli inutile, totuşi clericii cred că el nu exprimă voinţa Regelui.

Marţi, 13 mai 1947

Prin noua Lege a Cultelor, care se află depusă pe biroul Camerei Deputaţilor, pentru a fi votată, s-au înfiinţat două arhiepiscopii: a Timişoarei şi a Craiovei (fostă mitropolie), care nu au avut însă avizul favorabil al Consiliului legislativ, pentru motivul că nu pot exista două arhiepiscopii în cuprinsul aceleiaşi mitropolii.

Comisia mixtă de anchetă (Pavel, Moraru, arhiereul Dincă), formată din reprezentanţii Sinodului şi ai Ministerului Cultelor pentru anchetarea la Iaşi a cazului Irineu, şi-a amânat plecarea din cauza vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei în România.

În noua Lege a Cultelor, care nu a fost încă votată şi promulgată, se prevede că ierarhii vor putea fi pensionaţi pentru motive de infirmitate şi incapacitate fizică sau de altă natură, la propunerea Ministerului Cultelor şi cu avizul Sinodului[86], aceasta pentru ortodocşi. Cât despre ierarhii romano-catolici şi greco-catolici, se pune întrebarea: cine îşi va da avizul? Papa? În acest caz, avizul lui, ca şef al unui stat străin, ar fi constituit o ingerinţă în afacerile interne ale Statului român. În cele din urmă, soluţia a fost găsită de D. Veştemean[u], inspector general la Culte: avizul îl va da Sinodul mitropolitan al bisericilor respective.

---

[85] Paranteză D. V. (n. e.)

[86] Comisie formată din reprezentanţii: Sinodului, Ministerului Justiţiei şi Cultelor (care poate fi un medic) (notă D. V.)

Clerul este îngrijorat de arestările de preoţi care s-au făcut în ultimul timp în ţară. Se afirmă că la Ministerul de Interne se află un număr de 80 de preoţi, care trăiesc în condiţiuni grele, atât din punct de vedere alimentar, cât şi higienic. Majoritatea clericilor arestaţi sunt din numărul acelora care au fost în Transnistria, ca deserveni la diferite parohii. Se crede că sunt iminente noi arestări.

În rândurile clerului sunt îngrijorări din cauză că preoţii care militează în spiritul democrat vizează parohiile cele mai bune din Bucureşti, care, pe lângă aceasta, sunt dotate cu frumoase case parohiale.

Unii dintre cei vizaţi sunt preoţii Niţişor Cazacu de la Biserica Batiştei şi Paraschivescu Atanase, de la Biserica Popa Soare.

Preotul Sârbu din Capitală, fost până în ultimul timp prefect de Vaslui, face toate diligenţele pentru eliberarea fratelui său, Gheorghe Sârbu din lagărul de la Piteşti. Gh. Sârbu, directorul Cancelariei mitropolitane din Iaşi, a fost arestat împreună cu alţi clerici ieşeni pentru faptul că s-au arătat a fi partizanii Mitropolitului Irineu Mihălcescu.

Preotul Sârbu a intervenit la ministrul de Interne, Teohari Georgescu, "care şi-a dat cuvântul de onoare că îi va satisface cererea, dar până în prezent văd că fratele meu este tot arestat."

Azi, la ora 10.30, s-a prezentat în audienţă la Patriarhul Nicodim un domn, blond, înalt, bine făcut, şi l-a rugat să intervină pentru eliberarea preotului Gh. Sârbu. Patriarhul i-a făgăduit sprijinul. În ceea ce priveşte arestările de preoţi, "Patriarhul Nicodim a dat din umeri şi i-a declarat acestui domn că primul ministru Petru Groza nu are cunoştinţă de acest fapt." Domnul primit în audienţă de Patriarh a fost trimis de preotul Sârbu, căruia i-a comunicat rezultatul obţinut.

Sâmbătă, 17 mai 1947

Se afirmă că vizita Patriarhului Alexei al Moscovei nu constituie numai un act de curtoazie, ci el va pune diferite probleme spre rezolvare. Printre ele, este şi următoarea: înapoierea în Basarabia a tuturor clericilor refugiaţi.

Unii clerici spun că Patriarhul Alexei îşi vizitează eparhia Moldovei şi a Transilvaniei, în special. Clerul mai vede în vizita aceasta un pas spre atragerea Bisericii române spre recunoaşterea Patriarhului Alexei ca patriarh ecumenic.

Luni, 19 mai 1947

Se ştie că Ministerul Cultelor a rechemat pe Popescu Traian şi Burducea, primul, dirijor de cor, iar al doilea, cântăreţ la Biserica română din Paris. Preotul C. Burducea s-a prezentat Patriarhului Nicodim şi i-a expus situaţia fiului şi a

cumnatului său. Cum în timpul ministeriatului la Culte al preotului Burducea, acesta i-a adus unele servicii Patriarhului, acesta a expediat imediat la Paris o telegramă, prin care-i anunţa pe cei în cauză să rămână la posturile lor. Lui Burducea, Patriarhul i-a spus că el numeşte sau demite personalul bisericesc, iar nu Ministerul Cultelor.

În ziua de 16 mai a. c., s-a trimis la cabinetul ministrului Cultelor, cu no. 32920, o adresă din partea Inspectoratului General al Jandarmeriei - Ministerul de Interne, în care se arată atitudinea şi faptele unor preoţi din Oltenia, spre a se lua măsuri.

Miercuri, 21 mai 1947

La Iaşi, se crede că motivul arestării unor clerici localnici este acela că ei şi-au însuşit raţii de alimente, pachete americane destinate populaţiei.

Joi, 22 mai 1947

Urmează ca, în curând, să ia fiinţă în Bucureşti o mişcare împotriva romano-catolicismului. Iniţiatorii vor fi o seamă de preoţi democraţi. Ei vor activa în scris şi prin conferinţe.

Duminică, 25 mai 1947

Patriarhul a primit suma de un miliard de lei de la Guvern pentru ca să cumpere vesela necesară banchetului pe care-l va da în onoarea Patriarhului Alexei. În realitate, Patriarhul are vesela necesară, iar miliardul i-a rămas în cassă.

Programul vizitei Patriarhului Alexei al Rusiei a fost schimbat radical. Astfel, va trece prin Bucureşti, pentru ca la 2 iunie să fie la sfinţirea unei biserici, la Hunedoara. A doua zi va fi la Sibiu sau Păltiniş, reşedinţa de vară a Mitropolitului Nicolae Bălan. De acolo, probabil va merge numai la Timişoara. Însă, cel mai probabil este că se va înapoia la Bucureşti.

În Bucureşti va locui la castelul Mogoşoaia. Singurii ierarhi care-l vor însoţi în ţară sunt episcopii Iosif Gafton al Argeşului, Nicolae Popovici-Oradea Mare şi arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea, pentru că:

1. Pe Gafton, [Patriarhul Nicodim] vrea să-l lase urmaş - patriarh - cu asentimentul Patriarhului Alexei, pentru ca să nu-i facă opoziţie comuniştii. Apoi, el se va retrage din scaun.

2. Pe Dincă vrea să-l numească Arhiepiscop al Olteniei.

3. Pe Popovici, pentru ca să nu se supere Ardealul că nu are reprezentant.

Pentru a le scade [sic!] din prestigiu arhiereilor Emilian Antal şi Justinian Marina, îi va ponegri în faţa Patriarhului [Alexei], primul ca fiind imoral, iar al doilea răzvrătitor (cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu).

Pentru Iaşi, îl pregăteşte pe V. Vasilache.

Vineri, 30 mai 1947

La ora 9.30 fix, Patriarhul Alexei al Moscovei a sosit în gara Mogoşoaia, unde a fost întâmpinat de Patriarhul Nicodim, cler, protoerei din Capitală şi provincie, Guvern, etc.

Patriarhul a făcut o impresie foarte bună, ca vigoare, supleţă în mişcări, privire ageră şi tinerească, iar mai presus de toate, un eminent diplomat. Mai puţin un ierarh care să miroasă a "mirodenii" şi chilie "călugărească", mai mult laicizat, într-un cuvânt, "omul nou clerical sovietic".

La orele 16.50, câteva maşini alergau claxonând ca bolizii pe Calea Victoriei: era Patriarhul Alexei într-una dintre ele. Mergea la Patriarhie.

Ieri, la Facultatea de Teologie, a avut loc o consfătuire între studenţi şi preotul profesor Gala Galaction, pentru a se face o intervenţie în favoarea profesorului universitar Nichifor Crainic, pe lângă Guvern.

Se ştie că profesorul Crainic, care dispăruse de la 23 August 1944 şi [a fost] condamnat de Tribunalul Poporului la moarte, în contumacie, a fost prins zilele acestea.

Preotul Marius Constantinescu, consilier la Patriarhie, n-a voit să meargă în gara Mogoşoaia întru întâmpinarea Patriarhului Alexei al Rusiei. Absenţa şi-o motivează prin faptul că ceilalţi consilieri şi protoereii n-au voit să meargă cu maşini-taxiuri, ca să nu plătească, ci în camioane, fapt care, după el, lăsa o impresie neplăcută şi nu era protocolar.

Duminică, 1 iunie 1947

În dimineaţa zilei de azi a avut loc, în Catedrala patriarhală o slujbă oficiată de Patriarhul Alexei al Moscovei şi a toată Rusia. Eveniment pentru noi, cei obişnuiţi să auzim, după un şablon anumit, stările religioase din Rusia. Soborul era compus din doi mitropoliţi ruşi, Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chişinăului, arhiereul Atanasie Dincă, locotenent de Episcop al Eparhiei Râmnicului-Vâlcii, preoţi (Ion Vască, secretar general în Ministerul Cultelor) şi diaconi ruşi şi români.

Slujba a durat până la orele 10.20, iar solemnitatea primirii Patriarhului Alexei, până la ora 11.30.

Erau prezenţi: membrii Guvernului, ierarhii: Chesarie Păunescu (Constanţa), Antim Angelescu (Buzău), Iosif Gafton (Argeş), Nicolae Popovici (Oradea), Antim Nica, fost al Ismailului, etc., câţiva profesori de la Facultatea de Teologie, cler, poporeni (funcţionari).

Impresii şi aspecte

Cei prezenţi au fost impresionaţi de atitudinea Patriarhului Alexei, care a slujit maiestuos, este prezent şi trăieşte clipa rugăciunii, cucernic şi un adânc cunoscător al tipicului şi rânduielilor bisericeşti, al rugăciunilor, pe care le-a rostit în majoritatea lor pe de rost, etc., foarte atent, în acelaşi timp, la orice mişcare sau gest.

Veştmintele, unul din aur, în întregime, au impresionat de asemenea prin splendoarea, bogăţia şi valoarea lor artistică. Patriarhul Alexei apare ca un "*prince de l'Eglise*".

A impresionat, de asemenea, cucernicia celor doi mitropoliţi ruşi, smeriţi în slujbă, dar atenţi, spre a răspunde oricărui gest al chiriarhului lor. M-a impresionat faptul că un protoereu rus, cu care am avut o discuţie, mi-a răspuns, cu o uşurinţă şi repeziciune uimitoare, numai cu citate din Biblie. De altfel, se vedea şi din atitudinea lui, plină de evlavie, că el trăieşte Scriptura. Cunoştea, de asemenea, bine, haghiografia.

Ierarhii noştri, care au liturghisit, erau absenţi şi distraţi. Arhiereul Atanasie Dincă zâmbea, râdea, tuşea, ca orice grandoman şi se ridica tot timpul în vârful picioarelor, fapt care a atras şi atenţiunea Patriarhului Alexei.

Mitropolitul Efrem nu şi-a ridicat privirile de pe Patriarhul Alexei, uitase de slujbă, parcă era buimăcit. Se gândea, oare că, dacă rămânea la Chişinău, nu era rău cu un Alexei?

După liturghie, Patriarhul Alexei şi-a exprimat dorinţa ca *Te Deum*-ul să se oficieze în limba română. S-a cântat însă şi-n slavă, ca de exemplu "Împărate ceresc ..."

Tot timpul slujbei, Patriarhul Nicodim a şezut în jeţul arhieresc, lângă strana dreaptă, îmbrăcat în odăjdii scumpe de culoare roşie şi pe cap cu o mitră bogat împodobită şi artistic lucrată (la Agapia). Privea de jur împrejur, mirat, fixând uneori pe câte cineva şi cu gura întredeschisă, îşi potrivea ochelarii din când în când.

După *Te Deum*, Patriarhul Alexei s-a apropiat de Guvern cu crucea în mâini şi s-a plecat uşor, discret, cu un gest fin de maestru, de adevărat diplomat, fără ca s-o întindă cuiva spre a o săruta, cum de obicei fac majoritatea ierarhilor

noştri. Desigur că-şi închipuia că nu toţi vor să sărute crucea, cum s-a şi întâmplat chiar. Şi s-a apropiat de cruce numai cine a voit.

Apoi a avut loc solemnitatea primirii Patriarhului Alexei, tot în Catedrală. Cuvântarea scrisă pe care trebuia s-o rostească Patriarhul Nicodim, a citit-o Episcopul Iosif Gafton al Argeşului şi a tradus-o, pasagiu cu pasagiu, preotul Madan, interpret oficial.

A răspuns Patriarhul Alexei, care şi-a exprimat bucuria de a fi vizitat România, etc., sfârşind cu invitaţia ca-n toamna acestui an Patriarhul Nicodim să meargă la Moscova, pentru ca într-un Sinod (ecumenic), alături de şefii celorlalte Biserici Ortodoxe autocefale, să rezolve problemele bisericeşti generale. Patriarhul Nicodim ridică repede mâna dreaptă şi arătătorul ei spre Patriarhul Alexei şi-i spune în limba română: "Da' de ce la Moscova?" Patriarhul Alexei va fi înţeles - căci s-a făcut apoi linişte, cei din jur zâmbeau - cu toate că nu i s-au tradus cuvintele acestea, nici de preotul Severin, interpret, cel care i-a tradus discursul, fragmentar, din ruseşte.

Iată-l pe Emil Bodnăraş, subsecretar de stat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, cum se pleacă la urechea unui vecin şi, râzând, îi şopteşte ceva. Interpretarea: "Lasă, Înalt Prea Sfinţite, nu te teme, că nu mai ajungi să participi la acest sinod, indiferent unde s-ar ţine el."

După aceea, ambii ierarhi s-au sărutat.

Patriarhul Alexei îi prezintă în dar o icoană bătută cu aur, pe care după ce Patriarhul Nicodim o sărută, îi spune: "Mulţumesc pentru cuvântul vostru şi pentru darul vostru!"[87]

Apoi ambii ierarhi s-au sărutat din nou.

Iată-l pe Arsenie cum întinde mâna să "apuce" icoana. Patriarhul Nicodim o ţine însă bine în mâini. Arsenie încearcă pentru a doua oară, pe dedesubt, să ia icoana. Patriarhul se uită la el semnificativ; Arsenie, blând, se retrage. Icoana i-o dă Episcopului Iosif Gafton *ot* Argeş. (Iată cearta pentru "pradă" în faza întâia, momentul unu.)

După ce s-a terminat solemnitatea, cei prezenţi au plecat în Palatul patriarhal.

În altar, ipodiaconul Patriarhului Alexei îi strângea acestuia vestmintele; le tocmea. Arhimandritul Teofil Pandele, funcţionar în Ministerul Cultelor, voi să-l ajute; luă deci un vestmânt şi-l aşeză pe Sfânta Masă, dar ipodiaconul rus l-a oprit deodată, făcându-l atent că-n Rusia nu este permis aşa ceva; vestmintele se tocmesc pe masă. Lecţia a fost minunată şi pentru Teofil Pandele, hârbarul, cât şi pentru mult prea puţinii asistenţi (numai eu).

[87] În limba rusă în original (n. e.)

La un moment dat, după slujbă deci, când în biserică mai rămăseseră puţini credincioşi şi un grup de eleve ale unei şcoli secundare din Bucureşti, apare Episcopul Iosif Gafton *ot* Argeş, care, ca un comandant de grupă, îşi aliniază oamenii (arhimandritul Teofil Pandele, încă un cleric şi dascălul Căltuţ) în faţa stranei stângi. Puţinii curioşi s-au strâns să vadă ce minune se mai "tâmplă". Un reflector puternic intră în acţiune şi, luminând în noaptea gândurilor celor din grupă, îi învăluie într-o lumină orbitoare. La o comandă scurtă de "Gata, începeţi!", vlădica şi acoliţii săi încep "să bată" închinăciuni, în cadenţa în care trage o baterie grea, cu traiectorii mari de plecăciuni şi ridicând "smeriţi" ochii către cer - vizorul. Un alt ordin scurt şi neaşteptat a făcut să se stingă farul şi să lase bietele fiinţe în "rugăciune fierbinte şi curată", cu puzderia de cruci neisprăvite.

Se închinau, bietele paiaţe ... nu pentru ele, căci cu sufletele curate n-au făcut-o niciodată, ci pentru turnarea unui film, care, datorită Sovietelor, va face înconjurul lumii, ridicând faima "cucerniciei" ierarhilor români. Ce teatru, ce paiaţe, ce mistificatori nemernici, ce "chimvale bine răsunătoare", ce "morminte hâde, spoite frumos pe dinafară"! Episcopul Iosif Gafton s-a arătat, de data aceasta, în toată goliciunea lui.

Clerul român a excelat prin absenţă. Din când în când apărea câte un preot, speriat parcă, neobişnuit cu fastul, şi era îndemnat către un anumit punct, pentru ca grupul să se mărească, dar totul a fost în zadar.

Şi acum un ultim aspect general:

S-a evidenţiat încă o dată lipsa spiritului de organizare în Biserică. Nu puţină mişcare şi gălăgie s-a produs în altar pentru că, la un moment dat, lumânările din dicher şi tricher, arzând aproape până jos, nu s-au găsit altele să le înlocuiască şi nici nu s-a deranjat cineva să alerge ca să le procure, deşi Patriarhul Alexei mai avea nevoie de ele. De asemenea, nu s-a găsit o pernă pentru ca să poată îngenunchea pe ea Patriarhul Alexei, când a citit o rugăciune în uşile împărăteşti. Fiecare din slujitorii mai mici (vestmântarul, preotul-călugăr Pantelimon, canonarh, apoi Cenuşă, şeful magazinului de obiecte bisericeşti al Patriarhiei) spunea: "Asta nu e treaba mea!", "Da' ce sunt eu aici?", şi Patriarhul Alexei a fost nevoit să îngenunche pe covor.

Patriarhul Alexei, prin prestanţa şi blândeţea lui, a câştigat multe suflete simple şi curate şi multe minţi luminate.

Luni, 2 iunie 1947

Maniu, informat de catolici, ca unit, asupra scopului [vizitei] Patriarhului Alexei în România, s-a exprimat că ea trebuie privită prin prisma politicii

religioase a Rusiei, care voieşte să facă din şeful Bisericii ruse un *primus inter pares*, între ceilalţi şefi ai Bisericilor Ortodoxe autocefale.

În grupul de preoţi ortodocşi aflaţi ieri în Catedrală s-a auzit că "Patriarhul Alexei a venit în România să-şi viziteze eparhia" şi că el a înştiinţat mitropoliile şi episcopiile din ţară, întrebându-le ce cadouri vor da, specificând ca ele să fie numai de aur.

Clerul îşi explică strânsa legătură între preotul I. Vască şi dl. Emil Bodnăraş prin aceea că ultimul s-a căsătorit cu fiica celui dintâi, după ce a rupt orice legătură cu o evreică, acestea în urma insistenţelor primului ministru, dr. Petru Groza.

Petru Groza consideră acţiunea aceasta, de mai sus, ca un mare succes, din care-şi face un punct de onoare; în acest sens s-a exprimat lângă un domn fruntaş din Râmnicu-Vâlcea, anume Pleşoianu.

În legătură cu arestarea profesorului universitar Nichifor Crainic, în cercurile clericale se afirmă că, în peregrinările lui prin ţară, a fost găzduit o vreme şi de Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului (Oradea), care acum poate avea neplăceri din cauza aceasta.

Grigore Spiru mi-a comunicat cu emfază că, în trenul care-l aducea pe Patriarhul Alexei la Bucureşti, a avut un conflict cu un cleric rus numit Marcov, pentru motivul că acesta voia să-i dea scris, pentru gazetă, reportagiile asupra chiriarhului său. Grigore Spiru s-a împotrivit, socotind gestul clericului rus ca o cenzură a ideilor lui, ripostând că Marcov are dreptul să prezinte reprezentanţilor presei numai declaraţiile Patriarhului şi nimic mai mult.

Şi Grigore Spiru a terminat: "L-am pus la punct pe rus."

Joi, 5 iunie 1947

Azi, Patriarhul Nicodim a plecat dis de dimineaţă, la ora 4, cu maşina la Mănăstirea Neamţ. Înainte de a pleca, el i-a spus bucătarului său să se pregătească pentru a-l însoţi. Bucătarul rugându-l să-l lase la Bucureşti fiindcă îi este soţia bolnavă, Patriarhul s-a supărat şi a ţipat, spunând că va întocmi un regulament în baza căruia în jurul Patriarhului ţării să nu fie decât călugări, "nu ca azi: bucătarul are nevastă, consilierii au neveste, arhimandriţii au neveste (aluzie la arhimandritul Bălăiţă, etc.), toţi au neveste."

Patriarhul Nicodim a primit suma de cinci miliarde de lei din partea Guvernului, pentru cheltuielile în legătură cu vizita Patriarhului Alexei al Rusiei. Dejunul dat în cinstea acestuia duminică, 1 iunie, în Palatul patriarhal, a costat patru sute de milioane lei.

Azi, comitetul de fabrică al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti a hotărât să nu i se dea preotului I. Vască nici un exemplar din lucrarea sa, *O călătorie istorică*, până nu va plăti suma totală de 750 milioane, costul ei.

Într-una din deplasările pe care Patriarhul Alexei le-a făcut în România (în Bucureşti sau provincie), a fost însoţit de Gheorghe Tătărescu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe.

Şoferul maşinii a fost un agent al Intelligence Service, care avea montat lângă oglinjoara din faţa lui un aparat minuscul, cu care a fotografiat pe Patriarhul Alexei tot timpul cât l-a plimbat.

În dimineaţa zilei de 1 iunie a. c., când urma să oficieze liturghia în Catedrala patriarhală însuşi Patriarhul Alexei, nu s-a putut pătrunde decât cu invitaţii. Patriarhul Nicodim, auzind de această restricţie, a dispus să se permită intrarea credincioşilor în catedrală, adăogând: "Ce? Li-i teamă de bombă? Măcar de-ar arunca una, să se termine odată!"

Patriarhul Nicodim s-a exprimat că Patriarhul Alexei şi ai săi nu cunosc tipicul şi rânduielile bisericeşti; "nu ştiu ce-i aceea slujbă."

În cercurile clericale se observă că Patriarhul Alexei a fost primit cu foarte multă răceală de către Patriarhul Nicodim.

Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului i-a comunicat la vreme Patriarhului Nicodim să nu trimită delegaţie de clerici moldoveni sau munteni, fiindcă în Ardeal vor sluji numai ierarhii şi preoţii locului, care nu sunt mai prejos ca regăţenii: "Vor sluji clericii mei, n-am nevoie de Patriarhul Nicodim şi de ai lui."

Aceasta cu prilejul vizitei în Ardeal a Patriarhului Alexei.

Sâmbătă, 7 iunie 1947

Profesorul I. D. Ştefănescu s-a mutat, împreună cu soţia sa, din Palatul patriarhal, în ultimul timp. Clerul este foarte satisfăcut de dislocarea acestui "tâlhar" din grupul sateliţilor Patriarhului Nicodim. Clericii afirmă că mutarea lui Ştefănescu a fost cerută de primul ministru Petru Groza, pentru ca, în schimb, problema "Crucilor biruitoare", ridicată în camera Deputaţilor, să fie trecută sub tăcere.

Şi profesorul Ştefănescu continuă să vină la Palat şi să aibă asupra Patriarhului Nicodim influenţa nefastă de până acum. De altfel, el şi arhimandritul Vasile Vasilache sunt acei care tipăresc, în realitate, revista *Biserica Ortodoxă Română*, care excelează prin iregularitate în apariţie şi prin materialul slab, ceea ce revoltă clerul, care este obligat să o aboneze pentru parohii, deci din fondurile Bisericii.

În Camera Deputaţilor, a început o campanie împotriva preotului consilier al Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi omul Patriarhului, Şerpe. Obiectul campaniei îl constituie neregulile şi ilegalităţile pe care acesta le face în calitatea oficială pe care-o ocupă. Mai urmează să fie atacaţi preoţii consilieri, colegi ai celui de mai sus: Cosma, C. Coman, Dincescu, Maxim, etc. Materialul necesar îl procură deputaţilor unii din clericii care au suferit loviturile nedrepte ale consilierilor (preotul Banu, preotul Octavian Mureşeanu-Ghencea).

Patriarhul Nicodim nu s-ar mai înapoia de la Mănăstirea Neamţ, urmându-i în scaun Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei.

Duminică, 8 iunie 1947

Preotul Gheorghe Vintilescu, directorul Cancelariei Sfântului Sinod, mi-a comunicat că pe Patriarhul Nicodim îl depăşesc lucrările, din cauza senilităţii lui. În ceea ce priveşte hotărârile pe care le ia, ele se datoresc anturajului detestabil pe care-l are, şi-n special prof. I. D. Ştefănescu şi Dumitru Arsenie (omul de casă). Arsenie exercită o influenţă nefastă foarte puternică şi chiar totală asupra Patriarhului: "Prin Arsenie se poate rezolva orice problemă, oricât de grea ar fi ea, dacă petreci cu el o noapte în beţie şi cu femei" - a conchis Vintilescu.

Preoţii consilieri C. Coman, Cosma, Dincescu, Maxim, Şerpe, etc. de la Mitropolie au trimis în mare taină şi-n grabă la Ministerul Cultelor o adresă prin care-i fac cunoscut că renunţă la salariul de consilieri, rămânând numai cu acela de preoţi. Clerul afirmă că "în Deal pute", în sensul că preoţii consilieri nu mai văd o lungă "domnie" a Patriarhului Nicodim şi, ca atare, se pregătesc pentru înapoierea la permanenţă: parohii.

În cercurile clericale şi la Ministerul Cultelor se afirmă că Episcopul Iosif Gafton al Argeşului nu mai are nici o şansă pentru ca să fie ales Patriarh, fiindcă cercurile guvernamentale s-au convins că el a fost un legionar notoriu, apoi "un slugoi" al lui Ică Antonescu, datorită căruia şi numai lui (şi cu rugarea Patriarhului Nicodim) a fost ales Episcop de Argeş, răsturnând pe alesul dr. arhimandrit Filaret Jocu, mort de durere anul acesta.

Joi, 12 iunie 1947

În privinţa noilor alegeri de ierarhi, care vor avea loc mai târziu, în cercurile clericale se afirmă că ele se vor face *pro forma*, căci *de facto* persoanele (ierarhii) care vor ocupa scaunele vacante sunt de pe acum desemnate de Guvern.

Sâmbătă, 14 iunie 1947

Consiliul Mondial Creştin (condus în realitate de protestanţi) cu sediul la Geneva a oferit Facultăţii de Teologie din Bucureşti un număr de 20 de burse studenţilor ei, spre a-şi face studiile teologice în America, Anglia, Franţa şi Germania. Facultatea nu poate trimite însă studenţi, din lipsă de fonduri.

În curând va avea loc la Stockholm un congres al Tineretului Mondial Creştin, reprezentând 70 de biserici din 50 de state. La acest congres a fost invitată şi Facultatea de Teologie din Bucureşti să-şi trimită reprezentanţii săi. Facultatea a răspuns că nu dispune de fondurile necesare; cât despre Biserica Ortodoxă Română, "nici vorbă - spune preotul I. Coman, profesor universitar la Facultatea de Teologie - să dea vreo sumă, că nu vrea şi nu înţelege." Faţă de această situaţie, Comitetul de organizare a Congresului i-a făcut cunoscut facultăţii că-i pune la dispoziţie şi fondurile necesare pentru drum, etc., numai să-şi trimită reprezentanţi. Câţiva studenţi lucrează la referatele respective, dar facultatea nu întrevede plecarea delegaţiei din cauza formalităţilor în legătură cu obţinerea paşapoartelor.

Duminică, 15 iunie 1947

Biserica rusească din Capitală, numită apoi "a Universităţii", deoarece i-a fost dată acesteia, pentru studenţi, de către Patriarhul Miron Cristea, în schimbul unui teren cedat Ambasadei sovietice (la Şosea) de către Statul român, trece din nou sub jurisdicţia Patriarhiei Moscovei. În acest scop, reprezentanţii Ambasadei sovietice au făcut inventarul lucrurilor aflate în biserică, după care se va proceda la repararea şi înzestrarea ei cu cele de trebuinţă, spre a fi deservită de un preot rus trimis de Patriarhul Alexei.

În cercurile clericale se afirmă că zilele Patriarhului Nicodim în postul de şef al Bisericii sunt numărate. Deşi el nu a refuzat să satisfacă dorinţele Guvernului BPD, totuşi acesta consideră că nu poate colabora şi cu Biserica la progresul poporului, pe baze democratice, decât dacă în fruntea acesteia ar fi un patriarh tânăr, plin de vigoare şi capabil de acţiuni mari. Ca atare, intenţia Guvernului este ca pe Patriarh să-l silească să se retragă din scaun "pentru motive binecuvântate", desigur. Cât despre scaunul viitorului patriarh, el va fi plin de spini, aşa de grea va fi misiunea celui care-l va ocupa.

Luni, 16 iunie 1947

La Ministerul Cultelor se afirmă că: Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, Episcopul Lucian Tritean[u] (Roman) şi Episcopul Cosma Petrovici (Galaţi) vor demisiona în curând din posturile pe care le ocupă în prezent.

Cât despre Mitropolitul Irineu, el a convocat numeroşi clerici la Palatul său mitropolitan din Iaşi şi le-a făcut cunoscut că va demisiona, însă cu o condiţie: Guvernul să închidă dosarul care i s-a făcut în urma campaniei de presă din ultimul timp, dusă contra lui pentru viaţă imorală (amantă), etc.

Avocatul Grigore Nicolau - consilier referent al Secţiei economice Iaşi - afirmă că dosarul nu poate fi închis, nici acţiunea stinsă, deoarece este vorba de furt din patrimoniul public, problemă peste care statul nu poate trece.

Patriarhul Nicodim a sosit sâmbătă (14. 06) în Capitală, venind de la Mănăstirea Neamţ. În dimineaţa zilei de azi a primit în audienţă de lucru pe preotul I. Vască.

Clerul manifestă o mare îngrijorare în legătură cu comprimarea cadrelor funcţionăreşti, deşi crede că din numărul clericilor care vor fi scoşi din parohii vor face parte cei care au avut o atitudine nedemocrată, în sensul de azi al cuvântului, sau fac parte din partidele istorice. Deci, criteriile după care se vor conduce comisiile vor fi de ordin politic.

Mitropolia Moldovei a şi întocmit listele în acest sens, dar nu le înaintează până nu o vor face alte eparhii. Listele sunt în servieta avocatului-consilier Grigore Nicolau.

Informaţia cu "bomba" şi slujba Patriarhului Alexei în Catedrala Patriarhiei[88], auzită de la doamna Ştefănescu, soţia profesorului Ştefănescu, de greacă şi latină la Seminarul Nifon, provine de la Dragomir, croitor şi vestmântarul Patriarhiei. Acesta a auzit-o de la Patriarh, în clipa când se afla în biroul acestuia, unde i-a adus veşmintele să se îmbrace şi să meargă la slujbă.

Vineri, 20 iunie 1947

După venirea sa de la Mănăstirea Neamţ, Patriarhul Nicodim se află într-o continuă indispoziţie. De altfel, hrana Patriarhului Nicodim - după ce mi-a spus ieri Manolescu, bucătarul lui - se compune numai din prăjituri, lapte şi brânză proaspătă. Însuşi bucătarul se miră cum mai poate rezista trupul-colos al Patriarhului cu o hrană atât de uşoară şi aproape întotdeauna aceeaşi.

Grigore Spiru, şeful Presei la Patriarhie, mi-a spus că preotul I. Vască i-a comunicat că va pleca în curând în America, aceasta în legătură cu reorganizarea Bisericii ortodoxe române de acolo. În timpul vizitei sale, va avea loc şi un Congres bisericesc al românilor americani.

Preotul I. Vască i-a dat o delegaţie semnată de el lui Spiru Grigore, pentru ca să meargă prin eparhii şi să vândă lucrarea *O vizită istorică* (a lui Vască), cu suma de şapte sute mii lei exemplarul.

[88] Vezi însemnarea din 5 iunie 1947 (n. e.)

Până în prezent, Episcopia Timişoarei a cumpărat exemplare în valoare de 80 milioane lei, din care a trimis 50 milioane. Banii sunt centralizaţi - că vor sosi şi prin poştă, la arhimandritul Teofil Pandele, subdirector în Ministerul Cultelor.

În Palatul patriarhal există un număr de 14 persoane, care formează anturajul Patriarhului Nicodim.

Contrar celor spuse, prof. I. D. Ştefănescu nu s-a mutat cu locuinţa din Palatul patriarhal.

Se afirmă că, printre noii candidaţi la arhierie, sunt şi următorii: 1. preot Sfârâială din Oltenia, pentru Vâlcea. 2. preot Vasile Ionescu din Bucureşti, cel cu colecţia *Mărgăritarele Lumii*. 3. arhimandrit Teofil Pandele, subdirector contabil [în] Ministerul Cultelor. 4. [arhimandrit] Vasile Vasilache, stareţ [la Mănăstirea] Antim - Bucureşti.

Patriarhul Nicodim are intenţia de a merge la Mănăstirea Neamţ, retrăgându-se astfel în curând din scaun, sub cuvânt că se simte bolnav. În realitate, el o face pentru a nu participa la Sinodul pan-ortodox din toamnă, de la Moscova. Arsenie, omul lui de casă, face lecţii, fiindcă ştie că, dacă merge la Mănăstirea Neamţ, nu-şi va permite viaţa de belşug şi desfrâu de la Bucureşti. De altfel, jumătate din Palatul Patriarhului de la Neamţ, acesta i l-a dăruit lui, cu toate formele legale.

Patriarhul Alexei a fost primit de Mitropolitul Nicolae Bălan în Ardeal împărăteşte. Tot ardelenii!

Duminică, 22 iunie 1947

Avocatul Grigore Nicolau este acela care ţine în mâinile sale cheia soartei întregului cler din Moldova. Listele clericilor comprimaţi le-a[u] întocmit, în realitate, arhiereul Justinian Marina şi el. Aceste liste au suferit schimbări radicale. În coeficientul de 30% din comprimaţi se cuprind trei categorii de clerici:

a) Cei pensionaţi, ale căror posturi rămân neocupate.

b) Cei condamnaţi pentru motive politice.

c) Cei care au suferit pedepse canonice, pentru abateri grele.

Pentru mulţi din cei trecuţi pe listele celor comprimaţi s-au făcut diferite intervenţii, care n-au fost zadarnice. Intervenţiile se fac la arhiereul Marina sau la Grigore Nicolau. Cum listele sunt păstrate de Nicolau, Marina tot la el recurge pentru rezolvarea unui caz. În realitate, tot Nicolau decide, căci mi-a spus, că "Fac şi eu ce pot şi cât pot, să scap pe mulţi. Iaca, din numărul clericilor care trebuia să fie comprimaţi pentru motive politice i-am salvat pe toţi, afară de unul:

preotul Mihail Acatrinei, care a făcut prea multe prostii." şi-mi enumeră faptele acestuia: de Paşti, a răspândit manifeste contra arhiereului Marina, în Catedrala mitropolitană din Iaşi; a protestat la sediul Crucii Roşii ieşene contra faptului că lui Marina i s-a dat zahăr mai mult decât lui: "Ce, are burta mai mare decât a mea?"; a ademenit o călugăriţă (el fiind văduv) pe care a scos-o din mănăstire şi în prezent este metresa lui.

Cât despre faptele infamante ale unora din clerici, el menţionează trei, printre altele: un preot şi-a înhămat soţia la plug, pentru că "aşa-i democraţia"; unul trăieşte în concubinaj cu două surori, fete tinere; un altul s-a suit pe gard şi a arătat poporenilor organul său sexual.

"Ei, poţi ierta astfel de fapte?" - îmi spune Nicolau. I-am răspuns că astfel de plăgi se cuvine să le ardă cu fierul roşu.

Între timp, preotul Popescu-Argeş, inspector general la Culte, intervine pe lângă Nicolau pentru scoaterea de pe lista celor comprimaţi a unui preot din Moldova: "Ştiu că-i beţiv iremediabil, dar ce să-i faci, are copii mulţi." Nicolau l-a trimis, de formă, la arhiereul Marina. Deci, comprimările se fac pe sprânceană şi după ochi.

Într-o convorbire pe care am avut-o ieri la Ministerul Cultelor cu diaconul N. Nicolaescu, profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, l-am întrebat ce este adevărat în legătură cu eventuala lui alegere ca Mitropolit al Olteniei sau Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Mi-a răspuns că va candida şi, dacă va fi ales, nu va refuza. Există însă un mare motiv, îmi spune mai departe, care l-ar îndemna să rămână în postul de profesor pe care-l are în prezent: nestabilitatea, nesiguranţa scaunului de ierarh în raport cu fluctuaţiunile sau schimbările politice. L-am sfătuit să nu renunţe pentru acest singur motiv, dacă nu există altele, printre care văd şi pe acesta: întrezărirea unei viitoare lipse de acţiuni din partea lui în scaunul de ierarh, "căci, i-am spus eu, [decât] a adăuga încă unul la numărul de ierarhi existenţi, fără să revoluţioneze eparhia, mai bine să renunţi."

Mi-a răspuns că va munci zi şi noapte pentru a dovedi cu adevărat lumii că ierarhii trebuie să fie altceva decât ceea ce sunt azi.

Este adevărat că Mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei a semnat demisia sa din postul ce-l ocupă, însă nu a înaintat-o Sinodului, ci "o ţine în buzunar", afirmă avocatul Grigore Nicolau, consilierul său economic şi [...][89] său în acelaşi timp.

[89] Indescifrabil în original (n. e.)

Miercuri, 25 iunie 1947

Din cercurile maniste se află că, între Patriarhul Nicodim şi Alexei al Rusiei s-a iscat un conflict.

Duminică, 1 iunie a. c., în timpul dejunului la Palatul patriarhal, Patriarhul Alexei a arătat că Moscova trebuie să devină centrul ortodoxiei. Patriarhul Nicodim s-a opus acestei păreri, spunând că Bucureşti este un oraş mai propice pentru un asemenea scop. În timpul discuţiei, Patriarhul Nicodim i-a dat să înţeleagă interlocutorului său importanţa Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul intenţiilor lui în domeniul politicii religioase, ecumenice, adăugând că şi ţarul Nicolae al II-lea a cerut ajutorul României, când, fiind în faţa pericolului turcesc, i-a trimis lui vodă Carol I telegrama: "Veniţi, ajutor, creştinătatea ameninţată!"[90]

Primul ministru Petru Groza a intervenit pentru aplanarea conflictului, însă fără nici un rezultat.

Nu mult după aceea, Patriarhul Nicodim pleacă la Mănăstirea Neamţ, iar Patriarhul Alexei în Ardeal. Petru Groza l-a trimis imediat la Neamţ pe preotul I. Vască, secretar general la Ministerul Cultelor, să-i ceară Patriarhului Nicodim o scrisoare către Patriarhul Alexei în care să-i ceară scuze pentru cele petrecute. Patriarhul Nicodim a refuzat cu încăpăţânare să dea vreo scrisoare. Prezenţa preotului Vască la Neamţ nu i-a convenit şi, ca atare, trebuia să-l găsească vinovat cu ceva, ca să-l înfrunte. La plecarea preotului Vască din biroul Patriarhului, [acestuia] i s-a părut că a trântit uşa. L-a chemat deci imediat înapoi şi l-a admonestat, spunându-i că uită faptul că este un simplu preot, iar el, ca Patriarh, îl poate pedepsi. Preotul Vască s-a scuzat, arătând că nu a avut câtuşi de puţin intenţia de a-l supăra cu ceva, şi a plecat.

Vineri, 27 iunie a. c., preotul I. Vască pleacă în America.

Joi, 26 iunie 1947

Zilele acestea, Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, a primit un memoriu, semnat, în care i se expune situaţia de la Cancelaria Patriarhiei, unde consilierii fură, iau mită, etc., iar Patriarhul a înstrăinat din inventarul Palatului patriarhal obiecte de mare valoare (tablouri, etc.), trimiţându-le la Mănăstirea Neamţ (fapt menţionat anterior). Ministrul a pus pe memoriu rezoluţia cuvenită, însărcinându-l pe preotul Săvulescu, inspector general şef, să ancheteze cele reclamate. Acesta i-a sugerat ministrului ideea de a se adresa în prealabil Patriarhului Nicodim, ca Arhiepiscop al Bucureştilor, care este în cauză.

[90] Aluzie la telegrama adresată Principelui Carol I de către Marele Duce Nicolae, la 19/31 iulie 1877; vezi *Istoria militară a poporului român*, vol. IV, Bucureşti, Editura Militară, 1987, p. 674 (n. e.)

Ministrul a acceptat propunerea. Ca atare, preotul Săvulescu se prezintă Patriarhului şi-i relatează cazul. Patriarhul a luat cunoştinţă şi l-a rugat să lase memoriu[l] până a doua zi, la ora 10 dimineaţa, ceea ce Săvulescu a făcut.

Prezentându-se a doua zi, la ora indicată, i s-a spus că Patriarhul este bolnav. Săvulescu a insistat, cu încăpăţânare, că vrea să-l vadă pe bătrân. În cele din urmă, a fost introdus. Cum l-a văzut, Patriarhul a început să ţipe, spunând că-i bolnav şi nu trebuie să fie deranjat. Săvulescu, uimit de această atitudine a bătrânului, s-a prezentat imediat ministrului şi i-a relatat cele întâmplate. Ministrul i-a răspuns scurt: "Bine, părinte" şi Săvulescu a plecat din cabinet. Imediat, ministrul a chemat un funcţionar, căruia i-a dat dispoziţii să facă o decizie prin care preotul Săvulescu este destituit din postul ce-l ocupă la minister, pentru înstrăinare de acte. Se afirmă că cel împricinat a fost trecut şi pe lista clericilor comprimabili.

Greş[e]ala lui Săvulescu constă în aceea că n-a prezentat Patriarhului o copie legalizată de pe memoriu, ci însuşi memoriul original. În cazul când prezenta copia, nu trebuia să menţioneze pe ea rezoluţia ministrului; dovada: ea l-a indignat pe bătrân. Cât despre gestul bătrânului, el se califică de la sine.

La Craiova, va avea loc instalarea arhiereului Eugen Laiu ca locotenent de Episcop al nou înfiinţatei Arhiepiscopii a Olteniei. Instalarea o va face avocatul Huhulescu, secretar general al Ministerului Cultelor, duminică, 29 iunie a. c.

Vineri, 27 iunie 1947

Mitropolitul Nifon Criveanu a făcut, în ultimul timp, unele demersuri pentru a fi repus în drepturile lui, la Craiova, întrucât - afirmă el - din punct de vedere canonic, el este Mitropolit al Olteniei. Ca atare,

1. A înaintat un memoriu Regelui Mihai.

2. S-a prezentat în audienţă lui Gheorghe Tătărescu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Externe. Acesta i-a făcut impresia că nu-l poate sprijini şi nici nu i-a arătat bunăvoinţa lui din trecut. Tătărescu i-a răspuns că nu poate hotărî nimic în această privinţă, decât în cadrul unui acord cu BPD (Blocul Partidelor Democrate)[91].

3. S-a prezentat Patriarhului Nicodim, înmânându-i un memoriu, ca unul care este preşedintele Sinodului. Apoi i-a arătat că suferinţa lui morală şi materială trebuie să ia sfârşit. Iar dacă cineva a voit să se răzbune pe el, şi-a primit satisfacţia cuvenită, astfel că îndreptarea trebuie să fie îndreptată [sic!],

[91] Paranteză D. V. (n. e.)

prin repunerea sa în scaun. Patriarhul i-a făgăduit sprijinul său, recunoscându-i dreptatea cauzei.

4. A reluat legăturile de prietenie cu familia Negură, deoarece o doamnă Negură este deputată. În urma intervenţiei Mitropolitului Nifon pe lângă această deputată, pentru a-i susţine cauza, ea a pus problema Nifon în parlament, făcându-se apărătoarea lui. Mitropolitul Nifon crede oarecum că va veni din nou în Scaunul de la Craiova.

Miercuri, 2 iulie a. c., va avea loc Sinodul plenar.

Mitropolitul Irineu Mihălcescu este considerat demisionat la Ministerul Cultelor. De altfel, ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ, i-a cerut demisia când a fost la Iaşi, cu prilejul vizitei Patriarhului Alexei, dar nu i-a dat-o decât cu delegaţia de a i se stinge dosarul, ceea ce ministrul nu putea hotărî singur.

Mai târziu, Roşculeţ l-a trimis la Iaşi pe preotul Gh. Vintilescu, directorul Cancelariei Sinodului, să-i ceară demisia Mitropolitului Irineu, care nu s-a grăbit să i-o dea.

În prezent, se află la Iaşi o comisie de anchetă trimisă de Ministerul Cultelor. Din comisie face parte şi C. Pavel, inspector general la Culte, apoi un domn Bărbulescu, etc.

28 iunie 1947

Protoereul deputat Al. Ionescu face toate demersurile, din partea Partidului Naţional Popular, pentru purificarea cadrelor eparhiei superioare bisericeşti de elementele care-o compromit. Şi numărul acestora nu este mic.

Pe de altă parte, el face, în numele PNP, o atmosferă favorabilă arhimandritului profesor Valerian Zaharia, din PNP, pentru alegerea lui într-unul din viitoarele scaune vacante de episcopi, probabil la Râmnicu-Vâlcea.

În cercurile funcţionarilor Ministerului Cultelor se afirmă că PNL-Tătărescu are o atitudine potrivnică faţă de Patriarhul Nicodim.

Duminică, 29 iunie 1947

Preotul văduv Petre [sic!] Şerpe, consilier referent la Mitropolia Ungro-Vlahiei, a fost numit vicar patriarhal. Decretul regal în acest sens a fost semnat. Confirmarea urmează s-o facă Sinodul Plenar din 2 iulie a. c. Noul ierarh intenţionează să candideze la Episcopia românilor din America.

În cercurile Ministerului Cultelor se afirmă că Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Basarabiei şi Episcopul Antim Nica, fost al Ismailului vor fi pensionaţi.

Azi a fost instalat la Craiova, ca locotenent de Arhiepiscop, arhiereul Eugen Laiu, iar la Timişoara a fost instalat ca mitropolit Episcopul Vasile Lăzărescu. Ambele scaune sunt nou înfiinţate.

Comisia de anchetă de la Iaşi, instituită pentru rezolvarea cazului Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei, lucrează sub preşedinţia arhiereului Atanasie Dincă, locotenent de Episcop la Râmnicu-Vâlcea. Comisia îşi are cântecul ei. Pentru a-i crea arhiereului Justinian Marina, vicarul Iaşilor, o situaţie delicată în faţa Guvernului, Patriarhul Nicodim a hotărât ca, prin ancheta ordonată, să-l absolve de orice vină pe Mitropolitul Irineu, urmând ca acesta să-şi prezinte demisia în mâinile lui Atanasie Dincă, care ar urma să vină locotenent de Mitropolit la Iaşi, iar mai apoi mitropolit. Numai că arhiereul Justinian Marina nu este omul care să se lase intimidat. În cele din urmă, tot el va veni la Iaşi ca mitropolit.

Luni, 30 iunie 1947

Se dă ca sigură ştirea după care arhimandritul profesor Firmilian Marin va fi ales Arhiepiscop al Olteniei, aceasta fiind expresia dorinţei Guvernului.

Conflictul între Patriarhul Nicodim şi Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, cauzat de preotul Săvulescu, s-a aplanat prin anumite concesii pe care primul le-a făcut celui de-al doilea, prin numiri de preoţi. Preotul Săvulescu rămâne tot în situaţia pe care şi-a creat-o.

Arhimandritul Vasile Vasilache va fi propus direct Sinodului plenar din 2 iulie a. c., de către Patriarhul Nicodim, pentru scaunul de vicar patriarhal.

Patriarhul Nicodim este într-adevăr bolnav. Singurul aliment cu care se poate hrăni este laptele, pe care însă adesea îl vomitează [sic!]. Doctorul G. Gheorghiu[92] îl vizitează zilnic. Palatul patriarhal este în alarmă; "ciracii" îşi fac socotelile. Arsenie este copleşit de o acută nostalgie după Mănăstirea Neamţ. Arhimandritul Ghervasie Creţu se întreabă îngrijorat: "Ce ne facem, că Înaltu' îi tare bolnav?" Damian, intendentul este liniştit la gândul că va putea scăpa de Bucureşti, pentru ca să se bucure de casa cu câteva încăperi frumoase (7-8), grădină, etc., de la Mănăstirea Neamţ, pe care Patriarhul i le-a dăruit cu toate formele legale cuvenite.

Preotul Alex. Marinescu a fost demis din postul de inspector general şef al Ministerului Cultelor, pentru motivul că ar fi siluit o fată minoră în altarul bisericii unde sluşeşte (Dichiu).

[92] Corect: G. Gheorghian (n. e.)

Preotul Vasile Iliescu, protoereu din Ploieşti, a fost numit consilier referent al Secţiei administrative la Mitropolia Ungro-Vlahiei, în locul preotului Petre [sic!] Şerpe.

Preoţii Zaharia Mântulescu şi Octavian Mureşeanu afirmă că PNL-Tătărescu este în bune raporturi cu Patriarhul Nicodim. Ştirea este verificată şi în cercurile patriarhale. Cei doi clerici exprimă opinia cercurilor conducătoare ale Ministerului Cultelor.

Marţi, 1 iulie 1947

Este aproape sigur că preotul Petre [sic!] Şerpe va fi ales de Sinodul de mâine vicar patriarhal. Pe de altă parte, preşedintele Consiliului de Miniştri este contra lui Şerpe.

Marţi [sic! = miercuri]**, 2 iulie 1947**

Cercurile patriarhale afirmă că arhimandritul profesor Firmilian Marin urmează să fie ales Episcop la Râmnicu-Vâlcea, cu sprijinul Guvernului. Gheorghe Tătărescu face toate sforţările pentru a ocupa Mitropolitul Nifon Criveanu, omul lui, Scaunul de arhiepiscop al Craiovei, pentru a contracara viitoarea acţiune a lui Firmilian.

Faţă de şansele pe care diaconul N. Nicolaescu le are spre a fi ales Episcop la Râmnicu-Vâlcea, prietenii lui îl sfătuiesc să renunţe la această nouă perspectivă, deoarece nu va corespunde aşteptărilor, dată fiind firea lui înclinată mai mult spre cele lumeşti decât spre cele bisericeşti. Arhiereul Justinian Marina s-a exprimat, ca prieten al lui, pe care deci îl cunoaşte, că "nu calcă a popă, necum a episcop."

Patriarhul Nicodim este în conflict cu arhiereul Justinian Marina. Ca atare, pentru a-l împiedica să fie ales Mitropolit al Moldovei, el s-a unit cu ierarhii ardeleni pentru a-l susţine la Iaşi pe Episcopul Iosif Gafton al Argeşului. Este ştiut că ardelenii îl preferă pe Gafton lui Marina.

Cât despre Episcopul Nicolae Popovici al Oradei, ardelenii cred că el n-ar fi primit bine la Iaşi, ca mitropolit şi deci s-a renunţat la candidatura lui.

Joi, 3 iunie [sic! = iulie] **1947**

Ieri a avut loc, în Palatul patriarhal, deschiderea şedinţei Sinodului, cu un singur scop: desemnarea membrilor delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române, care va lua parte la Sinodul ortodox din toamnă, de la Moscova.

La începutul şedinţei, nu s-a cântat, ca de obicei, "Pre Stăpânul" pentru Patriarh. Apoi, sinodalii au ales ca membrii ai delegaţiei pe: Episcopul Iosif Gafton - Argeş, Episcopul Nicolae Popovici - Oradea, arhiereul Emilian Antal, locotenent de Mitropolit la Suceava, preotul Gala Galaction, preotul I. Vască, secretar general la Culte, preotul Petre Vintilescu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti.

Referatele care vor fi prezentate, vor trata despre: catolicismul în România în ultimele decenii, ecumenicitate, validitatea hirotoniilor anglicane, etc.

Vineri, 4 iulie 1947

Patriarhul Nicodim şi ciracii lui îşi expediază din Bucureşti la Mănăstirea Neamţ ultimele bagaje. În noaptea de joi, 3 iulie a. c., la orele 11, Patriarhul a expediat la Neamţ un autocamion plin cu bagaje, printre care erau: veşmintele lui, vase din Palat, etc. Profesorul I. D. Ştefănescu, ca şi arhimandritul Ilarion Bălăiţă şi-au expediat, de asemenea, aproape toate bagajele, tot la Mănăstirea Neamţ.

Problema arhieriei lui Vasile Vasilache a rămas închisă în mod definitiv.

Starea sănătăţii Patriarhului Nicodim s-a înrăutăţit. De câteva zile, nu se mai poate hrăni nici cu lapte, ci numai cu ceai. În curând, el va pleca la Mănăstirea Neamţ; poate miercuri, 9 iulie a. c.

Vineri, 11 iulie 1947

Ieri, la orele 17, Patriarhul Nicodim a plecat la Mănăstirea Neamţ, de unde şi-a trimis şoferul, pe Meca, la Bucureşti, fără maşină, spunându-i să vină tocmai prin octombrie. Oricum, până în octombrie, Patriarhul are de rezolvat probleme mari bisericeşti, ca: trimiterea delegaţiei bisericeşti la Moscova şi convocarea Congresului naţional bisericesc pentru noi alegeri de ierarhi. Este cu putinţă ca Patriarhul să invoce un motiv "binecuvântat" pentru a nu participa la rezolvarea celor două probleme menţionate mai sus.

Preotul Petre [sic!] Şerpe are toate şansele să nu intre în rândul ierarhilor, din cauza opoziţiei pe care i-o face Guvernul, care "nu vrea să dea drumul decretului respectiv", afirmă cercurile clericale.

Azi, Direcţia cultelor din Ministerul Cultelor a primit o adresă din partea Sinodului, în care-i face cunoscut că, întrucât Legea pentru pensionarea ierarhilor s-a făcut fără ştirea Bisericii, aceasta-şi rezervă dreptul în ceea ce priveşte aplicarea ei.

Luni, 14 iulie 1947

În anturajul Patriarhului se afirmă că ancheta mixtă care a anchetat la Iaşi cazul Mitropolitului Irineu Mihălcescu a constatat fapte grave în sarcina acestuia. Irineu nu mai are nici o scăpare. De altfel, aceasta a fost intenţia Patriarhului, pentru a-şi realiza planurile în legătură cu completarea Scaunului de mitropolit, care devine astfel vacant.

În urma anchetei, Mitropolitul Irineu ar fi demisionat.

Marţi, 15 iulie 1947

În cercurile clericale se afirmă că, prin pensionările de preoţi, etc., făcute în ultimul timp, nu s-a urmărit în primul rând reducerea bugetului statului, ceea ce a cerut Ministerul Finanţelor, ci crearea unui număr de locuri vacante la dispoziţia Ministerului Cultelor. Aceste locuri constituie tot atâtea puncte de sprijin pentru Guvern, în lupta lui de democratizare a Bisericii. Ele vor fi deci ocupate de clerici care-şi vor consacra puterile lor de muncă creării, în Biserică, a unui nou suflu de viaţă, în spiritul democraţiei.

În câmpul bisericesc se precizează tot mai clar două atitudini:

a) Clericii care rămân pe linia tradiţională, refractari oricărei înnoiri, primeniri sau înviorări în Biserică, în măsura în care evoluează însuşi poporul, care o compune.

b) Clericii care s-au desprins din cercul formalismului tradiţionalist, sec, inactiv, apatic şi s-au ataşat noii mişcări democrate, iniţiată în Biserică, fără iniţiativa sau sprijinul ierarhilor. Această categorie de preoţi, care la început tatona, pentru a cunoaşte terenul, acum şi-a format o platformă solidă, de pe care vesteşte noile idei democrate în Biserică. Aceştia s-au convins de necesitatea noii platforme, condamnă inerţia ierarhilor şi văd foarte necesară orice sforţare menită să purifice cadrele clericale de elemente nechemate. Ba mai mult, ei văd foarte naturală şi găsesc ca îndreptăţită atitudinea Guvernului de a se debarasa - dacă o va face - de orice element clerical necorespunzător intereselor statului. Oricum, mentalitatea clerului reprezintă o curbă evolutivă în calea spre reala democratizare a Bisericii. În acestă ordine de idei, constatările din rândul ierarhilor duc la concluzii cu totul contrarii.

Joi, 17 iulie 1947

Demisia Mitropolitului Irineu Mihălcescu al Moldovei devine o realitate. Ministrul Cultelor rezolvă problema şi face decizia de pensionare. Între timp, inspirat de duhul tutelar, negativ, de Patriarhul Nicodim, Mitropolitul Irineu intră în stăpânirea cererii sale originale de demisie, care era depusă la Ministerul

Cultelor, dar nu se lucrase încă şi pleacă imediat cu ea la Mănăstirea Neamţ spre marea bucurie, de acum, a Patriarhului. Ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ, se află într-o situaţie foarte delicată, căci nu poate publica decizia dată pentru pensionarea lui Irineu, care-o poate ataca şi contesta imediat, deoarece ministerul nu are originalul cererii acestuia de demisie.

Sâmbătă, 19 iulie 1947

Atât Patriarhul Nicodim, cât şi "ciracii" săi au luat toate măsurile de prevedere spre a-şi asigura lucrurile "lor", etc., în eventualitatea rămânerii definitive a primului la Mănăstirea Neamţ, ceea ce se crede în Palat, unde n-au mai rămas decât lucruri care sunt strict necesare şi inventariate în trecut. Celelalte au fost transportate la Mănăstirea Neamţ.

De asemenea, profesorul I. D. Ştefănescu, arhimandritul Ilarion Bălăiţă, arhimandritul Ghervasie Creţu, etc., şi-au transportat absolut toate lucrurile la Mănăstirea Neamţ, unde "sunt la adăpost".

Miercuri, 23 iulie 1947

Circulă ştirea după care preotul Gala Galaction (Grigore Pişculescu) este unul din viitorii candidaţi serioşi la ocuparea Scaunului de patriarh. În cercurile patriarhale se afirmă că Patriarhul Nicodim [şi-]a depus demisia în mâinile Regelui Mihai, pe când acesta se afla la Sinaia.

Vineri, 25 iulie 1947

Situaţia Mitropolitului Nifon Criveanu al Olteniei s-a clarificat în sensul că, în urma avizului contenciosului Ministerului Cultelor, i se întocmesc formele de pensionare.

Preotul I. Vască a sosit aseară în Capitală, venind de la Paris, nu din America. El a stat tot timpul la Paris, neputând călători mai departe, din cauza piedicilor puse de americani.

Clerul ieşean crede că arhiereul Justinian Marina va fi locotenent de Mitropolit, apoi Mitropolit al Moldovei şi nu este exclus să fie ales chiar patriarh, căci este sprijinit de Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Emil Bodnăraş, etc.

Sâmbătă, 26 iulie 1947

În postul de dirijor al corului Bisericii ortodoxe române din Paris a fost numit Ion Marian. Acesta a fost învăţător, apoi a făcut Conservatorul din

Capitală. Acum este dirijor de cor la Radio. Cu acest cor a dat diferite concerte în Capitală.

Luni, 28 iulie 1947

Preotul Victor Iliescu, consilier al Secţiei administrative a Mitropoliei Ungro-Vlahiei, a fost numit slujitor la Biserica Albă, fiind transferat de la Biserica Sfânta Ecaterina din Ploieşti, unde era şi protoereu.

Preotul Ion Huştiu a fost transferat din postul său de paroh al bisericii parohiei Balta Albă (Vitan-Vergului) la Biserica Cotrocenilor (strada Drumul Sării), pe unde are casă şi loc mare, în faţa Şcolii de război, jos. Clerul comentează viu ascensiunea acestuia, considerat o nulitate, căci în timp de trei ani s-a transferat de la parohia Frumuşani-Ilfov în Capitală, prin înşelătorie şi teroare, victima fiind preotul Popovici (cu studii la Strasbourg, Franţa), care de la Balta Albă a plecat la Frumuşani.

Marţi, 29 iulie 1947

Misiunea suedeză-norvegiană pentru creştinarea evreilor din România activează, prin Wurmbrandt, chiar în cercurile superioare clericale. El a dat o sumă importantă de bani Ministerului Cultelor pentru ajutorarea clerului. Din această sumă li se va da unor clerici de două ori salariul lor lunar.

A oferit, la casa de odihnă a Misiunii, în Predeal, zece locuri pentru preoţii ortodocşi, cărora, timp de două săptămâni, li se oferă gratuit masă şi locuinţă. Printre cei zece preoţi sunt: preotul Petre Vintilescu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti, preotul Gh. Vintilescu, fratele lui, directorul Cancelariei sinodale, preotul Coman, profesor la Facultatea de Teologie, ginerele lui Petre Vintilescu, diaconul Teodorescu-Braniştе, asistentul lui P. Vintilescu, suferind de piept, preotul Grigore Cristescu, profesor la Facultatea de Teologie, diaconul Tuţă Nica de la Catedrala patriarhală, prietenii lui P. Vintilescu.

Marţi, 5 august 1947

După demisia sa, Mitropolitul Irineu s-a retras la Mănăstirea Agapia, însoţit de un călugăr, ucenicul lui. Faptul că a plecat din scaun i-a creat o situaţie sufletească grea.

Joi, 14 august 1947

Arhimandritul Luchian Narcis a fost transferat de la Catedrala din Iaşi la Catedrala patriarhală.

Preotul Ştefan Palaghiţă, refugiat la Roma, şi-ar fi susţinut acolo doctoratul, apoi a plecat la Marsilia. Angajat ca hamal în port, el a lucrat acolo până şi-a procurat suma de bani cu care a plecat în America, unde are o parohie cu 150 de enoriaşi. De acolo a trimis soţiei sale, la Bucureşti, dolarii necesari călătoriei ei în America.

Mitropolitul Visarion Puiu a trimis de la Roma câte o telegramă, lungă de tot, patriarhilor Nicodim şi Alexei, la Bucureşti. Patriarhului Alexei îi spune că el nu are nici o vină. Acesta a răspuns că, situaţia lui Visarion fiind o problemă internă a Bisericii Ortodoxe Române, el nu se amestecă.

Petru Groza ar intenţiona să-l absolve pe Visarion de orice vină.

Duminică, 17 august 1947

În cercurile romano-catolice se afirmă că Sinodul pan-ortodox de la Moscova are ca scop crearea unui front comun de luptă al Bisericilor Ortodoxe contra Romei, sub o denumire camuflată. Şeful acestei confederaţii bisericeşti va fi Patriarhul Nicodim, iar în realitate, Patriarhul Alexei. Romano-catolicii consideră actualul guvern român o mare piedică pentru ei în calea acţiunii lor de prozelitism, pe care trebuia să o desfăşoare în România, în noua epocă democrată.

Zece preoţi din Capitală au fost la Predeal timp de două săptămâni, ca oaspeţi ai Misiunii suedezo-norvegiană pentru creştinarea evreilor din România. Pe lângă cei menţionaţi anterior, au mai fost: preotul Gh. Chiriac (Biserica Popa Tatu-Bucureşti), preotul Liviu Stan. Au mai fost acolo şi cîte zece reprezentanţi ai cultelor din ţară, afară de mozaici, romano-catolici şi uniţi, care au răspuns invitaţiei.

Gazdele - pastorul Solheim şi Wurmbrandt - s-au achitat în mod strălucit, afirmă ortodocşii, de îndatoririle lor. N-au lipsit nici fotografierile în grupuri, cu strângeri în braţe sau zâmbete, etc. Oricum, Misiunea activează; şi prin ea cine lucrează?

Luni, 18 iulie [sic! = august] **1947**

La Ministerul Cultelor se crede că nu este exclusă o eventuală separare a Bisericii de Stat. Preotul Grigore Cernăianu, director general, s-a exprimat că problema aceasta este aproape un fapt împlinit.

Iată care ar fi candidaţii pentru posturile de ierarhi:

1. Episcopia Roman: Episcopul Partenie Ciopron al Armatei, preotul Gh. Chiriac de la Biserica Popa Tatu (divorţat).

2. Episcopia Dunării de Jos (Galaţi): Episcopul Antim Nica.

3. Mitropolia Craiovei: actualul locotenent de Arhiepiscop, arhiereul Eugen Laiu, susţinut de Tătărescu Gh.

4. arhiereu vicar patriarhal: preotul Negulescu, fost la o biserică din Tei, acum la Delea Veche (Calea Călăraşi). El are sprijinul lui Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor.

Un candidat fără şanse este arhimandritul Iosif Babacă de la Internatul Teologic din Bucureşti.

Marţi, 19 august 1947

Se afirmă că Ministerul Cultelor va fi desfiinţat, dar nu vor fi reduse posturile de funcţionari ai lui, înfiinţate după 1938.

Patriarhul Nicodim a primit la Mănăstirea Neamţ o adresă de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, care protestează contra faptului că Patriarhul a încredinţat Locotenenţa de la Iaşi arhiereului Justinian Marina. Patriarhul care, într-o măsură oarecare, era pentru Marina nu fără interes, acum are o atitudine contra lui, motivând pe cea anterioară prin aceea că a fost indus în eroare; încredinţarea vicariatului[93]. În realitate, atitudinea lui e o consecinţă a orientării Guvernului în problema Marina.

Vineri, 22 august 1947

Preoţii profesori universitari Petre Vintilescu, Liviu Stan, întocmesc câte un referat, primul în latura liturgică, al doilea în aceea a dreptului canonic, pentru a fi prezentate de delegaţia Bisericii Ortodoxe Române la Sinodul pan-ortodox de la Moscova, care va avea loc în toamna anului acesta.

Sâmbătă, 23 august 1947

Episcopul Iosif Gafton nu se mai bucură de încrederea Guvernului, care a primit o serie de scrisori compromiţătoare la adresa lui Gafton. Se afirmă la Ministerul Cultelor că Gafton va rămâne multă vreme în umbră. (Azi, arhidiaconul Tuţă Nica mi-a spus că el a dat Guvernului, prin Emil Bodnăraş, scrisorile lui Gafton, pentru a-l compromite, ca să nu mai fie ales patriarh; în cazul alegerii lui, "la Patriarhie, lucrurile nu se mai îndreptau.")

Patriarhul Nicodim intenţionează să-l utilizeze la Patriarhie, sub formula de vicar, pe Mitropolitul Efrem Enăcescu, fost al Chişinăului; aşa se explică faptul că pe acesta l-a lansat ca pe o vedetă bisericească, la diferite sărbători

[93] Formulare neclară în original (n. e.)

oficiale, ca reprezentant al său. Efrem i-ar lua astfel locul Episcopului Antim Nica.

Arhiereul Veniamin Pocitan va fi desărcinat de postul de vicar patriarhal, prin scoaterea lui la pensie, după care va fi numit egumen al unei biserici bogate din Capitală, neavând nimic de făcut, având însă în schimb: casă, lumină, etc. în mod gratuit, plus leafă.

Iată metamorfoza cazului Irineu Mihălcescu, Mitropolitul Moldovei. Arhiereul Justinian Marina, râvnind Scaunul de mitropolit, trebuia să-l îndepărteze pe titular, Irineu. Având ca bază de plecare sănătatea şubredă a acestuia şi vizând faptul că în faţa unei acţiuni condusă din umbră, cu scopul de a-l compromite, el va ceda, a recurs la acest mijloc:

Îl introduce pe avocatul Grigore Nicolau în casa unei femei (sora lui Petreanu), care ar fi fost amanta lui Irineu, de unde-şi procură fotografii compromiţătoare pentru şeful Bisericii moldovene; aceasta în 1946. Fotografiile sunt multiplicate şi aruncate în lumea clericală şi cea politică. O serie de astfel de fotografii i-a dat Marina şi lui Grigore Spiru de la Patriarhie, spre a fi prezentate Patriarhului Nicodim. Nemulţumit cu aceasta, Marina îi întocmeşte un dosar, care circulă. Văzând că efectul n-a fost cel aşteptat, îl atacă pe Irineu prin presă, din umbră, în ziarul *Tribuna Românească* (1947), pe care-l înfiinţează şi finanţează el şi publică fotografiile. Scopul e atins.

Duminică, 24 august 1947

Se afirmă că Radu Roşculeţ va fi nevoit să părăsească în curând conducerea Ministerului Cultelor. Postul lui de ministru e foarte râvnit de preotul I. Vască, secretar general, despre care, pe de altă parte, se spune că "va fi mazilit".

În lumea bisericească se afirmă că viitorul patriarh va fi Episcopul Nicolae Popovici al Oradei. În lupta pentru Scaunul patriarhal dintre el şi arhiereul Emilian Antal, acesta din urmă "a cedat în favoarea ardelenilor", pentru ca, în schimb, aceştia să-l susţină pentru Scaunul de la Suceava.

Justinian Marina luptă însă furios pentru a împiedica ascensiunea lui Nicolae Popovici. În acest scop, Marina a căutat pretutindeni o broşură-pastorală în care Episcopul Nicolae Popovici, după sosirea lui din Transnistria la Beiuş, unde-şi avea reşedinţa în refugiu, a proferat cuvinte injurioase la adresa Rusiei sovietice. În cele din urmă a găsit broşura la Academia Română; se va servi de ea arătând-o Guvernului.

Arhiereul Justinian Marina încearcă să obţină aprobarea Patriarhului, să rămână în postul de locotenent de Mitropolit la Iaşi. Patriarhul i-a făgăduit că-i va satisface dorinţa, cu o condiţie: să-i aducă decretul de numire, ca arhiereu, a

arhimandritului Pavel Şerpe. Marina aleargă pretutindeni în acest scop, ajungând până la Emil Bodnăraş, care s-a opus, şi la Ana Pauker, care, afirmă el, va rezolva problema favorabil.

Arhimandritul Firmilian Marin are toate şansele pentru intrarea în rândurile ierarhilor: ori Arhiepiscop al Craiovei, având sprijinul guvernului Blocului Partidelor Democratice, ori Episcop la Râmnicu-Vâlcea, cu sprijinul lui Gh. Tătărescu. Cred că va reuşi la Craiova.

Arhiereul Galaction Gordun cere neîncetat sprijinul prietenului său, Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, pentru a putea ocupa Scaunul de episcop de la Galaţi.

Marţi, 26 august 1947

Patriarhul Alexei i-a trimis lui Nicodim o scrisoare prin care-l anunţă că Sinodul pan-ortodox, care urma să aibă loc la Moscova în toamna aceasta, se amână, deoarece nu toate Bisericile Ortodoxe au răspuns până acum invitaţiilor făcute. Îi mai face cunoscut că, dacă delegaţia Bisericii române voieşte să vină la Moscova, cu mult înainte de data la care se va fixa ţinerea Sinodului, ea este foarte bine venită.

Preotul Al. Nicoreanu aspiră la postul de ministru al Cultelor. Preotul C. Burducea a lansat ştirea că-şi va relua în curând postul de ministru al Cultelor.

Decretul de numire a arhimandritului Pavel Şerpe ca arhiereu vicar patriarhal a fost semnat, a afirmat ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ.

Ministerul Cultelor, printr-o comisie instituită *ad-hoc*, întocmeşte listele cu preoţii care vor fi comprimaţi şi pensionaţi.

Criterii: vor fi pensionaţi mai întâi preoţii care au peste 57 de ani; vor fi comprimaţi preoţii care au averi, pedepse disciplinare.

Scop: să se revină la numărul de preoţi din 1938; să se suprime toate posturile preoţilor refugiaţi din Basarabia.

Se dezminte ştirea că Biserica va fi scoasă din bugetul Statului.

Miercuri, 27 august 1947

Între Patriarhul Nicodim şi Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor, s-a iscat un nou conflict. Ministrul a trimis, cu maşina sa, pe un căpitan, însoţit de un domn Mustaţă, la Mănăstirea Cernica, pentru a-i procura alimente. Stareţul, arhimandritul Partenie Buşcu, a refuzat să-i dea ceva, adăugând că mănăstirea nu-i moşia ministrului. Supărat, ministrul a ordonat o anchetă în legătură cu gestiunea mănăstirii, pentru a-l pedepsi pe Partenie. Funcţionarul arhimandrit

Teofil Pandele, din minister, fiind însărcinat cu ancheta, a refuzat, fiind sprijinit de preotul I. Vască, secretar general. Atunci, ministrul a început "curăţenia Dealului patriarhal", comprimând pe: preotul Gh. Cosma, consilierul Secţiei economice, preotul Nicodim Zamfirescu, de la Catedrală, arhimandritul Partenie Buşcu (deşi e stareţ la Mănăstirea Cernica).

Arhiereul Pavel Şerpe a trimis Patriarhului o scrisoare în care se plânge de purtarea ministrului. Petronius, secretarul Patriarhului, primind scrisoarea, s-a dus cu ea repede la arhimandritul Galaction Gordun şi, împreună, au găsit de cuviinţă să nu o trimită Patriarhului, la Mănăstirea Neamţ, ca să nu-l supere, ceea ce au şi făcut.

Totuşi, Patriarhul cunoaşte cazul şi este indignat.

După cum era de aşteptat, preotul Al. Nicoreanu nu a încetat de a lupta pentru a-şi atinge obiectivele în domeniul bisericesc. El a izbutit, prin plasarea celor doi "ciraci" ai săi - preotul Grigore Cernăianu ca director general la Culte şi preotul Victor Iliescu, consilier al Secţiei administrative la Mitropolie -, să aibă o foarte mare influenţă în rândurile clerului, datorită celor două posturi, ai căror titulari sunt la ordin. Astfel, Iliescu şi Cernăianu au făcut o convenţie, inspirată de Nicoreanu, în baza căreia numirile, transferările, etc., făcute de primul (căci Patriarhul semnează) să fie recunoscute de al doilea, adică de Ministerul Cultelor. În felul acesta, ei îşi servesc prietenii şi-i plasează în posturi de observaţie pentru scopuri politice.

Joi, 28 august 1947

Patriarhul Nicodim se simte tot mai slăbit. Cei ai lui de la Mănăstirea Neamţ cred că acesta nu se va mai putea înapoia nicodată în Capitală, iar cei de la Palat îl aşteaptă să sosească la 15 septembrie a. c.

Duminică, 31 august 1947

Azi s-a slujit, în Biserica bulgară din Calea Călăraşi, pentru ultima dată, deoarece, de acum, preotul bulgar va sluji la Biserica rusească, conform ordinului dat de Sinodul bulgar. Biserica bulgară va fi desfiinţată. În viitor, Biserică rusă va fi panslavă, căci în ea vor sluji clericii din Bucureşti ai diferitelor Biserici slave.

Preotul bulgar este într-o dilemă: după ce calendar se vor oficia slujbele? Slavii n-au adoptat stilul nou.

În cercurile clericale se afirmă că Episcopul Antim Nica "nu ştie nici el ce vrea", în ceea ce priveşte orientarea sa politică. Adevărul:

1. El nu a avut şi nu are o atitudine politică, fiindcă problemele sociale l-au interesat ca simple fenomene, materiale pentru laboratorul pastoral.

2. Este flexibil şi oportunist; ca atare, s-a fixat, în aparenţă, pe linia democraţiei, din oportunism.

3. Are o mare afinitate cu slavii. Este rus prin educaţie şi, în parte, poate chiar prin sânge.

Marţi, 2 septembrie 1947

În rândurile funcţionarilor Ministerului Cultelor se observă o atitudine ostilă faţă de preotul I. Vască, secretar general, care este viu criticat pentru atitudinea lui de indiferenţă faţă de doleanţele lor. Vască îşi face interesele şi nu se îngrijeşte de ei.

Pavel Şerpe a ajuns la arhierie, zic preoţii PNP-işti, datorită mai multor fapte:

1. Înscrierii în PNP (Partidul Naţional Popular).

2. Intervenţiei preotului Alex. Ionescu (Biserica Stejarul), care, în numele PNP, a cerut ridicarea lui la treapta arhieriei.

3. Prezentării lui personale la Gh. Gheorghiu-Dej şi alţi reprezentanţi ai vieţii politice.

Miercuri, 3 septembrie 1947

Arhiereul Pavel Şerpe este un candidat serios pentru Scaunul de episcop al Romanului, cred oamenii Patriarhului, iar Episcopul Antim Nica, pentru cel de la Galaţi.

Se confirmă ştirea după care preotul Al. Nicoreanu este mentorul şi iniţiatorul acţiunilor preoţilor V. Iliescu şi Gr. Cernăianu. El a fost şi este mentorul arhiereului Justinian Marina. Acum, el face parte din partidul lui C. Argetoianu.

Duminică, 7 septembrie 1947

În Capitală circulă intens ştirea după care Patriarhul Nicodim este grav bolnav.

Copiii, orfani de război, care au absolvit cursurile şcolii primare de la orfelinatul din Mănăstirea Cernica, au fost trimişi la diferite şcoli secundare din Capitală şi provincie (Şcoala de horticultură de la Valea Călugărească), pentru a-şi continua studiile. În acelaşi timp, Mitropolia cere protoereilor să-i trimită

tabele de cotele de cereale strânse pentru orfelinatele din mănăstirile Cernica şi Ţigăneşti.

Marţi, 9 septembrie 1947

Ministrul Cultelor, Radu Roşculeţ, s-a înapoiat azi de la Mănăstirea Neamţ. Întrebat de preotul Popescu-Argeş, inspector, asupra stării sănătăţii Patriarhului, ministrul a răspuns: "Nu mai ai cu cine vorbi; se duce." Patriarhul suferă şi de dizenterie; la vârsta lui ... de!

De menţionat că preotul Popescu-Argeş este însărcinat de Radu Roşculeţ să rezolve toate problemele litigioase dintre Patriarhie şi minister. El lucrează în acest sens cu multă asiduitate.

Vineri, 12 septembrie 1947

La Iaşi, se crede că sfârşitul Patriarului Nicodim se apropie. Fiind grav bolnav, arhiereul Justinian Marina i-a trimis medici de la Iaşi, în frunte cu dr. Enescu, care au constatat că are uremie.

Marţi, 16 septembrie 1947

Arhiereul Pavel Şerpe se va muta cu locuinţa în Palatul patriarhal, cu binecuvântarea Patriarhului. În acest scop, el a dispus să-i instaleze în palat sonerii, legături telefonice.

Starea sănătăţii Patriarhului Nicodim inspiră serioase îngrijorări. El nu mai poate părăsi patul, iar hrana lui constă numai din injecţii. Patriarhul afirmă că boala lui se datoreşte bucătarului său, Manolescu (fost şi al Patriarhului Miron), care n-a fost vara lângă el. Manolescu afirmă că a avut, de la Patriarh, un concediu de două luni, iar după aceea. când a vrut să meargă la Mănăstirea Neamţ, a fost oprit de "ciraci". Un fapt semnificativ în legătură cu îngrijirea sănătăţii Patriarhului îl constituie şi întrunirea consilierilor şi protoereilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei, la Bucureşti, sub preşedinţia arhiereului Pavel Şerpe.

Mitropolitul Efrem Enăcescu este de câtva timp la Mănăstirea Cernica, unde slujeşte aproape regulat. În zilele de lucru, el munceşte ca orice călugăr, ceea ce a impresionat foarte plăcut obştea.

Luni, 22 septembrie 1947

În rândurile călugărilor de la Mănăstirea Cernica se afirmă că Statul are intenţia să desfiinţeze mănăstirile. Călugării mai în vârstă şi mai de frunte cred că, dacă Statul va face aceasta, procesul va fi indirect, adică: mănăstirile vor fi

expropriate şi-n locul lor se vor înfiinţa colhozuri: "Mâine, poimâine auzi de colhozul Cernica", îmi spune un călugăr. Lipsită de avere, mănăstirea nu-şi va mai putea întreţine călugării, care, în cele din urmă, vor fi siliţi să plece în lume. Întrebându-l pe călugăr dacă, în acest caz, acţiunea Guvernului poate fi considerată antibisericească, el mi-a răspuns că vina lui este foarte mică în comparaţie cu a Bisericii, reprezentanţilor ei şi a călugărilor, care nu au ştiut să-şi facă datoria. Biserica este şi va fi, în primul rând, vinovată de tot ceea ce ar putea îndura în viitor, căci n-a corespuns cerinţelor vremurilor.

În prezent, locuiesc la Mănăstirea Cernica peste o sută de persoane: clerici care oficiază slujbele, preoţi-diaconi; fraţii care fac ascultare, călugării; personalul civil, ţărani angajaţi pentru diferite munci, în diferite localităţi, unde are mănăstirea proprietăţi.

Marţi, 30 septembrie 1947

Clerul este foarte contrariat de faptul că, pe luna septembrie, lefurile îi sunt expediate la domiciliu, prin CEC, de protoerii. El crede că, în modul acesta, nu va putea încasa lefurile la vreme.

Patriarhul Nicodim este sfătuit de camarilă să nu demisioneze, ameninţându-l că, în acest caz, va fi judecat ca antonescian, pentru pastoralele din timpul războiului. Ei îi flutură în faţă batista "criminal de război", pentru ca prin rămânerea lui în post să-şi asigure pe-ale lor.

La Mitropolie, se afirmă că plecarea Patriarhului Nicodim din scaun - prin demisie sau deces - va avea ca efect desfiinţarea Patriarhatului, revenindu-se la Mitropolit primat, ca-n trecut, post pe care urmează să-l ocupe arhiereul Justinian Marina. Mitropolia aceasta ar urma să intre sub jurisdicţia Patriarhului de Moscova.

Se afirmă foarte insistent că viitorul patriarh va fi arhiereul Justinian Marina de la Iaşi, care este în asentimentul Guvernului.

Joi, 2 şi vineri, 3 octombrie a. c. va avea loc Adunarea eparhială a Mitropoliei Ungro-Vlahiei. Se va proceda la alegerea deputaţilor eparhiali, care vor fi membri ai Consiliului Central Bisericesc, organul care va alege noii ierarhi în locurile vacante. La 2-3 octombrie se va produce un eveniment de seamă, prin intervenţia profesorului Constantinescu-Iaşi, care va fi prezent, împreună cu membrii reprezentanţi ai BPD din Parlament. El va cere anumite schimbări în ceea ce priveşte persoanele care vor fi trimise în Consiliul Central Bisericesc. Va cere, de asemenea, înlocuirea preoţilor consilieri Dincescu şi Cosma. După expresia lui Gobjilă, cumnatul lui, "joi şi vineri se va sparge gaşca din Dealul Patriarhiei."

Marţi, 7 octombrie 1947

Patriarhul Nicodim a trimis prin Toma, om de serviciu în Palat, scrisoarea nr. 398 Cabinet, ministrului J. P. Boncour al Franţei la Bucureşti.

Arhimandritul Melchisedec D., stareţul Mănăstirii Neamţ, a sosit în Capitală de câteva zile. Azi a lucrat cu arhiereul Pavel Şerpe. Se afirmă că a venit ca trimis al Patriarhului, pentru a constata: starea de spirit în Capitală; să prezinte demisia Patriarhului.

Patriarhul Nicodim a început să părăsească, însă puţin, camera pentru ca să fie plimbat, într-un cărucior, prin curtea mănăstirii. În Palatul patriarhal se întreţine mitul "sănătăţii tun" a Patriarhului şi se afirmă că va veni în curând la Bucureşti.

Clerul zice că "Patriarhul nu se va mai înapoia niciodată".

La 20 octombrie a. c., vor avea loc noi alegeri de ierarhi, de către Consiliul Naţional Bisericesc. Tătărescienii vor ca alegerile să nu mai fie amânate, pentru a contracara intenţia Guvernului, care doreşte tocmai contrariul, pentru ca, introducând în Legea de organizare a Bisericii un articol nou, din iniţiativă parlamentară, să-şi poată prezenta candidaţii care n-au titluri academice.

Guvernul ar intenţiona ca de luni, 1 noiembrie 1947, să dizolve corporaţiile bisericeşti, numind comisii interimare, acolo unde este absolută nevoie. Până în Paşti 1948, urmează să se facă alegeri noi.

Arhiereul Justinian Marina a început să ducă o campanie contra Episcopului Antim Nica.

Joi, 9 octombrie 1947

În ziua de 8 octombrie a. c., a apărut în presa Capitalei un comunicat relativ la starea sănătăţii Patriarhului Nicodim şi eventualitatea încredinţării scaunului lui Justinian Marina. Acest comunicat este întocmit de Marina şi publicat prin Grigore Spiru pentru a se lansa şi a intimida adversarii.

A doua zi apare în presă un alt comunicat, care-l dezminte pe cel anterior. De data aceasta, el a fost dat de Ministerul Cultelor, fapt care-şi are explicaţia lui. Marina s-a bucurat totdeauna de "darul" cameleonizării, care-n domeniul social s-a tradus prin adaptarea la mediu. Deci, bucurându-se de încrederea BPD, el a căutat să urmeze linia indicată de acesta. Însă, cum tătărescienii oscilează în ultima vreme şi în faţa zvonurilor după care balanţa politică ar înclina spre ei, Marina urmează aceeaşi înclinare. Deci, pentru realizarea intereselor sale, el se apropie de Radu Roşculeţ, ministrul Cultelor,

care, tocmai pentru a îndepărta orice suspiciune în această privinţă, a dezminţit ştirea, luând atitudine *pro forma* împotriva lui Marina.

Între Patriarhul Nicodim şi arhiereul Justinian Marina s-a observat în ultimul timp o foarte mare apropiere, deşi se ştie că între ei nu există sinceritate. Ei îşi fac concesii reciproce, pentru a se folosi reciproc pentru scopuri diametral opuse:

1. Marina voieşte să fie patriarh;

2. Nicodim voieşte să-şi asigure pe lângă Marina, în cazul când ar fi patriarh, intrarea în rândurile ierarhilor a unuia din "ucenicii" săi.

Pe această linie, Patriarhul a acordat lui Marina, în ultimul timp, dreptul de ctitor al Mănăstirii Neamţ, iar Marina se arată foarte grijuliu în ceea ce priveşte starea sănătăţii lui Nicodim.

Împotriva Episcopului Antim Nica, locotenent de Episcop la Galaţi, se duce, în ascuns, o campanie puternică de către episcopi, viitori candidaţi la scaun. Există chiar şi un dosar contra lui Nica. I se impută, printre altele, că în Transnistria a dus o activitate antisovietică. Arhiereul Justinian Marina, unul din foştii lui susţinători, a fost convins zilele acestea de atitudinea sovietică din trecut a Episcopului Nica, de către arhidiaconul Tuţă M. Nica.

Sunt momente când Patriarhul îşi pierde complet cunoştinţa, care duce la marea îngrijorare a celor de faţă.

În Bucovina, se duce o campanie aprigă contra arhiereului Emilian Antal, din partea clerului, care nu-l vrea mitropolit la Suceava, ci pe arhimandritul Martinian, în prezent parohul Bisericii ortodoxe române din Paris. Clerul îl voieşte mitropolit pe acesta cu orice preţ. Lui Antal i s-a făcut un dosar.

Arhimandritul Melchisedec D. a prezentat demisia Patriarhului, din încredinţarea acestuia, în mâinile Regelui, la Sinaia. Petru Groza s-a simţit jignit de faptul că Patriarhul a făcut acest act în ascuns; a cerut deci Regelui să-i dea lui demisia, ceea ce i s-a refuzat. Însă demisia Patriarhului a fost fotografiată, în prealabil, de arhiereul Justinian Marina. Ea e motivată de starea sănătăţii petiţionarului, care recomandă ca urmaş la scaun pe Justinian Marina.

Preotul C. Burducea afirmă că a văzut demisia.

Vineri, 10 octombrie 1947

De când are, oarecum, certitudinea că prietenul său bun, arhiereul Iustinian Marina va fi patriarh, preot[ul] Alexandru Nicoreanu a şi lansat ştirea că va fi în curând consilier referent la Patriarhie, unde "vin cu ai mei".

El voieşte să-şi facă atmosferă şi să intimideze pe naivi.

Arhiereul Justinian Marina are sprijinul deplin al PC Român, reprezentat prin Emil Bodnăraş, secretar general şi va fi ales patriarh. De altfel, Marina însuşi a dat să înţeleagă prietenilor săi din Capitală, cu prilejul vizitelor făcute în ultimele zile, că va fi ales patriarh în mod sigur.

Cât despre Episcopul Nicolae Popovici [din] [Oradea], el este sprijinit de P. Groza şi de ardelenii ceilalţi, ierarhi, pentru ocuparea aceluiaşi Scaun de patriarh. Pentru a-l îndepărta pe acest candidat serios, Marina a avut grijă să-i formeze dosarul cuvenit. În faţa acestei situaţii, Episcopul Nicolae Popovici este mulţumit şi cu Scaunul de mitropolit al Moldovei, afirmă clerul.

Ierarhii ardeleni, conduşi de Mitropolitul Nicolae Bălan, duc o luptă aprigă contra lui Marina, pentru a nu fi ales patriarh. În lupta lor, au sprijinul primului ministru P. Groza, oamenii de legătură fiind Liviu Stan, Spiridon Cândea, consilieri ministeriali [ai] [lui] [Groza] şi I. Vască.

Lupta se duce în taină. Iată însă că intervine un fapt banal, care-i pune pe adversari faţă în faţă: preotul Sp. Cândea telefonează într-o zi de la Sibiu, din cabinetul lui Bălan, lui Vască, la Culte, care-n acel moment lipsea din biroul său. Arhiereul Iustinian Marina, fiind din întâmplare acolo, ridică receptorul. Întrebat dacă Vască este la telefon, el răspunde că da. A urmat o serie întreagă de întrebări asupra rezultatului acţiunii întreprinse de Vască, pentru punerea la index a lui Marina, pentru a nu fi ales patriarh.

Marina răspundea sacadat şi sigur: "Da, da, da!", că s-a făcut totul şi să stea liniştiţi la Sibiu. Cândea îi mulţumeşte foarte călduros, după care urmează duşul rece: Marina îi spune că el e la telefon şi îl întreabă: "Păi, bine, Spiridoane, de ăştia-mi eşti?" etc.

Preotul I. Vască nu se mai bucură de încrederea primului ministru P. Groza, care-l acuză de duplicitate în acţiuni. Într-adevăr, că Vască s-a apropiat de Anton Alexandrescu, care-l admite deocamdată între ai săi, pentru a se servi de el. Când Vască se va simţi bine, A. Alexandrescu îi va da lovitura de graţie, care se spune că n-ar întârzia.

Între arhiereul Justinian Marina şi P. Groza există un *quasi*-conflict, cauzat de interesul pe care şi unul şi altul îl poartă ocupării Scaunului de patriarh: Marina pentru el, P. Groza pentru Episcopul Nicolae Popovici [de] Oradea.

În fond, lupta s-ar duce între PCR şi Frontul Plugarilor, sub formula Marina-Groza.

Una din marile dorinţi realizate ale lui P. Groza este înfiinţarea Mitropoliei Timişoarei şi promovarea în fruntea ei a Episcopului Vasile Lăzărescu [de] (Caransebeş), aceasta contrariu punctului de vedere al PCR, care, după plecarea lui Groza din fruntea Guvernului, va desfiinţa mitropolia, iar pe

Vasile Lăzărescu îl va trimite la mănăstire. (Sunt, zic eu, şi naivi care cred acest lucru!)[94]

Sâmbătă, 11 octombrie 1947

Preotul C. Burducea are la Paris pe fiul său, la universitate. El ar voi să plece în America pentru a studia Politehnica.

Preotul C. Burducea îi va trimite în curând asentimentul său pentru plecare - şi de care are nevoie, pentru a putea întreprinde, independent, orice acţiune.

Într-un viitor cabinet Gh. Gheorghiu-Dej, care nu va întârzia, preotului C. Burducea i s-ar încredinţa un portofoliu: Cultele, contopit cu Educaţia Naţională; aşa afirmă însuşi Burducea.

Vineri, 17 octombrie 1947

În cercurile funcţionarilor Ministerului Cultelor se afirmă că în curând se va face unificarea ministerelor Cultelor, Educaţiei Naţionale şi Artelor. Titularul noului departament va fi profesorul Iorgu Iordan, fost ambasador al României la Moscova.

În legătură cu aceasta, funcţionarii din Ministerul Cultelor se silesc să fie la zi cu lucrările, ştiut fiind că eventualul ministru Iorgu Iordan se interesează foarte de aproape de mersul lor, până la a inspecta birourile, dând îndrumări şi luând măsurile cuvenite acolo unde este nevoie, cum proceda la Ambasada română de la Moscova.

S-a semnalat plecarea în ultima vreme la Mănăstirea Neamţ a arhiereului Pavel Şerpe.

În cercurile clericale liberale se afirmă că Şerpe a fost chemat de Patriarh, care i-a dat puteri depline pentru exercitarea atribuţiunii sale de patriarh până la restabilirea sănătăţii sale. În realitate, Patriarhul vrea să impună atenţiunii Guvernului importanţa pe care o acordă persoanei arhiereului Şerpe pentru viitoarea lui alegere într-un scaun episcopal.

Preotul Ion Vască l-a asigurat pe Episcopul Antim Nica, într-o convorbire care a avut loc azi, la Mitropolie, că singurele scaune vlădiceşti pe care le vor ocupa, în mod sigur, prin alegeri, la Consiliul Naţional Bisericesc, cei care le conduc azi, sunt Suceava (arhiereul Emilian Antal) şi Galaţi (Antim Nica).

[94] Paranteză D. V. (n. e.)

N. Verzea, directorul de cabinet al ministrului Radu Roşculeţ, a fost demis din post pentru abuzurile pe care le-a făcut în calitatea pe care a deţinut-o. El a luat importante sume de bani de la diferiţi preoţi pentru numiri şi transferări, pentru ca, în schimb, să nu le facă nici un serviciu.

În cele din urmă, cei în cauză au adus cazul la cunoştinţa ministrului Radu Roşculeţ, care şi-a demis şeful de cabinet. Cu acest prilej, s-a găsit în biroul lui Verzea un întreg dosar cu cereri nerezolvate de transferuri şi numiri de clerici.

În *Monitorul Oficial* însă a apărut o decizie prin care este numit director de cabinet al ministrului Cultelor un domn Neguţ, pe tot timpul "concediului" lui Verzea.

Până în prezent, singurul candidat pentru Scaunul episcopal la Galaţi era actualul locotenent de Episcop, Antim Nica. În ultimul timp, însă, a apărut în Galaţi şi eparhie arhimandritul Dim. Moşteanu, care face o intensă propagandă în favoarea alegerii lui ca episcop în scaunul vacant de acolo. Moşteanu afirmă că este liberal şi că are sprijinul ministrului Cultelor, Radu Roşculeţ (în realitate, el este membru al PNP).

Episcopul Antim Nica i-a adus azi la cunoştinţă ministrului Roşculeţ acţiunea întreprinsă de Moşteanu în numele acestuia. Ministrul a fost indignat şi l-a asigurat pe Nica de tot sprijinul său pentru Scaunul vlădicesc de la Galaţi.

Nica mai rămâne în Capitală încă o săptămână.

Luni, 27 octombrie 1947

Pronosticuri pentru alegeri: cler, culte:

1. Suceava - Emilian Antal

2. Iaşi - I. Marina

3. Maramureş - deputatul Sebastian Rusan

4. Craiova - Firmilian Marin

5. Râmnicu-Vâlcea - Eugen Laiu

6. Galaţi - Episcopul Antim Nica, având contracandidaţi pe arhimandritul Dim. Moşteanu şi [pe] preotul Sfârâială

7. Roman - Pavel Şerpe, Partenie Ciopron

Patriarhie: Nicolae Popovici, I. Marina.

Pentru Marina, în sânul PCR ar exista divergenţă de idei, unii fiind pro, alţii contra, aproximativ în aceeaşi [măsură].

Pe lista tătărească pentru alegerile de ierarhi, primul care figurează este N. Popovici, iar al doilea, Firmilian Marin.

În cercurile clericale, cât şi laice se afirmă cu mai multă hotărâre că, în curând, grupul naţional-liberal tătărescian va fi exclus din Parlament. În legătură cu aceasta, se constată o oarecare îngrijorare în cercurile clericale tătăresciene, care la un moment dat se vor găsi în situaţia de a face parte din BPD, nu din grija pentru BPD, ci din motive de oportunitate.

Episcopul Iosif Gafton [s-a] instalat în Palatul patriarhal, în urma dispoziţiilor date de Patriarhul Nicodim de a gira afacerile patriarhale în tot timpul cât el va fi bolnav.

În cercurile clericale se afirmă că există deosebiri de vederi între Petru Groza şi PCR, atât în ceea ce priveşte fixarea definitivă a datei de 10 noiembrie a. c. pentru alegerea noilor ierarhi, cât şi în privinţa persoanelor care vor fi alese.

Regele Mihai I nu a primit demisia Patriarhului Nicodim, ci pe cererea acestuia în [copie] a pus o rezoluţie potrivit căreia îi acordă un concediu de sănătate şefului Bisericii.

Marţi, 28 octombrie 1947

Arhiereul Pavel Şerpe este calificat la Ministerul Cultelor drept "şperţar", căci cineva, având nevoie de el pentru rezolvarea unei probleme personale, nu a fost "servit" până nu "l-a servit", mergând la el acasă şi oferindu-i diferite "cadouri".

Luni, 27 octombrie a. c., au plecat cu maşina la Mănăstirea Neamţ Episcopul Iosif Gafton al Argeşului, însărcinat cu girarea lucrărilor patriarhale şi arhiereul Pavel Şerpe, vicar patriarhal.

Ei au fost chemaţi urgent de Patriarhul Nicodim.

La Patriarhie, se afirmă că sunt chemaţi pentru a primi instrucţiuni în legătură cu alegerea de mitropoliţi şi episcopi, care vor avea loc la 10 noiembrie a. c.

În cercurile clericale şi la Ministerul Cultelor se afirmă că Patriarhul este într-adevăr bolnav, totuşi printr-un act de voinţă s-ar fi putut deplasa la Bucureşti pentru alegerile apropiate de ierarhi, ceea ce nu face, fiindcă "bătrânul este tare şiret", zic unii, "diplomat", spun alţii şi iată de ce:

1. spre a nu da pastorala pentru ajutorarea poporului grec;

2. spre a nu participa la alegerile de ierarhi;

3. spre a nu da o pastorală în legătură cu o eventuală recunoaştere a Patriarhului Alexei ca Patriarh ecumenic.

Neamestecul Patriarhului în cele trei probleme l-ar feri în viitor de eventuale neplăceri. Şi Patriarhul a fost sfătuit să ia atitudine, în mod indirect,

împotriva acestor trei probleme, de către camarila sa: profesorul I. D. Ştefănescu, consilierul Dincescu, arhimandritul D. Melchisedec, etc.

În ultimul timp, Mitropolitul Efrem Enăcescu a fost numit stareţ al Mănăstirii Cernica, în locul arhimandritului Partenie Buşcu. Schimbarea aceasta este o nouă manevră a Patriarhului:

1. Partenie Buşcu, văzându-se în situaţia de a fi înlocuit de ministrul Cultelor din postul de preot al Catedralei patriarhale, a renunţat la stăreţie spre a reveni la Bucureşti. De altfel, situaţia lui de stareţ nu era definitivă.

2. Patriarhul nu a numit un nou stareţ dintre arhimandriţi, etc., ci pe însuşi Mitropolitul Efrem Enăcescu (care-şi are locuinţa la acea mănăstire) pentru a continua să menţină provizoratul, pentru ca

3. Să numească mai târziu pe arhimandritul Vasile Vasilache.

Joi, 30 octombrie 1947

Preotul consilier Maxim a fost mutat de la Secţia administrativă la Secţia economică, iar locul lui a fost ocupat de preotul consilier Cosma, de la Secţia economică. Astfel, preotul Maxim este al doilea consilier la Secţia economică, primul fiind preotul Coman. Ambii consilieri funcţionează nealeşi de Adunarea eparhială care a avut loc în ultimul timp. Cosma speră ca astfel să evite răspunderea pentru ilegalităţile comise, în cazul unor schimbări în administraţia bisericească superioară.

Se confirmă ştirea după care Mitropolitul Efrem Enăcescu este numit numai *pro forma* stareţ al Mănăstirii Cernica. El candidează, în realitate, la un post de mitropolit sau la girarea unei episcopii, având sprijinul Patriarhului.

După înapoierea ierarhilor Iosif Gafton şi Pavel Şerpe de la Mănăstirea Neamţ, au lansat ştirea că Patriarhul va veni în curând la Bucureşti ca să precizeze alegerile de episcopi.

Pe de altă parte, Petru Groza şi Liviu Stan sunt în Ardeal, ca să rânduiască aducerea la Bucureşti a Mitropolitului Vasile Lăzărescu al Timişoarei, ca locotenent de Patriarh, pentru ca, în această calitate, să prezideze alegerile de episcopi din 10 noiembrie a. c.

Vineri, 31 octombrie 1947

Azi, într-o conversaţie pe care am avut-o la Ministerul Cultelor cu Mitropolitul Efrem Enăcescu, l-am întrebat dacă într-adevăr candidează la vreun post de mitropolit sau episcop, fapt pentru care n-am auzit - am subliniat eu.

- Nici nu trebuie să se audă sau să se vorbească! mi-a răspuns el. Nu vreau să ştie nimeni că într-adevăr candidez; ştiu eu ce fac! - dând[u-mi] să înţeleg că activează în taină în acest sens.

Preotul C. Burducea a afirmat că, după informaţiile pe care le are, din sursă demnă de încredere, diaconul N. Nicolaescu va fi numit, în mod sigur, Episcop la Râmnicu-Vâlcea.

În cercurile funcţionarilor Ministerului Cultelor se afirmă însă că situaţia diaconului Nicolaescu este foarte neclară, deoarece după ce a plecat din PŢ-Anton Alexandrescu, s-a înscris în Frontul Plugarilor, pentru ca în cele din urmă să se înscrie în Partidul Social-Democrat, crezând că va avea un sprijin sigur. Or, după ce a pierdut sprijinul lui Anton Alexandrescu şi al lui Petru Groza, acum nu-l mai are nici pe acela al lui Voitec, din cauza atmosferei deplorabile pe care i-a creat-o pe lângă şeful Partidului Social-Democrat fostul său socru, Mihail Bulacu.

2 noiembrie 1947

În rândurile funcţionarilor Mitropoliei se afirmă că singurul motiv pentru care preotul consilier Cosma s-a mutat de la Secţia economică la cea administrativă bisericească este acela că, prevăzând o apropiată plecare din scaun a Patriarhului şi ca atare o schimbare în rândurile consilierilor, etc., nu vrea ca el să fie acela care să predea situaţia gestionară a Secţiei economice (unde s-au comis multe ilegalităţi, acoperite însă cu acte).

3 noiembrie 1947

Pentru postul de director al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti se duce lupta între diaconul Ghica, actualul locţiitor de director şi funcţionarul Gobjilă, din cancelaria Mitropoliei.

Atât la Mitropolie, cât şi la TCB se crede că postul va fi ocupat de Gobjilă.

TCB s-a aflat în ultimul timp într-o situaţie financiară atât de gravă, încât a fost nevoie de un ajutor material imediat. Astfel, CCB, de care depinde TCB, a făcut un împrumut de peste un milion de lei la Banca Naţională, care, drept gaj, a sigilat depozitul general cu carte al tipografiei, fapt care a făcut o profundă impresie asupra lucrătorilor.

Cu suma luată de la Banca Naţională se vor tipări câteva cărţi de ritual care lipsesc şi din vânzarea cărora trebuie să rezulte suma pentru plata datoriei [şi] redresarea tipografiei.

În rândurile lucrătorilor se remarcă că nu Patriarhia a salvat tipografia într-un moment când era ameninţată existenţa ei şi a lor, ci o instituţie civilă ca Banca Naţională.

Episcopul Iosif Gafton a dispus zilele acestea ca absolut toată corespondenţa Patriarhiei şi a Arhiepiscopiei Bucureşti să fie dusă direct în Palatul patriarhal, unde se desface şi apoi se trimite la Cancelarie, contrariu practicii de până acum, când ea era desfăcută de registrator, înregistrată şi repartizată secţiilor respective. În cercurile Arhiepiscopiei se crede că măsura a fost luată pentru păstrarea secretului.

5 noiembrie 1947

Patriarhul Nicodim, după afirmaţia lui Radu Roşculeţ, este tot mai grav bolnav. De altfel, capitolul "Nicodim" este considerat încheiat pentru Biserică. Nimeni nu mai aminteşte numele de Nicodim.

Alegerile episcopale de marţi, 10 noiembrie a. c., se vor amâna din motive politice, în legătură cu procesul Maniu-Mihalache - afacerea spionajului de la Ministerul de Externe şi situaţia titularului acestui departament, Gh. Tătărescu. Într-adevăr, Roşculeţ, ca ministru al Cultelor (tătărescian), ţine cu orice preţ ca alegerile să aibă loc la 10 noiembrie, în timp ce BPD vrea să le amâne tocmai pentru a exclude sprijinul tătărescienilor unor ierarhi care-l aşteaptă.

Constantinescu-Iaşi s-a exprimat în termenii cei mai aspri despre intrigile clericale în legătură cu viitoarele alegeri de episcopi, la care ar fi hotărât chiar să nu participe.

Joi, 6 noiembrie 1947

I-am făcut după-masă o vizită acasă preotului C. Burducea. Aceasta a durat trei ore, în care timp mi-a vorbit cu un patos, gesturi şi ton de credeam că voieşte să mă convertească, în mod special, la o nouă doctrină politică sau religioasă. Am luat împreună câte o cafea şi am fumat de asemenea împreună. Din discuţie, am fixat că:

1. Are o ură deosebită pentru preotul I. Vască, secretar general la Culte şi consilierul lui Groza, preotul L. Stan şi Spiridon C., "codoşii".

2. Este prieten cu arhiereul Justinian Marina, cu care conlucră [sic!] pentru aducerea acestuia în Scaunul de mitropolit.

3. Detestă pe "popi, care se bat să mănânce lăturile turnate de comunişti".

4. Preoţi ca Vasile Ionescu, Suseanu (fostul său director de cabinet), etc. sunt agenţii Siguranţei.

"Scuip pe popii ăştia".

5. Marina va fi patriarh în mod sigur.

6. El este solicitat să fie ministru al Cultelor: e o dilemă; "cum m-o povăţui Dumnezeu". Dacă nu primeşte, va fi considerat rău.

7. Episcopul Antim Nica va fi Episcop la Galaţi - l-am întrebat.

"- Da, da ... va fi episcop în mod sigur ... dar în Siberia ..."

8. Arhimandritul Firmilian Marin, candidat la Mitropolia Olteniei, "are dosar".

9. Arhiereul Eugen Laiu, *idem* [la] Râmnicu-Vâlcea.

10. Situaţia Bisericii ortodoxe în viitor: fiind patriarh Marina, "Sinod ciomag, îşi scuipă în palme" şi propune ierarhilor pentru semnare:

a) separarea Bisericii de Stat, "pentru reconstrucţia ţării";

b) confiscarea averilor bisericeşti;

c) confiscarea averilor clerului;

d) atac contra episcopilor indezirabili, care vor fi îndepărtaţi din Biserică sub diferite vine;

e) înlocuirea lor cu episcopi proveniţi din preoţi beţivi, curvari, etc.

f) curăţirea cadrelor clerului [...][95] de indezirabili;

g) închiderea bisericilor;

10. Biserica [e] antisemită.

Petru Groza duce o luptă aprigă - sub imboldul ierarhilor Ardealului - împotriva arhiereului Justinian Marina, ca acesta să nu ocupe Scaunul de patriarh, după cum se afirmă insistent în toate cercurile. Totuşi, Groza este pentru venirea în Scaun la Iaşi a arhiereului Marina, uitând însă - ceea ce au uitat şi sfetnicii lui, L. Stan şi Cândea, căci nu l-au sfătuit - că Mitropolitul Iaşilor vine, în ordine canonică, locotenent de Patriarh şi deci, pentru Marina, şi asta este deocamdată o satisfacţie.

Consilierii L. Stan şi Spiridon Cândea nu activează pe lângă Petru Groza şi la Ministerul Cultelor, ca-n trecut, ci rămân mai mult prin Ardeal, de unde fac câte o incursiune prin Capitală. Se crede că ambii aşteaptă să fie îndepărtaţi de lângă primul ministru. Steaua le va apune în curând.

Lupta [dintre] preotul I. Vască şi P. Constantinescu-Iaşi pentru postul de ministru al Cultelor[96].

---

[95] Indescifrabil în textul original (n. e.)

[96] Aşa în original (n. e.)

Votul de neîncredere dat de Cameră titularului de la Externe, Gh. Tătărescu şi "demisia" acestuia din BPD a produs o dezorientare generală în rândurile clericilor, dar mai ales a ierarhilor tătărescieni. Deocamdată, ei se orientează după evenimentele politice spre a se arunca în braţele unui nou partid politic, datorită căruia să îşi poată face interesele lor personale.

10 noiembrie 1947

Preotul Grigore Cernăianu a părăsit funcţia sa de director general al Cultelor o dată cu plecarea ministrului Radu Roşculeţ din fruntea departamentului. Se crede că postul lui va fi ocupat de preotul Veştemean[u], director al Cultelor, care în realitate nu-l doreşte, fiindcă din actualul său post "pot lucra mai bine", cum el însuşi s-a exprimat.

Cunoscută fiind atitudinea potrivnică a lui Petru Groza faţă de Mitropolitul Justinian Marina, în cercurile clericale se crede că Stanciu Stoian, actualul ministru al Cultelor, a cărui instalare trebuia să se facă azi, dar s-a amânat pentru mâine, va avea aceeaşi atitudine faţă de acest ierarh. De altfel, prezenţa unui frontist în fruntea departamentului Cultelor ar fi expresia cea mai fidelă a continuării luptei lui Groza contra lui Marina în viitoarele alegeri pentru Scaunul patriarhal.

Arhiereul Firmilian Marin a fost şters de pe lista candidaţilor la episcopie de către profesorul deputat şi vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor, Constantinescu-Iaşi. Diaconul Nica Tuţă i-a făcut imediat o vizită profesorului Iaşi, cu care este bun prieten, rugându-l să-l treacă din nou pe listă, ceea ce a şi făcut.

Firmilian Marin i-a mulţumit, adăugând: "Măi, fiule, nu cumva îmi faci un rău prin binele ăsta?"

Cu toate că alegerile de episcopi s-au amânat *sine die*, după comunicatul Patriarhiei publicat în presa de azi, totuşi, după cum se afirmă la Ministerul Cultelor, arhiereul Justinian Marina se străduieşte pe lângă persoanele influente să obţină un termen apropiat pentru completarea a cel puţin trei scaune vacante, printre care şi acela de Mitropolit al Moldovei, unde vrea să fie ales el; şi asta cât mai repede.

De altfel, nu este exclus ca străduinţele lui Marina să nu fie încununate de succes, deoarece se crede că alegerile de la 10 noiembrie a. c. se fixaseră numai cu scopul de a-l promova pe el.

Situaţia preotului Grigore Oancea în postul de efor al Bisericii este foarte delicată, în urma situaţiei politice din ultimul timp a guţiştilor[97], el aparţinând politiceşte acestei tabere.

11 noiembrie 1947

Camarila Patriarhului îi pregăteşte acestuia o nouă punere în scenă menită să servească interesele ei prin compromiterea lui:

Cu toate că starea fizică a Patriarhului este foarte critică, totuşi urma ca el să fie adus la [...][98] pentru ca să prezideze alegerile de episcopi din 10 noiembrie a. c. Prezenţa lui, dar mai ales starea lamentabilă a sănătăţii lui, erau motive puternice să atragă mila BPD pentru a-i satisface ultima dorinţă: alegerea unui ucenic al său într-un Scaun episcopal. De altfel, Guvernul i-ar fi acordat favoarea de a-şi alege unul din cele şapte scaune vacante de episcop pentru un favorit al său.

Ardelenii din Ministerul Cultelor sunt foarte bucuroşi de venirea în fruntea acestui minister a lui Stanciu Stoian, ca unul care face parte din grupul lor, prin Petru Groza.

Arhiereul Pavel Şerpe are obligaţiuni faţă de doi clerici, cărora nu le refuză nici un serviciu, în schimbul serviciilor ce i le-au adus, şi anume:

1. Preotul Alexandru Ionescu, preot şi deputat, fiindcă a intervenit pe lângă Ana Pauker şi a făcut să apară, atunci când lucrurile ajunseseră la un punct mort, decretul de numire în postul de arhiereu a lui Şerpe.

2. Preotul Cosma, consilier referent la Mitropolie, pentru sprijinul ce i l-a dat în rezolvarea problemei arhieriei lui Şerpe pe lângă Patriarh.

În rândurile funcţionarilor Ministerului Cultelor se afirmă că PCR îl suspectează pe preotul I. Vască, secretar general la Culte, pentru nereguli, mai ales de când a încasat o sumă de cinci sute milioane lei pentru lucrarea *O călătorie istorică. Vizita Patriarhului Nicodim la Moscova.*

În postul de secretar general la Culte, rămas vacant prin demisia lui Huhulescu, se afirmă la minister că el este oferit de Guvern preotului Liviu Stan, care ezită să primească.

13 noiembrie 1947

În cercurile clericale se afirmă că, o dată cu venirea arhiereului Justinian Marina în Scaunul de patriarh, se va instala în Dealul Patriarhiei, în calitate de

[97] Membrii PNL-Gh. Tătărescu (n. e.)
[98] Indescifrabil în textul original (n. e.)

consilier, şi preotul Al. Nicoreanu, ca unul care este consilierul actual al susnumitului ierarh. Influenţa lui Nicoreanu asupra lui Marina este aşa de mare, încât se afirmă că "Marina gândeşte cu creierul lui Nicoreanu."

Preotul D. Cristescu de la Biserica Sf. Vineri-Herasca, fost la TCB, este una din persoanele care are şi va avea o influenţă covârşitoare - alături de Al. Nicoreanu - asupra arhiereului Justinian Marina. Ei sunt consăteni, foşti colegi de şcoală şi foarte buni prieteni "de casă", în sensul că Marina îl vizitează pe D. Cristescu acasă.

Cenuşă, directorul magazinului de obiecte bisericeşti al Patriarhiei, este în serviciul Siguranţei încă de pe timpul Patriarhului Miron. Preotul Cosma, cu ref[orma], a voit să-l înlocuiască de la magazin, dar nu a putut.

Puşi de evenimente în faţa unei situaţii care concretizează o stare viitoare apropiată de lucruri în Biserică[99] - acţiunea guvernamentală în favoarea arhiereului Justinian Marina pentru Scaunul de mitropolit la Iaşi, apoi patriarh -, ierarhii ardeleni se pare că cedează total din pretenţiile lor pentru a-l avea pe Episcopul N. Popovici al Aradului[100] [ca] Mitropolit la Iaşi şi după aceea Patriarh la Bucureşti. De altfel, nici Episcopul N. Pop[ovici] nu mai doreşte să plece de la Oradea Mare.

Preotul Grigore Oancea aşteaptă să fie înlăturat din postul de eparh al Bisericii Ortodoxe Române, ca unul ce este tătărescian. Oricum, dacă nu va pleca acum, se teme de o viitoare acţiune pe lângă Justinian Marina, viitorul patriarh, din partea preotului D. Cristescu, pe care el l-a demis din postul de director al TCB.

În dimineaţa zilei de azi au plecat la Mănăstirea Neamţ, chemaţi de Patriarhul Nicodim, următorii: Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, Iosif Gafton, Episcop al Argeşului, Justinian Marina, arhiereul locotenent de Mitropolit la Iaşi, Pavel Şerpe, vicar la Bucureşti, preotul Ion Vască.

Plecarea lor este în legătură cu alegerile de episcopi de la 19 noiembrie a. c.

1. Episcopul Iosif Gafton a convenit cu arhiereul Pavel Şerpe ca acesta să-şi retragă candidatura sa de la Scaunul de mitropolit al Moldovei, ca să rămână el singur.

2. Episcopul Iosif Gafton a convenit apoi cu arhiereul Justinian Marina ca, în schimbul venirii sale la Iaşi (Gafton)[101], Patriarhul să accepte a-l desemna

[99] Exprimare neclară în original (n. e.)
[100] Corect: N. Popovici al Oradei (n. e.)
[101] Paranteză D. V. (n. e.)

pe Marina locotenent de Patriarh şi să-l recomande Guvernului pentru postul de patriarh. Întrevederile au fost intermediate de mentorul lui Marina.

3. Patriarhul vrea să depună demisia sa din scaun în mâinile ministrului Cultelor şi a reprezentantului Sinodului, în faţa căruia

4. vrea să-şi exprime şi testamentul său oral.

14 noiembrie 1947

Procesul şi condamnarea lui Iuliu Maniu au atras într-adevăr atenţiunea clerului şi în special a celui ataşat din punct de vedere ideologic de cel inculpat.

Începând cu preotul Dumitrăchescu din Bucureşti, manist şi rudă apropiată a lui Ion Mihalache, clerul manist s-a repliat, evident cu regret că şi-a pierdut poziţia, o dată cu dispariţia şefului de pe arena politică, prin condamnarea lui.

Din slabele ecouri, se constată că, în general, clericii manişti nu se solidarizează cu sentinţa dată şi rămân pe poziţia lor.

Preotul Sârbu, fost prefect de Vaslui, după 23 August 1944, transferat în Bucureşti la Biserica Ceauş Radu, iar după aceea la o biserică de pe Calea Griviţei-Grant, este foarte bucuros că Huhulescu a plecat din postul de secretar general la Culte, şi iată din ce cauză:

O doamnă evreică din Vaslui a reclamat lui Huhulescu că el, preotul Sârbu, şi-a însuşit o parte din cărămizile ei (cu şase ani în urmă), pe care le-a întrebuinţat la clădirea unei case. Ca atare, cerea o despăgubire de una sută mii lei stabilizată. Huhulescu i-a făcut cunoscut preotului Sârbu că, dacă nu-i prezintă lui, pentru reclamantă, suma de mai sus, îl suspendă din post. Preotul era într-o mare dilemă, căci trebuia să depună suma, pe care totuşi nu o avea, cu toate că nu recunoştea faptele care i se imputau. El urma să cedeze, de teama presiunii secretarului general, "care avea el ceva cu reclamanta", când intervine deznodământul neaşteptat. Sârbu crede că reclamanta se află încă la minister.

Joi, 16 octombrie [sic! = noiembrie] **1947**

Clerul afirmă că Congresul Naţional Bisericesc, pentru alegerea de noi ierarhi, nu va avea loc la 20 octombrie a. c., cum s-a spus, ci se amână pentru noiembrie. Clerul nu manifestă nici un interes pentru aceste alegeri.

Arhimandritul Dionisie Velea, exarhul mănăstirilor Mitropoliei Moldovei, a fost numit de Patriarh stareţ al Mănăstirii Predeal-Prahova.

Patriarhul şi oamenii lui au voit să-i dea lui Velea stăreţia Mănăstirii Cernica, însă el a refuzat; mi-a spus că toată viaţa a muncit pentru alţii, acum

vrea să aibă grijă şi de el. În realitate, venirea lui la Predeal înseamnă apropierea de Bucureşti, mai ales acum, în preajma alegerilor episcopale, el fiind un candidat permanent la scaunul de episcop.

Vineri, 17 octombrie [sic! = noiembrie] **1947**

La Culte se afirmă că se va face în curând unificarea ministerelor Culte, Educaţie Naţională şi Arte.

Marţi, 18 noiembrie 1947, dimineaţa

Congresul Naţional Bisericesc

10.20, slujba; Şerpe slujeşte; ierarhii toţi. [...][102]

10.30, Groza, Vască, Firmilian Marin

11.10, intră Petru Groza.

11.12, Mitropolitul Bălan prezidează.

11.15, Mitropolitul Bălan dă cuvântul ministrului Cultelor, Stanciu Stoian; citeşte decretul. Mitropolitul Bălan face semn asistenţei să se scoale; Stoian vrea să vorbească; Bălan îl opreşte şi vorbeşte el, în calitate de preşedinte: bucurie pentru congres; o umbră: regretul de a nu-l avea în mijlocul nostru pe Patriarh [pentru ca] să-i exprime grabnică însănătoşire din indispoziţia în care se află; Biserica, rolul ei de azi; clerul trebuie să aibă râvnă, îndrumat de ierarhii Bisericii.

2. Primul ministru Petru Groza:

Urări congresului, ca şef al Guvernului, prima calitate.

În a doua calitate, fiu al Bisericii ortodoxe, al ţării, al poporului, tălmăcind satisfacţia tuturor celor care iubesc această ţară şi ţin la Biserica Ortodoxă Română: iată-ne din nou adunaţi în congres, care are misiunea de a se adapta la marile realităţi prin care trece poporul nostru ...

Biserica îşi va putea îndeplini misiunea îndeplinind voinţele populare. Biserica, identificându-se cu năzuinţele poporului, îşi va îndeplini misiunea sa. Trecem, prin reforme revoluţionare, în cele economice, sociale, politice. Biserica va trebui să ocrotească aceste schimbări radicale. Va înlătura superstiţii[le], şovinismul, agresivitatea, făcând lumină în sufletul poporului, pentru dragostea de neam şi libertate a poporului, respectând dragostea şi libertatea altor popoare. Urări mitropolitului Bălan.

---

[102] Frază indescifrabilă în textul original (n. e.)

Bălan mulţumeşte pentru urarea făcută. Biserica rămâne legată de poporul pe care l-a păstorit. Să nu credem că Biserica a fost vreodată mai de folos acestui popor ca-n aceste zile ...

3. Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

Congresul naţional bisericesc, în momentul de faţă, are o foarte mare importanţă, el fiind poporul însuşi. Pe Guvern îl interesează nu dogmele, sfârşitul, ci scopul Bisericii, poporul. Poporul e patria, adică truditorii de pe ogoare, [în] mine, fabrici, şcoli, ogoare şi-ar putea spune şi clericii cei mai mărunţi, pentru a ajuta poporul. Patria se explică prin lumina Evangheliei, spunea Mitropolitul Nicolae al Kievului.

Biserica trebuie să înţeleagă întotdeauna semnele vremii, să fie alături de popor şi democraţie. [Prin] democraţie s-a înţeles un robot automat care [...][103] Demofilia = democraţie.

Biserica nu e acuzată ca atare de devieri, ci persoane, ale căror devieri sunt explicabile între cele două războaie.

Vorbeşte de Biserica din URSS. La [Moscova] nu avem un duşman, ci un prieten.

Rolul Bisericii azi, ca în trecut [e] mare, din punct de vedere cultural şi social, [dacă] clerul ar căuta să meargă sub stindardul luptei pentru stârpirea analfabetismului.

Opere culturale, dar mai presus: a contribui cu puterile ei, care sunt mari, la opera de pace.

Guvernul vrea apropierea ţărilor de democraţie nouă din sud-estul european de URSS. Biserica ortodoxă are un mare rol. Bisericile majoritare din URSS, Bulgaria, Iugoslavia sunt ortodoxe. Biserica noastră să strângă legăturile cu aceste Biserici populare pentru asigurarea păcii, contribuind şi garantând pacea întregii lumi. Iată în ce perspective se deschide acest congres.

Sfârşit, 11.40

Bălan: călduroase urări ministrului Cultelor pentru opera rodnică a Sfintei noastre Biserici.

Ora 12 şi jumătate.

Mitropolitul Lăzărescu, foarte jovial, [a] gafat.

Şerpe, viţel la poarta nouă.

Leu, prost ca întotdeauna.

Antim Nica

---

[103] Text indescifrabil în original (n. e.)

Incident pentru a nu admite un membru supleant, la Huşi, în locul unui decedat. Preşedintele, nu, Stanciu, idem. Vântu, Cernăianu, Roşculeţ, cu liberalii - masaţi - da.

Preşedintele îi ţine în şah prin intervenţii rare şi uşoare, încadrate de un surâs.

Roşculeţ merge la banca ministerială şi dă mâna cu Stanciu Stoian şi Constantinescu-Iaşi, cu care discută.

Mitropolitul Bălan: "Eu nu lucrez arbitrar, eu lucrez legal."

Roşculeţ: "Dorim să fie o prezidare imparţială."

Anton Alexandrescu spune: domnul Grozdea e epurat şi nu mai poate rămâne.

20 noiembrie 1947

Doi clerici din [...][104] în Consiliul Naţional Bisericesc discutau că:

1. Mitropolitului Marina i s-au format două dosare defavorabile: unul de preotul Pătrăşcoiu, prefect de Vâlcea, celălalt de Siguranţă.

2. Marina şi-a adus la Iaşi pe metresa sa de la Vâlcea, o germană, fostă căsătorită cu un român (dna Florea?)[105] pentru ca, sub această mască, să facă spionaj în ţară în timpul ocupaţiei hitleriste. Se pare că această doamnă este prezentată la Iaşi drept logodnica fiului lui Marina. La congres a participat şi fiica lui Marina, însoţită de o femeie, nu în vârstă, cu ochelari, mişcări stângace, blondă, taciturnă. Despre această femeie mi s-a spus că e logodnica fiului lui Marina.

21 noiembrie 1947

Alegerile de ierarhi de ieri şi alaltăieri au avut darul să fixeze poziţiile arhiereului Marina (ales Mitropolit la Iaşi) şi a[le] arhiereului Firmilian Marin (Arhiepiscop Craiova), faţă de eventualitatea ocupării Scaunului patriarhal, care va fi vacant în curând.

Până acum, clerul vedea în Mitropolitul Marina singurul candidat la Scaunul patriarhal şi singurul [care] era susţinut de Guvern cu hotărâre. Acum însă, faţă de modul extrem de cordial cu care au primit membrii Guvernului alegerea arhiereului Firmilian la Craiova şi atenţiunea specială pe care i-au acordat-o după aceea[106], atitudinea rezervată a aceloraşi faţă de Marina după

[104] Indescifrabil în textul original (n. e.)
[105] Paranteză D. V. (n. e.)
[106] Gheorghiu-Dej a plâns (nota D. V.)

cuvântarea lui în calitate de Mitropolit al Moldovei, având în vedere simpatiile unanime pe care Firmilian şi le-a câştigat, global, în rândurile alegătorilor. în incinta Camerei Deputaţilor, având în vedere diferenţa de educaţie şi cultură. se afirmă că Firmilian are mai multe şanse să fie ales în viitor Patriarh al României.

Firmilian însuşi a observat şi subliniat acest fapt, spunând că n-ar cori câtuşi de puţin ca Mitropolitul Marina să vadă în el un rival, însă de acum amîbii vor fi în poziţia de a se lupta pentru Scaunul de patriarh. Firmilian afirmă că are nevoie de linişte şi pace pentru a întreprinde munca de zidire în Oltenia.

În cercurile clericale se afirmă că viitoarele alegeri de ierarhi vor avea oc începând cu data de 10 decembrie a. c..

Lui D. Veştemean[u] i s-a dat delegaţie de directorul general al Ministerului Cultelor.

Preotul Al. Cac.[107] mi-a afirmat că ministrul Cultelor, Stanciu Stoian îl roagă să primească postul de director general "ca om de încredere în minister." Preotul A. C. va primi în curând postul oferit.

Firmilian Marin mi-a spus azi, la Tuţă, că Mitropolitul Marina i-a dat un sprijin preţios în alegerea lui de Arhiepiscop al Craiovei.

Imediat după alegerea preotului Sebastian Rusan ca Episcop al Maramureşului, Sinodul a procedat la cercetarea lui canonică. În timpul dezbaterilor, s-a obiectat că noul ales nu poate fi validat, deoarece nu este licenţiat în Teologie. În cele din urmă, la insistenţele Mitropolitului Bălan, Sinodul "a închis ochii şi l-a validat". Arhiereul V[eniamin] Pocitan era scandalizat: "Auzi, bre, episcop fără licenţă, modă nouă", fără să se întrebe ce-a făcut pentru popor el, care are doctoratul în Teologie.

Patriarhul Nicodim fiind grav bolnav, ca unul căruia i se apropie sfârşitul, ucenicii lui l-au devalizat, furându-i din cameră toate lucrurile de preţ, printre care şi napoleoni de aur (peste 150) şi valută străină.

Preotul C. Moldovan, fost consilier referent al Secţiei economice de la Mitropolia Ungro-Vlahiei mi-a spus că ar dori ca la timpul potrivit (când va fi un nou patriarh) să i se încredinţeze verificarea gestiunii Arhiepiscopei Bucureştilor, ca unul care cunoaşte perfect situaţia din trecut, pe bază de acte şi crede că acolo s-a furat ca în codrul Vlăsiei.

Şansele arhiereului Emilian Antal pentru ocuparea Scaunului de Mitropolit al Sucevei nu mai sunt aceleaşi ca-n ultimul timp. Două sunt motivele care au determinat noua situaţie a lui Antal, şi anume:

1. Slăbirii poziţiei pe care-o avea în faţa Guvernului E. Bodnăraş, susţinătorul lui Antal pentru Scaunul de mitropolit de la Suceava.

---

[107] Aşa în original (n. e.)

2. Acţiunii arhiereului Justinian Marina, care activează pe lângă Guvern în favoarea arhimandritului Martinian Ivanovici, pentru aducerea lui de la Paris, în fruntea Mitropoliei Bucovinei de Sud. Arhimandritul Martinian s-ar bucura de încrederea şi sprijinul bucovinenilor.

Ieri după-masă, cu prilejul cercetării canonice a arhiereului Firmilian Marin, Sinodul i-a reproşat acestuia faptul că, în cuvântarea sa rostită în faţa Consiliului Naţional Bisericesc, cu prilejul alegerii lui în Scaunul de arhiepiscop al Craiovei, nu i-a mulţumit şi lui pentru sprijinul pe care i l-a dat. Firmilian a răspuns că n-a făcut-o intenţionat, ci a fost o omisiune datorată emoţiei prin care a trecut.

Sâmbătă, 22 noiembrie 1947

Arhiereul Emilian Antal mi-a spus azi, în vizita pe care i-am făcut-o acasă, că este stăpân pe situaţie la Bucovina, având sprijinul lui Emil Bodnăraş, care va fi în curând prim-ministru.

Arhiereului Justinian Marina i s-au făcut observaţii din partea PCR pentru cuvântarea dubioasă - în care n-a făcut nici o declaraţie în legătură cu democraţia şi Guvernul - pe care a rostit-o cu prilejul alegerii lui în Scaunul de mitropolit al Moldovei. Ca atare, Guvernul a luat o imediată măsură faţă de cuvântarea lui Marina, nepermiţând, prin cenzură, publicarea ei, fapt care a dat loc, în cercurile clericale şi ale celor care se interesează de viaţa Bisericii, la diferite interpretări, printre care cea mai de seamă este aceea că Marina va cădea în dizgraţia Guvernului şi, prin aceasta, pierde şansele alegerii lui în Scaunul de patriarh.

Iată că în ziua de 22 noiembrie a. c. (deşi el a fost ales în ziua de 19. XI) cuvântarea lui Marina este publicată în parte şi numai în *Universul*. Se crede că aceasta constituie un rezultat al strădaniilor lui Marina pentru a nu-şi ştirbi din încrederea de care are impresia că se bucură în faţa Guvernului.

23 noiembrie 1947

Faptul că Mitropolitul Marina a amintit în cuvântarea sa, la alegerea în Scaunul de mitropolit al Moldovei, că a fost chemat la Iaşi de Mitropolitul Irineu, etc. a produs o impresie penibilă, dezvăluind încă o dată lipsa lui de caracter, deoarece ştiut este că Patriarhul l-a impus ca vicar lui Irineu, împotriva voinţei acestuia, că el este acela care l-a răsturnat pe Irineu, el este acela care l-a răpit de la Bucureşti în preziua prezentării demisiei sale în mâinile lui Groza (ora 11), ducându-l la Iaşi şi terorizându-l ca să semneze demisia aşa cum a întocmit-o el, în sensul că doreşte să-i fie succesor în Scaun, el e cel care a prezentat-o primului ministru, fiind însoţit de prefectul Iaşilor şi de doi comunişti, ca reprezentanţi ai

"voinţei poporului" şi tot el e acela care s-a înscăunat la Iaşi fără vreo adresă din partea Sinodului şi deci, fără ceremonia instalării, care include elementul de bază: citirea gramatei patriarhale.

Iată ce pagini din trecutul lui a amintit Marina, menţionând numele lui Irineu!

27 noiembrie 1947

La Paris există de un an Institutul Teologic ortodox rus Saint Denis, ai cărui studenţi aparţin multor neamuri şi confesiuni. Arhimandritul Benedict Ghiuş, doctor în Teologie, asistent la Catedra de Mistică de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, a fost invitat de Guvernul român, evident la propunerea Patriarhului rus, să meargă la Paris pentru anul şcolar 1947-1948, deocamdată, şi să predea una din ştiinţele religioase la institutul de mai sus. Arhimandritul B. Ghiuş a acceptat invitaţia. L-am întrebat care va fi atitudinea lui faţă de catolicism - cunoscut fiind că menirea institutului este lupta fără preget pentru afirmarea ortodoxiei - el mi-a răspuns că nu poate fi alta decât cea ortodoxă. Şi răspunsul mi-a fost dat atât de repede, el care, înainte de a da un răspuns, rămâne câteva secunde cu capul în jos, gândind.

Ghiuş este cunoscut drept catolicizant, în care catolicii au mari speranţe, bazate pe atitudinea lui foarte conciliantă şi foarte afectuoasă faţă de ei, în timpul studiilor făcute în Franţa (Strasbourg).

La Ministerul Cultelor circulă ştirea după care Episcopia Râmnicului-Vâlcii urmează să fie desfiinţată.

Duminică, 30. XI urmează să se facă ridicare în arhierie a arhimandritului Firmilian Marin, în Catedrala patriarhală, în cazul când va veni Regele în ţară să semneze cuvenitul decret de numire, sau în caz contrar, Guvernul va lua dispoziţiile necesare în lipsa Regelui.

28 noiembrie 1947

Mitropolitul Justinian Marina încearcă o nouă diversiune pentru a putea ocupa Scaunul patriarhal. El intenţionează să-l aducă pe Patriarh la Bucureşti, cu orice preţ, pentru ca astfel să înceteze delegaţia dată Episcopului Iosif Gafton şi arh. Pavel Şerpe, care-n fond [sunt] Locotenenţa patriarhală. Apoi, va trece la realizarea etapei a doua: obţinerea postului de Locotenent de patriarh din partea Patriarhului, pentru care va avea el destule mijloace şi argumente convingătoare. Cu asta, Mitropolitul Marina consideră că şi-a asigurat ocuparea a însuşi Scaunului de patriarh.

Luni, 1 decembrie 1947

Sâmbătă, la ora 5 dimineaţa, a plecat la Mănăstirea Neamţ Episcopul Iosif Gafton, pentru ca să-l aducă pe Patriarh la Bucureşti. Aseară, pe înnoptate, a sosit în Capitală Patriarhul Nicodim. De la gara Mogoşoaia a fost transportat în Palatul său, unde luminile de la intrare erau stinse pentru ca nimeni din afară să nu-l vadă, aşa de gravă era starea sănătăţii lui.

Azi, după *Te Deum*-ul oficiat la Catedrala patriarhală cu prilejul aniversării unirii Ardealului, primul ministru Petru Groza, însoţit de Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, au mers în Palat să-l vadă pe Patriarh. Petronius, secretarul Patriarhului, le-a făcut cunoscut că şeful Bisericii nu-i poate primi deoarece nu se simte bine. Oaspeţii s-au retras, în timp ce arh. Şerpe plângea.

În realitate, Patriarhul nu i-a putut [primi] deoarece tocmai atunci oamenii săi de casă îl spălau, fiindcă-şi făcuse necesităţile în pat. Împrejurul Patriarhului exhala un miros insuportabil.

Motivul venirii Patriarhului la Bucureşti:

1. Guvernul a hotărât să fie adus la Bucureşti spre a fi îngrijit, în urma raportului prezentat de ministrul Cultelor.

2. Intervenţia Mitropolitului Justinian Marina, pentru ca astfel să i se dea lui locotenenţa de patriarh.

Nepotul Patriarhului mi-a afirmat că Patriarhul s-a îmbolnăvit atât de rău din cauza călătoriei la Moscova.

3 decembrie 1947

Patriarhul Nicodim şi-a făcut testamentul. În el, printre altele, face apel la primul ministru Petru Groza şi câţiva miniştri (Ana Pauker, etc.), arătându-le ultima lui dorinţă vie ca Episcopul Iosif Gafton să-i urmeze în Scaunul de patriarh.

Testamentul a fost dat de Patriarh Episcopului Gafton, care l-a înaintat - probabil în copie autentificată - ministrului Cultelor, pentru a-i da urmare.

În cercurile patriarhale se afirmă că aducerea Patriarhului la Bucureşti este în legătură cu această dorinţă exprimată de el în testament.

Joi, 4 decembrie 1947

Mitropolitul Moldovei, Justinian Marina, când era preot văduv, a avut ca amantă o învăţătoare foarte frumoasă, căreia i-a făgăduit că o va lua de soţie. În ascensiunea lui, învăţătoarea, văzându-se înşelată, s-a spânzurat. (Preotul Vasile Anghelea, Dorohoi)

Azi l-am întâlnit la Ministerul Cultelor pe preotul inspector Leluţiu, care a afirmat că, dacă unul din foştii studenţi ortodocşi români ai Colegiului catolic

St. Basile din Strasbourg, ar încerca să ia iniţiativa înfiinţării unei asociaţii a "bazilienilor" ar risca să fie arestat, pentru că "acum nu e timpul".

Preotul Leluţiu urmează şcoala de cadre a PSD, în cadrul funcţ[ionarilor] Ministerului Cultelor.

Profesorul Calvianu din Bucureşti a condus pe sora şi două mătuşi ale Arhiepiscopului Firmilian Marin la Institutul Notre-Dame din Bucureşti, pentru ca să le arate ordinea care domneşte acolo şi să admire această mare operă realizată de catolici. Cele trei vizitatoare - care sunt călugăriţe - au rămas încântate.

Calvianu mi-a comunicat aceasta fiind de faţă şi Leluţiu, inspector în Ministerul Cultelor, cu care a discutat foarte mult şi prieteneşte. Prezenţa călugăriţelor la Notre-Dame se poate datora influenţei lui Leluţiu.

5 decembrie 1947

Inspectorii generali din Ministerul Cultelor, preotul Popescu-Argeş, preotul Tilea şi Constantin Pavel au fost demişi din funcţiunile lor.

Preotul Popescu-Argeş a înaintat acţiune în contencios.

7 decembrie 1947

Ieri, 6 decembrie (Sf. Nicolae), Patriarhul a fost împărtăşit de arhiereul Ghervasie Creţu, unul din intimii săi. La aceasta n-a participat absolut nici o altă persoană din afară. De altfel, în dormitorul Patriarhului nu pătrunde, sub nici un motiv, nici o persoană în afară de medici şi intimii lui care-l îngrijesc.

Mihail Wieder, fost rabin în Ardeal şi trecut de mai mulţi ani la ortodoxie, naş fiindu-i Mitropolitul Irineu Mihălcescu, locuieşte în prezent în Bucureşti, după ce a peregrinat pe la diferite episcopii ardelene, găzduit fiind, pe un timp mai scurt sau mai îndelungat, de ierarhii respectivi (Arad, Oradea, etc.); el are în manuscris două lucrări: una despre "Cabală şi creştinism", alta despre "Convertire" (procesul ei)[108].

Totdeauna s-a plâns că Biserica Ortodoxă nu-l preţuieşte, deşi el este ortodox şi ar putea lucra mult în domeniul filosofiei ebraice. Mi-a mărturisit că, "îndată ce se vor linişti lucrurile", va pleca în străinătate, unde este sigur că i se va da preţuirea cuvenită. I-am atras atenţiunea că romano-catolicii vor încerca să-l convertească. Mi-a răspuns: "Nu exclud trecerea mea la catolicism, dacă mi se oferă azil şi mijloace de trai."

La Ministerul Cultelor, D. Veştemean[u], director general, are rolul cel mai important în rezolvarea problemelor bisericeşti. Ministrul Stanciu Stoian nu

[108] Paranteză D. V. (n. e.)

rezolvă absolut nici o problemă sau vreo cerere, etc. până nu vine D. Veştemean[u] lângă el. Funcţionarii ministerului afirmă că Stoian a adoptat această atitudine pentru a nu comite vreo greş[e]ală în rezolvarea unor probleme cu care nu este atât de familiarizat. Pe de altă parte, ministrul ţine cu tot dinadinsul ca el să vadă şi să rezolve toate hârtiile.

De exemplu, până la venirea lui, numirile de clerici făcute de episcopi treceau direct la directorul Cultelor - nu la directorul general sau la unul din secretarii generali -, care lua act şi dispunea cele legale. În cazul când numirea prezenta vreo suspiciune, el numai o supunea directorului general, care o rezolva.

În prezent, totate aceste numiri sunt văzute şi rezolvate de ministru.

D. Veştemean[u] arată, de la o vreme, o oarecare enervare pentru faptul că ministrul rezolvă toate hârtiile, şi asta numai în prezenţa lui. "Ei, dar asta nu ţine mult. Se plictiseşte şi [de] asta" - a spus Veştemeanu furios, după ce a venit cu hârtiile de la minister.

Situaţia aceasta privilegiată a lui Veştemeanu i-a creat acestuia oarecare veleităţi de "domn", "şef", stăpân în minister, deoarece "pentru orice nimic" ţipă şi înjură prin birouri, fapt care-a atras ura funcţionarilor. Veştemean[u] a devenit odios.

La Ministerul Cultelor a luat fiinţă, din nou, un Birou de presă, al cărui rol principal este strângerea legăturilor de prietenie cu Bisericile Ortodoxe din ţările democrate. Ministrul caută, în acest scop, un cunoscător al limbilor slave.

10 decembrie 1947

La Ministerul Cultelor se va produce în curând o schimbare fundamentală, atât în structura administrativă, apoi a personalului, cât şi a reorganizării serviciilor:

1. Aparatul administrativ va fi redus cât mai mult posibil, prin desfiinţarea unor servicii sau contopirea altora.

2. În legătură cu aceasta, se crede că va fi redus şi personalul.

3. Personalul de conducere urmează să fie schimbat complet.

4. Serviciile vor fi reorganizate după norme noi.

Ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, va avea, în baza unei noi Legi a Cultelor, atribuţii care se vor extinde asupra întregii Biserici, atribuţii necunoscute până în prezent.

În curând, vor fi reorganizate serviciile Cancelariei Mitropoliei Ungro-Vlahiei, în urma înlocuirii tuturor consilierilor, şi anume:

a) Secţia administriativă: preotul Gh. Iliescu-Izvoarele

b) Secţia cult[urală]: preotul Hurduc, din Giurgiu, fost protoereu

c) Secţia economică: preotul Marius Chintescu

Toţi aceşti consilieri sunt membrii ai BPD.

11 decembrie 1947

Preotul Gh. Vintilescu, din Cancelaria Sinodului, va fi înlocuit din funcţia sa. În locul lui va fi numit arhimandritul Valerian Zaharia, profesor la Liceul Gh. Şincai din Bucureşti, membru în comitetul redacţional al ziarului *Naţiunea*, unde face să apară o pagină a Bisericii. Tot sub conducerea lui apare o pagină a Bisericii şi la ziarul *Universul*.

Teodor Gobjilă, funcţionar la Cancelaria Mitropoliei Ungro-Vlahiei, a fost propus din partea PCR pentru ocuparea postului de director general al Ministerului Cultelor în locul lui D. Veştemeanu. Gobjilă nu refuză propunerea, însă afirmă că ea poate fi realizată "puţin mai târziu".

La Ministerul Cultelor se constituie o comisie de comprimare având ca preşedinte pe Nistor, secretar general, iar ca membrii, pe D. Veştemeanu şi Bârsănescu, directorul Personalului. La minister se aşteaptă o reducere serioasă a numărului funcţionarilor.

Zilele acestea, arhim. Ilarion Bălăiţă de la Patriarhie a transportat necontenit, cu un autocamion, lăzi de diferite mărimi, la gara Filaret, unde le-a îmbarcat într-un vagon, după unii, iar după alţii, în trei vagoane. Lăzile sunt scoase din magazia cu alimente, etc. pentru orfani a Patriarhiei, de lângă fabrica de lumânări (în curtea Şcolii de pictură bisericească). Ele conţin, între altele, şi hârtie.

Funcţionarii cancelariei afirmă că tot ce transporta Bălăiţă acum constituie lucruri furate din patrimoniul Patriarhiei, deoarece bagajele lui personale şi le-a expediat de multă vreme. Se afirmă şi că, din gara Paşcani, vagonul (sau vagoanele) vor fi îndreptate prin Târgu Neamţ, nu la Mănăstirea Neamţ, aserţiune care întăreşte bănuiala de furt.

În după amiaza zilei de ieri, Bălăiţă a încărcat într-un autocamion volumele rămase nevândute din *Istoria biblică* a Patriarhului Nicodim care, în modul acesta, ţine cu orice preţ să nu lase la Bucureşti nimic din ceea ce-i aparţine.

Luni, 15 decembrie 1947

Arhiereul Pavel Şerpe a fost anchetat pentru viol între martie-mai 1932, de Circa de poliţie Belvedere CAM. Se crede că în prezent dosarul ar exista la circa de poliţie de mai sus.

La o maternitate din Bucureşti se află internate pentru ca să nască două călugăriţe din Mănăstirea Ţigăneşti. Concubinii acestor călugăriţe s-ar afla în rândurile funcţionarilor Cancelariei mitropolitane din Bucureşti (inspectorul Manea).

Preotul Grigore Cernăianu de la Biserica Kretzulescu, fost director general la Culte, este anchetat de Ministerul Cultelor în legătură cu gestiunea parohiei sale.

Miercuri, 17 decembrie 1947

Profesorul I. D. Ştefănescu abia a deschis cursurile Şcolii superioare de pictură bisericească al cărei director este şi a şi dat vacanţă celor vreo trei elevi "studenţi", iar el a plecat imediat la Mănăstirea Agapia.

Şcoala sa, unde elevii nu plătesc nici un fel de taxă, este subvenţionată de Patriarhie, din mijloacele materiale provenite de la popor. Ca atare, mulţi clerici se întreabă care este rostul acestei şcoli, precum şi a[l] profesorului I. D. Ştefănescu în fruntea ei.

Locotenenţa patriarhală este aproape o realitate şi ea va fi formată din următorii: Justinian Marina, Mitropolitul Moldovei, ca preşedinte, şi episcopii Iosif Gafton (Argeş) şi N. C. Popovici (Oradea), ca membrii. Mitropolitul Justinian Marina, pentru a-şi exercita atribuţiile, trebuie să se mute la Bucureşti.

Starea sănătăţii Patriarhului continuă să fie îngrijorătoare. Este fapt cunoscut că la el în [...][109] nu pătrunde absolut nimeni, în afară de cei ce-l îngrijesc (Arsenie, Petronius, secretarul său, etc.), nici chiar arhiereul Pavel Şerpe.

Joi, 18 decembrie 1947

În rândurile clerului este considerat ca un act de nepotism faptul că ministrul Cultelor, Stanciu Stoian, a transferat la Bucureşti pe un nepot al său, Ghiţă Gheorghe, la Biserica Sf. Nicolae Vlădica şi, e vorba, pe un bun cunoscut, preotul Ştefan Dobra din comuna Cornetu-Ilfov, la Biserica Albă.

Ambii clerici sunt prea tineri pentru ca sa fie transferaţi aşa repede în Capitală.

Vineri, 19 decembrie 1947

Azi, între orele 17-18, Patriarhul a primit în audienţă, pe Episcopul Gafton, Petronius, secretarul său, Munteanu, stud[ent], nepotul său şi Grigore

[109] Indescifrabil în textul original (n. e.)

Spiru, care i-au prezentat pastoralele de Crăciun şi Anul Nou. Patriarhul ridica din când în când mâna, în timpul cititului, dând să înţeleagă că în locurile respective textul "nu sună bine".

Sâmbătă, 20 decembrie 1947

Grigore Spiru spune că prezenţa Patriarhului în Bucureşti, deşi starea sănătăţii lui e gravă, se datoreşte Guvernului Petru Groza, care a cheltuit 600.000 lei pentru tren sanitar special, spre a fi adus de la Mănăstirea Neamţ. În prezent, Guvernul suportă toate cheltuielile pentru întreţinerea Patriarhului, căruia i se dau până şi icre negre, etc. Şi Patriarhul nu se poate urni din patul său de adâncă suferinţă.

Era şi Boldureanu de faţă.

Marţi, 30 decembrie 1947

Regele Mihai I a abdicat de la tron.

Miercuri, 31 decembrie 1947

În după-amiaza zilei de azi, Groza i-a făcut o vizită Patriarhului, care i-ar fi prezentat demisia din postul său. Demisia este în legătură cu abdicarea Regelui. "Dacă a plecat el, s-a exprimat Patriarhul, eu nu mai am nici un rost."

Indice antroponimic

A

Abraham (personaj veterotestamentar) – 150
Acatrinei, Mihail (preot în Iaşi) – 235; 253
Aioanei (om de serviciu la Mitropolia din Iaşi) – 219
Aiuca (preot român la Paris) – 168
Alexandrescu, Anton (ministru al Cooperaţiei) – 18; 19; 30; 101; 117; 123; 192; 229; 273; 278; 287
Alexe (preot în comuna Rasa, jud. Ialomiţa, apoi în Bucureşti) – 78; 116
Alexei (patriarh al Rusiei) – 42; 53; 58; 59; 63; 79; 80; 96; 99; 100; 121; 125; 146; 175; 177; 179; 181; 190; 202; 208; 226-228; 233; 234; 237; 239-248; 250; 252; 254; 256; 263; 266; 276
Alexianu, prof. Gheorghe (guvernator al Transnistriei) – 154; 160
Aman, prof. univ. dr. (preot francez; profesor de Istorie la Facultatea de Teologie din Strasbourg) – 174
Amasiiski, Nikolai (mitropolit rus al Rostovului de Jos) – 3; 4
Andrica (ziarist; reprezentant al Serviciului presei Misiunii americane) – 182
Angelescu, dr. C. (ministru al Cultelor) – 31
Angelescu, Antim (Anton) (1893-1980) (episcop de Buzău, 1944-1979) – 26; 27; 31; 51; 84; 149; 244
Anghelea, Vasile (preot în Dorohoi) – 175; 291
Antal Târgovişteanul, prof. Emilian (Dumitru) (1894-1971) (arhiereu în Bucureşti, staret al Mănăstirii Cernica; locţiitor al Mitropolitului Bucovinei, 1944-1948) – 3; 27; 81; 125-127; 145-147; 149; 151; 152; 154-156; 163; 173; 177; 179; 180; 182; 187; 188; 198; 200; 204; 208; 219; 222; 224; 228; 235; 243; 259; 265; 272; 274; 275; 288; 289
Antal, Miluţa (sora lui Emilian Antal) – 222
Antonescu, mareşal Ion (1882-1946) (prim-ministru, 1940-1944) – 14; 82; 99; 128; 151; 153-155; 160; 184
Antonescu, Maria (soţia lui Ion Antonescu) – 17
Antonescu, prof. Mihai (1904-1946) (vice prim-ministru, 1940-1944) – 20; 99; 134; 154; 160; 249
Apostol, dr. Spiru (preot la Biserica Kretzulescu din Bucureşti; director general la Ministerul Cultelor) – 110; 116; 117; 158; 171
Argetoianu, Constantin (1871-1952) (prim-ministru, 1939) – 268
Arghiropol (director la Mitropolia Sucevei) – 12; 13
Arghiropol, prof. Gheorghe (1905-1952) (teolog, funcţionar la Oficiul Superior al Coordonării din Preşedinţia Consiliului de Miniştri; profesor la Facultatea de Teologie din Suceava) – 197
Arsenie, Dumitru (agent la Prefectura poliţiei; servitor la Palatul patriarhal) – 121; 128; 129; 135; 182; 217; 245; 249; 257; 295
Auschnitt, Max (industriaş) – 96; 98

B

Babacă, Iosif (arhimandrit; la Internatul Teologic din Bucureşti) – 264
Bagdasar, Dumitru (1893-1946) (medic) – 187 (nota 72)
Balaur, D. (preot în Bălţi; secretar la Seminarul Nifon) – 178
Banu (preot la Biserica Spirea Nouă din Bucureşti) – 230; 231; 249
Băbuş, Grigore (diacon călugăr) – 215; 218
Bălan, Ion (ziarist la *Scânteia*) – 15; 16
Bălan, prof. univ. Nicolae (1882-1955) (mitropolit al Ardealului, 1920-1955) – 8; 9; 12; 19-23; 25-27; 31; 36; 59; 64; 65; 87; 115; 117; 145; 148-150; 152; 177; 179; 202; 206; 224; 226; 228; 238; 242; 247; 248; 252; 273; 285-288
Bălăiţă, Ilarion (arhimandrit; economul Patriarhiei) – 133; 237; 247; 259; 261; 294
Bălănescu (preot la Biserica Iancu Nou din Bucureşti) – 60
Bărbulescu (membru în Comisia de anchetă de la Ministerul Cultelor) – 256
Bărbulescu, Eugen (preşedinte al Societăţii Ajutorul a clerului ortodox român) – 235; 236
Bărbulescu, Gheorghe (preot la Bucureştii Noi) – 48
Bârsănescu (directorul Personalului la Ministerul Cultelor) – 83; 204; 294
Beiu (călugăr-diacon) – 68
Bejan (ministru) – 101
Beldie, Ioan (1887-1954) (preot la Galaţi) – 1
Belu, prof. dr. Dumitru I. (1902-1980) (profesor) – 62
Biring (ambasadorul Danemarcei în România) – 103

Bobulescu (preot la Biserica Sf. Nicolae Tabacu) – 9
Boca, Arsenie (arhimandrit în Sibiu) – 216; 217
Bodnăraş, Emil (1904-1976) (secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri; Ministru de Război) – 7; 15; 63; 65; 66; 70; 81; 99; 119; 122; 123; 125; 126; 131; 137; 142; 145-147; 151; 152; 154; 155; 158; 163; 165; 199; 207; 208; 211; 217; 228; 245; 247; 261; 264; 266; 273; 288; 289
Bogdan (preot la Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iaşi) – 239
Bogoevici, Metodie (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Boldeanu (preot român la Paris) – 168
Boldureanu – 296
Boncour, J. P. (ambasadorul Franţei la Bucureşti) – 271
Bonteanu, Teodosie (arhimandrit unit; stareţ la Mănăstirea Cetăţuia, jud. Iaşi) – 43; 174
Bozgan, Ovidiu – 47 (nota 24)
Bragadiru (moşier) – 157
Brătianu, Constantin (Dinu) I. C. (1866-1950) (om politic) – 195; 198
Buda – 183
Bulacu, asist. univ. Mihail (1898-1985) (preot la Biserica Sf. Elefterie din Bucureşti) – 48; 52; 278
Burducea, C. (preot paroh în comuna Progresul, jud. Ilfov; ministru al Cultelor) – 1; 4; 7-10; 15-18; 21; 22; 27-30; 32; 33; 36; 37; 40; 45; 47-50; 52-55; 57-65; 67; 69; 70; 71; 73-79; 81; 82; 84-90; 92; 93; 95-99; 101; 104; 105; 107; 109-112; 115-120; 122; 123; 127; 130; 131; 133; 135; 147; 151; 152; 160; 162; 164; 165; 169; 210; 217; 225; 241; 242; 266; 272; 274; 278; 279
Burducea (cântăreţ bisericesc; fiul lui C. Burducea) – 50; 73; 133; 162; 169; 225; 241; 274
Burjacovschi (preot din Chişinău) – 178
Burlănescu (preot) – 48
Buşcu, Partenie (arhimandrit; stareţ al 134; 144 Mănăstirii Cernica) – 2; 95;; 167; 266; 267; 277

C

Cac., Al. [?] – 288
Caledoniu, Ovidiu – 225
Calvianu, prof. (profesor în Bucureşti) – 292
Carol I (1839-1914) (rege al României, 1881-1914) – 38; 68; 254
Carol II (1893-1953) (rege al României, 1930-1940) – 155
Cassulo, monsenior Andrea (nunţiu apostolic în România) – 52; 100; 102-104; 118; 119; 217
Catargi (doamnă de onoare pe lângă Regina Elena) – 130
Cazacu, Nităşor (preot la Biserica Batiştei din Bucureşti; director la Seminarul Nifon) – 46; 209; 222; 223; 241
Căciulă, prof. univ. dr. Olimp (1905-1979) (preot; candidat pentru funcţia de efor la Seminarul Nifon) – 206; 207; 211
Călinescu, Armand (1893-1939) (prim-ministru, 1939) – 126
Călinescu, George (1899-1965) (critic literar) – 187 (nota 72)
Căltuţ (dascăl) – 246
Cândea, prof. univ. dr. Spiridon (1902-1990) (preot; profesor la Academia Teologică din Sibiu; consilier la Ministerul Cultelor) – 47; 58; 64; 70; 74; 87; 97; 99; 115; 117; 134; 177; 179; 183; 197; 273; 279; 280
Ceaikovski, P. I. (1840-1893) (compozitor rus) – 2
Cenuşă (şeful magazinului de obiecte bisericeşti al Patriarhiei; canonarh) – 246; 283
Cernăianu (preot la Biserica Sf. Nicolae-Şelari din Bucureşti) – 30
Cernăianu, Codin (avocat) – 40
Cernăianu, prof. Grigore (preot la Biserica Griviţa din Bucureşti, apoi la Biserica Sf. Vineri Nouă, apoi la Biserica Kretzulescu; director general la Ministerul Cultelor; membru al Administraţiei eparhiale) – 175; 198; 203; 206; 208; 215; 221; 222; 226; 263; 267; 268; 281; 287; 295
Chintescu, Marius (preot) – 294
Chiriac, Gheorghe (preot în Roman, apoi la Biserica Popa Tatu din Bucureşti; redactor la revista *Lumina creştină*) – 191; 201; 263
Chirica (Chirică), Petre (preot în Iaşi) – 48; 235; 239
Chiricuţă, Toma (1887-1971) (preot la Biserica Zlătari din Bucureşti) – 228
Chiriţă (preot; directorul Seminarului Teologic din Curtea de Argeş) – 52; 61; 64
Ciobotaru, Stelian (călugăr; fost secretar al Patriarhiei) – 130
Ciocan (ziarist; consilier de presă la Ministerul Cultelor) – 201
Ciopron, Partenie (Petru) (1896-1980) (episcop al Armatei, 1937-1948) – 27; 31; 179; 263; 275

Cisar, Alexandru (arhiepiscop romano-catolic al Bucureştiului) – 102; 150; 222
Ciubotaru, Daniil (stareţ al Mănăstirii Neamţ) – 43
Ciudin, prof. Nicolae (preot; profesor la Internatul Teologic) – 129
Colan, Nicolae (1893-1967) (episcop de Cluj, 1936-1957; membru al Academiei) – 22; 35; 149; 152
Coman, Constantin (preot la Biserica Sf. Treime-Ghencea în Bucureşti, consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 106; 146; 156; 158; 160; 161; 163; 164; 167; 238; 239; 249
Coman, prof. univ. dr. Ion (1902-1987) (preot, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti; ginerele lui P. Vintilescu) – 52; 250; 262
Comana, Gheorghe (preot la Biserica Sfinţii Apostoli din Bucureşti) – 144
Conovici, dr. – 12
Constantin, Grigore (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Constantin, Maria (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
Constantinescu, G. R. (director politic în Ministerul Afacerilor Străine) – 103
Constantinescu, Marius (preot la Biserica Boteanu din Bucureşti; consilier la Patriarhie) – 47; 128; 163; 243
Constantinescu, prof. Mitiţă (1890-1946) (economist, om politic) – 115; 187 (nota 72)
Constantinescu, Vasile (preot la Biserica Sfinţilor Împăraţi din Ploieşti) – 83
Constantinescu-Iaşi, Mia (soţia lui P. Constantinescu-Iaşi) – 20; 37
Constantinescu-Iaşi, prof. Petre (1892-1977) (ministrul Propagandei, apoi ministrul Informaţiilor) – 1; 15; 18; 20; 27-30; 37; 47; 63; 74-77; 79 (nota 40); 82; 87; 88; 96; 101; 117; 122; 133; 135; 136; 167; 183; 187 (nota 72); 230; 270; 279-281; 287
Cosma (preot; consilier la Mitropolia Moldovei) – 233
Cosma, Gheorghe (preot; consilier la Patriarhie) – 267; 270; 277; 278; 282; 283
Cosma, Nicolae (preot, consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 20; 102; 104; 110; 163; 173; 177; 178; 192; 249
Costachi (Costache), Veniamin (Vasile) (1768-1846) (mitropolit al Moldovei, 1803-1808, 1812-1821, 1823-1842) – 172
Costea, dr. Traian (preot la Biserica Izvorul Tămăduirii din Bucureşti; protoereu al Capitalei; director al Seminarului Nifon) – 48
Crainic, prof. univ. Nichifor (1889-1972) (profesor de Teologie; ministru al Propagandei Naţionale) – 243; 247
Crăcănel (poreclă a unui preot din Ploieşti) – 71
Crăciunel, Ion (vicar; consilier la Episcopia Timişoarei) – 163; 165; 183
Creţu, Ghervasie (Gherasie) (arhimandrit; ecleziarhul Catedralei patriarhale) – 132; 181; 223; 257; 261; 292
Cristache, prof. (preot; inspector la Ministerul Educaţiei Naţionale) – 181
Cristea (preot; paroh al Coloniei române din Salonic) – 176
Cristea, Miron (Ilie) (1868-1939) (patriarh al României, 1925-1939) – 3; 34; 37; 41; 64; 67; 95; 118; 121; 122; 124; 126; 127; 143; 188; 219; 222; 223; 250; 269; 283
Cristescu, prof. dr. Dumitru (1899-1960) (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca din Bucureşti; director al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti; consilier la Cancelaria mitropolitană) – 77; 105; 113; 237; 283
Cristescu, Eugen (agent al Siguranţei) – 16; 99
Cristescu, prof. univ. Grigorie (1895-1961) (preot; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 76; 183; 186; 262
Criveanu, prof. univ. Nifon (Grigorie) (1889-1970) (mitropolit al Olteniei, 1939-1945) – 5; 7; 8; 19; 21; 22; 26; 28; 30-32; 36-39; 41; 43; 44; 58-62; 93; 94; 98; 110; 127; 139-141; 150-152; 156; 158; 177; 178; 180; 199; 210; 223; 233; 255; 256; 258; 261
Croitoru (profesor de muzică) – 222
Cucujina (preot la Biserica Mavrogheni din Bucureşti) – 235; 236
Cuza (nepotul lui Irineu Mihălcescu) – 112; 172

D

Damian (călugăr; intendentul Palatului patriarhal) – 108; 123; 143; 144; 184; 224; 257
Dan, Sever – 221
David (personaj veterotestamentar) – 150
Dănoiu, Ion (muncitor la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 113
Demetrescu, Nicolae (consul al României în Polonia) – 9
Diculescu, Gheorghe (preot la Biserica Popa Nan din Bucureşti) – 235
Dieb (episcop; directorul Colegiului St. Basile din Franţa) – 174

Dimitrie (sfânt) – 94
Dincă Bârlădeanul, Atanasie (Alexandru) (1896-1973) (arhiereu-vicar patriarhal, din 1943; egumen al Bisericii Domniţa Bălaşa din Bucureşti; stareţ al Mănăstirii Antim; locotenent de episcop al Râmnicului-Noul Severin, 1945-1948; director al Institutului Biblic din Bucureşti; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareţ la Mănăstirea Cernica) – 2; 8; 19; 27; 31; 59; 94; 98; 109; 119; 126; 134; 143; 149; 152-154; 156; 180; 196-198; 205; 209; 239; 240; 242-244; 257
Dincescu, C. (preot; membru al Administraţiei eparhiale) – 163; 249; 270; 277
Dionisie (episcop al Ismailului) – 47
Dobra, Ştefan (preot în comuna Cornetu, jud. Ilfov) – 295
Dobrescu, Gheorghe (fost călugăr sub numele de Quintilian; avocat; ziarist la *Liberalul*) – 137-139
Dolea (preot; preşedintele filialei Oltenia a UPD) – 59
Dombrowski (Dombrovschi), gen. Victor (primar general al Capitalei) – 103; 147; 237
Dominte, Rafail (arhimandrit; stareţ al Mănăstirii Suceava) – 29
Dorobanţu, Ioan (preot la Biseria Sf. Nicolae Vlădica din Bucureşti) – 76
Dragomir (vestmântar al Patriarhiei) – 251
Dragomirescu, prof. Mihail (1868-1942) (critic literar) – 120
Dragomirescu, N. (preot la Biserica Amza din Bucureşti; protoereu al Capitalei; nepotul lui Irineu Mihălcescu) – 52
Drăgan, Ana (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
Drăgan, Miron (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Dumitrăchescu (preot la Biserica Dobroteasa din Bucureşti, protoereu; cumnatul lui Ion Mihalache) – 240; 284
Dumitrescu, Tina (Tini) (consilier la Ministerul Cultelor) – 136; 146
Dumitru, Melchisedec (arhimandrit, stareţ al Mănăstirii Neamţ; secretar al Patriarhului) – 58; 109; 113; 121; 129; 130; 134; 137-139; 141; 144; 157; 167; 185; 271; 272; 277
Dumitru Basarabov (sfânt) – 130

E

Eftimiu, Victor (1889-1972) (scriitor) – 155; 207
Elefterescu, col. Mircea – 99
Elena (1896-1982) (Regina-Mamă; regină a României, 1930-1940) – 130; 131; 223
Enăchescu (diacon; secretar al Seminarului Central din Bucureşti) – 141
Enăchescu, Efrem (Ioan) (1893-1968) (mitropolit al Basarabiei, 1944; stareţ al Mănăstirii Cernica) – 28; 81; 109; 143; 158; 167; 179; 198; 243; 244; 256; 264; 265; 269; 277
Enescu (candidat ca efor la Seminarul Nifon) – 211
Enescu, dr. (medic) – 269
Etheridge (trimis american în Bulgaria şi România) – 82

F

Fecioru, prof. univ. dr. Dumitru (1905-1988) (preot la Biserica Cuţitul de Argint din Bucureşti; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 91; 186
Ferdinand I (1865-1927) (rege al României, 1914-1927) – 231
Filiuţă, Ambrozie (arimandrit; vicar al Episcopiei Huşilor) – 29
Florea, doamna – 287
Florea, Elena (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
Florea, T. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Florescu (registrator al Cancelariei Patriarhiei) – 173
Florescu, Gheorghiţă (funcţionar la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 212
Frangu, O. (subdirector la Ministerul Cultelor) – 178; 221
Frenţiu, dr. Valeriu Traian (1875-1952) (locţiitor de mitropolit unit al Blajului, 1941-1946) – 38; 101
Fundescu – 82

G

Gafton Sinaitul, Iosif (Ioan) (1896-1984) (preot la Biserica Sf. Ecaterina din Bucureşti, episcop de Argeş, din 1944-1984) – 2; 20-22; 27; 31; 40; 51; 59; 84; 111; 112; 119; 121; 122; 125; 126; 128; 129; 134; 139; 141-144; 149; 155; 180; 186; 239; 242; 244-246; 249; 258; 259; 264; 276; 277; 279; 283; 290; 291; 295
Gagiu (preot la UPD) – 236
Gaiculescu (preot la Biserica Mântuleasa din Bucureşti; şeful Consistoriului mitropolitan din Bucureşti) – 46; 164
Galaction, prof. univ. dr. Gala (1879-1961) (Grigore Pişculescu; preot; scriitor; deputat) – 48; 84; 153; 155; 162; 219; 243; 259; 261

Galan (funcţionară la Ministerul Cultelor; soţia lui Florin Galan) – 108
Galan, Florin (preot la Capela Spitalului Cantacuzino; secretar al UPD) – 47; 108
Galeriu, Constantin N. (n. 1918) (preot în jud. Prahova) – 57 (nota 30)
Galin (colonel) – 82
Ganovski, Sava (ambasadorul Bulgariei în România) – 103
Garoescu, avocat – 161
Garoescu, col. – 160; 161
Garoescu, prof. (efor la Seminarul Nifon) – 211
Gavril (patriarh al Iugoslaviei) – 99
Gâldan, Florian (preot la Biserica Domniţa Bălaşa din Bucureşti) – 93; 121; 124; 149; 210
Georgescu, Teohari (ministru de Interne) – 241
Georgescu-Ştefăneşti (lider al Partidului Ţărănesc Democrat) – 171
Gerboni (însărcinatul cu afaceri al Italiei la Bucureşti) – 103
Gheorghe, prof. univ. Constantin (profesor la Seminarul Nifon din Bucureşti) – 149
Gheorghian, dr. Corneliu (primar al Capitalei; consilier la Înalta Curte de Casaţie) – 157; 176; 182; 221
Gheorghian, G. (medic al Patriarhului) – 257
Gheorghiu, prof. (preot la Biserica Flămânda, profesor la Liceul Domniţa Ileana din Bucureşti) – 164
Gheorghiu-Dej, Gheorghe (1901-1965) (ministru al Comunicaţiilor, apoi al Finanţelor) – 30; 108; 109; 112; 142; 163; 165; 193; 194; 196; 197; 261; 268; 274; 287 (nota 106)
Gherasimescu, prof. Toma (?-1964) (preot; profesor la Bucureşti) – 62; 192; 198; 199
Gherghe (vestmântar al Patriarhiei) – 140
Ghica, Traian (diacon la Biserica Amza din Bucureşti; director, apoi secretar la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 105; 106; 278
Ghica, monsenior Vladimir – 174; 175; 230; 234
Ghiţă, Gheorghe (nepot al lui Stanciu Stoian) – 295
Ghiuş, asist. univ. dr. Benedict (Vasile) (1904-1990) (arhimandrit; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 102; 134; 290
Giurescu, prof. univ. Constantin C. (1901-1977) (istoric) – 198
Gobjilă, Alexandru (funcţionar la Patriarhie) – 230
Gobjilă, Teodor (funcţionar la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 20; 37; 167; 168; 270; 278; 294
Gobjilă, Zoe (Zina) (soţia lui Teodor Gobjilă, cumnata lui P. Constantinescu-Iaşi) – 20; 37
Goffrey (arhiepiscop de Canterbury) – 28
Goran, Constantin (poet) – 61
Gordun Silistreanul, Galaction (stareţ al Mănăstirii Neamţ; arhiereu vicar al Episcopiei Constanţei; egumen al Bisericii Sf. Spiridon din Bucureşti) – 27; 44; 95; 96; 98; 104; 147; 154; 155; 161; 205; 206; 266; 267
Grosu (funcţionar la Ministerul Cultelor) – 15
Grosu (preşedinte al Cercului de educaţie integrală) – 231
Grosu, Gurie (Gheorghe) (1877-1943) (mitropolit al Basarabiei, 1928-1936) – 46
Groza, dr. Petru (1884-1958) (prim-ministru, 1945-1946) – 7; 28; 49; 54; 56; 61; 63-65; 69; 70; 72; 74-77; 79; 82; 84- 87; 94; 102; 104; 105; 107; 118; 130; 134; 137; 142; 144; 146-148; 157; 158; 165; 168-172; 175; 177; 179; 181; 182; 190; 193; 196-200; 202; 206; 208; 211-213; 215; 218; 221; 223; 228; 232; 241; 247; 248; 254; 263; 272; 273; 276-282; 285; 289; 291; 296
Grozdea, Dimitrie (avocat; preşedintele Eforiei Bisericii Ortodoxe Române) – 217; 287
Gulow (membru al Legaţiei sovietice la Bucureşti) – 48

H

Hagiu (preot la Biserica Cuţitul de Argint din Bucureşti) – 236
Hanuş, Iosif – (lucrător la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 16
Haţiegan, prof. – 212
Huhulescu, Scarlat (avocat; secretar general la Ministerul Cultelor) – 201; 204; 208; 224; 239; 255; 282; 284
Hurduc (preot în Giurgiu; consilier patriarhal) – 294
Huştiu, Ion (Ioan) (preot în parohia Balta Albă din Bucureşti, apoi la Biserica Cotrocenilor; consilier la Ministerul Cultelor) – 48; 52-54; 70; 74; 83; 119; 133; 134; 146; 147; 162; 173; 201; 262

I

Iacov (personaj veterotestamentar) – 150
Iakovlev (consilier sovietic) – 80

Iamandi, Victor (1891-1940) (ministru al Justiţiei) – 194
Ieronim (episcop de Chişinău) – 13
Ieronim (călugăr; farmacist la Mănăstirea Neamţ; fiul lui Galaction Gordun) – 44
Ilarion, Mircea Bacovanul (arhiereu vicar al Episcopiei Romanului) – 28; 179
Ilca – *vezi* Suciu
Iliescu, Gheorghe (preot la Izvoarele, jud. Prahova; secretar general la Ministerul Cultelor; consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor) – 47; 48; 52-54; 57-63; 67; 69-71; 74-79; 81-90; 92; 95; 97; 106; 109; 111; 145; 293
Iliescu, Victor (preot; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 262; 267; 268
Iliescu-Palanca, prof. Dumitru (1903-1962) (preot la Biserica Stavropoleos din Bucureşti; protoereu de Budeşti-Ilfov) – 60
Ioaniţescu, D. R. – 178
Ion, Grigore (muncitor la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 113
Ionescu, prof. Alexandru (preot la Biserica Stejarul din Bucureşti; protoereu la Bucureşti; preşedinte al UPD; deputat; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei) – 48; 83; 85; 117; 118; 120; 124; 137; 164; 190; 193; 195; 196; 256; 268; 282
Ionescu, G. (preot; funcţionar la Cancelaria metropolitană a Bucureştilor) – 178
Ionescu, Gheorghe (diacon; funcţionar la Patriarhie) – 155
Ionescu, monsenior Gheorghe (epitrop la Seminarul Nifon) – 228
Ionescu, prof. dr. Marin (1891-1965) (preot la Biserica Cuibul cu Barză din Bucureşti) – 46; 48; 52; 57; 60; 83; 91; 118; 206
Ionescu, Mircea (şeful Contabilităţii la Ministerul Cultelor) – 83; 159; 178
Ionescu, Stoica (preot la Biserica Sf. Vineri-Herasca din Bucureşti; protoereu al Capitalei) – 235; 236
Ionescu, Teofil (1894-1975) (arhimandrit; preot paroh al Bisericii ortodoxe române de la Paris, 1939-1945) – 50; 101; 168-170; 187; 191; 192; 212; 225
Ionescu, Tudor (ministru al Minelor şi Petrolului) – 16; 72
Ionescu, Vasile (preot al bisericii din comuna Progresul; preşedinte al UPD; director al Seminarului Central din Bucureşti; director al ziarului *Lumina*; consilier la Mitropolia Ungro-Vlahiei; fratele lui Alexandru Ionescu) – 4; 29; 40; 85; 103; 131; 135; 161; 162; 164; 189; 193; 252; 258; 279
Ionică (curier al Patriarhiei) – 173
Ioniţă (protosinghel) – 47
Iordan, prof. univ. Iorgu (1888-1986) (lingvist) – 274
Iordănescu, Ştefan (preot la Biserica Ceauş Radu din Bucureşti) – 91
Iosif (mitropolit de Skoplje) – 99
Irimia (preot la Biserica Icoana din Bucureşti; subinspector, apoi inspector la Ministerul Cultelor) – 120; 139
Isaac (personaj veterotestamentar) – 150
Ispir, prof. univ. dr. Vasile G. (1886-1947) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti; preşedinte al Societăţii Române de Teologie Ortodoxă) – 148; 150
Istrati, Panait (scriitor) – 66; 192
Iuda (personaj novotestamentar) – 86
Ivan, asist. univ. Iorgu (n. 1899) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 140
Ivanovici, dr. Martinian (arhimandrit; director al Internatului Teologic din Suceava; paroh al Bisericii ortodoxe române din Paris) – 187; 188; 198; 272; 289
Ivaşcu (secretară la Ministerul Propagandei) – 87

J

Jocu, dr. Filaret (arhimandrit; consilier la Catedrala patriarhală; episcop numit de Argeş) – 18; 20; 73; 94; 134; 180; 225; 249

K

Kaftaradze, S. I. (ambasador sovietic la Bucureşti) – 79; 80; 108; 119; 122; 208
Karpov (însărcinat al Guvernului sovietic pentru probleme bisericeşti) – 199
Kecef, Vitan (preot bulgar) – 99
Kişmernik, Serafim (episcop rus de Melitopol) 17
Kulighin, Ioan (preot rus la Mănăstirea Cernica) – 101

L

Laiu Suceveanul, Eugeniu (arhiereu; delegat ca stareţ al unei mănăstiri din Bucovina; locotenent de episcop de Constanţa; stareţ al Mănăstirii Căldăruşani) – 27; 141; 153; 154; 170; 201; 222; 223; 255; 257; 264; 275; 280
Lăncrănjan, asist. univ. Ioan (1901-1979) (diacon; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 18
Lăzărescu, Puiu (avocat) – 229

Lăzărescu, Vasile (1894-1969) (episcop, 1933-1940, apoi mitropolit de Timişoara-Caransebeş, 1947-1961) – 9; 12; 28; 165; 257; 273; 274; 277; 286
Leluţiu (preot unit; inspector general la Ministerul Cultelor) – 174; 291; 292
Lenin, V. I. – 103
Leu (preot; inspector la Ministerul Cultelor) – 210
Leu Botoşăneanul, Grigorie (Gheorghe) (1881-1949) (episcop de Huşi, 1940-1949) – 27; 29; 286
Leuştean, Temistocle (preot în Focşani) – 70
Lopuhin (Lapuhin) (cleric rus) – 141; 175
Luca (servitor la Palatul patriarhal) – 121
Luca, Vasile – 7; 99; 122; 135; 136; 147
Luchian, Narcis (arhimandrit, la Catedrala din Iaşi, apoi la Catedrala patriarhală) – 219; 223; 239; 262
Lungulescu (ziarist la *Universul*) – 61
Lupşa (preot) – 206
Lupu, dr. Nicolae (1876-1946) (om politic) – 18; 73; 108-110; 116; 117; 120; 159; 171

M

Maciu, gen. – 14
Madan, Vladimir (preot în Ismail, apoi la Biserica Batiştei din Bucureşti; interpret în limba rusă) – 46; 178; 182; 223; 238; 245
Maestri, de (monsenior) – 102
Magdalena (stareţă a Mănăstirii Plumbuita) – 153
Magieru, Andrei (Aurelian) (1891-1960) (episcop de Arad, 1935-1960) – 23; 28; 36; 59; 149; 206
Manea (inspector) – 295
Maniu, Iuliu (1873-1953) (prim-ministru, 1928-1930, 1932-1933) – 82; 118; 195; 198; 210; 232; 246; 279; 284
Manolescu (bucătar la Patriarhie) – 251; 269
Manolescu, Anca – 102 (nota 49)
Manta (preot la Biserica Parcul Domeniilor din Bucureşti) – 107 (nota 50)
Maraloi (preot la Biserica Sf. Gheorghe din Tulcea) – 15
Marcov (cleric rus) – 247
Marian, Ion (dirijor) – 261
Mariana (soţia lui Dumitru Radu) – 183
Marin, prof. univ. Firmilian (Nicolae) (1901-1972) (arhimandrit; profesor la Seminarul Central din Bucureşti; arhiepiscop al Craiovei, 1947-1972); director al Institutului Biblic) – 114; 136; 225; 257; 258; 266; 275; 280; 281; 285; 287-290; 292
Marin, Petre (preot în judeţul Ialomiţa) – 138
Marina Vasluianul, Justinian (Ioan) (1901-1977) (preot la Râmnicu-Vâlcea; arhiereu vicar la Iaşi, 1945-1947; mitropolit al Moldovei, 1947-1948) – 17; 18; 20-23; 29; 30; 32-35; 40; 103; 107; 111; 112; 123; 143; 147; 149; 152; 155; 163; 165; 172; 173; 175; 177; 179; 180; 182; 186; 187; 190; 196; 197; 199; 200; 205; 209; 210; 215; 216; 219-222; 227-229; 233; 235; 243; 252; 253; 257; 258; 261; 264-266; 268-273; 275; 279-284; 287-291; 295
Marina, Ovidiu (student la Medicină; fiul lui Justinian Marina) – 287
Marinescu (secretară la Ministerul Cultelor) – 83; 201
Marinescu (diacon în comuna Mălaia, jud. Vâlcea) – 197
Marinescu, Alexandru (Alecu) (preot la Biserica Floreasca, apoi la Biserica Dichiu din Bucureşti; inspector general, apoi director general la Ministerul Cultelor) – 15; 16; 40; 45; 48; 52; 57; 58; 66; 67; 74; 83; 115; 120; 124; 126-128; 131-135; 147; 154; 161; 162; 257
Markham, A. H. (ziarist american) – 72
Martin, prof. univ. dr. (preot francez; profesor la Facultatea de Teologie din Strasbourg) – 174
Maurer, Ioan Gheorghe (1902-2000) (om politic) – 142
Maxim, Gheorghe (preot la Biserica Buzeşti din Bucureşti; consilier la Mitropolie; nepot al Patriarhului Nicodim) – 45; 163; 232; 249; 277
Mântulescu, Zaharia (preot; director general la Ministerul Cultelor; vicepreşedinte al UPD) – 20; 28; 37; 53; 54; 74; 85; 86; 88; 90; 95; 97; 133; 162; 172; 173; 181; 204; 205; 208; 209; 221; 258
Meca – *vezi* Mera
Mera (Meca) (şofer la Patriarhie) – 159; 217; 259
Miclescu, Calinic (Constantin) (1822-1886) (mitropolit al Moldovei, 1865-1886) – 175
Mihai I (n. 1921) (rege al României, 1927-1930, 1940-1947) – 7; 8; 14; 20; 21; 28; 67; 68; 72; 80; 94; 103; 105; 109; 110; 128; 130; 131; 136-138; 142; 144; 146-148; 150; 154; 155; 176; 179; 181; 183; 185; 190; 193; 197; 205; 208; 211; 218; 219; 224; 233; 234; 240; 255; 261; 272; 276; 290; 296
Mihail, Radu (pianist) – 184
Mihailov, Miko (preot sârb) – 99

Mihailov, Vladimir (paroh al Bisericii bulgare din Bucureşti) – 64; 99
Mihalache (şofer la Patriarhie) – 217
Mihalache, Ion – 229; 232; 240; 279; 284
Mihalcea (director la Ministerul Cultelor) – 5
Mihăilescu, Titus (consilier la Ministerul Propagandei) – 103
Mihălcescu, prof. univ. dr. Irineu (Ioan) (1874-1948) (decan al Facultăţii de Teologie din Bucureşti; mitropolit al Moldovei, 1939-1947) – 9; 27; 32; 98; 112; 143; 148; 149; 156; 171; 172; 174-176; 179; 181; 190; 197; 204; 205; 212; 215; 216; 220; 221; 228-230; 233-237; 239-241; 243; 250; 251; 253; 256; 257; 260; 262; 265; 289; 290; 292
Mihălţean, Simion (preot al românilor din Detroit, Statele Unite) – 224
Minculescu, prof. (preot în Buzău, apoi în Bucureşti; inspector general la Ministerul Cultelor) – 48; 52
Mircescu (director la Preşedinţia Consiliului de Miniştri) – 97
Miron (ierodiacon; traducător) – 12
Miron, Grigore (preot în Bucureşti; inspector la Ministerul Cultelor) – 103
Mironescu, asist. univ. Alexandru (profesor la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti) – 101
Moglan Botoşăneanul, Valeriu (arhiereu vicar al Mitropoliei Moldovei) – 27; 103; 176
Moisescu, asist. univ. dr. Gheorghe I. (1906-1974) (diacon; secretar al cancelariei Sf. Sinod; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 13; 142; 178; 191
Moisescu, prof. univ. dr. Iustin (1910-1986) (profesor la Facultatea de Teologie din Suceava, apoi la cea din Bucureşti) – 115; 117; 162; 186
Moisiu, Constantin (preot la Biserica Manu Cavafu din Bucureşti; consilier patriarhal; director general la Ministerul Cultelor; preşedinte al Consistoriului bisericilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei) – 144; 176
Moldovan, C. (preot; consilier la Palatul patriarhal) – 118; 219; 288
Moraitakis (paroh al Bisericii greceşti din Bucureşti) – 95; 149
Moraru (inspector general la Ministerul Cultelor) – 239; 240
Moruşca, prof. univ. Policarp (Pompei) (1883-1958) (episcop al Misiunii ortodoxe române în Statele Unite, 1935-1939; staret al Mănăstirii Hodoş-Bodrog; director al Internatului Teologic din Bucureşti; locţiitor de episcop de Maramureş, 1945-1948) – 22; 27; 64; 65; 71-73; 81; 84; 85; 129; 169; 170; 183; 198; 212
Moşteanu, Dim. (arhimandrit) – 275
Movilă, Petre (1596-1646) (mitropolit al Kievului, 1633-1646) – 191
Munteanu (student; nepotul Patriarhului Nicodim) – 295
Munteanu, Nicodim (Nicolae) (1864-1948) (patriarh al României, 1939-1948) – 1; 2; 4; 5; 7-11; 13; 16-30; 33-36; 40; 42; 44-47; 49-51; 54- 56; 58; 59; 64; 65; 71-77; 79; 80; 82; 84-86; 90; 92-98; 100-159; 161; 163-165; 167; 169-173; 175-193; 195-200; 202-213; 215; 217-219; 221-235; 237-239; 241-245; 247-252; 254-261; 263-272; 274; 276; 277; 279; 282-285; 288; 290-292; 294-296
Murărescu, Petre (preot la Biserica Sf. Gheorghe-Malmaison din Bucureşti) – 176
Mureşeanu, I. (directorul ziarului *Ardealul*) – 68
Mureşeanu, Octavian (preot la Biserica Sfânta Treime-Ghencea din Bucureşti) – 73; 174; 213; 214; 218; 224; 238; 239; 249; 258
Mustaţă (apropiat al lui Radu Roşuleţ) – 266

N

Nagorski, Ioan (protoereu; mitropolit rus *de facto* al Rostovului) – 3
Nazarie, dr. (medic al Patriarhului) – 186
Nazarie, Gheorghe (avocat; şef al contenciosului Mitropoliei Ungro-Vlahiei; proprietarul ziarului *Liberalul*) – 137; 138; 161
Necula, Gheorghe (protoereu) – 97; 98
Negoescu (inginer) – 154
Negulescu (preot la Biserica Delea Veche din Bucureşti) – 264
Negură, doamna (deputat) – 256
Neguţ (şef de cabinet la Ministerul Cultelor) – 275
Nica Târgovişteanul, prof. univ. Antim (Alexandru) (1908-1994) (episcop de Cetatea Albă-Ismail, 1944; director al Internatului Teologic din Bucureşti; locţiitor de episcop al Dunării de Jos, 1947-1950) – 1; 22; 23; 28; 30; 39; 46; 47; 64-66; 71 (nota 36); 79-81; 88; 121; 128; 129; 140; 143; 169; 170; 178; 182; 186; 190; 198; 207; 211-213; 218; 223; 224; 226; 244; 256; 263; 265; 267; 268; 271; 272; 274; 275; 280; 286
Nica, Neofil (diacon; funcţionar la Mitropolia Bucureştilor; fratele lui Antim Nica) – 186
Nica, dr. Tuţă M. (arhidiacon la Catedrala metropolitană a Bucureştilor; la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 4; 17; 26; 92 (nota 45);

94; 124; 125; 136; 138; 142; 143; 155; 200; 203; 206; 207; 211; 217; 219; 230; 262; 264; 272; 281; 288
Nicodim (protosinghel) – 47
Nicolae (mare duce al Rusiei) – 254 (nota 90)
Nicolae (mitropolit al Kievului) – 286
Nicolae II (1868-1918) (ţar al Rusiei, 1894-1917) – 254
Nicolaescu, prof. univ. dr. Nicolae (1910-1977) (diacon, secretar general la ministerul Cultelor; profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, apoi decan la cea din Suceava) – 17-20; 33; 35; 37; 117; 122; 123; 125; 186; 191; 193; 196; 207; 253; 258; 278
Nicolau, Grigore (avocat; consilier la Mitropolia Moldovei, apoi consilier patriarhal) – 227; 251-253; 265
Nicolescu, Miron (secretar general la Ministerul Educaţiei Naţionale) – 72
Nicon, prof. (preot; director al Seminarului Central din Bucureşti) – 85
Nicoreanu, Alexandru (preot la Biserica Popa Chiţu din Bucureşti; preşedinte al Comitetului asociaţiei generale a clerului ortodox român) – 17; 209; 210; 266-268; 272; 283
Nifon (mitropolit) – 206; 211
Nikolai (locotenent rus) – 14
Nistor, prof. univ. Ion (profesor la Sibiu; secretar general la Ministerul Cultelor) – 198; 294
Nistor, Veniamin (Virgil) (1886-1963) (episcop de Caransebeş, 1941-1949) – 27
Niţescu (preot în comuna Pietrari, jud. Dâmboviţa) – 161
Niţescu, Voicu – 221

O

Oancea, Grigore (preot la Mănăstirea Antim; director al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti) – 16; 77; 144; 282; 283
Obreja (inspector de poliţie) – 212
Oeriu, dr. (conducător al ARLUS) – 53
O'Hara, Gerard Patrick (nunţiu apostolic în România) – 217
Olteanu – *vezi* Rădulescu-Cerna
Oncescu (preot în comuna Mariuţa, jud. Ilfov) – 4
Oprişan (scriitor) – 61
Oţetea, Andrei (1894-1977) (istoric) – 187 (nota 72)

P

Palaghiţă, Ştefan (preot) – 90; 155; 263
Pandele, Ştefan (muncitor la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 113
Pandele, Teofil (arhimandrit; subdirector la Ministerul Cultelor) – 178; 180; 183; 184; 245; 246; 252; 267
Pantazi, gen. – 99
Pantelimon (preot-călugăr; canonarh) – 246
Paraschivescu, Atanase (preot la Biserica Popa Soare din Bucureşti) – 241
Parhon, prof. univ. Constantin I. (1874-1969) (preşedinte al Parlamentului, 1946) – 111
Pauker, Ana (1893-1960) (ministru de Externe, 1947-1952) – 7; 111; 112; 122; 125; 135; 136; 142; 147; 230; 261; 266; 282; 291
Pavel, asist. univ. dr. Constantin (n. 1907) (preot; inspector general la Ministerul Cultelor; profesor la Institutul Teologic din Bucureşti) – 239; 240; 256; 292
Pătrăşcanu, Lucreţiu (1900-1954) (ministru al Justiţiei, 1944-1948) – 30; 80; 108; 131; 235
Pătrăşcoiu (preot; prefect de Vâlcea) – 287
Păunescu, prof. Chesarie (Cezar) (1888-1975) (episcop de Constanţa, 1944-1973) – 26; 27; 200; 201; 244
Pârâianu (ziarist) – 108
Petala (şeful Diviziei economice) – 103
Petre, Alexandru (preot) – 5
Petreanu – *vezi* Pietreanu
Petrescu (preot în jud. Dâmboviţa; nepot al lui C. Burducea) – 210
Petrescu Botoşaneanul, Antim (Alexandru) (1875-1919) (arhiereu vicar la Mitropolia Moldovei, 1912-1918) – 121; 122
Petrescu, Ghenadie (Gheorghe) (1836-1918) (mitropolit primat al României, 1893-1896) – 80
Petrescu, Gheorghe (Gică) (procuror general; fiul lui Ghenadie Petrescu) – 80; 186
Petrescu, Gheorghe (Gică) (consilier la Înalta Curte de Casaţie; fiul lui Antim Petrescu) – 121; 122; 200; 217
Petrescu, Ioan D. (1884-1970) (preot la Biserica Visarion din Bucureşti) – 29
Petrescu, Ulpiu (preot în Bucureşti, reprezentant al UPD; consilier la Cancelaria metropolitană) – 48; 52; 53; 57; 83
Petrescu-Visarion, C. (preot) – 148
Petrovici, Cosma (episcop al Dunării de Jos) – 1; 26; 27; 143; 149; 156; 171; 176; 180; 181; 207; 215; 250
Pietreanu (Petreanu), Teodor (intendent al Palatului mitropolitan din Iaşi) – 98; 172; 234; 235; 237; 265

Pistol (preot la Biserica Icoanei din Bucureşti) – 127
Pişculescu, Grigore – 162; 219; 261 – *vezi şi* Galaction, Gala
Pius XII (papă) – 103; 104; 155
Pleşoianu (avocat) – 247
Pleşu, Andrei (n. 1948) (filosof) – 102 (nota 49)
Pocitan Ploieşteanul (Sinaitul), dr. Veniamin (Vasile) (1870-1955) (arhiereu vicar patriarhal, 1935-1948) – 2; 22; 26-28; 30; 54; 93; 98; 149; 163; 169; 176; 180; 190; 203; 219; 223; 229; 239; 265; 288
Pompiliu, Ispas (preot la Târgovişte, apoi în Bucureşti) – 52
Popa, Aurel (secretar general la Ministerul Cultelor) – 210
Popa, Victor Ion (1895-1946) (scriitor) – 70
Popescu (funcţionar la Ministerul Cultelor) – 77
Popescu (preot; consilier la catedrala Mitropoliei Bucureşti) – 48
Popescu, Aurel (preot în Piteşti) – 47; 48
Popescu, Aurel (preot la Biserica Sfinţilor Împăraţi din Ploieşti) – 83
Popescu, Gheorghe (preot la Biserica Sf. Pantelimon din Bucureşti) – 236
Popescu, prof. Grigore (1901-1961) (director la Seminarul Nifon) – 202; 207
Popescu, Haralambie (preot la Biserica Sfinţii Voevozi din Bucureşti; director general la Ministerul Cultelor) – 40; 52; 85; 86; 88; 90; 92; 115
Popescu, Ion (preot la Biserica Sf. Mina-Vergu din Bucureşti) – 125; 130
Popescu, prof. univ. dr. Nicolae M. (1881-1963) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti; membru al Academiei) – 191
Popescu, Petre (preot la Biserica Şoseaua Giurgiului din Bucureşti) – 236
Popescu, Traian (dirijor al corului Bisericii ortodoxe române de la Paris; cumnat al lui C. Burducea) – 50; 63; 133; 134; 169; 225; 241
Popescu, Tudor (avocat) – 93
Popescu, prof. univ. Tudor M. (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti; vicepreşedinte al Societăţii Române de Teologie Ortodoxă) – 216
Popescu-Argeş, dr. (preot la Biserica Domniţa Bălaşa din Bucureşti, inspector general la Ministerul Cultelor) – 71; 77; 221; 253; 269; 292
Popescu-Prahova, prof. univ. dr. Nicolae (1886-1945) (secretar general la ministerul Cultelor) – 13
Popescu-Runcu, Ion (Ioan) (paroh al Bisericii ortodoxe române din Sofia) – 165
Popovici (preot în parohia Balta Albă din Bucureşti, apoi la Frumuşani, jud. Ilfov) – 262
Popovici, Nicolae C. (1903-1960) (episcop al Oradei Mari, 1936-1950) – 27; 30; 35; 145; 149; 163; 173; 182; 190; 199; 206; 224; 228; 234; 242-244; 249; 258; 259; 265; 273; 275; 283; 295
Posmoşeanu (preot) – 140
Poţincu, Alexandru (preot) – 135; 136
Predescu, Lucian (preşedintele Asociaţiei cântăreţilor bisericeşti din România) – 52
Puiu, Visarion (1879-1964) (mitropolit al Bucovinei, 1935-1940; mitropolit al Transnistriei, 1942-1944) – 3; 4; 9; 11; 33; 62; 94; 105; 106; 109; 111; 118; 123; 128; 143; 144; 146; 155; 263

Q

Quintilian (numele de călugăr al lui Gheorghe Dobrescu) – 138

R

Radu, Dumitru (avocat; subdirector la Ministerul de Interne; nepot al Patriarhului Nicodim) – 170; 182; 183; 186; 215; 218
Radu, Niculiţă (mecanic; fratele lui Dumitru Radu) – 215; 218
Radu, Vasile (preot) – 153
Rahmaninov (compozitor rus) – 2
Ralea, Mihail (1896-1964) (ministru al Artelor, *ad-interim* la Culte) – 115; 117; 127; 131-133; 136; 149-151; 162
Ramienschi (şeful atelierelor Tipografiei Cărţilor Bisericeşti) – 16
Rasputin, G. E. (1864/1865-1916) – 44
Rădăceanu, Lotar (ministru al Muncii) – 115
Rădescu, general Nicolae (1876-1953) (prim-ministru, 1944-1945) – 234
Rădulescu-Cerna (Olteanu), Gheorghe (ziarist, consilier de presă al Patriarhiei) – 229; 232
Răşcanu, prof. univ. Vasile (1885-1980) (medic) – 168
Răşcanu, gen. (deputat) – 215
Rechenbach, Fischer de (însărcinatul cu afaceri al Elveţiei la Bucureşti) – 103
Reuterswärd, Patrik de (ambasadorul Suediei în România) – 103
Rimski-Korsakov, N. A. (1844-1908) (compozitor rus) – 2
Ripoşanu, Pamfil (secretar general la Preşedinţia Consiliului de Miniştri) – 77; 85-87; 102
Rosetti, gen. (ministru al Cultelor) – 5

Roşculeţ, avocat Radu (ministru al Cultelor) – 201; 205; 206; 208; 210; 214; 218; 219; 221-223; 225-227; 231; 232; 235; 254; 256; 257; 261; 264-266; 269; 271; 275; 279; 281; 287
Rovenţa, prof. univ. Haralambie (1898-1946) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 123
Rusan, Sebastian (1884-1956) (preot; episcop de Maramureş, 1947-1950; deputat) – 275; 288

S

Sachelarescu (preot la Biserica Sf. Ilie-Rahova din Bucureşti) – 171
Sadoveanu, Ion Marin (1893-1964) (scriitor) – 102
Savin, prof. univ. Ioan Gh. (1885-1973) (profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 178
Savin, Petru Gh. (preot la Biserica Sf. Pantelimon din Bucureşti) – 236
Săvulescu (preot; inspector general la Ministerul Cultelor) – 254; 255; 257
Sârbu, C. (preot la Biserica Parcul Călăraşi-Vergu din Bucureşti; prefectul judeţului Vaslui; fratele lui Gheorghe Sârbu) – 59; 60; 241; 284
Sârbu, Gheorghe (preot; directorul cancelariei Mitropoliei Moldovei) – 235; 241
Sburlan, ing. (fiica lui Irineu Mihălcescu) – 212; 216
Scorobeţ Răşineanul, Teodor (Trandafir) (1883-1967) (arhiereu vicar la Sibiu, 1946-1948) – 29; 145; 218; 224; 226
Scrima, André – 102 (nota 49)
Sebe (protoereu în Ilfov) – 187; 193; 195
Serghie (episcop rus de Odessa) – 23; 39
Severin, N. (preot; interpret în limba rusă) – 238; 245
Sfărăială (preot în Vâlcea) – 149; 252; 275
Siciov, I. Z. (maior sovietic) – 80
Sima, Horia – 3
Simedrea, Tit (Teodor) (1886-1971) (mitropolit al Bucovinei, 1940-1945) – 3; 12; 13; 19; 36; 116; 128; 167; 191; 232
Simionescu, Tache (preot în comuna Bragadiru, jud. Ilfov) – 157
Skoda, G. V. (maior sovietic) – 80
Slădeanu, D. (redactor la *Lumina creştină*) – 213
Solheim (pastor; şeful Misiunii de creştinare a evreilor) – 184; 185; 209; 263
Spiru (preot; candidat ca vicar patriarhal) – 180
Spiru, Grigore (şeful Serviciului de Presă al Patriarhiei; corector la Tipografia Cărţilor Bisericeşti) – 52; 92; 102; 105; 121; 125; 128; 140; 170; 173; 182; 183; 186; 196; 197; 200; 205; 215; 218; 226; 228; 234; 247; 251; 265; 271; 296
Stalin, I. V. – 11; 128; 190; 192
Stan, I. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Stan, prof. univ. dr. Liviu (1910-1973) (preot; profesor la Academia Teologică din Sibiu; consilier la Ministerul Cultelor) – 30; 47; 58; 64; 65; 74; 75; 87; 97; 99; 115; 117; 120; 134; 177; 179; 183; 187; 196; 197; 200; 206; 221; 227; 228; 263; 264; 273; 277; 279; 280; 282
Stan Răşineanul, Vasile (1875-1945) (episcop al Maramureşului, 1938-1945) – 64; 84
Stanciu, Constantin (preot la Biserica Sf. Nicolae-Vlădica din Bucureşti; consilier patriarhal; numit superior al Bisericii române de la Paris) – 40; 53; 54; 73; 76; 96; 164; 193; 236; 287
Stanciu, Nicuşor (director general la Ministerul Cultelor) – 5
Stavarache, D. – 11 (nota 9)
Stăniloae, prof. univ. dr. Dumitru (1903-1993) (profesor şi rector la Academia Teologică din Sibiu) – 186; 216
Stephenson (viceamiral american) – 93
Stoenescu (diacon la Biserica Sf. Treime-Ghencea din Bucureşti) – 238
Stoian, Iorgu (profesor la Seminarul Nifon) – 211
Stoian, prof. Stanciu (ministru al Cultelor) – 164; 281-283; 285; 286; 288; 291-293; 295
Stoica, Vasile (secretar general la Ministerul Afacerilor Străine) – 102; 129
Stoilov, prof. univ. (ambasadorul României în Franţa) – 168
Stratulat (preot la Biserica Spirea Veche din Bucureşti) – 231; 232
Suciu (Ilca; avocat; şeful contenciosului Ministerului Cultelor) – 70; 90; 92; 95; 204
Sulică (preot) – 193
Suru, Anuţa (sectantă trecută la ortodoxie) – 101
Suru, E. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Susaikov, I. Z. (general-colonel sovietic; locţiitorul preşedintelui Comisiei Aliate de Control în România) – 17; 79 (nota 41); 80; 186
Suseanu, dr. (preot; director de cabinet la Ministerul Cultelor) – 4; 40; 130; 135; 279

Ş

Şafran, dr. A. (rabin al comunităţii evreieşti din România) – 56; 116; 117; 150
Şaleapin, F. I. (1873-1938) (bas rus) – 2
Şerpe, Pavel (preot la Biserica Visarion din Bucureşti; consilier patriarhal; vicar al Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareţ al Mănăstirii Antim) – 134; 143; 144; 158; 163; 173; 180; 207; 226; 249; 256; 258; 259; 266-269; 271; 274-277; 282; 283; 285; 286; 290; 291; 294; 295
Ştefan (mitropolit al Bulgariei) – 28; 64
Ştefan, Vasile (preot la Biserica Doamnei din Bucureşti; consilier la Consiliul Central Bisericesc) – 106; 131; 196; 236
Ştefănescu (efor la Seminarul Nifon) – 206
Ştefănescu (soţia lui I. D. Ştefănescu) – 251
Ştefănescu, prof. univ. I. D. (profesor la Seminarul Nifon; funcţionar la Patriarhie) – 94; 95; 102; 103; 118; 119; 121; 122; 125; 128; 129; 134; 136; 137; 140; 142; 145-148; 150; 153; 167; 182; 185; 196; 197; 208; 217; 218; 221; 222; 224-226; 228-230; 232; 248; 249; 251; 252; 259; 261; 277; 295
Ştefleа, gen. – 99

T

Tatulea (preot la Iaşi) – 30
Tănase, Petronius (ierodiacon, călugăr; cântăreţ bisericesc la Biserica Sf. Spiridon din Bucureşti; secretar al Patriarhiei) – 167; 169; 171; 172; 199; 208; 267; 291; 295
Tănăsoiu, Inochentie (arhimandrit; stareţ al Mănăstirii Cernica) – 2; 3
Tătărescu, Gheorghe (1886-1957) (vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri; ministru de Externe, 1945-1947) – 7; 38; 98; 190; 198; 204-206; 208; 215; 216; 230; 234; 248; 255; 256; 258; 264; 266; 279; 281; 282 (nota 97)
Tcaciuc, prof. (preot) – 107 (nota 51)
Teodorescu, prof. univ. Hanibal (avocat) – 231
Teodorescu-Branişte (diacon) – 262
Teodorescu-Branişte, Tudor (1899-1969) (ziarist) – 196; 197; 200
Terentiev, Savatie (episcop al lipovenilor) – 11
Tilea, Gheorghe (1908-1982) (preot la Biserica Sf. Spiridon Nou din Bucureşti; inspector general în Ministerul Cultelor) – 124; 205; 292
Titel-Petrescu, Constantin (1888-1957) (om politic) – 40; 53; 72; 103
Tito, Iosip Broz – 99
Todicescu (preot la Iaşi) – 227
Todor, T. (sectant trecut la ortodoxie) – 101
Toma (om de serviciu în Palatul patriarhal) – 271
Triteanu, Lucian (Lazăr) (1872-1953) (episcop de Roman, 1923-1947) – 1; 21; 28; 143; 156; 159; 171; 176; 179; 181; 215; 234; 250
Truman, Harry S. – 68
Truşcă (agent, apoi comisar la Prefectura poliţiei; elev la Seminarul Central din Bucureşti; diacon la Câmpulung Muscel) – 128; 129; 230
Tudor, Sandu (ziarist) – 101; 102

U

Udrişteanu, prof. univ. Dionisie (Dumitru) (1900-1984) (ieromonah, arhimandrit; stareţ al Mănăstirii Cernica; profesor la Seminarul Central din Bucureşti) – 78; 79; 81; 144; 145
Ulea, prof. Octav (mareşal al Curţii regale) – 102
Uncu, prof. Anton (1908-1976) (arhidiacon la Catedrala patriarhală) – 149; 161; 181; 183; 203
Ursache, Victorin (Victor) (n. 1912) (arhimandrit; superior al Bisericii ortodoxe române din Ierusalim, 1947-1956) – 74; 130

V

Valentin, Radu – 55 – *vezi şi* Wurmbrandt, Max
Vancea, Grigore (director al Tipografiei Cărţilor Bisericeşti) – 113
Vască, dr. Ioan (1892-1964) (preot la Biserica Icoana din Bucureşti; secretar general la Ministerul Cultelor) – 104; 105; 109-111; 117; 119; 120; 124-127; 130-135; 137-139; 142; 143; 146; 152; 154; 158; 159; 163; 165; 168; 171-173; 177-179; 181; 182; 187; 191-193; 196; 197; 199; 201; 203; 204; 209; 211; 212; 224; 227; 243; 247; 248; 251; 254; 259; 261, 265, 267, 268, 273, 274, 279, 280, 282, 283; 285
Vasea (preot) – 86
Vasilache, Haralambie (director al Seminarului Petru Movilă din Dubăsari; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei; stareţ al Mănăstirii Neamţ) – 2; 34; 44; 96; 98; 167; 219
Vasilache, dr. Vasile (n. 1909) (arhimandrit; stareţ al Mănăstirii Antim; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Ungro-Vlahiei) – 2; 18; 34-36; 50; 73; 101; 102; 104; 115; 116; 119; 124-127; 129-134; 136; 137; 139; 152; 155; 157; 158; 167; 169; 170; 180; 191; 192;

197; 200; 205; 206; 208; 218; 228; 232-234; 243; 248; 252; 257; 259; 277
Vasilescu, Gheorghe – 11 (nota 9)
Vasilescu, Mircea (secretar de legaţie) – 103
Vasilian, Ion (preot la Tulcea) – 15
Vasiliu, gen. Piki (Pichi) – 154; 160
Vasiliu-Răşcanu, general – 234
Vasilovschi, Emilian (preot paroh al Bisericii ortodoxe române din Berlin; preot la Biserica Icoana din Bucureşti) – 62; 90; 127
Vântu, Gheorghe – 198; 287
Vâşinski, B. I. – 14
Velea, Dionisie (arhimandrit; exarh al mănăstirilor Mitropoliei Moldovei; stareţ al Mănăstirii Predeal) – 284
Veliminovici, Nicolae (episcop sârb de Jiţa sau Ohrida) – 99
Verzea, N. (şef de cabinet la Ministerul Cultelor) – 222; 223; 275
Veştemeanu, D. (preot; director al Cultelor în Ministerul Cultelor) – 183; 196; 213; 214; 218; 221; 240; 281; 288; 292-294
Vinogradov, V. P. (general-locotenent societic; şef de stat major al Comisiei Aliate de Control din România) – 79 (nota 41); 80; 147
Vintilescu, prof. univ. Gheorghe (preot la Biserica Sf. Spiridon; secretar, apoi director al cancelariei Sf. Sinod; decan al Facultăţii de Teologie din Bucureşti; fratele lui P. Vintilescu) – 8; 65; 169; 190; 249; 256; 262; 294
Vintilescu, prof. univ. Petre (1887-1974) (preot la Biserica Sfinţii Voievozi din Bucureşti; decan la Facultatea de Teologie din Bucureşti) – 52; 123; 207; 259; 262; 264
Vinulescu (membru al cabinetului primului-ministru) – 102
Viţoiu (preot al bisericii Parcului Rahova, Bucureşti) – 9
Vlad, prof. univ. Sofronie (1901-1989) (preot; rector al Academiei Teologice din Timişoara) – 62
Vlahuţă, Alexandru (poet) – 145
Vlădescu, D. (director al Protocolului în Ministerul Afacerilor Străine) – 103
Vlădescu-Răcoasa (ministru al Naţionalităţilor) – 164
Voinea, Şerban (lider al Partidului Social-Democrat) – 72
Voitec, Ştefan (1900-1984) (ministru al Educaţiei Naţionale) – 72; 106; 278
Vulpescu Craioveanul, Sofronie (Ştefan) (1856-1923) (episcop al Râmnicului-Noului Severin, 1913-1918) – 3; 68
Vuză (preot în Iaşi) – 194

W

Wieder, Mihail (rabin în Transilvania) – 292
Wurmbrandt, Max (pastor, reprezentant al Bisericii anglicane în România) – 55-58; 184; 185; 231; 262; 263

Z

Zaharia (director la Ministerul Cultelor) – 5
Zaharia, prof. Valerian (Vasile) (n. 1905) (arhimandrit; profesor la Liceul Gheorghe Şincai din Bucureşti; inspector general la Ministerul Cultelor; stareţ la Mănăstirea Antim) – 159; 236; 256; 294
Zamfirescu, Nicodim (preot la Catedrala Patriarhiei) – 267

Indice toponimic

A

Ada-Kaleh (insulă) – 63
Agapia (mănăstire) – 167; 244; 262; 295
Aiud (penitenciar) – 211
Alba (judeţ) – 43
America – *vezi* Statele Unite
Andolina (comună, jud. Ialomiţa) – 200
Anglia – 17; 23; 33; 250
Arad (episcopie) – 23; 28; 36; 59 (nota 32); 149; 192; 198
Arad (oraş) – 55; 238; 292
Argeş (episcopie) – 2; 20-22; 27; 31; 38; 40; 51; 59; 84; 111; 112; 119; 121; 125; 126; 129; 134; 139; 141-144; 156; 180; 186; 242; 244-246; 249; 258; 259; 276; 283; 295
Argeş (judeţ) – 32
Austria – 111

B

Bacău (oraş) – 13
Baden-Baden (oraş, Germania) – 106
Balcani (peninsulă) – 17
Baltice, Ţările ~ – 14
Banat (provincie) – 9
Basarabia (provincie) – 4; 8; 19; 28; 178; 224; 238; 241; 266
Basarabia (mitropolie) – 46; 158; 167; 179; 198; 256 – *vezi şi* Chişinău
Basile, St. (colegiu catolic în Franţa) – 174; 292
Bălţi (episcopie) – 134
Bălţi (oraş) – 178
Băneasa (comună, jud. Ilfov) – 154
Bărăgan (regiune) – 66; 192
Beiuş – 265
Belgrad – 99; 166
Berlin – 9; 62; 90; 106; 127
Bistriţa (mănăstire, jud. Vâlcea) – 22; 217
Bitolia (oraş, Iugoslavia) – 165
Blaj (mitropolie unită) – 38; 42
Blaj (oraş) – 43; 101
Botoşani (oraş) – 220
Bragadiru (comună, jud. Ilfov) – 157
Brescia (oraş, Italia) – 155
Bruxelles – 145
Bucovina (provincie) – 11; 13; 27; 65; 90; 147; 187; 188; 225; 272; 289
Bucovina (mitropolie) – 3; 11; 12; 19; 33; 36; 62; 94; 105; 106; 109; 111; 116; 118; 123; 125; 127; 128; 143; 146; 152; 155; 156; 167; 170; 182; 191
Bucovina de Sud (mitropolie) – 4; 27; 81; 289
Bucureşti (arhiepiscopie) – 2; 20; 22; 37; 44; 46; 48; 91; 93; 102; 106; 109; 110; 114; 115; 134; 139; 157; 167; 177; 203; 212; 222; 238; 254; 279; 288; 295 – *vezi şi* Ungro-Vlahia
Bucureşti (arhiepiscopie romano-catolică) – 102
Bucureşti (Capitală) – 1; 4; 10 (nota 4); 11; 13-18; 21-23; 25; 27; 29; 30; 33-35; 38- 40; 45-49; 52; 54; 55; 57; 58; 60-70; 72-83; 85; 86; 88; 90; 91; 93; 95-99; 101; 102 (nota 49); 103; 105; 106; 107 (nota 51); 109; 111; 112; 116; 118-120; 123-125; 128-130; 132; 134; 137-139; 141-143; 145-147; 149; 151-154; 156; 158; 160; 161; 163-167; 169; 173; 174; 176-180; 182; 183; 185; 186; 188-193; 195; 198; 200-204; 206-210; 212; 215; 216; 218; 220-222; 224; 225; 227-231; 233; 236-243; 246-248; 250-252; 254; 257; 259; 261-265; 267-269; 271; 273; 275-277; 280; 283-285; 289-292; 294-296
Bulgaria – 64; 82; 103; 219; 234; 286
Buzău (episcopie) – 26; 27; 31; 51; 84; 149; 244
Buzău (judeţ) – 18
Buzău (oraş) – 18; 52; 85; 132

C

Cairo – 230
Canada – 212
Canterbury (arhiepiscopie în Marea Britanie) – 10; 28
Caracal (oraş) – 15; 36
Caransebeş (episcopie) – 27; 101; 273
Caransebeş (penitenciar) – 194
Călăraşi (oraş) – 78
Căldăruşani (mănăstire, jud. Ilfov) – 3; 81; 85; 99; 130; 154; 163
Călimăneşti – 151
Câmpulung Muscel (oraş; protoerie) – 128
Cehoslovacia – 163
Celeabinsk (oraş, Uniunea Sovietică) – 16
Cernăuţi (oraş) – 11; 12; 90; 107 (nota 51); 210
Cernăuţi (mitropolie ruteană) – 4
Cernica (mănăstire, jud. Ilfov) – 2-4; 17; 34; 56; 94; 95; 101; 108; 134; 144; 145; 161; 163; 166; 167; 170; 174; 209; 266-270; 277; 284
Cetatea Albă (episcopat) – 1; 22; 30; 39; 64-66 – *vezi şi* Ismail

Cetățuia (mănăstire, jud. Iași) – 43; 174
China – 236
Chișinău (episcopat rus) – 2; 13
Chișinău (oraș) – 136; 178; 244
Chișinău (reședință mitropolitană) – 28; 81; 109; 143; 243; 264 – *vezi și* Basarabia
Cleveland (oraș, Statele Unite) – 64
Cluj (episcopie) – 22; 35 (nota 21); 149
Cluj (oraș) – 238
Constantinopol (patriarhie ecumenică) – 23; 28; 95; 149; 225
Constanța (episcopie) – 26; 27; 44; 73; 200; 201; 206; 244
Constanța (oraș) – 201
Cornetu (comună, jud. Ilfov) – 295
Craiova (oraș; reședință metropolitană) – 5; 6; 38; 152; 158; 177; 196; 197; 199; 233; 255-257; 287
Craiova (arhiepiscopie) – 6; 127; 158; 233; 240; 258; 264; 266; 275; 287-289 – *vezi și* Oltenia (mitropolie)
Crimeea (regiune) – 4; 47; 199
Croația – 3; 11; 146
Curtea de Argeș (mănăstire) – 237
Curtea de Argeș (oraș; reședință episcopală) – 52; 61; 64; 149; 156; 239

D

Danemarca – 103
Dâmbovița (județ) – 161; 210
Dealu (mănăstire) – 52
Dej (oraș) – 82
Denis, St. (institut teologic ortodox rus la Paris) – 290
Detroit (oraș, Statele Unite; reședința Episcopiei românilor din America) – 214; 224
Dichiseni (comună, jud. Ialomița) – 138
Dorohoi (oraș) – 175; 220; 291
Dragalina (comună, jud. Ialomița) – 164
Dubăsari (oraș, Transnistria) – 219
Dunărea de Jos (episcopie) – 1; 26; 27; 65; 149; 156; 171; 176; 180; 207; 263

E

Ecaterina, Sf. (biserică, Ploiești) – 262
Elveția – 9; 62; 101; 103
Europa – 51; 111; 169
Europa de est – 17; 102; 109
Europa de vest (Apusul) – 43; 44; 64; 106; 193
Extremul Orient – 63

F

Fântâna Albă (Bielaia Kraviță; oraș, Bucovina) – 11
Flămânda (biserică) – 164
Focșani (oraș) – 70
Franța – 43; 68; 73; 112; 169; 174; 230; 250; 262; 271; 290
Frumușani (parohie, jud. Ilfov) – 262

G

Galata (închisoare) – 98
Galați (oraș; reședință metropolitană) – 1; 26; 27; 65; 138; 143; 144; 149; 156; 172; 176; 180; 181; 207; 215; 250; 263; 266; 268; 272; 274; 275; 280
Galiția (regiune) – 152; 163
Geneva (oraș, Elveția) – 209; 250
Germania – 3; 9; 62; 90; 94; 168; 250
Gheorghe, Sf. (biserica Mănăstirii Cernica) – 2
Gheorghe, Sf. (biserică, Tulcea) – 15
Giurgiu (oraș) – 67; 294
Goleș (comună, Eparhia Caransebeșului) – 101
Grass-Lake (localitate, Statele Unite, statul Michigan) – 121
Grecia – 166

H

Hodoș-Bodrog (mănăstire, Transilvania) – 64
Horez (mănăstire, jud. Vâlcea) – 158
Humulești (sat, jud. Neamț) – 112
Hunedoara (oraș) – 242
Huși (episcopie) – 27; 29; 210; 287
Huși (oraș) – 120

I

Ialomița (județ) – 78; 116; 120; 138; 164; 200
Iași (județ) – 174
Iași (oraș; reședință metropolitană) – 11 (nota 9); 17; 18; 21; 23; 29; 30; 34; 35; 40; 43; 48; 97; 98; 112; 121; 143; 148; 163; 165; 168; 172; 173; 176; 179-182; 190; 194; 196; 219; 222; 227; 228; 233-235; 237; 240-243; 251; 253; 256-258; 260; 262; 264; 265; 269; 270; 275; 280; 283; 287; 289
Ierusalim – 74; 122; 130; 149
Ilfov (județ) – 4; 18; 29; 37; 81; 85; 99; 103; 138; 156; 157; 165; 187; 190; 231; 238; 262; 295
India – 11
Ismail (episcopat) – 1; 22; 28; 30; 39; 46; 47; 65; 66; 80; 81; 143; 170; 182; 186; 198; 244; 256 – *vezi și* Cetatea Albă
Istanbul – 4

Italia – 103; 143; 155
Iugoslavia – 99; 165; 166; 286
Izvoarele (comună, jud. Prahova) – 58; 61; 67; 70; 74; 79; 89; 293

Î

Împăraţi, Sfinţii (biserică, Ploieşti) – 83

J

Japonia – 14
Jilava (penitenciar) – 160
Jiţa (episcopie, Iugoslavia) – 99

K

Kiev – 150; 286
Kremlin – 190

L

Lazăr, Sf. (cimitir, Mănăstirea Cernica) – 3
Londra – 11; 57; 99; 107; 121; 124
Luxembourg (palat, Paris) – 169

M

Macedonia (regiune, Iugoslavia) – 165
Maramureş (episcopie) – 64-66; 71; 81; 84; 129; 198; 275; 288
Maramureş (regiune) – 4; 65; 66
Marea Britanie – *vezi* Anglia
Mariuţa (comună, jud. Ilfov) – 4
Marsilia (oraş, Franţa) – 263
Măgurele (comună, jud. Ilfov) – 94
Mălaia (comună, jud. Vâlcea) – 197
Medgidia (oraş) – 14
Melitopol (episcopat, Rusia) – 17
Michigan (stat, Statele Unite) – 121
Milcovia (episcopie romano-catolică) – 41
Moldavia (episcopat rus) – 13
Moldova (mitropolie) – 9; 18; 27; 29; 30; 32-35; 40; 41; 72; 97; 98; 103; 107; 111; 112; 122; 123; 143; 145; 149; 156; 171; 172; 174-176; 179; 180; 190; 196; 197; 204; 205; 212; 215; 220; 227-229; 235; 236; 241; 250; 251; 253; 257; 258; 260; 261; 265; 273; 281; 283; 284; 288; 289; 291; 295
Moldova (provincie) – 34; 41; 42; 82; 98; 115; 145; 220; 239; 252; 253
Montpellier (oraş, Franţa) – 43
Moscova – 14; 16; 17; 29; 42; 53; 58; 59; 79; 94; 96; 99; 100; 121; 122; 125; 128; 146; 147; 170-173; 176-179; 181-183; 185-193; 197; 199; 200; 202; 203; 226; 227; 230; 233; 237; 241; 243; 245; 250; 252; 254; 258; 259; 263; 264; 266; 270; 274; 282; 286; 291
München (oraş, Germania) – 106
Muntenia (provincie) – 15; 170; 172; 177

N

Neamţ(judeţ) – 184
Neamţ (mănăstire) – 20; 21; 24; 25; 27; 29; 30; 33-35; 40; 41; 43-45; 55; 74; 95; 96; 98; 104; 107-109; 111; 112; 129; 132; 139; 144; 148; 150; 157-159; 165; 167; 169-173; 177; 179; 180; 184; 196; 200; 224; 237; 247; 249; 251; 252; 254; 257; 259; 261; 264; 267; 269; 271; 272; 274; 276; 277; 283; 291; 294; 296
New York – 214
Nicolae Domnesc, Sf. (biserică, Iaşi) – 239
Noul Severin (episcopie) – 3; 5; 6; 19; 27; 28; 31; 38; 39; 55; 77; 94; 98; 109; 110; 119; 127 – *vezi şi* Râmnic

O

Obreja (mănăstire, jud. Alba) – 43
Odesa (episcopie rusă) – 39
Odesa (oraş) – 23; 39; 94
Ohrida (episcopie, Iugoslavia) – 99
Oltenia (provincie) – 15; 38; 59; 242; 252; 288
Oltenia (mitropolie) – 5-8; 19; 21; 22; 26; 28; 30; 31; 36-39; 41; 43; 44; 55; 58; 59; 61; 62; 93; 94; 98; 110; 127; 140; 141; 151; 156; 177; 180; 190; 196; 199; 205; 209; 223; 242; 253; 255; 257; 261; 280 – *vezi şi* Craiova (arhiepiscopie)
Oradea (Oradea Mare; episcopie) – 27; 30; 35; 145 (nota 61); 149; 163; 173; 182; 190; 228; 234; 242; 244; 249; 258; 259; 265; 273; 283 (nota 100); 292; 295
Oradea (Oradea Mare; oraş) – 247; 283

P

Padova (oraş, Italia) – 143
Palestina (regiune) – 185
Paris – 40; 43; 50; 63; 73; 101; 104; 112; 116; 133; 145; 155; 162; 164; 168; 169; 174; 187; 188; 191; 198; 212; 215; 225; 229; 241; 242; 261; 272; 274; 289; 290
Pasărea (mănăstire, jud. Ilfov) – 56; 135; 170; 174
Paşcani (oraş) – 112; 294
Păltiniş – 242
Petru Movilă (seminar teologic, Dubăsari) – 219
Piatra-Neamţ (oraş) – 144; 147
Pietrari (comună, jud. Dâmboviţa) – 161
Pipirig (comună, jud. Neamţ) – 112; 184

Piteşti (oraş; închisoare) – 47; 241
Ploieşti (oraş) – 16; 58; 67; 71; 83; 99; 136; 190; 258; 262
Plumbuita (mănăstire, jud. Ilfov) – 153; 156
Prahova (judeţ) – 57 (nota 30); 58; 70; 190; 284
Prahovei, Valea ~ – 76
Predeal (mănăstire, jud. Prahova) – 284
Predeal (oraş) – 152; 262; 263; 285
Progresul (comună, jud. Ilfov) – 9; 29; 50; 78; 162
Putna Seacă (mănăstire) – 147

R

Rasa (comună, jud. Ialomiţa) – 78; 116
Râmnic (episcopie) – 3; 5; 6; 19; 27; 28; 31; 38; 39; 55; 59; 77; 94; 98; 109; 110; 119; 127; 143; 177; 178; 252 – *vezi şi* Noul Severin
Râmnicu-Vâlcea (oraş; reşedinţă episcopală) – 6; 8; 17-20; 23; 27-30; 33; 34; 37-39; 55; 109; 121; 123; 149; 151; 175; 180; 191; 196; 197; 209; 210; 242; 243; 247; 253; 256-258; 266; 275; 278; 280; 290
Roma – 105; 106; 109; 128; 263
Roma – *vezi* Vatican
Roman (episcopie) – 1; 21; 28; 143; 156; 159; 171; 176; 179; 181; 215; 234; 250; 263; 268; 275
Roman (oraş) – 172; 201
Romanaţi (judeţ) – 44; 233
România (Ţara Românească, Vechiul Regat) – 9; 14; 17; 23; 26; 37; 39; 41; 42; 51; 52; 55-57; 65; 72; 79; 80; 82; 98; 100; 101; 119; 138; 143; 149; 163; 166; 168; 174; 182; 185; 188; 190; 217; 221; 224; 226; 233; 234; 237; 240; 245-248; 254; 259; 262; 263; 274; 288
Rostov (mitropolie rusă) – 3; 4
Rostov (oraş, Uniunea Sovietică) – 199
Rostovul de Jos (mitropolie rusă) – 3

S

Salonic – 176
Sâmbăta de Sus (mănăstire, Transilvania) – 216
Severin (mitropolie) – *vezi* Râmnic, Noul Severin – 5
Siberia (regiune, Uniunea Sovietică) – 280
Sibiu (oraş; reşedinţă mitropolitană) – 12; 20; 29; 30; 47; 58; 64; 65; 70; 87; 99; 183; 186; 198; 212; 216; 218; 224; 228; 238; 242; 273
Sighetu Marmaţiei (oraş; reşedinţă episcopală) – 64; 65; 81
Sinaia (oraş) – 136; 261; 272
Siret (episcopie romano-catolică) – 41
Skoplje (oraş, Macedonia) – 99
Slătioara (sat, jud. Romanaţi) – 44; 233
Sofia – 12; 64; 165
Sofia (mitropolie bulgară) – 28
Statele Unite (America) – 17; 22; 27; 64; 66; 68; 71-73; 81; 82; 93; 99; 121; 122; 124; 125; 128; 129; 168-170; 182; 186; 203; 211-215; 218; 223; 224; 226; 250; 251; 254; 256; 261; 263; 274
Stockholm – 250
Strasbourg (oraş, Franţa) – 43; 174; 262; 290; 292
Suceava (mănăstire) – 29
Suceava (oraş; mitropolie, apoi episcopie) – 4; 12; 18; 81; 115; 125; 146; 149; 153; 162; 163; 173; 180; 182; 187; 197; 207; 208; 222; 228; 253; 259; 265; 272; 274; 275; 288
Suedia – 103

Ş

Şirici (comună, jud. Argeş) – 32

T

Târgovişte (oraş) – 52; 139; 240
Târgu-Neamţ (oraş) – 109; 294
Teleorman (judeţ) – 93; 153
Timişoara (episcopie) – 9; 12; 28; 163; 183; 240; 252; 273; 277
Timişoara (oraş) – 12; 62; 165; 181; 183; 238; 242; 257
Tirol (regiune, Austria) – 105; 111
Tomis – *vezi* Constanţa (episcopie)
Transilvania (Ardeal; mitropolie) – 8; 9; 12; 19-23; 26; 27; 31; 36; 59; 64; 65; 72; 87; 115; 145; 148-150; 179; 202; 228; 241; 247; 248
Transilvania (Ardeal; provincie) – 14; 22; 36; 41; 42; 57; 64; 65; 82; 146; 192; 198; 216; 225; 243; 248; 252; 254; 277; 280; 291; 292
Transnistria (regiune) – 3; 23; 39; 140; 154; 185; 241; 265; 272
Tulcea (judeţ) – 189
Tulcea (oraş) – 11; 14; 15
Turnu-Severin (oraş) – 38
Tutova (judeţ) – 59; 60

Ţ

Ţigăneşti (mănăstire, jud. Ilfov) – 37; 108; 133; 161; 167; 168; 209; 269; 295

U
Ungro-Vlahia (mitropolie) – 2; 27; 34; 39; 46; 49; 77; 103; 137; 141; 142; 144; 163; 170; 173; 176; 219; 249; 256; 258; 262; 269; 270; 288; 293; 294 – *vezi şi* Bucureşti (arhiepiscopie)
Uniunea Sovietică (URSS, Rusia) – 4; 11; 14; 16; 17; 29; 42; 49; 51; 53; 54; 56; 63; 79; 80; 99; 121; 127; 172; 174; 175; 179; 193; 195; 199; 207; 208; 226; 239; 240; 242; 243; 245; 247; 265; 286

V
Valea Călugărească (oraş) – 268
Varşovia – 9
Vaslui (judeţ) – 60; 241; 284
Vaslui (oraş) – 284
Vatican (Papa; Papalitatea; Roma) – 17; 36; 37-39; 41-43; 53; 55; 100-104; 109; 111; 152; 163; 174; 240; 263
Vatra Dornei (oraş) – 12; 13
Văratec (mănăstire) – 174
Vâlcea (episcopie) – *vezi* Râmnic
Vâlcea (judeţ) – 22; 149; 158; 197; 287
Viena – 3; 4; 11; 41; 106
Vlaşca (judeţ) – 15; 153
Vlăsiei, Codrul ~ – 167; 288

Z
Zagreb – 3; 4; 11; 106; 146

Locuri în Bucureşti

11 Iunie (stradă) – 78; 136; 140; 154
Academiei (stradă) – 72
Alexa (biserică) – 112
Amza (biserică) – 52; 105
Amzei, Piaţa – 213
Andronache (parohie) – 132
Antim (mănăstire) – 2; 16; 18; 34-36; 73; 102; 124; 130; 167; 192; 234; 252
Antim (stradă) – 60; 150; 152
Anton, Sf. (biserică) – 16
Apostoli, Sfinţii (biserică) – 144
Ateneul Român – 56; 148; 219; 230
Athénée Palace – 39; 48; 58; 68; 82
Balta Albă (parohie) – 48; 52; 53; 70; 74; 119; 262
Batiştei (biserică) – 209; 222; 223; 241
Belvedere CAM (circă de poliţie) – 294
Bianchi (librărie) – 62
Biserica Albă (biserică) – 59; 60; 68; 173; 262; 295
Boteanu (biserică) – 47; 74
Brâncovenesc (spital) – 4
Britania (restaurant) – 153
Bucur (biserică) – 74
Bucureştii Noi (biserică) – 48
Buzeşti (biserică) – 45
Cantacuzino (spital) – 108
Carabaş (librărie) – 70
Călăraşi, Calea – 264; 267
Ceauş Radu (biserică) – 60; 91; 284
Central (seminar teologic) – 48; 78; 81; 85; 106; 128; 136; 138; 141; 144; 145; 160; 191; 225
Colentina (spital) – 156
Cotroceni – 216
Cotroceni (biserică) – 262
Cuibul cu Barză (biserică) – 48; 57; 60; 83; 91; 173
Cuţitul de Argint (biserică) – 91; 186
Dalles, Sala – 190; 192
Delea Veche (biserică) – 264
Dichiu (biserică) – 132; 257
Doamnei (biserică) – 106
Dobroteasa (biserică) – 240
Domniţa Bălaşa (biserică) – 71; 93; 121; 124; 139; 149; 153; 210
Domniţa Bălaşa (liceu) – 107 (nota 51)
Domniţa Ileana (liceu) – 164
Dorobanţi, Calea – 132
Drumul Sării (stradă) – 262
Dudeşti-Cioplea (biserică) – 173
Ecaterina, Sf. (biserică) – 156
Elefterie, Sf. (biserică) – 48; 52
Ferentari (stradă) – 162
Filaret (gară) – 294
Floreasca (biserică) – 52; 132
Floreasca (cartier) – 98
General Berthelot (stradă) – 70
Ghencea (biserică) – 73
Gheorghe-Malmaison, Sf. (biserică) – 173; 176
Gheorghe Nou, Sf. (biserică) – 107 (nota 50)
Gheorghe Şincai (liceu) – 294
Gheorghe Vechi, Sf. (biserică) – 175
Griviţa (biserică) – 175
Griviţei-Grant, Calea – 284

Iancu Nou (biserică) – 60
Icoana (biserică) – 62; 90; 120; 127
Icoana (parohie) – 58
Ilie-Rahova, Sf. (biserică) – 171
Iosif, Sf. (catedrală romano-catolică) – 62; 218; 221; 222
Izvor-Dudeşti (biserică) – 173
Jianu (parc) – 210
Justiţiei (stradă) – 227
Kalinderu (stradă) – 70
Kiseleff – *vezi* Şosea
Kretzulescu (biserică) – 110; 158; 295
Kretzulescu (eforie) – 231
Libertatea, Sala – 65; 71; 72
Manu Cavafu (biserică) – 144
Maria Rosetti (stradă) – 166
Mavrogheni (biserică) – 236
Mântuleasa – 107 (nota 51)
Mântuleasa (biserică) – 46
Mihai Bravu, Şoseaua – 60
Mina-Vergu, Sf. (biserică) – 125; 130
Mitropolit Ghenadie Petrescu (stradă) – 60
Mitropolit Iosif (stradă) – 68; 83
Mogoşoaia (castel) – 242
Mogoşoaia (gară) – 189; 190; 243; 291
Naţiunii, Piaţa – 138; 198
Negustori (stradă) – 103
Nicolae Kretzulescu (liceu) – 107 (nota 51)
Nicolae-Şelari, Sf. (biserică) – 30
Nicolae Tabacu, Sf. (biserică) – 9
Nicolae Vlădica, Sf. (biserică) – 53; 73; 76; 96; 193; 236; 295
Niculescu-Bazar (stradă) – 216
Nifon Mitropolitul (seminar teologic) – 48; 78; 93; 149; 161; 178; 202; 206; 207; 209; 211; 228; 251
Notre Dame (institut) – 292
Olteni (stradă) – 184
Olteniţei, Fundătura – 16
Pake Protopopescu (bulevard) – 95; 144; 187
Palatului, Piaţa – 68
Pantelimon, Sf. (biserică) – 236
Pantelimon, Şoseaua – 57; 135
Parcul Domeniilor (biserică) – 107 (nota 50)
Pictor Romano (stradă) – 107 (nota 51)
Popa Chiţu (biserică) – 209
Popa Nan (biserică) – 235
Popa Soare (biserică) – 241
Popa Soare (stradă) – 1; 46; 66
Popa Tatu (biserică în Bucureşti) – 70; 191; 263
Principatele Unite (stradă) – 228
Radu Vodă (stradă) – 81; 88
Rahova (parc) – 9
Rahovei, Calea – 12; 136
Regnault, Aleea – 216
Robert de Flers (stradă) – 125; 151; 182
Senatului, Piaţa – 93; 140
Sfinţii Apostoli (stradă) – 93
Spirea (biserică) – 60
Spirea (parohie) – 58
Spirea Nouă (biserică) – 58; 230
Spirea Veche (biserică) – 58; 231
Spiridon, Sf. (biserică) – 2; 8; 169
Spiridon Vechi, Sf. (biserică) – 93; 140
Stavropoleos (biserică) – 60
Stejarul (biserică) – 268
Şcoala de Război – 70; 262
Şerban Vodă, Calea – 112
Şosea – 9; 250
Şoseaua Giurgiului (biserică) – 236
Ştirbei Vodă (stradă) – 68
Take Ionescu (bulevard) – 218
Tei (cartier) – 98; 264
Treime-Ghencea, Sf. (biserică) – 160; 174; 238; 249
Uranus (stradă) – 60
Văcăreşti, Calea – 240
Văcăreşti (închisoare) – 116; 235; 239
Victoria (restaurantul) – 56
Victoriei, Calea – 9; 59; 60; 74; 110; 158; 173; 243
Vineri, Sf. (biserică) – 77
Vineri-Herasca, Sf. (biserică) – 138; 213; 235; 283
Vineri Nouă, Sf. (biserică) – 208
Visarion, Sf. (biserică) – 29; 148; 158
Vitan-Vergului (parohie) – 262
Voevozi, Sfinţii (biserică) – 40; 52; 85; 86; 90
Vulturului (stradă) – 91
Zlătari (biserică) – 228

Dudu Velicu (1905-1977), absolvent al Seminarului Teologic „Nifon Mitropolitul" și al Facultății de Teologie de pe lângă Universitatea „Jozef Pilsudski" din Varșovia, bursier al Patriarhiei române la Facultatea de teologie romano-catolică din Strasbourg; secretar personal al Patriarhului Miron Cristea (1936-1938); funcționar la Secția de Cenzură Externă, detașat de la Marele Stat Major (1941-1943); șef de cabinet al directorului Serviciului Special de Informații, Eugen Cristescu (11 februarie 1943-23 august 1944); marginalizat și persecutat în timpul regimului comunist, a ocupat, pentru scurtă vreme, în 1945, funcția de șef de cabinet al preotului Gh. Iliescu-Izvoarele, secretar general în Ministerul Cultelor; a fost deținut, în anii '50, în lagărul de la Bragadiru.

Notele sale zilnice din anii 1945-1947 alcătuiesc o frescă vie și pasionantă a unei perioada tragice din istoria Bisericii Ortodoxe Române. Talentul său de portretist apropie de înțelegerea cititorului de azi personaje precum patriarhul Nicodim Munteanu, regele Mihai I, Petru Groza, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Emil Bodnăraș.
Înzestrat cu spirit de observație și cu un ascuțit simț critic, bun cunoscător al oamenilor și al situațiilor, memorialistul Dudu Velicu practică cu talent o ironie fină și acidă, care amintește de stilul lui Constantin Argetoianu.

„Memoriile nu sunt altceva decât suplimente secrete ale faptelor istorice cunoscute de toată lumea."

ISBN 973-8308-15-1